

Protokoll

KIRKEMØTET

2018

Trondheim, 11.- 16. april

Kirkemøtet på Internett:

Taler, saksorienteringer, komitéinnstillinger, vedtak og annen informasjon fra Kirkemøtet er tilgjengelig på kirken.no/km. Der finnes også taler og vedtak fra kirkemøtene i perioden 1997-2018.

**Det 35. kirkemøte i Den norske kirke
ble holdt i Trondheim
fra onsdag 11. april til mandag 16. april 2018.
Møtets forhandlinger fant sted på Scandic hotel Nidelven, Trondheim.**

Innholdsfortegnelse

Åpning av Kirkemøtet	4
Konstituering	5
KM 01/18 Godkjenning av innkalling og sakliste	5
KM 02/18 Kontrollutvalgets rapport til Kirkemøtet	8
KM 03/18 Valg og oppnevninger	10
KM 04/18 Orienteringssaker	14
KM 05/18 Ordning for utpeking av biskop	16
KM 06/18 Regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene)	37
KM 07/18 Visjonsdokument 2019-2021	150
KM 08/18 Ordning for samisk kirkelig valgmøte	159
KM 09/18 Endring av forskrift om Den norske kirkes medlemsregister	178
KM 10/18 Forslag til ny lov om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) – uttalelse fra Kirkemøtet	196
KM 11/18 Rapport og veivalg for Den norske kirkes kunst- og kultursatsing	256
KM 12/18 Endring i regler gitt av Kirkemøtet	274
KM 13/18 Framtidig organisering av Kirkelig utdanningscenter nord (KUN)	279
KM 14/18 Kirkemøtets fordeling av midler for 2019 og orientering om budsjett for 2018	282
KM 15/18 Kirkerådets sammensetning	287
KM 16/18 Kontrollutvalgets innstilling til Kirkemøtet vedrørende forvaltningsrevisjon, budsjett m.v.	299
KM 17/18 Uttalelse « <i>Vis gjestfrihet!</i> »	301
Deltakere på Kirkemøtet 2018	302
Komiteenes sammensetning	307
Gjester	311
Øvrige programinnslag	313
Taler, prekener og hilsener	313

Åpning av Kirkemøtet

Åpningsgudstjenesten

Onsdag 11. april var det åpningsgudstjeneste i Nidarosdomen. Biskop Herborg O. Finnset holdt prekenen. Liturger var preses Helga Haugland Byfuglien og domprost Ragnhild Jepsen. Synodeformann i Frikirken, Jarle Skullerud, domkantor Gro Bergrabb og diakon Sølvi Rise var forbedere. Tekstlesere var Harald Hauge og Gard Realf Sandaker-Nielsen. Gospelkoret HIM (Hearts in motion) med band Ole Martin Thorset, trommer, Trygve Teien, bass, Knut Bjørnar Asphol, gitar, og Øystein Trollsås, sax/fløyte, deltok under gudstjenesten. Deres dirigent, Øystein Lund Olafsen, var musikalsk ansvarlig og spilte orgel og flygel. Også klokker, kirketjenere og kirkevakter fra domkirken gjorde tjeneste.

Mottakelse

Etter åpningsgudstjenesten ønsket ordfører i Trondheim Rita Ottervik velkommen til mottakelse i Herresalen i Erkebispegården. Kirkerådets leder, Kristin Gunleiksrud Raaum takket for invitasjonen.

Åpningsmøte

Kirkemøtet åpnet onsdag 11. april kl. 16.00 i Scandic Nidelven hotell i Trondheim. Direktør i Kirkerådet, Jens-Petter Johnsen, ønsket velkommen og presenterte talerne. Første taler var leder i Kirkerådet, Kristin Gunleiksrud Raaum, deretter var det hilsener ved statsråd Trine Skei Grande og preses Helga Haugland Byfuglien. Musikalsk innslag var ved gospelkoret HIM.

Generaldebatt

Generaldebatten ble avholdt onsdag 11. april kl. 18.00. Dirigent: Lill Tone Grahl-Jacobsen

Disse hadde ordet:

Jostein Ådna, Ola Smeplass, Jon Høsøien, Dag Landmark, Per Winsnes, Per Arne Dahl, Gard Realf Sandaker-Nielsen, Rikke Elisabeth Grevstad Kopperstad, Rønnaug Torvik, Finn Ragnvald Huseby, Kai Krogh, Steinar Aanstad, Kari Bergsjø Karstensen, Karin-Elin Berg, Ingeborg Midttømme, Karl Johan Kirkebø, Gro Bergrabb, Knut Lundby, Olav Christian Rønneberg, Halvor Nordhaug, Gunhild Tomter Alstad, Ann-Helen Jusnes, Per Eilert Orten, Kristine Sandmæl, Gunnar Gjevre, Atle Sommerfeldt, Ingjerd Breian Hedberg, Ann Kristin Sørvik, Silje Håve Smørvik, Solveig Fiske, Kjersti Jåvold Landmark, Nora Antonsen, Anne Dalheim, Ann Christin Elvemo, Frode Rabbevåg, Harald Hauge, Egil Morland, Kari Veiteberg, Tone Louise Stranden, Kristine Fostervold, Henrik Wirak Onsrud, Katja Eidesen, Erling Birkedal, Jørgen Foss, Kristina Bjåstad, Jofrid Brennsæter, Herborg Oline Finnset, Therese Kristin Børnes Utgård, Kristin Skjøtskift, Aud Sunde Smemo.

Under påfølgende middag for møtedeltagere og gjester var det hilsen fra generalsekretær Knut Refsdal fra Norges Kristne Råd og generalsekretær Ingrid Rosendorf Joys fra Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn i Norge.

Konstituering

Saksdokument:

KM 03.1/18 Valg av dirigentskap for Kirkemøtet

KM 03.1/18 Valg av dirigentskap for Kirkemøtet 2018

Valget ble ledet av kirkerådsleder Kristin Gunleiksrud Raaum.

Dirigentskapet ble valgt ved akklamasjon og overtok deretter ledelsen av møtet.

Dirigent

Lill Tone Grahl-Jacobsen (hoveddir.), Tunsberg
Erling Birkedal, Borg
Kai Steffen Østensen, Agder og Telemark

Vara

Marit Hermstad, Sør-Hålogaland
Ola Smeplass, Sør-Hålogaland
Gunhild Tomter Alstad, Hamar

KM 01/18 Godkjenning av innkalling og saksliste

Innkalling til Kirkemøtet 2018 med vedlagte saksdokumenter var sendt til delegatene i forskriftsmessig stand. Det var ingen innvendinger til innkallingen.

Følgende hadde ordet til sakslisten:

Karl Johan Kirkebø

Endringsforslag

Karl Johan Kirkebø, Kjersti Brakestad Boge og Atle Sommerfeldt fremmet et felles forslag om å gi en uttalelse fra Kirkemøtet om flyktninger.

Forslaget ble vedtatt og sendt til komité F.

Vedtak:

Den utsendte sakslisten ble enstemmig vedtatt med følgende tilleggssak: KM 17/18: «Vis gjestfrihet!».

KM 01.1/18 Vurdering av habilitet i sak KM 13/18: Framtidig organisering av Kirkelig utdanningscenter nord (KUN)

Representanter for KUNs styre, en tidligere ansatt ved KUN, en ansatt ved VID (lederstilling) og et medlem av hovedstyret ved Diakonhjemmet har bedt om å få sin habilitet vurdert i forhold til behandling av sak 13/18. Diakonhjemmet er majoritetsseier av VID.

Styremedlemmer/varamedlemmer KUN: Marit Hermstad, Beate Lupton, Ann-Helen Fjeldstad Jusnes, Kari Bergsjø Karstensen, Henrik Magnus Kiærbech.

Tidligere ansatt KUN: Stig Lægdene

Styremedlem Diakonhjemmet: Atle Sommerfeldt
Lederstilling ved VID: Bård Mæland

Kirkemøtet avgjorde at Marit Hermstad, Beate Lupton, Ann-Helen Fjeldstad Jusnes, Kari Bergsjø Karstensen, Henrik Magnus Kiærbech, Stig Lægdene, Atle Sommerfeldt og Bård Mæland er ugilde til å delta i behandling av saken.

Saksliste

- KM 01/18** Godkjenning av innkalling og saksliste
- KM 02/18** Kontrollutvalgets rapport til Kirkemøtet
- KM 03/18** Valg
1. Valg av dirigentskap for møtet
  2. Valg av tellekorps
  3. Supplerende fordeling av medlemmer på Kirkemøtets komiteer
  4. Valg av komitéledere for møtet
  5. Valg av leder til Kirkerådet
  6. Valg av leder til Mellomkirkelig råd
  7. Valg av leder til Samisk kirkeråd
- KM 04/18** Orienteringssaker
1. Årsrapport for de sentralkirkelige råd 2016
  2. Årsrapport for Den norske kirke 2017
  3. Årsrapport Bispemøtet 2017
  4. Protokoll fra UKM 2017
  5. Årsmelding fra Døvekirken 2016 og 2017
  6. Årsmelding fra Sjømannskirken/Norsk kirke i utlandet 2016 og 2017
  7. KEKs generalforsamling i 2018
  8. Rapport fra LVFs generalforsamling 2017
- KM 05/18** Ordning for utpeking av biskop
- KM 06/18** Regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene)
- KM 07/18** Visjonsdokument 2019-2022
- KM 08/18** Ordning for samisk kirkelig valgmøte
- KM 09/18** Endring av forskrift om Den norske kirkes medlemsregister
- KM 10/18** Forslag til ny lov om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) - uttalelse fra Kirkemøtet
- KM 11/18** Rapport og veivalg for Den norske kirkes kunst- og kultursatsing
- KM 12/18** Endring i regler gitt av Kirkemøtet
- KM 13/18** Framtidig organisering av Kirkelig utdanningscenter nord (KUN)
- KM 14/18** Kirkemøtets fordeling av midler for 2019 og orientering om budsjett for 2018
- KM 15/18** Kirkerådets sammensetning
- KM 16/18** Kontrollutvalgets innstilling til Kirkemøtet vedrørende forvaltningsrevisjon, budsjett m.v.
- KM 17/18** Uttalelse: Vis gjestfrihet!

Komit innstillinger og Kirkemøtets vedtak

KM 02/18 Kontrollutvalgets rapport til Kirkemøtet

Saksdokument:

KM 02/18 Kontrollutvalgets rapport til Kirkemøtet

Innstilling fra kontrollutvalget

Kirkemøtet vedtok i 2016 regler for Den norske kirkes kontrollutvalg. Kontrollutvalget fikk et bredere mandat enn den tidligere protokollkomiteen. Mandatet kan sammenlignes med mandatet til kontrollutvalgene i fylkeskommunene.

Kontrollutvalget ble oppnevnt på Kirkemøtet i 2017. Kontrollutvalget ledes av Ann Kristin Sørvik. De øvrige faste medlemmene er Finn Huseby (nestleder), Laila Riksaasen Dahl, Ola T. Lånke og Brit Skjelbred.

Et av premissene for Kontrollutvalget var at det skulle ha et uavhengig sekretariat. Før sommeren godkjente Kontrollutvalget at Opplysningsvesenets fond f r oppgaven som sekretariat for Kontrollutvalget. Det er Opplysningsvesenets fonds avdeling for compliance og konsernjuridisk som er sekretær for utvalget.

2017 har vært det første året med rettssubjektet Den norske kirke og det første året med Kontrollutvalget. Kontrollutvalget har i etableringsåret arbeidet med å avklare og tydeliggjøre Kontrollutvalgets rammebetingelser og budsjett samt detaljere mandatet for utvalget.

Kontrollutvalget har hatt tre m ter i 2017 og ett m te i 2018.

Kontrollutvalget har hatt møter med Den norske kirkes revisor og revisor deltar på alle m tene. Så langt har revisor ikke funnet noen alvorlige feil i regnskapene.

Kirkerådets administrasjon og Kirkerådet har gjennomført en Risiko og sårbarhetsanalyse, en såkalt ROS-analyse, for rettssubjektet Den norske kirke. Dette for avklare områder med behov for særlig risikoreduserende tiltak. Kontrollutvalget er fornøyd med at dette er grundig gjennomført og dette vil danne grunnlag for det fremtidige arbeid også i Kontrollutvalget.

En sentral oppgave for Kontrollutvalget har vært å få innblikk i risiko på de områder Kontrollutvalget har ansvar. Kontrollutvalget har gjennomført en avgrenset risikokartlegging som grunnlag for forslaget til forvaltningsrevisjon og budsjett. Dette vil bli gjennomgått i en annen sak til Kirkemøtet.

Kontrollutvalget har i sitt arbeid fått god støtte og service fra Kirkerådets sekretariat.

Kontrollutvalgets leder Ann Kristin Sørvik deltar som observatør under relevante saker av Kirkerådets møter for å få innblikk i hva som opptar Kirkerådet og som grunnlag for Kontrollutvalgets oppgave med å kontrollere om Kirkemøtets vedtak blir fulgt opp.

En av oppgavene Kontrollutvalget har overtatt fra den tidligere protokollkomiteen er å avgi en rapport til Kirkemøtet for kontroll av om Kirkerådet følger opp Kirkemøtets vedtak etter deres innhold og forutsetninger.

Kontrollutvalget har gjennomgått Kirkerådets protokoller og fått Kirkerådets eget syn på arbeidet med å oppfylle Kirkemøtets vedtak fra 25. til 31. januar 2017. Det er også foretatt egne gjennomganger.

Etter Kontrollutvalgets oppfatning har Kirkerådet oppfylt Kirkemøtets bestillinger. Det har på noen av sakene vært noe forsinkelse i forhold til frister, men da av praktiske årsaker. Noen av oppgavene er av en slik art at det er kontinuerlig arbeid som skal til, slik som den digitale satsningen.

Oversettelsene til de samiske språk og tegnspråk av dåpsliturgi og vigsel- og forbønns handlinger har møtt på kapasitetsproblemer hos oversetterne, men er under gjennomførelse.

Kontrollutvalget har merket seg at Kirkerådet først i januar 2018 lyste ut konkurranse for internrevisjon selv om Kirkemøtets vedtak var etablering i 2017. Dette er rapportert å skyldes kapasitetsproblemer i et oppstartsår.

Kontrollutvalget opplever at Kirkerådet samvittighetsfullt søker å følge opp Kirkemøtets vedtak etter deres innhold og forutsetninger.

Kontrollutvalget har ikke gjort funn som medfører kritikk av Kirkerådets oppfølging av innhold og forutsetninger i Kirkemøtets vedtak.

Underskrevet av Ann Kristin Sørvik, Finn Huseby, Laila Riksaasen Dahl, Ola T. Lånke, Brit Skjelbred.

Plenumsbehandling

Dirigent: Lill Tone Grahl-Jacobsen

Kontrollutvalgets leder Ann Kristin Sørvik la fram Kontrollutvalgets innstilling.

Kirkemøtets vedtak

Kontrollutvalgets rapport til Kirkemøtet tas til orientering.

KM 03/18 Valg og oppnevninger

Saksdokument

KM 03.2/18	Valg av tellekorps
KM 03.3/18	Supplering av medlemmer på Kirkemøtets komiteer
KM 03.4/18	Valg av komitéledere for møtet
KM 03.5/18	Valg av leder til Kirkerådet
KM 03.5.1/18	Selvpresentasjon og CV Kristin Gunleiksrud Raaum (fra 2016)
KM 03.6/18	Valg av leder til Mellomkirkelig råd
KM 03.6.1/18	Selvpresentasjon og CV Kristine Sandmæl (fra 2016)
KM 03.7/18	Valg av leder til Samisk kirkeråd
KM 03.7.1/18	Selvpresentasjon og CV Sara Ellen Anne Eira (fra 2016)

KM 03.2/18 Valg av tellekorps

I Kirkemøtets forretningsorden § 3-4 er det bestemt at det skal oppnevnes et tellekorps bestående av 5 medlemmer fra sekretariatet.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å oppnevne følgende tellekorps:

Paul Erik Wirgenes (leder)
Berit Hagen Agøy
Ole Inge Bekkelund
Randi Langkaas
Øyvind Meling

Vedtak

Kirkemøtet oppnevnte følgende tellekorps:

Paul Erik Wirgenes (leder)
Einar Tjelle
Ole Inge Bekkelund
Randi Langkaas
Risten Turi Aleksandersen

KM 03.3/18 Supplering av medlemmer på Kirkemøtets komiteer

Varaer går inn i den komiteen de faste medlemmene sitter i. Det samme gjelder de nye representantene. Den eneste endringen er at Runar Godø er fraværende uten vara. Det

medfører at Borg ikke har representant i komité E. Derfor går Solveig Julie Mysen, Borg, fra komité A til komité E.

Fullstendig oversikt finnes bak i protokollen.

Kirkemøtets vedtak:

Kirkemøtet gir sin tilslutning til det fremlagte forslaget til Supplering av medlemmer på Kirkemøtets komiteer.

KM 03.4/18 Valg av komitéledere for møtet

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å oppnevne følgende komiteledere:

- Komité A: Gudstjeneste og evangelisering – Karin-Elin Berg, Borg
- Komité B: Undervisning, diakoni og samfunnsspørsmål – Ann Christin Elvemo, Nord-Hålogaland
- Komité C: Økonomi og kirkeordning – Kristin Skjøtskift, Oslo
- Komité D: Kirkeordning – Karl Johan Kirkebø, Bjørgvin
- Komité E: Personal, arbeidsgiverspørsmål og utdanning – Egil Morland, Bjørgvin
- Komité F: Informasjon, urfolk, internasjonale og økumeniske forhold – Kjetil Drangsholt, Agder og Telemark

Vedtak

Kirkemøtet oppnevnte følgende komiteledere:

- Komité A: Gudstjeneste og evangelisering – Karin-Elin Berg, Borg
- Komité B: Undervisning, diakoni og samfunnsspørsmål – Ann Christin Elvemo, Nord-Hålogaland
- Komité C: Økonomi og kirkeordning – Kristin Skjøtskift, Oslo
- Komité D: Kirkeordning – Karl Johan Kirkebø, Bjørgvin
- Komité E: Personal, arbeidsgiverspørsmål og utdanning – Egil Morland, Bjørgvin
- Komité F: Informasjon, urfolk, internasjonale og økumeniske forhold – Kjetil Drangsholt, Agder og Telemark

KM 3.5/18 Valg av leder til Kirkerådet 2018-2020

Kandidatene ble presentert av leder i valgkomiteen 13. april og valg foretatt 14. april.

Disse hadde ordet til ledervalgene:

Linn Strømme Hummelvoll, Steinar Aanstad og Geir Bjerkestrand

Valgkomiteen anbefaler Kirkemøtet å velge Kristin Gunleiksrud Raaum til leder av for Kirkerådet for perioden 2018-2020.

Kirkemøtets vedtak

Kirkemøtet velger Kristin Gunleiksrud Raaum til leder av Kirkerådet.

Valgresultat

83 stemmer for, 27 blanke stemmer.
110 stemmeberettigede.

KM 3.6/18 Valg av leder til Mellomkirkelig råd 2018-2020

Valgkomiteen anbefaler Kirkemøtet å velge Kristine Sandmæl til leder av Mellomkirkelig råd for perioden 2018-2020.

Kirkemøtets vedtak

Kirkemøtet velger Kristine Sandmæl til leder av Mellomkirkelig råd for perioden 2018-2020.

Valgresultat

95 stemmer for, 14 blanke stemmer, 1 stemme avvist.
110 stemmeberettigede.

KM 3.7/14 Valg av leder til Samisk kirkeråd 2018-2020

Valgkomiteen anbefaler Kirkemøtet å velge Sara Ellen Anne Eira til leder av Samisk kirkeråd for perioden 2018-2020.

Kirkemøtets vedtak

Kirkemøtet velger Sara Ellen Anne Eira til leder av Samisk kirkeråd for perioden 2018-2020.

Valgresultat

103 stemmer for, 6 blanke stemmer.
109 stemmeberettigede.

KM 3.8/18 Supplerende valg av medlem av protollkomiteen under Kirkemøtet 2018

Dirigent: Erling Birkedal

Forslag til vedtak:

Det foreslås at Aud Sunde Smemo tiltrer protokollkomiteen for Kirkemøtet 2018.

Kirkemøtets vedtak

Aud Sunde Smemo tiltrer protokollkomiteen for Kirkemøtet 2018.

Valgt ved akklamasjon.

KM 04/18 Orienteringssaker

- KM 04.1/18 Årsrapport for de sentralkirkelige råd 2016 (12.04.)
- KM 04.2/18 Årsrapport for Den norske kirke 2017 (12.04.)
- KM 04.3/18 Årsrapport Bispemøtet 2017 (12.04.)
- KM 04.4/18 Protokoll fra UKM 2017 (12.04.)
- KM 04.5/18 Årsmelding fra Døvekirken 2016 og 2017 (13.04.)
- KM 04.6/18 Årsmelding fra Sjømannskirken/Norsk kirke i utlandet 2016 og 2017 (13.04.)
- KM 04.7/18 Kirkeliv og økumenikk i Europa (12.04. og 13.04.)
- KM 04.8/18 LVFs generalforsamling (13.04.)

KM 04.1 og 04.2/18 Årsrapport for de sentralkirkelige råd 2016 og Årsrapport for Den norske kirke 2017

Dirigent: Lill Tone Grahl-Jacobsen

Kirkerådets direktør Jens-Petter Johnsen redegjorde for de sentralkirkelige råds virksomhet i 2016 og Årsrapport for Den norske kirke 2017.

Disse hadde ordet:

Stein Reinertsen, Jan Olav Olsen, Gard Realf Sandaker-Nielsen, Ingeborg Midttømme, Kristin Gunleiksrud Raaum, Karin-Elin Berg, Geir Ivar Bjerkestrand, Helga Haugland Byfuglien, Helge Gaard, Atle Sommerfeldt, Solveig Fiske, Solveig Julie Mysen, Sofie Braut, Karen Helene Bøhn Melhus, Egil Morland, Gunhild M. Andreassen, Svein Helgesen, Kari Veiteberg.

KM 04.3/18 Årsrapport Bispemøtet 2017

Dirigent: Lill Tone Grahl-Jacobsen

Bispemøtets preses Helga Haugland Byfuglien presenterte protokollen fra Bispemøtet.

KM 04.4/18 Protokoll fra Ungdommens kirkemøte 2017

Dirigent: Lill Tone Grahl-Jacobsen

Representanter fra Ungdommens kirkemøte presenterte protokollen.

Disse hadde ordet:

Rikke Elisabeth Grevstad Kopperstad, Kristina Bjåstad, Therese Kristin Børnes Utgård, Kristin Gunleiksrud Raaum, Anne Berit Evang, Ingeborg Midttømme, Ann Kristin Sørvik, Kai Steffen Østensen, Atle Sommerfeldt, Solveig Fiske, Per Arne Dahl, Kari Veiteberg.

KM 04.5/18   Årsmelding fra Døvekirken 2016 og 2017

Dirigent: Erling Birkedal

Kirkeverge Camilla Høiberg i Døvekirken presenterte årsmeldingene.

Disse hadde ordet:

Katja Eidesen, Gard Realf Sandaker-Nielsen, Ingeborg Midttømme, Kristin Gunleiksrud Raaum.

KM 04.6/18   Årsmelding fra Sjømannskirken/Norsk kirke i utlandet 2016 og 2017

Dirigent: Erling Birkedal

Generalsekretær Ørnulf Steen presenterte årsmeldingene.

Disse hadde ordet:

Jon Høsøien, Kai Krogh, Halvor Nordhaug, Atle Sommerfeldt.

KM 04.7/18   Kirkesamarbeid og økumenikk i Europa

Dirigent: Lill Tone Grahl-Jacobsen og Erling Birkedal

MKR's leder, Kristine Sandmæl, presenterte saken. Hun og Nora S. Baartvedt hadde kahoot om europeiske økumeniske organisasjoner.

KM 04.8/18   LVFs generalforsamling i 2017

Dirigent: Erling Birkedal

Disse hadde ordet:

Vidar L. Haanes, Helga Haugland Byfuglien, Kristine Sandmæl.

Kirkemøtets vedtak

Kirkemøtet tar de fremlagte sakene til orientering.

KM 05/18 Ordning for utpeking av biskop

Saksdokument:

KM 05/18 Ordning for utpeking av biskop

KM 05.01/18 Oppsummering av høringen om ordning for utpeking av biskop

KM 05.02/18 Ordning for utpeking av biskop – 1. innstilling

KM 05.03/18 Ordning for utpeking av biskop – 2. innstilling

KM 05.04/18 Ordning for utpeking av biskop – endelig innstilling

Første innstilling fra komité E

Sammendrag av saksorienteringen

Kirkemøtet 2012 vedtok at det i det videre arbeid med kirkeordningen burde skje en fullstendig gjennomgang av regelverket for nominasjon og tilsetting av biskoper, der også alternativer for utpeking av biskoper vurderes. Fra 1. januar 2017 vil biskopene ikke lenger være tjenestemenn underlagt tjenestemannsloven, men tilsatt i Den norske kirke. Det er nå opp til Kirkemøtet å fastsette regler om hvordan biskoper skal utpekes.

Kirkerådet hadde lagt opp til at Kirkemøtet i 2016 skulle gjøre et valg om hvilken type ordning en skulle gå inn for, enten en ordning med rent bispevalg, tilsetting i et særskilt tilsettingsorgan eller tilsetting i Kirkerådet. Kirkemøtet valgte ikke å ta stilling til forslaget, men ba Kirkerådet utrede spørsmålet videre og legge det frem for Kirkemøtet (KM 08/16).

Som en oppfølging av Kirkemøtets tidligere vedtak sendte Kirkerådet 16. desember 2016 notat om *Ordning for utpeking av biskoper* på høring til menighetsråd, proster, biskoper, bispedømmeråd, ungdomsråd i bispedømmene og andre berørte instanser.

Kirkerådet har utarbeidet regelforslag til de tre ulike ordningene for utpeking av biskoper som anses som aktuelle. Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å fastsette regler i tråd med alternativet med tilsetting i Kirkerådet etter en rådgivende avstemning.

Komiteens merknader

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. *Flertallet* i komiteen (12 medlemmer) slutter seg i hovedsak også til Kirkerådets innstilling hvor det foreslås en videreføring av dagens ordning der biskoper blir tilsatt av Kirkerådet etter en rådgivende avstemning.

Komiteen vil særlig kommentere følgende knyttet til denne ordningen:

1. Omstendighetene rundt bispedømmerådets nominasjon er kortfattet beskrevet i ordningen. Komiteen legger til grunn at bispedømmerådene i forbindelse med nominasjonsprosessen foretar en grundig vurdering av dem som kan være aktuelle for nominasjon. Denne kan gjerne inneholde intervjurunder og innhenting av referanser for kandidatene. Prosessene for å vurdere kandidatene kan være nokså forskjellige i de ulike bispedømmer og komiteen stiller spørsmål om det kan være tjenlig med en felles veiledning for hvordan denne skal gjennomføres.

2. Et *mindretall* i komiteen mener § 2 tredje ledd bør endres med utgangspunkt i det som i saksfremstillingen s. 24. betegnes som alternativ 2. Følgende tekst foreslås: «De enkelte medlemmer av bispedømmerrådet skal, etter at rådslagning har funnet sted, avgi stemme på tre kandidater. De tre kandidatene som har fått flest stemmer, er nominert. Gyldig vedtak om nominasjon skal omfatte begge kjønn. Ved stemmelikhet for tredje kandidat, avgjøres nominasjonen av denne kandidaten ved ny stemmegivning. Ved fortsatt stemmelikhet for tredje kandidat foretas loddtrekning. Deretter voterer det over inntil to kandidater plass for plass.»
3. *Flertallet* i komiteen vil understreke at avstemningen som finner sted er rådgivende og at dette bør synliggjøres bedre i Ordning for utpeking av biskoper. Det foreslås derfor en endring i overskriften i § 4 i tråd med dette.
4. Komiteen vil støtte Kirkerådets innstilling med å avgrense stemmeretten for teologiske professorer og kriteriene for denne. Komiteen finner ikke grunn til å navngi disse institusjonene så eksplisitt som det gjøres i Kirkerådets innstilling, da antallet institusjoner som har rett til å tildele cand.theol.-grad vil kunne endre seg over tid.
5. Komiteen støtter Kirkerådets forslag om en offentlig presentasjon av de nominerte kandidatene, men er uenige i at denne må få karakter av en høring. Det er viktig at presentasjonen blir gjort offentlig tilgjengelig.
6. Komiteen har merket seg at regelen om at de stemmeberettigede må føre opp tre navn på stemmeseddelen, i Kirkerådets innstilling er endret til «inntil tre navn». En slik endring vil innvirke på spørsmålet om vekting av stemmer.
7. Komiteen finner at det i noe sterkere grad bør understrekes at avstemningsprosedyren er lik i alle rådsorgan som har stemmerett og foreslår følgelig å endre overskriften i § 6 om avstemning i menighetsrådet.
8. Komiteen er delt i spørsmålet om det er nødvendig å vekte stemmene etter valget. Komiteen har merket seg saksfremstillingen kap 3.7 om vekting av stemmer hvor det er gitt en oversikt over konsekvensene av at stemmene blir vektet mellom de ulike grupper stemmeberettigede både i og utenfor bispedømmet. Oversikten viser at det er helt minimale forskjeller i resultatet dersom stemmene blir vektet. Bare helt unntaksvis er forskjellen på mer enn ett prosentpoeng. *Flertallet* av komiteen mener derfor det ikke er nødvendig å videreføre vekting mellom disse stemmene. *Et flertall* mener videre at det heller ikke bør være en vekting av første- andre- og tredjestemmer. Dersom stemmene ikke vektet vil avstemningen i større grad synliggjøres som rådgivende, og dermed også Kirkerådets rolle som tilsettingsorgan.
9. Et *flertall* i komiteen mener det er positivt at Kirkerådet opptrer som endelig tilsettingsorgan. Det er flere grunner til dette: Kirkerådet kan ha en kvalifisert vurdering av kandidatene i større grad enn det som er tilfelle gjennom et rent valg. Kirkerådet kan også ivareta helhetlige hensyn og sørge for en god bredde i bispeskollegiet. Ved tilsetning i Kirkerådet er dessuten tilsettingen av biskoper forankret i et demokratisk organ som også representerer grunnplanet i kirken.
10. I komiteen er det uenighet om Kirkerådet skal være bundet til å velge blant de tre kandidatene som har fått flest stemmer. Noen medlemmer støtter Kirkerådets

innstilling om at den som tilsettes skal velges blant en av de tre kandidatene som har fått flest stemmer, eventuelt flest førstestemmer. Noen andre medlemmer går inn for at Kirkerådet på grunnlag av den rådgivende avstemningen skal foreta tilsetting av en av de nominerte kandidatene. *Disse medlemmene* mener en slik prosedyre vil gi det bredeste grunnlaget for å velge ut den beste kandidaten. Komiteen ønsker, uavhengig av hvor mange kandidater Kirkerådet kan velge mellom, at det før tilsetting finner sted blir gjennomført intervjuer med kandidatene.

11. Komiteens *flertall* mener at nominasjon av preses bør inneholde minst to, men ikke mer enn inntil tre navn. Disse kan velges blant de tjenestegjørende biskoper eller unntaksvis blant andre kandidater som Bispemøtet finner egnet.
12. Komiteen har ikke drøftet alle enkeltheter utfyllende og vil komme tilbake med presisering av enkelte punkter før andre plenumsbehandling.

Mindretallets innstilling

Et mindretall i komiteén (tre personer) anbefaler Kirkemøtet å vedta en ren valgordning for utpeking av biskoper i Den norske kirke. Gode og for dette mindretall utslagsgivende argumenter i favør av denne ordningen inngår i saksdokumentet fremlagt for Kirkemøtet 2018 og av høringsssvarene fra flertallet av høringsinstansene, som går inn for denne ordningen.

Saksdokumentet avsluttes på sidene 68–84 med et synoptisk oppsett av alternative regelforslag for henholdsvis (1) ren valgordning, (2) tilsetting i særskilt tilsettingsorgan og (3) tilsetting i Kirkerådet. Komitémindretallet har følgende kommentarer og endringsforslag til forslaget for valgordning, slik det foreligger i den synoptiske fremstillingen:

§ 2. Bispedømmerådets nominasjon

Kommentar:

Forslaget i saksdokumentet til prosedyre for bispedømmerådets nominasjon er likelydende som tilsvarende paragraf i forslaget til ordning med tilsetting i Kirkerådet. Fordi utpeking av biskop skal skje ved valg uten en etterfølgende prosess med uttalelser fra biskopene og tilsetting i Kirkerådet, bør imidlertid legitime helhetskirkelige hensyn ivaretas ved at tre medlemmer av Kirkerådet, deriblant biskopenes representant, tiltrer nominasjonsprosessen med talerett i angjeldende bispedømmeråd. Avtroppende biskop bør ikke delta i nominasjonsprosessen av sin etterfølger.

Endringer i forslaget til § 2:

Nytt første avsnitt:

Avtroppende biskop deltar ikke i operasjonene beskrevet i denne paragraf.¹

Tillegg i andre avsnitt (= tredje avsnitt, dersom foreslått nytt første avsnitt tas inn):

Bispedømmerådet skal før det gjør vedtak om nominasjon avholde et forberedende møte. På dette møtet deltar tre medlemmer av Kirkerådet, deriblant

---

¹ Det gjøres oppmerksom på at setningen slik den står vil stå i motstrid til Regler om formene for bispedømmerådets virksomhet § 5, hvor det heter: «Bispedømmerådet kan bare gjøre gyldig vedtak når biskopen (fungerende biskop) og minst 3 andre medlemmer er til stede og gir stemme i saken.»

biskopenes representant, med talerett. På grunnlag av drøftingene i det forberedende møtet skal bispedømmerrådet gi kandidater som vurderes nominert, anledning til å uttale seg om de ønsker å motta nominasjon. Det er et vilkår at kandidatene oppfyller kvalifikasjonskravene for tilsetting som menighetsprest.

Dersom foreslått nytt første avsnitt tas inn, må første setning i femte avsnitt (= sjette avsnitt, dersom foreslått nytt første avsnitt tas inn) endres tilsvarende:

Biskopen deltar ikke i avstemningen. Vedtak kan ikke gjøres uten at alle øvrige medlemmer av rådet, eventuelt varamedlemmer, er til stede i møtet.

§ 4 Stemmerett

I punkt f gjøres samme endring i ordlyd som vedtatt i komitéen i tilsvarende paragraf og punkt i forslaget til ordning med tilsetting i Kirkerådet.

§ 5 Valg av biskop

Retting i første setning: Kirkerådet skal sende underretning om dem som er nominert ...

Endret ordlyd i tredje avsnitt:

Kirkerådet skal før avstemningsperioden begynner, gi en offentlig presentasjon av alle nominerte kandidater. Presentasjonen skal legge vekt på sentrale områder i biskopens tjeneste. Kirkerådet skal tilrettelegge presentasjonen for direkte videooverføring og gjøre den offentlig tilgjengelig i avstemningsperioden.

Som § 7 anbefales Kirkemøtet å velge det første av de to foreliggende alternativene:

§ 7 Nominasjon og tilsetting av preses i Bispemøtet

Første avsnitt i forslaget skal erstattes av følgende tekst:

Kirkerådet skal ved ledighet i stillingen som preses i Bispemøtet underrette Bispemøtet om at det innen en frist fastsatt av Kirkerådet skal nominere inntil tre personer som Bispemøtet anser som skikket til ny preses i Bispemøtet.

Den videre teksten i paragrafen må bringes i overensstemmelse med det endrede førsteavsnittet:

Bispemøtet skal forelegge den/de nominerte for bispedømmerådene og stemmeberettigede tilsatte og menighetsråd i Nidaros domprosti med oppfordring om innen en frist å gi stemme til den/de nominerte i prioritert rekkefølge. Dersom det er mer enn én nominert kandidat, skal Bispemøtet deretter foreta en prioritering av de nominerte og oversende denne til Kirkerådet innen en frist fastsatt av Kirkerådet. Det skal ikke gis begrunnelser for prioriteringene. Kirkerådet skal tilsette én av de to kandidatene som får flest stemmer. Ved tilsetting kreves alminnelig flertall.

Kirkemøtet fastsetter følgende regler for nominasjon mv. ved tilsetting av biskoper:

§ 1. Underretning om ledig bispestilling

Kirkerådet skal ved ledighet i en bispestilling i Den norske kirke underrette vedkommende bispedømmeråd om at det skal nominere kandidater til ny biskop innen en frist fastsatt av Kirkerådet. Kirkerådet skal tilstrebe at

parallele nominasjons- og tilsettingsprosesser av biskoper i ulike bispedømmer unngås.

§ 2. *Bispedømmerådets nominasjon*

Bispedømmerådet skal innen den fastsatte fristen nominere inntil fem personer som bispedømmerådet anser som skikket til å bli tilsatt som ny biskop.

Bispedømmerådet skal før det gjør vedtak om nominasjon avholde et forberedende møte og på det grunnlag gi kandidater som vurderes nominert anledning til å uttale seg om de ønsker å motta nominasjon. Det er et vilkår at kandidatene oppfyller kvalifikasjonskravene for tilsetting som menighetsprest.

De enkelte medlemmer av bispedømmerådet skal, etter at rådslagning har funnet sted, avgi stemme på tre kandidater. De fem kandidatene som har fått flest stemmer, er nominert. Gyldig vedtak om nominasjon skal omfatte begge kjønn. Ved stemmelikhet for femte kandidat, avgjøres nominasjonen av denne kandidaten ved ny stemmegivning. Ved fortsatt stemmelikhet for femte kandidat foretas loddtrekning. Dersom det er avgitt stemme på til sammen tre eller fire kandidater blir kun disse nominert.

Dersom avstemningen ikke har ledet frem til gyldig vedtak, skal det foretas ny rådslagning og ny avstemning.

Vedtak kan ikke gjøres uten at samtlige av rådets medlemmer, eventuelt varamedlemmer, er til stede i møtet. Møtet holdes for lukkede dører. Rådslagningen er hemmelig. Nominasjonen innføres i bispedømmerådets forhandlingsprotokoll. De personer som blir nominert, nevnes i alfabetisk orden. Samtlige tilstedeværende medlemmer skal underskrive protokollen.

Bispedømmerådet skal straks etter nominasjonen sende en utskrift av protokollen til Kirkerådet sammen med sentrale biografiske opplysninger om hver av de nominerte kandidatene.

§ 3. *Supplerende nominasjon*

Kirkerådet skal gi en frist for å stille supplerende kandidater til bispedømmerådets nominasjon. Det er et vilkår at kandidatene oppfyller kvalifikasjonskravene for tilsetting som menighetsprest. Minst 100 stemmeberettigede fra minimum tre forskjellige prostier, kan gå sammen om å stille kandidater. Områder utenfor bispedømmet regnes i denne sammenheng som ett prosti.

Menighetsrådsmedlemmer inngår enkeltvis i antallet stemmeberettigede som kan stille kandidater.

Supplerende kandidater må være forespurt og villige til å bli nominert samt fylle ut en oversikt om sentrale biografiske opplysninger.

Kirkerådet skal kontrollere at reglene for supplerende nominasjon er fulgt og at kandidatene oppfyller de formelle kvalifikasjonskravene.

Medlemmer og eventuelt varamedlemmer av bispedømmerådet kan ikke delta aktivt i arbeidet med å stille supplerende kandidater.

§ 4. Rådgivende avstemning. Stemmerett

Følgende er stemmeberettiget i avstemningen:

- a) menighetsrådene i vedkommende bispedømme. Døves menighetsråd har stemmerett ved valg av biskop i Oslo bispedømme,

- b) prester i ordnet kirkelig stilling i vedkommende bispedømme. Prester i døvepresttjenesten har stemmerett ved valg av biskop i Oslo bispedømme. Prester i Den norske kirke i feltprestkorpset har stemmerett ved valg av biskop i det bispedømmet de tjenestegjør,

- c) vigslede kateketer, diakoner og kantorer i ordnet kirkelig stilling i vedkommende bispedømme,

- d) prostene i de øvrige bispedømmer,

- e) ungdomsrådet i vedkommende bispedømme,

- f) representantene fra de teologiske utdanningsinstitusjoner med tale- og forslagsrett på Kirkemøtet og lederne av de praktisk-teologiske utdanningene ved disse institusjonene,

- g) representantene fra Ungdommens kirkemøte med tale- og forslagsrett på Kirkemøtet,

- h) Samisk kirkeråd har stemmerett ved rådgivende avstemning på biskop i Nord-Hålogaland, Sør-Hålogaland, Nidaros, Hamar, Møre og Oslo bispedømmer.

I tvilstilfeller treffes avgjørelse om stemmerett av Kirkerådet.

§ 5. Avstemning og presentasjon

Kirkerådet skal sende underretning om dem som er nominert etter §§ 2 og 3, til de stemmeberettigede med oppfordring om innen en frist å gi stemme til de tre personer som de anser mest skikket til å bli tilsatt som biskop. Gyldig stemme må inneholde inntil tre navn i prioritert rekkefølge. Det er også adgang til å stemme blankt.

Underretningen skal inneholde de nominertes navn i alfabetisk rekkefølge og sentrale biografiske opplysninger om hver av kandidatene. Kirkerådet skal opplyse om at nominasjonen er bindende for de stemmeberettigede.

Kirkerådet skal før avstemningsperioden begynner arrangere en offentlig presentasjon av alle nominerte kandidater. Presentasjonen skal legge vekt på sentrale områder i biskopens tjeneste. Kirkerådet skal tilrettelegge for at presentasjonen er offentlig tilgjengelig i avstemningsperioden.

§ 6. Avstemning i menighetsråd, ungdomsråd og Samisk kirkeråd

Menighetsrådets avstemning treffes med alminnelig flertall av de stemmene som avgis, der det først voteres over hvem som skal føres opp som nr.

1, dernest voterer over hvem som skal føres opp som nr. 2 og til sist voterer over hvem som skal føres opp som nr. 3.

Menighetsrådet skal holde ny stemmegivning hvis ingen ved første stemmegivning får flertall av de stemmer som er avgitt. Ved denne regnes den for valgt som har fått flest stemmer. Det kan før ny stemmegivning gjøres vedtak om at det bare skal stemmes på to eller flere av dem som ved første stemmegivning har fått det høyeste stemmetall. Avgjørelsen treffes ved loddtrekning dersom valget fremdeles er uavgjort på grunn av stemmelikhet.

Det kan kreves skriftlig avstemning, jf. regler 15. november 1996 nr. 1452 om formene for menighetsrådets og kirkelig fellesråds virksomhet § 7 nr. 5.

Resultatet av avstemningen med opplysning om stemmetall eller i tilfelle vedtak om at erklæring ikke blir avgitt, skal føres inn i møteboken. Menighetsrådet skal sende bekreftet utskrift av møteboken til Kirkerådet innen utløpet av den frist som Kirkerådet har fastsatt.

Stemmegivningen i menighetsrådet er hemmelig. Prester, kateketer, diakoner og kantorer som er stemmeberettiget etter § 4, skal ikke delta i menighetsrådets behandling av saken.

For ungdomsrådet og Samisk kirkeråd gjelder reglene i første til femte ledd tilsvarende.

§ 7. *Opptelling og offentliggjøring av stemmetall*

Kirkerådet skal foreta opptelling. Kirkerådet skal uten ugrunnet opphold offentliggjøre utfallet av den rådgivende avstemningen fordelt på de forskjellige grupper stemmeberettigede når opptellingen er ferdig.

§ 8. *Uttalelser*

Kirkerådet skal sende melding om utfallet av avstemningen samtidig til det aktuelle bispedømmerådet og biskopene med anmodning om, innen den frist Kirkerådet fastsetter, å uttale seg om hvem de anser mest skikket til å bli tilsatt. Biskopene skal grunngi sine uttalelser.

§ 9. *Tilsetting av biskop*

Før tilsettingssaken behandles skal Kirkerådets arbeidsutvalg (AU) gjennomføre intervju med de aktuelle kandidatene. Referat fra intervjuene og en skriftlig, begrunnet tilråding fra AU legges fram for Kirkerådet til behandlingen. Det kan framlegges delt tilråding.

Kirkerådet skal foreta tilsetting på grunnlag av den rådgivende avstemningen samt en vurdering av kvalifikasjoner og av så vel regionalkirkelige som helhetskirkelige hensyn. Ved tilsettingsvedtak kreves alminnelig flertall.

§ 10. *Nominasjon mv. og tilsetting av preses i Bispemøtet*

Kirkerådet skal ved ledighet i stillingen som preses i Bispemøtet underrette Bispemøtet om at det innen en frist fastsatt av Kirkerådet skal nominere to eller tre kandidater som Bispemøtet anser som skikket til ny preses i Bispemøtet.

Kirkerådet skal oppfordre de stemmeberettigede tilsatte og menighetsrådene i Nidaros domprosti, samt alle bispedømmerådene til innen en fastsatt frist å avgi stemme på de nominerte i prioritert rekkefølge. Prioriteringene skal ikke begrunnes.

På bakgrunn av avstemningen skal Bispemøtet foreta en prioritering av de nominerte. Prioriteringen oversendes Kirkerådet innen en frist fastsatt av Kirkerådet. Prioriteringen skal ikke begrunnes.

Kirkerådet skal tilsette en av kandidatene. Ved tilsetting kreves alminnelig flertall.

§ 11. *Ikrafttredelse og utfyllende bestemmelser*

Reglene trer i kraft fra den tid Kirkerådet bestemmer. Fra samme tid oppheves regler 17. april 2012 nr. 722 om nominasjon mv. ved tilsetting av biskoper.

Kirkerådet kan gi nærmere regler til utfylling av bestemmelsene i dette regelverket.

Kirkemøtet gir Kirkerådet myndighet til å foreta mindre endringer i reglene.

Plenumsbehandling 1

Dirigent: Erling Birkedal
Saksordfører: Rønnaug Torvik

Disse hadde ordet:

Rønnaug Torvik, Karl Johan Kirkebø, Kari Bergsjø Karstensen, Harald Hegstad, Gard Realf Sandaker-Nielsen, Sara Ellen Anne Eira, Kjersti Brakestad Boge, Kristine Sandmæl, Atle Sommerfeldt, Katja Eidesen, Marie Klakegg Grastveit, Kristin Skjøtskift, Nils Bertil Jønsson, Halvor Nordhaug, Kristin Gunleiksrud Raaum, Helga Haugland Byfuglien, Olav Christian Rønneberg, Silje Håve Smørvik, Agnes Sofie Gjeset, Ole Kristian Bonden, Dag Landmark, Karin-Elin Berg.

Endringsforslag

Karl Johan Kirkebø:

Det åpnes adgang til at en gruppe på minimum 20% av kirkemøtets valgte medlemmer kan fremme en ekstra kandidat som preses. Kandidaten må fylle de samme kriterier som de som nomineres av Bispemøtet.

Harald Hegstad:

Paragraf 7: Kirkerådets forslag.

Paragraf 8: Kirkerådets forslag.

Paragraf 9: det føres inn at Kirkerådet må tilsette en av de tre som har fått flest stemmer etter vekting.

Kari Bergsjø Karstensen:

§ 2 Bispedømmerådets nominasjon - tredje og fjerde ledd.

De enkelte medlemmer av bispedømmerådet skal, etter at rådslagning har funnet sed, avgi stemme på tre kandidater. De fire kandidatene som har fått flest stemmer er nominert. Ved stemmelikhet for fjerde kandidat, avgjøres nominasjon av denne kandidaten ved ny stemmegivning. Ved fortsatt stemmelikhet for fjerdekandidat, foretas loddtrekning. Deretter kan det voteres over inntil en kandidat. Gyldig vedtak om nominasjon skal omfatte begge kjønn.

Gard Realf Sandaker-Nielsen:

Ber komiteen vurdere om andre enn vigslede medarbeidere skal ha stemmerett - skal det gjøres forskjell på vigslede og uvigslede diakoner? Og viktig i en framtid hvor vi skal samles i en felles linje og enhetlig ledelse.

Kjersti Brakestad Boge:

Paragraf 2: Gyldig vedtak om nominasjon skal omfatte 40 % av begge kjønn.

Sara Ellen Anne Eira:

Paragraf 4a: og Saemien Åålmeiges menighetsråd har stemmerett ved valg av biskop i Nidaros bispedømme.

Kristine Sandmæl:

Paragraf 2: Gyldig nominasjon skal omfatte minimum 40% av hvert kjønn.

Atle Sommerfeldt:

Ber komiteen vurdere at preses velges av kirkemøtet.

Saken ble sendt tilbake til komiteen.

Endelig innstilling fra komité

Sammendrag av saksorienteringen

Kirkemøtet 2012 vedtok at det i det videre arbeid med kirkeordningen burde skje en fullstendig gjennomgang av regelverket for nominasjon og tilsetting av biskoper, der også alternativer for utpeking av biskoper vurderes. Fra 1. januar 2017 vil biskopene ikke lenger være tjenestemenn underlagt tjenestemannsloven, men tilsatt i Den norske kirke. Det er nå opp til Kirkemøtet å fastsette regler om hvordan biskoper skal utpekes.

Kirkerådet hadde lagt opp til at Kirkemøtet i 2016 skulle gjøre et valg om hvilken type ordning en skulle gå inn for, enten en ordning med rent bispevalg, tilsetting i et særskilt tilsettingsorgan eller tilsetting i Kirkerådet. Kirkemøtet valgte ikke å ta stilling til forslaget, men ba Kirkerådet utrede spørsmålet videre og legge det frem for Kirkemøtet (KM 08/16).

Som en oppfølging av Kirkemøtets tidligere vedtak sendte Kirkerådet 16. desember 2016 notat om *Ordning for utpeking av biskoper* på høring til menighetsråd, proster, biskoper, bispedømmeråd, ungdomsråd i bispedømmene og andre berørte instanser.

Kirkerådet har utarbeidet regelforslag til de tre ulike ordningene for utpeking av biskoper som anses som aktuelle. Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å fastsette regler i tråd med alternativet med tilsetting i Kirkerådet etter en rådgivende avstemning.

Komiteens merknader

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. *Flertallet* i komiteen (12 medlemmer) slutter seg i hovedsak også til Kirkerådets innstilling hvor det foreslås en videreføring av dagens ordning der biskoper blir tilsatt av Kirkerådet etter en rådgivende avstemning.

Komiteen vil særlig kommentere følgende knyttet til denne ordningen:

1. Omstendighetene rundt bispedømmerådets nominasjon er kortfattet beskrevet i ordningen. Komiteen legger til grunn at bispedømmerådene i forbindelse med nominasjonsprosessen foretar en grundig vurdering av dem som kan være aktuelle for nominasjon. Denne kan gjerne inneholde intervjuer og innhenting av referanser for kandidatene. Prosessene for å vurdere kandidatene kan være nokså forskjellige i de ulike bispedømmer og komiteen stiller spørsmål om det kan være tjenlig med en felles veiledning for hvordan denne skal gjennomføres.
2. Komiteen mener det er svært viktig at bispedømmerådet har en best mulig anledning til å skape en balansert liste. Komiteens *flertall* mener at bispedømmerådet i første runde av nominasjonen bør velge fire av de kandidatene som har fått flest stemmer. Deretter kan det stemmes over ytterligere en kandidat. Et *mindretall* i komiteen mener bispedømmerådet skal velge tre av de kandidatene som har fått flest stemmer og at det deretter skal stemmes over to kandidater plass for plass. 2. Følgende tekst foreslås: «De enkelte medlemmer av bispedømmerådet skal, etter at rådslagning har funnet sted, avgi stemme på tre kandidater. De tre kandidatene som har fått flest stemmer, er nominert. Gyldig vedtak om nominasjon skal omfatte begge kjønn. Ved stemmelikhet for tredje kandidat, avgjøres nominasjonen av denne kandidaten ved ny stemmegivning. Ved fortsatt stemmelikhet for tredje kandidat foretas loddtrekning. Deretter voterer det over inntil to kandidater plass for plass.»
3. Komiteen vil understreke viktigheten av en god kjønnsbalanse i bispekollegiet. Ved nominasjon av kandidater skal det derfor nomineres minst 40 % representasjon fra begge kjønn.
4. Komiteen vil legge til et nytt avsnitt i ordningens § 3 som avgrenser de av bispedømmerådets medlemmer og eventuelt varamedlemmer som har deltatt i nominasjonen, fra å arbeide aktivt for supplerende nominasjon. Slik deltakelse vil etter komiteens mening undergrave det arbeidet disse medlemmene har deltatt i.
5. Et *mindretall* i komiteen går inn for at hele § 3 om anledning til supplerende nominasjon strykes. Muligheten for supplerende nominasjon undergraver etter *dette mindretallets* mening det arbeidet bispedømmerådet har lagt ned i å skape en balansert liste med nominerte kandidater

6. *Flertallet* i komiteen vil understreke at avstemningen som finner sted er rådgivende og at dette bør synliggjøres bedre i Ordning for utpeking av biskoper. Det foreslås derfor en endring i overskriften i § 4 i tråd med dette.
7. Komiteen legger til grunn at Saemien Åålmege/Sørsamisk menighet har stemmerett ved nominasjon til Nidaros biskop, og finner det naturlig at dette også kommer eksplisitt til uttrykk i ordningen.
8. Komiteen har vurdert om også ikke-vigslede medarbeidere bør få stemmerett ved avstemningen. Komiteen mener at det foreløpig ikke bør gjøres endringer på dette punktet, men at dette er en problemstilling man bør komme tilbake til i det videre arbeidet med kirkeordning.
9. Komiteen vil støtte Kirkerådets innstilling med å avgrense stemmeretten for teologiske professorer og kriteriene for denne. Komiteen finner ikke grunn til å navngi disse institusjonene så eksplisitt som det gjøres i Kirkerådets innstilling, da antallet institusjoner som har rett til å tildele cand.theol.-grad vil kunne endre seg over tid.
10. Komiteen støtter Kirkerådets forslag om en offentlig presentasjon av de nominerte kandidatene, men er uenige i at denne nødvendigvis må få karakter av en høring. Det er viktig at presentasjonen blir gjort offentlig tilgjengelig. Komiteen forutsetter at presentasjonen er universelt utformet.
11. Komiteen har merket seg at regelen om at de stemmeberettigede må føre opp tre navn på stemmeseddelen, i Kirkerådets innstilling er endret til «inntil tre navn». En slik endring vil innvirke på spørsmålet om vekting av stemmer, slik at det potensielt vil bli avgitt flere førstestemmer enn andre- og tredjestemmer og flere andrestemmer enn tredjestemmer. Komiteen finner at dette vil gi en bedre pekepinn på hvem flertallet av de stemmeberettigede helst vil ha, og slik gir et tydeligere signal til Kirkerådet.
12. Komiteen finner at det i noe sterkere grad bør understrekes at avstemningsprosedyren er lik i alle rådsorgan som har stemmerett og foreslår følgelig å endre overskriften i § 6 om avstemning i menighetsrådet.
13. Et *flertall* i komiteen mener det er positivt at Kirkerådet opptrer som endelig tilsettingsorgan. Det er flere grunner til dette: Kirkerådet kan ha en kvalifisert vurdering av kandidatene i større grad enn det som er tilfelle gjennom et rent valg. Kirkerådet kan også ivareta helhetlige hensyn og sørge for en god bredde i bispekollegiet. Ved tilsetting i Kirkerådet er dessuten tilsettingen av biskoper forankret i et demokratisk organ som også representerer grunnplanet i kirken.
14. Komiteen ønsker at det før tilsetting finner sted, blir gjennomført intervjuer med kandidatene.
15. Komiteens *flertall* (9 personer) mener at nominasjon av preses bør inneholde to eller tre navn. Disse kan velges blant de tjenestegjørende biskoper eller unntaksvis blant andre kandidater som Bispemøtet finner egnet.

16. Komiteens *mindretall* (8 personer) mener at nominasjon av preses bør inneholde inntil tre navn. Disse kan velges blant de tjenestegjørende biskoper eller unntaksvis blant andre kandidater som Bispemøtet finner egnet.

Mindretallets innstilling

Et mindretall i komitéen (tre medlemmer) anbefaler Kirkemøtet å vedta en ren valgordning for utpeking av biskoper i Den norske kirke. Gode og for dette mindretall utslagsgivende argumenter i favør av denne ordningen inngår i saksdokumentet fremlagt for Kirkemøtet 2018 og av høringssvarene fra flertallet av høringsinstansene, som går inn for denne ordningen.

Saksdokumentet avsluttes på sidene 68–84 med et synoptisk oppsett av alternative regelforslag for henholdsvis (1) ren valgordning, (2) tilsetting i særskilt tilsettingsorgan og (3) tilsetting i Kirkerådet. Komitémindretallet har følgende endringsforslag til forslaget for valgordning, slik det foreligger i den synoptiske fremstillingen:

§ 4 Stemmerett

I punkt f gjøres samme endring i ordlyd som vedtatt i komitéen i tilsvarende paragraf og punkt i forslaget til ordning med tilsetting i Kirkerådet.

§ 5 Valg av biskop

Retting i første setning: Kirkerådet skal sende underretning om dem som er nominert ...

Tredje avsnitt gis samme ordlyd som vedtatt i komitéen i tilsvarende paragraf i forslaget til ordning med tilsetting i Kirkerådet (§ 5. Avstemning og presentasjon).

Som § 7 anbefales Kirkemøtet å velge det første av de to foreliggende alternativene:

§ 7 Nominasjon og tilsetting av preses i Bispemøtet

Første avsnitt i forslaget skal erstattes av følgende tekst:

Kirkerådet skal ved ledighet i stillingen som preses i Bispemøtet underrette Bispemøtet om at det innen en frist fastsatt av Kirkerådet skal nominere inntil tre personer som Bispemøtet anser som skikket til ny preses i Bispemøtet.

Den videre teksten i paragrafen må bringes i overensstemmelse med det endrede førsteavsnittet:

Bispemøtet skal forelegge den/de nominerte for bispedømmerådene og stemmeberettigede tilsatte og menighetsråd i Nidaros domprosti med oppfordring om innen en frist å gi stemme til den/de nominerte i prioritert rekkefølge. Dersom det er mer enn én nominert kandidat, skal Bispemøtet deretter foreta en prioritering av de nominerte og oversende denne til Kirkerådet innen en frist fastsatt av Kirkerådet. Det skal ikke gis begrunnelser for prioriteringene.

Kirkerådet skal tilsette én av de to kandidatene som får flest stemmer. Ved tilsetting kreves alminnelig flertall.

Kirkemøtet fastsetter følgende regler for nominasjon mv. ved tilsetting av biskoper:

§ 1. *Underretning om ledig bispestilling*

Kirkerådet skal ved ledighet i en bispestilling i Den norske kirke underrette vedkommende bispedømmeråd om at det skal nominere kandidater til ny biskop innen en frist fastsatt av Kirkerådet. Kirkerådet skal tilstrebe at parallelle nominasjons- og tilsettingsprosesser av biskoper i ulike bispedømmer unngås.

§ 2. *Bispedømmerådets nominasjon*

Bispedømmerådet skal innen den fastsatte fristen nominere inntil fem personer som bispedømmerådet anser som skikket til å bli tilsatt som ny biskop.

Bispedømmerådet skal før det gjør vedtak om nominasjon avholde et forberedende møte og på det grunnlag gi kandidater som vurderes nominert anledning til å uttale seg om de ønsker å motta nominasjon. Det er et vilkår at kandidatene oppfyller kvalifikasjonskravene for tilsetting som menighetsprest.

De enkelte medlemmer av bispedømmerådet skal, etter at rådslagning har funnet sted, avgi stemme på tre kandidater. De fire kandidatene som har fått flest stemmer er nominert. Ved stemmelikhet for fjerde kandidat, avgjøres nominasjon av denne kandidaten ved ny stemmegivning. Ved fortsatt stemmelikhet for fjerdekandidat, foretas loddtrekning. Deretter kan det votes over inntil en kandidat. Gyldig vedtak om nominasjon skal omfatte minimum 40 % av begge kjønn. Ved stemmelikhet for femte kandidat, avgjøres nominasjonen av denne kandidaten ved ny stemmegivning. Ved fortsatt stemmelikhet for femte kandidat foretas loddtrekning. Dersom det er avgitt stemme på til sammen tre eller fire kandidater blir kun disse nominert.

Dersom avstemningen ikke har ledet frem til gyldig vedtak, skal det foretas ny rådslagning og ny avstemning.

Vedtak kan ikke gjøres uten at samtlige av rådets medlemmer, eventuelt varamedlemmer, er til stede i møtet. Møtet holdes for lukkede dører. Rådslagningen er hemmelig. Nominasjonen innføres i bispedømmerådets forhandlingsprotokoll. De personer som blir nominert, nevnes i alfabetisk orden. Samtlige tilstedeværende medlemmer skal underskrive protokollen.

Bispedømmerådet skal straks etter nominasjonen sende en utskrift av protokollen til Kirkerådet sammen med sentrale biografiske opplysninger om hver av de nominerte kandidatene.

§ 3. *Supplerende nominasjon*

Kirkerådet skal gi en frist for å stille supplerende kandidater til bispedømmerådets nominasjon. Det er et vilkår at kandidatene oppfyller kvalifikasjonskravene for tilsetting som menighetsprest. Minst 100 stemmeberettigede fra minimum tre forskjellige prostier, kan gå sammen om å stille kandidater. Områder utenfor bispedømmet regnes i denne sammenheng som ett prosti.

Menighetsrådsmedlemmer inngår enkeltvis i antallet stemmeberettigede som kan stille kandidater.

Supplerende kandidater må være forespurt og villige til å bli nominert samt fylle ut en oversikt om sentrale biografiske opplysninger.

Kirkerådet skal kontrollere at reglene for supplerende nominasjon er fulgt og at kandidatene oppfyller de formelle kvalifikasjonskravene.

Medlemmer og eventuelt varamedlemmer av bispedømmerådet kan ikke delta aktivt i arbeidet med å stille supplerende kandidater.

§ 4. Rådgivende avstemning. Stemmerett

Følgende er stemmeberettiget i avstemningen:

- a) menighetsrådene i vedkommende bispedømme. Døves menighetsråd har stemmerett ved valg av biskop i Oslo bispedømme. Menighetsrådet i Saemien Åålmege/sørsamisk menighet har stemmerett ved valg av biskop i Nidaros bispedømme,
- b) prester i ordnet kirkelig stilling i vedkommende bispedømme. Prester i døvepresttjenesten har stemmerett ved valg av biskop i Oslo bispedømme. Prester i Den norske kirke i feltprestkorpset har stemmerett ved valg av biskop i det bispedømmet de tjenestegjør,
- c) vigslede kateketer, diakoner og kantorer i ordnet kirkelig stilling i vedkommende bispedømme,
- d) prostene i de øvrige bispedømmer,
- e) ungdomsrådet i vedkommende bispedømme,
- f) representantene fra de teologiske utdanningsinstitusjoner med tale- og forslagsrett på Kirkemøtet og lederne av de praktisk-teologiske utdanningene ved disse institusjonene,
- g) representantene fra Ungdommens kirkemøte med tale- og forslagsrett på Kirkemøtet,
- h) Samisk kirkeråd har stemmerett ved rådgivende avstemning på biskop i Nord-Hålogaland, Sør-Hålogaland, Nidaros, Hamar, Møre og Oslo bispedømmer.

I tvilstilfeller treffes avgjørelse om stemmerett av Kirkerådet.

§ 5. Avstemning og presentasjon

Kirkerådet skal sende underretning om dem som er nominert etter §§ 2 og 3, til de stemmeberettigede med oppfordring om innen en frist å gi stemme til de tre personer som de anser mest skikket til å bli tilsatt som biskop. Gyldig stemme må inneholde inntil tre navn i prioritert rekkefølge. Det er også adgang til å stemme blankt.

Underretningen skal inneholde de nominertes navn i alfabetisk rekkefølge og sentrale biografiske opplysninger om hver av kandidatene. Kirkerådet skal opplyse om at nominasjonen er bindende for de stemmeberettigede.

Kirkerådet skal før avstemningsperioden begynner arrangere en offentlig presentasjon av alle nominerte kandidater. Presentasjonen skal legge vekt på sentrale områder i biskopens tjeneste. Kirkerådet skal tilrettelegge for at presentasjonen er offentlig tilgjengelig i avstemningsperioden.

§ 6. Avstemning i menighetsråd, ungdomsråd og Samisk kirkeråd

Menighetsrådets avstemning treffes med alminnelig flertall av de stemmene som avgis, der det først voteres over hvem som skal føres opp som nr. 1, dernest voteres over hvem som skal føres opp som nr. 2 og til sist voteres over hvem som skal føres opp som nr. 3.

Menighetsrådet skal holde ny stemmegivning hvis ingen ved første stemmegivning får flertall av de stemmer som er avgitt. Ved denne regnes den for valgt som har fått flest stemmer. Det kan før ny stemmegivning gjøres vedtak om at det bare skal stemmes på to eller flere av dem som ved første stemmegivning har fått det høyeste stemmetall. Avgjørelsen treffes ved loddtrekning dersom valget fremdeles er uavgjort på grunn av stemmelikhet.

Det kan kreves skriftlig avstemning, jf. regler 15. november 1996 nr. 1452 om formene for menighetsrådets og kirkelig fellestråds virksomhet § 7 nr. 5.

Resultatet av avstemningen med opplysning om stemmetall eller i tilfelle vedtak om at erklæring ikke blir avgitt, skal føres inn i møteboken. Menighetsrådet skal sende bekreftet utskrift av møteboken til Kirkerådet innen utløpet av den frist som Kirkerådet har fastsatt.

Stemmeavgivningen i menighetsrådet er hemmelig. Prester, kateketer, diakoner og kantorer som er stemmeberettiget etter § 4, skal ikke delta i menighetsrådets behandling av saken.

For ungdomsrådet og Samisk kirkeråd gjelder reglene i første til femte ledd tilsvarende.

§ 7. *Opptelling og offentliggjøring av stemmetall*

Kirkerådet skal foreta opptelling og valgoppgjør. Stemmer fra menighetsrådene og ungdomsrådet skal i valgoppjøret telle 1/3, prester og andre i viglede stillinger i det aktuelle bispedømme skal telle 1/3 og nasjonale stemmer skal telle 1/3.

Førstemmer skal gis vektning lik 1, andrestemmer lik 2/3 og tredjestemmer lik 1/3.

Kirkerådet skal uten ugrunnet opphold offentliggjøre utfallet av den rådgivende avstemningen når valgoppjøret er ferdig.

§ 8. *Uttalelser*

Kirkerådet skal sende melding om utfallet av avstemningen samtidig til det aktuelle bispedømmerådet og biskopene med anmodning om innen den frist Kirkerådet fastsetter, å uttale seg om hvem av de tre kandidatene som totalt har fått flest stemmer, de anser mest skikket til å bli tilsatt. Biskopene skal grunngi sine uttalelser.

§ 9. *Tilsetting av biskop*

Før tilsettingssaken behandles skal Kirkerådets arbeidsutvalg (AU) gjennomføre intervju med de aktuelle kandidatene. Referat fra intervjuene og en skriftlig, begrunnet tilråding fra AU legges fram for Kirkerådet til behandlingen. Det kan framlegges delt tilråding.

Kirkerådet skal tilsette en av de tre kandidatene som totalt har fått flest stemmer. Ved tilsetting kreves alminnelig flertall.

§ 10. *Nominasjon mv. og tilsetting av preses i Bispemøtet*

Kirkerådet skal ved ledighet i stillingen som preses i Bispemøtet underrette Bispemøtet om at det innen en frist fastsatt av Kirkerådet skal nominere to eller tre kandidater som Bispemøtet anser som skikket til ny preses i Bispemøtet. Disse kan velges blant de tjenestegjørende biskoper eller unntaksvis blant andre kandidater som Bispemøtet finner egnet.

Kirkerådet skal oppfordre de stemmeberettigede tilsatte og menighetsrådene i Nidaros domprosti, samt alle bispedømmerådene til innen en fastsatt frist å avgi stemme på de nominerte i prioritert rekkefølge. Prioriteringene skal ikke begrunnes.

På bakgrunn av avstemningen skal Bispemøtet foreta en prioritering av de nominerte. Prioriteringen oversendes Kirkerådet innen en frist fastsatt av Kirkerådet. Prioriteringen skal ikke begrunnes.

Kirkerådet skal tilsette en av kandidatene. Ved tilsetting kreves alminnelig flertall.

§ 11. *Ikrafttredelse og utfyllende bestemmelser*

Reglene trer i kraft fra den tid Kirkerådet bestemmer. Fra samme tid oppheves regler 17. april 2012 nr. 722 om nominasjon mv. ved tilsetting av biskoper.

Kirkerådet kan gi nærmere regler til utfylling av bestemmelsene i dette regelverket.

Kirkemøtet gir Kirkerådet myndighet til å foreta mindre endringer i reglene.

Plenumsbehandling 2

Dirigent: Erling Birkedal

Saksordfører: Rønnaug Torvik

Disse hadde ordet:

Rønnaug Torvik, Karin-Elin Berg, Helga Haugland Byfuglien, Karl Johan Kirkebø, Martin Ivar Arnesen, Ann Kristin Sørvik, Steinar Aanstad, Harald Hegstad.

Endringsforslag fra første behandling

Karl Johan Kirkebø:

Det åpnes adgang til at en gruppe på minimum 20% av kirkemøtets valgte medlemmer kan fremme en ekstra kandidat som preses. Kandidaten må fylle de samme kriterier som de som nomineres av Bispemøtet.

Forslaget ble avvist av komiteen. Opprettholdes.

Harald Hegstad:

Paragraf 7: Kirkerådets forslag. Tatt inn

Paragraf 8: Kirkerådets forslag. Innarbeidet

Paragraf 9: det føres inn at Kirkerådet må tilsette en av de tre som har fått flest stemmer etter vekting.

Forslaget er innarbeidet i dokumentet.

Kari Bergsjø Karstensen:

§ 2 Bispedømmerådets nominasjon - tredje og fjerde ledd.

De enkelte medlemmer av bispedømmerådet skal, etter at rådslagning har funnet sed, avgi stemme på tre kandidater. De fire kandidatene som har fått flest stemmer er nominert. Ved stemmelikhet for fjerde kandidat, avgjøres nominasjon av denne kandidaten ved ny stemmegivning. Ved fortsatt stemmelikhet for fjerdekandidat, foretas loddtrekning. Deretter kan det voteres over inntil en kandidat.

Gyldig vedtak om nominasjon skal omfatte begge kjønn.

Forslaget er innarbeidet i dokumentet.

Gard Realf Sandaker-Nielsen:

Ber komiteen vurdere om andre enn vigslede medarbeidere skal ha stemmerett - skal det gjøres forskjell på vigslede og uvigslede diakoner? Og viktig i en framtid hvor vi skal samles i en felles linje og enhetlig ledelse.

Forslaget ble avvist av komiteen. Forslaget ble trukket.

Kjersti Brakestad Boge:

Paragraf 2: Gyldig vedtak om nominasjon skal omfatte 40 % av begge kjønn.

Forslaget er det samme som Kristine Sandmæls og er innarbeidet i paragrafen.

Sara Ellen Anne Eira:

Paragraf 4a); Og Saemien Åålmeiges menighetsråd har stemmerett ved valg av biskop i Nidaros bispedømme.

Forslaget ble tatt inn av komiteen.

Kristine Sandmæl:

Paragraf 2: Gyldig nominasjon skal omfatte minimum 40% av hvert kjønn.

Forslaget er tatt inn av komiteen.

Atle Sommerfeldt:

Ber komiteen vurdere at preses velges av kirkemøtet.

Forslaget ble avvist av komiteen. Forslaget ble trukket.

Endringsforslag 2 plenum

Karin-Elin Berg

Linje 55-56 – strykes.

§ 10 første ledd annet punktum skal lyde...– linje 62 – 2 eller 3. alternativt **inntil 3** –

Votering

Karl Johan Kirkebø:

Det åpnes adgang til at en gruppe på minimum 20% av kirkemøtets valgte medlemmer kan fremme en ekstra kandidat som preses. Kandidaten må fylle de samme kriteria som de som nomineres av Bispemøtet.

For: 42 stemmer. Mot 64 stemmer. Forslaget falt.

Karin-Elin Berg

Linje 55-56 – Strykes.

For: 56 stemmer. Mot: 49 stemmer. Forslaget ble vedtatt.

§ 10 første ledd annet punktum skal lyde...– linje 62 – 2 eller 3. alternativt **inntil 3** –

For: 62 stemmer. Mot: 43 stemmer. Forslaget ble vedtatt.

Komiteens mindretall:

§ 2 tredje og fjerde ledd.

For: 43 stemmer. Mot: 62 stemmer. Forslaget falt.

§ 3 – supplerende nominasjon.

For: 14 stemmer. Mot 86 stemmer. Forslaget falt.

§10 første ledd.

For: 63 stemmer. Mot: 43 stemmer. Forslaget ble vedtatt.

Valgmodellens helhet - §§ 2-7.

For: 38 stemmer. Mot: 67 stemmer. Forslaget falt.

Komiteens innstilling

Med de endringene det er stemt over.

For: 94 stemmer. Mot: 12. Komiteens innstilling ble vedtatt.

106 stemmeberettigede.

Kirkemøtets vedtak

Kirkemøtet fastsetter følgende regler for nominasjon mv. ved tilsetting av biskoper:

§ 1. *Underretning om ledig bispestilling*

Kirkerådet skal ved ledighet i en bispestilling i Den norske kirke underrette vedkommende bispedømmeråd om at det skal nominere kandidater til ny biskop innen en frist fastsatt av Kirkerådet. Kirkerådet skal tilstrebe at parallelle nominasjons- og tilsettingsprosesser av biskoper i ulike bispedømmer unngås.

§ 2. *Bispedømmerådets nominasjon*

Bispedømmerådet skal innen den fastsatte fristen nominere inntil fem personer som bispedømmerådet anser som skikket til å bli tilsatt som ny biskop.

Bispedømmerådet skal før det gjør vedtak om nominasjon avholde et forberedende møte og på det grunnlag gi kandidater som vurderes nominert anledning til å uttale seg om de ønsker å motta nominasjon. Det er et vilkår at kandidatene oppfyller kvalifikasjonskravene for tilsetting som menighetsprest.

De enkelte medlemmer av bispedømmerådet skal, etter at rådslagning har funnet sted, avgi stemme på tre kandidater. De fire kandidatene som har fått flest stemmer er nominert. Ved stemmelikhet for fjerde kandidat, avgjøres nominasjon av denne kandidaten ved ny stemmegivning. Ved fortsatt stemmelikhet for fjerdekandidat, foretas loddtrekning. Deretter kan det votes over inntil en kandidat. Gyldig vedtak om nominasjon skal omfatte minimum 40 % av begge kjønn. Ved stemmelikhet for femte kandidat, avgjøres nominasjonen av denne kandidaten ved ny stemmegivning. Ved fortsatt stemmelikhet for femte kandidat foretas loddtrekning. Dersom det er avgitt stemme på til sammen tre eller fire kandidater blir kun disse nominert.

Dersom avstemningen ikke har ledet frem til gyldig vedtak, skal det foretas ny rådslagning og ny avstemning.

Vedtak kan ikke gjøres uten at samtlige av rådets medlemmer, eventuelt varamedlemmer, er til stede i møtet. Møtet holdes for lukkede dører. Rådslagningen er hemmelig. Nominasjonen innføres i bispedømmerådets forhandlingsprotokoll. De personer som blir nominert, nevnes i alfabetisk orden. Samtlige tilstedeværende medlemmer skal underskrive protokollen.

Bispedømmerådet skal straks etter nominasjonen sende en utskrift av protokollen til Kirkerådet sammen med sentrale biografiske opplysninger om hver av de nominerte kandidatene.

§ 3. *Supplerende nominasjon*

Kirkerådet skal gi en frist for å stille supplerende kandidater til bispedømmerådets nominasjon. Det er et vilkår at kandidatene oppfyller kvalifikasjonskravene for tilsetting som menighetsprest. Minst 100 stemmeberettigede fra minimum tre forskjellige prostier, kan gå sammen om å stille kandidater. Områder utenfor bispedømmet regnes i denne sammenheng som ett prosti.

Menighetsrådsmedlemmer inngår enkeltvis i antallet stemmeberettigede som kan stille kandidater.

Supplerende kandidater må være forespurt og villige til å bli nominert samt fylle ut en oversikt om sentrale biografiske opplysninger.

Kirkerådet skal kontrollere at reglene for supplerende nominasjon er fulgt og at kandidatene oppfyller de formelle kvalifikasjonskravene.

§ 4. *Rådgivende avstemning. Stemmerett*

Følgende er stemmeberettiget i avstemningen:

- a) menighetsrådene i vedkommende bispedømme. Døves menighetsråd har stemmerett ved valg av biskop i Oslo bispedømme. Menighetsrådet i Saemien Åålmege/sørsamisk menighet har stemmerett ved valg av Nidaros biskop,
- b) prester i ordnet kirkelig stilling i vedkommende bispedømme. Prester i døvepresttjenesten har stemmerett ved valg av biskop i Oslo bispedømme. Prester i Den norske kirke i feltprestkorpset har stemmerett ved valg av biskop i det bispedømmet de tjenestegjør,
- c) vigslede kateketer, diakoner og kantorer i ordnet kirkelig stilling i vedkommende bispedømme,
- d) prostene i de øvrige bispedømmer,
- e) ungdomsrådet i vedkommende bispedømme,
- f) representantene fra de teologiske utdanningsinstitusjoner med tale- og forslagsrett på Kirkemøtet og lederne av de praktisk-teologiske utdanningene ved disse institusjonene,
- g) representantene fra Ungdommens kirkemøte med tale- og forslagsrett på Kirkemøtet,
- h) Samisk kirkeråd har stemmerett ved rådgivende avstemning på biskop i Nord-Hålogaland, Sør-Hålogaland, Nidaros, Hamar, Møre og Oslo bispedømmer.

I tvilstilfeller treffes avgjørelse om stemmerett av Kirkerådet.

§ 5. *Avstemning og presentasjon*

Kirkerådet skal sende underretning om dem som er nominert etter §§ 2 og 3, til de stemmeberettigede med oppfordring om innen en frist å gi stemme til de tre personer som de anser mest skikket til å bli tilsatt som biskop. Gyldig stemme må inneholde inntil tre navn i prioritert rekkefølge. Det er også adgang til å stemme blankt.

Underretningen skal inneholde de nominertes navn i alfabetisk rekkefølge og sentrale biografiske opplysninger om hver av kandidatene. Kirkerådet skal opplyse om at nominasjonen er bindende for de stemmeberettigede.

Kirkerådet skal før avstemningsperioden begynner arrangere en offentlig presentasjon av alle nominerte kandidater. Presentasjonen skal legge vekt på sentrale områder i biskopens tjeneste. Kirkerådet skal tilrettelegge for at presentasjonen er offentlig tilgjengelig i avstemningsperioden.

§ 6. Avstemning i menighetsråd, ungdomsråd og Samisk kirkeråd

Menighetsrådets avstemning treffes med alminnelig flertall av de stemmene som avgis, der det først voteres over hvem som skal føres opp som nr. 1, dernest voteres over hvem som skal føres opp som nr. 2 og til sist voteres over hvem som skal føres opp som nr. 3.

Menighetsrådet skal holde ny stemmegivning hvis ingen ved første stemmegivning får flertall av de stemmer som er avgitt. Ved denne regnes den for valgt som har fått flest stemmer. Det kan før ny stemmegivning gjøres vedtak om at det bare skal stemmes på to eller flere av dem som ved første stemmegivning har fått det høyeste stemmetall. Avgjørelsen treffes ved loddtrekning dersom valget fremdeles er uavgjort på grunn av stemmelikhet.

Det kan kreves skriftlig avstemning, jf. regler 15. november 1996 nr. 1452 om formene for menighetsrådets og kirkelig fellestråds virksomhet § 7 nr. 5.

Resultatet av avstemningen med opplysning om stemmetall eller i tilfelle vedtak om at erklæring ikke blir avgitt, skal føres inn i møteboken. Menighetsrådet skal sende bekreftet utskrift av møteboken til Kirkerådet innen utløpet av den frist som Kirkerådet har fastsatt.

Stemmegivningen i menighetsrådet er hemmelig. Prester, kateketer, diakoner og kantorer som er stemmeberettiget etter § 4, skal ikke delta i menighetsrådets behandling av saken.

For ungdomsrådet og Samisk kirkeråd gjelder reglene i første til femte ledd tilsvarende.

§ 7. Opptelling og offentliggjøring av stemmetall

Kirkerådet skal foreta opptelling og valgoppgjør. Stemmer fra menighetsrådene og ungdomsrådet skal i valgoppjøret telle 1/3, prester og andre i vigslede stillinger i det aktuelle bispedømme skal telle 1/3 og nasjonale stemmer skal telle 1/3. Førstestemmer skal gis vektning lik 1, andrestemmer lik 2/3 og tredjestemmer lik 1/3.

Kirkerådet skal uten ugrunnet opphold offentliggjøre utfallet av den rådgivende avstemningen når valgoppjøret er ferdig.

§ 8. Uttalelser

Kirkerådet skal sende melding om utfallet av avstemningen samtidig til det aktuelle bispedømmerådet og biskopene med anmodning om innen den frist Kirkerådet fastsetter, å uttale seg om hvem av de tre kandidatene som totalt har fått flest stemmer, de anser mest skikket til å bli tilsatt. Biskopene skal grunngi sine uttalelser.

§ 9. Tilsetting av biskop

Før tilsettingssaken behandles skal Kirkerådets arbeidsutvalg (AU) gjennomføre intervju med de aktuelle kandidatene. Referat fra intervjuene og en skriftlig, begrunnet tilråding fra AU legges fram for Kirkerådet til behandlingen. Det kan framlegges delt tilråding.

Kirkerådet skal tilsette en av de tre kandidatene som totalt har fått flest stemmer. Ved tilsetting kreves alminnelig flertall.

§ 10. Nominasjon mv. og tilsetting av preses i Bispemøtet

Kirkerådet skal ved ledighet i stillingen som preses i Bispemøtet underrette Bispemøtet om at det innen en frist fastsatt av Kirkerådet skal nominere inntil tre kandidater som Bispemøtet anser som skikket til ny preses i Bispemøtet. Disse kan velges blant de tjenestegjørende biskoper eller unntaksvis blant andre kandidater som Bispemøtet finner egnet.

Kirkerådet skal oppfordre de stemmeberettigede tilsatte og menighetsrådene i Nidaros domprosti, samt alle bispedømmerådene til innen en fastsatt frist å avgi stemme på de nominerte i prioritert rekkefølge. Prioriteringene skal ikke begrunnes.

På bakgrunn av avstemningen skal Bispemøtet foreta en prioritering av de nominerte. Prioriteringen oversendes Kirkerådet innen en frist fastsatt av Kirkerådet. Prioriteringen skal ikke begrunnes.

Kirkerådet skal tilsette en av kandidatene. Ved tilsetting kreves alminnelig flertall.

§ 11. Ikrafttredelse og utfyllende bestemmelser

Reglene trer i kraft fra den tid Kirkerådet bestemmer. Fra samme tid oppheves regler 17. april 2012 nr. 722 om nominasjon mv. ved tilsetting av biskoper.

Kirkerådet kan gi nærmere regler til utfylling av bestemmelsene i dette regelverket.

Kirkemøtet gir Kirkerådet myndighet til å foreta mindre endringer i reglene.

Vedtatt mot 12. stemmer.
106 stemmeberettigede.

KM 06/18 Regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene)

Saksdokument:

KM 06/18 Regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene) m.m.

KM 06.1/18 Høringsoppsummering – forslag til nye kirkevalgregler

KM 06.2/18 Forslag til nye kirkevalgregler – to regelforslag

KM 06.3/18 Regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene) m.m. – første innstilling

KM 06.4/18 Regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene) m.m. – andre innstilling

KM 06.5/18 Regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene) m.m. – tredje innstilling

KM 06.6/18 Regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene) m.m. – endelig innstilling

Første innstilling fra komité C

Sammendrag av saksorienteringen

Kirkemøtet må i 2018 vedta nye regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet for at de skal kunne få virkning for de kirkelige valg i 2019.

Kirkerådet gjennomførte våren 2017 en bred høring på forslag til nye valgregler, og Kirkerådet mottok totalt 325 hørings svar. Disse hørings svarene er oppsummert i et eget sammendrag som følger med saken og ligger til grunn for de vurderinger Kirkerådet har gjort. Kirkerådets forslag bygger også på en evaluering av kirkevalget i 2015, *Polarisering og kontinuitet – En analyse av kirkevalget 2015*, som ble utført av KIFO – Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning.

Innledningsvis redegjøres det for det rettslige grunnlaget for Kirkevalget 2019 og føringer som Kirkerådet har lagt til grunn for utformingen av regelverket. Kirkerådet har videre sett behov for å foreta en større revisjon av reglene, og det foreslås å gjøre ordningene for menighetsrådsvalg og valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet så like som mulig for velgeren. Kirkerådet fremmer derfor forslag om å slå de to regelverkene sammen til ett felles regelverk for disse to valgene. Kirkerådet har også foreslått visse tilpasninger med sikte på at reglene for kirkevalg legges så tett opp til valglovens bestemmelser som mulig.

Forslaget i denne saken tar utgangspunkt i at valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet gjennomføres som et direkte valg. Det er utarbeidet to alternative regelforslag til paragrafer knyttet til flertalls- og forholdstallsvalg, henholdsvis bygd på alternativ 2 – modell med nominasjonskomiteens liste og andre lister og et nytt alternativ 4 a) – modell med utgangspunkt i selvstendige lister. Det foreslås etablert en tilskuddsordning i to alternativer basert på de to alternative regelforslagene.

Forslaget innebærer for øvrig at:

KM 06/18 Regler for valg av menighetsråd og regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet, herunder finansiering av lister mv

- Det videreføres at velgeren kan avgi tre tilleggsstemmer.
- Strykning gjeninnføres ikke.
- Dersom det blir en ordning med utgangspunkt i selvstendige lister, gis det åpning for at inntil én kandidat kan gis et stemmetillegg. Dersom det blir en ordning med utgangspunkt i nominasjonskomiteens liste og andre lister – samtidige frister, fastsettes det i stedet en sperregrense med krav om fem prosents stemmeandel.
- Valgkretsene videreføres som i dag.
- Når det gjelder om det kan åpnes for stemmegivning i andre sokn på valgdagen enn sitt eget, åpnes det for at valgstyrene i fellesrådsområdet kan bestemme at det skal være mulig å kunne avgi stemme i hele fellesrådsområdet. Dersom et flertall av valgstyrene i fellesrådsområdet går inn for en slik åpning, plikter alle valgstyrene å tilrettelegge for dette.
- Forslagene i høringsnotatet om stemmerett og valgbarhet ved menighetsrådsvalg opprettholdes.
- Forslagene i høringsnotatet om stemmerett og valgbarhet ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet opprettholdes.
- Forslagene i høringsnotatet om stemmerett og valgbarhet ved valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet bearbeides slik at det presiseres at prester i fast ordnet kirkelig prestestilling er stemmeberettigede, uavhengig av hvem som er arbeidsgiver, i tråd med saksorienteringens presiseringer.
- Forslagene i høringsnotatet om stemmerett og valgbarhet ved valg av lek kirkelig tilsatt opprettholdes, med noen små justeringer.
- Skjæringsdato for manntall fastsettes til 30. juni.
- Frist for å oppdatere medlemskapsstatus fastsettes til 1. september.
- Det gis regler om at det skal etableres et manntall for prester og leke kirkelig tilsatte.
- Forslaget om registrering av nomineringsgrupper opprettholdes med noen presiseringer.
- Krav om antall kandidater ved valg av menighetsråd videreføres.
- Krav om antall kandidater ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet videreføres.
- Krav om antall underskrifter ved valg av menighetsråd videreføres.
- Krav om antall underskrifter ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet settes til 100 stemmeberettigede medlemmer. Det etableres samtidig en ordning med forenklet registrering for registrerte grupper.
- Forslaget i høringsnotatet om at valglovens bestemmelser om tillitsvalgte og tillitsutvalg legges til grunn for kirkevalgreglene, opprettholdes.
- Supplerende nominasjon ved forholdstallsvalg gjennomføres ikke. Det videreføres mulighet for supplerende nominasjon ved flertallsvalg i det tilfelle det er en nominasjonskomitéliste, både ved valg til menighetsråd og ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet.
- Forslaget i høringsnotatet om at bispedømmerådet skal få ansvar for å trykke stemmesedler ved valg av bispedømmeråd, opprettholdes.
- Det presiseres at forhåndsstemmegivningen *skal* kunne skje i hvert fellesrådsområde, og at det bør kunne skje i hvert sokn, og det bør legges til rette for at forhåndsstemmegivning kan foregå både på dag- og kveldstid, på de

institusjoner som geografisk hører til det enkelte sokn og på sentrale møteplasser for unge i regi av menigheten.

- Det åpnes opp for at valgstyret kan gjennomføre ambulerende stemmegivning.
- Det blir gitt hjemmel til Kirkerådet slik at Kirkerådet *kan* åpne opp for elektronisk forhåndsstemmegivning.
- Bestemmelsene om stemmegivning på valgtinget presiserer at velgeren «i enerom og usett» skal brette sammen stemmeseddelen slik at det ikke er synlig hvilken valgliste velgeren stemmer på.
- Forslaget i høringsnotatet om mandatfordeling og kandidat kåring opprettholdes.
- Forslaget i høringsnotatet om foreløpig og endelig opptelling opprettholdes.
- Valg av prest og leke kirkelig tilsatte skjer ved preferansevalg.
- Valg av døvemenighetenes representant skjer ved direkte valg på bakgrunn av en valgliste med fem kandidater utarbeidet av en nominasjonskomité bestående av Døvekirkenes fellesråds leke medlemmer. Det åpnes for supplerende nominasjon.

I tillegg er det vurdert kriterier for hvordan listeforslag skal settes opp, herunder et krav om geografisk spredning. Her foreslår Kirkerådet at det fastsettes et krav om at lister har representasjon fra minst tre prostier i bispedømmet.

Når det gjelder navn på listen fra en eventuell nominasjonskomité, mener Kirkerådet at det ikke bør hete *Felleslisten*. En kunne vurdere å la listen fra nominasjonskomiteens navn bli fastsatt på samme måte som for nomineringsgrupper, men det vil risikere å tilsløre listens opprinnelse. Det foreslås derfor å regelfeste at listen skal hete *Nominasjonskomiteens liste*.

Spørsmålet om valg av samiske representanter har blitt koordinert med saken om ordning for samisk kirkelig valgmøte, jf. sak KM 07/18.

Forslaget i høringsnotatet om at listekandidater kan være stemmemottakere opprettholdes av hensyn til rekruttering av valgfunksjonærer.

Kirkerådet fremmer også forslag om endring av Kirkemøtets forretningsorden, slik at første varamedlem for døvemenighetenes medlem i Oslo bispedømmeråd blir gitt møte-, tale- og forslagsrett i Kirkemøtet.

Begge de utarbeidede regelalternativene er vedlagt i sin helhet. Forslag til vedtak er uttrykk for det regelalternativet Kirkerådet innstiller på, i tråd med ordningen med utgangspunkt i selvstendige lister (alternativ 4 a)).

Komiteens merknader

1. Innledning

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. Komiteen vil understreke at kirkevalgreglene må vedtas innenfor de rammene som ligger i dagens kirkelov, se særlig kirkeloven §§ 4, 6, 23 og 24 første ledd. Det innebærer blant annet at «sju (..) leke [skal] velges ved flertalls- eller forholdstallsvalg, hvorav minst fire velges

direkte av bispedømmets stemmeberettigede medlemmer», jf. kirkeloven § 23 første ledd bokstav d) og at betegnelsene *lek* og *lek kirkelig tilsatt* ikke kan endres på dette tidspunktet. Det er også slått fast i kirkeloven § 4 fjerde ledd at «kirkelige valg holdes samtidig med, og i lokaler i umiddelbar nærhet av, valg til Stortinget eller fylkesting og kommunestyre». Komiteen viser i den forbindelse til sak KM 10/18.

2. **Direkte valg eller kombinasjonsvalg med direkte og indirekte valg**

Komiteens flertall går inn for at valget av alle de leke medlemmene til bispedømmerådet og Kirkemøtet skal skje ved direkte valg, jf. § 5-2.

Et mindretall i komiteen går inn for å videreføre dagens ordning, hvor det er opp til bispedømmerådet å velge om alle medlemmene skal velges direkte eller om fire medlemmer skal velges direkte av bispedømmets stemmeberettigede medlemmer og tre medlemmer velges indirekte av de valgte menighetsrådsmedlemmene.

3. **Modell for valgordning**

Komiteens flertall (9 medlemmer) går inn for alternativ 4 a). Flertallet begrunner dette med hensynet til velgerne. Ved å stimulere til at det blir stilt flere lister, vil en kunne sikre reelle valgalternativer for velgerne. Et rent listevalg gjør det lett for velgerne å vite hva de stemmer på. Ordningen vil bidra til at en unngår asymmetriske lister, i betydningen at en liste er bredt sammensatt bestående av kandidater med mange forskjellige syn, mens en annen liste består av kandidater som er samlet om et felles valgprogram. Alternativet har også sikkerhetsventiler i det tilfelle ingen fremmer liste eller bare én gruppering fremmer en liste. Komiteens flertall mener at denne ordningen vil synliggjøre skillelinjer i kirkelandskapet, både for velgerne og på Kirkemøtet. Det kan også være lettere å få folk til å stille til valg om en går inn i et fellesskap som en nomineringsgruppe vil utgjøre.

Komiteens mindretall (8 medlemmer) går inn for alternativ 2. Mindretallet begrunner dette med at det er ønskelig å sikre bredde og motvirke polarisering. Det er viktig at menighetsrådene fortsatt har en rolle ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Det er viktig å sikre at dersom det bare blir én liste, vil den være bredt sammensatt. Da blir det mest ryddig å ha en nominasjonskomité som uansett settes i gang, og som også kan sikre en bred geografisk representasjon. Dette alternativet sikrer at det blir samtidige frister for de ulike listene, og det bidrar til mindre forskjeller mellom listene enn ved forrige valg. Mindretallet viser også til at dette alternativet fikk størst tilslutning i høringen.

4. **Økonomisk støtte til nomineringsgrupper, eventuell nominasjonskomité og eventuell listekomité**

Et flertall i komiteen på 11 medlemmer mener at økonomisk støtte til nomineringsgrupper er viktig for det kirkelige demokratiet. Derfor foreslår flertallet å regelfeste at Kirkerådet *skal* gi støtte til registrerte nomineringsgrupper i form av intensjonsstøtte og listestøtte i § 6-4 (1).

Et mindretall på 6 medlemmer ga tilslutning til forslaget fra Kirkerådet om at § 6-4 (1) skal innledes med «Dersom det er budsjettmessig dekning, kan Kirkerådet gi støtte til registrerte nomineringsgrupper...», gitt at det blir innført en ordning i tråd med alternativ 4 a).

En samlet komité mener at dersom det opprettes en nominasjonskomité eller en listekomité, bør disse likebehandles økonomisk med registrerte nomineringsgrupper. En slik likebehandling er også lagt til grunn i Kirkerådets saksorientering på side 55, der det står at det er «et krav til likebehandling av både nomineringsgrupper, eventuell nominasjonskomité eller eventuell listekomité» når det gjelder intensjonsstøtte og listestøtte. Ettersom denne likebehandlingen ved en inkurie ikke ser ut til å være sikret i regelforslaget, foreslår komiteen at det legges til en hjemmel for dette i en ny § 6-4 (5): «Kirkerådet skal stille midler til disposisjon til en eventuell nominasjonskomité eller listekomité på lik linje med registrerte nomineringsgrupper». Komiteen foreslår samtidig å endre paragrafoverskriften i § 6-4 til «Intensjonsstøtte og listestøtte».

5. Særlige spørsmål ved alternativ 4 a)

Komiteen viser til at ordningen innebærer at kirkemedlemmer selv må ta ansvaret for å stille kandidater på liste til valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Komiteen vil spesielt understreke viktigheten av at grupper fremmer listeforslag innen listefristen 15. februar i valgåret.

Komiteen har vurdert situasjonen dersom det ikke fremmes noen listeforslag samt om det bare foreligger ett listeforslag.

Komiteen er samlet om at dersom det ved listefristen ikke foreligger noe listeforslag, skal det velges en nominasjonskomité som skal fremme en bredt sammensatt liste etter prosedyrene i flertallets forslag til § 8-2.

Komiteen har drøftet hva slags bestemmelser som skal gjelde dersom det ved listefristen bare foreligger ett godkjent listeforslag. Komiteen har sammenlignet bestemmelsen i § 5-3 (3) med § 7-5 i flertallets forslag. Komiteen foreslår en presisering av § 5-3 (3) som tydeliggjør at bispedømmerådet *skal* iverksette konsultasjoner med individer og organisasjoner for å søke å frembringe en liste som fremtrer som et alternativ til den foreliggende listen, samt at det *skal* benyttes en listekomité i denne prosessen. Komiteen mener dette er en viktig sikkerhetsventil som kan bidra til at en unngår en situasjon med kun én liste.

6. Stemmetillegg

Komiteen går inn for en ordning med stemmetillegg, jf. forslaget til § 7-2 (3) og § 7-10 (3). Et flertall i komiteen (9 medlemmer) mener det bør kunne gis stemmetillegg til inntil to av de øverst rangerte kandidatene på listeforslaget i alternativ 4 a). Et mindretall (8 medlemmer) mener det kan gis et stemmetillegg til den øverste kandidaten på valglisten, i tråd med Kirkerådets forslag til vedtak i alternativ 4 a).

7. Forhåndsstemmegivning hos studentprester

Komiteen er kjent med at studentprestene har tilrettelagt for forhåndsstemmegivning på studentprestkontorene. Komiteen mener dette er et viktig tiltak for å sikre at studentene får anledning til å avgi stemme der de er oppholder seg. Komiteen viser til at Ungdommens kirkemøte i 2014 oppfordret studentprestene «til å fortsette og legge til rette for at studentene får forhåndsstemt i kirkevalget». Komiteen slutter seg til denne oppfordringen. For studenter som midlertidig oppholder seg i annet sokn enn der de bor, legger komiteen til grunn at regelverket § 9-1 (2) åpner for at studentpresttjenesten også kan ta imot forhåndsstemmer, i tråd med tidligere praksis.

8. Tilrettelegging for unge velgere

Komiteen viser til at unge har kirkelig stemmerett fra det året de fyller 15 år. Det bør derfor legges spesielt til rette for at unge kan avgi stemme ved kirkelige valg, særlig i aldersgruppen 15–17 år, ettersom de ikke stemmer ved andre valg.

9. Forhåndsstemmegivning i tilknytning til gudstjeneste

Komiteen understreker at regelverket åpner for at det kan legges til rette for forhåndsstemmegivning i tilknytning til en gudstjeneste i perioden for forhåndsstemmegivning. Et flertall på 11 medlemmer mener at det bør presiseres at «det kan legges til rette for forhåndsstemmegivning i tilknytning til en gudstjeneste i kirker der det ikke er gudstjeneste søndagen før valgdagen» i § 9-1 (1). Et mindretall i komiteen mener dette allerede er ivaretatt.

10. Justering av stemmekretser

Komiteen viser til at det er soknet som er valgkrets ved valg til menighetsråd og bispedømmet ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Dette videreføres som i dag, men komiteen vil peke på at kommunereformen vil medføre flere grensereguleringer mellom sokn og bispedømmer som vil kunne få påvirkning på valget. Dette reiser blant annet noen problemstillinger når det gjelder valgbarhet og stemmerett i forbindelse med inndelingsendringene. Samtidig viser komiteen til at kirkeloven § 2 femte ledd annet punktum gir departementet myndighet til å treffe de bestemmelser som er nødvendige for gjennomføring av inndelingsendringer og foreta nødvendige lempninger i anvendelsen av gjeldende lov. Departementet har i brev 27. juni 2017 nr. 981 overlatt avgjørelsesmyndigheten etter § 2 femte ledd annet punktum til bispedømmerådet. Komiteen legger til grunn at bispedømmerådet i medhold av denne hjemmelen vil ha myndighet til å treffe de nødvendige bestemmelser som er nødvendige for gjennomføringen av de aktuelle inndelingsendringene, herunder gi overgangsbestemmelser om valgbarhet og stemmerett.² Komiteen forutsetter at bispedømmerådene konsulterer Kirkerådet før de treffer de bestemmelser som er nødvendige.

---

² Sammenlign med tidligere lov om kommunal inndeling av 21. desember 1956 nr. 3 § 17, som lød som følger «Kongen kan treffe de bestemmelser som er nødvendige for gjennomføring av inndelingsendringer. Han kan herunder foreta nødvendige lempninger i anvendelsen av gjeldende lov». I medhold av denne bestemmelsen ble det fastsatt en forskrift 20. juni 1991 nr. 417 om unntak fra valgloven i medhold av lov om kommunal inndeling § 17, Storfjord, Kåfjord og Lyngen kommuner, Troms.

11. Mindre endringer

Komiteen foreslår noen mindre rettelser i § 6-4 (5), § 7-6 (2), § 9-3 (3), § 11-1 (2) bokstav d), overskriften til kapittel 13 og § 14-6 (5) bokstav f) for alternativ 4 a). Tilsvarende vil det være behov for noen mindre rettelser i regelforslaget til alternativ 2 i § 9-3 (3), § 11-1 (2) bokstav d) og § 14-6 (5) bokstav f).

12. Døvemeninghetenes representasjon på Kirkemøtet

Komiteen støtter Kirkerådets forslag om å endre Kirkemøtets forretningsorden § 1-4 første ledd for å gi første varamedlem til døvemeninghetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet tale- og forslagsrett på Kirkemøtet.

Mindretallets forslag

Kirkemøtet fastsetter regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene) i tråd med forslaget til alternativ 2.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet fastsetter følgende regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene) med hjemmel i kirkeloven § 4 femte ledd, § 6 første ledd, § 23 annet ledd og § 24 første ledd:

Del 1: Innledning, stemmerett, valgbarhet, valgorganer, m.m.

Kapittel 1. Reglens formål, virkeområde, organenes sammensetning

§ 1-1. Reglens formål

Formålet med reglene er å legge forholdene til rette slik at medlemmene av Den norske kirke ved frie og hemmelige valg skal kunne velge sine representanter til menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet.

§ 1-2. Reglens virkeområde

- (1) Disse reglene gjelder ved valg av medlemmer av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet.
- (2) Det fremgår av det enkelte kapittel eller den enkelte bestemmelse hvilket virkeområde reglene har.

§ 1-3. Menighetsrådets sammensetning

- (1) Menighetsrådet består av soknepresten og – etter menighetsmøtets bestemmelse – fire, seks, åtte eller ti andre medlemmer som velges ved flertalls- eller forholdstallsvalg for 4 år. For de valgte medlemmer velges samtidig minst fem varamedlemmer.

- (2) Endringer av tallet på de medlemmer som skal velges, må være vedtatt i menighetsmøte før valget kunngjøres.

§ 1-4. Bispedømmerådets sammensetning

- (1) Bispedømmerådet består av
- a) biskopen,
  - b) en prest valgt av prestene i bispedømmet,
  - c) en lek kirkelig tilsatt valgt av de leke kirkelige tilsatte i bispedømmet, og
  - d) sju andre leke valgt ved flertalls- eller forholdstallsvalg,
  - e) en nordsamisk representant i Nord-Hålogaland bispedømmeråd, en lulesamisk representant i Sør-Hålogaland bispedømmeråd og en sørsamisk representant i Nidaros bispedømmeråd,
  - f) en representant fra døvemenighetene i Oslo bispedømmeråd.
- (2) For medlemmene valgt ved flertallsvalg etter bokstav d), velges det like mange varamedlemmer. For medlemmene valgt ved forholdstallsvalg etter bokstav d), skal hver liste tildeles like mange varamedlemmer som den får medlemmer, med tillegg av ett. For medlemmene valgt etter bokstav b), c), e) og f), velges det to varamedlemmer.

§ 1-5. Kirkemøtets sammensetning

Kirkemøtet består av medlemmene av bispedømmerådene og leder av Samisk kirkeråd. Leder av Samisk kirkeråd velges av Kirkemøtet etter nærmere regler fastsatt av Kirkemøtet.

Kapittel 2. Stemmerett og manntall

§ 2-1. Stemmerett ved valg av menighetsråd

- (1) Stemmerett ved menighetsrådsvalg har medlemmer av Den norske kirke som oppfyller følgende vilkår:
- a. vedkommende vil ha fylt 15 år innen utgangen av valgåret og
  - b. vedkommende er folkeregisterført som bosatt i soknet.
- (2) I særlige tilfelle kan biskopen etter søknad fra vedkommende menighetsråd samtykke i at en person for et begrenset tidsrom gis stemmerett i et annet sokn enn det vedkommende er bosatt i, jf. kirkeloven § 4 annet ledd.
- (3) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet i soknet på valgdagen.

§ 2-2. Stemmerett ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Stemmerett ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet har medlemmer av Den norske kirke som oppfyller følgende vilkår:
- a. vedkommende vil ha fylt 15 år innen utgangen av valgåret,
  - b. vedkommende er folkeregisterført som bosatt i bispedømmet og
  - c. vedkommende har ikke stemmerett som prest eller lek kirkelig tilsatt etter §§ 2-3 eller 2-4.
- (2) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet i soknet på valgdagen.

§ 2-3. Stemmerett ved valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Stemmerett ved valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet har prest i Den norske kirke som oppfyller følgende vilkår:

- a. vedkommende er tilsatt i en fast ordnet kirkelig prestestilling,
  - b. vedkommende er ordinert prest og
  - c. vedkommende har en stilling på minst 15 timer i uken.
- (2) Med fast ordnet kirkelig prestestilling menes en stilling som er organisert som en prestestilling, hvor det inngår i stillingens oppgaver å forrette gudstjenester og kirkelige handlinger. Dette gjelder blant annet institusjonsprester, sykehusprester, studentprester, feltprester og menighetsprester. Det samme gjelder vikarprester tilsatt i et vikariat på minst ett år. Prestevikarer og ordinerte prester som ikke er i ordnet prestestilling faller utenom. Prest i Den norske kirke som er generalsekretær i en organisasjon tilknyttet Den norske kirke, har også stemmerett ved valg av prest.
- (3) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet for prester på valgdagen.
- (4) Stemmeretten utøves i det bispedømmet den stemmeberettigede er tilsatt. Døveprestene har forslags- og stemmerett ved valg av prest til Oslo bispedømmeråd.
- (5) Ved permisjon med varighet under ett år vil vedkommende fortsatt ha stemmerett som prest, men det vil være den som vikarierer i stillingen, som deltar i valget av nominasjonskomité og som har forslagsrett, dersom vedkommende for øvrig oppfyller kravene.

§ 2-4. Stemmerett ved valg av lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Stemmerett ved valg av lek kirkelig tilsatte til bispedømmeråd og Kirkemøtet har tilsatt i Den norske kirke som oppfyller følgende vilkår:
- a. vedkommende er tilsatt av menighetsråd, fellesråd eller bispedømmeråd,
  - b. vedkommende har ikke stemmerett som prest etter § 2-3 og
  - c. vedkommende har en stilling på minst 15 timer i uken.
- (2) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet for leke kirkelig tilsatte på valgdagen.
- (3) Stemmeretten utøves i det bispedømmet den stemmeberettigede er tilsatt. Lek kirkelig tilsatt i døvemenighetene har forslags- og stemmerett ved valg av lek kirkelig tilsatt til Oslo bispedømmeråd.
- (4) Ved permisjon med varighet under ett år vil vedkommende fortsatt ha stemmerett som lek kirkelig tilsatt, men det vil være den som vikarierer i stillingen, som deltar i valget av nominasjonskomité og som har forslagsrett, dersom vedkommende for øvrig oppfyller kravene.

§ 2-5. Stemmerett ved valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Stemmerett ved valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet har medlemmer av Saemien Åålmege (den samiske menigheten i sørsamisk språkområde).
- (2) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet for Saemien Åålmege på valgdagen.

§ 2-6. Stemmerett ved valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Stemmerett ved valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet har leke medlemmer som har stemmerett ved valg av døves menighetsråd.

- (2) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet etter § 2-10 tredje ledd på valgdagen.

§ 2-7. Tvilstilfelle

Kirkerådet avgjør i tvilstilfelle om og hvor en person har stemmerett.

§ 2-8. I hvilke sokn velgerne skal manntallsføres

Stemmeberettigede som er registret med bostedsadresse i Norge, skal føres inn i manntallet i det soknet der de var folkeregisterført som bosatt den 30. juni i valgåret.

§ 2-9. Ansvar for å opprette og oppdatere manntall. Utsendelse av valgkort

- (1) Kirkerådet er ansvarlig for at manntallet opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra Den norske kirkes medlemsregister. Kirkerådet sørger for at alle sokn får et manntall over personer med stemmerett i soknet. Det skal føres et felles manntall for valg til menighetsråd og valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet.
- (2) Oppdateringer i manntallet etter 30. juni kan bare skje på bakgrunn av følgende forhold:
- a. Krav om retting av feil, oppdaget feil eller klage.
  - b. Ved flyttemelding som ikke ble registrert før manntallsutkastet ble skrevet ut, men som er mottatt av folkeregistermyndigheten innen skjæringsdatoen 30. juni. Vedkommende manntallsføres i tilflyttingssoknet og strykes fra manntallet i fraflyttingssoknet.
  - c. Når utenlandsboende flytter tilbake til Norge. Vedkommende føres inn i manntallet i tilflyttingssoknet. Dersom vedkommende allerede er manntallsført i et annet sokn, strykes vedkommende fra manntallet i tidligere bostedssokn. Slik oppdatering kan skje frem til 1. september i valgåret.
  - d. Ved erverv av medlemskap. Dersom medlemskapet medfører at vedkommende får stemmerett ved valget, føres vedkommende inn i manntallet i bostedssoknet. Slik oppdatering kan skje frem til 1. september i valgåret.
  - e. Ved dødsfall. Vedkommende strykes fra manntallet, med mindre vedkommende allerede har avgitt godkjent forhåndsstemmegivning.
- (3) Det skal ikke føres noen inn i eller ut av manntallet hvis vedkommende derved blir manntallsført i mer enn ett sokn, eller ikke blir manntallsført i noen sokn. I slike tilfeller skal ikke manntallet oppdateres uten at manntallet i det andre soknet blir oppdatert tilsvarende.
- (4) Velger skal ikke føres inn i manntallet dersom vedkommende er manntallsført i et annet sokn og har avgitt forhåndsstemme til dette soknet.
- (5) Kirkerådet kan sørge for at det blir sendt ut valgkort til alle stemmeberettigede som er innført i manntallet i soknet.

§ 2-10. Ansvar for å opprette og oppdatere manntall ved valg av andre medlemmer

- (1) Bispedømmerådet er ansvarlig for at et manntall over stemmeberettigede ved valg av prest og lek kirkelig tilsatt opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra bispedømmerådet og kirkelige fellesråd.
- (2) Kirkerådet i samarbeid med Saemien Åålmegeeraerie er ansvarlig for at et manntall over stemmeberettigede ved valg av sørsamisk representant til Nidaros

bispedømmeråd opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra Den norske kirkes medlemsregister.

- (3) Kirkerådet i samarbeid med Døvekirkenes fellestråd er ansvarlig for at et manntall over stemmeberettigede ved valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra Den norske kirkes medlemsregister.
- (4) For § 2-10 første til tredje ledd gjelder § 2-9 annet til femte ledd tilsvarende så langt det passer.

§ 2-11. Utlegging av manntallet til offentlig ettersyn

- (1) Fra senest 10. august og frem til 1. september skal utkast til soknets kirkelige manntall være lagt ut til offentlig ettersyn. Ettersynet reguleres på en slik måte at den enkelte person kun får kjennskap til opplysninger om seg selv eller om en annen person som en har fått fullmakt fra.
- (2) Manntallet som legges ut etter første ledd, skal kun inneholde navn, adresse, fødselsdato og eventuelt manntallsnummer og kretsopplysninger til de manntallsførte.

§ 2-12. Krav om retting

Alle som mener at de selv eller andre feilaktig er innført eller utelatt fra manntallet, kan kreve at valgstyret retter feilen.

§ 2-13. Underretning om endringer i manntallet

Valgstyret skal snarest sende melding til den som berøres av oppdateringer i manntallet som er foretatt på grunnlag av søknad om innføring og krav om retting.

Kapittel 3. Valgbarhet

§ 3-1. Valgbarhet og plikt til å ta imot valg ved valg av medlemmer til menighetsråd

Valgbar til menighetsråd og pliktig til å ta imot valg er alle som har stemmerett ved valget som senest i det år det stemmes vil ha fylt 18 år, og som ikke er fritatt.

§ 3-2. Valgbarhet ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Valgbar som lekt medlem til bispedømmeråd og Kirkemøtet er alle som har stemmerett ved valget som senest i det år det stemmes vil ha fylt 18 år, og som ikke er utelukket eller fritatt.
- (2) Utelukket fra valg som lekt medlem til bispedømmeråd og Kirkemøtet er
  - a. de som er valgbare ved valg av prest, jf. § 3-3,
  - b. de som er valgbare ved valg av lek kirkelig tilsatte, jf. § 3-4,
  - c. tilsatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken og
  - d. tilsatte i Kirkerådet.
- (3) Om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen på valgdagen.

§ 3-3. Valgbarhet ved valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Valgbar som prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet er de som har stemmerett etter § 2-3 og ikke er utelukket eller fritatt.
- (2) Utelukket fra valg som prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet er:

- a. tilsatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken og
  - b. tilsatte i Kirkerådet.
- (3) Om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen på valgdagen.
- (4) Ved permisjon med varighet under ett år vil vedkommende fortsatt være valgbar, men det vil være varamedlemmet som fungerer som medlem i permisjonsperioden.

§ 3-4. Valgbarhet ved valg av lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Valgbar som lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet er de som har stemmerett etter § 2-4 som senest i det år det stemmes vil ha fylt 18 år og ikke er utelukket eller fritatt.
- (2) Utelukket fra valg som lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet er:
- a. tilsatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken og
  - b. tilsatte i Kirkerådet.
- (3) Om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen på valgdagen.
- (4) Ved permisjon med varighet under ett år vil vedkommende fortsatt være valgbar, men det vil være varamedlemmet som fungerer som medlem i permisjonsperioden.

§ 3-5. Valgbarhet ved valg av samiske representanter til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Valgbar som sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet er de som har stemmerett etter § 2-5 som senest i det år det stemmes vil ha fylt 18 år og ikke er utelukket eller fritatt.
- (2) Valgbar som lulesamisk representant til Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet er de som oppfyller følgende vilkår:
- a. har kirkelig stemmerett,
  - b. senest i det år det stemmes vil ha fylt 18 år,
  - c. er bosatt i Sør-Hålogaland bispedømme,
  - d. oppfatter seg selv som same og som enten har samisk som hjemmespråk, eller har eller har hatt forelder, besteforelder eller oldeforelder med samisk som hjemmespråk, eller har annen tilknytning til samisk kirkeliv ut fra nærmere kriterier bestemt av samisk kirkeråd, og
  - e. ikke er utelukket eller fritatt.
- (3) Valgbar som nordsamisk representant til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet er de som oppfyller følgende vilkår:
- a. har kirkelig stemmerett,
  - b. senest i det år det stemmes vil ha fylt 18 år,
  - c. er bosatt i Nord-Hålogaland bispedømme,
  - d. oppfatter seg selv som same og som enten har samisk som hjemmespråk, eller har eller har hatt forelder, besteforelder eller oldeforelder med samisk som hjemmespråk, eller har annen tilknytning til samisk kirkeliv ut fra nærmere kriterier bestemt av Samisk kirkeråd, og
  - e. ikke er utelukket eller fritatt.
- (4) Utelukket fra valg som samisk representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet er:
- a. de som er valgbare ved valg av prest, jf. § 3-3,
  - b. tilsatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken og
  - c. tilsatte i Kirkerådet.

- (5) Om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen på valgdagen.

§ 3-6. Valgbarhet ved valg av døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Valgbar som døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet er de som oppfyller følgende vilkår:
- vedkommende er valgbar som lek, jf. § 3-2, og
  - vedkommende er registrert som medlem av en døvemenighet på valgdagen.
- (2) Utelukket fra valg som døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet er
- de som er valgbare ved valg av prest, jf. § 3-3,
  - de som er valgbare ved valg av lek kirkelig tilsatt, jf. § 3-4,
  - tilsatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken og
  - tilsatte i Kirkerådet.
- (3) Om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen på valgdagen.

§ 3-7. Tvilstilfelle

Kirkerådet avgjør i tvilstilfelle om og hvor en person er valgbar.

§ 3-8. Rett til å kreve fritak fra valg

- (1) Rett til å kreve seg fritatt for valg til menighetsråd har:
- den som har fylt 65 år før valgperioden tar til,
  - den som har gjort tjeneste som medlem av menighetsrådet de siste fire år, og
  - den som påberoper seg hindring som menighetsrådet godkjenner.
- (2) Rett til å kreve seg fritatt for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet har:
- den som søker om fritak innen den frist valgrådet setter, jf. tredje ledd, og
  - den som sender skriftlig melding om at valget ikke mottas innen tre dager etter mottatt melding om valget fra valgrådet i bispedømmet, jf. fjerde ledd.
- (3) Kandidater som er satt opp på listeforslag, må søke om fritak innen den frist valgstyret eller valgrådet setter, ellers tapes retten til å strykes av listeforslaget.
- (4) Et valgt medlem eller varamedlem som ikke plikter å motta valget, må sende skriftlig melding om valget mottas eller ikke, innen tre dager etter å ha mottatt melding om valget fra valgstyret eller valgrådet i bispedømmet. Ellers anses valget mottatt.

Kapittel 4. Valgorganene

§ 4-1. Valgstyre

- (1) Menighetsrådet utgjør valgstyret i hvert sokn. Valgstyret har ansvar for forberedelse og ledelse av valget. Med valgstyre menes det i disse regler menighetsrådet som valgstyre.
- (2) Valgstyret har ansvar for at informasjon om valget er tilgjengelig for velgerne, herunder informasjon om tid og sted for valget, valgform, krav til lister samt forhåndsstemming. Denne informasjonen skal kunngjøres i kirken, i lokalavis og/eller menighetsblad, på menighetens nettside dersom dette eksisterer, og for øvrig på den måte valgstyret bestemmer.
- (3) Valgstyret har ansvar for å sette i gang nominasjonsarbeidet.

§ 4-2. Stemmestyre

Foregår stemmegivningen på flere steder i soknet, skal et stemmestyre med minst tre medlemmer administrere stemmegivningen på hvert sted. Stemmestyret oppnevnes av valgstyret. Stemmestyrets medlemmer må ha stemmerett ved valget. Valgstyret oppnevner ett av medlemmene, fortrinnsvis blant sine egne medlemmer, til leder av stemmestyret.

§ 4-3. Valgrådet i bispedømmet

Bispedømmerådet skal i god tid før valget oppnevne et valgråd på fem medlemmer og to varamedlemmer til å styre valget. Det bør tilstrebes god aldersfordeling, lik kjønnsfordeling og kirkepolitisk bredde ved oppnevningen. Daglig leder av bispedømmerådets virksomhet eller den vedkommende utpeker, er sekretær for valgrådet.

§ 4-4. Bispedømmerådet

Bispedømmerådet er klageinstans ved klager over gjennomføringen av valg til menighetsrådet.

§ 4-5. Kirkerådet

Kirkerådet er klageinstans ved klager over gjennomføringen av valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Del 2: Valg av medlemmer til menighetsråd og leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Kapittel 5. Valgform

§ 5-1. Forholdstallsvalg eller flertallsvalg ved valg av menighetsråd

Dersom det bare foreligger ett godkjent listeforslag, gjennomføres valget som flertallsvalg. Er det flere godkjente listeforslag, gjennomføres valget som forholdstallsvalg.

§ 5-2. Direkte valg

Sju leke medlemmer velges til bispedømmeråd og Kirkemøtet av bispedømmets stemmeberettigede medlemmer ved direkte valg.

§ 5-3. Forholdstallsvalg eller flertallsvalg ved valg av bispedømmeråd

- (1) Valgrådet skal innen 15. september året før valgåret kunngjøre offentlig en oppfordring om å melde intensjon om å stille liste ved valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet.
- (2) Nomineringsgrupper kan melde til valgrådet sin intensjon om å stille liste ved valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet innen 1. november året før valgåret.
- (3) Dersom det ved den endelige listefristen 15. februar i valgåret bare foreligger ett godkjent listeforslag, skal bispedømmerådet uten ugrunnet opphold drøfte situasjonen som foreligger. I lys av drøftingen skal bispedømmerådet iverksette konsultasjoner med individer og organisasjoner for å søke å frembringe en liste som

fremtrer som et alternativ til den foreliggende valglisten. Dette skal gjøres ved hjelp av en listekomité, jf. § 7-5. Dersom det ikke lykkes å fremme en alternativ liste innen fristen i § 7-5, skal valget gjennomføres som flertallsvalg med den godkjente valglisten.

Kapittel 6. Nominasjonskomité, registrering av nomineringsgrupper, støtte m.m.

§ 6-1. Nominasjonskomité ved valg av menighetsråd

- (1) Valgstyret skal oppnevne en nominasjonskomité på minimum tre medlemmer som forestår arbeidet med å skaffe frem kandidater til menighetsrådet.
Nominasjonskomiteen skal også skaffe frem ytterligere forslagsstillere slik at det blir ti forslagsstillere, inkludert nominasjonskomiteens medlemmer.
Forslagsstillerne skal sette kandidatene opp i prioritert rekkefølge.
- (2) Nominasjonskomiteens leder skal fungere som listens tillitsvalgte og nominasjonskomiteens medlemmer skal fungere som tillitsutvalg, med mindre nominasjonskomiteen bestemmer noe annet.

§ 6-2. Registrering av nomineringsgrupper og gruppenavn ved menighetsrådsvalg

- (1) En nomineringsgruppe kan søke Kirkerådet om registrering av gruppen og gruppenavnet.
- (2) Registrering innebærer at nomineringsgruppen får enerett til å stille valglistene under det registrerte navnet i det aktuelle menighetsrådsvalget.
- (3) For at et gruppenavn skal kunne bli registrert av Kirkerådet, må det ikke kunne forveksles med navnet på annen nomineringsgruppe registrert av Kirkerådet.
- (4) Når særlige grunner foreligger, kan Kirkerådet også ellers nekte å registrere gruppenavn.
- (5) Sammen med søknaden om registrering skal nomineringsgruppen legge ved følgende dokumentasjon:
  - a. opplysninger om hvem som er valgt til tillitsvalgte for nomineringsgruppen, og som har fullmakt til å representere gruppen i saker etter disse regler, og
  - b. erklæring fra minst ti personer med stemmerett ved menighetsrådsvalget, om at de ønsker gruppenavnet registrert.
- (6) Søknaden må ha blitt journalført hos Kirkerådet innen 1. mars i valgåret, for at registreringen skal kunne få virkning ved valget.
- (7) Virkningen av registreringen opphører og navnet blir fritt når gruppen ikke har stilt liste i noe valgdistrikt ved to påfølgende menighetsrådsvalg. Gruppenavnet skal da strykes fra registeret.

§ 6-3. Registrering av nomineringsgrupper og gruppenavn ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) En nomineringsgruppe kan søke Kirkerådet om registrering av gruppen og gruppenavnet.
- (2) Registrering innebærer at nomineringsgruppen får enerett til å stille valglistene under det registrerte navnet i kirkelige valg.

- (3) For at et gruppenavn skal kunne bli registrert av Kirkerådet, må det ikke kunne forveksles med navnet på annen nomineringsgruppe registrert av Kirkerådet.
- (4) Når særlige grunner foreligger, kan Kirkerådet også ellers nekte å registrere gruppenavn.
- (5) Før nomineringsgruppen kan bli registrert av Kirkerådet, må den registreres i Enhetsregisteret og tildeles et eget organisasjonsnummer.
- (6) Sammen med søknaden om registrering skal nomineringsgruppen legge ved følgende dokumentasjon:
  - a. opplysninger om organisasjonsnummer,
  - b. opplysninger om hvem som er valgt til medlemmer i nomineringsgruppens utøvende organ, og som har fullmakt til å representere gruppen sentralt i saker etter disse regler,
  - c. vedtekt som fastsetter hvilket organ i nomineringsgruppen som velger gruppens utøvende organ, og
  - d. erklæring fra minst 300 personer med stemmerett ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet, om at de ønsker gruppenavnet registrert.
- (7) Søknaden må ha blitt journalført hos Kirkerådet innen 2. januar i valgåret, for at registreringen skal kunne få virkning ved valget.
- (8) I valg der det oppnevnes en nominasjonskomité, skal listen benytte betegnelsen Nominasjonskomiteens liste.
- (9) Virkningen av registreringen opphører og navnet blir fritt når gruppen ikke har stilt liste i noe valgdistrikt ved to påfølgende bispedømmeråds- og kirkemøtevalg. Gruppenavnet skal da strykes fra registeret. Det samme gjelder fire år etter at gruppen er oppløst eller har skiftet navn.

§ 6-4. Intensjonsstøtte og listestøtte

- (1) Kirkerådet skal gi støtte til registrerte nomineringsgrupper etter § 6-3 i form av intensjonsstøtte og listestøtte.
- (2) Intensjonsstøtten har som formål å sette registrerte nomineringsgrupper i stand til å stille lister i valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Registrerte nomineringsgrupper kan søke Kirkerådet om intensjonsstøtte innen 1. november året før valgåret.
- (3) Listestøtten har som formål å sette registrerte nomineringsgrupper i stand til å informere velgerne om sine standpunkt i aktuelle kirkelige spørsmål. Registrerte nomineringsgrupper kan søke Kirkerådet om listestøtte innen 15. februar i valgåret.
- (4) De som mottar tilskudd, må oppfylle følgende vilkår:
  - a. Gruppen må være registrert som en nomineringsgruppe etter § 6-3.
  - b. For intensjonsstøtte er det et krav om at nomineringsgruppen melder intensjon om å fremme liste innen fristen, jf. § 5-3 annet ledd.
  - c. For listestøtte er det et krav om at nomineringsgruppen fremmer liste innen listefristen, jf. § 7-1 annet ledd, og at listeforslaget blir godkjent.
  - d. Dersom en bidragsyter i løpet av regnskapsåret har gitt ett eller flere bidrag til en nomineringsgruppe som til sammen utgjør en verdi av 12 000 kroner eller mer, skal nomineringsgruppen særlig oppgi bidragets verdi og bidragsyterens

identitet. Privatpersoner skal identifiseres med navn og bostedskommune. Andre bidragsytere, långivere eller sponsorer skal identifiseres med navn og postadresse.

- e. Kirkerådet kan fastsette andre vilkår, herunder vilkår i tråd med økonomiregelverket for rettssubjektet Den norske kirke.
- (5) Kirkerådet skal stille midler til disposisjon til en eventuell nominasjonskomité eller listekomité på lik linje med registrerte nomineringsgrupper.

Kapittel 7. Nærmere bestemmelser ved forholdstallsvalg

§ 7-1. Krav til listeforslag

- (1) Fristen for innlevering av listeforslag ved valg til menighetsråd er kl. 12 den 30. april i valgåret. Listeforslaget anses for innlevert når det er kommet inn til menighetsrådet. Samme gruppe kan bare stille én liste i hvert valgdistrikt.
- (2) Fristen for innlevering av listeforslag fra nomineringsgrupper ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet er kl. 12 den 15. februar i valgåret. Fristen for innlevering av listeforslaget fra eventuell nominasjonskomité eller listekomité er kl. 12 den 1. juni i valgåret. Listeforslaget anses for innlevert når det er kommet inn til valgrådet. Samme gruppe kan bare stille én liste i hvert valgdistrikt.
- (3) Listeforslaget må oppfylle følgende vilkår:
  - a. Det må angi hvilket valg det gjelder.
  - b. Det må ha en overskrift som angir den nomineringsgruppe som har fremsatt forslaget. Hvis listeforslaget er satt frem av en registrert nomineringsgruppe, skal overskriften være enslydende med nomineringsgruppens registrerte navn. Overskriften må ellers ikke kunne forveksles med navnet på en registrert nomineringsgruppe eller med overskriften på andre listeforslag i valgdistriktet. Listeforslag fra nominasjonskomiteen skal ha overskriften Nominasjonskomiteens liste.
  - c. Det må angi hvilke kandidater som stiller til valg på listen. Kandidatene må ikke være felles med kandidater på andre listeforslag som gjelder samme valg i samme valgdistrikt. Antallet kandidater skal oppfylle kravene i § 7-2. Kandidatene skal være oppført med fornavn, etternavn og fødselsår. Opplysning om kandidatens stilling eller bosted kan påføres. Dette skal gjøres hvis det er nødvendig for å unngå forveksling av kandidatene på listen.
  - d. Listeforslaget må være underskrevet av et visst antall personer, jf. § 7-3.
  - e. Det må inneholde navn på en tillitsvalgt og en vararepresentant blant dem som har skrevet under på listeforslaget. Disse skal ha myndighet til å forhandle med valgstyret eller valgrådet om endringer på listeforslaget. Det bør også angis navn på et visst antall personer blant dem som har underskrevet på listeforslaget, som skal fungere som tillitsutvalg.
  - f. Listeforslag ved valg av menighetsråd bør inneholde minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn samt minst 20 prosent andel kandidater under 30 år.

- g. Listeforslag ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet skal inneholde minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn, minst 20 prosent andel kandidater under 30 år samt kandidater fra minst tre prostier i bispedømmet.
- (4) Listeforslaget må ha vedlegg som nevnt i § 7-4.
  - (5) Listeforslaget skal ikke inneholde annen type informasjon til velgerne enn det som fremgår av denne paragrafen.

§ 7-2. Antall kandidatnavn på listeforslaget

- (1) Ved valg av menighetsråd skal listeforslaget være utfylt i prioritert rekkefølge med navnet på minst så mange kandidater som det skal velges faste medlemmer til menighetsrådet. Nominasjonskomiteens liste skal inneholde minst så mange kandidater som det skal velges medlemmer og varamedlemmer. Ingen lister skal inneholde mer enn dobbelt så mange navn som antallet medlemmer og varamedlemmer som skal velges.
- (2) Ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet skal listeforslaget være utfylt i rekkefølge med navnet på så mange kandidater som det skal velges som medlemmer i bispedømmerådet. Forslaget kan maksimalt inneholde 18 kandidatnavn.
- (3) Ved valg av menighetsråd og ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet kan inntil to av de øverste kandidatene på listeforslaget gis et stemmetillegg. Kandidatene får i så fall et tillegg i sitt personlige stemmetall som tilsvarer 25 prosent av det antall stemmesedler som kommer listen til del ved valget. Dette kandidatnavnet skal stå først på listeforslaget og med uthevet skrift.

§ 7-3. Antall underskrifter på listeforslaget

- (1) For nomineringsgrupper som er registrert av Kirkerådet etter §§ 6-2 og 6-3, er det tilstrekkelig at listeforslaget er underskrevet av minst to av styremedlemmene i nomineringsgruppens lokalavdeling i det bispedømmet eller det soknet listen gjelder. Underskriverne må ha stemmerett i valgdistriktet.
- (2) For øvrige forslagsstillere gjelder følgende regler:
  - a. Ved valg til menighetsråd skal listeforslaget være underskrevet av minst ti personer med stemmerett i soknet.
  - b. Ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet skal listeforslaget være underskrevet av minst 100 personer med stemmerett ved valg av leke medlemmer i bispedømmet, der maksimalt 50 prosent av underskriverne kommer fra ett og samme sokn.

§ 7-4. Vedlegg til listeforslaget

Listeforslaget skal ha følgende vedlegg:

- a. En oversikt over kandidatenes fødselsdato.
- b. En oversikt over fødselsdato og bostedsadresse til dem som har underskrevet på listeforslaget.
- c. Dersom en kandidat til bispedømmeråds- og kirkemøtevalg eller menighetsrådsvalg ikke er innført i folkeregisteret som bosatt i bispedømmet eller i soknet når listeforslaget innleveres, må det ligge ved en erklæring fra kandidaten om at vedkommende vil være valgbar på valgdagen.

- d. Dersom en kandidat ikke er valgbar på grunn av sin stilling, må det legges ved en erklæring fra kandidaten om at vedkommende vil ha fratrudd stillingen når bispedømmeråd og Kirkemøtet trer i funksjon.

§ 7-5. Listekomité ved forholdstallsvalg ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet m.m.

- (1) Dersom det ved listefristen 15. februar i valgåret bare foreligger ett godkjent listeforslag, skal bispedømmerådet oppnevne en listekomité for å søke å frembringe en liste som fremtrer som et alternativ til den foreliggende valglisten. Listekomiteen velger selv sin leder.
- (2) For listekomiteens liste gjelder kravene i §§ 7-1, 7-2, 7-3 og 7-4 tilsvarende med følgende særbestemmelser:
  - a. Fristen for innlevering av listekomiteens listeforslag ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet er 1. juni i valgåret.
  - b. I stedet for kravet om antall underskrifter skal listekomiteens medlemmer egenhendig skrive under forslaget.
- (3) Listetoppen på listekomiteens liste skal fungere som listens tillitsvalgte og de fem øverst rangerte kandidatene på listekomiteens liste skal sammen fungere som tillitsutvalg.

§ 7-6. Valgmyndighetenes behandling av listeforslagene

- (1) Listeforslagene skal legges ut til ettersyn etter hvert som de kommer inn.
- (2) Vedkommende valgmyndighet avgjør innen henholdsvis 5. mai i valgåret for menighetsrådsvalg og 20. februar i valgåret for bispedømmeråds- og kirkemøtevalg om forslag til valglistene kan godkjennes. Dersom en listekomité ved bispedømmeråds- og kirkemøtevalget fremmer et listeforslag i etterkant, skal valgrådet innen 7. juni i valgåret avgjøre om forslaget kan godkjennes.
- (3) Dersom et listeforslag ved innleveringen ikke oppfyller reglens krav, skal valgmyndighetene gjennom forhandlinger med listeforslagets tillitsvalgte forsøke å bringe forslaget i samsvar med reglene. Tilsvarende gjelder for et forslag om supplerende nominasjon.
- (4) En underskriver eller en kandidat som står på flere listeforslag for samme valg, skal av valgmyndighetene gis pålegg om å melde fra innen en bestemt frist hvilket forslag vedkommende vil stå på. Ellers settes vedkommende opp på det listeforslaget som ble innlevert først.

§ 7-7. Offentliggjøring av godkjente valglistene

Når listeforslagene er godkjent, skal valgmyndighetene legge de offisielle valglistene ut til gjennomsyn. Valgmyndighetene kunngjør overskriftene på de godkjente valglistene og opplyser om hvor de er lagt ut.

§ 7-8. Klage

Klage med krav om endring av valgstyrets eller valgrådets vedtak om å godkjenne eller forkaste et listeforslag eller forslag om supplerende nominasjon, må fremsettes innen sju dager etter offentliggjøringen av overskriftene på de godkjente valglistene.

Dersom klagen er begrunnet i at enerett til gruppenavn er krenket, har også en registrert nomineringsgruppe klagerett. For øvrig gjelder bestemmelsene om klage i kapittel 15.

§ 7-9. Stemmesedler. Velgernes adgang til å endre på stemmesedler.

(1) Trykking av stemmesedler:

- a. Ved valg av menighetsråd sørger valgstyret for at det blir trykt stemmesedler for alle godkjente valglister i soknet før forhåndsstemmegivningen starter 10. august.
- b. Ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet sørger bispedømmerådet for at det blir trykt stemmesedler for alle godkjente valglister i bispedømmet før forhåndsstemmegivningen starter 10. august.

(2) Endringer på stemmeseddelen

- a. Velgeren kan ved menighetsrådsvalg og bispedømmeråds- og kirkemøtevalg gi inntil tre kandidater på stemmeseddelen én personstemme. Dette gjøres ved å sette et merke ved kandidatens navn.
- b. Velgeren kan ved menighetsrådsvalg og bispedømmeråds- og kirkemøtevalg også gi en personstemme til kandidater på andre valglister. Dette gjøres ved å føre disse kandidatnavnene opp på stemmeseddelen. Slik personstemme kan gis til inntil tre kandidater. Når velgeren gir personstemme til valgbare kandidater på andre lister, overføres et tilsvarende antall listestemmer til den eller de listene disse kandidatene står oppført på.
- c. Andre endringer på stemmeseddelen teller ikke med ved valgoppgjøret.

§ 7-10. Mandatfordelingen og kandidatkåringen

- (1) Valgstyret ved menighetsrådsvalg og valgrådet ved bispedømmeråds- og kirkemøtevalg skal foreta valgoppgjør og fordele valgdistriktets mandater mellom listene. Listestemmetallet skal legges til grunn for mandatfordelingen som skjer i henhold til St. Lagués metode.
- (2) St. Lagués metode innebærer at hver listes listestemmetall divideres med 1-3-5-7 osv. Hvert listestemmetall skal divideres så mange ganger som det er nødvendig for å finne det antall mandater listen skal ha. Det første mandatet tilfaller den listen som har den største kvotienten. Det andre mandatet tilfaller den listen som har den nest største kvotienten osv. Hvis flere lister har samme kvotient, tilfaller mandatet den av listene som har størst listestemmetall. Har de samme listestemmetall, avgjøres det ved loddtrekning hvilken liste mandatet skal tilfalle.
- (3) Når det er avgjort hvor mange mandater en valgliste skal ha, fordeler valgstyret og valgrådet representantplassene til kandidatene på listen. Kandidater som ikke er valgbare, settes ut av betraktning. Kandidater som er satt opp med uthevet skrift, gis det stemmetillegg de har krav på i henhold til § 7-2 tredje ledd, før de personlige stemmer velgerne har gitt til kandidatene telles opp. Deretter kåres kandidatene i rekkefølge etter antall mottatte personlige stemmer. Har flere kandidater fått like mange stemmer, eller ingen stemmer, er rekkefølgen på listen avgjørende.
- (4) Valgstyret skal underrette de valgte medlemmene og varamedlemmene av menighetsrådet om utfallet av valget.
- (5) Valgrådet i bispedømmet skal underrette de valgte medlemmene og varamedlemmene av bispedømmerådet og Kirkemøtet om utfallet av valget.

Kapittel 8. Nærmere bestemmelser ved flertallsvalg

§ 8-1. Flertallsvalg ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Dersom det ved listefristen 15. februar i valgåret ikke foreligger et godkjent listeforslag, skal valgrådet uten ugrunnet opphold se til at det blir valgt en nominasjonskomité etter § 8-2 første ledd.
- (2) Dersom det ved listekomiteens frist etter § 7-5 annet ledd bokstav a) ikke foreligger en godkjent valgliste, skal valget gjennomføres som flertallsvalg med den godkjente valglisten.

§ 8-2. Nominasjonskomité ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Valgrådet har etter § 8-1 første ledd ansvaret for at det blir valgt en nominasjonskomité etter følgende prosedyre:
  - a. Et lekt medlem og et lekt varamedlem valgt fra hvert prosti i bispedømmet. Valgrådet skal i samarbeid med prosten innkalle menighetsrådsleder eller et medlem fra hvert menighetsråd innen prostiet til et valg møte. Møtet finner sted innen 1. april i valgåret. Hvert menighetsråd i prostiet har én stemme. Valget avgjøres ved simpelt flertall.
  - b. Et lekt medlem og et lekt varamedlem under 30 år oppnevnt av ungdomsrådet i bispedømmet innen 1. april i valgåret.
  - c. I de tre nordligste bispedømmene skal bispedømmerådet oppnevne en samisk representant og en samisk vararepresentant etter forslag fra Samisk kirkeråd, som lekt medlem av nominasjonskomiteen innen 1. april mars i valgåret.
  - d. Begge kjønn skal være representert i nominasjonskomiteen med minst 40 prosent. Dersom nominasjonskomiteen etter valg og oppnevninger etter bokstav a til c ikke får representasjon av minst 40 prosent av begge kjønn, rykker kandidater fra det underrepresenterte kjønn ved valgene etter bokstav a opp på de respektive lister i det omfang som er nødvendig for å oppnå slik balanse.
  - e. Medlemmer og varamedlemmer i bispedømmerådet er utelukket fra å være representert i nominasjonskomiteen.
  - f. Komiteen velger selv sin leder.
- (2) Dersom det skal velges en nominasjonskomité etter første ledd, skal valgrådet sende en oppfordring til menighetsrådene og ungdomsrådet i bispedømmet om innen 1. april i valgåret å fremme forslag om inntil fire leke kandidater til bispedømmerådet. Rådene kan foreslå kandidater fra hele bispedømmet. I tillegg til de innkomne forslag kan nominasjonskomiteens medlemmer dessuten fremme forslag om én kandidat hver. De som foreslås, skal forespørres av forslagsstiller om de er villige til å la seg nominere.
- (3) Etter utløpet av fristen innkalles nominasjonskomiteen til ett eller flere møter der en setter opp ett listeforslag.
- (4) Frist for innlevering av listeforslag fra nominasjonskomiteen er kl. 12 den 1. juni i valgåret. Valgrådet avgjør innen 7. juni om listeforslaget kan godkjennes.

§ 8-3. Supplerende nominasjon

- (1) Dersom nominasjonskomiteen ved valg av menighetsråd ikke lykkes med å fremskaffe et tilstrekkelig antall kandidater innen listefristen, kan valgstyret godkjenne en liste med færre kandidater enn angitt i § 7-2 første ledd. Dersom det i et slikt tilfelle ikke foreligger andre godkjente listeforslag enn nominasjonskomiteens liste, skal det åpnes for supplerende nominasjon. Dette kunngjøres innen 5. mai i valgåret, med frist til kl. 12 den 5. juni. For supplerende nominasjon ved valg av menighetsråd gjelder følgende:
  - a. Et forslag til kandidat fremmet ved supplerende nominasjon skal være egenhendig underskrevet av fem stemmeberettigede forslagsstillere.
  - b. For øvrig gjelder § 7-4 tilsvarende for forslag om supplerende nominasjon.
- (2) Valgrådet i bispedømmet skal kunngjøre muligheten for supplerende nominasjon dersom det blir klart at det må nedsettes en nominasjonskomité ved flertallsvalg. Fristen for supplerende nominasjon er 1. juni i valgåret. For supplerende nominasjon ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet gjelder følgende:
  - a. Et antall stemmeberettigede kirkemedlemmer i et bispedømme, minimum 75 fra minst tre ulike sokn, hvorav maksimum 50 prosent av forslagsstillerne kan komme fra ett og samme sokn, kan fremme alternative kandidater i den supplerende nominasjonsrunden.
  - b. Forslagsstillerne kan kun nominere én kandidat. Det må foreligge underskrift fra forslagsstillerne.
  - c. Forslagsstillerne må oppgi en tillitsvalgt for forslagsstillerne.
  - d. Det må også foreligge skriftlig bekreftelse fra kandidaten om at vedkommende er villig til å stille til valg.
- (3) Vedkommende valgmyndighet skal innen 7. juni i valgåret avgjøre om forslag om supplerende nominasjon skal godkjennes. Godkjent forslag settes nederst på den endelige valglisten. Rekkefølgen på de supplerte kandidater avgjøres ved loddrekning. Det må tydelig fremgå at de supplerte kandidater ikke er nominasjonskomiteens nederst prioriterte kandidater.

§ 8-4. Krav til og behandling av listen

For nominasjonskomiteens liste ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet gjelder kravene i § 7-1, 7-2, 7-3, 7-4 tilsvarende så langt de passer med følgende særbestemmelser:

- a. Fristen for innlevering av nominasjonskomiteens listeforslag ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet er 1. juni i valgåret dersom det ikke foreligger noen godkjente listeforslag ved listefristen.
- b. Listeforslaget fra nominasjonskomiteen skal inneholde 18 kandidatnavn.
- c. I stedet for kravet om antall underskrifter skal nominasjonskomiteens medlemmer egenhendig skrive under forslaget.

§ 8-5. Stemmesedler. Velgernes adgang til å endre på stemmesedler.

Ved flertallsvalg gjelder bestemmelsene i § 7-8 tilsvarende med følgende særregel: Ved flertallsvalg med én valgliste ved valg til menighetsråd, kan velgeren tilføye navnet

på inntil tre valgbare personer på valglisten. Et navn kan bare føres opp én gang på hver stemmeseddel.

§ 8-6. Kandidatkåringen

Kandidater som er satt opp med uthevet skrift, gis det stemmetillegg de har krav på i henhold til § 7-2 tredje ledd, før de personlige stemmer velgerne har gitt til kandidatene telles opp. Deretter kåres kandidatene i rekkefølge etter antall mottatte personlige stemmer. Kandidater som ikke er valgbare, settes ut av betraktning. Har flere kandidater fått like mange stemmer eller ingen stemmer, er rekkefølgen på listen avgjørende.

Kapittel 9. Forhåndsstemmegivningen

§ 9-1. Perioden for forhåndsstemmegivningen.

- (1) Valgstyret skal legge til rette for forhåndsstemmegivning i tidsrommet 10. august til fredagen før valgdagen. Forhåndsstemmegivningen skal som et minimum kunne skje på minst ett kirkekontor i fellesrådsområdet i ordinær åpningstid, men det bør kunne skje i hvert sokn. Det bør også legges til rette for at forhåndsstemmegivning kan foregå både på dag- og kveldstid, på de institusjoner som geografisk hører til det enkelte sokn og på sentrale møteplasser for unge i regi av menigheten. Det kan legges til rette for forhåndsstemmegivning i tilknytning til en gudstjeneste i kirker det ikke er gudstjeneste søndagen før valgdagen.
- (2) Personer som midlertidig oppholder seg i et annet sokn enn der de er manntallsført, kan stemme ved valget i bostedssoknet ved å avgi forhåndsstemme i det sokn de midlertidig oppholder seg innenfor de åpningstider valgstyret har fastsatt. Stemmeseddel til alle sokn og kategorialmenigheter er tilgjengelig på internett, og aktuell stemmeseddel kan også fås ved henvendelse til et menighetskontor.
- (3) Valgstyret kunngjør forhåndsstemmegivning med tid og sted.
- (4) Velgere som ønsker det, kan avgi forhåndsstemme fra 10. august i valgåret innenfor de åpningstider valgstyret har fastsatt.
- (5) Forhåndsstemmegivningen må ikke foregå senere enn siste fredag før valgdagen. Forhåndsstemming i annet sokn enn der man har stemmerett, må gjøres innen 1. september.
- (6) Velgeren er selv ansvarlig for å avgi forhåndsstemme på et tidspunkt som gjør at forhåndsstemmegivningen kommer inn til valgstyret innen valgdagen.
- (7) Ved forhåndsstemmegivningen skal det fra 10. august være minst to stemmemottakere til stede ved mottak av forhåndsstemmer.

§ 9-2. Hvem kan motta forhåndsstemmer.

- (1) Stemmemottakere oppnevnes av valgstyret.
- (2) Kandidat som er oppført på valgliste ved valg til menighetsråd eller bispedømmeråd og Kirkemøtet, kan oppnevnes til stemmemottaker eller valgfunksjonær i vedkommende sokn/bispedømme.

§ 9-3. På hvilke steder kan det mottas forhåndsstemmer.

- (1) Forhåndsstemmegivningen skal foregå i egnet og tilgjengelig lokale. Velgerne skal kunne ta seg inn i valglokalene uten hjelp. Andre lokaler skal ikke benyttes med mindre særlige grunner foreligger.
- (2) Hos stemmemottaker oppnevnt av valgstyret foregår stemmegivning

- a) på helse- og omsorgsinstitusjoner og
  - b) der valgstyret ellers beslutter at det skal mottas forhåndsstemmer.
- (3) Velgere som på grunn av sykdom eller uførhet ikke kan avgi stemme etter annet ledd, kan etter søknad til valgstyret avgi forhåndsstemme der de oppholder seg dersom valgstyret velger å legge til rette for det. Valgstyret fastsetter selv fristen for når søknaden må være kommet inn til valgstyret. Fristen må fastsettes til et tidspunkt innenfor perioden mellom tirsdag og fredag siste uke før valget. Dersom valgstyret velger å legge til rette for slik stemmegivning, skal søknadsfristen kunngjøres.

§ 9-4. Fremgangsmåten ved stemmegivningen.

- (1) Velger skal i enerom og usett brette sammen stemmeseddelen slik at det ikke er synlig hvilken valgliste velgeren stemmer på.
- (2) Når stemme mottas fra velger som er manntallsført i soknet, skal følgende prosedyre følges: Etter at stemmeseddelen er stemplet, legger velgeren denne selv i en stemmesedelkonvolutt og limer denne igjen. Stemmemottaker legger stemmesedelkonvolutten sammen med eventuelt valgkort i en omslagskonvolutt som legges i en valgurne. Dersom det ikke er utstedt et valgkort eller velgeren ikke har valgkortet med seg, skal velgeren selv påføre navn, fødselsdato og adresse på omslagskonvolutten.
- (3) Når stemme mottas fra velger som er manntallsført i et annet sokn, skal følgende prosedyre følges: Etter at stemmeseddelen er stemplet, legger velgeren denne selv i en stemmesedelkonvolutt og limer denne igjen. Stemmemottaker legger stemmesedelkonvolutten sammen med eventuelt valgkort i en omslagskonvolutt. Dersom det ikke er utstedt et valgkort eller velgeren ikke har valgkortet med seg, skal velgeren selv påføre navn, fødselsdato og adresse på omslagskonvolutten. Omslagskonvolutten skal sendes det soknet velgeren er manntallsført i.
- (4) Velger som er ukjent for stemmemottaker, skal legitimere seg. Velgers identitet kan ved stemmegivning på institusjon i stedet bekreftes av en ansatt som legitimerer seg.
- (5) Stempel som brukes ved forhåndsstemmegivningen kan være det samme stempel som brukes på valgtinget.
- (6) Velger som har behov for det, kan selv be stemmemottaker om å få hjelp ved stemmegivningen. Velger med alvorlig psykisk eller fysisk funksjonshemming kan selv peke ut en ekstra hjelper blant de personer som er til stede i valglokalet. Stemmemottaker skal gjøre hjelperen oppmerksom på at vedkommende har taushetsplikt etter § 17-2 annet ledd.
- (7) Valgurner som brukes ved forhåndsstemmegivningen skal være forseglet.

§ 9-5. Valgagitasjon m.m.

- (1) Valgagitasjon er ikke tillatt i det rommet der forhåndsstemmegivningen foregår.
- (2) Uvedkommende må ikke få kunnskap om forbruket av de forskjellige valglistenes stemmesedler.

§ 9-6. Særskilte regler

- (1) Kirkerådet kan gi særskilte regler for forhåndsstemmegivning i Svalbard kirke og Sjømannskirken.
- (2) Kirkerådet kan gi særskilte regler om internettstemmegivning under forhåndsstemmegivningen.

Kapittel 10. Tidspunktet for valg. Stemmegivningen på valgtinget

§ 10-1. Tidspunktet for valgene

- (1) Valg av medlemmer til menighetsråd og bispedømmeråd og Kirkemøtet skal holdes i alle menigheter samtidig med, og i lokaler i umiddelbar nærhet til, valg til Stortinget eller fylkesting og kommunestyre. Kirkemøtet fastsetter valgår.
- (2) Hoveddelen av valgtinget må holdes på den offisielle valgdagen. I de kommuner det holdes valg også søndagen før den offisielle valgdagen, skal det også holdes valg til menighetsråd og bispedømmeråd og Kirkemøtet samtidig. Tid for stemmegivningen skal følge tid for stemmegivning for det samtidig pågående offentlige valget. Valgstyret kan bestemme at valg i kirken i tilknytning til gudstjeneste søndagen før den offisielle valgdagen avholdes som en del av selve valgtinget.

§ 10-2. Tid og sted for stemmegivningen. Organisering

- (1) Valgstyret bestemmer etter § 10-1 hvor stemmegivningen skal foregå. Stemmegivningen skal foregå i egnet og tilgjengelig lokale. Velgerne skal kunne ta seg inn i valglokalene uten hjelp. Andre lokaler skal ikke benyttes med mindre særlige grunner foreligger. Det skal ikke benyttes samme rom som det samtidig pågående offentlige valget benytter. Kommunens stemmekretser skal følges. Der disse ikke samsvarer med soknegrensene, kan valgstyrene i de berørte sokn inngå samarbeid om avviklingen av valget i en stemmekrets. På hvert stemmested foregår stemmegivningen for en viss del av manntallet.
- (2) Valgstyrene i et fellesrådsområde kan i fellesskap bestemme at det skal bli adgang til at velgerne kan avgi stemme i alle soknene innenfor fellesrådsområdet, enten for begge kirkelige valg eller kun for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Dersom et flertall av valgstyrene i fellesrådsområdet går inn for slik tilrettelegging, skal alle valgstyrene i fellesrådsområde tilrettelegge for dette. Velgere som avgir stemme i et sokn de ikke er manntallsført i, avgir stemme i stemmeseddelkonvolutt etter prosedyren for forhåndsstemmegivning i § 9-4. Valgstyret plikter i så tilfelle å sørge for at omslagskonvoluttene blir overlevert til vedkommende sokn.
- (3) Dersom valggjennomføringen i et sokn ikke uten uforholdsmessige vanskeligheter kan oppfylle kravene til tid og sted for stemmegivningen, kan bispedømmerådet innvilge dispensasjon fra kravene. Frist for å søke om dispensasjon er 15. mai i valgåret.
- (4) Valgstyret kunngjør tid og sted for stemmegivningen, senest innen forhåndsstemmegivningen starter 10. august. I kunngjøringen skal det gjøres rede for når og hvor valgtinget skal holdes, når stemmegivningen skal være avsluttet, hvor og når forhåndsstemmegivningen skal foregå, og hvor mange medlemmer og varamedlemmer som skal velges. Når stemmegivningen foregår på flere steder, skal det i kunngjøringen dessuten gjøres rede for hvem som skal stemme på de forskjellige steder, og når valget skal holdes på hvert sted. Valget bør kunngjøres flere ganger.
- (5) Kandidat som er oppført på valgliste ved valg til menighetsråd eller bispedømmeråd og Kirkemøtet, kan oppnevnes til stemmemottaker eller valgfunksjonær i vedkommende sokn/bispedømme.

§ 10-3. Ordensregler

- (1) I valglokalet og i de rom som velgeren må passere for å komme frem til valglokalet, er det ikke tillatt å drive valgagitasjon eller å utføre handlinger som kan forstyrre

eller hindre en normal gjennomføring av valghandlingen. Det er ikke tillatt for uvedkommende å føre kontroll med hvem som møter frem og avgir stemme, eller å foreta velgerundersøkelser eller liknende utspørring av velgerne.

- (2) Uvedkommende må ikke få kunnskap om forbruket av de forskjellige valglistenes stemmesedler.
- (3) Stemmestyrets leder kan om nødvendig bortvise den som opptrer i strid med reglene i denne paragrafen.

§ 10-4. Stemmegivning i valglokalet

- (1) Når valgtinget åpner, skal velgere som er innført i manntallet i soknet, gis adgang til å avgi stemme etter hvert som de møter frem.
- (2) Stemmestyret setter et kryss i manntallet ved velgerens navn. Velger som er ukjent for stemmemottaker, skal legitimere seg.
- (3) Velgeren skal i enerom og usett brette sammen stemmeseddelen slik at det ikke er synlig hvilken valgliste velgeren stemmer på. Velgeren leverer stemmeseddelen til stemmestyret, som stempler den med et offisielt stempel. Velgeren legger selv stemmeseddelen ned i en urne.
- (4) Velgere som ikke er innført i vedkommende del av manntallet, skal ikke legge stemmeseddelen i urnen. Etter at stemmeseddelen er blitt stemplet, skal velgeren selv legge den i en stemmeseddelkonvolutt og gi denne til stemmestyret. Stemmestyret legger stemmeseddelkonvolutten i en omslagskonvolutt, kleber den igjen og påfører den velgerens navn, bostedsadresse og fødselsdato.
- (5) Velger som har behov for det, kan selv be stemmestyret om å få nødvendig hjelp ved stemmegivningen. Velger med alvorlig psykisk eller fysisk funksjonshemming kan selv peke ut en ekstra hjelper blant de personer som er til stede i valglokalet. Stemmestyret skal gjøre hjelperen oppmerksom på at vedkommende har taushetsplikt.
- (6) Valgurner som brukes ved stemmegivningen på valgdagen, skal være forseglet.

§ 10-5. Stemmegivning utenfor valglokalet

Er velgeren ikke i stand til å bevege seg inn i valglokalet, kan vedkommende avgi stemme til to stemmemottakere umiddelbart utenfor valglokalet.

§ 10-6. Avslutning av stemmegivningen

Stemmelokalet stenges på det tidspunkt som er fastsatt. Velgere som da har møtt frem ved valglokalet, skal få avgi stemme.

§ 10-7. Oppbevaring og transport av valgmateriell

Alt valgmateriell skal oppbevares og transporteres på betryggende måte.

Del 3: Valg av andre medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Kapittel 11. Valg av prest og lek kirkelig tilsatt til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet

§ 11-1. Nominasjon

- (1) Ved nominasjon til valg av prest gjelder følgende:

- a. Valgrådet skal i samarbeid med prosten innkalle prestene i ordnet kirkelig stilling i hvert prosti til et møte hvor prestene velger en prest som medlem og en prest som varamedlem til nominasjonskomiteen for prestene. Det bør tilstrebes representasjon av yngre prester samt at begge kjønn er representert.
  - b. Valgbare til nominasjonskomiteen er de som er valgbare ved valg av prest, jf. § 3-3. Medlemmer og varamedlemmer av bispedømmerådet er utelukket fra å være representert i nominasjonskomiteen.
  - c. Valgrådet skal i god tid, senest 1. januar i valgåret, sende en oppfordring til prestene i ordnet kirkelig stilling i bispedømmet om innen 1. mars å fremme forslag til geistlig medlem av bispedømmerådet og Kirkemøtet. Valgrådet i Oslo bispedømme skal sende en oppfordring til samtlige prester i døvemenighetene om å fremme forslag til geistlig medlem. De som foreslås, skal forespørres om de er villige til å la seg nominere.
- (2) Ved nominasjon til valg av lek kirkelig tilsatt gjelder følgende:
- a. Valgrådet skal i samarbeid med kirkevergen ved prostesetet innkalle de leke kirkelig tilsatte i hvert prosti til et møte hvor de leke kirkelig tilsatte velger et medlem og et varamedlem til nominasjonskomiteen for lek kirkelig tilsatte. Det bør tilstrebes representasjon av yngre leke kirkelig tilsatte samt at begge kjønn er representert.
  - b. Der tungtveiende grunner tilsier at det ikke er mulig å gjennomføre valgmøte ved valg av lek kirkelig tilsatt, kan valgrådet gi dispensasjon. I slike tilfeller skal følgende prosedyre følges:
    - i. Kirkevergen ved prostesetet sammenkaller én representant fra hver yrkesgruppe til et møte hvor det oppstilles én eller flere kandidater til nominasjonskomiteen. Representantene utpekes etter forslag fra de tillitsvalgte for yrkesgruppene. En bør forsøke å få med representanter for ulike sokn i prostiet.
    - ii. Forslaget/forslagene sendes ut på avstemning blant de stemmeberettigede leke kirkelig tilsatte i prostiet. Avstemningen finner sted på e-post innen fristen for avholdelse av valgmøte.
  - c. Valgbare til nominasjonskomiteen er de som er valgbare ved valg av lek kirkelig tilsatt, jf. § 3-4. Medlemmer og varamedlemmer av bispedømmerådet er utelukket fra å være representert i nominasjonskomiteen.
  - d. Valgrådet skal i god tid, senest 1. januar i valgåret, sende en oppfordring til leke kirkelig tilsatte i bispedømmet om innen 1. mars å fremme forslag til lek kirkelig tilsatt medlem av bispedømmerådet. Valgrådet i Oslo bispedømme skal sende en oppfordring til samtlige leke kirkelig tilsatte i døvemenighetene om å fremme slikt forslag. De som foreslås skal forespørres om de er villige til å la seg nominere.
- (3) Ved nominasjon til prest og til lek kirkelig tilsatt gjelder følgende felles bestemmelser:
- a. Nominasjonskomiteene velger selv sin leder. Etter utløpet av fristen innkalles nominasjonskomiteene til ett eller flere møter der den setter opp listeforslag med fem kandidater. Nominasjonskomiteene bestemmer selv sin voteringsordning. Uenighet avgjøres ved alminnelig flertall. I tillegg til de innkomne forslag kan nominasjonskomiteenes medlemmer fremme forslag om én kandidat hver.

- b. Nominasjonskomiteene bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål og skal i forbindelse med nominasjonen innhente kandidatenes syn på slike spørsmål. Nominasjonskomiteene fastsetter selv hvilke spørsmål som skal forelegges kandidatene. Bare personer som er valgbare, kan oppføres på listeforslaget. Kandidatene spørres på forhånd om de er villige til å stå på listeforslaget.

§ 11-2. Krav til og behandling av listen

- (1) Fristen for innlevering av nominasjonskomiteens listeforslag er 30. april i valgåret. Listeforslaget anses for innlevert når det er kommet inn til valgrådet.
- (2) Listeforslaget må oppfylle følgende vilkår:
  - a. Det må angi hvilket valg det gjelder.
  - b. Det må angi hvilke kandidater som stiller til valg på listen. Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan ikke settes på listen. Kandidatene føres opp på listen i alfabetisk rekkefølge med angivelse av fullstendig navn, stilling, menighet og alder.
  - c. Listeforslaget må inneholde
    - i. minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn,
    - ii. kandidater fra forskjellige distrikter og
    - iii. om mulig minst én kandidat under 30 år.
  - d. Listeforslaget må være underskrevet av nominasjonskomiteens leder.
- (3) Listeforslaget skal ikke inneholde annen type informasjon til velgerne enn det som fremgår av denne paragrafen.
- (4) Listeforslaget skal ha følgende vedlegg:
  - a. En oversikt over kandidatenes fødselsdato.
  - b. Dersom en kandidat ikke tilfredsstillers krav for valgbarhet når listeforslaget innleveres, må det ligge ved en erklæring fra kandidaten om at vedkommende vil være valgbar på valgdagen.
  - c. En oversikt over kandidatene der disse blir nærmere presentert. Foruten de opplysninger som finnes på listeforslaget, tas det her med opplysninger om utdanning/yrke, verv i offisiell og kirkelig sammenheng og andre opplysninger som vil være av betydning for dem som skal avgi stemme. Kandidatene presenteres også med bilde. Det forutsettes at presentasjonen også omfatter hva kandidatene særlig vil arbeide for og ser som viktige satsingsområder, samt opplysninger om kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål.
- (5) Valgrådet avgjør innen 5. mai i valgåret om forslag til valglister kan godkjennes.
- (6) Dersom et listeforslag ved innleveringen ikke oppfylder reglens krav, skal valgrådet gjennom forhandlinger med nominasjonskomiteens leder forsøke å bringe forslaget i samsvar med reglene.
- (7) Valgrådet skal underrette samtlige kandidater på listeforslaget om at de er satt opp på listeforslag og opplyse om adgangen til å søke om fritak.

§ 11-3. Supplerende nominasjon

- (1) Stemmeberettigede prester i bispedømmet, minst ti i antallet og med representasjon fra minst to prostier, kan fremme alternative kandidater i den supplerende nominasjonen ved valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet innen 5. juni i valgåret.

- (2) Stemmeberettigede leke kirkelig tilsatte i bispedømmet, minst ti i antallet og med representasjon fra minst to prostier, kan fremme alternative kandidater i den supplerende nominasjonen ved valg av lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet innen 5. juni i valgåret.
- (3) Forslagsstillerne kan kun nominere én kandidat. Det må foreligge underskrift fra forslagsstillerne og det må oppgis en tillitsvalgt for forslagsstillerne. Det må også foreligge skriftlig bekreftelse fra kandidaten om at vedkommende er villig til å stille til valg.
- (4) Forslag til kandidater ved supplerende nominasjon skal føres opp på den endelige valglisten så sant de er kommet inn innen fristens utløp og vilkårene i de to forrige leddene er oppfylt.

§ 11-4. Stemmesedler. Velgernes adgang til å endre på stemmeseddelen.

- (1) Valgrådet avgjør om forslagene om supplerende nominasjon skal godkjennes og setter opp de endelige valglistene innen 7. juni. Valgrådet sørger uten ugrunnet opphold for at disse listene blir kunngjort.
- (2) Valgrådet skal sørge for at stemmeseddelen til valg av prest blir mangfoldiggjort og sendt prestene i kirkelig prestestilling i bispedømmet, herunder for Oslo bispedømmes del prester i døvemenighetene, innen 15. juni sammen med en egen presentasjon av kandidatene, og med angivelse av frist for innsending av stemmesedler.
- (3) Valgrådet skal sørge for at stemmeseddelen til valg av lek kirkelig tilsatt blir mangfoldiggjort og sendt samtlige stemmeberettigede leke kirkelig tilsatte i bispedømmet, herunder for Oslo bispedømmes del leke kirkelig tilsatte i døvemenighetene, innen 15. juni sammen med en egen presentasjon av kandidatene og med angivelse av frist for innsending av stemmesedler.
- (4) Som stemmeseddel skal den tilsendte stemmeseddel benyttes. Det skal gå tydelig fram av stemmeseddelen at kandidatene er ordnet alfabetisk og ikke er rangert i prioritert rekkefølge.
- (5) Velgeren kan gi uttrykk for sin rangering av kandidatene på stemmeseddelen ved å markere velgerens første preferanse med tallet én, andrepreferansen med tallet to osv. Velgeren skal rangere minst én kandidat. Velgeren kan rangere så mange av de nominerte kandidatene som velgeren ønsker. Andre endringer på stemmeseddelen teller ikke med ved valgoppjøret.

§ 11-5. Fremgangsmåte ved stemmegivningen

- (1) Stemmeseddelen legges i nøytral stemmeseddelkonvolutt som lukkes og sendes sammen med et følgeskriv i nøytral omslagskonvolutt direkte til valgrådet innen valgdagen for direkte valg av leke representanter.
- (2) Stemmesedler fra flere prester i en menighet kan legges sammen i en nøytral omslagskonvolutt. Det skal i følgeskrivet fremgå hvem som har stemt.
- (3) Stemmesedler fra leke kirkelig tilsatte i en menighet kan legges sammen i en nøytral omslagskonvolutt. Det skal i følgeskrivet fremgå hvem som har stemt.
- (4) Velgeren er selv ansvarlig for å avgi stemme på et tidspunkt som gjør at stemmen kommer inn til valgrådet innen valgdagen for direkte valg av leke representanter.

§ 11-6. Kandidatkåring

- (1) Valgrådet er ansvarlig for optelling av stemmesedler.

- (2) Valget finner sted som preferansevalg. Den som har fått flere førstestemmer enn halvparten av de godkjente stemmesedler, skal kåres til medlem. Har ingen kandidat fått et tilstrekkelig antall førstestemmer, strykes den kandidat som har færrest førstestemmer, og på de stemmesedler hvor den strøkne sto først, skal det telles opp hvem som har kommet frem på førsteplass. Dette regnes som førstestemmer som kommer i tillegg til førstestemmene fra første opptelling. Dette pågår til en kandidat er valgt etter annet punktum. Har to eller flere kandidater samme antall førstestemmer, avgjøres det ved loddtrekning hvem som skal strykes. Tilsvarende prosedyre følges ved kåring av varamedlemmer.
- (3) Valgrådet skal underrette det valgte medlemmet og varamedlemmene om utfallet av valget.

Kapittel 12. Valg av døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet

§ 12-1. Nominasjon

- (1) De leke medlemmene i Døvekirkenes fellesråd, med unntak av kirkelige tilsatte, er nominasjonskomité for det særskilte valget av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet. Medlemmer og varamedlemmer i bispedømmerådet er utelukket fra å sitte i nominasjonskomiteen.
- (2) Valgrådet i Oslo bispedømme skal i god tid, senest innen 1. januar i valgåret, sende en oppfordring til samtlige døves menighetsråd om innen 1. mars å fremme forslag på tre leke medlemmer til det særskilte valget av representant fra døvemenighetene til Oslo bispedømmeråd. De som foreslås, skal forespørres om de er villige til å la seg nominere.
- (3) Nominasjonskomiteen velger selv sin leder. Etter utløpet av fristen innkalles nominasjonskomiteen til ett eller flere møter der den setter opp et listeforslag på fem kandidater. Nominasjonskomiteen bestemmer selv sin voteringsordning. Uenighet avgjøres ved alminnelig flertall. I tillegg til de innkomne forslag kan nominasjonskomiteens medlemmer fremme forslag om én kandidat hver.
- (4) Nominasjonskomiteen bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål og skal i forbindelse med nominasjonen innhente kandidatenes syn på slike spørsmål. Nominasjonskomiteen fastsetter selv hvilke spørsmål som skal forelegges kandidatene. Bare personer som er valgbare, kan oppføres på listeforslaget. Kandidatene spørres på forhånd om de er villige til å stå på listeforslaget.

§ 12-2. Krav til og behandling av listen

- (1) Fristen for innlevering av nominasjonskomiteens listeforslag er 30. april i valgåret. Listeforslaget anses for innlevert når det er kommet inn til valgrådet.
- (2) Listeforslaget må oppfylle følgende vilkår:
  - a. Det må angi hvilket valg det gjelder.
  - b. Det må angi hvilke kandidater som stiller til valg på listen. Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan settes på listen. Kandidatene føres opp på listen i alfabetisk rekkefølge med angivelse av fullstendig navn, stilling, menighet og alder.

- c. Listeforslaget må inneholde
    - i. minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn,
    - ii. kandidater fra forskjellige døvemenigheter, og
    - iii. om mulig minst én kandidat under 30 år.
  - d. Listeforslaget må være underskrevet av nominasjonskomiteens leder.
- (3) Listeforslaget skal ikke inneholde annen type informasjon til velgerne enn det som fremgår av denne paragrafen.
- (4) Listeforslaget skal ha følgende vedlegg:
- a. En oversikt over kandidatenes fødselsdato.
  - b. Dersom en kandidat ikke tilfredsstillt krav for valgbarhet når listeforslaget innleveres, må det ligge ved en erklæring fra kandidaten om at vedkommende vil være valgbar på valgdagen.
  - c. En oversikt over kandidatene der disse blir nærmere presentert. Foruten de opplysninger som finnes på listeforslaget, tas det her med opplysninger om utdanning/yrke, verv i offisiell og kirkelig sammenheng og andre opplysninger som vil være av betydning for dem som skal avgi stemme. Kandidatene presenteres også med bilde. Det forutsettes at presentasjonen også omfatter hva kandidatene særlig vil arbeide for og ser som viktige satsingsområder, samt opplysninger om kandidatens syn på aktuelle kirkelige spørsmål.
- (5) Valgrådet i Oslo bispedømme avgjør innen 5. mai i valgåret om listeforslag fra nominasjonskomiteen kan godkjennes.
- (6) Dersom et listeforslag ved innleveringen ikke oppfyller reglens krav, skal valgrådet gjennom forhandlinger med nominasjonskomiteens leder forsøke å bringe forslaget i samsvar med reglene. Valgrådet kan etter slike forhandlinger godkjenne en valgliste med færre kandidater enn foreskrevet.

§ 12-3. Supplerende nominasjon

- (1) Stemmeberettigede, minst ti i antallet og med representasjon fra minst to døvemenigheter, kan fremme alternative kandidater i den supplerende nominasjonen innen 5. juni. Forslagsstillerne kan kun nominere én kandidat. Det må foreligge underskrift fra forslagsstillerne og det må oppgis en tillitsvalgt for forslagsstillerne. Det må også foreligge skriftlig bekreftelse fra kandidaten om at vedkommende er villig til å stille til valg.
- (2) Forslag til kandidater ved supplerende nominasjon skal føres opp på den endelige valglisten så sant de er kommet inn innen fristens utløp og vilkårene i forrige ledd er oppfylt.

§ 12-4. Stemmegivning

Valg av representant for døvemenighetene til Oslo bispedømmeråd skjer samtidig og ved samme sted som ved valg av døves menighetsråd.

§ 12-5. Stemmesedler. Velgernes adgang til å endre på stemmeseddelen.

- (1) Stemmeseddelen ved valg av døvemenighetenes representant skal utformes av valgrådet i Oslo bispedømme.

- (2) Velgeren avgir stemme ved å sette et kryss ved navnet til en av de nominerte kandidatene. Dersom det er satt kryss ved navnet til flere kandidater, tas det kun hensyn til det øverste krysset. Andre endringer på stemmeseddelen teller ikke med ved valgoppgjøret.

§ 12-6. Fremgangsmåte ved stemmegivningen

- (1) Ved forhåndsstemmegivning skal prosedyrene for forhåndsstemmegivning i annet sokn enn bostedssoknet etter § 9-4 tredje ledd følges tilsvarende. Omslagskonvolutten skal sendes til den aktuelle døvemenigheten.
- (2) Ved stemmegivning på valgtinget i døvemenigheten skal prosedyrene for stemmegivning på valgting etter § 10-4 følges tilsvarende.

§ 12-7. Kandidatkåring

- (1) Valgrådet i Oslo bispedømme er ansvarlig for opptelling av stemmesedler.
- (2) Valget finner sted som flertallsvalg. Den som har flest stemmer, skal kåres til medlem. Tilsvarende gjelder ved kåring av varamedlemmer.
- (3) Valgrådet skal underrette det valgte medlemmet og varamedlemmene om utfallet av valget.

Kapittel 13. Valg av samiske representanter til bispedømmeråd og Kirkemøtet

§ 13-1 Valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Valgrådet i Nidaros bispedømme styrer valget av sørsamisk representant.
- (2) Samisk kirkelig valg møtes nominasjonskomité fungerer som nominasjonskomité ved valg av sørsamisk representant.
- (3) Nidaros bispedømmeråd skal i god tid, senest innen 1. januar i valgåret, sende en oppfordring til Saemien Åålmegearaerie, til alle menighetsråd i sørsamisk språkområde samt til andre menighetsråd i Nidaros bispedømme om innen 1. mars å fremme forslag på tre sørsamiske kandidater. De som foreslås, skal forespørres om de er villige til å la seg nominere.
- (4) Etter utløpet av fristen innkalles nominasjonskomiteen til ett eller flere møter der den setter opp et listeforslag på fem kandidater. Nominasjonskomiteen bestemmer selv sin voteringsordning. Uenighet avgjøres ved alminnelig flertall. I tillegg til de innkomne forslag kan nominasjonskomiteens medlemmer fremme forslag om én kandidat hver.
- (5) Nominasjonskomiteen bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål og skal i forbindelse med nominasjonen innhente kandidatenes syn på slike spørsmål. Nominasjonskomiteen fastsetter selv hvilke spørsmål som skal forelegges kandidatene. Bare personer som er valgbare, kan oppføres på listeforslaget. Kandidatene spørres på forhånd om de er villige til å stå på listeforslaget.
- (6) Fristen for innlevering av nominasjonskomiteens listeforslag er 30. april i valgåret. Listeforslaget anses for innlevert når det er kommet inn til valgrådet.
- (7) Listeforslaget må oppfylle følgende vilkår:
  - a. Det må angi hvilket valg det gjelder.

- b. Det må angi hvilke kandidater som stiller til valg på listen. Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan ikke settes på listen. Kandidatene føres opp på listen i alfabetisk rekkefølge med angivelse av fullstendig navn, stilling, menighet og alder.
  - c. Listeforslaget må inneholde
    - i. minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn,
    - ii. kandidater fra forskjellige distrikter, og
    - iii. om mulig minst én kandidat under 30 år.
  - d. Listeforslaget må være underskrevet av nominasjonskomiteens leder.
- (8) Listeforslaget skal ikke inneholde annen type informasjon til velgerne enn det som fremgår av syvende ledd.
  - (9) Valgrådet i Nidaros bispedømme avgjør innen 5. mai i valgåret om listeforslaget fra nominasjonskomiteen kan godkjennes.
  - (10) Stemmeberettigede, minst ti i antallet, kan fremme alternative kandidater i den supplerende nominasjonen innen 5. juni. Forslagsstillerne kan kun nominere én kandidat. Det må foreligge underskrift fra forslagsstillerne og det må oppgis en tillitsvalgt for forslagsstillerne. Det må også foreligge skriftlig bekreftelse fra kandidaten om at vedkommende er villig til å stille til valg.
  - (11) Forslag til kandidater ved supplerende nominasjon skal føres opp på den endelige valglisten så sant de er kommet inn innen fristens utløp og vilkårene i forrige ledd er oppfylt.
  - (12) Valgrådet skal sende stemmeseddelen for valg av sørsamisk representant til de stemmeberettigede medlemmene i Saemien Åålmege innen 15. juni. Velgeren avgir stemme ved å sette et kryss ved navnet til en av de nominerte kandidatene. Dersom det er satt kryss ved navnet til flere kandidater, tas det kun hensyn til det øverste krysset. Andre endringer på stemmeseddelen teller ikke med ved valgoppgjøret.
  - (13) Stemmeseddelen legges i nøytral stemmesedelkonvolutt som lukkes og sendes sammen med et følgeskriv i nøytral omslagskonvolutt direkte til valgrådet innen valgdagen for direkte valg av leke representanter.
  - (14) Velgeren er selv ansvarlig for å avgi stemme på et tidspunkt som gjør at stemmen kommer inn til valgrådet innen valgdagen for direkte valg av leke representanter.
  - (15) For valget av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd gjelder § 12-7 tilsvarende, men med valgrådet i Nidaros bispedømme som ansvarlig organ.

§ 13-2. Valg av lulesamisk og nordsamiske representanter til Sør-Hålogaland og Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet

Samisk kirkelig valg møte velger lulesamisk representant til Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet og nordsamisk representant til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet etter nærmere regler vedtatt av Kirkemøtet.

Del 4: Felles bestemmelser

Kapittel 14. Prøving av stemmegivninger og stemmesedler, opptelling, protokollering, m.m.

§ 14-1. Valgstyrets godkjenning av forhåndsstemmegivning avgitt i stemmeseddelkonvolutt

- (1) En forhåndsstemmegivning skal godkjennes dersom
  - a. velgeren er innført i manntallet i soknet,
  - b. stemmegivningen inneholder tilstrekkelige opplysninger til å fastslå hvem velgeren er,
  - c. stemmegivningen er avgitt til rett tid,
  - d. stemmegivningen er levert til rett stemmemottaker,
  - e. omslagskonvolutten ikke er åpnet eller forsøkt åpnet,
  - f. velgeren ikke allerede har avgitt godkjent stemmegivning og
  - g. stemmegivningen er kommet inn til valgstyret innen kl. 21 på valgdagen.
- (2) Velgerens stemmegivning er godkjent når vedkommende er krysset av i manntallet.
- (3) Forhåndsstemmegivningene skal godkjennes før valgdagen i den utstrekning det er mulig.

§ 14-2. Godkjenning av stemmegivning gitt på valgtinget

- (1) En stemmegivning avgitt på valgtinget skal godkjennes dersom
  - a. velgeren er innført i manntallet i soknet,
  - b. velgeren har fått anledning til å avgi stemme, og
  - c. velgeren ikke allerede har avgitt godkjent stemmegivning.
- (2) Velgerens stemmegivning er godkjent når vedkommende er krysset av i manntallet.

§ 14-3. Valgrådets godkjenning av stemmegivning i valg etter kapittel 11, 12 og 13

- (1) En stemmegivning ved valg av representant for døvemenighetene, ved valg av sørsamisk representant, ved valg av prest og ved valg av lek kirkelig tilsatt skal godkjennes dersom:
  - a. velgeren er innført i manntallet,
  - b. stemmegivningen inneholder tilstrekkelige opplysninger til å fastslå hvem velgeren er,
  - c. stemmegivningen er avgitt til rett tid,
  - d. omslagskonvolutten ikke er åpnet eller forsøkt åpnet,
  - e. velgeren ikke allerede har avgitt godkjent stemmegivning og
  - f. stemmegivningen er kommet inn til valgrådet innen kl. 17 dagen etter valgdagen. For stemmegivninger ved valg av døvemenighetenes representant må stemmegivningen være kommet inn til valgrådet innen kl. 17 ti dager etter valgdagen.
- (2) Velgerens stemmegivning er godkjent når vedkommende er krysset av i manntallet.

§ 14-4. Godkjenning av stemmesedler

- (1) En stemmeseddel skal godkjennes dersom
  - a. den har offisielt stempel,
  - b. det fremgår hvilket valg stemmeseddelen gjelder,
  - c. det fremgår hvilken liste velgeren har stemt på og
  - d. gruppen stiller liste i valgkretsen. Stemmeseddel beregnet på en annen valgkrets kan bare godkjennes dersom den gjelder en registrert nomineringsgruppe.
- (2) En avgitt stemmeseddel anses å være enslydende med den offisielle valglisten.

- (3) Dersom velgeren har benyttet en trykt stemmeseddel som ikke er enslydende med den offisielle valglisten, skal det ses bort fra eventuelle endringer foretatt av velgeren.

§ 14-5. Godkjenning av stemmesedler ved valg av andre medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Ved valg av prest og lek kirkelig tilsatt skal en stemmeseddel godkjennes dersom:
- det fremgår hvilket valg stemmeseddelen gjelder og
  - det er rangert minst en kandidat på stemmeseddelen.
- (2) Ved valg av sørsamisk medlem og døvemenighetenes representant skal en stemmeseddel godkjennes dersom:
- det fremgår hvilket valg stemmeseddelen gjelder og
  - det er oppført et navn på valgbar person i det respektive valget.

§ 14-6. Opptelling av stemmesedler

- (1) Valgstyret er ansvarlig for opptelling av stemmesedler til menighetsrådsvalget. Valgstyret og valgrådet har hver sine ansvarsområder knyttet til opptelling av stemmesedler til valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Valgrådet er ansvarlig for den endelige opptellingen av stemmesedler til valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Opptellingen foretas av de personer og på den måten valgstyret og valgrådet har bestemt, i samsvar med de bestemmelser som følger av valgreglene. Kandidat som er oppført på valgliste, kan ikke delta i opptellingen av vedkommende valg.
- (2) Stemmesedler avgitt på forhånd og stemmesedler avgitt på valgtinget skal telles sammen.
- (3) Stemmesedlene skal telles opp i to omganger, ved en foreløpig og en endelig opptelling.
- (4) Foreløpig opptelling:
- Forhåndsstemmegivninger samt valgtingsstemmegivninger avgitt ved andre stemmesteder i fellelrådsområdet enn der velgeren er manntallsført, skal behandles før den foreløpige opptellingen starter.
  - Foreløpig opptelling av stemmesedler avgitt på valgtinget skal starte så snart som mulig etter at stemmegivningen på valgtinget er avsluttet.
  - Stemmesedler til menighetsrådsvalget som det er tvil om kan godkjennes, legges til side og holdes utenfor opptellingen.
  - Hver listes foreløpige stemmetall finnes ved å telle hvor mange stemmesedler som er avgitt til hver liste. Det registreres også antallet rettede og urettede stemmesedler avgitt til hver liste. Stemmesedler til bispedømmeråds- og kirkemøtevalget som det er tvil om kan godkjennes, telles for seg.
  - Ved menighetsrådsvalg gjennomført som flertallsvalg telles også personstemmer i den foreløpige opptellingen etter følgende prosedyre:
    - Hver kandidat gis én stemme per urettet stemmeseddel.
    - Ved opptellingen av de rettede stemmesedlene registreres alle endringer velgerne har gjort på stemmesedlene. Kandidater som har fått tilleggsstemmer, får to stemmer hver. Dersom det er gitt tilleggsstemme til flere enn tre kandidater, tas det kun hensyn til de tre øverste tilleggsstemmene.

- iii. Tilføyde navn får én stemme hver. Dersom det er tilføyd mer enn tre navn, tas det kun hensyn til de tre øverste navnene.
  - iv. Øvrige kandidater får én stemme hver. Det tas ikke hensyn til strykninger.
- (5) Endelig opptelling. Registrering av rettinger på stemmesedlene for alle valgene:
- a. Endelig opptelling av stemmesedler til valg av menighetsråd tar til umiddelbart etter at foreløpig opptelling er avsluttet og alle stemmene er kommet inn til valgstyret. Den endelige opptellingen skal foretas under valgstyrets tilsyn.
  - b. Stemmesedlene fra den foreløpige opptellingen skal telles på nytt. Valgstyret avgjør om stemmesedler som ikke ble tatt med i den foreløpige opptellingen, skal godkjennes. Godkjente stemmesedler blant disse skal telles sammen med de øvrige stemmesedlene.
  - c. Dersom menighetsrådsvalget gjennomføres som flertallsvalg, følges tilsvarende prosedyre for opptelling som i fjerde ledd bokstav e for å telle personstemmer.
  - d. Dersom menighetsrådsvalget gjennomføres som forholdstallsvalg, følges følgende prosedyre:
    - i. Først telles personstemmer tilsvarende fjerde ledd bokstav e.
    - ii. Deretter finner valgstyret de enkelte listenes endelige listestemmetall. Hver stemmeseddel teller like mange listestemmer som det skal velges medlemmer til menighetsrådet. Tallet korrigeres for listestemmer avgitt til og mottatt fra andre lister.
  - e. Ved bispedømmeråds- og kirkemøtevalget skal valgrådet gjennomføre endelig opptelling innen ti dager etter valgdagen. Den endelige opptellingen skal foretas under valgrådets tilsyn.
  - f. Før endelig opptelling begynner, skal valgrådet ta stilling til de stemmesedler til bispedømmeråds- og kirkemøtevalget som valgstyrene hadde tvil om kunne godkjennes, jf. fjerde ledd bokstav e siste punktum.
  - g. Dersom valget gjennomføres som forholdstallsvalg, følges følgende prosedyrer:
    - i. Først gjennomføres prosedyre tilsvarende fjerde ledd bokstav e for å telle personstemmer.
    - ii. Deretter gjennomføres prosedyre tilsvarende femte ledd bokstav d punkt ii for å finne listenes endelige stemmetall sammenlagt for alle søknene i bispedømmet.
  - h. Dersom valget gjennomføres som flertallsvalg, følges prosedyre tilsvarende fjerde ledd bokstav e, men på en slik måte at alle personstemmer også blir kontrolltelt av annen person enn den som gjør hovedtellingen.
- (6) Ved forholdstallsvalg foretas det valgoppgjør i tråd med § 7-9. Ved flertallsvalg foretas det valgoppgjør i tråd med § 8-3, § 12-7 eller § 13-1 fjortende ledd. Ved preferansevalg foretas det valgoppgjør etter § 11-6.

§ 14-7. Protokollering av valg

- (1) Stemmestyret skal føre protokoll i forbindelse med gjennomføringen av valgtinget.
- (2) Valgstyret skal føre protokoll i forbindelse med forberedelser og gjennomføring av valg. Valgprotokollen skal tas inn som vedlegg til menighetsrådets møtebok og underskrives av samtlige tilstedeværende medlemmer av valgstyret.

- (3) Valgstyret skal innberette elektronisk resultatet av valget, det samlede antall stemmeberettigede som har avgitt stemme samt andre relevante data om valget, på den måten Kirkerådet fastsetter. Valgstyret skal ta utskrift av rapport fra elektronisk verktøy inn i valgboken og sende kopi til prost.
- (4) Valgrådet i bispedømmet skal føre protokoll i forbindelse med forberedelser og gjennomføring av valg. Bekreftet kopi av valgrådets protokoll ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet sendes bispedømmerådet og Kirkerådet. Valgrådet skal meddele utfallet av stemmegivningen til bispedømmerådet og Kirkerådet. Bispedømmerådet fører resultatet inn i sin møtebok og kunngjør resultatet omgående.

§ 14-8. Oversending av materiell

- (1) Ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet skal valgstyret så snart som mulig sende følgende materiell til valgrådet i bispedømmet:
  - a. alle stemmesedler, sortert på urettede og rettede og på lister,
  - b. alle stemmegivninger valgstyret har forkastet,
  - c. bekreftet avskrift av det som er protokollert i forbindelse med valget, og
  - d. kopi av innkomne klager.
- (2) Materiellet skal pakkes i god orden i forsvarlig forseglet emballasje og sendes på hurtigst betryggende måte.

Kapittel 15. Prøving av valgets gyldighet. Klage

§ 15-1. Klage ved valg av menighetsråd

- (1) Biskopen og alle som har stemmerett, kan klage over forhold i forbindelse med forberedelsen og gjennomføringen av menighetsrådsvalget i det soknet vedkommende er manntallsført. Gjelder klagen spørsmål om stemmerett eller om adgangen til å avgi stemme, har også den som ikke er blitt manntallsført, klagerett.
- (2) Klage må fremmes innen sju dager etter valgdagen. Klage over valgoppgjøret må fremmes innen sju dager etter at valgoppgjøret er godkjent.
- (3) Klagen skal være skriftlig og skal fremsettes for valgstyret i menigheten.
- (4) Bispedømmerådet er klageinstans. Bispedømmerådet skal kjenne menighetsrådsvalget i et sokn ugyldig dersom det er begått feil som antas å ha hatt innflytelse på valgresultatet og som det ikke er mulig å rette.
- (5) Hvis bispedømmerådet kjenner et valg ugyldig, skal det sendes melding til Kirkerådet, som påbyr omvalg.

§ 15-2. Klage ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Biskopen og alle som har stemmerett, kan klage over forhold i forbindelse med forberedelsen og gjennomføringen av valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet i det bispedømmet vedkommende er manntallsført. Gjelder klagen spørsmål om stemmerett eller om adgangen til å avgi stemme, har også den som ikke er blitt manntallsført, klagerett.
- (2) Klage må fremmes innen sju dager etter valgdagen. Klage over valgoppgjøret må fremmes innen sju dager etter at valgoppgjøret er godkjent.
- (3) Klagen skal være skriftlig og skal fremsettes for valgstyret i menigheten, valgrådet i bispedømmet eller Kirkerådet.

- (4) Kirkerådet er klageinstans. Kirkerådet skal kjenne valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet i et sokn eller i hele bispedømmet ugyldig dersom det er begått feil som antas å ha hatt innflytelse på valgresultatet og som det ikke er mulig å rette.
- (5) Når valget i et sokn eller i et bispedømme er kjent ugyldig, påbyr Kirkerådet omvalg. Kirkerådet kan i særlige tilfeller påby omvalg i hele bispedømmet selv om feilen ikke gjelder alle soknene i bispedømmet.

§ 15-3. Gjennomføring av omvalg

- (1) Ved omvalg benyttes manntallet fra det opprinnelige valget. Manntallet skal oppdateres og feil rettes.
- (2) Dersom det er nødvendig av hensyn til en hensiktsmessig gjennomføring av omvalget, kan Kirkerådet gjøre unntak fra bestemmelser i disse regler.

Kapittel 16. Nytt valgoppgjør i perioden. Suppleringsvalg

§ 16-1. Nytt valgoppgjør til valg av menighetsråd

Lederen i menighetsrådet skal underrette bispedømmerådet dersom en plass i menighetsrådet blir ubesatt. Bispedømmerådet kan påby nytt valgoppgjør. Tilsvarende gjelder når en vararepresentantplass blir ubesatt, dersom lederen i menighetsrådet finner dette nødvendig.

§ 16-2. Nytt valgoppgjør til valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet

Lederen i bispedømmerådet skal underrette Kirkerådet dersom en plass i bispedømmerådet blir ubesatt. Kirkerådet kan påby nytt valgoppgjør. Tilsvarende gjelder når en vararepresentantplass blir ubesatt, dersom lederen i bispedømmerådet finner dette nødvendig.

§ 16-3. Suppleringsvalg til menighetsråd i valgperioden

Er antallet medlemmer av menighetsrådet utilstrekkelig, og forholdet ikke kan avhjelpest ved nytt valgoppgjør, kan bispedømmerådet samtykke i at det holdes suppleringsvalg etter nærmere bestemmelser som bispedømmerådet fastsetter. Tilsvarende gjelder dersom en valgliste ikke har nok personer til å fylle sine mandater.

§16-4. Suppleringsvalg til bispedømmeråd i valgperioden

- (1) Er antallet av vararepresentanter eller av en gruppes vararepresentanter blitt utilstrekkelig, og forholdet ikke kan avhjelpest ved nytt valgoppgjør, kan vedkommende gruppe selv utpeke den som skal rykke inn på den ledige vararepresentantplassen. Gruppen underretter deretter bispedømmerådet, som velger vedkommende som vararepresentant dersom valgbarhetsvilkårene er oppfylt.
- (2) Er valget holdt som flertallsvalg, utpekes kandidaten til den ledige plassen av bispedømmerådet.

Kapittel 17. Forskjellige bestemmelser

§ 17-1. Oppbevaring, avhending og tilintetgjøring av valgmateriell

Oppbevaring, avhending og tilintetgjøring av valgmateriell etter at valget er over, skal skje i henhold til arkivlovens bestemmelser og forskrift gitt i medhold av denne.

§ 17-2. Taushetsplikt

- (1) Forvaltningslovens bestemmelser om taushetsplikt gjelder tilsvarende ved kirkelige valg.
- (2) En person som assisterer en velger ved stemmegivningen og får kjennskap til hvordan vedkommende har stemt, har taushetsplikt om dette.

§ 17-3. Mindre endringer, utfyllende bestemmelser og forsøk

- (1) Kirkemøtet gir Kirkerådet myndighet til å foreta mindre endringer i reglene.
- (2) Kirkemøtet gir Kirkerådet myndighet til å gi nærmere bestemmelser om gjennomføring av valget og utfylling av reglene.
- (3) Kirkemøtet gir Kirkerådet fullmakt til å gjennomføre begrensede forsøk med ulike valgordninger ved valg av menighetsråd.

§ 17-4. Kategorialmenigheter

Reglens bestemmelser om valg av menighetsråd benyttes av kategorialmenigheter så langt de passer, med mindre annet er særskilt bestemt.

§ 17-5. Ikrafttredelse

Reglene trer i kraft straks. Samtidig oppheves regler 8. april 2014 nr. 1369 for valg av menighetsråd og regler 8. april 2014 nr. 1370 for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet.

2. Kirkemøtet vedtar følgende endring i Kirkemøtets forretningsorden:

§ 1-4 første ledd skal lyde:

Med tale- og forslagsrett møter:

- leder av Mellomkirkelig råd, såfremt vedkommende ikke er valgt medlem av Kirkemøtet,
- 4 representanter for Ungdommens kirkemøte,
- 1 representant for hver av de tre teologiske fakultetene, oppnevnt av fakultetet selv,
- *første varamedlem for døvemenighetenes medlem i Oslo bispedømmeråd, og*
- avtroppende medlemmer av Kirkerådet.

Endringen trer i kraft straks.

Plenumsbehandling 1

Dirigent: Kai Steffen Østensen

Saksordfører: Torunn Elise Kvisberg

Disse hadde ordet:

Torunn Elise Kvisberg, Kjersti Brakestad Boge, Steinar Aanstad, Marie Klakegg Grastveit, Therese Kristin Børnes Utgård, Egil Morland, Stein Reinertsen, Linn Strømme Hummelvoll, Karl Johan Kirkebø, Jon Høsøien, Marit Hermstad, Kari Bergsjø Karstensen, Gunnar Winther, Agnes Sofie Gjeset, Jan Olav Olsen, Harald Hegstad, Jofrid Brennsæter, Inger Helene T. Nordeide, Finn Ragnvald Huseby, Anne Berit Skjerve Sæther, Solveig Fiske, Atle Sommerfeldt, Erling Birkedal, Ole Kristian Bonden, Sofie Braut, Kjersti Jåvold Landmark, Ann Christin Elvemo, Anne Enger, Knut Lundby, Karin-Elin Berg, Aud Sunde Smemo, Per Winsnes, Olav Christian Rønneberg, Jørgen Foss, Gunnar Gjevne, Geir Ivar Bjerkestrand, Halvor Nordhaug, Solveig Julie Mysen, Jostein Ådna, Anne Berit Evang, Rikke Elisabeth Grevstad Kopperstad, Olav Myklebust, Kai Krogh.

Endringsforslag

Kjersti Brakestad Boge:

Linje nr. 764/765:

Ved forhåndsstemmegivning skal det fra 10.august være minst **en** stemmemottaker til stede ved mottak av forhåndsstemmer.

Steinar Aanstad:

Linje nr. 831:

... i alle menigheter i egnet tilgjengelig lokale f.eks. et menighetshus eller annet lokale i nærheten av kirken. Kirkemøtet fastsetter år og dato for valget.

Marie Klakegg Grastveit:

Linje nr. 550:

Stryke § 7-5

Karin Elin Berg:

Linje 1522:

Vurdere formuleringen om døves vararepresentant. (Eventuelt inn i merknader).

Egil Morland:

Til § 5.2:

Sju leke medlemmer velges til bispedømmeråd og Kirkemøte av bispedømmet menighetsråd.

Stein Reinertsen:

Side 3:

Opprettholder alternativ 2 (mindretallets forslag, identisk med mindretallets forslag i Kirkerådet med de små endringer som er foretatt)

Saken ble sendt tilbake til komiteen.

2. innstilling fra komité

Komiteens merknader

1. Innledning

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. Komiteen vil understreke at kirkevalgreglene må vedtas innenfor de rammene som ligger i dagens kirkelov, se særlig kirkeloven §§ 4, 6, 23 og 24 første ledd. Det innebærer blant annet at ved bispedømmerådsvalg skal «sju (..) leke velges ved flertalls- eller forholdstallsvalg, hvorav minst fire velges direkte av bispedømmets stemmeberettigede medlemmer», jf. kirkeloven § 23 første ledd bokstav d) og at betegnelsene *lek* og *lek kirkelig tilsatt* ikke kan endres på dette tidspunktet. Det er også slått fast i kirkeloven § 4 fjerde ledd at «kirkelige valg holdes samtidig med, og i lokaler i umiddelbar nærhet av, valg til Stortinget eller fylkesting og kommunestyre». Komiteen viser i den forbindelse til sak KM 10/18.

2. Direkte valg eller kombinasjonsvalg med direkte og indirekte valg

Komiteens flertall går inn for at valget av alle de leke medlemmene til bispedømmerådet og Kirkemøtet skal skje ved direkte valg, jf. § 5-2.

Et mindretall i komiteen går inn for å videreføre dagens ordning, hvor det er opp til bispedømmerådet å velge om alle medlemmene skal velges direkte eller om fire medlemmer skal velges direkte av bispedømmets stemmeberettigede medlemmer og tre medlemmer velges indirekte av de valgte menighetsrådsmedlemmene.

3. Modell for valgordning

Ved første gangs behandling i komiteen, gikk et flertall i komiteen (9 medlemmer) inn for alternativ 4 a) og et mindretall (8 medlemmer) inn for alternativ 2.

På bakgrunn av første plenumsbehandling og drøftelser i komiteen, har komiteen gjennomført en ny avstemning. Komiteens flertall (11 medlemmer) går inn for alternativ 2, mens komiteens mindretall (6 medlemmer) går inn for alternativ 4 a).

Mindretallet, som går inn for alternativ 4 a), begrunner dette med hensynet til velgerne. Ved å stimulere til at det blir stilt flere lister, vil en kunne sikre reelle valgalternativer for velgerne. Et rent listevalg gjør det lett for velgerne å vite hva de stemmer på. Ordningen vil bidra til at en unngår asymmetriske lister, i betydningen at en liste er bredt sammensatt bestående av kandidater med mange forskjellige syn, mens en annen liste består av kandidater som er samlet om et felles valgprogram. Alternativet har også sikkerhetsventiler i det tilfelle ingen fremmer liste eller bare én gruppering fremmer en liste. Komiteens mindretall mener at denne ordningen vil synliggjøre skillelinjer i kirkelandskapet, både for velgerne og på Kirkemøtet. Det

kan også være lettere å få folk til å stille til valg om en går inn i et fellesskap som en nomineringsgruppe vil utgjøre.

Flertallet, som går inn for alternativ 2, begrunner dette med at det er ønskelig å sikre bredde og motvirke polarisering. Det er viktig at menighetsrådene fortsatt har en rolle ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Det er viktig å sikre at dersom det bare blir én liste, vil den være bredt sammensatt. Da blir det mest ryddig å ha en nominasjonskomité som uansett settes i gang, og som også kan sikre en bred geografisk representasjon. Dette alternativet sikrer at det blir samtidige frister for de ulike listene, og det bidrar til mindre forskjeller mellom listene enn ved forrige valg. Flertallet viser også til at dette alternativet fikk størst tilslutning i høringen.

4. Økonomisk støtte til nomineringsgrupper, eventuell nominasjonskomité og eventuell listekomité

Et flertall i komiteen på 11 medlemmer mener at økonomisk støtte til nomineringsgrupper er viktig for det kirkelige demokratiet. Derfor foreslår flertallet å regelfeste at Kirkerådet *skal* gi støtte til registrerte nomineringsgrupper i form av intensjonsstøtte og listestøtte i § 6-4 (1) i alternativ 4 a).

Et mindretall på 6 medlemmer ga tilslutning til forslaget fra Kirkerådet om at § 6-4 (1) skal innledes med «Dersom det er budsjettmessig dekning, kan Kirkerådet gi støtte til registrerte nomineringsgrupper...», gitt at det blir innført en ordning i tråd med alternativ 4 a).

En samlet komité mener at dersom det opprettes en nominasjonskomité eller en listekomité, bør disse likebehandles økonomisk med registrerte nomineringsgrupper. En slik likebehandling er også lagt til grunn i Kirkerådets saksorientering på side 55, der det står at det er «et krav til likebehandling av både nomineringsgrupper, eventuell nominasjonskomité eller eventuell listekomité» når det gjelder intensjonsstøtte og listestøtte. Etersom denne likebehandlingen ved en inkurie ikke ser ut til å være sikret i regelforslaget, foreslår komiteen at det legges til en hjemmel for dette i en ny § 6-4 (5): «Kirkerådet skal stille midler til disposisjon til en eventuell Nominasjonskomiteens liste eller listekomité på lik linje med registrerte nomineringsgrupper». Komiteen foreslår samtidig å endre paragrafoverskriften i § 6-4 til «Intensjonsstøtte og listestøtte».

På bakgrunn av første plenumsbehandling har komiteen drøftet tilskuddsordningen i alternativ 2. Komiteen går inn for at det skal være tilnærmet like regler for tilskudd i alternativ 2 og alternativ 4 a). Se forslag til § 6-5 i alternativ 2.

5. Særlige spørsmål ved alternativ 4 a)

Komiteen viser til at ordningen innebærer at kirkemedlemmer selv må ta ansvaret for å stille kandidater på liste til valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Komiteen vil spesielt understreke viktigheten av at grupper fremmer listeforslag innen listefristen 15. februar i valgåret.

Komiteen har vurdert situasjonen dersom det ikke fremmes noen listeforslag samt om det bare foreligger ett listeforslag.

Komiteen er samlet om at dersom det ved listefristen ikke foreligger noe listeforslag, skal det velges en nominasjonskomité som skal fremme en bredt sammensatt liste etter prosedyrene i flertallets forslag til § 8-2.

Komiteen har drøftet hva slags bestemmelser som skal gjelde dersom det ved listefristen bare foreligger ett godkjent listeforslag. Komiteen har sammenlignet bestemmelsen i § 5-3 (3) med § 7-5 i flertallets forslag. Komiteen foreslår en presisering av § 5-3 (3) som tydeliggjør at bispedømmerrådet *skal* iverksette konsultasjoner med individer og organisasjoner for å søke å frembringe en liste som fremtrer som et alternativ til den foreliggende listen, samt at det *skal* benyttes en listekomité i denne prosessen. Komiteen mener dette er en viktig sikkerhetsventil som kan bidra til at en unngår en situasjon med kun én liste.

6. Stemmetillegg

Komiteen går inn for en ordning med stemmetillegg, jf. forslaget til § 7-2 (3) og § 7-10 (3) i alternativ 4 a). Et flertall i komiteen (9 medlemmer) mener det bør kunne gis stemmetillegg til inntil to av de øverst rangerte kandidatene på listeforslaget i alternativ 4 a). Et mindretall (8 medlemmer) mener det kan gis et stemmetillegg til den øverste kandidaten på valglisten, i tråd med Kirkerådets forslag til vedtak i alternativ 4 a).

På bakgrunn av første plenumsbehandling har komiteen drøftet personvalgregler i alternativ 2. Komiteen går inn for at det skal være samme regler for personvalg i alternativ 2 og alternativ 4 a). Komiteen foreslår å innføre en bestemmelse om stemmetillegg i alternativ 2 § 7-2 nytt tredje ledd, § 8-3 og § 7-9 (3), som erstatter bestemmelsen om en sperregrense på 5 prosent av personlig stemmetall i alternativ 2 § 8-3 og § 7-9 (3). Komiteens flertall (9 medlemmer) foreslår et stemmetillegg til inntil to kandidater. Komiteens mindretall (8 medlemmer) foreslår et stemmetillegg til inntil én kandidat.

7. Forhåndsstemmegivning hos studentprester

Komiteen er kjent med at studentprestene har tilrettelagt for forhåndsstemmegivning på studentprestkantorene. Komiteen mener dette er et viktig tiltak for å sikre at studentene får anledning til å avgi stemme der de er oppholder seg. Komiteen viser til at Ungdommens kirkemøte i 2014 oppfordret studentprestene «til å fortsette og legge til rette for at studentene får forhåndsstemt i kirkevalget». Komiteen slutter seg til denne oppfordringen. For studenter som midlertidig oppholder seg i annet sokn enn der de bor, legger komiteen til grunn at regelverket § 9-1 (2) åpner for at studentpresttjenesten også kan ta imot forhåndsstemmer, i tråd med tidligere praksis.

8. Tilrettelegging for unge velgere

Komiteen viser til at unge har kirkelig stemmerett fra det året de fyller 15 år. Det bør derfor legges spesielt til rette for at unge kan avgi stemme ved kirkelige valg, særlig i aldersgruppen 15–17 år, ettersom de ikke stemmer ved andre valg.

9. Forhåndsstemmegivning i tilknytning til gudstjeneste

Komiteen understreker at regelverket åpner for at det kan legges til rette for forhåndsstemmegivning i tilknytning til en gudstjeneste i perioden for forhåndsstemmegivning. Et flertall på 11 medlemmer mener at det bør presiseres at «det kan legges til rette for forhåndsstemmegivning i tilknytning til en gudstjeneste i kirker der det ikke er gudstjeneste søndagen før valgdagen» i § 9-1 (1). Et mindretall i komiteen mener dette allerede er ivare tatt.

10. Justering av stemmekretser

Komiteen viser til at det er soknet som er valgkrets ved valg til menighetsråd og bispedømmet ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Dette videreføres som i dag, men komiteen vil peke på at kommunereformen vil medføre flere grensereguleringer mellom sokn og bispedømmer som vil kunne få påvirkning på valget. Dette reiser blant annet noen problemstillinger når det gjelder valgbarhet og stemmerett i forbindelse med inndelingsendringene. Samtidig viser komiteen til at kirkeloven § 2 femte ledd annet punktum gir departementet myndighet til å treffe de bestemmelser som er nødvendige for gjennomføring av inndelingsendringer og foreta nødvendige lempninger i anvendelsen av gjeldende lov. Departementet har i brev 27. juni 2017 nr. 981 overlatt avgjørelsesmyndigheten etter § 2 femte ledd annet punktum til bispedømmerådet. Komiteen legger til grunn at bispedømmerådet i medhold av denne hjemmelen vil ha myndighet til å treffe de bestemmelser som er nødvendige for gjennomføringen av de aktuelle inndelingsendringene, herunder gi overgangsbestemmelser om valgbarhet og stemmerett.³ Komiteen forutsetter at bispedømmerådene konsulterer Kirkerådet før de treffer de bestemmelser som er nødvendige.

11. Mindre endringer

Komiteen foreslår noen mindre rettelser i § 6-4 (5), § 7-6 (2), § 9-3 (3), § 11-1 (2) bokstav d), overskriften til kapittel 13 og § 14-6 (5) bokstav f) for alternativ 4 a). Tilsvarende foreslås noen mindre rettelser i regelforslaget til alternativ 2 i § 9-3 (3), § 11-1 (2) bokstav d) og § 14-6 (5) bokstav f).

---

³ Sammenlign med tidligere lov om kommunal inndeling av 21. desember 1956 nr. 3 § 17, som lød som følger «Kongen kan treffe de bestemmelser som er nødvendige for gjennomføring av inndelingsendringer. Han kan herunder foreta nødvendige lempninger i anvendelsen av gjeldende lov». I medhold av denne bestemmelsen ble det fastsatt en forskrift 20. juni 1991 nr. 417 om unntak fra valgloven i medhold av lov om kommunal inndeling § 17, Storfjord, Kåfjord og Lyngen kommuner, Troms.

12. Døvemenighetenes representasjon på Kirkemøtet

Komiteen støtter Kirkerådets forslag om å endre Kirkemøtets forretningsorden § 1-4 første ledd for å gi første varamedlem til døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet tale- og forslagsrett på Kirkemøtet. Komiteen legger til grunn at Kirkemøtets forretningsorden § 1-5 annet og tredje ledd vil komme til anvendelse på ordinært vis, selv om døvemenighetenes varamedlem er til stede på Kirkemøtet med tale- og forslagsrett. Det betyr at vara kun vil ha stemmerett dersom vedkommende er lovlig innkalt i henhold til disse bestemmelsene.

Mindretallets forslag – «alternativ 4 a)» (Identisk med forslag til vedtak fra 1. komiteinnstilling. Se side 41.

Forslag til vedtak – «alternativ 2»

1. Kirkemøtet fastsetter følgende regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene) med hjemmel i kirkeloven § 4 femte ledd, § 6 første ledd, § 23 annet ledd og § 24 første ledd:

Del 1: Innledning, stemmerett, valgbarhet, valgorganer, m.m.

Kapittel 1. Reglens formål, virkeområde, organenes sammensetning

§ 1-1. Reglens formål

Formålet med reglene er å legge forholdene til rette slik at medlemmene av Den norske kirke ved frie og hemmelige valg skal kunne velge sine representanter til menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet.

§ 1-2. Reglens virkeområde

- (3) Disse reglene gjelder ved valg av medlemmer av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet.
- (4) Det fremgår av det enkelte kapittel eller den enkelte bestemmelse hvilket virkeområde reglene har.

§ 1-3. Menighetsrådets sammensetning

- (3) Menighetsrådet består av soknepresten og – etter menighetsmøtets bestemmelse – fire, seks, åtte eller ti andre medlemmer som velges ved flertalls- eller forholdstallsvalg for 4 år. For de valgte medlemmer velges samtidig minst fem varamedlemmer.
- (4) Endringer av tallet på de medlemmer som skal velges, må være vedtatt i menighetsmøte før valget kunngjøres.

§ 1-4. Bispedømmerådets sammensetning

- (1) Bispedømmerådet består av
  - a) biskopen,
  - b) en prest valgt av prestene i bispedømmet,

- c) en lek kirkelig tilsatt valgt av de leke kirkelige tilsatte i bispedømmet, og
  - d) sju andre leke valgt ved flertalls- eller forholdstallsvalg,
  - e) en nordsamisk representant i Nord-Hålogaland bispedømmeråd, en lulesamisk representant i Sør-Hålogaland bispedømmeråd og en sørsamisk representant i Nidaros bispedømmeråd,
  - f) en representant fra døvemenighetene i Oslo bispedømmeråd.
- (2) For medlemmene valgt ved flertallsvalg etter bokstav d), velges det like mange varamedlemmer. For medlemmene valgt ved forholdstallsvalg etter bokstav d), skal hver liste tildeles like mange varamedlemmer som den får medlemmer, med tillegg av ett. For medlemmene valgt etter bokstav b), c), e) og f), velges det to varamedlemmer.

§ 1-5. Kirkemøtets sammensetning

Kirkemøtet består av medlemmene av bispedømmerådene og leder av Samisk kirkeråd. Leder av Samisk kirkeråd velges av Kirkemøtet etter nærmere regler fastsatt av Kirkemøtet.

Kapittel 2. Stemmerett og manntall

§ 2-1. Stemmerett ved valg av menighetsråd

- (4) Stemmerett ved menighetsrådsvalg har medlemmer av Den norske kirke som oppfyller følgende vilkår:
- a. vedkommende vil ha fylt 15 år innen utgangen av valgåret og
  - b. vedkommende er folkeregisterført som bosatt i soknet.
- (5) I særlige tilfelle kan biskopen etter søknad fra vedkommende menighetsråd samtykke i at en person for et begrenset tidsrom gis stemmerett i et annet sokn enn det vedkommende er bosatt i, jf. kirkeloven § 4 annet ledd.
- (6) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet i soknet på valgdagen.

§ 2-2. Stemmerett ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (3) Stemmerett ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet har medlemmer av Den norske kirke som oppfyller følgende vilkår:
- a. vedkommende vil ha fylt 15 år innen utgangen av valgåret,
  - b. vedkommende er folkeregisterført som bosatt i bispedømmet og
  - c. vedkommende har ikke stemmerett som prest eller lek kirkelig tilsatt etter §§ 2-3 eller 2-4.
- (4) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet i soknet på valgdagen.

§ 2-3. Stemmerett ved valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (6) Stemmerett ved valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet har prest i Den norske kirke som oppfyller følgende vilkår:
- a. vedkommende er tilsatt i en fast ordnet kirkelig prestestilling,
  - b. vedkommende er ordinert prest og
  - c. vedkommende har en stilling på minst 15 timer i uken.
- (7) Med fast ordnet kirkelig prestestilling menes en stilling som er organisert som en prestestilling, hvor det inngår i stillingens oppgaver å forrette gudstjenester og

- kirkelige handlinger. Dette gjelder blant annet institusjonsprester, sykehusprester, studentprester, feltprester og menighetsprester. Det samme gjelder vikarprester tilsatt i et vikariat på minst ett år. Prestevikarer og ordinerte prester som ikke er i ordnet prestestilling faller utenom. Prest i Den norske kirke som er generalsekretær i en organisasjon tilknyttet Den norske kirke, har også stemmerett ved valg av prest.
- (8) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet for prester på valgdagen.
  - (9) Stemmeretten utøves i det bispedømmet den stemmeberettigede er tilsatt. Døveprestene har forslags- og stemmerett ved valg av prest til Oslo bispedømmeråd.
  - (10) Ved permisjon med varighet under ett år vil vedkommende fortsatt ha stemmerett som prest, men det vil være den som vikarierer i stillingen, som deltar i valget av nominasjonskomité og som har forslagsrett, dersom vedkommende for øvrig oppfyller kravene.

§ 2-4. Stemmerett ved valg av lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (5) Stemmerett ved valg av lek kirkelig tilsatte til bispedømmeråd og Kirkemøtet har tilsatt i Den norske kirke som oppfyller følgende vilkår:
  - a. vedkommende er tilsatt av menighetsråd, fellesråd eller bispedømmeråd,
  - b. vedkommende har ikke stemmerett som prest etter § 2-3 og
  - c. vedkommende har en stilling på minst 15 timer i uken.
- (6) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet for leke kirkelig tilsatte på valgdagen.
- (7) Stemmeretten utøves i det bispedømmet den stemmeberettigede er tilsatt. Lek kirkelig tilsatt i døvemenighetene har forslags- og stemmerett ved valg av lek kirkelig tilsatt til Oslo bispedømmeråd.
- (8) Ved permisjon med varighet under ett år vil vedkommende fortsatt ha stemmerett som lek kirkelig tilsatt, men det vil være den som vikarierer i stillingen, som deltar i valget av nominasjonskomité og som har forslagsrett, dersom vedkommende for øvrig oppfyller kravene.

§ 2-5. Stemmerett ved valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (3) Stemmerett ved valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet har medlemmer av Saemien Áálmege (den samiske menigheten i sørsamisk språkområde).
- (4) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet for Saemien Áálmege på valgdagen.

§ 2-6. Stemmerett ved valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (3) Stemmerett ved valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet har leke medlemmer som har stemmerett ved valg av døves menighetsråd.
- (4) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet etter § 2-10 tredje ledd på valgdagen.

§ 2-7. Tvilstilfelle

Kirkerådet avgjør i tvilstilfelle om og hvor en person har stemmerett.

§ 2-8. I hvilke sokn velgerne skal manntallsføres

Stemmeberettigede som er registret med bostedsadresse i Norge, skal føres inn i manntallet i det soknet der de var folkeregisterført som bosatt den 30. juni i valgåret.

§ 2-9. Ansvar for å opprette og oppdatere manntall. Utsendelse av valgkort

- (6) Kirkerådet er ansvarlig for at manntallet opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra Den norske kirkes medlemsregister. Kirkerådet sørger for at alle sokn får et manntall over personer med stemmerett i soknet. Det skal føres et felles manntall for valg til menighetsråd og valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet.
- (7) Oppdateringer i manntallet etter 30. juni kan bare skje på bakgrunn av følgende forhold:
- f. Krav om retting av feil, oppdaget feil eller klage.
  - g. Ved flyttemelding som ikke ble registrert før manntallsutkastet ble skrevet ut, men som er mottatt av folkeregistermyndigheten innen skjæringsdatoen 30. juni. Vedkommende manntallsføres i tilflyttingsoknet og strykes fra manntallet i fraflyttingsoknet.
  - h. Når utenlandsboende flytter tilbake til Norge. Vedkommende føres inn i manntallet i tilflyttingsoknet. Dersom vedkommende allerede er manntallsført i et annet sokn, strykes vedkommende fra manntallet i tidligere bostedssokn. Slik oppdatering kan skje frem til 1. september i valgåret.
  - i. Ved erverv av medlemskap. Dersom medlemskapet medfører at vedkommende får stemmerett ved valget, føres vedkommende inn i manntallet i bostedssoknet. Slik oppdatering kan skje frem til 1. september i valgåret.
  - j. Ved dødsfall. Vedkommende strykes fra manntallet, med mindre vedkommende allerede har avgitt godkjent forhåndsstemmegivning.
- (8) Det skal ikke føres noen inn i eller ut av manntallet hvis vedkommende derved blir manntallsført i mer enn ett sokn, eller ikke blir manntallsført i noen sokn. I slike tilfeller skal ikke manntallet oppdateres uten at manntallet i det andre soknet blir oppdatert tilsvarende.
- (9) Velger skal ikke føres inn i manntallet dersom vedkommende er manntallsført i et annet sokn og har avgitt forhåndsstemme til dette soknet.
- (10) Kirkerådet kan sørge for at det blir sendt ut valgkort til alle stemmeberettigede som er innført i manntallet i soknet.

§ 2-10. Ansvar for å opprette og oppdatere manntall ved valg av andre medlemmer

- (5) Bispedømmerådet er ansvarlig for at et manntall over stemmeberettigede ved valg av prest og lek kirkelig tilsatt opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra bispedømmerådet og kirkelige fellelråd.

- (6) Kirkerådet i samarbeid med Saemien Åålmegeeraerie er ansvarlig for at et manntall over stemmeberettigede ved valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra Den norske kirkes medlemsregister.
- (7) Kirkerådet i samarbeid med Døvekirkenes fellestråd er ansvarlig for at et manntall over stemmeberettigede ved valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra Den norske kirkes medlemsregister.
- (8) For § 2-10 første til tredje ledd gjelder § 2-9 annet til femte ledd tilsvarende så langt det passer.

§ 2-11. Utlegging av manntallet til offentlig ettersyn

- (3) Fra senest 10. august og frem til 1. september skal utkast til soknets kirkelige manntall være lagt ut til offentlig ettersyn. Ettersynet reguleres på en slik måte at den enkelte person kun får kjennskap til opplysninger om seg selv eller om en annen person som en har fått fullmakt fra.
- (4) Manntallet som legges ut etter første ledd, skal kun inneholde navn, adresse, fødselsdato og eventuelt manntallsnummer og kretsopplysninger til de manntallsførte.

§ 2-12. Krav om retting

Alle som mener at de selv eller andre feilaktig er innført eller utelatt fra manntallet, kan kreve at valgstyret retter feilen.

§ 2-13. Underretning om endringer i manntallet

Valgstyret skal snarest sende melding til den som berøres av oppdateringer i manntallet som er foretatt på grunnlag av søknad om innføring og krav om retting.

Kapittel 3. Valgbarhet

§ 3-1. Valgbarhet og plikt til å ta imot valg ved valg av medlemmer til menighetsråd

Valgbar til menighetsråd og pliktig til å ta imot valg er alle som har stemmerett ved valget som senest i det år det stemmes vil ha fylt 18 år, og som ikke er fritatt.

§ 3-2. Valgbarhet ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (4) Valgbar som lekt medlem til bispedømmeråd og Kirkemøtet er alle som har stemmerett ved valget som senest i det år det stemmes vil ha fylt 18 år, og som ikke er utelukket eller fritatt.
- (5) Utelukket fra valg som lekt medlem til bispedømmeråd og Kirkemøtet er
  - e. de som er valgbare ved valg av prest, jf. § 3-3,
  - f. de som er valgbare ved valg av lek kirkelig tilsatte, jf. § 3-4,
  - g. tilsatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken og
  - h. tilsatte i Kirkerådet.
- (6) Om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen på valgdagen.

§ 3-3. Valgbarhet ved valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (5) Valgbar som prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet er de som har stemmerett etter § 2-3 og ikke er utelukket eller fritatt.
- (6) Utelukket fra valg som prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet er:
  - c. tilsatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken og
  - d. tilsatte i Kirkerådet.
- (7) Om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen på valgdagen.
- (8) Ved permisjon med varighet under ett år vil vedkommende fortsatt være valgbar, men det vil være varamedlemmet som fungerer som medlem i permisjonsperioden.

§ 3-4. Valgbarhet ved valg av lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (5) Valgbar som lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet er de som har stemmerett etter § 2-4 som senest i det år det stemmes vil ha fylt 18 år og ikke er utelukket eller fritatt.
- (6) Utelukket fra valg som lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet er:
  - a. tilsatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken og
  - b. tilsatte i Kirkerådet.
- (7) Om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen på valgdagen.
- (8) Ved permisjon med varighet under ett år vil vedkommende fortsatt være valgbar, men det vil være varamedlemmet som fungerer som medlem i permisjonsperioden.

§ 3-5. Valgbarhet ved valg av samiske representanter til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (6) Valgbar som sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet er de som har stemmerett etter § 2-5 som senest i det år det stemmes vil ha fylt 18 år og ikke er utelukket eller fritatt.
- (7) Valgbar som lulesamisk representant til Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet er de som oppfyller følgende vilkår:
  - a. har kirkelig stemmerett,
  - b. senest i det år det stemmes vil ha fylt 18 år,
  - c. er bosatt i Sør-Hålogaland bispedømme,
  - d. oppfatter seg selv som same og som enten har samisk som hjemmespråk, eller har eller har hatt forelder, besteforelder eller oldeforelder med samisk som hjemmespråk, eller har annen tilknytning til samisk kirkeliv ut fra nærmere kriterier bestemt av samisk kirkeråd, og
  - e. ikke er utelukket eller fritatt.
- (8) Valgbar som nordsamisk representant til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet er de som oppfyller følgende vilkår:
  - a. har kirkelig stemmerett,
  - b. senest i det år det stemmes vil ha fylt 18 år,
  - c. er bosatt i Nord-Hålogaland bispedømme,
  - d. oppfatter seg selv som same og som enten har samisk som hjemmespråk, eller har eller har hatt forelder, besteforelder eller oldeforelder med samisk

- som hjemmespråk, eller har annen tilknytning til samisk kirkeliv ut fra nærmere kriterier bestemt av Samisk kirkeråd, og
- e. ikke er utelukket eller fritatt.
- (9) Utelukket fra valg som samisk representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet er:
- a. de som er valgbare ved valg av prest, jf. § 3-3,
  - b. tilsatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken og
  - c. tilsatte i Kirkerådet.
- (10) Om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen på valgdagen.

§ 3-6. Valgbarhet ved valg av døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (4) Valgbar som døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet er de som oppfyller følgende vilkår:
- a. vedkommende er valgbar som lek, jf. § 3-2, og
  - b. vedkommende er registrert som medlem av en døvemenighet på valgdagen.
- (5) Utelukket fra valg som døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet er
- a. de som er valgbare ved valg av prest, jf. § 3-3,
  - b. de som er valgbare ved valg av lek kirkelig tilsatt, jf. § 3-4,
  - c. tilsatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken og
  - d. tilsatte i Kirkerådet.
- (6) Om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen på valgdagen.

§ 3-7. Tvilstilfelle

Kirkerådet avgjør i tvilstilfelle om og hvor en person er valgbar.

§ 3-8. Rett til å kreve fritak fra valg

- (5) Rett til å kreve seg fritatt for valg til menighetsråd har:
- a. den som har fylt 65 år før valgperioden tar til,
  - b. den som har gjort tjeneste som medlem av menighetsrådet de siste fire år, og
  - c. den som påberoper seg hindring som menighetsrådet godkjenner.
- (6) Rett til å kreve seg fritatt for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet har:
- a. den som søker om fritak innen den frist valgrådet setter, jf. tredje ledd, og
  - b. den som sender skriftlig melding om at valget ikke mottas innen tre dager etter mottatt melding om valget fra valgrådet i bispedømmet, jf. fjerde ledd.
- (7) Kandidater som er satt opp på listeforslag, må søke om fritak innen den frist valgstyret eller valgrådet setter, ellers tapes retten til å strykes av listeforslaget.
- (8) Et valgt medlem eller varamedlem som ikke plikter å motta valget, må sende skriftlig melding om valget mottas eller ikke, innen tre dager etter å ha mottatt melding om valget fra valgstyret eller valgrådet i bispedømmet. Ellers anses valget mottatt.

Kapittel 4. Valgorganene

§ 4-1. Valgstyre

- (4) Menighetsrådet utgjør valgstyret i hvert sokn. Valgstyret har ansvar for forberedelse og ledelse av valget. Med valgstyre menes det i disse regler menighetsrådet som valgstyre.
- (5) Valgstyret har ansvar for at informasjon om valget er tilgjengelig for velgerne, herunder informasjon om tid og sted for valget, valgform, krav til lister samt forhåndsstemming. Denne informasjonen skal kunngjøres i kirken, i lokalavis og/eller menighetsblad, på menighetens nettside dersom dette eksisterer, og for øvrig på den måte valgstyret bestemmer.
- (6) Valgstyret har ansvar for å sette i gang nominasjonsarbeidet.

§ 4-2. Stemmestyre

Foregår stemmegivningen på flere steder i soknet, skal et stemmestyre med minst tre medlemmer administrere stemmegivningen på hvert sted. Stemmestyret oppnevnes av valgstyret. Stemmestyrets medlemmer må ha stemmerett ved valget. Valgstyret oppnevner ett av medlemmene, fortrinnsvis blant sine egne medlemmer, til leder av stemmestyret.

§ 4-3. Valgrådet i bispedømmet

Bispedømmerådet skal i god tid før valget oppnevne et valgråd på fem medlemmer og to varamedlemmer til å styre valget. Det bør tilstrebes god aldersfordeling, lik kjønnsfordeling og kirkepolitisk bredde ved oppnevningen. Daglig leder av bispedømmerådets virksomhet eller den vedkommende utpeker, er sekretær for valgrådet.

§ 4-4. Bispedømmerådet

Bispedømmerådet er klageinstans ved klager over gjennomføringen av valg til menighetsrådet.

§ 4-5. Kirkerådet

Kirkerådet er klageinstans ved klager over gjennomføringen av valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Del 2: Valg av medlemmer til menighetsråd og leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Kapittel 5. Valgform

§ 5-1. Forholdstallsvalg eller flertallsvalg ved valg av menighetsråd

Dersom det bare foreligger ett godkjent listeforslag, gjennomføres valget som flertallsvalg. Er det flere godkjente listeforslag, gjennomføres valget som forholdstallsvalg.

§ 5-2. Direkte valg

Sju leke medlemmer velges til bispedømmeråd og Kirkemøtet av bispedømmets stemmeberettigede medlemmer ved direkte valg.

§ 5-3. Forholdstallsvalg eller flertallsvalg ved valg av bispedømmeråd

- (1) Valgrådet skal innen 1. januar i valgåret kunngjøre offentlig en oppfordring om å stille liste ved valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet.
- (2) Dersom det bare foreligger ett godkjent listeforslag, gjennomføres valget som flertallsvalg. Er det flere godkjente listeforslag, gjennomføres valget som forholdstallsvalg.

Kapittel 6. Nominasjonskomité, registrering av nomineringsgrupper, støtte m.m.

§ 6-1. Nominasjonskomité ved valg av menighetsråd

- (1) Valgstyret skal oppnevne en nominasjonskomité på minimum tre medlemmer som forestår arbeidet med å skaffe frem kandidater til menighetsrådet. Nominasjonskomiteen skal også skaffe frem ytterligere forslagsstillere slik at det blir ti forslagsstillere, inkludert nominasjonskomiteens medlemmer. Forslagsstillerne skal sette kandidatene opp i prioritert rekkefølge.
- (2) Nominasjonskomiteens leder skal fungere som listens tillitsvalgte og nominasjonskomiteens medlemmer skal fungere som tillitsutvalg, med mindre nominasjonskomiteen bestemmer noe annet.

§ 6-2. Nominasjonskomité ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Valgrådet har ansvaret for at det blir valgt en nominasjonskomité etter følgende prosedyre:
  - a. Et lekt medlem og et lekt varamedlem valgt fra hvert prosti i bispedømmet. Valgrådet skal i samarbeid med prosten innkalle menighetsrådsleder eller et medlem fra hvert menighetsråd innen prostiet til et valg møte. Møtet finner sted innen 1. mars i valgåret. Hvert menighetsråd i prostiet har én stemme. Valget avgjøres ved simpelt flertall.
  - b. Et lekt medlem og et lekt varamedlem under 30 år oppnevnt av ungdomsrådet i bispedømmet innen 1. mars i valgåret.
  - c. I de tre nordligste bispedømmene skal bispedømmerådet oppnevne en samisk representant og en samisk vararepresentant etter forslag fra Samisk kirkeråd, som lekt medlem av nominasjonskomiteen innen 1. mars i valgåret.
  - d. Begge kjønn skal være representert i nominasjonskomiteen med minst 40 prosent. Dersom nominasjonskomiteen etter valg og oppnevninger etter bokstav a til c ikke får representasjon av minst 40 prosent av begge kjønn, rykker kandidater fra det underrepresenterte kjønn ved valgene etter bokstav a opp på de respektive lister i det omfang som er nødvendig for å oppnå slik balanse.
  - e. Medlemmer og varamedlemmer i bispedømmerådet er utelukket fra å være representert i nominasjonskomiteen.

- f. Komiteen velger selv sin leder.
- (2) Valgrådet skal sende en oppfordring til menighetsrådene og ungdomsrådet i bispedømmet om innen 1. mars i valgåret å fremme forslag om inntil fire leke kandidater til bispedømmerådet. Rådene kan foreslå kandidater fra hele bispedømmet. I tillegg til de innkomne forslag kan nominasjonskomiteens medlemmer dessuten fremme forslag om én kandidat hver. De som foreslås, skal forespørres av forslagsstiller om de er villige til å la seg nominere.
  - (3) Etter utløpet av fristen innkalles nominasjonskomiteen til ett eller flere møter der en setter opp et listeforslag. Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan ikke settes på listeforslaget.
  - (4) Ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet skal listetoppen på Nominasjonskomiteens liste fungere som listens tillitsvalgte og de fem øverst rangerte kandidatene på Nominasjonskomiteens liste skal sammen fungere som tillitsutvalg.

§ 6-3. Registrering av nomineringsgrupper og gruppenavn ved menighetsrådsvalg

- (1) En nomineringsgruppe kan søke Kirkerådet om registrering av gruppen og gruppenavnet.
- (2) Registrering innebærer at nomineringsgruppen får enerett til å stille valglister under det registrerte navnet i det aktuelle menighetsrådsvalget.
- (3) For at et gruppenavn skal kunne bli registrert av Kirkerådet, må det ikke kunne forveksles med navnet på annen nomineringsgruppe registrert av Kirkerådet.
- (4) Når særlige grunner foreligger, kan Kirkerådet også ellers nekte å registrere gruppenavn.
- (5) Sammen med søknaden om registrering skal nomineringsgruppen legge ved følgende dokumentasjon:
  - a. opplysninger om hvem som er valgt til tillitsvalgte for nomineringsgruppen, og som har fullmakt til å representere gruppen i saker etter disse regler, og
  - b. erklæring fra minst ti personer med stemmerett ved menighetsrådsvalget, om at de ønsker gruppenavnet registrert.
- (6) Søknaden må ha blitt journalført hos Kirkerådet innen 1. mars i valgåret, for at registreringen skal kunne få virkning ved valget.
- (7) Virkningen av registreringen opphører og navnet blir fritt når gruppen ikke har stilt liste i noe valgdistrikt ved to påfølgende menighetsrådsvalg. Gruppenavnet skal da strykes fra registeret.

§ 6-4. Registrering av nomineringsgrupper og gruppenavn ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) En nomineringsgruppe kan søke Kirkerådet om registrering av gruppen og gruppenavnet.
- (2) Registrering innebærer at nomineringsgruppen får enerett til å stille valglister under det registrerte navnet i kirkelige valg.
- (3) For at et gruppenavn skal kunne bli registrert av Kirkerådet, må det ikke kunne forveksles med navnet på annen nomineringsgruppe registrert av Kirkerådet.
- (4) Når særlige grunner foreligger, kan Kirkerådet også ellers nekte å registrere gruppenavn.

- (5) Før nomineringsgruppen kan bli registrert av Kirkerådet, må den registreres i Enhetsregisteret og tildeles et eget organisasjonsnummer.
- (6) Sammen med søknaden om registrering skal nomineringsgruppen legge ved følgende dokumentasjon:
  - a. opplysninger om organisasjonsnummer,
  - b. opplysninger om hvem som er valgt til medlemmer i nomineringsgruppens utøvende organ, og som har fullmakt til å representere gruppen sentralt i saker etter disse regler,
  - c. vedtekt som fastsetter hvilket organ i nomineringsgruppen som velger gruppens utøvende organ, og
  - d. erklæring fra minst 300 personer med stemmerett ved valg av leke medlemmer til bispedømmerråd og Kirkemøtet, om at de ønsker gruppenavnet registrert.
- (7) Søknaden må ha blitt journalført hos Kirkerådet innen 2. januar i valgåret, for at registreringen skal kunne få virkning ved valget.
- (8) Listen fra nominasjonskomiteen skal benytte betegnelsen Nominasjonskomiteens liste.
- (9) Virkningen av registreringen opphører og navnet blir fritt når gruppen ikke har stilt liste i noe valgdistrikt ved to påfølgende bispedømmerråds- og kirkemøtevalg. Gruppenavnet skal da strykes fra registeret. Det samme gjelder fire år etter at gruppen er oppløst eller har skiftet navn.

§ 6-5. Intensjonsstøtte og listestøtte

- (1) Kirkerådet skal gi støtte til registrerte nomineringsgrupper etter § 6-4 i form av intensjonsstøtte og listestøtte.
- (2) Intensjonsstøtten har som formål å sette registrerte nomineringsgrupper i stand til å stille lister i valget til bispedømmerråd og Kirkemøtet.
- (3) Listestøtten har som formål å sette registrerte nomineringsgrupper i stand til å informere velgerne om sine standpunkt i aktuelle kirkelige spørsmål.
- (4) De som mottar tilskudd, må oppfylle følgende vilkår:
  - a. Gruppen må være registrert som en nomineringsgruppe etter § 6-4.
  - b. For intensjonsstøtte er det et krav om at søknaden om registrering fra nomineringsgruppen er journalført hos Kirkerådet innen 2. januar i valgåret, jf. § 6-4 (7).
  - c. For listestøtte er det et krav om at nomineringsgruppen fremmer liste innen listefristen, og at listeforslaget blir godkjent.
  - d. Dersom en bidragsyter i løpet av regnskapsåret har gitt ett eller flere bidrag til en nomineringsgruppe som til sammen utgjør en verdi av 12 000 kroner eller mer, skal nomineringsgruppen særlig oppgi bidragets verdi og bidragsyterens identitet. Privatpersoner skal identifiseres med navn og bostedskommune. Andre bidragsytere, långivere eller sponsorer skal identifiseres med navn og postadresse.
  - e. Kirkerådet kan fastsette andre vilkår, herunder vilkår i tråd med økonomiregelverket for rettssubjektet Den norske kirke.

- (4) Kirkerådet skal stille midler til disposisjon til Nominasjonskomiteens liste på lik linje med registrerte nomineringsgrupper.

Kapittel 7. Nærmere bestemmelser ved forholdstallsvalg

§ 7-1. Krav til listeforslag

- (1) Fristen for innlevering av listeforslag ved valg til menighetsråd er kl. 12 den 30. april i valgåret. Listeforslaget anses for innlevert når det er kommet inn til menighetsrådet. Samme gruppe kan bare stille én liste i hvert valgdistrikt.
- (2) Fristen for innlevering av listeforslag ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet er kl. 12 den 30. april i valgåret. Listeforslaget anses for innlevert når det er kommet inn til valgrådet. Samme gruppe kan bare stille én liste i hvert valgdistrikt.
- (3) Listeforslaget må oppfylle følgende vilkår:
- Det må angi hvilket valg det gjelder.
  - Det må ha en overskrift som angir den nomineringsgruppe som har fremsatt forslaget. Hvis listeforslaget er satt frem av en registrert nomineringsgruppe, skal overskriften være enslydende med nomineringsgruppens registrerte navn. Overskriften må ellers ikke kunne forveksles med navnet på en registrert nomineringsgruppe eller med overskriften på andre listeforslag i valgdistriktet. Listeforslag fra nominasjonskomiteen skal ha overskriften Nominasjonskomiteens liste.
  - Det må angi hvilke kandidater som stiller til valg på listen. Kandidatene må ikke være felles med kandidater på andre listeforslag som gjelder samme valg i samme valgdistrikt. Antallet kandidater skal oppfylle kravene i § 7-2. Kandidatene skal være oppført med fornavn, etternavn og fødselsår. Opplysning om kandidatenes stilling eller bosted kan påføres. Dette skal gjøres hvis det er nødvendig for å unngå forveksling av kandidatene på listen.
  - Listeforslaget må være underskrevet av et visst antall personer, jf. § 7-3.
  - Det må inneholde navn på en tillitsvalgt og en vararepresentant blant dem som har skrevet under på listeforslaget. Disse skal ha myndighet til å forhandle med valgstyret eller valgrådet om endringer på listeforslaget. Det bør også angis navn på et visst antall personer blant dem som har underskrevet på listeforslaget, som skal fungere som tillitsutvalg.
  - Listeforslag ved valg av menighetsråd bør inneholde minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn samt minst 20 prosent andel kandidater under 30 år.
  - Listeforslag ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet skal inneholde minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn, minst 20 prosent andel kandidater under 30 år samt kandidater fra minst tre prostier i bispedømmet.
- (4) Listeforslaget må ha vedlegg som nevnt i § 7-4.
- (5) Listeforslaget skal ikke inneholde annen type informasjon til velgerne enn det som fremgår av denne paragrafen.

§ 7-2. Antall kandidatnavn på listeforslaget

- (1) Ved valg av menighetsråd skal listeforslaget være utfylt i prioritert rekkefølge med navnet på minst så mange kandidater som det skal velges faste medlemmer til menighetsrådet. Nominasjonskomiteens liste skal inneholde minst så mange kandidater som det skal velges medlemmer og varamedlemmer. Ingen lister skal inneholde mer enn dobbelt så mange navn som antallet medlemmer og varamedlemmer som skal velges.
- (2) Ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet skal listeforslaget være utfylt i rekkefølge med navnet på så mange kandidater som det skal velges som medlemmer i bispedømmerådet. Forslaget kan maksimalt inneholde 18 kandidatnavn.
- (3) Ved valg av menighetsråd og ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet kan inntil to av de øverste kandidatene på listeforslaget gis et stemmetillegg. Kandidatene får i så fall et tillegg i sitt personlige stemmetall som tilsvarer 25 prosent av det antall stemmesedler som kommer listen til del ved valget. Disse kandidatnavnene skal stå først på listeforslaget og med uthevet skrift.

§ 7-3. Antall underskrifter på listeforslaget

- (1) For nomineringsgrupper som er registrert av Kirkerådet etter §§ 6-3 og 6-4, er det tilstrekkelig at listeforslaget er underskrevet av minst to av styremedlemmene i nomineringsgruppens lokalavdeling i det bispedømmet eller det soknet listen gjelder. Underskriverne må ha stemmerett i valgdistriktet.
- (2) For øvrige forslagsstillere gjelder følgende regler:
  - a. Ved valg til menighetsråd skal listeforslaget være underskrevet av minst ti personer med stemmerett i soknet.
  - b. Ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet skal listeforslaget være underskrevet av minst 100 personer med stemmerett ved valg av leke medlemmer i bispedømmet, der maksimalt 50 prosent av underskriverne kommer fra ett og samme sokn. Listeforslag fra nominasjonskomiteen skal kun være underskrevet av nominasjonskomiteens medlemmer.

§ 7-4. Vedlegg til listeforslaget

Listeforslaget skal ha følgende vedlegg:

- a. En oversikt over kandidatenes fødselsdato.
- b. En oversikt over fødselsdato og bostedsadresse til dem som har underskrevet på listeforslaget.
- c. Dersom en kandidat til bispedømmeråds- og kirkemøtevalg eller menighetsrådsvalg ikke er innført i folkeregisteret som bosatt i bispedømmet eller i soknet når listeforslaget innleveres, må det ligge ved en erklæring fra kandidaten om at vedkommende vil være valgbar på valgdagen.
- d. Dersom en kandidat ikke er valgbar på grunn av sin stilling, må det legges ved en erklæring fra kandidaten om at vedkommende vil ha fratrudd stillingen når bispedømmeråd og Kirkemøtet trer i funksjon.

§ 7-5. Valgmyndighetenes behandling av listeforslagene

- (1) Listeforslagene skal legges ut til ettersyn etter hvert som de kommer inn.
- (2) Vedkommende valgmyndighet avgjør innen 5. mai i valgåret om forslag til valglistene kan godkjennes.
- (3) Dersom et listeforslag ved innleveringen ikke oppfyller reglernes krav, skal valgmyndighetene gjennom forhandlinger med listeforslagets tillitsvalgte forsøke å bringe forslaget i samsvar med reglene. Tilsvarende gjelder for et forslag om supplerende nominasjon.
- (4) En underskriver eller en kandidat som står på flere listeforslag for samme valg, skal av valgmyndighetene gis pålegg om å melde fra innen en bestemt frist hvilket forslag vedkommende vil stå på. Ellers settes vedkommende opp på det listeforslaget som ble innlevert først.

§ 7-6. Offentliggjøring av godkjente valglistene

Når listeforslagene er godkjente, skal valgmyndighetene legge de offisielle valglistene ut til gjennomsyn. Valgmyndighetene kunngjør overskriftene på de godkjente valglistene og opplyser om hvor de er lagt ut.

§ 7-7. Klage

Klage med krav om endring av valgstyrets eller valgrådet vedtak om å godkjenne eller forkaste et listeforslag eller forslag om supplerende nominasjon, må fremsettes innen sju dager etter offentliggjøringen av overskriftene på de godkjente valglistene. Dersom klagen er begrunnet i at enerett til gruppenavn er krenket, har også en registrert nomineringsgruppe klagerett. For øvrig gjelder bestemmelsene om klage i kapittel 15.

§ 7-8. Stemmesedler. Velgernes adgang til å endre på stemmesedler.

- (1) Trykking av stemmesedler:
  - a. Ved valg av menighetsråd sørger valgstyret for at det blir trykt stemmesedler for alle godkjente valglistene i soknet før forhåndsstemmegivningen starter 10. august.
  - b. Ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet sørger bispedømmerådet for at det blir trykt stemmesedler for alle godkjente valglistene i bispedømmet før forhåndsstemmegivningen starter 10. august.
- (2) Endringer på stemmeseddelen
  - a. Velgeren kan ved menighetsrådsvalg og bispedømmeråds- og kirkemøtevalg gi inntil tre kandidater på stemmeseddelen én personstemme. Dette gjøres ved å sette et merke ved kandidatens navn.
  - b. Velgeren kan ved menighetsrådsvalg og bispedømmeråds- og kirkemøtevalg også gi en personstemme til kandidater på andre valglistene. Dette gjøres ved å føre disse kandidatnavnene opp på stemmeseddelen. Slik personstemme kan gis til inntil tre kandidater. Når velgeren gir personstemme til valgberede kandidater på andre lister, overføres et tilsvarende antall listestemmer til den eller de listene disse kandidatene står oppført på.
  - c. Andre endringer på stemmeseddelen teller ikke med ved valgoppgjøret.

§ 7-9. Mandatfordelingen og kandidatkåringen

- (1) Valgstyret ved menighetsrådsvalg og valgrådet ved bispedømmeråds- og kirkemøtevalg skal foreta valgoppgjør og fordele valgdistriktets mandater mellom listene. Listestemmetallet skal legges til grunn for mandatfordelingen som skjer i henhold til St. Laguës metode.
- (2) St. Laguës metode innebærer at hver listes listestemmetall divideres med 1-3-5-7 osv. Hvert listestemmetall skal divideres så mange ganger som det er nødvendig for å finne det antall mandater listen skal ha. Det første mandatet tilfaller den listen som har den største kvotienten. Det andre mandatet tilfaller den listen som har den nest største kvotienten osv. Hvis flere lister har samme kvotient, tilfaller mandatet den av listene som har størst listestemmetall. Har de samme listestemmetall, avgjøres det ved loddtrekning hvilken liste mandatet skal tilfalle.
- (3) Når det er avgjort hvor mange mandater en valgliste skal ha, fordeler valgstyret og valgrådet representantplassene til kandidatene på listen. Kandidater som ikke er valgbare, settes ut av betraktning. Kandidater som er satt opp med uthevet skrift, gis det stemmetillegg de har krav på i henhold til § 7-2 tredje ledd, før de personlige stemmer velgerne har gitt til kandidatene telles opp. Deretter kåres kandidatene i rekkefølge etter antall mottatte personlige stemmer. Har flere kandidater fått like mange stemmer, eller ingen stemmer, er rekkefølgen på listen avgjørende.
- (4) Valgstyret skal underrette de valgte medlemmene og varamedlemmene av menighetsrådet om utfallet av valget.
- (5) Valgrådet i bispedømmet skal underrette de valgte medlemmene og varamedlemmene av bispedømmerådet og Kirkemøtet om utfallet av valget.

Kapittel 8. Nærmere bestemmelser ved flertallsvalg

§ 8-1. Supplerende nominasjon

- (1) Dersom nominasjonskomiteen ved valg av menighetsråd ikke lykkes med å fremskaffe et tilstrekkelig antall kandidater innen listefristen, kan valgstyret godkjenne en liste med færre kandidater enn angitt i § 7-2 første ledd. Dersom det i et slikt tilfelle ikke foreligger andre godkjente listeforslag enn Nominasjonskomiteens liste, skal det åpnes for supplerende nominasjon. Dette kunngjøres innen 5. mai i valgåret, med frist til kl. 12 den 5. juni. For supplerende nominasjon ved valg av menighetsråd gjelder følgende:
  - a. Et forslag til kandidat fremmet ved supplerende nominasjon skal være egenhendig underskrevet av fem stemmeberettigede forslagsstillere.
  - b. For øvrig gjelder § 7-4 tilsvarende for forslag om supplerende nominasjon.
- (2) Valgrådet i bispedømmet skal kunngjøre muligheten for supplerende nominasjon dersom det blir klart at valget gjennomføres som flertallsvalg. Fristen for supplerende nominasjon er 5. juni i valgåret. For supplerende nominasjon ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet gjelder følgende:
  - a. Et antall stemmeberettigede kirkemedlemmer i et bispedømme, minimum 75 fra minst tre ulike sokn, hvorav maksimum 50 prosent av forslagsstillerne kan komme fra ett og samme sokn, kan fremme alternative kandidater i den supplerende nominasjonsrunden.

- b. Forslagsstillerne kan kun nominere én kandidat. Det må foreligge underskrift fra forslagsstillerne.
  - c. Forslagsstillerne må oppgi en tillitsvalgt for forslagsstillerne.
  - d. Det må også foreligge skriftlig bekreftelse fra kandidaten om at vedkommende er villig til å stille til valg.
  - e. For øvrig gjelder § 7-4 tilsvarende for forslag om supplerende nominasjon.
- (3) Vedkommende valgmyndighet skal innen 7. juni i valgåret avgjøre om forslag om supplerende nominasjon skal godkjennes. Godkjent forslag settes nederst på den endelige valglisten. Rekkefølgen på de supplerte kandidater avgjøres ved loddtrekning. Det må tydelig fremgå at de supplerte kandidater ikke er nominasjonskomiteens nederst prioriterte kandidater.

§ 8-2. Stemmesedler. Velgernes adgang til å endre på stemmesedler.

Ved flertallsvalg gjelder bestemmelsene i § 7-8 tilsvarende med følgende særregel: Ved flertallsvalg med én valgliste ved valg til menighetsråd, kan velgeren tilføye navnet på inntil tre valgbare personer på valglisten. Et navn kan bare føres opp én gang på hver stemmeseddel.

§ 8-3. Kandidatkåringen

Kandidater som er satt opp med uthevet skrift, gis det stemmetillegg de har krav på i henhold til § 7-2 tredje ledd, før de personlige stemmer velgerne har gitt til kandidatene telles opp. Deretter kåres kandidatene i rekkefølge etter antall mottatte personlige stemmer. Kandidater som ikke er valgbare, settes ut av betraktning. Har flere kandidater fått like mange stemmer eller ingen stemmer, er rekkefølgen på listen avgjørende.

Kapittel 9. Forhåndsstemmegivningen

§ 9-1. Perioden for forhåndsstemmegivningen.

- (8) Valgstyret skal legge til rette for forhåndsstemmegivning i tidsrommet 10. august til fredagen før valgdagen. Forhåndsstemmegivningen skal som et minimum kunne skje på minst ett kirkekontor i fellesrådsområdet i ordinær åpningstid, men det bør kunne skje i hvert sokn. Det bør også legges til rette for at forhåndsstemmegivning kan foregå både på dag- og kveldstid, på de institusjoner som geografisk hører til det enkelte sokn og på sentrale møteplasser for unge i regi av menigheten. Det kan legges til rette for forhåndsstemmegivning i tilknytning til en gudstjeneste i kirker det ikke er gudstjeneste søndagen før valgdagen.
- (9) Personer som midlertidig oppholder seg i et annet sokn enn der de er manntallsført, kan stemme ved valget i bostedssoknet ved å avgi forhåndsstemme i det sokn de midlertidig oppholder seg innenfor de åpningstider valgstyret har fastsatt. Stemmeseddel til alle sokn og kategorialmenigheter er tilgjengelig på internett, og aktuell stemmeseddel kan også fås ved henvendelse til et menighetskontor.
- (10) Valgstyret kunngjør forhåndsstemmegivning med tid og sted.
- (11) Velgere som ønsker det, kan avgi forhåndsstemme fra 10. august i valgåret innenfor de åpningstider valgstyret har fastsatt.

- (12) Forhåndsstemmegivningen må ikke foregå senere enn siste fredag før valgdagen. Forhåndsstemming i annet sokn enn der man har stemmerett, må gjøres innen 1. september.
- (13) Velgeren er selv ansvarlig for å avgi forhåndsstemme på et tidspunkt som gjør at forhåndsstemmegivningen kommer inn til valgstyret innen valgdagen.
- (14) Ved forhåndsstemmegivningen skal det fra 10. august være minst to stemmemottakere til stede ved mottak av forhåndsstemmer.

§ 9-2. Hvem kan motta forhåndsstemmer.

- (3) Stemmemottakere oppnevnes av valgstyret.
- (4) Kandidat som er oppført på valgliste ved valg til menighetsråd eller bispedømmeråd og Kirkemøtet, kan oppnevnes til stemmemottaker eller valgfunksjonær i vedkommende sokn/bispedømme.

§ 9-3. På hvilke steder kan det mottas forhåndsstemmer.

- (1) Forhåndsstemmegivningen skal foregå i egnet og tilgjengelig lokale. Velgerne skal kunne ta seg inn i valglokalene uten hjelp. Andre lokaler skal ikke benyttes med mindre særlige grunner foreligger.
- (2) Hos stemmemottaker oppnevnt av valgstyret foregår stemmegivning
  - a) på helse- og omsorgsinstitusjoner og
  - b) der valgstyret ellers beslutter at det skal mottas forhåndsstemmer.
- (3) Velgere som på grunn av sykdom eller uførhet ikke kan avgi stemme etter annet ledd, kan etter søknad til valgstyret avgi forhåndsstemme der de oppholder seg dersom valgstyret velger å legge til rette for det. Valgstyret fastsetter selv fristen for når søknaden må være kommet inn til valgstyret. Fristen må fastsettes til et tidspunkt innenfor perioden mellom tirsdag og fredag siste uke før valget. Dersom valgstyret velger å legge til rette for slik stemmegivning, skal søknadsfristen kunngjøres.

§ 9-4. Fremgangsmåten ved stemmegivningen.

- (8) Velger skal i enerom og usett brette sammen stemmeseddelen slik at det ikke er synlig hvilken valgliste velgeren stemmer på.
- (9) Når stemme mottas fra velger som er manntallsført i soknet, skal følgende prosedyre følges: Etter at stemmeseddelen er stemplet, legger velgeren denne selv i en stemmesedelkonvolutt og limer denne igjen. Stemmemottaker legger stemmesedelkonvolutten sammen med eventuelt valgkort i en omslagskonvolutt som legges i en valgurne. Dersom det ikke er utstedt et valgkort eller velgeren ikke har valgkortet med seg, skal velgeren selv påføre navn, fødselsdato og adresse på omslagskonvolutten.
- (10) Når stemme mottas fra velger som er manntallsført i et annet sokn, skal følgende prosedyre følges: Etter at stemmeseddelen er stemplet, legger velgeren denne selv i en stemmesedelkonvolutt og limer denne igjen. Stemmemottaker legger stemmesedelkonvolutten sammen med eventuelt valgkort i en omslagskonvolutt. Dersom det ikke er utstedt et valgkort eller velgeren ikke har valgkortet med seg, skal velgeren selv påføre navn, fødselsdato og adresse på omslagskonvolutten. Omslagskonvolutten skal sendes det soknet velgeren er manntallsført i.

- (11) Velger som er ukjent for stemmemottaker, skal legitimere seg. Velgers identitet kan ved stemmegivning på institusjon i stedet bekreftes av en ansatt som legitimerer seg.
- (12) Stempel som brukes ved forhåndsstemmegivningen kan være det samme stempel som brukes på valgtinget.
- (13) Velger som har behov for det, kan selv be stemmemottaker om å få hjelp ved stemmegivningen. Velger med alvorlig psykisk eller fysisk funksjonshemming kan selv peke ut en ekstra hjelper blant de personer som er til stede i valglokalet. Stemmemottaker skal gjøre hjelperen oppmerksom på at vedkommende har taushetsplikt etter § 17-2 annet ledd.
- (14) Valgurner som brukes ved forhåndsstemmegivningen skal være forseglet.

§ 9-5. Valgagitasjon m.m.

- (3) Valgagitasjon er ikke tillatt i det rommet der forhåndsstemmegivningen foregår.
- (4) Uvedkommende må ikke få kunnskap om forbruket av de forskjellige valglistenes stemmesedler.

§ 9-6. Særskilte regler

- (3) Kirkerådet kan gi særskilte regler for forhåndsstemmegivning i Svalbard kirke og Sjømannskirken.
- (4) Kirkerådet kan gi særskilte regler om internettstemmegivning under forhåndsstemmegivningen.

Kapittel 10. Tidspunktet for valg. Stemmegivningen på valgtinget

§ 10-1. Tidspunktet for valgene

- (3) Valg av medlemmer til menighetsråd og bispedømmeråd og Kirkemøtet skal holdes i alle menigheter samtidig med, og i lokaler i umiddelbar nærhet til, valg til Stortinget eller fylkesting og kommunestyre. Kirkemøtet fastsetter valgår.
- (4) Hoveddelen av valgtinget må holdes på den offisielle valgdagen. I de kommuner det holdes valg også søndagen før den offisielle valgdagen, skal det også holdes valg til menighetsråd og bispedømmeråd og Kirkemøtet samtidig. Tid for stemmegivningen skal følge tid for stemmegivning for det samtidig pågående offentlige valget. Valgstyret kan bestemme at valg i kirken i tilknytning til gudstjeneste søndagen før den offisielle valgdagen avholdes som en del av selve valgtinget.

§ 10-2. Tid og sted for stemmegivningen. Organisering

- (6) Valgstyret bestemmer etter § 10-1 hvor stemmegivningen skal foregå. Stemmegivningen skal foregå i egnet og tilgjengelig lokale. Velgerne skal kunne ta seg inn i valglokalene uten hjelp. Andre lokaler skal ikke benyttes med mindre særlige grunner foreligger. Det skal ikke benyttes samme rom som det samtidig pågående offentlige valget benytter. Kommunens stemmekretser skal følges. Der disse ikke samsvarer med soknegrensene, kan valgstyrene i de berørte sokn inngå samarbeid om avviklingen av valget i en stemmekrets. På hvert stemmested foregår stemmegivningen for en viss del av manntallet.

- (7) Valgstyrene i et fellesrådsområde kan i fellesskap bestemme at det skal bli adgang til at velgerne kan avgi stemme i alle soknene innenfor fellesrådsområdet, enten for begge kirkelige valg eller kun for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Dersom et flertall av valgstyrene i fellesrådsområdet går inn for slik tilrettelegging, skal alle valgstyrene i fellesrådsområde tilrettelegge for dette. Velgere som avgir stemme i et sokn de ikke er manntallsført i, avgir stemme i stemmeseddelkonvolutt etter prosedyren for forhåndsstemmegivning i § 9-4. Valgstyret plikter i så tilfelle å sørge for at omslagskonvoluttene blir overlevert til vedkommende sokn.
- (8) Dersom valggjennomføringen i et sokn ikke uten uforholdsmessige vanskeligheter kan oppfylle kravene til tid og sted for stemmegivningen, kan bispedømmerådet innvilge dispensasjon fra kravene. Frist for å søke om dispensasjon er 15. mai i valgåret.
- (9) Valgstyret kunngjør tid og sted for stemmegivningen, senest innen forhåndsstemmegivningen starter 10. august. I kunngjøringen skal det gjøres rede for når og hvor valgtinget skal holdes, når stemmegivningen skal være avsluttet, hvor og når forhåndsstemmegivningen skal foregå, og hvor mange medlemmer og varamedlemmer som skal velges. Når stemmegivningen foregår på flere steder, skal det i kunngjøringen dessuten gjøres rede for hvem som skal stemme på de forskjellige steder, og når valget skal holdes på hvert sted. Valget bør kunngjøres flere ganger.
- (10) Kandidat som er oppført på valgliste ved valg til menighetsråd eller bispedømmeråd og Kirkemøtet, kan oppnevnes til stemmemottaker eller valgfunksjonær i vedkommende sokn/bispedømme.

§ 10-3. Ordensregler

- (4) I valglokalet og i de rom som velgeren må passere for å komme frem til valglokalet, er det ikke tillatt å drive valgagitasjon eller å utføre handlinger som kan forstyrre eller hindre en normal gjennomføring av valghandlingen. Det er ikke tillatt for uvedkommende å føre kontroll med hvem som møter frem og avgir stemme, eller å foreta velgerundersøkelser eller liknende utspørring av velgerne.
- (5) Uvedkommende må ikke få kunnskap om forbruket av de forskjellige valglistenes stemmesedler.
- (6) Stemmestyrets leder kan om nødvendig bortvise den som opptrer i strid med reglene i denne paragrafen.

§ 10-4. Stemmegivning i valglokalet

- (7) Når valgtinget åpner, skal velgere som er innført i manntallet i soknet, gis adgang til å avgi stemme etter hvert som de møter frem.
- (8) Stemmestyret setter et kryss i manntallet ved velgerens navn. Velger som er ukjent for stemmemottaker, skal legitimere seg.
- (9) Velgeren skal i enerom og usett brette sammen stemmeseddelen slik at det ikke er synlig hvilken valgliste velgeren stemmer på. Velgeren leverer stemmeseddelen til stemmestyret, som stempler den med et offisielt stempel. Velgeren legger selv stemmeseddelen ned i en urne.
- (10) Velgere som ikke er innført i vedkommende del av manntallet, skal ikke legge stemmeseddelen i urnen. Etter at stemmeseddelen er blitt stemplet, skal velgeren

selv legge den i en stemmeseddelkonvolutt og gi denne til stemmestyret. Stemmestyret legger stemmeseddelkonvolutt i en omslagskonvolutt, kleber den igjen og påfører den velgerens navn, bostedsadresse og fødselsdato.

- (11) Velger som har behov for det, kan selv be stemmestyret om å få nødvendig hjelp ved stemmegivningen. Velger med alvorlig psykisk eller fysisk funksjonshemming kan selv peke ut en ekstra hjelper blant de personer som er til stede i valglokalet. Stemmestyret skal gjøre hjelperen oppmerksom på at vedkommende har taushetsplikt.
- (12) Valgurner som brukes ved stemmegivningen på valgdagen, skal være forseglet.

§ 10-5. Stemmegivning utenfor valglokalet

Er velgeren ikke i stand til å bevege seg inn i valglokalet, kan vedkommende avgi stemme til to stemmemottakere umiddelbart utenfor valglokalet.

§ 10-6. Avslutning av stemmegivningen

Stemmelokalet stenges på det tidspunkt som er fastsatt. Velgere som da har møtt frem ved valglokalet, skal få avgi stemme.

§ 10-7. Oppbevaring og transport av valgmateriell

Alt valgmateriell skal oppbevares og transporteres på betryggende måte.

Del 3: Valg av andre medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Kapittel 11. Valg av prest og lek kirkelig tilsatt til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet

§ 11-1. Nominasjon

- (4) Ved nominasjon til valg av prest gjelder følgende:
- Valgrådet skal i samarbeid med prosten innkalle prestene i ordnet kirkelig stilling i hvert prosti til et møte hvor prestene velger en prest som medlem og en prest som varamedlem til nominasjonskomiteen for prestene. Det bør tilstrebes representasjon av yngre prester samt at begge kjønn er representert.
  - Valgbare til nominasjonskomiteen er de som er valgbare ved valg av prest, jf. § 3-3. Medlemmer og varamedlemmer av bispedømmerådet er utelukket fra å være representert i nominasjonskomiteen.
  - Valgrådet skal i god tid, senest 1. januar i valgåret, sende en oppfordring til prestene i ordnet kirkelig stilling i bispedømmet om innen 1. mars å fremme forslag til geistlig medlem av bispedømmerådet og Kirkemøtet. Valgrådet i Oslo bispedømme skal sende en oppfordring til samtlige prester i døvemenighetene om å fremme forslag til geistlig medlem. De som foreslås, skal forespørres om de er villige til å la seg nominere.
- (5) Ved nominasjon til valg av lek kirkelig tilsatt gjelder følgende:
- Valgrådet skal i samarbeid med kirkevergen ved prostesetet innkalle de leke kirkelig tilsatte i hvert prosti til et møte hvor de leke kirkelig tilsatte velger et medlem og et varamedlem til nominasjonskomiteen for lek kirkelig tilsatte.

Det bør tilstrebtes representasjon av yngre leke kirkelig tilsatte samt at begge kjønn er representert.

- b. Der tungtveiende grunner tilsier at det ikke er mulig å gjennomføre valgmøte ved valg av lek kirkelig tilsatt, kan valgrådet gi dispensasjon. I slike tilfeller skal følgende prosedyre følges:
    - i. Kirkevergen ved prostesetet sammenkaller én representant fra hver yrkesgruppe til et møte hvor det oppstilles én eller flere kandidater til nominasjonskomiteen. Representantene utpekes etter forslag fra de tillitsvalgte for yrkesgruppene. En bør forsøke å få med representanter for ulike sokn i prostiet.
    - ii. Forslaget/forslagene sendes ut på avstemning blant de stemmeberettigede leke kirkelig tilsatte i prostiet. Avstemningen finner sted på e-post innen fristen for avholdelse av valgmøte.
  - c. Valgbare til nominasjonskomiteen er de som er valgbare ved valg av lek kirkelig tilsatt, jf. § 3-4. Medlemmer og varamedlemmer av bispedømmerådet er utelukket fra å være representert i nominasjonskomiteen.
  - d. Valgrådet skal i god tid, senest 1. januar i valgåret, sende en oppfordring til leke kirkelig tilsatte i bispedømmet om innen 1. mars å fremme forslag til lek kirkelig tilsatt medlem av bispedømmerådet. Valgrådet i Oslo bispedømme skal sende en oppfordring til samtlige leke kirkelig tilsatte i døvemenighetene om å fremme slikt forslag. De som foreslås skal forespørres om de er villige til å la seg nominere.
- (6) Ved nominasjon til prest og til lek kirkelig tilsatt gjelder følgende felles bestemmelser:
- a. Nominasjonskomiteene velger selv sin leder. Etter utløpet av fristen innkalles nominasjonskomiteene til ett eller flere møter der den setter opp listeforslag med fem kandidater. Nominasjonskomiteene bestemmer selv sin voteringsordning. Uenighet avgjøres ved alminnelig flertall. I tillegg til de innkomne forslag kan nominasjonskomiteenes medlemmer fremme forslag om én kandidat hver.
  - b. Nominasjonskomiteene bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål og skal i forbindelse med nominasjonen innhente kandidatenes syn på slike spørsmål. Nominasjonskomiteene fastsetter selv hvilke spørsmål som skal forelegges kandidatene. Bare personer som er valgbare, kan oppføres på listeforslaget. Kandidatene spørres på forhånd om de er villige til å stå på listeforslaget.

§ 11-2. Krav til og behandling av listen

- (8) Fristen for innlevering av nominasjonskomiteens listeforslag er 30. april i valgåret. Listeforslaget anses for innlevert når det er kommet inn til valgrådet.
- (9) Listeforslaget må oppfylle følgende vilkår:
  - a. Det må angi hvilket valg det gjelder.
  - b. Det må angi hvilke kandidater som stiller til valg på listen. Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan ikke settes på listen.

- Kandidatene føres opp på listen i alfabetisk rekkefølge med angivelse av fullstendig navn, stilling, menighet og alder.
- c. Listeforslaget må inneholde
    - i. minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn,
    - ii. kandidater fra forskjellige distrikter og
    - iii. om mulig minst én kandidat under 30 år.
  - d. Listeforslaget må være underskrevet av nominasjonskomiteens leder.
- (10) Listeforslaget skal ikke inneholde annen type informasjon til velgerne enn det som fremgår av denne paragrafen.
- (11) Listeforslaget skal ha følgende vedlegg:
- a. En oversikt over kandidatenes fødselsdato.
  - b. Dersom en kandidat ikke tilfredsstillter krav for valgbarhet når listeforslaget innleveres, må det ligge ved en erklæring fra kandidaten om at vedkommende vil være valgbar på valgdagen.
  - c. En oversikt over kandidatene der disse blir nærmere presentert. Foruten de opplysninger som finnes på listeforslaget, tas det her med opplysninger om utdanning/yrke, verv i offisiell og kirkelig sammenheng og andre opplysninger som vil være av betydning for dem som skal avgi stemme. Kandidatene presenteres også med bilde. Det forutsettes at presentasjonen også omfatter hva kandidatene særlig vil arbeide for og ser som viktige satsingsområder, samt opplysninger om kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål.
- (12) Valgrådet avgjør innen 5. mai i valgåret om forslag til valglister kan godkjennes.
- (13) Dersom et listeforslag ved innleveringen ikke oppfyller reglens krav, skal valgrådet gjennom forhandlinger med nominasjonskomiteens leder forsøke å bringe forslaget i samsvar med reglene.
- (14) Valgrådet skal underrette samtlige kandidater på listeforslaget om at de er satt opp på listeforslag og opplyse om adgangen til å søke om fritak.

§ 11-3. Supplerende nominasjon

- (5) Stemmeberettigede prester i bispedømmet, minst ti i antallet og med representasjon fra minst to prostier, kan fremme alternative kandidater i den supplerende nominasjonen ved valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet innen 5. juni i valgåret.
- (6) Stemmeberettigede leke kirkelig tilsatte i bispedømmet, minst ti i antallet og med representasjon fra minst to prostier, kan fremme alternative kandidater i den supplerende nominasjonen ved valg av lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet innen 5. juni i valgåret.
- (7) Forslagsstillerne kan kun nominere én kandidat. Det må foreligge underskrift fra forslagsstillerne og det må oppgis en tillitsvalgt for forslagsstillerne. Det må også foreligge skriftlig bekreftelse fra kandidaten om at vedkommende er villig til å stille til valg.
- (8) Forslag til kandidater ved supplerende nominasjon skal føres opp på den endelige valglisten så sant de er kommet inn innen fristens utløp og vilkårene i de to forrige leddene er oppfylt.

§ 11-4. Stemmesedler. Velgernes adgang til å endre på stemmeseddelen.

- (6) Valgrådet avgjør om forslagene om supplerende nominasjon skal godkjennes og setter opp de endelige valglisterne innen 7. juni. Valgrådet sørger uten ugrunnet opphold for at disse listene blir kunngjort.
- (7) Valgrådet skal sørge for at stemmeseddelen til valg av prest blir mangfoldiggjort og sendt prestene i kirkelig prestestilling i bispedømmet, herunder for Oslo bispedømmes del prester i døvemenighetene, innen 15. juni sammen med en egen presentasjon av kandidatene, og med angivelse av frist for innsending av stemmesedler.
- (8) Valgrådet skal sørge for at stemmeseddelen til valg av lek kirkelig tilsatt blir mangfoldiggjort og sendt samtlige stemmeberettigede leke kirkelig tilsatte i bispedømmet, herunder for Oslo bispedømmes del leke kirkelig tilsatte i døvemenighetene, innen 15. juni sammen med en egen presentasjon av kandidatene og med angivelse av frist for innsending av stemmesedler.
- (9) Som stemmeseddel skal den tilsendte stemmeseddel benyttes. Det skal gå tydelig fram av stemmeseddelen at kandidatene er ordnet alfabetisk og ikke er rangert i prioritert rekkefølge.
- (10) Velgeren kan gi uttrykk for sin rangering av kandidatene på stemmeseddelen ved å markere velgerens første preferanse med tallet én, andrepreferansen med tallet to osv. Velgeren skal rangere minst én kandidat. Velgeren kan rangere så mange av de nominerte kandidatene som velgeren ønsker. Andre endringer på stemmeseddelen teller ikke med ved valgoppjøret.

§ 11-5. Fremgangsmåte ved stemmegivningen

- (5) Stemmeseddelen legges i nøytral stemmeseddelkonvolutt som lukkes og sendes sammen med et følgeskriv i nøytral omslagskonvolutt direkte til valgrådet innen valgdagen for direkte valg av leke representanter.
- (6) Stemmesedler fra flere prester i en menighet kan legges sammen i en nøytral omslagskonvolutt. Det skal i følgeskrivet fremgå hvem som har stemt.
- (7) Stemmesedler fra leke kirkelig tilsatte i en menighet kan legges sammen i en nøytral omslagskonvolutt. Det skal i følgeskrivet fremgå hvem som har stemt.
- (8) Velgeren er selv ansvarlig for å avgi stemme på et tidspunkt som gjør at stemmen kommer inn til valgrådet innen valgdagen for direkte valg av leke representanter.

§ 11-6. Kandidatkåring

- (4) Valgrådet er ansvarlig for opptelling av stemmesedler.
- (5) Valget finner sted som preferansevalg. Den som har fått flere førstestemmer enn halvparten av de godkjente stemmesedler, skal kåres til medlem. Har ingen kandidat fått et tilstrekkelig antall førstestemmer, strykes den kandidat som har færrest førstestemmer, og på de stemmesedler hvor den strøkne sto først, skal det telles opp hvem som har kommet frem på første plass. Dette regnes som førstestemmer som kommer i tillegg til førstestemmene fra første opptelling. Dette pågår til en kandidat er valgt etter annet punktum. Har to eller flere kandidater samme antall førstestemmer, avgjøres det ved loddtrekning hvem som skal strykes. Tilsvarende prosedyre følges ved kåring av varamedlemmer.

- (6) Valgrådet skal underrette det valgte medlemmet og varamedlemmene om utfallet av valget.

Kapittel 12. Valg av døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet

§ 12-1. Nominasjon

- (1) De leke medlemmene i Døvekirkenes fellestråd, med unntak av kirkelige tilsatte, er nominasjonskomité for det særskilte valget av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet. Medlemmer og varamedlemmer i bispedømmerådet er utelukket fra å sitte i nominasjonskomiteen.
- (2) Valgrådet i Oslo bispedømme skal i god tid, senest innen 1. januar i valgåret, sende en oppfordring til samtlige døves menighetsråd om innen 1. mars å fremme forslag på tre leke medlemmer til det særskilte valget av representant fra døvemenighetene til Oslo bispedømmeråd. De som foreslås, skal forespørres om de er villige til å la seg nominere.
- (3) Nominasjonskomiteen velger selv sin leder. Etter utløpet av fristen innkalles nominasjonskomiteen til ett eller flere møter der den setter opp et listeforslag på fem kandidater. Nominasjonskomiteen bestemmer selv sin voteringsordning. Uenighet avgjøres ved alminnelig flertall. I tillegg til de innkomne forslag kan nominasjonskomiteens medlemmer fremme forslag om én kandidat hver.
- (4) Nominasjonskomiteen bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål og skal i forbindelse med nominasjonen innhente kandidatenes syn på slike spørsmål. Nominasjonskomiteen fastsetter selv hvilke spørsmål som skal forelegges kandidatene. Bare personer som er valgbare, kan oppføres på listeforslaget. Kandidatene spørres på forhånd om de er villige til å stå på listeforslaget.

§ 12-2. Krav til og behandling av listen

- (1) Fristen for innlevering av nominasjonskomiteens listeforslag er 30. april i valgåret. Listeforslaget anses for innlevert når det er kommet inn til valgrådet.
- (2) Listeforslaget må oppfylle følgende vilkår:
  - a. Det må angi hvilket valg det gjelder.
  - b. Det må angi hvilke kandidater som stiller til valg på listen. Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan settes på listen. Kandidatene føres opp på listen i alfabetisk rekkefølge med angivelse av fullstendig navn, stilling, menighet og alder.
  - c. Listeforslaget må inneholde
    - i. minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn,
    - ii. kandidater fra forskjellige døvemenigheter, og
    - iii. om mulig minst én kandidat under 30 år.
  - d. Listeforslaget må være underskrevet av nominasjonskomiteens leder.
- (3) Listeforslaget skal ikke inneholde annen type informasjon til velgerne enn det som fremgår av denne paragrafen.
- (4) Listeforslaget skal ha følgende vedlegg:

- a. En oversikt over kandidatenes fødselsdato.
  - b. Dersom en kandidat ikke tilfredsstillt krav for valgbarhet når listeforslaget innleveres, må det ligge ved en erklæring fra kandidaten om at vedkommende vil være valgbar på valgdagen.
  - c. En oversikt over kandidatene der disse blir nærmere presentert. Foruten de opplysninger som finnes på listeforslaget, tas det her med opplysninger om utdanning/yrke, verv i offisiell og kirkelig sammenheng og andre opplysninger som vil være av betydning for dem som skal avgi stemme. Kandidatene presenteres også med bilde. Det forutsettes at presentasjonen også omfatter hva kandidatene særlig vil arbeide for og ser som viktige satsingsområder, samt opplysninger om kandidatens syn på aktuelle kirkelige spørsmål.
- (5) Valgrådet i Oslo bispedømme avgjør innen 5. mai i valgåret om listeforslag fra nominasjonskomiteen kan godkjennes.
- (6) Dersom et listeforslag ved innleveringen ikke oppfyller reglens krav, skal valgrådet gjennom forhandlinger med nominasjonskomiteens leder forsøke å bringe forslaget i samsvar med reglene. Valgrådet kan etter slike forhandlinger godkjenne en valgliste med færre kandidater enn foreskrevet.

§ 12-3. Supplerende nominasjon

- (1) Stemmeberettigede, minst ti i antallet og med representasjon fra minst to døvemenigheter, kan fremme alternative kandidater i den supplerende nominasjonen innen 5. juni. Forslagsstillerne kan kun nominere én kandidat. Det må foreligge underskrift fra forslagsstillerne og det må oppgis en tillitsvalgt for forslagsstillerne. Det må også foreligge skriftlig bekreftelse fra kandidaten om at vedkommende er villig til å stille til valg.
- (2) Forslag til kandidater ved supplerende nominasjon skal føres opp på den endelige valglisten så sant de er kommet inn innen fristens utløp og vilkårene i forrige ledd er oppfylt.

§ 12-4. Stemmegivning

Valg av representant for døvemenighetene til Oslo bispedømmeråd skjer samtidig og ved samme sted som ved valg av døves menighetsråd.

§ 12-5. Stemmesedler. Velgernes adgang til å endre på stemmeseddelen.

- (1) Stemmeseddelen ved valg av døvemenighetenes representant skal utformes av valgrådet i Oslo bispedømme.
- (2) Velgeren avgir stemme ved å sette et kryss ved navnet til en av de nominerte kandidatene. Dersom det er satt kryss ved navnet til flere kandidater, tas det kun hensyn til det øverste krysset. Andre endringer på stemmeseddelen teller ikke med ved valgoppgjøret.

§ 12-6. Fremgangsmåte ved stemmegivningen

- (1) Ved forhåndsstemmegivning skal prosedyrene for forhåndsstemmegivning i annet sokn enn bostedssoknet etter § 9-4 tredje ledd følges tilsvarende. Omslagskonvolutten skal sendes til den aktuelle døvemenigheten.

- (2) Ved stemmegivning på valgtinget i døvemenigheten skal prosedyrene for stemmegivning på valgting etter § 10-4 følges tilsvarende.

§ 12-7. Kandidatkåring

- (1) Valgrådet i Oslo bispedømme er ansvarlig for opptelling av stemmesedler.
- (2) Valget finner sted som flertallsvalg. Den som har flest stemmer, skal kåres til medlem. Tilsvarende gjelder ved kåring av varamedlemmer.
- (3) Valgrådet skal underrette det valgte medlemmet og varamedlemmene om utfallet av valget.

Kapittel 13. Valg av samiske representanter til bispedømmeråd og Kirkemøtet

§ 13-1 Valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Valgrådet i Nidaros bispedømme styrer valget av sørsamisk representant.
- (2) Nidaros bispedømmeråd oppnevner en sørsamisk representant til nominasjonskomiteen for valg av leke medlemmer etter forslag fra Samisk kirkeråd. Samisk kirkeråd innhenter forslag til representanter til nominasjonskomiteen fra Saemien Åålmege, fra alle menighetsrådene i sørsamisk språkområde samt alle andre menighetsråd i Nidaros bispedømme.
- (3) Nidaros bispedømmeråd skal i god tid, senest innen 1. januar i valgåret, sende en oppfordring til Saemien Åålmege, til alle menighetsråd i sørsamisk språkområde samt til andre menighetsråd i Nidaros bispedømme om innen 1. mars å fremme forslag på tre sørsamiske kandidater. De som foreslås, skal forespørres om de er villige til å la seg nominere.
- (4) For nominasjonsprosessen ved valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd gjelder § 12-1 tredje og fjerde ledd tilsvarende.
- (5) Fristen for innlevering av nominasjonskomiteens listeforslag er 30. april i valgåret. Listeforslaget anses for innlevert når det er kommet inn til valgrådet.
- (6) Listeforslaget må oppfylle følgende vilkår:
  - a. Det må angi hvilket valg det gjelder.
  - b. Det må angi hvilke kandidater som stiller til valg på listen. Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan ikke settes på listen. Kandidatene føres opp på listen i alfabetisk rekkefølge med angivelse av fullstendig navn, stilling, menighet og alder.
  - c. Listeforslaget må inneholde
    - i. minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn,
    - ii. kandidater fra forskjellige distrikter, og
    - iii. om mulig minst én kandidat under 30 år.
  - d. Listeforslaget må være underskrevet av nominasjonskomiteens leder.
- (7) Listeforslaget skal ikke inneholde annen type informasjon til velgerne enn det som fremgår av sjettede ledd.
- (8) Valgrådet i Nidaros bispedømme avgjør innen 5. mai i valgåret om listeforslaget fra nominasjonskomiteen kan godkjennes.

- (9) Stemmeberettigede, minst ti i antallet, kan fremme alternative kandidater i den supplerende nominasjonen innen 5. juni. Forslagsstillerne kan kun nominere én kandidat. Det må foreligge underskrift fra forslagsstillerne og det må oppgis en tillitsvalgt for forslagsstillerne. Det må også foreligge skriftlig bekreftelse fra kandidaten om at vedkommende er villig til å stille til valg.
- (10) Forslag til kandidater ved supplerende nominasjon skal føres opp på den endelige valglisten så sant de er kommet inn innen fristens utløp og vilkårene i forrige ledd er oppfylt.
- (11) Valgrådet skal sende stemmeseddelen for valg av sørsamisk representant til de stemmeberettigede medlemmene i Saemien Áálmege innen 15. juni. Velgeren avgir stemme ved å sette et kryss ved navnet til en av de nominerte kandidatene. Dersom det er satt kryss ved navnet til flere kandidater, tas det kun hensyn til det øverste krysset. Andre endringer på stemmeseddelen teller ikke med ved valgoppgjøret.
- (12) Stemmeseddelen legges i nøytral stemmesedelkonvolutt som lukkes og sendes sammen med et følgeskriv i nøytral omslagskonvolutt direkte til valgrådet innen valgdagen for direkte valg av leke representanter.
- (13) Velgeren er selv ansvarlig for å avgi stemme på et tidspunkt som gjør at stemmen kommer inn til valgrådet innen valgdagen for direkte valg av leke representanter.
- (14) For valget av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd gjelder § 12-7 tilsvarende, men med valgrådet i Nidaros bispedømme som ansvarlig organ.

§ 13-2. Valg av lulesamisk og nordsamiske representanter til Sør-Hålogaland og Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet

Samisk kirkelig valg møte velger lulesamisk representant til Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet og nordsamisk representant til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet etter nærmere regler vedtatt av Kirkemøtet.

Del 4: Felles bestemmelser

Kapittel 14. Prøving av stemmegivninger og stemmesedler, opptelling, protokollering, m.m.

§ 14-1. Valgstyrets godkjenning av forhåndsstemmegivning avgitt i stemmesedelkonvolutt

- (2) En forhåndsstemmegivning skal godkjennes dersom
  - a. velgeren er innført i manntallet i soknet,
  - b. stemmegivningen inneholder tilstrekkelige opplysninger til å fastslå hvem velgeren er,
  - c. stemmegivningen er avgitt til rett tid,
  - d. stemmegivningen er levert til rett stemmemottaker,
  - e. omslagskonvolutten ikke er åpnet eller forsøkt åpnet,
  - f. velgeren ikke allerede har avgitt godkjent stemmegivning og
  - g. stemmegivningen er kommet inn til valgstyret innen kl. 21 på valgdagen.
- (4) Velgerens stemmegivning er godkjent når vedkommende er krysset av i manntallet.

- (5) Forhåndsstemmegivningene skal godkjennes før valgdagen i den utstrekning det er mulig.

§ 14-2. Godkjenning av stemmegivning gitt på valgtinget

- (3) En stemmegivning avgitt på valgtinget skal godkjennes dersom
- d. velgeren er innført i manntallet i soknet,
  - e. velgeren har fått anledning til å avgi stemme, og
  - f. velgeren ikke allerede har avgitt godkjent stemmegivning.
- (4) Velgerens stemmegivning er godkjent når vedkommende er krysset av i manntallet.

§ 14-3. Valgrådets godkjenning av stemmegivning i valg etter kapittel 11, 12 og 13

- (3) En stemmegivning ved valg av representant for døvemenighetene, ved valg av sørsamisk representant, ved valg av prest og ved valg av lek kirkelig tilsatt skal godkjennes dersom:
- g. velgeren er innført i manntallet,
  - h. stemmegivningen inneholder tilstrekkelige opplysninger til å fastslå hvem velgeren er,
  - i. stemmegivningen er avgitt til rett tid,
  - j. omslagskonvolutten ikke er åpnet eller forsøkt åpnet,
  - k. velgeren ikke allerede har avgitt godkjent stemmegivning og
  - l. stemmegivningen er kommet inn til valgrådet innen kl. 17 dagen etter valgdagen. For stemmegivninger ved valg av døvemenighetenes representant må stemmegivningen være kommet inn til valgrådet innen kl. 17 ti dager etter valgdagen.
- (4) Velgerens stemmegivning er godkjent når vedkommende er krysset av i manntallet.

§ 14-4. Godkjenning av stemmesedler

- (4) En stemmeseddel skal godkjennes dersom
- e. den har offisielt stempel,
  - f. det fremgår hvilket valg stemmeseddelen gjelder,
  - g. det fremgår hvilken liste velgeren har stemt på og
  - h. gruppen stiller liste i valgkretsen. Stemmeseddel beregnet på en annen valgkrets kan bare godkjennes dersom den gjelder en registrert nomineringsgruppe.
- (5) En avgitt stemmeseddel anses å være enslydende med den offisielle valglisten.
- (6) Dersom velgeren har benyttet en trykt stemmeseddel som ikke er enslydende med den offisielle valglisten, skal det ses bort fra eventuelle endringer foretatt av velgeren.

§ 14-5. Godkjenning av stemmesedler ved valg av andre medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (3) Ved valg av prest og lek kirkelig tilsatt skal en stemmeseddel godkjennes dersom:
- c. det fremgår hvilket valg stemmeseddelen gjelder og
  - d. det er rangert minst en kandidat på stemmeseddelen.
- (4) Ved valg av sørsamisk medlem og døvemenighetenes representant skal en stemmeseddel godkjennes dersom:

- c. det fremgår hvilket valg stemmeseddelen gjelder og
- d. det er oppført et navn på valgbar person i det respektive valget.

§ 14-6. Opptelling av stemmesedler

- (7) Valgstyret er ansvarlig for opptelling av stemmesedler til menighetsrådsvalget. Valgstyret og valgrådet har hver sine ansvarsområder knyttet til opptelling av stemmesedler til valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Valgrådet er ansvarlig for den endelige opptellingen av stemmesedler til valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Opptellingen foretas av de personer og på den måten valgstyret og valgrådet har bestemt, i samsvar med de bestemmelser som følger av valgreglene. Kandidat som er oppført på valgliste, kan ikke delta i opptellingen av vedkommende valg.
- (8) Stemmesedler avgitt på forhånd og stemmesedler avgitt på valgtinget skal telles sammen.
- (9) Stemmesedlene skal telles opp i to omganger, ved en foreløpig og en endelig opptelling.
- (10) Foreløpig opptelling:
- a. Forhåndsstemmegivninger samt valgtingsstemmegivninger avgitt ved andre stemmesteder i fellelrådsområdet enn der velgeren er manntallsført, skal behandles før den foreløpige opptellingen starter.
  - b. Foreløpig opptelling av stemmesedler avgitt på valgtinget skal starte så snart som mulig etter at stemmegivningen på valgtinget er avsluttet.
  - c. Stemmesedler til menighetsrådsvalget som det er tvil om kan godkjennes, legges til side og holdes utenfor opptellingen.
  - d. Hver listes foreløpige stemmetall finnes ved å telle hvor mange stemmesedler som er avgitt til hver liste. Det registreres også antallet rettede og urettede stemmesedler avgitt til hver liste. Stemmesedler til bispedømmeråds- og kirkemøtevalget som det er tvil om kan godkjennes, telles for seg.
  - e. Ved menighetsrådsvalg gjennomført som flertallsvalg telles også personstemmer i den foreløpige opptellingen etter følgende prosedyre:
    - i. Hver kandidat gis én stemme per urettet stemmeseddel.
    - ii. Ved opptellingen av de rettede stemmesedlene registreres alle endringer velgerne har gjort på stemmesedlene. Kandidater som har fått tilleggsstemmer, får to stemmer hver. Dersom det er gitt tilleggsstemme til flere enn tre kandidater, tas det kun hensyn til de tre øverste tilleggsstemmene.
    - iii. Tilføyde navn får én stemme hver. Dersom det er tilføyde mer enn tre navn, tas det kun hensyn til de tre øverste navnene.
    - iv. Øvrige kandidater får én stemme hver. Det tas ikke hensyn til strykninger.
- (11) Endelig opptelling. Registrering av rettinger på stemmesedlene for alle valgene:
- a. Endelig opptelling av stemmesedler til valg av menighetsråd tar til umiddelbart etter at foreløpig opptelling er avsluttet og alle stemmene er

- kommet inn til valgstyret. Den endelige opptellingen skal foretas under valgstyrets tilsyn.
- b. Stemmesedlene fra den foreløpige opptellingen skal telles på nytt. Valgstyret avgjør om stemmesedler som ikke ble tatt med i den foreløpige opptellingen, skal godkjennes. Godkjente stemmesedler blant disse skal telles sammen med de øvrige stemmesedlene.
  - c. Dersom menighetsrådsvalget gjennomføres som flertallsvalg, følges tilsvarende prosedyre for opptelling som i fjerde ledd bokstav e for å telle personstemmer.
  - d. Dersom menighetsrådsvalget gjennomføres som forholdstallsvalg, følges følgende prosedyre:
    - i. Først telles personstemmer tilsvarende fjerde ledd bokstav e.
    - ii. Deretter finner valgstyret de enkelte listenes endelige listestemmetall. Hver stemmeseddel teller like mange listestemmer som det skal velges medlemmer til menighetsrådet. Tallet korrigeres for listestemmer avgitt til og mottatt fra andre lister.
  - e. Ved bispedømmeråds- og kirkemøtevalget skal valgrådet gjennomføre endelig opptelling innen ti dager etter valgdagen. Den endelige opptellingen skal foretas under valgrådets tilsyn.
  - f. Før endelig opptelling begynner, skal valgrådet ta stilling til de stemmesedler til bispedømmeråds- og kirkemøtevalget som valgstyrene hadde tvil om kunne godkjennes, jf. fjerde ledd bokstav e siste punktum.
  - g. Dersom valget gjennomføres som forholdstallsvalg, følges følgende prosedyrer:
    - i. Først gjennomføres prosedyre tilsvarende fjerde ledd bokstav e for å telle personstemmer.
    - ii. Deretter gjennomføres prosedyre tilsvarende femte ledd bokstav d punkt ii for å finne listenes endelige stemmetall sammenlagt for alle soknene i bispedømmet.
  - h. Dersom valget gjennomføres som flertallsvalg, følges prosedyre tilsvarende fjerde ledd bokstav e, men på en slik måte at alle personstemmer også blir kontrollert av annen person enn den som gjør hovedtellingen.
- (12) Ved forholdstallsvalg foretas det valgoppgjør i tråd med § 7-9. Ved flertallsvalg foretas det valgoppgjør i tråd med § 8-3, § 12-7 eller § 13-1 fjortende ledd. Ved preferansevalg foretas det valgoppgjør etter § 11-6.

§ 14-7. Protokollering av valg

- (5) Stemmestyret skal føre protokoll i forbindelse med gjennomføringen av valgtinget.
- (6) Valgstyret skal føre protokoll i forbindelse med forberedelser og gjennomføring av valg. Valgprotokollen skal tas inn som vedlegg til menighetsrådets møtebok og underskrives av samtlige tilstedeværende medlemmer av valgstyret.
- (7) Valgstyret skal innberette elektronisk resultatet av valget, det samlede antall stemmeberettigede som har avgitt stemme samt andre relevante data om valget, på den måten Kirkerådet fastsetter. Valgstyret skal ta utskrift av rapport fra elektronisk verktøy inn i valgboken og sende kopi til prost.

- (8) Valgrådet i bispedømmet skal føre protokoll i forbindelse med forberedelser og gjennomføring av valg. Bekreftet kopi av valgrådets protokoll ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet sendes bispedømmerådet og Kirkerådet. Valgrådet skal meddele utfallet av stemmegivningen til bispedømmerådet og Kirkerådet. Bispedømmerådet fører resultatet inn i sin møtebok og kunngjør resultatet omgående.

§ 14-8. Oversending av materiell

- (3) Ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet skal valgstyret så snart som mulig sende følgende materiell til valgrådet i bispedømmet:
- e. alle stemmesedler, sortert på urettede og rettede og på lister,
  - f. alle stemmegivninger valgstyret har forkastet,
  - g. bekreftet avskrift av det som er protokollert i forbindelse med valget, og
  - h. kopi av innkomne klager.
- (4) Materiellet skal pakkes i god orden i forsvarlig forseglet emballasje og sendes på hurtigst betryggende måte.

Kapittel 15. Prøving av valgets gyldighet. Klage

§ 15-1. Klage ved valg av menighetsråd

- (6) Biskopen og alle som har stemmerett, kan klage over forhold i forbindelse med forberedelsen og gjennomføringen av menighetsrådsvalget i det soknet vedkommende er manntallsført. Gjelder klagen spørsmål om stemmerett eller om adgangen til å avgi stemme, har også den som ikke er blitt manntallsført, klagerett.
- (7) Klage må fremmes innen sju dager etter valgdagen. Klage over valgoppgjøret må fremmes innen sju dager etter at valgoppgjøret er godkjent.
- (8) Klagen skal være skriftlig og skal fremsettes for valgstyret i menigheten.
- (9) Bispedømmerådet er klageinstans. Bispedømmerådet skal kjenne menighetsrådsvalget i et sokn ugyldig dersom det er begått feil som antas å ha hatt innflytelse på valgresultatet og som det ikke er mulig å rette.
- (10) Hvis bispedømmerådet kjenner et valg ugyldig, skal det sendes melding til Kirkerådet, som påbyr omvalg.

§ 15-2. Klage ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Biskopen og alle som har stemmerett, kan klage over forhold i forbindelse med forberedelsen og gjennomføringen av valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet i det bispedømmet vedkommende er manntallsført. Gjelder klagen spørsmål om stemmerett eller om adgangen til å avgi stemme, har også den som ikke er blitt manntallsført, klagerett.
- (2) Klage må fremmes innen sju dager etter valgdagen. Klage over valgoppgjøret må fremmes innen sju dager etter at valgoppgjøret er godkjent.
- (3) Klagen skal være skriftlig og skal fremsettes for valgstyret i menigheten, valgrådet i bispedømmet eller Kirkerådet.
- (4) Kirkerådet er klageinstans. Kirkerådet skal kjenne valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet i et sokn eller i hele bispedømmet ugyldig dersom det er begått feil som antas å ha hatt innflytelse på valgresultatet og som det ikke er mulig å rette.

- (5) Når valget i et sokn eller i et bispedømme er kjent ugyldig, påbyr Kirkerådet omvalg. Kirkerådet kan i særlige tilfeller påby omvalg i hele bispedømmet selv om feilen ikke gjelder alle soknene i bispedømmet.

§ 15-3. Gjennomføring av omvalg

- (3) Ved omvalg benyttes manntallet fra det opprinnelige valget. Manntallet skal oppdateres og feil rettes.
- (4) Dersom det er nødvendig av hensyn til en hensiktsmessig gjennomføring av omvalget, kan Kirkerådet gjøre unntak fra bestemmelser i disse regler.

Kapittel 16. Nytt valgoppgjør i perioden. Suppleringsvalg

§ 16-1. Nytt valgoppgjør til valg av menighetsråd

Lederen i menighetsrådet skal underrette bispedømmerådet dersom en plass i menighetsrådet blir ubesatt. Bispedømmerådet kan påby nytt valgoppgjør. Tilsvarende gjelder når en vararepresentantplass blir ubesatt, dersom lederen i menighetsrådet finner dette nødvendig.

§ 16-2. Nytt valgoppgjør til valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet

Lederen i bispedømmerådet skal underrette Kirkerådet dersom en plass i bispedømmerådet blir ubesatt. Kirkerådet kan påby nytt valgoppgjør. Tilsvarende gjelder når en vararepresentantplass blir ubesatt, dersom lederen i bispedømmerådet finner dette nødvendig.

§ 16-3. Suppleringsvalg til menighetsråd i valgperioden

Er antallet medlemmer av menighetsrådet utilstrekkelig, og forholdet ikke kan avhjelpes ved nytt valgoppgjør, kan bispedømmerådet samtykke i at det holdes suppleringsvalg etter nærmere bestemmelser som bispedømmerådet fastsetter. Tilsvarende gjelder dersom en valgliste ikke har nok personer til å fylle sine mandater.

§16-4. Suppleringsvalg til bispedømmeråd i valgperioden

- (3) Er antallet av vararepresentanter eller av en gruppes vararepresentanter blitt utilstrekkelig, og forholdet ikke kan avhjelpes ved nytt valgoppgjør, kan vedkommende gruppe selv utpeke den som skal rykke inn på den ledige vararepresentantplassen. Gruppen underretter deretter bispedømmerådet, som velger vedkommende som vararepresentant dersom valgbarhetsvilkårene er oppfylt.
- (4) Er valget holdt som flertallsvalg, utpekes kandidaten til den ledige plassen av bispedømmerådet.

Kapittel 17. Forskjellige bestemmelser

§ 17-1. Oppbevaring, avhending og tilintetgjøring av valgmateriell

Oppbevaring, avhending og tilintetgjøring av valgmateriell etter at valget er over, skal skje i henhold til arkivlovens bestemmelser og forskrift gitt i medhold av denne.

§ 17-2. Taushetsplikt

(1) Forvaltningslovens bestemmelser om taushetsplikt gjelder tilsvarende ved kirkelige valg.

(2) En person som assisterer en velger ved stemmegivningen og får kjennskap til hvordan vedkommende har stemt, har taushetsplikt om dette.

§ 17-3. Mindre endringer, utfyllende bestemmelser og forsøk

(4) Kirkemøtet gir Kirkerådet myndighet til å foreta mindre endringer i reglene.

(5) Kirkemøtet gir Kirkerådet myndighet til å gi nærmere bestemmelser om gjennomføring av valget og utfylling av reglene.

(6) Kirkemøtet gir Kirkerådet fullmakt til å gjennomføre begrensede forsøk med ulike valgordninger ved valg av menighetsråd.

§ 17-4. Kategorialmenigheter

Reglens bestemmelser om valg av menighetsråd benyttes av kategorialmenigheter så langt de passer, med mindre annet er særskilt bestemt.

§ 17-5. Ikrafttredelse

Reglene trer i kraft straks. Samtidig oppheves regler 8. april 2014 nr. 1369 for valg av menighetsråd og regler 8. april 2014 nr. 1370 for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet.

3. Kirkemøtet vedtar følgende endring i Kirkemøtets forretningsorden:

§ 1-4 første ledd skal lyde:

Med tale- og forslagsrett møter:

- leder av Mellomkirkelig råd, såfremt vedkommende ikke er valgt medlem av Kirkemøtet,
- 4 representanter for Ungdommens kirkemøte,
- 1 representant for hver av de tre teologiske fakultetene, oppnevnt av fakultetet selv,
- *første varamedlem for døvemenighetenes medlem i Oslo bispedømmeråd, og*
- avtroppende medlemmer av Kirkerådet.

Endringen trer i kraft straks.

Plenumsbehandling 2

Dirigent: Kai Steffen Østensen

Saksordfører: Torunn Elise Kvisberg

Disse hadde ordet:

Torunn Elise Kvisberg, Ingeborg Midttømme, Knut Lundby, Gard Realf Sandaker-Nielsen, Jofrid Brennsæter, Steinar Aanstad, Kari Veiteberg, Karin-Elin Berg, Anne Dalheim, Therese Kristin Børnes Utgård, Atle Sommerfeldt, Agnes Sofie Gjeset, Kristin Skjøtskift, Anne Berit Evang, Anne Brun Andersen, Jon Høsøien, Beate S.

Lupton, Ole Midthun, Finn Ragnvald Huseby, Ann Kristin Sørvik, Torhild Nødland, Gunnar Winther, Kari Bergsjø Karstensen, Sofie Braut, Knut Lundby, Harald Hegstad, Kristin Gunleiksrud Raaum, Halvor Nordhaug.

Endringsforslag fra 1. behandling

Kjersti Brakestad Boge:

Linje nr. 764/765:

Ved forhåndsstemmegivning skal det fra 10.august være minst **en** stemmemottaker til stede ved mottak av forhåndsstemmer.

Forslaget ble avvist av komiteen. – Forslaget ble trukket

Steinar Aanstad:

Linje nr. 831:

... i alle menigheter i egnet tilgjengelig lokale f.eks. et menighetshus eller annet lokale i nærheten av kirken. Kirkemøtet fastsetter år og dato for valget.

Forslaget ble avvist av komiteen. Opprettholdes.

Forslaget ble ikke stemt over.⁴

Marie Klakegg Grastveit:

Linje nr. 550:

Stryke § 7-5

Forslaget ble avvist av komiteen. Forslaget ble trukket.

Karin Elin Berg:

Linje 1522:

Vurdere formuleringen om døves vararepresentant.

Komiteen anser forslaget som ivaretatt.

Egil Morland:

Til § 5.2:

Sju leke medlemmer velges til bispedømmeråd og Kirkemøte av bispedømmet menighetsråd. *Forslaget ble avvist av komiteen. – Forslaget ble trukket.*

Stein Reinertsen:

Side 3:

Opprettholder alternativ 2 (mindretallets forslag, identisk med mindretallets forslag i Kirkerådet med de små endringer som er foretatt).

Forslaget er innarbeidet av komiteen.

Endringsforslag behandling 2.

Karin Elin Berg

Forslag 1: Linje 2234-2236:

Stryke siste del av setningen slik at det blir: Det kan legges til rette for forhåndsstemming i forbindelse med gudstjenester.

---

⁴ Aanstad fremmet tilsvarende forslag i sak KM 10/18. Forslaget ble der stemt over og falt (26 stemmer for, 78 stemmer mot), se protokollen s. 236

Forslag 2: Linje 2069:

Hvis forslaget om to stemmetillegg skulle falle, vil jeg at det skal voteres over sperregrense.

Ingeborg Midttømme

Linje1867:

§5-2 Direkte valg og indirekte valg

Dagens valgordning med at hvert bispedømme selv avgjør om det skal være en kombinasjon av direkte og indirekte valg videreføres.

Anne Berit Evang

Linje 2054:

Tillegg: Listeforslaget skal ha en kirkepolitisk bredde.

Endelig og 3. innstilling fra komité

Plenumsbehandling 3

Dirigent: Kai Steffen Østensen

Saksordfører: Torunn Elise Kvisberg

Disse hadde ordet:

Torunn Elise Kvisberg, Anne Berit Evang, Steinar Aanstad, Harald Hegstad, Karl Johan Kirkebø, Helga Haugland Byfuglien, Karin-Elin Berg, Sofie Braut, Kari Bergsjø Karstensen, Arne Jon Myskja, Stig Lægdene, Olav Myklebust, Therese Kristin Børnes Utgård, Halvor Nordhaug, Gunnar Gjevre, Finn Ragnvald Huseby, Gard Realf Sandaker-Nielsen, Beate S. Lupton, Knut Lundby.

Endringsforslag behandling 2.

Karin Elin Berg

Forslag 1: Linje 2234-2236:

Stryke siste del av setningen slik at det blir: Det kan legges til rette for forhåndsstemming i forbindelse med gudstjenester.

Forslaget er innarbeidet av komiteen.

Ingeborg Midttømme

Linje1867:

§5-2 Direkte valg og indirekte valg

Dagens valgordning med at hvert bispedømme selv avgjør om det skal være en kombinasjon av direkte og indirekte valg videreføres.

Forslaget ble avvist av komiteen. Opprettholdes.

Anne Berit Evang

Linje 2054:

Tillegg: Listeforslaget skal ha en kirkepolitisk bredde.
Komiteen anser forslaget som ivaretatt.

Endringsforslag behandling 3

Harald Hegstad

Linje 2218ff:

På nominasjonskomiteens liste skal det ikke være anledning til å gi stemmetillegg. Ved opptelling innføres i stedet en ordning med sperregrense på fem prosent for personlige stemmer.

Kirkerådet får fullmakt til å utforme den endelige ordlyden i regelverket på dette punktet.

Forslaget gikk til votering.

Votering

Ingeborg Midttømme

Linje1867:

§5-2 Direkte valg og indirekte valg

Dagens valgordning med at hvert bispedømme selv avgjør om det skal være en kombinasjon av direkte og indirekte valg videreføres.

For: 20 stemmer. Mot: 86 stemmer. Forslaget falt.

Harald Hegstad

Linje 2218ff:

På nominasjonskomiteens liste skal det ikke være anledning til å gi stemmetillegg. Ved opptelling innføres i stedet en ordning med sperregrense på fem prosent for personlige stemmer.

Kirkerådet får fullmakt til å utforme den endelige ordlyden i regelverket på dette punktet.

For: 88 stemmer. Mot: 18 stemmer. Forslaget ble vedtatt.

Hvor mange stemmetillegg:

A: inntil 1 stemmetillegg: 38 stemmer for. Forslaget falt.

B: inntil 2 stemmetillegg: 68 stemmer for. Forslaget vedtatt

Mindretallets forslag (4a): 51 stemmer for. 55 mot. Forslaget falt.

Komiteens forslag til vedtak: 102 stemmer for. 4 stemmer mot. Forslaget vedtatt.

106 stemmeberettigede.

Kirkemøtets vedtak

1. Kirkemøtet fastsetter følgende regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene) med hjemmel i kirkeloven § 4 femte ledd, § 6 første ledd, § 23 annet ledd og § 24 første ledd:

Del 1: Innledning, stemmerett, valgbarhet, valgorganer, m.m.

Kapittel 1. Reglens formål, virkeområde, organenes sammensetning

§ 1-1. Reglens formål

Formålet med reglene er å legge forholdene til rette slik at medlemmene av Den norske kirke ved frie og hemmelige valg skal kunne velge sine representanter til menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet.

§ 1-2. Reglens virkeområde

- (1) Disse reglene gjelder ved valg av medlemmer av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet.
- (2) Det fremgår av det enkelte kapittel eller den enkelte bestemmelse hvilket virkeområde reglene har.

§ 1-3. Menighetsrådets sammensetning

- (1) Menighetsrådet består av soknepresten og – etter menighetsmøtets bestemmelse – fire, seks, åtte eller ti andre medlemmer som velges ved flertalls- eller forholdstallsvalg for 4 år. For de valgte medlemmer velges samtidig minst fem varamedlemmer.
- (2) Endringer av tallet på de medlemmer som skal velges, må være vedtatt i menighetsmøte før valget kunngjøres.

§ 1-4. Bispedømmerådets sammensetning

- (1) Bispedømmerådet består av
  - a) biskopen,
  - b) en prest valgt av prestene i bispedømmet,
  - c) en lek kirkelig tilsatt valgt av de leke kirkelig tilsatte i bispedømmet, og
  - d) sju andre leke valgt ved flertalls- eller forholdstallsvalg,
  - e) en nordsamisk representant i Nord-Hålogaland bispedømmeråd, en lulesamisk representant i Sør-Hålogaland bispedømmeråd og en sørsamisk representant i Nidaros bispedømmeråd,
  - f) en representant fra døvemenighetene i Oslo bispedømmeråd.
- (2) For medlemmene valgt ved flertallsvalg etter bokstav d), velges det like mange varamedlemmer. For medlemmene valgt ved forholdstallsvalg etter bokstav d), skal hver liste tildeles like mange varamedlemmer som den får medlemmer, med tillegg av ett. For medlemmene valgt etter bokstav b), c), e) og f), velges det to varamedlemmer.

§ 1-5. Kirkemøtets sammensetning

Kirkemøtet består av medlemmene av bispedømmerådene og leder av Samisk kirkeråd. Leder av Samisk kirkeråd velges av Kirkemøtet etter nærmere regler fastsatt av Kirkemøtet.

Kapittel 2. Stemmerett og manntall

§ 2-1. Stemmerett ved valg av menighetsråd

- (1) Stemmerett ved menighetsrådsvalg har medlemmer av Den norske kirke som oppfyller følgende vilkår:
  - a. vedkommende vil ha fylt 15 år innen utgangen av valgåret og
  - b. vedkommende er folkeregisterført som bosatt i soknet.
- (2) I særlige tilfelle kan biskopen etter søknad fra vedkommende menighetsråd samtykke i at en person for et begrenset tidsrom gis stemmerett i et annet sokn enn det vedkommende er bosatt i, jf. kirkeloven § 4 annet ledd.
- (3) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet i soknet på valgdagen.

§ 2-2. Stemmerett ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Stemmerett ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet har medlemmer av Den norske kirke som oppfyller følgende vilkår:
  - a. vedkommende vil ha fylt 15 år innen utgangen av valgåret,
  - b. vedkommende er folkeregisterført som bosatt i bispedømmet og
  - c. vedkommende har ikke stemmerett som prest eller lek kirkelig tilsatt etter §§ 2-3 eller 2-4.
- (2) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet i soknet på valgdagen.

§ 2-3. Stemmerett ved valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Stemmerett ved valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet har prest i Den norske kirke som oppfyller følgende vilkår:
  - a. vedkommende er tilsatt i en fast ordnet kirkelig prestestilling,
  - b. vedkommende er ordinert prest og
  - c. vedkommende har en stilling på minst 15 timer i uken.
- (2) Med fast ordnet kirkelig prestestilling menes en stilling som er organisert som en prestestilling, hvor det inngår i stillingens oppgaver å forrette gudstjenester og kirkelige handlinger. Dette gjelder blant annet institusjonsprester, sykehusprester, studentprester, feltprester og menighetsprester. Det samme gjelder vikarprester tilsatt i et vikariat på minst ett år. Prestevikarer og ordinerte prester som ikke er i ordnet prestestilling faller utenom. Prest i Den norske kirke som er generalsekretær i en organisasjon tilknyttet Den norske kirke, har også stemmerett ved valg av prest.
- (3) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet for prester på valgdagen.
- (4) Stemmeretten utøves i det bispedømmet den stemmeberettigede er tilsatt. Døveprestene har forslags- og stemmerett ved valg av prest til Oslo bispedømmeråd.

- (5) Ved permisjon med varighet under ett år vil vedkommende fortsatt ha stemmerett som prest, men det vil være den som vikarierer i stillingen, som deltar i valget av nominasjonskomité og som har forslagsrett, dersom vedkommende for øvrig oppfyller kravene.

§ 2-4. Stemmerett ved valg av lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Stemmerett ved valg av lek kirkelig tilsatte til bispedømmeråd og Kirkemøtet har tilsatt i Den norske kirke som oppfyller følgende vilkår:
- vedkommende er tilsatt av menighetsråd, fellesråd eller bispedømmeråd,
  - vedkommende har ikke stemmerett som prest etter § 2-3 og
  - vedkommende har en stilling på minst 15 timer i uken.
- (2) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet for leke kirkelig tilsatte på valgdagen.
- (3) Stemmeretten utøves i det bispedømmet den stemmeberettigede er tilsatt. Lek kirkelig tilsatt i døvemenighetene har forslags- og stemmerett ved valg av lek kirkelig tilsatt til Oslo bispedømmeråd.
- (4) Ved permisjon med varighet under ett år vil vedkommende fortsatt ha stemmerett som lek kirkelig tilsatt, men det vil være den som vikarierer i stillingen, som deltar i valget av nominasjonskomité og som har forslagsrett, dersom vedkommende for øvrig oppfyller kravene.

§ 2-5. Stemmerett ved valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Stemmerett ved valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet har medlemmer av Saemien Áálmege (den samiske menigheten i sørsamisk språkområde).
- (2) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet for Saemien Áálmege på valgdagen.

§ 2-6. Stemmerett ved valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Stemmerett ved valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet har leke medlemmer som har stemmerett ved valg av døves menighetsråd.
- (2) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet etter § 2-10 tredje ledd på valgdagen.

§ 2-7. Tvilstilfelle

Kirkerådet avgjør i tvilstilfelle om og hvor en person har stemmerett.

§ 2-8. I hvilke sokn velgerne skal manntallsføres

Stemmeberettigede som er registret med bostedsadresse i Norge, skal føres inn i manntallet i det soknet der de var folkeregisterført som bosatt den 30. juni i valgåret.

§ 2-9. Ansvar for å opprette og oppdatere manntall. Utsendelse av valgkort

- (1) Kirkerådet er ansvarlig for at manntallet opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra Den norske kirkes medlemsregister. Kirkerådet sørger for at alle sokn får et manntall over personer med stemmerett i soknet. Det skal føres et felles manntall for valg til menighetsråd og valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet.
- (2) Oppdateringer i manntallet etter 30. juni kan bare skje på bakgrunn av følgende forhold:
  - k. Krav om retting av feil, oppdaget feil eller klage.
  - l. Ved flyttemelding som ikke ble registrert før manntallsutkastet ble skrevet ut, men som er mottatt av folkeregistermyndigheten innen skjæringsdatoen 30. juni. Vedkommende manntallsføres i tilflyttingssoknet og strykes fra manntallet i fraflyttingssoknet.
  - m. Når utenlandsboende flytter tilbake til Norge. Vedkommende føres inn i manntallet i tilflyttingssoknet. Dersom vedkommende allerede er manntallsført i et annet sokn, strykes vedkommende fra manntallet i tidligere bostedssokn. Slik oppdatering kan skje frem til 1. september i valgåret.
  - n. Ved erverv av medlemskap. Dersom medlemskapet medfører at vedkommende får stemmerett ved valget, føres vedkommende inn i manntallet i bostedssoknet. Slik oppdatering kan skje frem til 1. september i valgåret.
  - o. Ved dødsfall. Vedkommende strykes fra manntallet, med mindre vedkommende allerede har avgitt godkjent forhåndsstemmegivning.
- (3) Det skal ikke føres noen inn i eller ut av manntallet hvis vedkommende derved blir manntallsført i mer enn ett sokn, eller ikke blir manntallsført i noen sokn. I slike tilfeller skal ikke manntallet oppdateres uten at manntallet i det andre soknet blir oppdatert tilsvarende.
- (4) Velger skal ikke føres inn i manntallet dersom vedkommende er manntallsført i et annet sokn og har avgitt forhåndsstemme til dette soknet.
- (5) Kirkerådet kan sørge for at det blir sendt ut valgkort til alle stemmeberettigede som er innført i manntallet i soknet.

§ 2-10. Ansvar for å opprette og oppdatere manntall ved valg av andre medlemmer

- (1) Bispedømmerådet er ansvarlig for at et manntall over stemmeberettigede ved valg av prest og lek kirkelig tilsatt opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra bispedømmerådet og kirkelige fellestråd.
- (2) Kirkerådet i samarbeid med Saemien Åålmegeeraerie er ansvarlig for at et manntall over stemmeberettigede ved valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra Den norske kirkes medlemsregister.
- (3) Kirkerådet i samarbeid med Døvekirkenes fellestråd er ansvarlig for at et manntall over stemmeberettigede ved valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra Den norske kirkes medlemsregister.

- (4) For § 2-10 første til tredje ledd gjelder § 2-9 annet til femte ledd tilsvarende så langt det passer.

§ 2-11. Utlegging av manntallet til offentlig ettersyn

- (1) Fra senest 10. august og frem til 1. september skal utkast til soknets kirkelige manntall være lagt ut til offentlig ettersyn. Ettersynet reguleres på en slik måte at den enkelte person kun får kjennskap til opplysninger om seg selv eller om en annen person som en har fått fullmakt fra.
- (2) Manntallet som legges ut etter første ledd, skal kun inneholde navn, adresse, fødselsdato og eventuelt manntallsnummer og kretsopplysninger til de manntallsførte.

§ 2-12. Krav om retting

Alle som mener at de selv eller andre feilaktig er innført eller utelatt fra manntallet, kan kreve at valgstyret retter feilen.

§ 2-13. Underretning om endringer i manntallet

Valgstyret skal snarest sende melding til den som berøres av oppdateringer i manntallet som er foretatt på grunnlag av søknad om innføring og krav om retting.

Kapittel 3. Valgbarhet

§ 3-1. Valgbarhet og plikt til å ta imot valg ved valg av medlemmer til menighetsråd

Valgbar til menighetsråd og pliktig til å ta imot valg er alle som har stemmerett ved valget som senest i det år det stemmes vil ha fylt 18 år, og som ikke er fritatt.

§ 3-2. Valgbarhet ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Valgbar som lekt medlem til bispedømmeråd og Kirkemøtet er alle som har stemmerett ved valget som senest i det år det stemmes vil ha fylt 18 år, og som ikke er utelukket eller fritatt.
- (2) Utelukket fra valg som lekt medlem til bispedømmeråd og Kirkemøtet er
- i. de som er valgbare ved valg av prest, jf. § 3-3,
  - j. de som er valgbare ved valg av lek kirkelig tilsatte, jf. § 3-4,
  - k. tilsatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken og
  - l. tilsatte i Kirkerådet.
- (3) Om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen på valgdagen.

§ 3-3. Valgbarhet ved valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Valgbar som prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet er de som har stemmerett etter § 2-3 og ikke er utelukket eller fritatt.
- (2) Utelukket fra valg som prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet er:
- e. tilsatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken og
  - f. tilsatte i Kirkerådet.
- (3) Om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen på valgdagen.

- (4) Ved permisjon med varighet under ett år vil vedkommende fortsatt være valgbar, men det vil være varamedlemmet som fungerer som medlem i permisjonsperioden.

§ 3-4. Valgbarhet ved valg av lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Valgbar som lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet er de som har stemmerett etter § 2-4 som senest i det år det stemmes vil ha fylt 18 år og ikke er utelukket eller fritatt.
- (2) Utelukket fra valg som lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet er:
- tilsatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken og
  - tilsatte i Kirkerådet.
- (3) Om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen på valgdagen.
- (4) Ved permisjon med varighet under ett år vil vedkommende fortsatt være valgbar, men det vil være varamedlemmet som fungerer som medlem i permisjonsperioden.

§ 3-5. Valgbarhet ved valg av samiske representanter til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Valgbar som sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet er de som har stemmerett etter § 2-5 som senest i det år det stemmes vil ha fylt 18 år og ikke er utelukket eller fritatt.
- (2) Valgbar som lulesamisk representant til Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet er de som oppfyller følgende vilkår:
- har kirkelig stemmerett,
  - senest i det år det stemmes vil ha fylt 18 år,
  - er bosatt i Sør-Hålogaland bispedømme,
  - oppfatter seg selv som same og som enten har samisk som hjemmespråk, eller har eller har hatt forelder, besteforelder eller oldeforelder med samisk som hjemmespråk, eller har annen tilknytning til samisk kirkeliv ut fra nærmere kriterier bestemt av samisk kirkeråd, og
  - ikke er utelukket eller fritatt.
- (3) Valgbar som nordsamisk representant til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet er de som oppfyller følgende vilkår:
- har kirkelig stemmerett,
  - senest i det år det stemmes vil ha fylt 18 år,
  - er bosatt i Nord-Hålogaland bispedømme,
  - oppfatter seg selv som same og som enten har samisk som hjemmespråk, eller har eller har hatt forelder, besteforelder eller oldeforelder med samisk som hjemmespråk, eller har annen tilknytning til samisk kirkeliv ut fra nærmere kriterier bestemt av Samisk kirkeråd, og
  - ikke er utelukket eller fritatt.
- (4) Utelukket fra valg som samisk representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet er:
- de som er valgbare ved valg av prest, jf. § 3-3,
  - tilsatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken og
  - tilsatte i Kirkerådet.
- (5) Om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen på valgdagen.

§ 3-6. Valgbarhet ved valg av døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Valgbar som døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet er de som oppfyller følgende vilkår:
  - a. vedkommende er valgbar som lek, jf. § 3-2, og
  - b. vedkommende er registrert som medlem av en døvemenighet på valgdagen.
- (2) Utelukket fra valg som døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet er
  - a. de som er valgbare ved valg av prest, jf. § 3-3,
  - b. de som er valgbare ved valg av lek kirkelig tilsatt, jf. § 3-4,
  - c. tilsatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken og
  - d. tilsatte i Kirkerådet.
- (3) Om en person skal utelukkes fra valg avhenger av om vedkommende innehar stillingen på valgdagen.

§ 3-7. Tvilstilfelle

Kirkerådet avgjør i tvilstilfelle om og hvor en person er valgbar.

§ 3-8. Rett til å kreve fritak fra valg

- (1) Rett til å kreve seg fritatt for valg til menighetsråd har:
  - a. den som har fylt 65 år før valgperioden tar til,
  - b. den som har gjort tjeneste som medlem av menighetsrådet de siste fire år, og
  - c. den som påberoper seg hindring som menighetsrådet godkjenner.
- (2) Rett til å kreve seg fritatt for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet har:
  - a. den som søker om fritak innen den frist valgrådet setter, jf. tredje ledd, og
  - b. den som sender skriftlig melding om at valget ikke mottas innen tre dager etter mottatt melding om valget fra valgrådet i bispedømmet, jf. fjerde ledd.
- (3) Kandidater som er satt opp på listeforslag, må søke om fritak innen den frist valgstyret eller valgrådet setter, ellers tapes retten til å strykes av listeforslaget.
- (4) Et valgt medlem eller varamedlem som ikke plikter å motta valget, må sende skriftlig melding om valget mottas eller ikke, innen tre dager etter å ha mottatt melding om valget fra valgstyret eller valgrådet i bispedømmet. Ellers anses valget mottatt.

Kapittel 4. Valgorganene

§ 4-1. Valgstyre

- (1) Menighetsrådet utgjør valgstyret i hvert sokn. Valgstyret har ansvar for forberedelse og ledelse av valget. Med valgstyre menes det i disse regler menighetsrådet som valgstyre.
- (2) Valgstyret har ansvar for at informasjon om valget er tilgjengelig for velgerne, herunder informasjon om tid og sted for valget, valgform, krav til lister samt forhåndsstemming. Denne informasjonen skal kunngjøres i kirken, i lokalavis og/eller menighetsblad, på menighetens nettside dersom dette eksisterer, og for øvrig på den måte valgstyret bestemmer.

(3) Valgstyret har ansvar for å sette i gang nominasjonsarbeidet.

§ 4-2. Stemmestyre

Foregår stemmegivningen på flere steder i soknet, skal et stemmestyre med minst tre medlemmer administrere stemmegivningen på hvert sted. Stemmestyret oppnevnes av valgstyret. Stemmestyrets medlemmer må ha stemmerett ved valget. Valgstyret oppnevner ett av medlemmene, fortrinnsvis blant sine egne medlemmer, til leder av stemmestyret.

§ 4-3. Valgrådet i bispedømmet

Bispedømmerådet skal i god tid før valget oppnevne et valgråd på fem medlemmer og to varamedlemmer til å styre valget. Det bør tilstrebes god aldersfordeling, lik kjønnsfordeling og kirkepolitisk bredde ved oppnevningen. Daglig leder av bispedømmerådets virksomhet eller den vedkommende utpeker, er sekretær for valgrådet.

§ 4-4. Bispedømmerådet

Bispedømmerådet er klageinstans ved klager over gjennomføringen av valg til menighetsrådet.

§ 4-5. Kirkerådet

Kirkerådet er klageinstans ved klager over gjennomføringen av valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Del 2: Valg av medlemmer til menighetsråd og leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Kapittel 5. Valgform

§ 5-1. Forholdstallsvalg eller flertallsvalg ved valg av menighetsråd

Dersom det bare foreligger ett godkjent listeforslag, gjennomføres valget som flertallsvalg. Er det flere godkjente listeforslag, gjennomføres valget som forholdstallsvalg.

§ 5-2. Direkte valg

Sju leke medlemmer velges til bispedømmeråd og Kirkemøtet av bispedømmets stemmeberettigede medlemmer ved direkte valg.

§ 5-3. Forholdstallsvalg eller flertallsvalg ved valg av bispedømmeråd

- (1) Valgrådet skal innen 1. januar i valgåret kunngjøre offentlig en oppfordring om å stille liste ved valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet.
- (2) Dersom det bare foreligger ett godkjent listeforslag, gjennomføres valget som flertallsvalg. Er det flere godkjente listeforslag, gjennomføres valget som forholdstallsvalg.

Kapittel 6. Nominasjonskomité, registrering av nomineringsgrupper, støtte m.m.

§ 6-1. Nominasjonskomité ved valg av menighetsråd

- (1) Valgstyret skal oppnevne en nominasjonskomité på minimum tre medlemmer som forestår arbeidet med å skaffe frem kandidater til menighetsrådet. Nominasjonskomiteen skal også skaffe frem ytterligere forslagsstillere slik at det blir ti forslagsstillere, inkludert nominasjonskomiteens medlemmer. Forslagsstillerne skal sette kandidatene opp i prioritert rekkefølge.
- (2) Nominasjonskomiteens leder skal fungere som listens tillitsvalgte og nominasjonskomiteens medlemmer skal fungere som tillitsutvalg, med mindre nominasjonskomiteen bestemmer noe annet.

§ 6-2. Nominasjonskomité ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Valgrådet har ansvaret for at det blir valgt en nominasjonskomité etter følgende prosedyre:
  - a. Et lekt medlem og et lekt varamedlem valgt fra hvert prosti i bispedømmet. Valgrådet skal i samarbeid med prosten innkalle menighetsrådsleder eller et medlem fra hvert menighetsråd innen prostiet til et valgmøte. Møtet finner sted innen 1. mars i valgåret. Hvert menighetsråd i prostiet har én stemme. Valget avgjøres ved simpelt flertall.
  - b. Et lekt medlem og et lekt varamedlem under 30 år oppnevnt av ungdomsrådet i bispedømmet innen 1. mars i valgåret.
  - c. I de tre nordligste bispedømmene skal bispedømmerådet oppnevne en samisk representant og en samisk vararepresentant etter forslag fra Samisk kirkeråd, som lekt medlem av nominasjonskomiteen innen 1. mars i valgåret.
  - d. Begge kjønn skal være representert i nominasjonskomiteen med minst 40 prosent. Dersom nominasjonskomiteen etter valg og oppnevninger etter bokstav a til c ikke får representasjon av minst 40 prosent av begge kjønn, rykker kandidater fra det underrepresenterte kjønn ved valgene etter bokstav a opp på de respektive lister i det omfang som er nødvendig for å oppnå slik balanse.
  - e. Medlemmer og varamedlemmer i bispedømmerådet er utelukket fra å være representert i nominasjonskomiteen.
  - f. Komiteen velger selv sin leder.
- (2) Valgrådet skal sende en oppfordring til menighetsrådene og ungdomsrådet i bispedømmet om innen 1. mars i valgåret å fremme forslag om inntil fire leke kandidater til bispedømmerådet. Rådene kan foreslå kandidater fra hele bispedømmet. I tillegg til de innkomne forslag kan nominasjonskomiteens medlemmer dessuten fremme forslag om én kandidat hver. De som foreslås, skal forespørres av forslagsstiller om de er villige til å la seg nominere.
- (3) Etter utløpet av fristen innkalles nominasjonskomiteen til ett eller flere møter der en setter opp et listeforslag. Nominasjonskomiteen bør tilstrebe bredde i kandidatenes

syn på aktuelle kirkelige spørsmål. Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan ikke settes på listeforslaget.

- (4) Ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet skal listetoppen på Nominasjonskomiteens liste fungere som listens tillitsvalgte og de fem øverst rangerte kandidatene på Nominasjonskomiteens liste skal sammen fungere som tillitsutvalg.

§ 6-3. Registrering av nomineringsgrupper og gruppenavn ved menighetsrådsvalg

- (1) En nomineringsgruppe kan søke Kirkerådet om registrering av gruppen og gruppenavnet.
- (2) Registrering innebærer at nomineringsgruppen får enerett til å stille valglister under det registrerte navnet i det aktuelle menighetsrådsvalget.
- (3) For at et gruppenavn skal kunne bli registrert av Kirkerådet, må det ikke kunne forveksles med navnet på annen nomineringsgruppe registrert av Kirkerådet.
- (4) Når særlige grunner foreligger, kan Kirkerådet også ellers nekte å registrere gruppenavn.
- (5) Sammen med søknaden om registrering skal nomineringsgruppen legge ved følgende dokumentasjon:
  - a. opplysninger om hvem som er valgt til tillitsvalgte for nomineringsgruppen, og som har fullmakt til å representere gruppen i saker etter disse regler, og
  - b. erklæring fra minst ti personer med stemmerett ved menighetsrådsvalget, om at de ønsker gruppenavnet registrert.
- (6) Søknaden må ha blitt journalført hos Kirkerådet innen 1. mars i valgåret, for at registreringen skal kunne få virkning ved valget.
- (7) Virkningen av registreringen opphører og navnet blir fritt når gruppen ikke har stilt liste i noe valgdistrikt ved to påfølgende menighetsrådsvalg. Gruppenavnet skal da strykes fra registeret.

§ 6-4. Registrering av nomineringsgrupper og gruppenavn ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) En nomineringsgruppe kan søke Kirkerådet om registrering av gruppen og gruppenavnet.
- (2) Registrering innebærer at nomineringsgruppen får enerett til å stille valglister under det registrerte navnet i kirkelige valg.
- (3) For at et gruppenavn skal kunne bli registrert av Kirkerådet, må det ikke kunne forveksles med navnet på annen nomineringsgruppe registrert av Kirkerådet.
- (4) Når særlige grunner foreligger, kan Kirkerådet også ellers nekte å registrere gruppenavn.
- (5) Før nomineringsgruppen kan bli registrert av Kirkerådet, må den registreres i Enhetsregisteret og tildeles et eget organisasjonsnummer.
- (6) Sammen med søknaden om registrering skal nomineringsgruppen legge ved følgende dokumentasjon:
  - a. opplysninger om organisasjonsnummer,
  - b. opplysninger om hvem som er valgt til medlemmer i nomineringsgruppens utøvende organ, og som har fullmakt til å representere gruppen sentralt i saker etter disse regler,

- c. vedtekt som fastsetter hvilket organ i nomineringsgruppen som velger gruppens utøvende organ, og
  - d. erklæring fra minst 300 personer med stemmerett ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet, om at de ønsker gruppenavnet registrert.
- (7) Søknaden må ha blitt journalført hos Kirkerådet innen 2. januar i valgåret, for at registreringen skal kunne få virkning ved valget.
- (8) Listen fra nominasjonskomiteen skal benytte betegnelsen Nominasjonskomiteens liste.
- (9) Virkningen av registreringen opphører og navnet blir fritt når gruppen ikke har stilt liste i noe valgdistrikt ved to påfølgende bispedømmeråds- og kirkemøtevalg. Gruppenavnet skal da strykes fra registeret. Det samme gjelder fire år etter at gruppen er oppløst eller har skiftet navn.

§ 6-5. Intensjonsstøtte og listestøtte

- (1) Kirkerådet skal gi støtte til registrerte nomineringsgrupper etter § 6-4 i form av intensjonsstøtte og listestøtte.
- (2) Intensjonsstøtten har som formål å sette registrerte nomineringsgrupper i stand til å stille lister i valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet.
- (3) Listestøtten har som formål å sette registrerte nomineringsgrupper i stand til å informere velgerne om sine standpunkt i aktuelle kirkelige spørsmål.
- (4) De som mottar tilskudd, må oppfylle følgende vilkår:
- f. Gruppen må være registrert som en nomineringsgruppe etter § 6-4.
  - g. For intensjonsstøtte er det et krav om at søknaden om registrering fra nomineringsgruppen er journalført hos Kirkerådet innen 2. januar i valgåret, jf. § 6-4 (7).
  - h. For listestøtte er det et krav om at nomineringsgruppen fremmer liste innen listefristen, og at listeforslaget blir godkjent.
  - i. Dersom en bidragsyter i løpet av regnskapsåret har gitt ett eller flere bidrag til en nomineringsgruppe som til sammen utgjør en verdi av 12 000 kroner eller mer, skal nomineringsgruppen særlig oppgi bidragets verdi og bidragsyterens identitet. Privatpersoner skal identifiseres med navn og bostedskommune. Andre bidragsytere, långivere eller sponsorer skal identifiseres med navn og postadresse.
  - j. Kirkerådet kan fastsette andre vilkår, herunder vilkår i tråd med økonomiregelverket for rettssubjektet Den norske kirke.
- (5) Kirkerådet skal stille midler til disposisjon til Nominasjonskomiteens liste på lik linje med registrerte nomineringsgrupper.

Kapittel 7. Nærmere bestemmelser ved forholdstallsvalg

§ 7-1. Krav til listeforslag

- (1) Fristen for innlevering av listeforslag ved valg til menighetsråd er kl. 12 den 30. april i valgåret. Listeforslaget anses for innlevert når det er kommet inn til menighetsrådet. Samme gruppe kan bare stille én liste i hvert valgdistrikt.

- (2) Fristen for innlevering av listeforslag ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet er kl. 12 den 30. april i valgåret. Listeforslaget anses for innlevert når det er kommet inn til valgrådet. Samme gruppe kan bare stille én liste i hvert valgdistrikt.
- (3) Listeforslaget må oppfylle følgende vilkår:
- Det må angi hvilket valg det gjelder.
  - Det må ha en overskrift som angir den nomineringsgruppe som har fremsatt forslaget. Hvis listeforslaget er satt frem av en registrert nomineringsgruppe, skal overskriften være enslydende med nomineringsgruppens registrerte navn. Overskriften må ellers ikke kunne forveksles med navnet på en registrert nomineringsgruppe eller med overskriften på andre listeforslag i valgdistriktet. Listeforslag fra nominasjonskomiteen skal ha overskriften Nominasjonskomiteens liste.
  - Det må angi hvilke kandidater som stiller til valg på listen. Kandidatene må ikke være felles med kandidater på andre listeforslag som gjelder samme valg i samme valgdistrikt. Antallet kandidater skal oppfylle kravene i § 7-2. Kandidatene skal være oppført med fornavn, etternavn og fødselsår. Opplysning om kandidatenes stilling eller bosted kan påføres. Dette skal gjøres hvis det er nødvendig for å unngå forveksling av kandidatene på listen.
  - Listeforslaget må være underskrevet av et visst antall personer, jf. § 7-3.
  - Det må inneholde navn på en tillitsvalgt og en vararepresentant blant dem som har skrevet under på listeforslaget. Disse skal ha myndighet til å forhandle med valgstyret eller valgrådet om endringer på listeforslaget. Det bør også angis navn på et visst antall personer blant dem som har underskrevet på listeforslaget, som skal fungere som tillitsutvalg.
  - Listeforslag ved valg av menighetsråd bør inneholde minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn samt minst 20 prosent andel kandidater under 30 år.
  - Listeforslag ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet skal inneholde minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn, minst 20 prosent andel kandidater under 30 år samt kandidater fra minst tre prostier i bispedømmet.
- (4) Listeforslaget må ha vedlegg som nevnt i § 7-4.
- (5) Listeforslaget skal ikke inneholde annen type informasjon til velgerne enn det som fremgår av denne paragrafen.

§ 7-2. Antall kandidatnavn på listeforslaget

- (1) Ved valg av menighetsråd skal listeforslaget være utfylt i prioritert rekkefølge med navnet på minst så mange kandidater som det skal velges faste medlemmer til menighetsrådet. Nominasjonskomiteens liste skal inneholde minst så mange kandidater som det skal velges medlemmer og varamedlemmer. Ingen lister skal inneholde mer enn dobbelt så mange navn som antallet medlemmer og varamedlemmer som skal velges.
- (2) Ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet skal listeforslaget være utfylt i rekkefølge med navnet på så mange kandidater som det skal velges som medlemmer i bispedømmet. Forslaget kan maksimalt inneholde 18 kandidatnavn.

- (3) Ved valg av menighetsråd og ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet kan inntil to av de øverste kandidatene på listeforslaget gis et stemmetillegg. Kandidatene får i så fall et tillegg i sitt personlige stemmetall som tilsvarer 25 prosent av det antall stemmesedler som kommer listen til del ved valget. Disse kandidatnavnene skal stå først på listeforslaget og med uthevet skrift.

§ 7-3. Antall underskrifter på listeforslaget

- (1) For nomineringsgrupper som er registrert av Kirkerådet etter §§ 6-3 og 6-4, er det tilstrekkelig at listeforslaget er underskrevet av minst to av styremedlemmene i nomineringsgruppens lokalavdeling i det bispedømmet eller det soknet listen gjelder. Underskriverne må ha stemmerett i valgdistriktet.
- (2) For øvrige forslagsstillere gjelder følgende regler:
- Ved valg til menighetsråd skal listeforslaget være underskrevet av minst ti personer med stemmerett i soknet.
  - Ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet skal listeforslaget være underskrevet av minst 100 personer med stemmerett ved valg av leke medlemmer i bispedømmet, der maksimalt 50 prosent av underskriverne kommer fra ett og samme sokn. Listeforslag fra nominasjonskomiteen skal kun være underskrevet av nominasjonskomiteens medlemmer.

§ 7-4. Vedlegg til listeforslaget

Listeforslaget skal ha følgende vedlegg:

- En oversikt over kandidatenes fødselsdato.
- En oversikt over fødselsdato og bostedsadresse til dem som har underskrevet på listeforslaget.
- Dersom en kandidat til bispedømmeråds- og kirkemøtevalg eller menighetsrådsvalg ikke er innført i folkeregisteret som bosatt i bispedømmet eller i soknet når listeforslaget innleveres, må det ligge ved en erklæring fra kandidaten om at vedkommende vil være valgbar på valgdagen.
- Dersom en kandidat ikke er valgbar på grunn av sin stilling, må det legges ved en erklæring fra kandidaten om at vedkommende vil ha fratrudd stillingen når bispedømmeråd og Kirkemøtet trer i funksjon.

§ 7-5. Valgmyndighetenes behandling av listeforslagene

- Listeforslagene skal legges ut til ettersyn etter hvert som de kommer inn.
- Vedkommende valgmyndighet avgjør innen 5. mai i valgåret om forslag til valglister kan godkjennes.
- Dersom et listeforslag ved innleveringen ikke oppfyller reglens krav, skal valgmyndighetene gjennom forhandlinger med listeforslagets tillitsvalgte forsøke å bringe forslaget i samsvar med reglene. Tilsvarende gjelder for et forslag om supplerende nominasjon.
- En underskriver eller en kandidat som står på flere listeforslag for samme valg, skal av valgmyndighetene gis pålegg om å melde fra innen en bestemt frist hvilket forslag vedkommende vil stå på. Ellers settes vedkommende opp på det listeforslaget som ble innlevert først.

§ 7-6. Offentliggjøring av godkjente valglister

Når listeforslagene er godkjent, skal valgmyndighetene legge de offisielle valglistene ut til gjennomsyn. Valgmyndighetene kunngjør overskriftene på de godkjente valglistene og opplyser om hvor de er lagt ut.

§ 7-7. Klage

Klage med krav om endring av valgstyrets eller valgrådet vedtak om å godkjenne eller forkaste et listeforslag eller forslag om supplerende nominasjon, må fremsettes innen sju dager etter offentliggjøringen av overskriftene på de godkjente valglistene. Dersom klagen er begrunnet i at enerett til gruppenavn er krenket, har også en registrert nomineringsgruppe klagerett. For øvrig gjelder bestemmelsene om klage i kapittel 15.

§ 7-8. Stemmesedler. Velgernes adgang til å endre på stemmesedler.

(1) Trykking av stemmesedler:

- a. Ved valg av menighetsråd sørger valgstyret for at det blir trykt stemmesedler for alle godkjente valglister i soknet før forhåndsstemmegivningen starter 10. august.
- b. Ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet sørger bispedømmerådet for at det blir trykt stemmesedler for alle godkjente valglister i bispedømmet før forhåndsstemmegivningen starter 10. august.

(2) Endringer på stemmeseddelen

- a. Velgeren kan ved menighetsrådsvalg og bispedømmeråds- og kirkemøtevalg gi inntil tre kandidater på stemmeseddelen én personstemme. Dette gjøres ved å sette et merke ved kandidatens navn.
- b. Velgeren kan ved menighetsrådsvalg og bispedømmeråds- og kirkemøtevalg også gi en personstemme til kandidater på andre valglister. Dette gjøres ved å føre disse kandidatnavnene opp på stemmeseddelen. Slik personstemme kan gis til inntil tre kandidater. Når velgeren gir personstemme til valgbare kandidater på andre lister, overføres et tilsvarende antall listestemmer til den eller de listene disse kandidatene står oppført på.
- c. Andre endringer på stemmeseddelen teller ikke med ved valgoppgjøret.

§ 7-9. Mandatfordelingen og kandidatkåringen

- (1) Valgstyret ved menighetsrådsvalg og valgrådet ved bispedømmeråds- og kirkemøtevalg skal foreta valgoppgjør og fordele valgdistriktets mandater mellom listene. Listestemmetallet skal legges til grunn for mandatfordelingen som skjer i henhold til St. Laguës metode.
- (2) St. Laguës metode innebærer at hver listes listestemmetall divideres med 1-3-5-7 osv. Hvert listestemmetall skal divideres så mange ganger som det er nødvendig for å finne det antall mandater listen skal ha. Det første mandatet tilfaller den listen som har den største kvotienten. Det andre mandatet tilfaller den listen som har den nest største kvotienten osv. Hvis flere lister har samme kvotient, tilfaller mandatet den av listene som har størst listestemmetall. Har de samme listestemmetall, avgjøres det ved loddtrekning hvilken liste mandatet skal tilfalle.

- (3) Når det er avgjort hvor mange mandater en valgliste skal ha, fordeler valgstyret og valgrådet representantplassene til kandidatene på listen. Kandidater som ikke er valgbare, settes ut av betraktning. Kandidater som er satt opp med uthevet skrift, gis det stemmetillegg de har krav på i henhold til § 7-2 tredje ledd, før de personlige stemmer velgerne har gitt til kandidatene telles opp. Deretter kåres kandidatene i rekkefølge etter antall mottatte personlige stemmer. Har flere kandidater fått like mange stemmer, eller ingen stemmer, er rekkefølgen på listen avgjørende.
- (4) Valgstyret skal underrette de valgte medlemmene og varamedlemmene av menighetsrådet om utfallet av valget.
- (5) Valgrådet i bispedømmet skal underrette de valgte medlemmene og varamedlemmene av bispedømmerådet og Kirkemøtet om utfallet av valget.

Kapittel 8. Nærmere bestemmelser ved flertallsvalg

§ 8-1. Supplerende nominasjon

- (1) Dersom nominasjonskomiteen ved valg av menighetsråd ikke lykkes med å fremskaffe et tilstrekkelig antall kandidater innen listefristen, kan valgstyret godkjenne en liste med færre kandidater enn angitt i § 7-2 første ledd. Dersom det i et slikt tilfelle ikke foreligger andre godkjente listeforslag enn Nominasjonskomiteens liste, skal det åpnes for supplerende nominasjon. Dette kunngjøres innen 5. mai i valgåret, med frist til kl. 12 den 5. juni. For supplerende nominasjon ved valg av menighetsråd gjelder følgende:
  - c. Et forslag til kandidat fremmet ved supplerende nominasjon skal være egenhendig underskrevet av fem stemmeberettigede forslagsstillere.
  - d. For øvrig gjelder § 7-4 tilsvarende for forslag om supplerende nominasjon.
- (2) Valgrådet i bispedømmet skal kunngjøre muligheten for supplerende nominasjon dersom det blir klart at valget gjennomføres som flertallsvalg. Fristen for supplerende nominasjon er 5. juni i valgåret. For supplerende nominasjon ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet gjelder følgende:
  - f. Et antall stemmeberettigede kirkemedlemmer i et bispedømme, minimum 75 fra minst tre ulike sokn, hvorav maksimum 50 prosent av forslagsstillerne kan komme fra ett og samme sokn, kan fremme alternative kandidater i den supplerende nominasjonsrunden.
  - g. Forslagsstillerne kan kun nominere én kandidat. Det må foreligge underskrift fra forslagsstillerne.
  - h. Forslagsstillerne må oppgi en tillitsvalgt for forslagsstillerne.
  - i. Det må også foreligge skriftlig bekreftelse fra kandidaten om at vedkommende er villig til å stille til valg.
  - j. For øvrig gjelder § 7-4 tilsvarende for forslag om supplerende nominasjon.
- (3) Vedkommende valgmyndighet skal innen 7. juni i valgåret avgjøre om forslag om supplerende nominasjon skal godkjennes. Godkjent forslag settes nederst på den endelige valglisten. Rekkefølgen på de supplerte kandidater avgjøres ved

loddtrekning. Det må tydelig fremgå at de supplerte kandidater ikke er nominasjonskomiteens nederst prioriterte kandidater.

§ 8-2. Stemmesedler. Velgernes adgang til å endre på stemmesedler.

Ved flertallsvalg gjelder bestemmelsene i § 7-8 tilsvarende med følgende særregel: Ved flertallsvalg med én valgliste ved valg til menighetsråd, kan velgeren tilføye navnet på inntil tre valgbare personer på valglisten. Et navn kan bare føres opp én gang på hver stemmeseddel.

§ 8-3. Kandidatkåringen

Kandidater som er satt opp med uthevet skrift, gis det stemmetillegg de har krav på i henhold til § 7-2 tredje ledd, før de personlige stemmer velgerne har gitt til kandidatene telles opp. Deretter kåres kandidatene i rekkefølge etter antall mottatte personlige stemmer. Kandidater som ikke er valgbare, settes ut av betraktning. Har flere kandidater fått like mange stemmer eller ingen stemmer, er rekkefølgen på listen avgjørende.

Kapittel 9. Forhåndsstemmegivningen

§ 9-1. Perioden for forhåndsstemmegivningen.

- (1) Valgstyret skal legge til rette for forhåndsstemmegivning i tidsrommet 10. august til fredagen før valgdagen. Forhåndsstemmegivningen skal som et minimum kunne skje på minst ett kirkekontor i fellesrådsområdet i ordinær åpningstid, men det bør kunne skje i hvert sokn. Det bør også legges til rette for at forhåndsstemmegivning kan foregå både på dag- og kveldstid, på de institusjoner som geografisk hører til det enkelte sokn og på sentrale møteplasser for unge i regi av menigheten. Det kan legges til rette for forhåndsstemmegivning i tilknytning til gudstjenester.
- (2) Personer som midlertidig oppholder seg i et annet sokn enn der de er manntallsført, kan stemme ved valget i bostedssoknet ved å avgi forhåndsstemme i det sokn de midlertidig oppholder seg innenfor de åpningstider valgstyret har fastsatt. Stemmeseddel til alle sokn og kategorialmenigheter er tilgjengelig på internett, og aktuell stemmeseddel kan også fås ved henvendelse til et menighetskontor.
- (3) Valgstyret kunngjør forhåndsstemmegivning med tid og sted.
- (4) Velgere som ønsker det, kan avgi forhåndsstemme fra 10. august i valgåret innenfor de åpningstider valgstyret har fastsatt.
- (5) Forhåndsstemmegivningen må ikke foregå senere enn siste fredag før valgdagen. Forhåndsstemming i annet sokn enn der man har stemmerett, må gjøres innen 1. september.
- (6) Velgeren er selv ansvarlig for å avgi forhåndsstemme på et tidspunkt som gjør at forhåndsstemmegivningen kommer inn til valgstyret innen valgdagen.
- (7) Ved forhåndsstemmegivningen skal det fra 10. august være minst to stemmemottakere til stede ved mottak av forhåndsstemmer.

§ 9-2. Hvem kan motta forhåndsstemmer.

- (1) Stemmemottakere oppnevnes av valgstyret.

- (2) Kandidat som er oppført på valgliste ved valg til menighetsråd eller bispedømmeråd og Kirkemøtet, kan oppnevnes til stemmemottaker eller valgfunksjonær i vedkommende sokn/bispedømme.

§ 9-3. På hvilke steder kan det mottas forhåndsstemmer.

- (1) Forhåndsstemmeavgivningen skal foregå i egnet og tilgjengelig lokale. Velgerne skal kunne ta seg inn i valglokalene uten hjelp. Andre lokaler skal ikke benyttes med mindre særlige grunner foreligger.
- (2) Hos stemmemottaker oppnevnt av valgstyret foregår stemmeavgivning
  - a) på helse- og omsorgsinstitusjoner og
  - b) der valgstyret ellers beslutter at det skal mottas forhåndsstemmer.
- (3) Velgere som på grunn av sykdom eller uførhet ikke kan avgi stemme etter annet ledd, kan etter søknad til valgstyret avgi forhåndsstemme der de oppholder seg dersom valgstyret velger å legge til rette for det. Valgstyret fastsetter selv fristen for når søknaden må være kommet inn til valgstyret. Fristen må fastsettes til et tidspunkt innenfor perioden mellom tirsdag og fredag siste uke før valget. Dersom valgstyret velger å legge til rette for slik stemmeavgivning, skal søknadsfristen kunngjøres.

§ 9-4. Fremgangsmåten ved stemmeavgivningen.

- (1) Velger skal i enerom og usett brette sammen stemmeseddelen slik at det ikke er synlig hvilken valgliste velgeren stemmer på.
- (2) Når stemme mottas fra velger som er manntallsført i soknet, skal følgende prosedyre følges: Etter at stemmeseddelen er stemplet, legger velgeren denne selv i en stemmesedelkonvolutt og limer denne igjen. Stemmemottaker legger stemmesedelkonvolutten sammen med eventuelt valgkort i en omslagskonvolutt som legges i en valgurne. Dersom det ikke er utstedt et valgkort eller velgeren ikke har valgkortet med seg, skal velgeren selv påføre navn, fødselsdato og adresse på omslagskonvolutten.
- (3) Når stemme mottas fra velger som er manntallsført i et annet sokn, skal følgende prosedyre følges: Etter at stemmeseddelen er stemplet, legger velgeren denne selv i en stemmesedelkonvolutt og limer denne igjen. Stemmemottaker legger stemmesedelkonvolutten sammen med eventuelt valgkort i en omslagskonvolutt. Dersom det ikke er utstedt et valgkort eller velgeren ikke har valgkortet med seg, skal velgeren selv påføre navn, fødselsdato og adresse på omslagskonvolutten. Omslagskonvolutten skal sendes det soknet velgeren er manntallsført i.
- (4) Velger som er ukjent for stemmemottaker, skal legitimere seg. Velgers identitet kan ved stemmeavgivning på institusjon i stedet bekreftes av en ansatt som legitimerer seg.
- (5) Stempel som brukes ved forhåndsstemmeavgivningen kan være det samme stempel som brukes på valgtinget.
- (6) Velger som har behov for det, kan selv be stemmemottaker om å få hjelp ved stemmeavgivningen. Velger med alvorlig psykisk eller fysisk funksjonshemming kan selv peke ut en ekstra hjelper blant de personer som er til stede i valglokalet. Stemmemottaker skal gjøre hjelperen oppmerksom på at vedkommende har taushetsplikt etter § 17-2 annet ledd.
- (7) Valgurner som brukes ved forhåndsstemmeavgivningen skal være forseglet.

§ 9-5. Valgagitasjon m.m.

- (1) Valgagitasjon er ikke tillatt i det rommet der forhåndsstemmegivningen foregår.
- (2) Uvedkommende må ikke få kunnskap om forbruket av de forskjellige valglistenes stemmesedler.

§ 9-6. Særskilte regler

- (1) Kirkerådet kan gi særskilte regler for forhåndsstemmegivning i Svalbard kirke og Sjømannskirken.
- (2) Kirkerådet kan gi særskilte regler om internettstemmegivning under forhåndsstemmegivningen.

Kapittel 10. Tidspunktet for valg. Stemmegivningen på valgtinget

§ 10-1. Tidspunktet for valgene

- (1) Valg av medlemmer til menighetsråd og bispedømmeråd og Kirkemøtet skal holdes i alle menigheter samtidig med, og i lokaler i umiddelbar nærhet til, valg til Stortinget eller fylkesting og kommunestyre. Kirkemøtet fastsetter valgår.
- (2) Hoveddelen av valgtinget må holdes på den offisielle valgdagen. I de kommuner det holdes valg også søndagen før den offisielle valgdagen, skal det også holdes valg til menighetsråd og bispedømmeråd og Kirkemøtet samtidig. Tid for stemmegivningen skal følge tid for stemmegivning for det samtidig pågående offentlige valget. Valgstyret kan bestemme at valg i kirken i tilknytning til gudstjeneste søndagen før den offisielle valgdagen avholdes som en del av selve valgtinget.

§ 10-2. Tid og sted for stemmegivningen. Organisering

- (1) Valgstyret bestemmer etter § 10-1 hvor stemmegivningen skal foregå. Stemmegivningen skal foregå i egnet og tilgjengelig lokale. Velgerne skal kunne ta seg inn i valglokalene uten hjelp. Andre lokaler skal ikke benyttes med mindre særlige grunner foreligger. Det skal ikke benyttes samme rom som det samtidig pågående offentlige valget benytter. Kommunens stemmekretser skal følges. Der disse ikke samsvarer med soknegrensene, kan valgstyrene i de berørte sokn inngå samarbeid om avviklingen av valget i en stemmekrets. På hvert stemmested foregår stemmegivningen for en viss del av manntallet.
- (2) Valgstyrene i et fellesrådsområde kan i fellesskap bestemme at det skal bli adgang til at velgerne kan avgi stemme i alle soknene innenfor fellesrådsområdet, enten for begge kirkelige valg eller kun for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Dersom et flertall av valgstyrene i fellesrådsområdet går inn for slik tilrettelegging, skal alle valgstyrene i fellesrådsområde tilrettelegge for dette. Velgere som avgir stemme i et sokn de ikke er manntallsført i, avgir stemme i stemmeseddelkonvolutt etter prosedyren for forhåndsstemmegivning i § 9-4. Valgstyret plikter i så tilfelle å sørge for at omslagskonvoluttene blir overlevert til vedkommende sokn.
- (3) Dersom valggjennomføringen i et sokn ikke uten uforholdsmessige vanskeligheter kan oppfylle kravene til tid og sted for stemmegivningen, kan bispedømmerådet innvilge dispensasjon fra kravene. Frist for å søke om dispensasjon er 15. mai i valgåret.

- (4) Valgstyret kunngjør tid og sted for stemmegivningen, senest innen forhåndsstemmegivningen starter 10. august. I kunngjøringen skal det gjøres rede for når og hvor valgtinget skal holdes, når stemmegivningen skal være avsluttet, hvor og når forhåndsstemmegivningen skal foregå, og hvor mange medlemmer og varamedlemmer som skal velges. Når stemmegivningen foregår på flere steder, skal det i kunngjøringen dessuten gjøres rede for hvem som skal stemme på de forskjellige steder, og når valget skal holdes på hvert sted. Valget bør kunngjøres flere ganger.
- (5) Kandidat som er oppført på valgliste ved valg til menighetsråd eller bispedømmeråd og Kirkemøtet, kan oppnevnes til stemmemottaker eller valgfunksjonær i vedkommende sokn/bispedømme.

§ 10-3. Ordensregler

- (1) I valglokalet og i de rom som velgeren må passere for å komme frem til valglokalet, er det ikke tillatt å drive valgagitasjon eller å utføre handlinger som kan forstyrre eller hindre en normal gjennomføring av valghandlingen. Det er ikke tillatt for uvedkommende å føre kontroll med hvem som møter frem og avgir stemme, eller å foreta velgerundersøkelser eller liknende utspørring av velgerne.
- (2) Uvedkommende må ikke få kunnskap om forbruket av de forskjellige valglistenes stemmesedler.
- (3) Stemmestyrets leder kan om nødvendig bortvise den som opptrer i strid med reglene i denne paragrafen.

§ 10-4. Stemmegivning i valglokalet

- (1) Når valgtinget åpner, skal velgere som er innført i manntallet i soknet, gis adgang til å avgi stemme etter hvert som de møter frem.
- (2) Stemmestyret setter et kryss i manntallet ved velgerens navn. Velger som er ukjent for stemmemottaker, skal legitimere seg.
- (3) Velgeren skal i enerom og usett brette sammen stemmeseddelen slik at det ikke er synlig hvilken valgliste velgeren stemmer på. Velgeren leverer stemmeseddelen til stemmestyret, som stempler den med et offisielt stempel. Velgeren legger selv stemmeseddelen ned i en urne.
- (4) Velgere som ikke er innført i vedkommende del av manntallet, skal ikke legge stemmeseddelen i urnen. Etter at stemmeseddelen er blitt stemplet, skal velgeren selv legge den i en stemmeseddelkonvolutt og gi denne til stemmestyret. Stemmestyret legger stemmeseddelkonvolutten i en omslagskonvolutt, kleber den igjen og påfører den velgerens navn, bostedsadresse og fødselsdato.
- (5) Velger som har behov for det, kan selv be stemmestyret om å få nødvendig hjelp ved stemmegivningen. Velger med alvorlig psykisk eller fysisk funksjonshemming kan selv peke ut en ekstra hjelper blant de personer som er til stede i valglokalet. Stemmestyret skal gjøre hjelperen oppmerksom på at vedkommende har taushetsplikt.
- (6) Valgurner som brukes ved stemmegivningen på valgdagen, skal være forseglet.

§ 10-5. Stemmegivning utenfor valglokalet

Er velgeren ikke i stand til å bevege seg inn i valglokalet, kan vedkommende avgi stemme til to stemmemottakere umiddelbart utenfor valglokalet.

§ 10-6. Avslutning av stemmegivningen

Stemmelokalet stenges på det tidspunkt som er fastsatt. Velgere som da har møtt frem ved valglokalet, skal få avgi stemme.

§ 10-7. Oppbevaring og transport av valgmateriell

Alt valgmateriell skal oppbevares og transporteres på betryggende måte.

Del 3: Valg av andre medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Kapittel 11. Valg av prest og lek kirkelig tilsatt til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet

§ 11-1. Nominasjon

(1) Ved nominasjon til valg av prest gjelder følgende:

- a. Valgrådet skal i samarbeid med prosten innkalle prestene i ordnet kirkelig stilling i hvert prosti til et møte hvor prestene velger en prest som medlem og en prest som varamedlem til nominasjonskomiteen for prestene. Det bør tilstrebes representasjon av yngre prester samt at begge kjønn er representert.
- b. Valgbare til nominasjonskomiteen er de som er valgbare ved valg av prest, jf. § 3-3. Medlemmer og varamedlemmer av bispedømmerådet er utelukket fra å være representert i nominasjonskomiteen.
- c. Valgrådet skal i god tid, senest 1. januar i valgåret, sende en oppfordring til prestene i ordnet kirkelig stilling i bispedømmet om innen 1. mars å fremme forslag til geistlig medlem av bispedømmerådet og Kirkemøtet. Valgrådet i Oslo bispedømme skal sende en oppfordring til samtlige prester i døvemenighetene om å fremme forslag til geistlig medlem. De som foreslås, skal forespørres om de er villige til å la seg nominere.

(2) Ved nominasjon til valg av lek kirkelig tilsatt gjelder følgende:

- a. Valgrådet skal i samarbeid med kirkevergen ved prostesetet innkalle de leke kirkelig tilsatte i hvert prosti til et møte hvor de leke kirkelig tilsatte velger et medlem og et varamedlem til nominasjonskomiteen for lek kirkelig tilsatte. Det bør tilstrebes representasjon av yngre leke kirkelig tilsatte samt at begge kjønn er representert.
- b. Der tungtveiende grunner tilsier at det ikke er mulig å gjennomføre valgmøte ved valg av lek kirkelig tilsatt, kan valgrådet gi dispensasjon. I slike tilfeller skal følgende prosedyre følges:
  - i. Kirkevergen ved prostesetet sammenkaller én representant fra hver yrkesgruppe til et møte hvor det oppstilles én eller flere kandidater til nominasjonskomiteen. Representantene utpekes etter forslag fra de tillitsvalgte for yrkesgruppene. En bør forsøke å få med representanter for ulike sokn i prostiet.

- ii. Forslaget/forslagene sendes ut på avstemning blant de stemmeberettigede leke kirkelig tilsatte i prostiet. Avstemningen finner sted på e-post innen fristen for avholdelse av valg møte.
  - c. Valgbare til nominasjonskomiteen er de som er valgbare ved valg av lek kirkelig tilsatt, jf. § 3-4. Medlemmer og varamedlemmer av bispedømmerådet er utelukket fra å være representert i nominasjonskomiteen.
  - d. Valgrådet skal i god tid, senest 1. januar i valgåret, sende en oppfordring til leke kirkelig tilsatte i bispedømmet om innen 1. mars å fremme forslag til lek kirkelig tilsatt medlem av bispedømmerådet. Valgrådet i Oslo bispedømme skal sende en oppfordring til samtlige leke kirkelig tilsatte i døvemenighetene om å fremme slikt forslag. De som foreslås skal forespørres om de er villige til å la seg nominere.
- (3) Ved nominasjon til prest og til lek kirkelig tilsatt gjelder følgende felles bestemmelser:
- a. Nominasjonskomiteene velger selv sin leder. Etter utløpet av fristen innkalles nominasjonskomiteene til ett eller flere møter der den setter opp listeforslag med fem kandidater. Nominasjonskomiteene bestemmer selv sin voteringsordning. Uenighet avgjøres ved alminnelig flertall. I tillegg til de innkomne forslag kan nominasjonskomiteenes medlemmer fremme forslag om én kandidat hver.
  - b. Nominasjonskomiteene bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål og skal i forbindelse med nominasjonen innhente kandidatenes syn på slike spørsmål. Nominasjonskomiteene fastsetter selv hvilke spørsmål som skal forelegges kandidatene. Bare personer som er valgbare, kan oppføres på listeforslaget. Kandidatene spørres på forhånd om de er villige til å stå på listeforslaget.

§ 11-2. Krav til og behandling av listen

- (1) Fristen for innlevering av nominasjonskomiteens listeforslag er 30. april i valgåret. Listeforslaget anses for innlevert når det er kommet inn til valgrådet.
- (2) Listeforslaget må oppfylle følgende vilkår:
- a. Det må angi hvilket valg det gjelder.
  - b. Det må angi hvilke kandidater som stiller til valg på listen. Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan ikke settes på listen. Kandidatene føres opp på listen i alfabetisk rekkefølge med angivelse av fullstendig navn, stilling, menighet og alder.
  - c. Listeforslaget må inneholde
    - i. minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn,
    - ii. kandidater fra forskjellige distrikter og
    - iii. om mulig minst én kandidat under 30 år.
  - d. Listeforslaget må være underskrevet av nominasjonskomiteens leder.
- (3) Listeforslaget skal ikke inneholde annen type informasjon til velgerne enn det som fremgår av denne paragrafen.
- (4) Listeforslaget skal ha følgende vedlegg:

- a. En oversikt over kandidatenes fødselsdato.
  - b. Dersom en kandidat ikke tilfredsstillter krav for valgbarhet når listeforslaget innleveres, må det ligge ved en erklæring fra kandidaten om at vedkommende vil være valgbar på valgdagen.
  - c. En oversikt over kandidatene der disse blir nærmere presentert. Foruten de opplysninger som finnes på listeforslaget, tas det her med opplysninger om utdanning/yrke, verv i offisiell og kirkelig sammenheng og andre opplysninger som vil være av betydning for dem som skal avgi stemme. Kandidatene presenteres også med bilde. Det forutsettes at presentasjonen også omfatter hva kandidatene særlig vil arbeide for og ser som viktige satsingsområder, samt opplysninger om kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål.
- (5) Valgrådet avgjør innen 5. mai i valgåret om forslag til valglister kan godkjennes.
- (6) Dersom et listeforslag ved innleveringen ikke oppfyller reglens krav, skal valgrådet gjennom forhandlinger med nominasjonskomiteens leder forsøke å bringe forslaget i samsvar med reglene.
- (7) Valgrådet skal underrette samtlige kandidater på listeforslaget om at de er satt opp på listeforslag og opplyse om adgangen til å søke om fritak.

§ 11-3. Supplerende nominasjon

- (1) Stemmeberettigede prester i bispedømmet, minst ti i antallet og med representasjon fra minst to prostier, kan fremme alternative kandidater i den supplerende nominasjonen ved valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet innen 5. juni i valgåret.
- (2) Stemmeberettigede leke kirkelig tilsatte i bispedømmet, minst ti i antallet og med representasjon fra minst to prostier, kan fremme alternative kandidater i den supplerende nominasjonen ved valg av lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet innen 5. juni i valgåret.
- (3) Forslagsstillerne kan kun nominere én kandidat. Det må foreligge underskrift fra forslagsstillerne og det må oppgis en tillitsvalgt for forslagsstillerne. Det må også foreligge skriftlig bekreftelse fra kandidaten om at vedkommende er villig til å stille til valg.
- (4) Forslag til kandidater ved supplerende nominasjon skal føres opp på den endelige valglisten så sant de er kommet inn innen fristens utløp og vilkårene i de to forrige leddene er oppfylt.

§ 11-4. Stemmesedler. Velgernes adgang til å endre på stemmeseddelen.

- (1) Valgrådet avgjør om forslagene om supplerende nominasjon skal godkjennes og setter opp de endelige valglistene innen 7. juni. Valgrådet sørger uten ugrunnet opphold for at disse listene blir kunngjort.
- (2) Valgrådet skal sørge for at stemmeseddelen til valg av prest blir mangfoldiggjort og sendt prestene i kirkelig prestestilling i bispedømmet, herunder for Oslo bispedømmes del prester i døvemenighetene, innen 15. juni sammen med en egen presentasjon av kandidatene, og med angivelse av frist for innsending av stemmesedler.

- (3) Valgrådet skal sørge for at stemmeseddelen til valg av leke kirkelig tilsatt blir mangfoldiggjort og sendt samtlige stemmeberettigede leke kirkelig tilsatte i bispedømmet, herunder for Oslo bispedømmes del leke kirkelig tilsatte i døvemenighetene, innen 15. juni sammen med en egen presentasjon av kandidatene og med angivelse av frist for innsending av stemmesedler.
- (4) Som stemmeseddel skal den tilsendte stemmeseddel benyttes. Det skal gå tydelig fram av stemmeseddelen at kandidatene er ordnet alfabetisk og ikke er rangert i prioritert rekkefølge.
- (5) Velgeren kan gi uttrykk for sin rangering av kandidatene på stemmeseddelen ved å markere velgerens første preferanse med tallet én, andrepreferansen med tallet to osv. Velgeren skal rangere minst én kandidat. Velgeren kan rangere så mange av de nominerte kandidatene som velgeren ønsker. Andre endringer på stemmeseddelen teller ikke med ved valgoppgjøret.

§ 11-5. Fremgangsmåte ved stemmegivningen

- (1) Stemmeseddelen legges i nøytral stemmeseddelkonvolutt som lukkes og sendes sammen med et følgeskriv i nøytral omslagskonvolutt direkte til valgrådet innen valgdagen for direkte valg av leke representanter.
- (2) Stemmesedler fra flere prester i en menighet kan legges sammen i en nøytral omslagskonvolutt. Det skal i følgeskrivet fremgå hvem som har stemt.
- (3) Stemmesedler fra leke kirkelig tilsatte i en menighet kan legges sammen i en nøytral omslagskonvolutt. Det skal i følgeskrivet fremgå hvem som har stemt.
- (4) Velgeren er selv ansvarlig for å avgi stemme på et tidspunkt som gjør at stemmen kommer inn til valgrådet innen valgdagen for direkte valg av leke representanter.

§ 11-6. Kandidatkåring

- (1) Valgrådet er ansvarlig for opptelling av stemmesedler.
- (2) Valget finner sted som preferansevalg. Den som har fått flere førstestemmer enn halvparten av de godkjente stemmesedler, skal kåres til medlem. Har ingen kandidat fått et tilstrekkelig antall førstestemmer, strykes den kandidat som har færrest førstestemmer, og på de stemmesedler hvor den strøkne sto først, skal det telles opp hvem som har kommet frem på førsteplass. Dette regnes som førstestemmer som kommer i tillegg til førstestemmene fra første opptelling. Dette pågår til en kandidat er valgt etter annet punktum. Har to eller flere kandidater samme antall førstestemmer, avgjøres det ved loddtrekning hvem som skal strykes. Tilsvarende prosedyre følges ved kåring av varamedlemmer.
- (3) Valgrådet skal underrette det valgte medlemmet og varamedlemmene om utfallet av valget.

Kapittel 12. Valg av døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet

§ 12-1. Nominasjon

- (1) De leke medlemmene i Døvekirkenes fellesråd, med unntak av kirkelige tilsatte, er nominasjonskomité for det særskilte valget av døvemenighetenes representant til

Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet. Medlemmer og varamedlemmer i bispedømmerådet er utelukket fra å sitte i nominasjonskomiteen.

- (2) Valgrådet i Oslo bispedømme skal i god tid, senest innen 1. januar i valgåret, sende en oppfordring til samtlige døves menighetsråd om innen 1. mars å fremme forslag på tre leke medlemmer til det særskilte valget av representant fra døvemenighetene til Oslo bispedømmeråd. De som foreslås, skal forespørres om de er villige til å la seg nominere.
- (3) Nominasjonskomiteen velger selv sin leder. Etter utløpet av fristen innkalles nominasjonskomiteen til ett eller flere møter der den setter opp et listeforslag på fem kandidater. Nominasjonskomiteen bestemmer selv sin voteringsordning. Uenighet avgjøres ved alminnelig flertall. I tillegg til de innkomne forslag kan nominasjonskomiteens medlemmer fremme forslag om én kandidat hver.
- (4) Nominasjonskomiteen bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål og skal i forbindelse med nominasjonen innhente kandidatenes syn på slike spørsmål. Nominasjonskomiteen fastsetter selv hvilke spørsmål som skal forelegges kandidatene. Bare personer som er valgbare, kan oppføres på listeforslaget. Kandidatene spørres på forhånd om de er villige til å stå på listeforslaget.

§ 12-2. Krav til og behandling av listen

- (1) Fristen for innlevering av nominasjonskomiteens listeforslag er 30. april i valgåret. Listeforslaget anses for innlevert når det er kommet inn til valgrådet.
- (2) Listeforslaget må oppfylle følgende vilkår:
  - a. Det må angi hvilket valg det gjelder.
  - b. Det må angi hvilke kandidater som stiller til valg på listen. Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan settes på listen. Kandidatene føres opp på listen i alfabetisk rekkefølge med angivelse av fullstendig navn, stilling, menighet og alder.
  - c. Listeforslaget må inneholde
    - i. minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn,
    - ii. kandidater fra forskjellige døvemenigheter, og
    - iii. om mulig minst én kandidat under 30 år.
  - d. Listeforslaget må være underskrevet av nominasjonskomiteens leder.
- (3) Listeforslaget skal ikke inneholde annen type informasjon til velgerne enn det som fremgår av denne paragrafen.
- (4) Listeforslaget skal ha følgende vedlegg:
  - a. En oversikt over kandidatenes fødselsdato.
  - b. Dersom en kandidat ikke tilfredsstillter krav for valgbarhet når listeforslaget innleveres, må det ligge ved en erklæring fra kandidaten om at vedkommende vil være valgbar på valgdagen.
  - c. En oversikt over kandidatene der disse blir nærmere presentert. Foruten de opplysninger som finnes på listeforslaget, tas det her med opplysninger om utdanning/yrke, verv i offisiell og kirkelig sammenheng og andre opplysninger som vil være av betydning for dem som skal avgi stemme. Kandidatene presenteres også med bilde. Det forutsettes at presentasjonen

også omfatter hva kandidatene særlig vil arbeide for og ser som viktige satsingsområder, samt opplysninger om kandidatens syn på aktuelle kirkelige spørsmål.

- (5) Valgrådet i Oslo bispedømme avgjør innen 5. mai i valgåret om listeforslag fra nominasjonskomiteen kan godkjennes.
- (6) Dersom et listeforslag ved innleveringen ikke oppfyller reglens krav, skal valgrådet gjennom forhandlinger med nominasjonskomiteens leder forsøke å bringe forslaget i samsvar med reglene. Valgrådet kan etter slike forhandlinger godkjenne en valgliste med færre kandidater enn foreskrevet.

§ 12-3. Supplerende nominasjon

- (1) Stemmeberettigede, minst ti i antallet og med representasjon fra minst to døvemenigheter, kan fremme alternative kandidater i den supplerende nominasjonen innen 5. juni. Forslagsstillerne kan kun nominere én kandidat. Det må foreligge underskrift fra forslagsstillerne og det må oppgis en tillitsvalgt for forslagsstillerne. Det må også foreligge skriftlig bekreftelse fra kandidaten om at vedkommende er villig til å stille til valg.
- (2) Forslag til kandidater ved supplerende nominasjon skal føres opp på den endelige valglisten så sant de er kommet inn innen fristens utløp og vilkårene i forrige ledd er oppfylt.

§ 12-4. Stemmegivning

Valg av representant for døvemenighetene til Oslo bispedømmeråd skjer samtidig og ved samme sted som ved valg av døves menighetsråd.

§ 12-5. Stemmesedler. Velgernes adgang til å endre på stemmeseddelen.

- (1) Stemmeseddelen ved valg av døvemenighetenes representant skal utformes av valgrådet i Oslo bispedømme.
- (2) Velgeren avgir stemme ved å sette et kryss ved navnet til en av de nominerte kandidatene. Dersom det er satt kryss ved navnet til flere kandidater, tas det kun hensyn til det øverste krysset. Andre endringer på stemmeseddelen teller ikke med ved valgoppgjøret.

§ 12-6. Fremgangsmåte ved stemmegivningen

- (1) Ved forhåndsstemmegivning skal prosedyrene for forhåndsstemmegivning i annet sokn enn bostedssoknet etter § 9-4 tredje ledd følges tilsvarende. Omslagskonvolutten skal sendes til den aktuelle døvemenigheten.
- (2) Ved stemmegivning på valgtinget i døvemenigheten skal prosedyrene for stemmegivning på valgting etter § 10-4 følges tilsvarende.

§ 12-7. Kandidatkåring

- (1) Valgrådet i Oslo bispedømme er ansvarlig for opptelling av stemmesedler.
- (2) Valget finner sted som flertallsvalg. Den som har flest stemmer, skal kåres til medlem. Tilsvarende gjelder ved kåring av varamedlemmer.
- (3) Valgrådet skal underrette det valgte medlemmet og varamedlemmene om utfallet av valget.

Kapittel 13. Valg av samiske representanter til bispedømmeråd og Kirkemøtet

§ 13-1 Valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Valgrådet i Nidaros bispedømme styrer valget av sørsamisk representant.
- (2) Nidaros bispedømmeråd oppnevner en sørsamisk representant til nominasjonskomiteen for valg av leke medlemmer etter forslag fra Samisk kirkeråd. Samisk kirkeråd innhenter forslag til representanter til nominasjonskomiteen fra Saemien Åålmege, fra alle menighetsrådene i sørsamisk språkområde samt alle andre menighetsråd i Nidaros bispedømme.
- (3) Nidaros bispedømmeråd skal i god tid, senest innen 1. januar i valgåret, sende en oppfordring til Saemien Åålmege, til alle menighetsråd i sørsamisk språkområde samt til andre menighetsråd i Nidaros bispedømme om innen 1. mars å fremme forslag på tre sørsamiske kandidater. De som foreslås, skal forespørres om de er villige til å la seg nominere.
- (4) For nominasjonsprosessen ved valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd gjelder § 12-1 tredje og fjerde ledd tilsvarende.
- (5) Fristen for innlevering av nominasjonskomiteens listeforslag er 30. april i valgåret. Listeforslaget anses for innlevert når det er kommet inn til valgrådet.
- (6) Listeforslaget må oppfylle følgende vilkår:
  - a. Det må angi hvilket valg det gjelder.
  - b. Det må angi hvilke kandidater som stiller til valg på listen. Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen kan ikke settes på listen. Kandidatene føres opp på listen i alfabetisk rekkefølge med angivelse av fullstendig navn, stilling, menighet og alder.
  - c. Listeforslaget må inneholde
    - i. minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn,
    - ii. kandidater fra forskjellige distrikter, og
    - iii. om mulig minst én kandidat under 30 år.
  - d. Listeforslaget må være underskrevet av nominasjonskomiteens leder.
- (7) Listeforslaget skal ikke inneholde annen type informasjon til velgerne enn det som fremgår av sjettede ledd.
- (8) Valgrådet i Nidaros bispedømme avgjør innen 5. mai i valgåret om listeforslaget fra nominasjonskomiteen kan godkjennes.
- (9) Stemmeberettigede, minst ti i antallet, kan fremme alternative kandidater i den supplerende nominasjonen innen 5. juni. Forslagsstillerne kan kun nominere én kandidat. Det må foreligge underskrift fra forslagsstillerne og det må oppgis en tillitsvalgt for forslagsstillerne. Det må også foreligge skriftlig bekreftelse fra kandidaten om at vedkommende er villig til å stille til valg.
- (10) Forslag til kandidater ved supplerende nominasjon skal føres opp på den endelige valglisten så sant de er kommet inn innen fristens utløp og vilkårene i forrige ledd er oppfylt.
- (11) Valgrådet skal sende stemmeseddelen for valg av sørsamisk representant til de stemmeberettigede medlemmene i Saemien Åålmege innen 15. juni. Velgeren avgir

stemme ved å sette et kryss ved navnet til en av de nominerte kandidatene. Dersom det er satt kryss ved navnet til flere kandidater, tas det kun hensyn til det øverste krysset. Andre endringer på stemmeseddelen teller ikke med ved valgoppgjøret.

- (12) Stemmeseddelen legges i nøytral stemmesedelkonvolutt som lukkes og sendes sammen med et følgeskriv i nøytral omslagskonvolutt direkte til valgrådet innen valgdagen for direkte valg av leke representanter.
- (13) Velgeren er selv ansvarlig for å avgi stemme på et tidspunkt som gjør at stemmen kommer inn til valgrådet innen valgdagen for direkte valg av leke representanter.
- (14) For valget av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd gjelder § 12-7 tilsvarende, men med valgrådet i Nidaros bispedømme som ansvarlig organ.

§ 13-2. Valg av lulesamisk og nordsamiske representanter til Sør-Hålogaland og Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet

Samisk kirkelig valgmøte velger lulesamisk representant til Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet og nordsamisk representant til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet etter nærmere regler vedtatt av Kirkemøtet.

Del 4: Felles bestemmelser

Kapittel 14. Prøving av stemmegivninger og stemmesedler, opptelling, protokollering, m.m.

§ 14-1. Valgstyrets godkjenning av forhåndsstemmegivning avgitt i stemmesedelkonvolutt

- (1) En forhåndsstemmegivning skal godkjennes dersom
  - a. velgeren er innført i manntallet i soknet,
  - b. stemmegivningen inneholder tilstrekkelige opplysninger til å fastslå hvem velgeren er,
  - c. stemmegivningen er avgitt til rett tid,
  - d. stemmegivningen er levert til rett stemmemottaker,
  - e. omslagskonvolutten ikke er åpnet eller forsøkt åpnet,
  - f. velgeren ikke allerede har avgitt godkjent stemmegivning og
  - g. stemmegivningen er kommet inn til valgstyret innen kl. 21 på valgdagen.
- (6) Velgerens stemmegivning er godkjent når vedkommende er krysset av i manntallet.
- (7) Forhåndsstemmegivningene skal godkjennes før valgdagen i den utstrekning det er mulig.

§ 14-2. Godkjenning av stemmegivning gitt på valgtinget

- (1) En stemmegivning avgitt på valgtinget skal godkjennes dersom
  - g. velgeren er innført i manntallet i soknet,
  - h. velgeren har fått anledning til å avgi stemme, og
  - i. velgeren ikke allerede har avgitt godkjent stemmegivning.
- (2) Velgerens stemmegivning er godkjent når vedkommende er krysset av i manntallet.

§ 14-3. Valgrådets godkjenning av stemmegivning i valg etter kapittel 11, 12 og 13

- (1) En stemmegivning ved valg av representant for døvemenighetene, ved valg av sørsamisk representant, ved valg av prest og ved valg av lek kirkelig tilsatt skal godkjennes dersom:
  - m. velgeren er innført i manntallet,
  - n. stemmegivningen inneholder tilstrekkelige opplysninger til å fastslå hvem velgeren er,
  - o. stemmegivningen er avgitt til rett tid,
  - p. omslagskonvolutten ikke er åpnet eller forsøkt åpnet,
  - q. velgeren ikke allerede har avgitt godkjent stemmegivning og
  - r. stemmegivningen er kommet inn til valgrådet innen kl. 17 dagen etter valgdagen. For stemmegivninger ved valg av døvemenighetenes representant må stemmegivningen være kommet inn til valgrådet innen kl. 17 ti dager etter valgdagen.
- (2) Velgerens stemmegivning er godkjent når vedkommende er krysset av i manntallet.

§ 14-4. Godkjenning av stemmesedler

- (1) En stemmeseddel skal godkjennes dersom
  - i. den har offisielt stempel,
  - j. det fremgår hvilket valg stemmeseddelen gjelder,
  - k. det fremgår hvilken liste velgeren har stemt på og
  - l. gruppen stiller liste i valgkretsen. Stemmeseddel beregnet på en annen valgkrets kan bare godkjennes dersom den gjelder en registrert nomineringsgruppe.
- (2) En avgitt stemmeseddel anses å være enslydende med den offisielle valglisten.
- (3) Dersom velgeren har benyttet en trykt stemmeseddel som ikke er enslydende med den offisielle valglisten, skal det ses bort fra eventuelle endringer foretatt av velgeren.

§ 14-5. Godkjenning av stemmesedler ved valg av andre medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Ved valg av prest og lek kirkelig tilsatt skal en stemmeseddel godkjennes dersom:
  - e. det fremgår hvilket valg stemmeseddelen gjelder og
  - f. det er rangert minst en kandidat på stemmeseddelen.
- (2) Ved valg av sørsamisk medlem og døvemenighetenes representant skal en stemmeseddel godkjennes dersom:
  - e. det fremgår hvilket valg stemmeseddelen gjelder og
  - f. det er oppført et navn på valgbar person i det respektive valget.

§ 14-6. Opptelling av stemmesedler

- (1) Valgstyret er ansvarlig for opptelling av stemmesedler til menighetsrådsvalget. Valgstyret og valgrådet har hver sine ansvarsområder knyttet til opptelling av stemmesedler til valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Valgrådet er ansvarlig for den endelige opptellingen av stemmesedler til valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Opptellingen foretas av de personer og på den måten valgstyret og

valgrådet har bestemt, i samsvar med de bestemmelser som følger av valgreglene. Kandidat som er oppført på valgliste, kan ikke delta i opptellingen av vedkommende valg.

- (2) Stemmesedler avgitt på forhånd og stemmesedler avgitt på valgtinget skal telles sammen.
- (3) Stemmesedlene skal telles opp i to omganger, ved en foreløpig og en endelig opptelling.
- (4) Foreløpig opptelling:
  - a. Forhåndsstemmegivninger samt valgtingsstemmegivninger avgitt ved andre stemmesteder i fellesrådsområdet enn der velgeren er manntallsført, skal behandles før den foreløpige opptellingen starter.
  - b. Foreløpig opptelling av stemmesedler avgitt på valgtinget skal starte så snart som mulig etter at stemmegivningen på valgtinget er avsluttet.
  - c. Stemmesedler til menighetsrådsvalget som det er tvil om kan godkjennes, legges til side og holdes utenfor opptellingen.
  - d. Hver listes foreløpige stemmetall finnes ved å telle hvor mange stemmesedler som er avgitt til hver liste. Det registreres også antallet rettede og urettede stemmesedler avgitt til hver liste. Stemmesedler til bispedømmeråds- og kirkemøtevalget som det er tvil om kan godkjennes, telles for seg.
  - e. Ved menighetsrådsvalg gjennomført som flertallsvalg telles også personstemmer i den foreløpige opptellingen etter følgende prosedyre:
    - i. Hver kandidat gis én stemme per urettet stemmeseddel.
    - ii. Ved opptellingen av de rettede stemmesedlene registreres alle endringer velgerne har gjort på stemmesedlene. Kandidater som har fått tilleggsstemmer, får to stemmer hver. Dersom det er gitt tilleggsstemme til flere enn tre kandidater, tas det kun hensyn til de tre øverste tilleggsstemmene.
    - iii. Tilføyde navn får én stemme hver. Dersom det er tilføyde mer enn tre navn, tas det kun hensyn til de tre øverste navnene.
    - iv. Øvrige kandidater får én stemme hver. Det tas ikke hensyn til strykninger.
- (5) Endelig opptelling. Registrering av rettinger på stemmesedlene for alle valgene:
  - a. Endelig opptelling av stemmesedler til valg av menighetsråd tar til umiddelbart etter at foreløpig opptelling er avsluttet og alle stemmene er kommet inn til valgstyret. Den endelige opptellingen skal foretas under valgstyrets tilsyn.
  - b. Stemmesedlene fra den foreløpige opptellingen skal telles på nytt. Valgstyret avgjør om stemmesedler som ikke ble tatt med i den foreløpige opptellingen, skal godkjennes. Godkjente stemmesedler blant disse skal telles sammen med de øvrige stemmesedlene.
  - c. Dersom menighetsrådsvalget gjennomføres som flertallsvalg, følges tilsvarende prosedyre for opptelling som i fjerde ledd bokstav e for å telle personstemmer.

- d. Dersom menighetsrådsvalget gjennomføres som forholdstallsvalg, følges følgende prosedyre:
    - i. Først telles personstemmer tilsvarende fjerde ledd bokstav e.
    - ii. Deretter finner valgstyret de enkelte listenes endelige listestemmetall. Hver stemmeseddel teller like mange listestemmer som det skal velges medlemmer til menighetsrådet. Tallet korrigeres for listestemmer avgitt til og mottatt fra andre lister.
  - e. Ved bispedømmeråds- og kirkemøtevalget skal valgrådet gjennomføre endelig opptelling innen ti dager etter valgdagen. Den endelige opptellingen skal foretas under valgrådets tilsyn.
  - f. Før endelig opptelling begynner, skal valgrådet ta stilling til de stemmesedler til bispedømmeråds- og kirkemøtevalget som valgstyrene hadde tvil om kunne godkjennes, jf. fjerde ledd bokstav e siste punktum.
  - g. Dersom valget gjennomføres som forholdstallsvalg, følges følgende prosedyrer:
    - i. Først gjennomføres prosedyre tilsvarende fjerde ledd bokstav e for å telle personstemmer.
    - ii. Deretter gjennomføres prosedyre tilsvarende femte ledd bokstav d punkt ii for å finne listenes endelige stemmetall sammenlagt for alle soknene i bispedømmet.
  - h. Dersom valget gjennomføres som flertallsvalg, følges prosedyre tilsvarende fjerde ledd bokstav e, men på en slik måte at alle personstemmer også blir kontrollert av annen person enn den som gjør hovedtellingen.
- (6) Ved forholdstallsvalg foretas det valgoppgjør i tråd med § 7-9. Ved flertallsvalg foretas det valgoppgjør i tråd med § 8-3, § 12-7 eller § 13-1 fjortende ledd. Ved preferansevalg foretas det valgoppgjør etter § 11-6.

§ 14-7. Protokollering av valg

- (1) Stemmestyret skal føre protokoll i forbindelse med gjennomføringen av valgtinget.
- (2) Valgstyret skal føre protokoll i forbindelse med forberedelser og gjennomføring av valg. Valgprotokollen skal tas inn som vedlegg til menighetsrådets møtebok og underskrives av samtlige tilstedeværende medlemmer av valgstyret.
- (3) Valgstyret skal innberette elektronisk resultatet av valget, det samlede antall stemmeberettigede som har avgitt stemme samt andre relevante data om valget, på den måten Kirkerådet fastsetter. Valgstyret skal ta utskrift av rapport fra elektronisk verktøy inn i valgboken og sende kopi til prost.
- (4) Valgrådet i bispedømmet skal føre protokoll i forbindelse med forberedelser og gjennomføring av valg. Bekreftet kopi av valgrådets protokoll ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet sendes bispedømmerådet og Kirkerådet. Valgrådet skal meddele utfallet av stemmegivningen til bispedømmerådet og Kirkerådet. Bispedømmerådet fører resultatet inn i sin møtebok og kunngjør resultatet omgående.

§ 14-8. Oversending av materiell

- (1) Ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet skal valgstyret så snart som mulig sende følgende materiell til valgrådet i bispedømmet:
  - i. alle stemmesedler, sortert på urettede og rettede og på lister,
  - j. alle stemmegivninger valgstyret har forkastet,
  - k. bekreftet avskrift av det som er protokollert i forbindelse med valget, og
  - l. kopi av innkomne klager.
- (2) Materiellet skal pakkes i god orden i forsvarlig forseglet emballasje og sendes på hurtigst betryggende måte.

Kapittel 15. Prøving av valgets gyldighet. Klage

§ 15-1. Klage ved valg av menighetsråd

- (1) Biskopen og alle som har stemmerett, kan klage over forhold i forbindelse med forberedelsen og gjennomføringen av menighetsrådsvalget i det soknet vedkommende er manntallsført. Gjelder klagen spørsmål om stemmerett eller om adgangen til å avgi stemme, har også den som ikke er blitt manntallsført, klagerett.
- (2) Klage må fremmes innen sju dager etter valgdagen. Klage over valgoppgjøret må fremmes innen sju dager etter at valgoppgjøret er godkjent.
- (3) Klagen skal være skriftlig og skal fremsettes for valgstyret i menigheten.
- (4) Bispedømmerådet er klageinstans. Bispedømmerådet skal kjenne menighetsrådsvalget i et sokn ugyldig dersom det er begått feil som antas å ha hatt innflytelse på valgresultatet og som det ikke er mulig å rette.
- (5) Hvis bispedømmerådet kjenner et valg ugyldig, skal det sendes melding til Kirkerådet, som påbyr omvalg.

§ 15-2. Klage ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet

- (1) Biskopen og alle som har stemmerett, kan klage over forhold i forbindelse med forberedelsen og gjennomføringen av valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet i det bispedømmet vedkommende er manntallsført. Gjelder klagen spørsmål om stemmerett eller om adgangen til å avgi stemme, har også den som ikke er blitt manntallsført, klagerett.
- (2) Klage må fremmes innen sju dager etter valgdagen. Klage over valgoppgjøret må fremmes innen sju dager etter at valgoppgjøret er godkjent.
- (3) Klagen skal være skriftlig og skal fremsettes for valgstyret i menigheten, valgrådet i bispedømmet eller Kirkerådet.
- (4) Kirkerådet er klageinstans. Kirkerådet skal kjenne valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet i et sokn eller i hele bispedømmet ugyldig dersom det er begått feil som antas å ha hatt innflytelse på valgresultatet og som det ikke er mulig å rette.
- (5) Når valget i et sokn eller i et bispedømme er kjent ugyldig, påbyr Kirkerådet omvalg. Kirkerådet kan i særlige tilfeller påby omvalg i hele bispedømmet selv om feilen ikke gjelder alle soknene i bispedømmet.

§ 15-3. Gjennomføring av omvalg

- (1) Ved omvalg benyttes manntallet fra det opprinnelige valget. Manntallet skal oppdateres og feil rettes.

- (2) Dersom det er nødvendig av hensyn til en hensiktsmessig gjennomføring av omvalget, kan Kirkerådet gjøre unntak fra bestemmelser i disse regler.

Kapittel 16. Nytt valgoppgjør i perioden. Suppleringsvalg

§ 16-1. Nytt valgoppgjør til valg av menighetsråd

Lederen i menighetsrådet skal underrette bispedømmerrådet dersom en plass i menighetsrådet blir ubesatt. Bispedømmerrådet kan påby nytt valgoppgjør. Tilsvarende gjelder når en vararepresentantplass blir ubesatt, dersom lederen i menighetsrådet finner dette nødvendig.

§ 16-2. Nytt valgoppgjør til valg av bispedømmerråd og Kirkemøtet

Lederen i bispedømmerrådet skal underrette Kirkerådet dersom en plass i bispedømmerrådet blir ubesatt. Kirkerådet kan påby nytt valgoppgjør. Tilsvarende gjelder når en vararepresentantplass blir ubesatt, dersom lederen i bispedømmerrådet finner dette nødvendig.

§ 16-3. Suppleringsvalg til menighetsråd i valgperioden

Er antallet medlemmer av menighetsrådet utilstrekkelig, og forholdet ikke kan avhjelpes ved nytt valgoppgjør, kan bispedømmerrådet samtykke i at det holdes suppleringsvalg etter nærmere bestemmelser som bispedømmerrådet fastsetter. Tilsvarende gjelder dersom en valgliste ikke har nok personer til å fylle sine mandater.

§16-4. Suppleringsvalg til bispedømmerråd i valgperioden

- (1) Er antallet av vararepresentanter eller av en gruppes vararepresentanter blitt utilstrekkelig, og forholdet ikke kan avhjelpes ved nytt valgoppgjør, kan vedkommende gruppe selv utpeke den som skal rykke inn på den ledige vararepresentantplassen. Gruppen underretter deretter bispedømmerrådet, som velger vedkommende som vararepresentant dersom valgbarhetsvilkårene er oppfylt.
- (2) Er valget holdt som flertallsvalg, utpekes kandidaten til den ledige plassen av bispedømmerrådet.

Kapittel 17. Forskjellige bestemmelser

§ 17-1. Oppbevaring, avhending og tilintetgjøring av valgmateriell

Oppbevaring, avhending og tilintetgjøring av valgmateriell etter at valget er over, skal skje i henhold til arkivlovens bestemmelser og forskrift gitt i medhold av denne.

§ 17-2. Taushetsplikt

- (1) Forvaltningslovens bestemmelser om taushetsplikt gjelder tilsvarende ved kirkelige valg.
- (2) En person som assisterer en velger ved stemmegivningen og får kjennskap til hvordan vedkommende har stemt, har taushetsplikt om dette.

§ 17-3. Mindre endringer, utfyllende bestemmelser og forsøk

- (1) Kirkemøtet gir Kirkerådet myndighet til å foreta mindre endringer i reglene.

- (2) Kirkemøtet gir Kirkerådet myndighet til å gi nærmere bestemmelser om gjennomføring av valget og utfylling av reglene.
- (3) Kirkemøtet gir Kirkerådet fullmakt til å gjennomføre begrensede forsøk med ulike valgordninger ved valg av menighetsråd.

§ 17-4. Kategorialmenigheter

Reglens bestemmelser om valg av menighetsråd benyttes av kategorialmenigheter så langt de passer, med mindre annet er særskilt bestemt.

§ 17-5. Ikrafttredelse

Reglene trer i kraft straks. Samtidig oppheves regler 8. april 2014 nr. 1369 for valg av menighetsråd og regler 8. april 2014 nr. 1370 for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet.

- 1 a. På nominasjonskomiteens liste skal det ikke være anledning til å gi stemmetillegg. Ved opptelling innføres i stedet en ordning med sperregrense på fem prosent for personlige stemmer.
Kirkerådet får fullmakt til å utforme den endelige ordlyden i regelverket på dette punktet.
4. Kirkemøtet vedtar følgende endring i Kirkemøtets forretningsorden:

§ 1-4 første ledd skal lyde:

Med tale- og forslagsrett møter:

- leder av Mellomkirkelig råd, såfremt vedkommende ikke er valgt medlem av Kirkemøtet,
- 4 representanter for Ungdommens kirkemøte,
- 1 representant for hver av de tre teologiske fakultetene, oppnevnt av fakultetet selv,
- *første varamedlem for døvemenighetenes medlem i Oslo bispedømmeråd, og*
- avtroppende medlemmer av Kirkerådet.

Endringen trer i kraft straks.

Vedtatt mot 4 stemmer.
106 stemmeberettigede.

KM 07/18 Visjonsdokument 2019-2021

Saksdokument:

KM 07/18 Visjonsdokument 2019-2022

KM 07.1/18 Forslag til nytt visjonsdokument

KM 07.2/18 Høyringsvar

KM 07.4/18 Komiteens forslag til nytt visjonsdokument – 1. innstilling

KM 07.5/18 Komiteens forslag til nytt visjonsdokument – Endelig innstilling

Fyrste innstilling frå komité B

Samandrag av saksorienteringa

Noverande visjonsdokument gjeld for 2015–2018, derfor skal ein revisjon av dokumentet opp på Kyrkjemøtet 2018 for å kunne gjelde frå 2019. Kyrkjerådet gjer framlegg om å leggje opp til ein fast revisjon av visjonsdokumentet på det andre Kyrkjemøtet i kvar valperiode.

Kyrkjerådet foreslår å avgrense revisjonen til det mest nødvendige. Grunngevingar for dette er at Den norske kyrkja er inne i store endringar, og at ei meir omfattande behandling av visjonsdokumentet bør skyvast fram til neste periode. Vidare synest «Meir himmel på jorda» å fungere som overordna dokument – med lokale tilpassingar. Dessutan bør ein større revisjon begynne såpass tidleg at dei valde råda kan behandle ei høyring. Det har ikkje vore mogleg i denne omgangen.

Med bakgrunn i dette er det ved bispedømmekontora og i Kyrkjerådet gjennomført ei avgrensa og administrativ behandling som grunnlag for vedlagde forslag.

Komiteens merknadar

Komiteen legg hovudsakleg saksutgreiinga til grunn. Komiteen ser eit behov for å rydde, tydeleggjere og prioritere mellom dei ulike delane i visjonsdokumentet. Det gjeld hovudsakleg funksjonen til og strukturen i visjonsdokumentet. Vi går i mindre grad inn på innhaldsformuleringar.

Komiteen ønskjer å tydeleggjere at det er dokumentet sin fyrste del som er **visjonen** for heile Den norske kyrkja. Den neste delen av dokumentet er seks **strategiske mål** som gir retning til arbeidet i kyrkja. Komiteen meiner at kulepunkta har til hensikt å stimulere til arbeid for å nå dei strategiske måla. Kulepunkta er **tiltak** som må forme seg etter lokal, regional og nasjonal kontekst.

Til saman er dette eit felles visjons- og strategidokument for heile kyrkja som kan fungere samlande. Komiteen ønskjer at dette kan være eit levande visjons- og strategidokument. Når alle nivå i kyrkja tar det i bruk, kan det bidra til å styrkje og fornye folkekyrkja.

For å forenkle dokumentet har komiteen omstrukturert dokumentet på følgjande måte:

- Det er laga overskrifter over visjonsdelen og dei strategiske måla.
- Dei strategiske måla med kulepunkt er laga på ei eiga side.

Komiteen har gjort språklege endringar i nokre av dei strategiske måla som vi meiner kommuniserer betre kva vi skal arbeide fram mot. Dette er:

- Den innleiande overskrifta er endra til « I perioden 2019-2021 skal vi arbeide for at:».
- I punkt 1 har komiteen gjort ei språkleg forbetring i punktet om vigslar.
- I punkt 2 har komiteen teke inn ei formulering om at kyrkja skal leggje til rette for menneske med nedsett funksjonsevne.
- Samisk kyrkjeliv og kvensk språk er delt opp i to eigne punkt.
- Kunst og kultur er ein del av livet i kyrkja. Komiteen meiner dette må takast inn som eit strategisk mål (punkt 3) jamfør kyrkjemøtesak 11/18 «Rapport og veivalg for Den norske kirkes kunst- og kultursatsing».
- Kulepunktet om kyrkja som kulturarena er flytta frå punkt 4 til punkt 3.
- I punkt 4 har komiteen lagt til to kulepunkt som er relevante for kyrkja sitt engasjement i samfunnet.
- Kulepunktet om misjon er teke ut fordi det er varetatt i visjonens første del.
- Punkt 5 er endra til «Fleire finn sin plass i kyrkjeleg arbeid».
- Komiteen ser og behov for å vareta både frivillige og tilsette.
- Punkt 6 er endra til «Kyrkja er ein demokratisk og velfungerande organisasjon».
- Komiteen ønskjer å styrkje ungdomsdemokratiet regionalt og lokalt.

Komiteen meiner at desse formuleringane er meir aktive i forma og står betre saman med den innleiande overskrifta.

Komiteen beheld presensforma på dokumentet, men tilrår at ein i arbeidet med framtidige visjonsdokument revurderer denne bruken av presensforma med tanke på eventuelle kommunikasjonsutfordringar.

Framlegg til vedtak

Kyrkjemøtet til å gjere følgjande vedtak:

1. Kyrkjemøtet vedtar som visjonsdokument for Den norske kyrkja i perioden 2019– 2021 *Meir himmel på jorda* med tilhøyrande målformuleringar.
2. Kyrkjemøtet ber dei sentralkyrkjelege råda og bispedømmeråda om å følgje opp visjonen og dei strategiske måla i planane sine og i rapportering.
3. Bispedømmeråda blir vidare bedne om å følgje opp saka overfor sokneråda/fellesråda i bispedømmet.

Plenumsbehandling 1

Dirigent: Erling Birkedal
Saksordfører: Sofie Braut

Desse hadde ordet:

Sofie Braut, Martin Ivar Arnesen, Ola Smeplass, Ann Kristin Sørvik, Kristin Skjøtskift, Katja Eidesen, Gro Bergrabb, Karin-Elin Berg (3), Kjersti Brakestad Boge, Stein Reinertsen, Therese Kristin Børnes Utgård, Olav Christian Rønneberg, Solveig Julie Mysen, Halvor Nordhaug, Jostein Ådna, Silje Håve Smørvik, Kjersti Jåvold Landmark, Eva Tokheim, Jon Høsøien, Nora Antonsen, Ole Midthun.

Framlegg til endring

Martin Ivar Arnesen:

Gudstjenestelivet pkt. 4:

Kyrkja vier og ber om Guds velsigning over menneske som framfor Gud gir kvarandre løfte om truskap.

Ola Smeplass:

Til pkt. 3:

I samarbeid med kyrkjelydar og diakonale institusjonar fremja kyrkja omsorg, verdigheit, rettferd og respekt.

Ann Kristin Sørvik:

Linje nr. 56:

Sett inn salmeskattene i tillegg til kunst og kultur.

Kristin Skjøtskift:

Linje nr. 88:

Ønsker et nytt strategisk mål 7: Kirka skapar trygge rom.

Katja Eidesen

Linje 46: funksjonsnedsettelse:

Linje 52: Endre til « teiknspråket og kultur blir varetatt i gudstenestelivet og trusopplæringa»

Stryk kulturen til døve. Sett inn: døve sin kultur

Gro Bergrabb:

Linje nr. 24:

Kunst- og kulturuttrykk er en del av kirkens liv.

Karin Elin Berg:

Linje nr. 2:

Bokmålsversjonen bør være "Mer himmel på jord".

Kjersti Brakestad Boge:

Vil fjerne linje 57, fordi den er dekket i linje 78.

Det er kunstig å nevne en yrkesgruppe spesifikt når vi trenger rekruttering til flere.

Stein Reinertsen:

Linje nr. 30 og 81:

Kyrkja er demokratisk og velfungerande.

Therese Kristin Børnes Utgård:

Linje nr. 62:

Kirken deltar i arbeidet mot kvinneundertrykkelse og seksualisert vold, og tar dette med i trosopplæringen

Nytt tilleggspunkt under punkt 4 - Kyrkja engasjerer seg i samfunnet.

Solveig Julie Mysen:

Linje nr. 49-60:

Bytte ut «den posisjonen kyrkja har» med «folkekyrkja sin plass»

Halvor Nordhaug:

Linje nr. 35:

Nytt kulepunkt: Kyrkja vigslar og feirer kjærleiken og ber om Guds signing over ekteskapet.

Saka vart sendt tilbake til komiteen.

Endeleg innstilling frå komité B

Samandrag av saksorienteringa

Noverande visjonsdokument gjeld for 2015–2018, derfor skal ein revisjon av dokumentet opp på Kyrkjemøtet 2018 for å kunne gjelde frå 2019. Kyrkjerådet gjer framlegg om å leggje opp til ein fast revisjon av visjonsdokumentet på det andre Kyrkjemøtet i kvar valperiode.

Kyrkjerådet foreslår å avgrense revisjonen til det mest nødvendige. Grunngevingar for dette er at Den norske kyrkja er inne i store endringar, og at ei meir omfattande behandling av visjonsdokumentet bør skyvast fram til neste periode. Vidare synest «Meir himmel på jorda» å fungere som overordna dokument – med lokale tilpassingar. Dessutan bør ein større revisjon begynne såpass tidleg at dei valde råda kan behandle ei høyring. Det har ikkje vore mogleg i denne omgangen.

Med bakgrunn i dette er det ved bispedømmekontora og i Kyrkjerådet gjennomført ei avgrensa og administrativ behandling som grunnlag for vedlagde forslag.

Komiteens merknadar

Komiteen legg hovudsakleg saksutgreiinga til grunn. Komiteen ser eit behov for å rydde, tydeleggjere og prioritere mellom dei ulike delane i visjonsdokumentet. Det gjeld hovudsakleg funksjonen til og strukturen i visjonsdokumentet. Komiteen har også gjort endringar i innhaldsformuleringar.

Komiteen ønskjer å tydeleggjere at det er dokumentet sin første del som er **visjonen** for heile Den norske kyrkja. Den neste delen av dokumentet er seks **strategiske mål** som gir retning til arbeidet i kyrkja. Den tredje delen i dokumentet er kulepunkt som har til hensikt å stimulere til arbeid for å nå dei strategiske måla. Dei er **tiltak** som kan formast etter lokal, regional og nasjonal kontekst.

Til saman er dette eit felles visjons- og strategidokument for heile kyrkja som kan fungere samlande. Komiteen ønskjer at dette kan være eit levande visjons- og strategidokument. Når alle nivå i kyrkja tar det i bruk, kan det bidra til å styrkje og fornye folkekyrkja.

For å forenkle dokumentet har komiteen omstrukturert dokumentet på følgjande måte:

- Det er laga overskrifter over visjonsdelen og dei strategiske måla.
- Dei strategiske måla med kulepunkt er laga på ei eiga side.

Komiteen har laga to nye strategiske mål. I tillegg er det gjort språklege endringar i nokre av dei strategiske måla som vi meiner kommuniserer betre kva vi skal arbeide fram mot. Dette er:

1. Den innleiande overskrifta til dei strategiske måla er endra til «I perioden 2019-2021 skal vi arbeide for at:».
2. I **punkt 1** har komiteen gjort ei språkleg forbetring i punktet om vigslar.
3. I **punkt 2** har komiteen teke inn ei formulering om at kyrkja skal leggje til rette for menneske med nedsett funksjonsevne.
4. Samisk kyrkjeliv og kvensk språk har fått kvar sine kulepunkt.
5. Kunst og kultur er ein del av livet i kyrkja. Komiteen meiner dette må takast inn som eit strategisk mål (**punkt 3**) jamfør kyrkjemøtesak 11/18 «Rapport og veivalg for Den norske kirkes kunst- og kultursatsing».
6. Kulepunktet om kyrkja som kulturarena er flytta frå punkt 4 til punkt 3.
7. I **punkt 4** har komiteen lagt til to kulepunkt som er relevante for kyrkja sitt engasjement i samfunnet.
- 8.
9. **Punkt 5** er endra til «Fleire finn sin plass i kyrkjeleg arbeid».
10. Komiteen ser også behov for å vareta frivillige sine arbeidsforhold og ikkje berre dei tilsette.
11. **Punkt 6** er endra til «Kyrkja har ein demokratisk og velfungerande organisasjon».
12. Komiteen ønskjer å styrkje ungdomsdemokratiet regionalt og lokalt og har lagt inn eit punkt om det.
13. Komiteen har lagt inn eit nytt **punkt 7** «Kyrkja skaper trygge rom». Dette har vore eit viktig fokus i mange år i kyrkja, mellom anna gjennom arbeidet til Kirkelig ressursenter mot vold og seksuelle overgrep. Bevegelsen #metoo har vist kor viktig dette arbeidet er. Kyrkja må aldri sleppe tak i temaet.

Komiteen meiner at desse formuleringane er meir aktive i forma og står betre saman med den innleiande overskrifta.

Komiteen beheld presensforma i dokumentet, men tilrår at ein i arbeidet med framtidige visjonsdokument revurderer denne bruken av presensforma med tanke på eventuelle kommunikasjonsutfordringar.

I arbeidet med omsetjinga til bokmål vil komiteen be om at det kan vurderast om visjonen på bokmål skal vere «Mer himmel på jord».

Framlegg til vedtak

1. Kyrkjemøtet vedtar som visjonsdokument for Den norske kyrkja i perioden 2019– 2021 *Meir himmel på jorda* med tilhøyrande målformuleringar.
2. Kyrkjemøtet ber dei sentralkyrkjelege råda og bispedømmeråda om å følgje opp visjonen og dei strategiske måla i planane sine og i rapportering.
3. Bispedømmeråda blir vidare bedne om å følgje opp saka overfor sokneråda/fellesråda i bispedømmet.

Plenumsbehandling 2

Dirigent: Erling Birkedal
Saksordførar: Sofie Braut

Desse hadde ordet:

Sofie Braut, Karin-Elin Berg, Jens Petter Johnsen, Ingeborg Midttømme, Kristin Skjøtskift, Therese Kristin Børnes Utgård, Silje Håve Smørvik, Gunhild Tomter Alstad, Gunhild M Andreassen, Kristine Sandmæl, Martin Ivar Arnesen, Stein Reinertsen, Thore Westermoen, Kjersti Brakestad Boge, Geir Bjerkestrand, Kari Veiteberg, Katja Eidesen.

Framlegg til endring frå 1. plenum

Martin Ivar Arnesen:

Gudstjenestelivet pkt. 4:

Kyrkja vier og ber om Guds velsigning over menneske som framfor Gud gir kvarandre løfte om truskap.

Framlegget vart avvist av komiteen. Framlegget vart fråfalla.

Ola Smeplass:

Til pkt. 3:

I samarbeid med kyrkjelydar og diakonale institusjonar fremja kyrkja omsorg, verdigheit, rettferd og respekt.

Framlegget er innarbeidd av komiteen.

Ann Kristin Sørvik:

Linje nr. 56:

Sett inn salmeskattene i tillegg til kunst og kultur.

Framlegget er innarbeidd av komiteen.

Kristin Skjøtskift:

Linje nr. 88:

Ønsker et nytt strategisk mål 7: Kirka skapar trygge rom.
Framlegget er innarbeidd av komiteen.

Katja Eidesen

Linje 46: funksjonsnedsettelse: - funksjonsnedsetting
Linje 52: Endre til « teiknspråket og kultur blir varetatt i gudstenestelivet og trusopplæringa»
Stryk kulturen til døve. Sett inn: døve sin kultur
Framlegget er delvis innarbeidd av komiteen.

Gro Bergrabb:

Linje nr. 24:
Kunst- og kulturuttrykk er en del av kirkens liv.
Framlegget er innarbeidd av komiteen.

Karin Elin Berg:

Linje nr. 2:
Bokmålsversjonen bør være "Mer himmel på jord".
Komiteen betraktar framlegget som ivareteke.

Kjersti Brakestad Boge:

Vil fjerne linje 57, fordi den er dekket i linje 78.
Det er kunstig å nevne en yrkesgruppe spesifikt når vi trenger rekruttering til flere.
Framlegget vart avvist av komiteen. Opprethaldast.

Stein Reinertsen:

Linje nr. 30 og 81:
Kyrkja er demokratisk og velfungerande.
Framlegget vart avvist av komiteen. Framlegget vart fråfalla.

Therese Kristin Børnes Utgård:

Linje nr. 62:
Kirken deltar i arbeidet mot kvinneundertrykkelse og seksualisert vold, og tar dette med i trosopplæringen
Nytt tilleggspunkt under punkt 4 - Kyrkja engasjerer seg i samfunnet.
Komiteen betraktar framlegget som ivareteke.

Solveig Julie Mysen:

Linje nr. 49-60:
Bytte ut «den posisjonen kyrkja har» med «folkekyrkja sin plass»
Framlegget er innarbeidd av komiteen.

Halvor Nordhaug:

Linje nr. 35:
Nytt kulepunkt: Kyrkja vigslar og feirer kjærleiken og ber om Guds signing over ekteskapet.
Framlegget er delvis innarbeidd av komiteen.

Framlegg får 2. plenum:

Kristin Skjøtskift

Linje nr. 94:

Endre «inn mot» til «i»

Framlegget er innarbeidd av komiteen.

Gunhild Tomter Alstad

Linje nr. 93:

Erstatt «Kyrkja har språk for å snakke om grenser, makt og seksualitet.» med «Kyrkja samtaler om grenser, makt og seksualitet»

Framlegget er innarbeidd av komiteen.

Gunhild Andreassen

Linje nr. 111:

ord, nærvær og handling.

Framlegget er innarbeidd av komiteen.

Kristine Sandmæl

Pkt 7- siste punkt:

...#metooo-bevegelsen, #torsdagerisvart og andre tilsvarende kampanjer.

Framlegget er innarbeidd av komiteen.

Ingeborg Midttømme

Linje 94:

Kyrkja deltek i #metoo og tilsvarende synleggjering.

Framlegget er innarbeidd av komiteen

Therese Børnes Utgård

Linje 92

Kyrkja samtaler om grenser, makt og seksualitet, og bruker dette aktivt i trusopplæring og diakoni.

Framlegget vart avvist av komiteen. Oppretthaldast.

Votering:

Kjersti Brakestad Boge:

Vil fjerne linje 57, fordi den er dekket i linje 78.

Det er kunstig å nevne en yrkesgruppe spesifikt når vi trenger rekruttering til flere.

For: 16 stemmer. Mot: 90 stemmer. Framlegget fell.

Therese Børnes Utgård

Linje 92

Kyrkja samtaler om grenser, makt og seksualitet, og bruker dette aktivt i trusopplæring og diakoni.

For: 36 stemmer. Mot: 76 stemmer. Framlegget fell.

Komiteens forslag: Samrøysta vedteke.

106 røysteføre.

Kyrkjemøtets vedtak

4. Kyrkjemøtet vedtar som visjonsdokument for Den norske kyrkja i perioden 2019–2021 *Meir himmel på jorda* med tilhøyrande målformuleringar.
5. Kyrkjemøtet ber dei sentralkyrkjelege råda og bispedømmeråda om å følgje opp visjonen og dei strategiske måla i planane sine og i rapportering.
6. Bispedømmeråda blir vidare bedne om å følgje opp saka overfor sokneråda/fellesråda i bispedømmet.

Samrøysta vedteke.

106 røysteføre.

KM 08/18 Ordning for samisk kirkelig valg møte

Saksdokument:

KM 08/18 Ordning for samisk kirkelig valg møte

KM 08.1/18 Ordning for samisk kirkelig valg møte 1. innstilling

KM 08.2/18 Ordning for samisk kirkelig valg møte endelig innstilling

Første innstilling fra komité F

Sammendrag av saksorienteringen

Saken er en oppfølging av KM 14/11 Strategiplan for samisk kirkeliv. Samisk kirkelig valg møte vil velge samiske representanter til bispedømmerådene i Nord-Hålogaland og Sør-Hålogaland bispedømmer og nominere medlemmer til Samisk kirkeråd. De nominerte vil så bli formelt valgt av Kirkemøtet. Utgangspunktet til utredning om et samisk kirkelig valg møte i Den norske kirke er at elektorordningen for valg av samiske representanter ikke fungerte tilfredsstillende demokratisk eller praktisk. Behov for en ordning som erstatter denne har vært stor.

Valgmøtet vil også være en møteplass for samisk kirkeliv i Norge hvor både menighetsansatte, frivillige og andre kan treffes. Møtet kan gi uttalelser om saker som angår samisk kirkeliv.

Planen er at det kirkelige valg møtet skal opprettes til kirkevalgene i 2019.

Kirkerådet vedtok i KR 34/17 at det skal fremmes sak om Samisk kirkelig valg møte ved Kirkemøtet 2018. Samtidig ble det også bedt om at det blir utarbeidet forslag til regler for Samisk kirkelig valg møte på basis av anbefalingene fra Kirkerådet og vurderingene i saksfremlegget.

De foreslåtte retningslinjene følger de anbefalingene som er gitt, med intensjonen om at samisk kirkelig kirkeliv skal være livskraftig og likeverdig i Den norske kirke. Valgmøtet vil også svare på samenes rett til selv- og medbestemmelse i valg av sine representanter til de styrende organer i Den norske kirke.

Komiteens merknader

Komiteen er tilfreds med at Samisk kirkelig valg møte opprettes som et viktig skritt i utviklingen av demokratiet i Den norske kirke. Komiteen mener at opprettelsen av Samisk kirkelig valg møte bidrar til samisk selv- og medbestemmelse i Den norske kirke.

Komiteen ser at det kan være ulike syn på til valgbarhet til demokratiske valg i det samiske samfunnet. Komiteen ser at i det kan det være flere syn på hvem som skal være valgbare til Samisk kirkelig valg møte jfr § 1-3 tredje ledd bokstav c).

I komitebehandlingen ble det foreslått å legge til "er medlem av Saemien Åålmege" som en del av kriteriene for valgbarhet under § 1-3 tredje ledd bokstav c). Forskrift for Saemien Åålmege innbefatter også medlemmer som ikke er samiske, men som er inkluderte i det samiske samfunnet gjennom ektefelle, partner eller samboer.

Komiteen ser at dette er et spørsmål som kan tas til vurdering, men har imidlertid tillit til at de samiske kirkelige organer tar dette videre i sitt videre arbeid. Komiteen ber Samisk kirkeråd å ta med nevnte forhold i denne merknaden i sitt videre arbeid med kriterier ihht § 1-3 tredje ledd bokstav c) hvor reglene ber Samisk kirkeråd om å gi videre bestemmelser om valgbarhet.

Komiteen viser også til at opprettelsen av Saemien Áálmege (KM 07/15) var en milepæl i utviklingen av Den norske kirke.

Komiteen går inn for å øke antall representanter oppnevnt av Saemien Áálmege/Samisk menighet i sørsamisk språkområde i § 1-3 første ledd bokstav d). Antallet økes fra to til fem representanter.

Komiteen går tilsvarende inn for å redusere antall representanter oppnevnt av hvert menighetsråd i forvaltningskommuner for samisk språk i sørsamisk språkområde i § 1-3 første ledd bokstav e). Antallet reduseres fra to representanter til en representant. Det totale antallet representanter fra sørsamisk språkområde endres ikke.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet vedtar at Samisk kirkelig valg møte skal opprettes fra og med Kirkevalget i 2019.
2. Kirkemøtet vedtar følgende regler for Samisk kirkelig valg møte:

Regler for Samisk kirkelig valg møte

Fastsatt av Kirkemøtet x. april 2018 med hjemmel i regler x. april 2018 nr. x for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet § X-X og kirkeloven § 23 annet ledd.

Kapittel 1. Formål, oppgaver, sammensetning mv.

§ 1-1. Valgmøtets formål

Samisk kirkelig valg møte er et representativt organ for samisk kirkeliv i Den norske kirke som skal bidra til å verne og fremme samisk kirkeliv.

§ 1-2. Valgmøtets oppgaver

Valgmøtet skal nominere følgende kandidater til Samisk kirkeråd:

- (a) Samisk kirkeråds leder med vararepresentant,
- (b) en nordsamisk representant i Samisk kirkeråd med personlig vararepresentant,
- (c) en lulesamisk representant i Samisk kirkeråd med personlig vararepresentant,
- (d) en sørsamisk representant i Samisk kirkeråd med personlig vararepresentant,
- (e) en representant fra de andre bispedømmene til Samisk kirkeråd med personlig vararepresentant.

Kirkemøtet foretar endelig valg av Samisk kirkeråd på bakgrunn av valgmøtets nominasjon.

Valgmøtet skal velge følgende samiske representanter til de to nordligste bispedømmerådene:

- (a) En nordsamisk representant med to vararepresentanter til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet.
- (b) En lulesamisk representant med to vararepresentanter til Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet.

For øvrig gir valgmøtet uttalelse når kirkelig myndighet ber om det eller når valgmøtet av eget tiltak ønsker å uttale seg.

§ 1-3. Valgmøtets sammensetning

Samisk kirkelig valgmøte består av:

- (a) Samisk kirkeråds representanter,
- (b) nordsamisk representant i Nord-Hålogaland bispedømmeråd, lulesamisk representant i Sør-Hålogaland bispedømmeråd, sørsamisk representant i Nidaros bispedømmeråd,
- (c) to delegater oppnevnt av Samisk kirkeråds ungdomsutvalg,
- (d) fem delegater oppnevnt av Saemien Åålmege/Samisk menighet i sørsamisk språkområde,
- (e) en delegat oppnevnt av hvert menighetsråd i forvaltningskommuner for samisk språk i sørsamisk språkområde, og to delegater oppnevnt fra hvert menighetsråd i forvaltningskommuner for samisk språk i lule- og nordsamisk språkområde,
- (f) to delegater oppnevnt av henholdsvis Nord-Hålogaland bispedømmeråd, Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Nidaros bispedømmeråd, og
- (g) en delegat oppnevnt av henholdsvis Møre bispedømmeråd, Hamar bispedømmeråd, Bjørgvin bispedømmeråd, Agder og Telemark bispedømmeråd, Oslo bispedømmeråd, Stavanger bispedømmeråd, Borg bispedømmeråd og Tunsberg bispedømmeråd.

Dersom det er under ti delegater fra et av de tre språkområdene etter bokstav f), skal vedkommende bispedømmeråd oppnevne flere delegater slik at antallet fra hvert språkområde blir ti delegater.

Valgbar etter bokstav c) – g) er de som oppfyller følgende vilkår:

- a) har kirkelig stemmerett og
- b) oppfatter seg selv som same og som enten har samisk som hjemmespråk, eller har eller har hatt forelder, besteforelder eller oldeforelder med samisk som hjemmespråk, eller
- c) har annen tilknytning til samisk kirkeliv ut fra nærmere kriterier bestemt av Samisk kirkeråd

Samisk kirkeråd avgjør i tvilstilfeller om en person oppfyller vilkårene for å være valgbar.

§ 1-4. Representasjon ved valg av samisk medlem til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Sør-Hålogaland bispedømmeråd

Ved valg av nordsamisk medlem til Nord-Hålogaland bispedømmeråd deltar kun delegatene fra nordsamisk språkområde:

- a) nordsamisk representant i Samisk kirkeråd,
- b) samisk representant i Nord-Hålogaland bispedømmeråd,

- c) delegater fra menighetsråd i forvaltningsområdet for samisk språk i Nord-Hålogaland bispedømme,
- d) delegater oppnevnt av Nord-Hålogaland bispedømmeråd.

Ved valg av lulesamisk medlem til Sør-Hålogaland bispedømmeråd deltar kun delegatene fra lulesamisk språkområde:

- a) lulesamisk representant i Samisk kirkeråd,
- b) samisk representant i Sør-Hålogaland bispedømmeråd,
- c) delegater fra menighetsråd i forvaltningsområdet for samisk språk i Sør-Hålogaland bispedømme,
- d) delegater oppnevnt av Sør-Hålogaland bispedømmeråd.

§ 1-5. Forberedelse og møteinnkalling

Samisk kirkeråd forbereder de saker som skal behandles av Samisk kirkelig valg møte. Valgmøtet avholdes innen 1. juli i valgåret for kirkelige valg. Tid og sted fastsettes av Samisk kirkeråd.

Samisk kirkeråd ved leder innkaller delegatene til Samisk kirkelig valg møte senest 5 uker før møtet. Sakliste og saksdokumenter skal følge med innkallingen. Samisk kirkeråd har det praktiske ansvaret for gjennomføring av møtet.

§ 1-6. Nominasjonskomité

Samisk kirkelig valg møte velger en nominasjonskomité med fem medlemmer og tilsvarende antall varamedlemmer blant møtets delegater med funksjonstid på fire år.

Nominasjonskomiteen foreslår kandidater til de valg og nominasjoner valg møtet skal foreta. Kandidatlistene skal settes opp i alfabetisk rekkefølge.

Kapittel 2. Forslag til kandidater

§ 2-1. Forslag til kandidater til Samisk kirkeråds leder

Samisk kirkeråd skal i god tid året før valget finne sted sende en oppfordring til samtlige menighetsråd i Den norske kirke om å komme med forslag på kandidater til Samisk kirkeråds leder.

§ 2-2. Forslag til kandidater til Samisk kirkeråd fra nordsamisk språkområde

Samisk kirkeråd skal i god tid året før valget finne sted sende en oppfordring til samtlige menighetsråd i Nord-Hålogaland bispedømme om å komme med forslag på kandidater til Samisk kirkeråd fra nordsamisk språkområde.

§ 2-3. Forslag til kandidater til Samisk kirkeråd fra lulesamisk språkområde

Samisk kirkeråd skal i god tid året før valget finne sted sende en oppfordring til samtlige menighetsråd i Sør-Hålogaland bispedømme med unntak av menigheter i sørsamisk språkområde om å komme med forslag på kandidater til Samisk kirkeråd fra lulesamisk språkområde.

§ 2-4. Forslag til kandidater til Samisk kirkeråd fra sørsamisk språkområde

Samisk kirkeråd skal i god tid året før valget finne sted sende en oppfordring til samtlige menighetsråd i Nidaros bispedømme, inkludert Saemien Åålmegeaerie, og menighetsråd i de prostier i Sør-Hålogaland, Hamar og Møre bispedømmer som omfattes av sørsamisk språkområde om å komme med forslag på kandidater til Samisk kirkeråd fra sørsamisk språkområde.

§ 2-5. Forslag til kandidater til Samisk kirkeråd fra øvrige bispedømmer

Samisk kirkeråd skal i god tid året før valget finne sted sende en oppfordring til alle menighetsråd i Oslo bispedømme, Bjørgvin bispedømme, Agder og Telemark bispedømme, Borg bispedømme, Stavanger bispedømme og Tunsberg bispedømme, Møre bispedømme, med unntak av sørsamisk språkområde, og Hamar bispedømme, med unntak av sørsamisk språkområde, om å komme med forslag på kandidater til Samisk kirkeråd fra øvrige bispedømmer.

§ 2-6. Forslag til kandidater til samiske representanter i Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Sør-Hålogaland bispedømmeråd

Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Sør-Hålogaland bispedømmeråd skal i god tid året før valget finne sted sende en oppfordring til samtlige menighetsråd om å komme med forslag på henholdsvis nordsamiske kandidater og lulesamiske kandidater til bispedømmerådet.

Kapittel 3. Nominasjon av kandidater til Samisk kirkeråd

§ 3-1. Nominasjonskomiteens forslag til nominasjon av kandidater til Samisk kirkeråd

Valgmøtets nominasjonskomité skal lage en alfabetisk liste med forslag på kandidater til Samisk kirkeråd som fremmes for valgmøtet. Listen skal inneholde følgende:

- a) forslag til en til tre kandidater til Samisk kirkeråds leder,
- b) forslag til to til fire kandidater til representant og vararepresentant fra nordsamisk språkområde,
- c) forslag til to til fire kandidater til representant og vararepresentant fra lulesamisk språkområde,
- d) forslag til to til fire kandidater til representant og vararepresentant fra sørsamisk språkområde,
- e) forslag til to til fire kandidater til representant og vararepresentant fra andre bispedømmer,
- f) forslag til en til to kandidater til vararepresentant for Samisk kirkeråds leder.

§ 3-2. Andre forslag fra valgmøtets delegater

Valgmøtets delegater kan fremme andre forslag til kandidater til Samisk kirkeråd.

§ 3-3. Nominasjon

Valgmøtet nominerer følgende kandidater til Samisk kirkeråd:

- a) en kandidat til Samisk kirkeråds leder,
- b) en kandidat til representant fra nordsamisk språkområde,
- c) en kandidat til representant fra lulesamisk språkområde,
- d) en kandidat fra sørsamisk språkområde,
- e) en kandidat fra Møre, Hamar, Bjørgvin, Agder og Telemark, Oslo, Borg, Stavanger og Tunsberg bispedømmer.

For bokstavene a) til e) nominerer valgmøtet et tilsvarende antall kandidater til personlige vararepresentanter.

Nominasjonen fattes ved alminnelig flertall og oversendes Kirkemøtet.

Kapittel 4. Valg av nordsamisk representant til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet og lulesamisk representant til Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet

§ 4-1. Nominasjon av nordsamisk representant til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet

Valgmøtets nominasjonskomité legger på bakgrunn av innkomne forslag frem fem kandidater til nordsamisk representant til Nord-Hålogaland bispedømmeråd i alfabetisk rekkefølge.

Valgmøtets delegater fra nordsamisk språkområde, jf. § 1-4 første ledd, kan fremme forslag på andre kandidater i møtet.

§ 4-2. Valg av nordsamisk representant til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet

Valgmøtets delegater fra nordsamisk språkområde, jf. § 1-4 første ledd, velger med alminnelig flertall nordsamisk representant og to nordsamiske vararepresentanter til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet.

§ 4-3. Nominasjon av lulesamisk representant til Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet

Valgmøtets nominasjonskomité legger på bakgrunn av innkomne forslag frem fem kandidater til lulesamisk representant til Sør-Hålogaland bispedømmeråd i alfabetisk rekkefølge.

Valgmøtets delegater fra lulesamisk språkområde, jf. § 1-4 annet ledd, kan fremme forslag på andre kandidater i møtet.

§ 4-4. Valg av lulesamisk representant til Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet

Valgmøtets delegater fra lulesamisk språkområde, jf. § 1-4 annet ledd, velger med alminnelig flertall lulesamisk representant og to lulesamiske vararepresentanter til Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Kapittel 5. Forskjellige bestemmelser

§ 5-1. Språk

Samisk kirkelig valgmøtes språk er samisk og norsk. Med samisk menes nord-lule- og sørsamisk.

§ 5-2. Mindre endringer, utfyllende bestemmelser og forretningsorden

Kirkemøtet gir Kirkerådet myndighet til å foreta mindre endringer i reglene. Samisk kirkeråd skal gis anledning til å uttale seg før endringene vedtas.

Kirkemøtet gir Kirkerådet myndighet til å gi nærmere bestemmelser om utfylling av reglene. Samisk kirkeråd skal gis anledning til å uttale seg om eventuelle utfyllende bestemmelser.

Valgmøtet fastsetter sin egen forretningsorden etter forslag fra Samisk kirkeråd.

3. Kirkemøtet vedtar følgende formulering til Samisk kirkeråds statutter:

§5

Rådet består av 7 representanter:

- a. 5 representanter valgt av Kirkemøtet.
- b. En representant for Sametinget oppnevnt av Sametinget.
- c. En biskop oppnevnt av Bispemøtet.

Sør-, lule- og nord-samisk kirkeliv og Nidaros, Sør-Hålogaland og Nord-Hålogaland bispedømmer skal være representert i Samisk kirkeråd. En av representantene i rådet skal være bosatt i et av de øvrige bispedømmer.

Kirkemøtet velger representantene etter nominasjon fra Samisk valg møte.

Representantene velges for fire år om gangen. For hver representant velges en vararepresentant.

Rådet trer i funksjon umiddelbart etter Kirkemøtet hvor valget har funnet sted.

Plenumsbehandling 1

Dirigent: Kai Steffen Østensen

Saksordfører: Sara Ellen Anne Eira

Disse hadde ordet:

Sara Ellen Anne Eira, Kari Bergsjø Karstensen, Herborg Oline Finnset

Endringsforslag

Kari Bergsjø Karstensen

Forslag 1: Linje nr. 59:

§ 1 -3 - tilføyelse til andre ledd (etter punkt g):

Begge kjønn bør være representert når det skal velges to delegater.

Forslag 2: Linje nr. 55:

§ 1-3 tilføyelse i andre ledd etter f:

Bispedømmerådene bør ta hensyn til at også samer utenom forvaltningsområdet for samisk språk blir representert.

Forslag 3: Linje nr. 59-61

§ 1-3 siste setning om valgbarhet: "Dersom det er under ti delegater" osv. strykes.

Saken ble sendt tilbake til komiteen.

Endelig innstilling fra komité F

Sammendrag av saksorienteringen

Saken er en oppfølging av KM 14/11 Strategiplan for samisk kirkeliv. Samisk kirkelig valg møte vil velge samiske representanter til bispedømmerådene i Nord-Hålogaland og Sør-Hålogaland bispedømmer og nominere medlemmer til Samisk kirkeråd. De nominerte vil så bli formelt valgt av Kirkemøtet. Utgangspunktet til utredning om et samisk kirkelig valg møte i Den norske kirke er at elektorordningen for valg av samiske

representanter ikke fungerte tilfredsstillende demokratisk eller praktisk. Behov for en ordning som erstatter denne har vært stor.

Valgmøtet vil også være en møteplass for samisk kirkeliv i Norge hvor både menighetsansatte, frivillige og andre kan treffes. Møtet kan gi uttalelser om saker som angår samisk kirkeliv.

Planen er at det kirkelige valgmøtet skal opprettes til kirkevalgene i 2019.

Kirkerådet vedtok i KR 34/17 at det skal fremmes sak om Samisk kirkelig valgmøte ved Kirkemøtet 2018. Samtidig ble det også bedt om at det blir utarbeidet forslag til regler for Samisk kirkelig valgmøte på basis av anbefalingene fra Kirkerådet og vurderingene i saksfremlegget.

De foreslåtte retningslinjene følger de anbefalingene som er gitt, med intensjonen om at samisk kirkelig kirkeliv skal være livskraftig og likeverdig i Den norske kirke. Valgmøtet vil også svare på samenes rett til selv- og medbestemmelse i valg av sine representanter til de styrende organer i Den norske kirke.

Komiteens merknader

Komiteen er tilfreds med at Samisk kirkelig valgmøte opprettes som et viktig skritt i utviklingen av demokratiet i Den norske kirke. Komiteen mener at opprettelsen av Samisk kirkelig valgmøte bidrar til samisk selv- og medbestemmelse i Den norske kirke.

Komiteen går inn for at det ved oppnevning av to eller flere delegater til valgmøtet skal være kjønnsbalanse. Dette blir tatt inn som et nytt andre ledd i § 1-3 Valgmøtets sammensetning: «Det skal være kjønnsbalanse når det oppnevnes to eller flere delegater.»

Komiteen går inn for å øke antall delegater oppnevnt av Saemien Åålmege/Samisk menighet i sørsamisk språkområde i § 1-3 første ledd bokstav d). Antallet økes fra to til fem representanter.

Komiteen går tilsvarende inn for å redusere antall delegater oppnevnt av menighetsråd i forvaltningskommuner for samisk språk i sørsamisk språkområde i § 1-3 første ledd bokstav e). Antallet reduseres fra to delegater til en delegat. Det totale antallet delegater fra sørsamisk språkområde endres ikke.

Komiteen presiserer at bispedømmerådene bør ta hensyn til at også samer utenfor forvaltningsområdet for samisk språk blir representert når de oppnevner delegater. Dette tas inn under § 1-3 første ledd bokstav f.:

«Bispedømmerådene bør ta hensyn til at også samer bosatt utenfor forvaltningsområdet for samisk språk blir representert»

Komiteen vil presisere at det i saksforberedelsene er lagt til grunn at menighetsrådene i fellesskap i en forvaltningskommune for samisk språk skal sende to delegater uavhengig av antall menighetsråd i den respektive kommune.

En økning i antallet samiske forvaltningskommuner gir økning i antall delegater på grunnlag av kommunens status, og ikke på grunnlag av antall menighetsråd innenfor kommunen. Komiteen presiserer derfor i § 1-3 første ledd bokstav e):

«en delegat oppnevnt av menighetsråd i *hver* forvaltningskommune for samisk språk i sørsamisk språkområde, og to delegater oppnevnt av menighetsråd i *hver* forvaltningskommune-for samisk språk i lule- og nordsamisk språkområde»

Komiteen ser at det kan være ulike syn på valgbarhet til demokratiske valg i det samiske samfunnet. Komiteen ser at det kan være flere syn på hvem som skal være valgbare til Samisk kirkelig valg møte jfr § 1-3 fjerde ledd bokstav c). Det ble av komiteen vurdert å ta med “er medlem av Saemien Åålmege” som en del av kriteriene for valgbarhet under § 1-3 fjerde ledd bokstav c). Forskrift for Saemien Åålmege innbefatter også medlemmer som ikke er samiske, men som er inkluderte i det samiske samfunnet gjennom ektefelle, partner eller samboer.

Komiteen har imidlertid tillit til at de samiske kirkelige organer vurderer dette i sitt videre arbeid. Komiteen ber Samisk kirkeråd å ta med dette i arbeidet med kriterier ihht § 1-3 fjerde ledd bokstav c). Komiteen viser også til at opprettelsen av Saemien Åålmege (KM 07/15) var en milepæl i utviklingen av Den norske kirke.

Komiteen har foretatt en språklig endring der ordet oppnevne blir brukt konsekvent i § 1-3.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet vedtar at Samisk kirkelig valg møte skal opprettes fra og med Kirkevalget i 2019.
2. Kirkemøtet vedtar følgende regler for Samisk kirkelig valg møte:

Regler for Samisk kirkelig valg møte

Fastsatt av Kirkemøtet x. april 2018 med hjemmel i regler x. april 2018 nr. x for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet § X-X og kirkeloven § 23 annet ledd.

Kapittel 1. Formål, oppgaver, sammensetning mv.

§ 1-1. Valgmøtets formål

Samisk kirkelig valg møte er et representativt organ for samisk kirkeliv i Den norske kirke som skal bidra til å verne og fremme samisk kirkeliv.

§ 1-2. Valgmøtets oppgaver

Valgmøtet skal nominere følgende kandidater til Samisk kirkeråd:

- (a) Samisk kirkeråds leder med vararepresentant,

- (b) en nordsamisk representant i Samisk kirkeråd med personlig vararepresentant,
- (c) en lulesamisk representant i Samisk kirkeråd med personlig vararepresentant,
- (d) en sørsamisk representant i Samisk kirkeråd med personlig vararepresentant,
- (e) en representant fra de andre bispedømmene til Samisk kirkeråd med personlig vararepresentant.

Kirkemøtet foretar endelig valg av Samisk kirkeråd på bakgrunn av valgmøtets nominasjon.

Valgmøtet skal velge følgende samiske representanter til de to nordligste bispedømmerådene:

- (a) En nordsamisk representant med to vararepresentanter til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet.
- (b) En lulesamisk representant med to vararepresentanter til Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet.

For øvrig gir valgmøtet uttalelse når kirkelig myndighet ber om det eller når valgmøtet av eget tiltak ønsker å uttale seg.

§ 1-3. Valgmøtets sammensetning

Samisk kirkelig valg møte består av:

- (a) Samisk kirkeråds representanter,
- (b) nordsamisk representant i Nord-Hålogaland bispedømmeråd, lulesamisk representant i Sør-Hålogaland bispedømmeråd, sørsamisk representant i Nidaros bispedømmeråd,
- (c) to delegater oppnevnt av Samisk kirkeråds ungdomsutvalg,
- (d) fem delegater oppnevnt av Saemien Áálmege/Samisk menighet i sørsamisk språkområde,
- (e) en delegat oppnevnt av menighetsråd i hver forvaltningskommune for samisk språk i sørsamisk språkområde, og to delegater oppnevnt fra menighetsråd i hver forvaltningskommune for samisk språk i lule- og nordsamisk språkområde,
- (f) to delegater oppnevnt av henholdsvis Nord-Hålogaland bispedømmeråd, Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Nidaros bispedømmeråd, Bispedømmerådene bør ta hensyn til at også same bosatt utenfor forvaltningsområdet for samisk språk blir representert.
- (g) en delegat oppnevnt av henholdsvis Møre bispedømmeråd, Hamar bispedømmeråd, Bjørgvin bispedømmeråd, Agder og Telemark bispedømmeråd, Oslo bispedømmeråd, Stavanger bispedømmeråd, Borg bispedømmeråd og Tunsberg bispedømmeråd.

Det skal være kjønnsbalanse når det oppnevnes to eller flere delegater.

Dersom det er under ti delegater fra et av de tre språkområdene etter bokstav f), skal vedkommende bispedømmeråd oppnevne flere delegater slik at antallet fra hvert språkområde blir ti delegater.

Valgbar etter bokstav c) – g) er de som oppfyller følgende vilkår:

- a) har kirkelig stemmerett og
- b) oppfatter seg selv som same og som enten har samisk som hjemmespråk, eller har eller har hatt forelder, besteforelder eller oldeforelder med samisk som hjemmespråk, eller
- c) har annen tilknytning til samisk kirkeliv ut fra nærmere kriterier bestemt av Samisk kirkeråd

Samisk kirkeråd avgjør i tvilstilfeller om en person oppfyller vilkårene for å være valgbar.

§ 1-4. Representasjon ved valg av samisk medlem til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Sør-Hålogaland bispedømmeråd

Ved valg av nordsamisk medlem til Nord-Hålogaland bispedømmeråd deltar kun delegatene fra nordsamisk språkområde:

- a) nordsamisk representant i Samisk kirkeråd,
- b) samisk representant i Nord-Hålogaland bispedømmeråd,
- c) delegater fra menighetsråd i forvaltningsområdet for samisk språk i Nord-Hålogaland bispedømme,
- d) delegater oppnevnt av Nord-Hålogaland bispedømmeråd.

Ved valg av lulesamisk medlem til Sør-Hålogaland bispedømmeråd deltar kun delegatene fra lulesamisk språkområde:

- a) lulesamisk representant i Samisk kirkeråd,
- b) samisk representant i Sør-Hålogaland bispedømmeråd,
- c) delegater fra menighetsråd i forvaltningsområdet for samisk språk i Sør-Hålogaland bispedømme,
- d) delegater oppnevnt av Sør-Hålogaland bispedømmeråd.

§ 1-5. Forberedelse og møteinnkalling

Samisk kirkeråd forbereder de saker som skal behandles av Samisk kirkelig valgmøte. Valgmøtet avholdes innen 1. juli i valgåret for kirkelige valg. Tid og sted fastsettes av Samisk kirkeråd.

Samisk kirkeråd ved leder innkaller delegatene til Samisk kirkelig valgmøte senest 5 uker før møtet. Sakliste og saksdokumenter skal følge med innkallingen. Samisk kirkeråd har det praktiske ansvaret for gjennomføring av møtet.

§ 1-6. Nominasjonskomité

Samisk kirkelig valgmøte velger en nominasjonskomité med fem medlemmer og tilsvarende antall varamedlemmer blant møtets delegater med funksjonstid på fire år.

Nominasjonskomiteen foreslår kandidater til de valg og nominasjoner valgmøtet skal foreta. Kandidatlistene skal settes opp i alfabetisk rekkefølge.

Kapittel 2. Forslag til kandidater

§ 2-1. Forslag til kandidater til Samisk kirkeråds leder

Samisk kirkeråd skal i god tid året før valget finne sted sende en oppfordring til samtlige menighetsråd i Den norske kirke om å komme med forslag på kandidater til Samisk kirkeråds leder.

§ 2-2. Forslag til kandidater til Samisk kirkeråd fra nordsamisk språkområde

Samisk kirkeråd skal i god tid året før valget finne sted sende en oppfordring til samtlige menighetsråd i Nord-Hålogaland bispedømme om å komme med forslag på kandidater til Samisk kirkeråd fra nordsamisk språkområde.

§ 2-3. Forslag til kandidater til Samisk kirkeråd fra lulesamisk språkområde

Samisk kirkeråd skal i god tid året før valget finne sted sende en oppfordring til samtlige menighetsråd i Sør-Hålogaland bispedømme med unntak av menigheter i sørsamisk språkområde om å komme med forslag på kandidater til Samisk kirkeråd fra lulesamisk språkområde.

§ 2-4. Forslag til kandidater til Samisk kirkeråd fra sørsamisk språkområde

Samisk kirkeråd skal i god tid året før valget finne sted sende en oppfordring til samtlige menighetsråd i Nidaros bispedømme, inkludert Saemien Åalmegeaerie, og menighetsråd i de prostier i Sør-Hålogaland, Hamar og Møre bispedømmer som omfattes av sørsamisk språkområde om å komme med forslag på kandidater til Samisk kirkeråd fra sørsamisk språkområde.

§ 2-5. Forslag til kandidater til Samisk kirkeråd fra øvrige bispedømmer

Samisk kirkeråd skal i god tid året før valget finne sted sende en oppfordring til alle menighetsråd i Oslo bispedømme, Bjørgvin bispedømme, Agder og Telemark bispedømme, Borg bispedømme, Stavanger bispedømme og Tunsberg bispedømme, Møre bispedømme, med unntak av sørsamisk språkområde, og Hamar bispedømme, med unntak av sørsamisk språkområde, om å komme med forslag på kandidater til Samisk kirkeråd fra øvrige bispedømmer.

§ 2-6. Forslag til kandidater til samiske representanter i Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Sør-Hålogaland bispedømmeråd

Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Sør-Hålogaland bispedømmeråd skal i god tid året før valget finne sted sende en oppfordring til samtlige menighetsråd om å komme med forslag på henholdsvis nordsamiske kandidater og lulesamiske kandidater til bispedømmerådet.

Kapittel 3. Nominasjon av kandidater til Samisk kirkeråd

§ 3-1. Nominasjonskomiteens forslag til nominasjon av kandidater til Samisk kirkeråd

Valgmøtets nominasjonskomité skal lage en alfabetisk liste med forslag på kandidater til Samisk kirkeråd som fremmes for valgmøtet. Listen skal inneholde følgende:

- a) forslag til en til tre kandidater til Samisk kirkeråds leder,
- b) forslag til to til fire kandidater til representant og vararepresentant fra nordsamisk språkområde,
- c) forslag til to til fire kandidater til representant og vararepresentant fra lulesamisk språkområde,
- d) forslag til to til fire kandidater til representant og vararepresentant fra sørsamisk språkområde,
- e) forslag til to til fire kandidater til representant og vararepresentant fra andre bispedømmer,
- f) forslag til en til to kandidater til vararepresentant for Samisk kirkeråds leder.

§ 3-2. Andre forslag fra valgmøtets delegater

Valgmøtets delegater kan fremme andre forslag til kandidater til Samisk kirkeråd.

§ 3-3. Nominasjon

Valgmøtet nominerer følgende kandidater til Samisk kirkeråd:

- a) en kandidat til Samisk kirkeråds leder,
- b) en kandidat til representant fra nordsamisk språkområde,
- c) en kandidat til representant fra lulesamisk språkområde,
- d) en kandidat fra sørsamisk språkområde,
- e) en kandidat fra Møre, Hamar, Bjørgvin, Agder og Telemark, Oslo, Borg, Stavanger og Tunsberg bispedømmer.

For bokstavene a) til e) nominerer valgmøtet et tilsvarende antall kandidater til personlige vararepresentanter.

Nominasjonen fattes ved alminnelig flertall og oversendes Kirkemøtet.

Kapittel 4. Valg av nordsamisk representant til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet og lulesamisk representant til Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet

§ 4-1. Nominasjon av nordsamisk representant til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet

Valgmøtets nominasjonskomité legger på bakgrunn av innkomne forslag frem fem kandidater til nordsamisk representant til Nord-Hålogaland bispedømmeråd i alfabetisk rekkefølge.

Valgmøtets delegater fra nordsamisk språkområde, jf. § 1-4 første ledd, kan fremme forslag på andre kandidater i møtet.

§ 4-2. Valg av nordsamisk representant til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet

Valgmøtets delegater fra nordsamisk språkområde, jf. § 1-4 første ledd, velger med alminnelig flertall nordsamisk representant og to nordsamiske vararepresentanter til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet.

§ 4-3. Nominasjon av lulesamisk representant til Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet

Valgmøtets nominasjonskomité legger på bakgrunn av innkomne forslag frem fem kandidater til lulesamisk representant til Sør-Hålogaland bispedømmeråd i alfabetisk rekkefølge.

Valgmøtets delegater fra lulesamisk språkområde, jf. § 1-4 annet ledd, kan fremme forslag på andre kandidater i møtet.

§ 4-4. Valg av lulesamisk representant til Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet

Valgmøtets delegater fra lulesamisk språkområde, jf. § 1-4 annet ledd, velger med alminnelig flertall lulesamisk representant og to lulesamiske vararepresentanter til Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Kapittel 5. Forskjellige bestemmelser

§ 5-1. Språk

Samisk kirkelig valgmøtes språk er samisk og norsk. Med samisk menes nord-lule- og sørsamisk.

§ 5-2. Mindre endringer, utfyllende bestemmelser og forretningsorden

Kirkemøtet gir Kirkerådet myndighet til å foreta mindre endringer i reglene. Samisk kirkeråd skal gis anledning til å uttale seg før endringene vedtas.

Kirkemøtet gir Kirkerådet myndighet til å gi nærmere bestemmelser om utfylling av reglene. Samisk kirkeråd skal gis anledning til å uttale seg om eventuelle utfyllende bestemmelser.

Valgmøtet fastsetter sin egen forretningsorden etter forslag fra Samisk kirkeråd.

3. Kirkemøtet vedtar følgende formulering til Samisk kirkeråds statutter:

§5

Rådet består av 7 representanter:

- a. 5 representanter valgt av Kirkemøtet.
- b. En representant for Sametinget oppnevnt av Sametinget.
- c. En biskop oppnevnt av Bispemøtet.

Sør-, lule- og nord-samisk kirkeliv og Nidaros, Sør-Hålogaland og Nord-Hålogaland bispedømmer skal være representert i Samisk kirkeråd. En av representantene i rådet skal være bosatt i et av de øvrige bispedømmer.

Kirkemøtet velger representantene etter nominasjon fra Samisk valg møte.

Representantene velges for fire år om gangen. For hver representant velges en vararepresentant.

Rådet trer i funksjon umiddelbart etter Kirkemøtet hvor valget har funnet sted.

Plenumsbehandling 2

Dirigent: Kai Steffen Østensen

Saksordfører: Sara Ellen Anne Eira

Disse hadde ordet:

Sara Ellen Anne Eira

Endringsforslag fra første behandling

Kari Bergsjø Karstensen

Forslag 1: Linje nr. 59:

§ 1 -3 - tilføyelse til andre ledd (etter punkt g):

Begge kjønn bør være representert når det skal velges to delegater.

Forslaget er innarbeidet av komiteen.

Forslag 2: Linje nr. 55:

§ 1-3 tilføyelse i andre ledd etter f:

Bispedømmerådene bør ta hensyn til at også samer utenom forvaltningsområdet for samisk språk blir representert.

Komiteen anser forslaget som ivaretatt.

Forslag 3: Linje nr. 59-61

§ 1-3 siste setning om valgbarhet: "Dersom det er under ti delegater" osv. strykes.

Forslaget ble avvist av komiteen. Forslaget ble trukket.

Votering

Enstemmig vedtatt.

106 stemmeberettigede.

Kirkemøtets vedtak

Kirkemøtet vedtar at Samisk kirkelig valg møte skal opprettes fra og med Kirkevalget i 2019.

2. Kirkemøtet vedtar følgende regler for Samisk kirkelig valg møte:

Regler for Samisk kirkelig valg møte

Fastsatt av Kirkemøtet x. april 2018 med hjemmel i regler x. april 2018 nr. x for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet § X-X og kirkeloven § 23 annet ledd.

Kapittel 1. Formål, oppgaver, sammensetning mv.

§ 1-1. Valgmøtets formål

Samisk kirkelig valg møte er et representativt organ for samisk kirkelig i Den norske kirke som skal bidra til å verne og fremme samisk kirkelig.

§ 1-2. Valgmøtets oppgaver

Valgmøtet skal nominere følgende kandidater til Samisk kirkeråd:

- (a) Samisk kirkeråds leder med vararepresentant,
- (b) en nordsamisk representant i Samisk kirkeråd med personlig vararepresentant,
- (c) en lulesamisk representant i Samisk kirkeråd med personlig vararepresentant,
- (d) en sørsamisk representant i Samisk kirkeråd med personlig vararepresentant,
- (e) en representant fra de andre bispedømmene til Samisk kirkeråd med personlig vararepresentant.

Kirkemøtet foretar endelig valg av Samisk kirkeråd på bakgrunn av valg møtets nominasjon.

Valgmøtet skal velge følgende samiske representanter til de to nordligste bispedømmerådene:

- (a) En nordsamisk representant med to vararepresentanter til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet.
- (b) En lulesamisk representant med to vararepresentanter til Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet.

For øvrig gir valg møtet uttalelse når kirkelig myndighet ber om det eller når valg møtet av eget tiltak ønsker å uttale seg.

§ 1-3. Valgmøtets sammensetning

Samisk kirkelig valg møte består av:

- (a) Samisk kirkeråds representanter,
- (b) nordsamisk representant i Nord-Hålogaland bispedømmeråd, lulesamisk representant i Sør-Hålogaland bispedømmeråd, sørsamisk representant i Nidaros bispedømmeråd,
- (c) to delegater oppnevnt av Samisk kirkeråds ungdomsutvalg,
- (d) fem delegater oppnevnt av Saemien Åålmege/Samisk menighet i sørsamisk språkområde,
- (e) en delegat oppnevnt av menighetsråd i hver forvaltningskommune for samisk språk i sørsamisk språkområde, og to delegater oppnevnt fra menighetsråd i hver forvaltningskommune for samisk språk i lule- og nordsamisk språkområde,
- (f) to delegater oppnevnt av henholdsvis Nord-Hålogaland bispedømmeråd, Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Nidaros bispedømmeråd, Bispedømmerådene bør ta hensyn til at også samer bosatt utenfor forvaltningsområdet for samisk språk blir representert.
- (g) en delegat oppnevnt av henholdsvis Møre bispedømmeråd, Hamar bispedømmeråd, Bjørgvin bispedømmeråd, Agder og Telemark

bispedømmeråd, Oslo bispedømmeråd, Stavanger bispedømmeråd, Borg bispedømmeråd og Tunsberg bispedømmeråd.

Det skal være kjønnsbalanse når det oppnevnes to eller flere delegater.

Dersom det er under ti delegater fra et av de tre språkområdene etter bokstav f), skal vedkommende bispedømmeråd oppnevne flere delegater slik at antallet fra hvert språkområde blir ti delegater.

Valgbar etter bokstav c) – g) er de som oppfyller følgende vilkår:

- a) har kirkelig stemmerett og
- b) oppfatter seg selv som same og som enten har samisk som hjemmespråk, eller har eller har hatt forelder, besteforelder eller oldeforelder med samisk som hjemmespråk, eller
- c) har annen tilknytning til samisk kirkeliv ut fra nærmere kriterier bestemt av Samisk kirkeråd

Samisk kirkeråd avgjør i tvilstilfeller om en person oppfyller vilkårene for å være valgbar.

§ 1-4. Representasjon ved valg av samisk medlem til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Sør-Hålogaland bispedømmeråd

Ved valg av nordsamisk medlem til Nord-Hålogaland bispedømmeråd deltar kun delegatene fra nordsamisk språkområde:

- a) nordsamisk representant i Samisk kirkeråd,
- b) samisk representant i Nord-Hålogaland bispedømmeråd,
- c) delegater fra menighetsråd i forvaltningsområdet for samisk språk i Nord-Hålogaland bispedømme,
- d) delegater oppnevnt av Nord-Hålogaland bispedømmeråd.

Ved valg av lulesamisk medlem til Sør-Hålogaland bispedømmeråd deltar kun delegatene fra lulesamisk språkområde:

- a) lulesamisk representant i Samisk kirkeråd,
- b) samisk representant i Sør-Hålogaland bispedømmeråd,
- c) delegater fra menighetsråd i forvaltningsområdet for samisk språk i Sør-Hålogaland bispedømme,
- d) delegater oppnevnt av Sør-Hålogaland bispedømmeråd.

§ 1-5. Forberedelse og møteinnkalling

Samisk kirkeråd forbereder de saker som skal behandles av Samisk kirkelig valgmøte. Valgmøtet avholdes innen 1. juli i valgåret for kirkelige valg. Tid og sted fastsettes av Samisk kirkeråd.

Samisk kirkeråd ved leder innkaller delegatene til Samisk kirkelig valgmøte senest 5 uker før møtet. Saksliste og saksdokumenter skal følge med innkallingen. Samisk kirkeråd har det praktiske ansvaret for gjennomføring av møtet.

§ 1-6. Nominasjonskomité

Samisk kirkelig valgmøte velger en nominasjonskomité med fem medlemmer og tilsvarende antall varamedlemmer blant møtets delegater med funksjonstid på fire år.

Nominasjonskomiteen foreslår kandidater til de valg og nominasjoner valgmøtet skal foreta. Kandidatlistene skal settes opp i alfabetisk rekkefølge.

Kapittel 2. Forslag til kandidater

§ 2-1. Forslag til kandidater til Samisk kirkeråds leder

Samisk kirkeråd skal i god tid året før valget finne sted sende en oppfordring til samtlige menighetsråd i Den norske kirke om å komme med forslag på kandidater til Samisk kirkeråds leder.

§ 2-2. Forslag til kandidater til Samisk kirkeråd fra nordsamisk språkområde

Samisk kirkeråd skal i god tid året før valget finne sted sende en oppfordring til samtlige menighetsråd i Nord-Hålogaland bispedømme om å komme med forslag på kandidater til Samisk kirkeråd fra nordsamisk språkområde.

§ 2-3. Forslag til kandidater til Samisk kirkeråd fra lulesamisk språkområde

Samisk kirkeråd skal i god tid året før valget finne sted sende en oppfordring til samtlige menighetsråd i Sør-Hålogaland bispedømme med unntak av menigheter i sørsamisk språkområde om å komme med forslag på kandidater til Samisk kirkeråd fra lulesamisk språkområde.

§ 2-4. Forslag til kandidater til Samisk kirkeråd fra sørsamisk språkområde

Samisk kirkeråd skal i god tid året før valget finne sted sende en oppfordring til samtlige menighetsråd i Nidaros bispedømme, inkludert Saemien Ålmegeeraerie, og menighetsråd i de prostier i Sør-Hålogaland, Hamar og Møre bispedømmer som omfattes av sørsamisk språkområde om å komme med forslag på kandidater til Samisk kirkeråd fra sørsamisk språkområde.

§ 2-5. Forslag til kandidater til Samisk kirkeråd fra øvrige bispedømmer

Samisk kirkeråd skal i god tid året før valget finne sted sende en oppfordring til alle menighetsråd i Oslo bispedømme, Bjørgvin bispedømme, Agder og Telemark bispedømme, Borg bispedømme, Stavanger bispedømme og Tunsberg bispedømme, Møre bispedømme, med unntak av sørsamisk språkområde, og Hamar bispedømme, med unntak av sørsamisk språkområde, om å komme med forslag på kandidater til Samisk kirkeråd fra øvrige bispedømmer.

§ 2-6. Forslag til kandidater til samiske representanter i Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Sør-Hålogaland bispedømmeråd

Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Sør-Hålogaland bispedømmeråd skal i god tid året før valget finne sted sende en oppfordring til samtlige menighetsråd om å komme med forslag på henholdsvis nordsamiske kandidater og lulesamiske kandidater til bispedømmerådet.

Kapittel 3. Nominasjon av kandidater til Samisk kirkeråd

§ 3-1. Nominasjonskomiteens forslag til nominasjon av kandidater til Samisk kirkeråd

Valgmøtets nominasjonskomité skal lage en alfabetisk liste med forslag på kandidater til Samisk kirkeråd som fremmes for valgmøtet. Listen skal inneholde følgende:

- a) forslag til en til tre kandidater til Samisk kirkeråds leder,

- b) forslag til to til fire kandidater til representant og vararepresentant fra nordsamisk språkområde,
- c) forslag til to til fire kandidater til representant og vararepresentant fra lulesamisk språkområde,
- d) forslag til to til fire kandidater til representant og vararepresentant fra sørsamisk språkområde,
- e) forslag til to til fire kandidater til representant og vararepresentant fra andre bispedømmer,
- f) forslag til en til to kandidater til vararepresentant for Samisk kirkeråds leder.

§ 3-2. Andre forslag fra valgmøtets delegater

Valgmøtets delegater kan fremme andre forslag til kandidater til Samisk kirkeråd.

§ 3-3. Nominasjon

Valgmøtet nominerer følgende kandidater til Samisk kirkeråd:

- a) en kandidat til Samisk kirkeråds leder,
- b) en kandidat til representant fra nordsamisk språkområde,
- c) en kandidat til representant fra lulesamisk språkområde,
- d) en kandidat fra sørsamisk språkområde,
- e) en kandidat fra Møre, Hamar, Bjørgvin, Agder og Telemark, Oslo, Borg, Stavanger og Tunsberg bispedømmer.

For bokstavene a) til e) nominerer valgmøtet et tilsvarende antall kandidater til personlige vararepresentanter.

Nominasjonen fattes ved alminnelig flertall og oversendes Kirkemøtet.

Kapittel 4. Valg av nordsamisk representant til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet og lulesamisk representant til Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet

§ 4-1. Nominasjon av nordsamisk representant til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet

Valgmøtets nominasjonskomité legger på bakgrunn av innkomne forslag frem fem kandidater til nordsamisk representant til Nord-Hålogaland bispedømmeråd i alfabetisk rekkefølge.

Valgmøtets delegater fra nordsamisk språkområde, jf. § 1-4 første ledd, kan fremme forslag på andre kandidater i møtet.

§ 4-2. Valg av nordsamisk representant til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet

Valgmøtets delegater fra nordsamisk språkområde, jf. § 1-4 første ledd, velger med alminnelig flertall nordsamisk representant og to nordsamiske vararepresentanter til Nord-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet.

§ 4-3. Nominasjon av lulesamisk representant til Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet

Valgmøtets nominasjonskomité legger på bakgrunn av innkomne forslag frem fem kandidater til lulesamisk representant til Sør-Hålogaland bispedømmeråd i alfabetisk rekkefølge.

Valgmøtets delegater fra lulesamisk språkområde, jf. § 1-4 annet ledd, kan fremme forslag på andre kandidater i møtet.

§ 4-4. Valg av lulesamisk representant til Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet

Valgmøtets delegater fra lulesamisk språkområde, jf. § 1-4 annet ledd, velger med alminnelig flertall lulesamisk representant og to lulesamiske vararepresentanter til Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Kapittel 5. Forskjellige bestemmelser

§ 5-1. Språk

Samisk kirkelig valgmøtes språk er samisk og norsk. Med samisk menes nord-lule- og sørsamisk.

§ 5-2. Mindre endringer, utfyllende bestemmelser og forretningsorden

Kirkemøtet gir Kirkerådet myndighet til å foreta mindre endringer i reglene. Samisk kirkeråd skal gis anledning til å uttale seg før endringene vedtas.

Kirkemøtet gir Kirkerådet myndighet til å gi nærmere bestemmelser om utfylling av reglene. Samisk kirkeråd skal gis anledning til å uttale seg om eventuelle utfyllende bestemmelser.

Valgmøtet fastsetter sin egen forretningsorden etter forslag fra Samisk kirkeråd.

3. Kirkemøtet vedtar følgende formulering til Samisk kirkeråds statutter:

§5

Rådet består av 7 representanter:

- a. 5 representanter valgt av Kirkemøtet.
- b. En representant for Sametinget oppnevnt av Sametinget.
- c. En biskop oppnevnt av Bispemøtet.

Sør-, lule- og nord-samisk kirkeliv og Nidaros, Sør-Hålogaland og Nord-Hålogaland bispedømmer skal være representert i Samisk kirkeråd. En av representantene i rådet skal være bosatt i et av de øvrige bispedømmer.

Kirkemøtet velger representantene etter nominasjon fra Samisk valgmøte.

Representantene velges for fire år om gangen. For hver representant velges en vararepresentant.

Rådet trer i funksjon umiddelbart etter Kirkemøtet hvor valget har funnet sted.

Enstemmig vedtatt.

106 stemmeberettigede.

KM 09/18 Endring av forskrift om Den norske kirkes medlemsregister

Saksdokument:

KM 09/18 Endring av forskrift om Den norske kirkes medlemsregister

KM 09.1/18 Endring av forskrift om Den norske kirkes medlemsregister 1. innstilling

KM 09.2/18 Endring av forskrift om Den norske kirkes medlemsregister endelig innstilling

Første innstilling fra komité A

Ny forskrift om Den norske kirkes medlemsregister

Sammendrag av saksorienteringen

Ved kirkelovreformen i 2016 ble kirkeloven endret, slik at det nå er Kirkemøtet som fastsetter nærmere regler om Den norske kirkes medlemsregister og nærmere regler om registrering av dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd ved prest i Den norske kirke, jf. kirkeloven §§ 3 nr. 10 og 37. Disse registreringene skal ivareta en rekke funksjoner. De er et verktøy i arbeidet med å løse kirkens kjerneoppgaver. I tillegg til å danne grunnlag for valgmannstall, er medlemsregisteret viktig ved fastsettelsen av tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn. Regelverket om personopplysningsvern stiller krav til konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet, som registreringene i registeret omfattes av.

Kirkerådet har foreslått at Kirkemøtet tar i bruk sin myndighet på dette området og fastsetter en ny forskrift om Den norske kirkes medlemsregister. Dagens forskrift, som ble fastsatt av departementet i 2000, er ikke så godt tilpasset dagens praksis og nye krav til personopplysningsvern og informasjonssikkerhet. Kirkerådet har ønsket å tydeliggjøre forholdet mellom sentral behandlingsansvarlig (Kirkerådet) og lokal behandlingsansvarlig (kirkelig fellesråd), klargjøre begrepsbruken slik at den samsvarer mer med dagens praksis og styrke informasjonssikkerheten i medlemsregisteret. Saken har vært på høring, og forslaget til forskrift er bearbeidet på bakgrunn av de 44 høringssvarene som kom inn og deretter behandlet av Kirkerådet.

Komiteens merknader

- A. Komiteén viser til saksutredningen til sak KM 09/18 Endring av forskrift om Den norske kirkes medlemsregister og legger denne til grunn for innstillingen. På bakgrunn av noen forhold som har framkommet, foreslås det noen mindre justeringer i forskriftsteksten i §§ 6 (opplysninger som skal registreres), 9 (utlevering av opplysninger fra medlemsregisteret) og 15 (ikrafttredelse). Komiteén vil ellers peke på behovet for å kunne registrere alle kirkelige handlinger og at det er behov for hensiktsmessige ordninger ved lagring av personopplysninger. Fortsatt tilgang til folkeregisteropplysninger om tilhørende barn bør følges opp og er omtalt i siste avsnitt.
- B. Forslaget til medlemsregisterforskrift § 5 fastsetter registreringsplikt blant annet for personer som i samsvar med kirkeloven anses «å høre inn under» Den norske

kirke. Dette omfatter barn der en av foreldrene er medlem av Den norske kirke og som ikke er døpt. Tilgangen på informasjon om disse barna kommer i dag fra import av opplysningene fra Folkeregisteret. Dette er taushetsbelagte opplysninger som Kirkerådet frem til nå har fått tilgang til. Fra 1. oktober 2018 endres dette på grunn av den nye folkeregisterloven, og opplysningene som tilflyter medlemsregisteret vil ikke lenger omfatte familierelasjoner. Barn som etter kirkeloven anses å «høre inn under» Den norske kirke vil fortsatt kunne registreres i medlemsregisteret, men dette forutsetter at foreldrene melder fra om det. Komitéen har merket seg dette.

- C. Oppbyggingen av medlemsregisteret er i dag i stor grad basert på at opplysninger kan importeres fra Folkeregisteret. Når kvaliteten på opplysninger ikke sikres på denne måten, vil dette blant annet kunne øke risikoen for feil i registeret. Komitéen merker seg dette og har vurdert om det bør gjøres endringer, slik at omfanget av registreringer om nødvendig kan reduseres. Dette omfatter familierelasjoner i tilknytning til den enkelte registrerte samt foreldreopplysninger ved dåp. Komitéen foreslår også at begrepet «kode for familietilhørighet» erstattes med begrepet «familierelasjoner», som er mer forståelig språkbruk.
- D. I forslaget til formålsparagraf fremgår det at et av formålene er å kunne kontrollere dobbeltmedlemskap i forbindelse med det offentlige utbetaling av tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn. Av hensyn til blant annet den nye personvernlovgivningen, foreslår komitéen for sikkerhets skyld at bestemmelsen i formålsparagrafen bør suppleres med en bestemmelse i forskriften § 9 om utlevering av opplysninger fra medlemsregisteret.
- E. I saksframlegget på side 36 fremgår det at Kulturdepartementet i sin høringsuttalelse peker på at departementet av formelle grunner bør sørge for oppheving av medlemsregisterforskriften som i dag gjelder. Komitéen mener at bestemmelsen om ikrafttredelse av den forskriften som nå vedtas må ta høyde for dette, og det bør sørges for en god overgang fra gammel til ny forskrift. På bakgrunn av dette blir det foreslått en endring i § 15.
- F. Registrering av kirkelige handlinger for personer uten fødselsnummer er foreslått regulert i forskriften § 6 siste ledd og er nærmere omtalt på side 26 i saksframlegget. Komitéen har merket seg dette. Det er viktig at alle kirkelige handlinger kan registreres. Det er ikke uvanlig med dåp av personer uten fødselsnummer. Når det gjelder gravferder, har også dødfødte etter gravferdsloven rett til grav selv om de ikke får navn. Det er viktig at kirkelige handlinger også i disse sammenhengene kan registreres.
- G. Personopplysningsvern er viktig. Kontrollkomitéen for Den norske kirke skal blant annet ha et særlig fokus på dette området. Komitéen viser til at forskriften legger opp til at lagring av opplysninger i lokale systemer kan skje for en «begrenset periode», jf. forslaget § 8. Hvor lang lagringsperioden kan være må vurderes konkret, blant annet sett i forhold til formålet med lagringen. Komitéen

ønsker at Kirkemøtet ber Kirkerådet avklare nærmere i hvilken utstrekning menighetene har anledning til å lagre personopplysninger.

- H. Komitéen vil ellers peke på at fortsatt tilgang til folkeregisteropplysninger om tilhørende barn oppleves som svært viktig for blant annet å kunne nå ut til disse. Folk er vant til at kirken henvender seg til dem og ikke omvendt. Dette har lange tradisjoner. For Den norske kirke handler ikke dette først og fremst om tilskuddsberegning men om medlemskontakt. Det er uheldig at tilgangen til disse opplysningene bortfaller fra 1. oktober 2018 som følge av ny folkeregisterlov. Det er viktig å få på plass en lovhjemmel som sikrer tilgang på opplysningene fra Folkeregisteret. Komitéen viser til at anliggendet blir fulgt opp av komité D i høringsuttalelsen om ny trossamfunnslov.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet ber Kirkerådet avklare nærmere i hvilken utstrekning menighetene har anledning til å lagre personopplysninger etter personopplysningsloven.
2. Kirkemøtet fastsetter i medhold av kirkeloven §§ 3 nr. 10 og 37 ny forskrift om Den norske kirkes medlemsregister:

Forskrift om Den norske kirkes medlemsregister

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1. Formål

Formålet med denne forskriften er å:

- a) tilrettelegge for bruk av medlemsregisteret i prestens arbeid etter tjenesteordning for menighetsprester og i forbindelse med tiltak for å ivareta de kirkelige organers ansvar etter kirkeloven, herunder ved innkalling til menighetsmøter, tilbud om kirkelig opplæring eller diakonale tiltak, innsamlingsarbeid, og barne- og ungdomsarbeid,
- b) bidra til forsvarlig forvaltning og oppfølging av medlemskap i Den norske kirke, herunder sikre riktig grunnlag for kirkelig manntall og offentlige myndigheters kontroll etter lov 13. juni 1969 nr. 25 om trdomssamfunn og ymist anna og lov 12. juni 1981 nr. 64 om tilskott til livssynssamfunn, og
- c) sikre konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet i Den norske kirkes medlemsregister, herunder at regler gitt i og i medhold av lov 14. april 2000 nr. 31 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) med forskrifter etterleves.

§ 2. Virkeområde

Denne forskriften gjelder for Den norske kirkes medlemsregister og omhandler all behandling av personopplysninger i forbindelse med planlegging, gjennomføring og registrering av kirkelige handlinger samt innmeldinger i og utmeldinger av Den norske kirke.

§ 3. Definisjoner

I denne forskriften forstås med:

- a) medlemsregister: Den norske kirkes elektronisk lagrede opplysninger om medlemmer og tilhørende, kirkelige handlinger samt inn- og utmeldinger,
- b) sentral behandlingsansvarlig: den som er ansvarlig for all behandling av personopplysninger i medlemsregisteret og som bestemmer hvilke hjelpemidler som skal brukes,
- c) lokal behandlingsansvarlig: den som er ansvarlig for behandlingen av personopplysninger på fellestrådsnivå,
- d) kirkelige handlinger: dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd,
- e) kirkelig fellestråd: kirkelig fellestråd og menighetsråd med fellestrådsfunksjoner.

Kapittel 2. Behandling av personopplysninger i medlemsregisteret

§ 4. Behandlingsansvar

Kirkerådet er sentral behandlingsansvarlig for Den norske kirkes medlemsregister og administrerer registeret. Ansvar et ivaretas av Kirkerådets direktør dersom ikke annet er bestemt av Kirkerådet.

Kirkelig fellestråd er lokal behandlingsansvarlig for opplysninger i medlemsregisteret som registreres for alle sokn i det aktuelle fellestrådsområdet. Ansvar et ivaretas av organets daglige leder dersom ikke annet er bestemt av kirkelig fellestråd.

Sentral og lokal behandlingsansvarlig plikter å sørge for at bestemmelsene i denne forskriften og regler gitt i og i medhold av lov 14. april 2000 nr. 31 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) blir fulgt.

§ 5. Registreringsplikt

Sentral behandlingsansvarlig skal sørge for at det føres register over personer som i samsvar med kirkeloven § 3 er medlem av eller anses å høre inn under Den norske kirke, jf. kirkeloven § 3 nr. 10.

Opplysninger om personer som blir døpt, konfirmert, vigslet til ekteskap og jordfestet ved prest i Den norske kirke, skal inntas i medlemsregisteret, jf. kirkeloven § 37 annet ledd.

Sentral behandlingsansvarlig skal sikre at Den norske kirke har ett medlemsregister, og dette skal føres elektronisk. Lokal behandlingsansvarlig plikter å påse at varig registrering av kirkelige handlinger samt inn- og utmeldinger kun skjer i medlemsregisteret.

§ 6. Opplysninger som skal registreres

Medlemsregisteret skal inneholde opplysninger om den registrertes navn, folkeregistrerte bostedsadresse, fødselsnummer, kirkelig status (medlem/hørende inn under), dåp eller innmelding (dato og sted) og tilhørighet til sokn og valgkrets i henhold til folkeregistrert adresse. Medlemsregisteret kan også inneholde opplysninger om familierelasjoner, den registrertes postadresse samt digital kontaktinformasjon.

Registreringen av kirkelige handlinger skal omfatte følgende opplysninger:

- a) dåp: navn på og fødselsnummer til foreldre, navn på faddere samt dato og sted for dåpen. Faddere skal ikke registreres med fødselsnummer. Ved nøddåp og hjemmedåp skal også dato og sted for stadfestelse av dåpen registreres. Ved dåp av person over religiøs myndighetsalder registreres ikke navn på og fødselsnumre til den døptes foreldre.
- b) konfirmasjon: navn på, fødselsnummer til og dåpsdato for konfirmanten samt dato og sted for konfirmasjonen.
- c) vigsel: navn på og fødselsnumre til dem som har inngått ekteskap samt dato og sted for vigselen.
- d) gravferd: navn på og fødselsnummer til avdøde samt dato, sted og ansvarlig sokn for gravferden. Dersom jordpåkastelsen ikke skjer samtidig med resten av gravferdshandlingen, registreres tid og sted for jordpåkastelsen.

Dersom fødselsnummer til den som skal registreres mangler og vedkommende venter på å få tildelt fødselsnummer, skal registrering av den kirkelige handlingen utsettes til fødselsnummer foreligger. Dersom den registrerte ikke venter på å få tildelt fødselsnummer, skal handlingen registreres på vedkommendes navn.

§ 7. Tilgjengelighet

Medlemsregisteret skal gjøres tilgjengelig for Kirkerådet, biskopene og bispedømmerådene, de kirkelige fellestråd, menighetsråd og prester i Den norske kirke. Det er kun personer med tjenstlig behov som skal ha tilgang til opplysninger i medlemsregisteret.

§ 8. Overføring av opplysninger til andre registre

For en begrenset periode kan det overføres opplysninger fra medlemsregisteret til øvrige lovlige registre for soknet.

§ 9. Utlevering av opplysninger fra medlemsregisteret

Registrerte opplysninger om en person kan bare gjøres tilgjengelig for den som er registrert eller som saken ellers direkte gjelder, jf. forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav e.

Opplysninger i medlemsregisteret skal ikke utleveres til tredjeparter for kommersielle formål, eller på annen måte brukes av Den norske kirke for kommersielle formål.

Denne bestemmelsen er ikke til hinder for at sentral behandlingsansvarlig kan

- a) gi forskere tilgang til opplysninger fra medlemsregisteret, jf. forvaltningsloven § 13 d og § 13 e,
- b) offentliggjøre statistiske opplysninger basert på medlemsregisteret,
- c) utlevere informasjon i henhold til prinsippet om dataportabilitet etter bransjenormer godkjent av Datatilsynet, og
- d) utlevere opplysninger til bruk i offentlige myndigheters fastsetting av sats for beregning av statstilskudd og kontroll av lister med fødselsnummer etter lov 13. juni 1969 nr. 25 om trdomssamfunn og ymist anna og lov 12. juni 1981 nr. 64 om tilskott til livssynssamfunn.

§ 10. Ajourhold

På grunnlag av opplysninger fra den som er registrert, plikter sentral og lokal behandlingsansvarlig å holde medlemsregisteret à jour.

Sentral behandlingsansvarlig plikter i tillegg å holde medlemsregisteret à jour på grunnlag av opplysninger fra Statens kartverks matrikkel, Det sentrale folkeregister og Enhetsregisteret.

Lokal behandlingsansvarlig plikter i tillegg å holde medlemsregisteret à jour på grunnlag av registreringer fra den som til daglig foretar registreringer i medlemsregisteret for det enkelte sogn.

Den som er ansvarlig for å gjennomføre kirkelige handlinger, plikter å gi melding til den som ivaretar det daglige ansvaret for medlemsregisteret i vedkommende sogn om dåp, konfirmasjon, vigsel til ekteskap og gravferd i Den norske kirke samt innmelding i og utmelding av Den norske kirke.

§ 11. Rette- og sletteplikt

Sentral og lokal behandlingsansvarlig skal av eget tiltak rette, slette eller supplere opplysninger som ikke lenger har betydning, er uriktige eller ufullstendige.

§ 12. Informasjonssikkerhet

Sentral og lokal behandlingsansvarlig er ansvarlige for at det iverksettes tiltak for å sikre nødvendig konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet i medlemsregisteret.

Sentral behandlingsansvarlig skal legge til rette for tilstrekkelig informasjonssikkerhet i medlemsregisteret og kan gi lokal behandlingsansvarlig bindende pålegg dersom krav i personopplysningslovgivningen ikke blir overholdt.

Sentral og lokal behandlingsansvarlig skal gjennomføre tiltak som sikrer at medlemsregisteret og opplysninger i dette er tilgjengelig når det er behov for dette. Dette innebærer blant annet at:

- a) kopier av opplysninger og annet nødvendig materiale skal sikres for at medlemsregisteret skal kunne rekonstrueres etter tap og
- b) sentral og lokal behandlingsansvarlig skal benytte en felles kommunikasjonskanal bestemt av sentral behandlingsansvarlig.

Dersom det oppdages datainnbrudd i maskiner som inneholder eller som kommuniserer med datamaskin som inneholder medlemsregisteret, eller det forekommer andre avvik, skal lokal behandlingsansvarlig straks varsle sentral behandlingsansvarlig. Sentral behandlingsansvarlig plikter umiddelbart å underrette Datatilsynet om datainnbrudd og andre avvik.

Kapittel 3. Avsluttende bestemmelser

§ 13. Utfyllende retningslinjer

Sentral behandlingsansvarlig kan fastsette utfyllende retningslinjer som skal sikre informasjonssikkerhet for opplysninger fra medlemsregisteret. Sentral behandlingsansvarlig fastsetter nærmere regler og rutiner for ajourhold, kontroll og oppdeling av opplysningene i registeret. Rutinene skal ikke kunne endres eller settes ut av funksjon uten særskilt autorisasjon.

§ 14. Kirkerådets myndighet til å gjøre endringer i forskriften

Kirkerådet kan gjøre mindre endringer i forskriften.

§ 15. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft ved kunngjøring.

Plenumsbehandling 1

Dirigent: Erling Birkedal

Saksordfører: Harald Hauge

Disse hadde ordet:

Harald Hauge, Ingeborg Midttømme

Endringsforslag

Ingeborg Midttømme:

Forslag 1: Linje nr. 148:

Nytt punkt c: Kirkebokførende prest: «Sokneprest som har ansvar for kirkebokføringen for det eller de sokn som utgjør dennes arbeidsområde.»

Forslag 2: Linje nr. 173:

Begjæringer om å få utført kirkelige handlinger rettes til den kirkebokførende prest, eventuelt gjennom annen prest som er bedt om å utføre handlingen. Opplysninger om.....

Saken ble sendt tilbake til komiteen.

Endelig innstilling fra komité

Sammendrag av saksorienteringen

Ved kirkelovreformen i 2016 ble kirkeloven endret, slik at det nå er Kirkemøtet som fastsetter nærmere regler om Den norske kirkes medlemsregister og nærmere regler om registrering av dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd ved prest i Den norske kirke, jf. kirkeloven §§ 3 nr. 10 og 37. Disse registreringene skal ivareta en rekke funksjoner. De er et verktøy i arbeidet med å løse kirkens kjerneoppgaver. I tillegg til å danne grunnlag for valgmannstall, er medlemsregisteret viktig ved fastsettelsen av tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn. Regelverket om personopplysningsvern stiller krav til konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet, som registreringene i registeret omfattes av.

Kirkerådet har foreslått at Kirkemøtet tar i bruk sin myndighet på dette området og fastsetter en ny forskrift om Den norske kirkes medlemsregister. Dagens forskrift, som ble fastsatt av departementet i 2000, er ikke så godt tilpasset dagens praksis og nye krav til personopplysningsvern og informasjonssikkerhet. Kirkerådet har ønsket å tydeliggjøre forholdet mellom sentral behandlingsansvarlig (Kirkerådet) og lokal

behandlingsansvarlig (kirkelig fellesråd), klargjøre begrepsbruken slik at den samsvarer mer med dagens praksis og styrke informasjonssikkerheten i medlemsregisteret. Saken har vært på høring, og forslaget til forskrift er bearbeidet på bakgrunn av de 44 høringssvarene som kom inn og deretter behandlet av Kirkerådet.

Komiteens merknader

- A. Komitéen viser til saksutredningen til sak KM 09/18 Endring av forskrift om Den norske kirkes medlemsregister og legger denne til grunn for innstillingen. På bakgrunn av noen forhold som har framkommet, foreslås det noen mindre justeringer i forskriftsteksten i §§ 6 (opplysninger som skal registreres), 9 (utlevering av opplysninger fra medlemsregisteret) og 15 (ikrafttredelse). Komitéen vil ellers peke på behovet for å kunne registrere alle kirkelige handlinger og at det er behov for hensiktsmessige ordninger ved lagring av personopplysninger. Fortsatt tilgang til folkeregisteropplysninger om tilhørende barn bør følges opp og er omtalt i siste avsnitt.
- B. Forslaget til medlemsregisterforskrift § 5 fastsetter registreringsplikt blant annet for personer som i samsvar med kirkeloven anses «å høre inn under» Den norske kirke. Dette omfatter barn som ikke er døpt i de tilfellene hvor en av foreldrene er medlem av Den norske kirke. . Tilgangen på informasjon om disse barna kommer i dag fra import av opplysningene fra Folkeregisteret. Dette er taushetsbelagte opplysninger som Kirkerådet frem til nå har fått tilgang til. Fra 1. oktober 2018 endres dette på grunn av den nye folkeregisterloven, og opplysningene som tilflyter medlemsregisteret vil ikke lenger omfatte familierelasjoner. Barn som etter kirkeloven anses å «høre inn under» Den norske kirke vil fortsatt kunne registreres i medlemsregisteret, men dette forutsetter at foreldrene melder fra om det. Komitéen har merket seg dette.
- C. Oppbyggingen av medlemsregisteret er i dag i stor grad basert på at opplysninger kan importeres fra Folkeregisteret. Når kvaliteten på opplysninger ikke sikres på denne måten, vil dette blant annet kunne øke risikoen for feil i registeret. Komitéen merker seg dette og har vurdert om det bør gjøres endringer, slik at omfanget av registreringer om nødvendig kan reduseres. Komitéen har veid de ulike hensynene opp mot hverandre og har kommet til at det fortsatt er av stor betydning å registrere familierelasjoner, slik som foreldre, ved dåp. Det er foreldrene som velger for barna i forbindelse med dåp, og dette bør fortsatt dokumenteres gjennom registrering av kirkelige handlinger. Komitéen foreslår at begrepet «kode for familietilhørighet» erstattes med begrepet «familierelasjoner», som er mer forståelig språkbruk.
- D. I forslaget til formålsparagraf fremgår det at et av formålene er å kunne kontrollere dobbeltmedlemskap i forbindelse med det offentliges utbetaling av tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn. Av hensyn til blant annet den nye personvernlovgivningen, foreslår komitéen for sikkerhets skyld at bestemmelsen i formålsparagrafen bør suppleres med en bestemmelse i forskriften § 9 om utlevering av opplysninger fra medlemsregisteret.

- E. I saksframlegget på side 36 fremgår det at Kulturdepartementet i sin høringsuttalelse peker på at departementet av formelle grunner bør sørge for oppheving av medlemsregisterforskriften som i dag gjelder. Komitéen mener at bestemmelsen om ikrafttredelse av den forskriften som nå vedtas må ta høyde for dette, og det bør sørges for en god overgang fra gammel til ny forskrift. På bakgrunn av dette blir det foreslått en endring i § 15.
- F. Registrering av kirkelige handlinger for personer uten fødselsnummer er foreslått regulert i forskriften § 6 siste ledd og er nærmere omtalt på side 26 i saksframlegget.. Det er ikke uvanlig med dåp av personer uten norsk fødselsnummer, for eksempel barn bosatt i andre nordiske land. Når det gjelder gravferder, har også dødfødte etter gravferdsloven rett til grav selv om de ikke får fødselsnummer eller navn. Det er viktig at kirkelige handlinger også i disse sammenhengene kan registreres.
- G. Personopplysningsvern er viktig. Kontrollkomitéen for Den norske kirke skal blant annet ha et særlig fokus på dette området. Komitéen viser til at forskriften legger opp til at lagring av opplysninger i lokale systemer kan skje for en «begrenset periode», jf. forslaget § 8. Hvor lang lagringsperioden kan være må vurderes konkret, blant annet sett i forhold til formålet med lagringen. Komitéen ønsker at Kirkemøtet ber Kirkerådet avklare nærmere i hvilken utstrekning menighetene har anledning til å lagre personopplysninger.
- H. Komitéen merker seg endringsforslaget om å ta inn en bestemmelse som henviser til kirkebokførende prest med bakgrunn i at dette fortsatt er en etablert ordning som er fastsatt av Kirkemøtet i tjenesteordningen for menighetsprester. Komitéen har vurdert endringsforslaget men vil opprettholde det opprinnelige forslaget, jf. forslaget til forskrift § 10 fjerde ledd. Komitéen viser til saksframlegget på side 10 hvor spørsmålet om å ha kirkebokførerbegrepet i forskriften, er vurdert. Komitéen ser behovet for å ha klare ansvarslinjer og gode rutiner. Slik komitéen ser det, vil dette kunne følges opp gjennom nærmere retningslinjer. Komitéen viser i denne sammenhengen til *Håndbok for Den norske kirkes medlemsregister*, som er nevnt i saksframlegget.
- I. Komitéen merker seg oppfordringene om behov for veiledning og tilsyn overfor de kirkelige fellestrådene, som har lokalt behandlingsansvar for medlemsregisteret. Komitéen viser til forslaget til § 13 om utfyllende retningslinjer og mener at anliggendet er ivaretatt gjennom bestemmelsen. Den praktiske oppfølgingen av veiledning, tilsyn og informasjonssikkerhet må følges opp kontinuerlig av Kirkerådet som sentral behandlingsansvarlig for registeret.
- J. Komitéen vil ellers peke på at fortsatt tilgang til folkeregisteropplysninger om tilhørende barn oppleves som svært viktig for blant annet å kunne nå ut til disse. Folk er vant til at kirken henvender seg til dem og ikke omvendt. Dette har lange tradisjoner. For Den norske kirke handler ikke dette først og fremst om tilskuddsberegning men om medlemskontakt. Det er uheldig at tilgangen til disse opplysningene bortfaller fra 1. oktober 2018 som følge av ny

folkeregisterlov. Det er viktig å få på plass en lovhjemmel som sikrer tilgang på opplysningene fra Folkeregisteret. Komitéen har merket seg Kirkemøtets vedtak i sak KM 10/18 Forslag til ny lov om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) – uttalelse fra Kirkemøtet, og mener at anliggendet er godt ivaretatt her.

Forslag til vedtak

3. Kirkemøtet ber Kirkerådet avklare nærmere i hvilken utstrekning menighetene har anledning til å lagre personopplysninger etter personopplysningsloven.
4. Kirkemøtet fastsetter i medhold av kirkeloven §§ 3 nr. 10 og 37 ny forskrift om Den norske kirkes medlemsregister:

Forskrift om Den norske kirkes medlemsregister

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1. Formål

Formålet med denne forskriften er å:

- a) tilrettelegge for bruk av medlemsregisteret i prestens arbeid etter tjenesteordning for menighetsprester og i forbindelse med tiltak for å ivareta de kirkelige organers ansvar etter kirkeloven, herunder ved innkalling til menighetsmøter, tilbud om kirkelig opplæring eller diakonale tiltak, innsamlingsarbeid og barne- og ungdomsarbeid,
- b) bidra til forsvarlig forvaltning og oppfølging av medlemskap i Den norske kirke, herunder sikre riktig grunnlag for kirkelig manntall og offentlige myndigheters kontroll etter lov 13. juni 1969 nr. 25 om trudemssamfunn og ymist anna og lov 12. juni 1981 nr. 64 om tilskott til livssynssamfunn, og
- c) sikre konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet i Den norske kirkes medlemsregister, herunder at regler gitt i og i medhold av lov 14. april 2000 nr. 31 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) med forskrifter etterleves.

§ 2. Virkeområde

Denne forskriften gjelder for Den norske kirkes medlemsregister og omhandler all behandling av personopplysninger i forbindelse med planlegging, gjennomføring og registrering av kirkelige handlinger samt innmeldinger i og utmeldinger av Den norske kirke.

§ 3. Definisjoner

I denne forskriften forstås med:

- a) medlemsregister: Den norske kirkes elektronisk lagrede opplysninger om medlemmer og tilhørende, kirkelige handlinger samt inn- og utmeldinger,

- b) sentral behandlingsansvarlig: den som er ansvarlig for all behandling av personopplysninger i medlemsregisteret og som bestemmer hvilke hjelpemidler som skal brukes,
- c) lokal behandlingsansvarlig: den som er ansvarlig for behandlingen av personopplysninger på fellesrådsnivå,
- d) kirkelige handlinger: dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd,
- e) kirkelig fellesråd: kirkelig fellesråd og menighetsråd med fellesrådsfunksjoner.

Kapittel 2. Behandling av personopplysninger i medlemsregisteret

§ 4. Behandlingsansvar

Kirkerådet er sentral behandlingsansvarlig for Den norske kirkes medlemsregister og administrerer registeret. Ansvar ivaretas av Kirkerådets direktør dersom ikke annet er bestemt av Kirkerådet.

Kirkelig fellesråd er lokal behandlingsansvarlig for opplysninger i medlemsregisteret som registreres for alle sokn i det aktuelle fellesrådsområdet. Ansvar ivaretas av organets daglige leder dersom ikke annet er bestemt av kirkelig fellesråd.

Sentral og lokal behandlingsansvarlig plikter å sørge for at bestemmelsene i denne forskriften og regler gitt i og i medhold av lov 14. april 2000 nr. 31 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) blir fulgt.

§ 5. Registreringsplikt

Sentral behandlingsansvarlig skal sørge for at det føres register over personer som i samsvar med kirkeloven § 3 er medlem av eller anses å høre inn under Den norske kirke, jf. kirkeloven § 3 nr. 10.

Opplysninger om personer som blir døpt, konfirmert, vigslet til ekteskap og jordfestet ved prest i Den norske kirke, skal inntas i medlemsregisteret, jf. kirkeloven § 37 annet ledd.

Sentral behandlingsansvarlig skal sikre at Den norske kirke har ett medlemsregister, og dette skal føres elektronisk. Lokal behandlingsansvarlig plikter å påse at varig registrering av kirkelige handlinger samt inn- og utmeldinger kun skjer i medlemsregisteret.

§ 6. Opplysninger som skal registreres

Medlemsregisteret skal inneholde opplysninger om den registrertes navn, folkeregistrerte bostedsadresse, fødselsnummer, kirkelig status (medlem/hørende inn under), dåp eller innmelding (dato og sted) og tilhørighet til sokn og valgkrets i henhold til folkeregistrert adresse. Medlemsregisteret kan også inneholde opplysninger om familierelasjoner, den registrertes postadresse samt digital kontaktinformasjon.

Registreringen av kirkelige handlinger skal omfatte følgende opplysninger:

- a) dåp: navn på og fødselsnummer til den dømte, navn på og fødselsnummer til foreldre, navn på faddere samt dato og sted for dåpen. Faddere skal ikke registreres med fødselsnummer. Ved nøddåp og hjemmedåp skal også dato og sted for stadfestelse av dåpen registreres. Ved dåp av person over religiøs myndighetsalder registreres ikke navn på og fødselsnumre til den dømtes foreldre.

- b) konfirmasjon: navn på, fødselsnummer til og dåpsdato for konfirmanten samt dato og sted for konfirmasjonen
- c) vigsel: navn på og fødselsnumre til dem som har inngått ekteskap samt dato og sted for vigselen.
- d) gravferd: navn på og fødselsnummer til avdøde samt dato, sted og ansvarlig sokn for gravferden. Dersom jordpåkastelsen ikke skjer samtidig med resten av gravferdshandlingen, registreres tid og sted for jordpåkastelsen,

Dersom fødselsnummer til den som skal registreres mangler og vedkommende venter på å få tildelt fødselsnummer, skal registrering av den kirkelige handlingen utsettes til fødselsnummer foreligger. Dersom den registrerte ikke venter på å få tildelt fødselsnummer, skal handlingen registreres på vedkommendes navn.

§ 7. Tilgjengelighet

Medlemsregisteret skal gjøres tilgjengelig for Kirkerådet, biskopene og bispedømmerådene, de kirkelige fellestråd, menighetsråd og prester i Den norske kirke. Det er kun personer med tjenstlig behov som skal ha tilgang til opplysninger i medlemsregisteret.

§ 8. Overføring av opplysninger til andre registre

For en begrenset periode kan det overføres opplysninger fra medlemsregisteret til øvrige lovlige registre for soknet.

§ 9. Utlevering av opplysninger fra medlemsregisteret

Registrerte opplysninger om en person kan bare gjøres tilgjengelig for den som er registrert eller som saken ellers direkte gjelder, jf. forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav e.

Opplysninger i medlemsregisteret skal ikke utleveres til tredjeparter for kommersielle formål, eller på annen måte brukes av Den norske kirke for kommersielle formål.

Denne bestemmelsen er ikke til hinder for at sentral behandlingsansvarlig kan

- a) gi forskere tilgang til opplysninger fra medlemsregisteret, jf. forvaltningsloven § 13 d og § 13 e,
- b) offentliggjøre statistiske opplysninger basert på medlemsregisteret,
- c) utlevere informasjon i henhold til prinsippet om dataportabilitet etter bransjenormer godkjent av Datatilsynet, og
- d) utlevere opplysninger til bruk i offentlige myndigheters fastsetting av sats for beregning av statstilskudd og kontroll av lister med fødselsnummer etter lov 13. juni 1969 nr. 25 om trudemssamfunn og ymist anna og lov 12. juni 1981 nr. 64 om tilskott til livssynssamfunn.

§ 10. Ajourhold

På grunnlag av opplysninger fra den som er registrert, plikter sentral og lokal behandlingsansvarlig å holde medlemsregisteret à jour.

Sentral behandlingsansvarlig plikter i tillegg å holde medlemsregisteret à jour på grunnlag av opplysninger fra Statens kartverks matrikkel, Det sentrale folkeregister og Enhetsregisteret.

Lokal behandlingsansvarlig plikter i tillegg å holde medlemsregisteret à jour på grunnlag av registreringer fra den som til daglig foretar registreringer i medlemsregisteret for det enkelte sokn.

Den som er ansvarlig for å gjennomføre kirkelige handlinger, plikter å gi melding til den som ivaretar det daglige ansvaret for medlemsregisteret i vedkommende sokn om dåp, konfirmasjon, vigsel til ekteskap og gravferd i Den norske kirke samt innmelding i og utmelding av Den norske kirke.

§ 11. Rette- og sletteplikt

Sentral og lokal behandlingsansvarlig skal av eget tiltak rette, slette eller supplere opplysninger som ikke lenger har betydning, er uriktige eller ufullstendige.

§ 12. Informasjonssikkerhet

Sentral og lokal behandlingsansvarlig er ansvarlige for at det iverksettes tiltak for å sikre nødvendig konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet i medlemsregisteret.

Sentral behandlingsansvarlig skal legge til rette for tilstrekkelig informasjonssikkerhet i medlemsregisteret og kan gi lokal behandlingsansvarlig bindende pålegg dersom krav i personopplysningslovgivningen ikke blir overholdt.

Sentral og lokal behandlingsansvarlig skal gjennomføre tiltak som sikrer at medlemsregisteret og opplysninger i dette er tilgjengelig når det er behov for dette. Dette innebærer blant annet at:

- a) kopier av opplysninger og annet nødvendig materiale skal sikres for at medlemsregisteret skal kunne rekonstrueres etter tap og
- b) sentral og lokal behandlingsansvarlig skal benytte en felles kommunikasjonskanal bestemt av sentral behandlingsansvarlig.

Dersom det oppdages datainnbrudd i maskiner som inneholder eller som kommuniserer med datamaskin som inneholder medlemsregisteret, eller det forekommer andre avvik, skal lokal behandlingsansvarlig straks varsle sentral behandlingsansvarlig. Sentral behandlingsansvarlig plikter umiddelbart å underrette Datatilsynet om datainnbrudd og andre avvik

Kapittel 3. Avsluttende bestemmelser

§ 13. Utfyllende retningslinjer

Sentral behandlingsansvarlig kan fastsette utfyllende retningslinjer som skal sikre informasjonssikkerhet for opplysninger fra medlemsregisteret. Sentral behandlingsansvarlig fastsetter nærmere regler og rutiner for ajourhold, kontroll og oppdeling av opplysningene i registeret. Rutinene skal ikke kunne endres eller settes ut av funksjon uten særskilt autorisasjon.

§ 14. Kirkerådets myndighet til å gjøre endringer i forskriften

Kirkerådet kan gjøre mindre endringer i forskriften.

§ 15. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft ved kunngjøring.

Plenumsbehandling 2

Dirigent: Erling Birkedal
Saksordfører: Harald Hauge

Disse hadde ordet:

Harald Hauge, Ingeborg Midttømme, Ole Midthun, Arne Jon Myskja.

Endringsforslag fra første behandling

Ingeborg Midttømme:

Forslag 1: Linje nr. 148:

Nytt punkt c: Kirkebokførende prest: «Sokneprest som har ansvar for kirkebokføringen for det eller de sokn som utgjør dennes arbeidsområde.»

Forslaget ble avvist av komiteen. Trukket.

Forslag 2: Linje nr. 173:

Begjæringer om å få utført kirkelige handlinger rettes til den kirkebokførende prest, eventuelt gjennom annen prest som er bedt om å utføre handlingen. Opplysninger om.....

Forslaget er innarbeidet av komiteen.

Votering

Enstemmig vedtatt.

107 stemmeberettigede.

Kirkemøtets vedtak

5. Kirkemøtet ber Kirkerådet avklare nærmere i hvilken utstrekning menighetene har anledning til å lagre personopplysninger etter personopplysningsloven.
6. Kirkemøtet fastsetter i medhold av kirkeloven §§ 3 nr. 10 og 37 ny forskrift om Den norske kirkes medlemsregister:

Forskrift om Den norske kirkes medlemsregister

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1. Formål

Formålet med denne forskriften er å:

- a) tilrettelegge for bruk av medlemsregisteret i prestens arbeid etter tjenesteordning for menighetsprester og i forbindelse med tiltak for å ivareta de kirkelige organers ansvar etter kirkeloven, herunder ved innkalling til menighetsmøter, tilbud om kirkelig opplæring eller diakonale tiltak, innsamlingsarbeid og barne- og ungdomsarbeid,
- b) bidra til forsvarlig forvaltning og oppfølging av medlemskap i Den norske kirke, herunder sikre riktig grunnlag for kirkelig manntall og offentlige myndigheters

kontroll etter lov 13. juni 1969 nr. 25 om trdomssamfunn og ymist anna og lov 12. juni 1981 nr. 64 om tilskott til livssynssamfunn, og

c) sikre konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet i Den norske kirkes medlemsregister, herunder at regler gitt i og i medhold av lov 14. april 2000 nr. 31 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) med forskrifter etterleves.

§ 2. Virkeområde

Denne forskriften gjelder for Den norske kirkes medlemsregister og omhandler all behandling av personopplysninger i forbindelse med planlegging, gjennomføring og registrering av kirkelige handlinger samt innmeldinger i og utmeldinger av Den norske kirke.

§ 3. Definisjoner

I denne forskriften forstås med:

a) medlemsregister: Den norske kirkes elektronisk lagrede opplysninger om medlemmer og tilhørende, kirkelige handlinger samt inn- og utmeldinger,

b) sentral behandlingsansvarlig: den som er ansvarlig for all behandling av personopplysninger i medlemsregisteret og som bestemmer hvilke hjelpemidler som skal brukes,

c) lokal behandlingsansvarlig: den som er ansvarlig for behandlingen av personopplysninger på fellestrådsnivå,

d) kirkelige handlinger: dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd,

e) kirkelig fellestråd: kirkelig fellestråd og menighetsråd med fellestrådsfunksjoner.

Kapittel 2. Behandling av personopplysninger i medlemsregisteret

§ 4. Behandlingsansvar

Kirkerådet er sentral behandlingsansvarlig for Den norske kirkes medlemsregister og administrerer registeret. Ansvaret ivaretas av Kirkerådets direktør dersom ikke annet er bestemt av Kirkerådet.

Kirkelig fellestråd er lokal behandlingsansvarlig for opplysninger i medlemsregisteret som registreres for alle sokn i det aktuelle fellestrådsområdet. Ansvaret ivaretas av organets daglige leder dersom ikke annet er bestemt av kirkelig fellestråd.

Sentral og lokal behandlingsansvarlig plikter å sørge for at bestemmelsene i denne forskriften og regler gitt i og i medhold av lov 14. april 2000 nr. 31 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) blir fulgt.

§ 5. Registreringsplikt

Sentral behandlingsansvarlig skal sørge for at det føres register over personer som i samsvar med kirkeloven § 3 er medlem av eller anses å høre inn under Den norske kirke, jf. kirkeloven § 3 nr. 10.

Opplysninger om personer som blir døpt, konfirmert, vigslet til ekteskap og jordfestet ved prest i Den norske kirke, skal inntas i medlemsregisteret, jf. kirkeloven § 37 annet ledd.

Sentral behandlingsansvarlig skal sikre at Den norske kirke har ett medlemsregister, og dette skal føres elektronisk. Lokal behandlingsansvarlig

plikter å påse at varig registrering av kirkelige handlinger samt inn- og utmeldinger kun skjer i medlemsregisteret.

§ 6. Opplysninger som skal registreres

Medlemsregisteret skal inneholde opplysninger om den registrertes navn, folkeregistrerte bostedsadresse, fødselsnummer, kirkelig status (medlem/hørende inn under), dåp eller innmelding (dato og sted) og tilhørighet til sokn og valgkrets i henhold til folkeregistrert adresse. Medlemsregisteret kan også inneholde opplysninger om familierelasjoner, den registrertes postadresse samt digital kontaktinformasjon.

Registreringen av kirkelige handlinger skal omfatte følgende opplysninger:

- a) dåp: navn på og fødselsnummer til den døbte, navn på og fødselsnummer til foreldre, navn på faddere samt dato og sted for dåpen. Faddere skal ikke registreres med fødselsnummer. Ved nøddåp og hjemmedåp skal også dato og sted for stadfestelse av dåpen registreres. Ved dåp av person over religiøs myndighetsalder registreres ikke navn på og fødselsnumre til den døptes foreldre.
- b) konfirmasjon: navn på, fødselsnummer til og dåpsdato for konfirmanten samt dato og sted for konfirmasjonen
- c) vigsel: navn på og fødselsnumre til dem som har inngått ekteskap samt dato og sted for vigselen.
- d) gravferd: navn på og fødselsnummer til avdøde samt dato, sted og ansvarlig sokn for gravferden. Dersom jordpåkastelsen ikke skjer samtidig med resten av gravferdshandlingen, registreres tid og sted for jordpåkastelsen,

Dersom fødselsnummer til den som skal registreres mangler og vedkommende venter på å få tildelt fødselsnummer, skal registrering av den kirkelige handlingen utsettes til fødselsnummer foreligger. Dersom den registrerte ikke venter på å få tildelt fødselsnummer, skal handlingen registreres på vedkommendes navn.

§ 7. Tilgjengelighet

Medlemsregisteret skal gjøres tilgjengelig for Kirkerådet, biskopene og bispedømmerådene, de kirkelige fellestråd, menighetsråd og prester i Den norske kirke. Det er kun personer med tjenstlig behov som skal ha tilgang til opplysninger i medlemsregisteret.

§ 8. Overføring av opplysninger til andre registre

For en begrenset periode kan det overføres opplysninger fra medlemsregisteret til øvrige lovlige registre for soknet.

§ 9. Utlevering av opplysninger fra medlemsregisteret

Registrerte opplysninger om en person kan bare gjøres tilgjengelig for den som er registrert eller som saken ellers direkte gjelder, jf. forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav e.

Opplysninger i medlemsregisteret skal ikke utleveres til tredjeparter for kommersielle formål, eller på annen måte brukes av Den norske kirke for kommersielle formål.

Denne bestemmelsen er ikke til hinder for at sentral behandlingsansvarlig kan

- a) gi forskere tilgang til opplysninger fra medlemsregisteret, jf. forvaltningsloven § 13 d og § 13 e,
- b) offentliggjøre statistiske opplysninger basert på medlemsregisteret,
- c) utlevere informasjon i henhold til prinsippet om dataportabilitet etter bransjenormer godkjent av Datatilsynet, og
- d) utlevere opplysninger til bruk i offentlige myndigheters fastsetting av sats for beregning av statstilskudd og kontroll av lister med fødselsnummer etter lov 13. juni 1969 nr. 25 om trdomssamfunn og ymist anna og lov 12. juni 1981 nr. 64 om tilskott til livssynssamfunn.

§ 10. Ajourhold

På grunnlag av opplysninger fra den som er registrert, plikter sentral og lokal behandlingsansvarlig å holde medlemsregisteret à jour.

Sentral behandlingsansvarlig plikter i tillegg å holde medlemsregisteret à jour på grunnlag av opplysninger fra Statens kartverks matrikkel, Det sentrale folkeregister og Enhetsregisteret.

Lokal behandlingsansvarlig plikter i tillegg å holde medlemsregisteret à jour på grunnlag av registreringer fra den som til daglig foretar registreringer i medlemsregisteret for det enkelte sokn.

Den som er ansvarlig for å gjennomføre kirkelige handlinger, plikter å gi melding til den som ivaretar det daglige ansvaret for medlemsregisteret i vedkommende sokn om dåp, konfirmasjon, vigsel til ekteskap og gravferd i Den norske kirke samt innmelding i og utmelding av Den norske kirke.

§ 11. Rette- og sletteplikt

Sentral og lokal behandlingsansvarlig skal av eget tiltak rette, slette eller supplere opplysninger som ikke lenger har betydning, er uriktige eller ufullstendige.

§ 12. Informasjonssikkerhet

Sentral og lokal behandlingsansvarlig er ansvarlige for at det iverksettes tiltak for å sikre nødvendig konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet i medlemsregisteret.

Sentral behandlingsansvarlig skal legge til rette for tilstrekkelig informasjonssikkerhet i medlemsregisteret og kan gi lokal behandlingsansvarlig bindende pålegg dersom krav i personopplysningslovgivningen ikke blir overholdt.

Sentral og lokal behandlingsansvarlig skal gjennomføre tiltak som sikrer at medlemsregisteret og opplysninger i dette er tilgjengelig når det er behov for dette. Dette innebærer blant annet at:

- a) kopier av opplysninger og annet nødvendig materiale skal sikres for at medlemsregisteret skal kunne rekonstrueres etter tap og
- b) sentral og lokal behandlingsansvarlig skal benytte en felles kommunikasjonskanal bestemt av sentral behandlingsansvarlig.

Dersom det oppdages datainnbrudd i maskiner som inneholder eller som kommuniserer med datamaskin som inneholder medlemsregisteret, eller det forekommer andre avvik, skal lokal behandlingsansvarlig straks varsle sentral behandlingsansvarlig. Sentral behandlingsansvarlig plikter umiddelbart å underrette Datatilsynet om datainnbrudd og andre avvik

Kapittel 3. Avsluttende bestemmelser

§ 13. Utfyllende retningslinjer

Sentral behandlingsansvarlig kan fastsette utfyllende retningslinjer som skal sikre informasjonssikkerhet for opplysninger fra medlemsregisteret. Sentral behandlingsansvarlig fastsetter nærmere regler og rutiner for ajourhold, kontroll og oppdeling av opplysningene i registeret. Rutinene skal ikke kunne endres eller settes ut av funksjon uten særskilt autorisasjon.

§ 14. Kirkerådets myndighet til å gjøre endringer i forskriften

Kirkerådet kan gjøre mindre endringer i forskriften.

§ 15. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft ved kunngjøring.

Enstemmig vedtatt.

107 stemmeberettigede.

KM 10/18 Forslag til ny lov om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) – uttalelse fra Kirkemøtet

Saksdokumenter

KM 10.1/18 Utfyllende saksutredning - dokument B
KM 10.2/18 Forslag til ny lov om tros- og livssynssamfunn - høringsbrev 14. februar
KM 10.3/18 Høringsdokument 15. februar 2018 - særlige lovbestemmelser om Den norske kirke
KM 10.4/18 Høringsnotat 25. september 2017 - forslag til ny trossamfunnslov
KM 10.5/18 Kirkerådets høringsuttalelse - forslag til ny trossamfunnslov
KM 10.6/18 Soknets oppgaver – betenkning fra Kirkerådets direktør 9. april 2018

Innstilling fra komité D

Sammendrag av saksorienteringen

Kulturdepartementet sendte 28. september 2017 et høringsnotat datert 25. september 2017 med forslag til ny lov om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) på alminnelig høring med høringsfrist 31. desember 2017. Forslaget innebærer en samlet revisjon av lovgivning og tilskuddsordninger for Den norske kirke og de øvrige tros- og livssynssamfunnene. Det er foreslått en nedbygging av paragrafene om Den norske kirke i lovgivningen, fra 41 paragrafer i dagens kirkelov, til ni paragrafer i et eget kapittel i forslaget til en felles trossamfunnslov. Et sammendrag av høringsnotatet foreligger i vedlegget KR 23.2/18. Kirkerådets høringsuttalelse, datert 12. desember 2017, foreligger som vedlegg.

Forslaget til ny trossamfunnslov er en oppfølging av en skrittvis utvikling av forholdet mellom staten og Den norske kirke, med grunnlovs- og lovendringer i 2012, og lovendringer i 2013 og 2016/2017. Forslaget fra departementet bygger på innspill Kirkemøtet hadde i 2015 til behovet for lovregulering om Den norske kirke, jf. sak KM 11/15.

Etter kirkeloven § 24 tredje ledd bokstav a) er det lovfestet at Kirkemøtet skal gis anledning til å gi uttalelse i saker om viktige endringer i lover på det kirkelige område. Kulturdepartementet har oversendt et høringsdokument datert 15. februar 2018 til Kirkemøtet, som redegjør for høringen vedrørende forslagene til særlige lovbestemmelser om Den norske kirke i det nevnte lovutkastet. I dette høringsdokumentet er det både redegjort for et sammendrag av høringsnotatet, hovedsynspunkter og oppsummering av høringen vedrørende Den norske kirke.

Høringsdokumentet belyser og begrunner viktige rettslige prinsipper som departementet legger til grunn i sitt arbeid med loven. I det følgende blir departementets høringsdokument av 15. februar 2018 lagt til grunn.

Kirkemøtet uttaler seg både om forslaget til ny lov om tros- og livssynssamfunn generelt og om forslag til nye lovbestemmelser for Den norske kirke spesielt.

Dette er viktig for å vise at Den norske kirke ser helhetlig på lovgivningen om tros- og livssynspolitik.

Komitéens merknader

Komitéen legger i hovedsak saksutredningen til grunn, men har både foretatt en del språklige forenklinger og endringer i forslaget til høringsuttalelse.

1. Komitéen fremhever Den norske kirkes rolle i det livssyns åpne samfunn og legger større vekt på likebehandling enn i saksfremlegget.
2. Komitéen har søkt å finne rett balanse mellom Grunnlovens bestemmelse av Den norske kirke som "Norges folkekirke" og statens støtte til alle tros- og livssynssamfunn på "lik linje". Komitéens syn på de konkrete lovforslag i lys av denne utfordringen, fremgår av høringsuttalelsen.
3. Komitéen har vurdert tre alternativer om finansieringsansvaret for Den norske kirke, og deler seg i et mindretall og et flertall.
4. Komitéen fremhever statens ansvar for verneverdige kirkebygg og mener dette anliggendet må forankres i kulturminneloven.
5. Komitéen mener det bør tas inn en formulering om soknets grunnleggende oppgaver i loven. Komitéen mottok og vurderte en betenkning om soknets oppgaver fra Kirkerådets direktør av 6. april 2018, slik Kirkerådet ba om i sitt møte 15.–16. mars 2018.
6. Kirkemøtet vil understreke at Den norske kirke skal ha en kirkeordning med en desentralisert struktur, som gir rom for at soknene kan finne gode lokale løsninger og med en organisering som tar hensyn til at forholdene i landet er forskjellige både når det gjelder bosetting, offentlig forvaltningsstruktur og kirkens rolle i lokalsamfunnet.
7. Komitéen har funnet det nødvendig å presisere og endre en del av de rådende kirkelige synspunkter på gravplassforvaltningen. Komiteen mener at disse endringene styrker kirkens rolle som gravplassmyndighet for alle.
8. Høringsuttalelsen har med et punkt om overgangsordninger og tilpasning mellom ikrafttreddelsen av den nye loven og iverksetting av egen kirkeordning. Komitéen ber Kirkerådet vurdere fremdriften i arbeidet med kirkeordningen for å minske ulempene ved overgangsordninger.

Forslag til vedtak

Til kulturdepartementet

Innledning

Kirkemøtet viser til høringsnotat datert 25. september 2017 med forslag til ny lov om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) og høringsdokument til Kirkemøtet datert 15. februar 2018 om lovbestemmelsene for Den norske kirke. Kirkemøtet uttaler seg med dette både til lovforslaget generelt og til de lovbestemmelser som foreslås om Den norske kirke.

Kirkemøtet er fornøyd med at departementet vil legge frem en lovproposisjon der etableringen av et nytt, selvstendig rettssubjekt for Den norske kirke følges opp av ytterligere selvstendigjøring av kirken. Kirkemøtet er enig i at statens lovregulering om Den norske kirke blir nedbygget. Kirkemøtet støtter i hovedsak lovforslaget.

Kirkemøtet er tilfreds med at lovforslaget har som formål å oppdatere og forenkle dagens rettslige regulering og finansiering, og sikter på større grad av likebehandling. Kirkemøtet er fornøyd med at høringsnotatet anerkjenner betydningen av tro og livssyn i samfunnet og Den norske kirkes rolle i dette.

Likebehandling av trossamfunn

Kirkemøtet ser Den norske kirke som et trossamfunn blant andre tros- og livssynssamfunn i Norge, i medhold av menneskerettighetenes forståelse av religionsfrihet som individuell og kollektiv rettighet. Kirkemøtet er tilfreds med at lovforslaget understreker dette. Kirkemøtet slutter seg til prinsippet om likebehandling mellom Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn.

Kirkemøtet verdsetter at staten vil føre en aktivt støttende tros- og livssynspolitik.

Kirkemøtet ser Den norske kirkes rolle og oppgaver som del av et livssynsåpent samfunn. Innenfor denne felles rammen er betingelsene for Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn på mange områder forskjellige. Dersom det er saklige grunner til det, og disse ikke er diskriminerende, er ikke ulike ordninger i konflikt med prinsippet om likebehandling. Dette har paralleller i utviklingen av velferdssamfunnet, der prinsippet om likhet ikke nødvendigvis innebærer like ordninger for alle. Fordi forutsetningene er forskjellige, er det også grunnlag for å ordne statens forhold til de ulike tros- og livssynssamfunnene på ulik måte. Der det på grunn av Den norske kirkes størrelse og historie må finnes egne løsninger, må det søkes ordninger som sikrer likebehandling. Kirkemøtet

mener lovforslaget ivaretar prinsippet om likebehandling, men er kritisk til enkelte av forslagene.

1. Hovedsynspunkter på lovgivningen om Den norske kirke

1.1 Offentlig finansiering av Den norske kirke

Kirkemøtet vil understreke det gode og tette forholdet mellom Den norske kirke og lokalsamfunnene og mener dette kan videreføres uavhengig av fremtidig finansiering og kirkeordning.

Høringsspørsmålet var om Den norske kirke skal finansieres ved at

- a) dagens økonomiske oppgavefordeling mellom staten og kommunene føres videre, *eller*
- b) staten skal overta det ansvaret kommunene i dag har for finansiering av den lokale kirke?

Det kom innspill til komiteen om et tredje alternativ som er basert på Gjønnnes-utvalgets flertallsforslag fra stat-kirke-utredningen i 2006. Komiteen har valgt å presentere dette her.

Flertallet i komitéen (12 medlemmer)

Kirkemøtet går inn for et fortsatt delt finansieringsansvar mellom stat og kommune. Kirkemøtet viser til at det var et klart flertall av de lokale og regionale kirkelige høringsinstansene som mente at dagens finansieringsansvar med oppgavefordeling mellom stat og kommune bør videreføres og at både KS og flere kommuner har støttet dette. Kjentetegnet på endringene i relasjon mellom stat og kirke har vært preget av en skrittvis utvikling, som sikrer kontinuitet og stabilitet i Den norske kirkes rammebetingelser. En videreføring av delt finansieringsansvar vil, etter Kirkemøtets syn, best kunne ivareta dette. Kirkemøtet understreker at denne ordningen vil sikre et fortsatt nært samarbeid mellom kommunen og kirken.

Mindretallet i komitéen (7 medlemmer)

Kirkemøtet går inn for full statlig finansiering av Den norske kirke. Dette vil gi likebehandling mellom Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn. Kirkemøtet legger også vekt på at dette vil gi kirken mulighet til å finne frem til en enklere organisering og til større likhet i finansieringen av de ulike sokn enn det som følger av kommunal finansiering. Fullt statlig tilskudd til Den norske kirke åpner likevel for nær kontakt mellom kommunene og soknenes organer, med mulighet til å søke finansiering av prosjekter og lokale tiltak.

Forslag basert på Gjønnnes-utvalgets utredning om stat og kirke, NOU 2006: 2

Den offentlige finansieringen av Den norske kirkes virksomhet bør sikre likere økonomiske betingelser mellom menighetene og gjøre det enklere å åpne for en eventuell nyordning av kirkens organisering. Kirkemøtet mener med dette utgangspunkt at det offentlige finansieringsansvaret for kirken bør deles på en annen måte enn tidligere. Staten bør gis et utvidet ansvar for den landsdekkende folkekirken og bevilge nødvendige midler til drift og stillinger i kirkens arbeid både lokalt og sentralt. Kirkens egne organer fordeler så disse midlene videre.

Samtidig bør finansieringsmodellen ivareta at kommunen fortsatt får et nært forhold til lokalkirken. Dette kan skje ved at kommunen beholder ansvaret for bevilgninger til bygging, vedlikehold, forvaltning og drift av kirkebyggene samt til anlegging og vedlikehold av kirkegårdene. Til vedlikehold av vernede kirker bør staten opprette et vedlikeholdsfond som kommunene kan få støtte fra. En slik finansieringsmodell vil i større grad enn om dagens ordning beholdes, imøtekomme prinsippet om likestilling mellom tros- og livssynssamfunn.

Dette alternativet fikk ingen tilslutning i komitéen.

1.2 Statens ansvar for kirkelige kulturminner

Mange av kirkene i landet er nasjonale kulturminner av stor og til dels unik verdi som må forvaltes på samfunnsfelleskapets vegne, uavhengig av innbyggernes tro. Kirkemøtet deler Riksantikvarens vurdering at lovforslaget ikke sikrer et tilfredsstillende vern av kirkebyggenes nasjonale kulturminneverdier. Kirkemøtet mener at lovforslaget i for stor grad omtaler kirkebyggene som et internt kirkelig anliggende.

Trossamfunnsloven må fastholde soknenes eierskap til kirkene. Kirkemøtet merker seg at Riksantikvaren fremholder at godt kulturminnevern forutsetter aktiv bruk av de vernede og fredede kirkene. Kirkemøtet forventer fortsatt fleksibilitet fra Riksantikvaren i møte med menighetenes bruk av vernede kirker.

Kirkemøtet merker seg samtidig at Kirkerundskrivet (T-3/2000), som i dag sikrer offentlig medvirkning i vern av de gamle kirkene, med forslaget til lov om tros- og livssynssamfunn, erstattes av en avtalebasert ordning i tråd med rundskrivet. Kirkemøtet vil at biskopen fortsatt skal være rett godkjenningsmyndighet på kirkens side, og ser fortsatt behov for faglig kvalifiserte lokale kirkelige organer til samarbeid med kulturminnemyndigheten. Kirkemøtet forutsetter at kirken ikke overtar nye oppgaver uten at det fra staten følger med tilstrekkelig finansiering.

Kirkemøtet minner om at Stortinget i 2015 enstemmig ba regjeringen utarbeide en strategi for bevaring av disse kirkene. Det ble da fremholdt at dette ville bli behandlet i forslaget til ny trossamfunnslov. Lovforslaget følger ikke opp. Kirkemøtet mener, i likhet med Riksantikvaren, at ansvaret for verneverdige kirker må gis tilstrekkelig hjemmel under kulturminneloven. Kirkemøtet mener

dette er et statlig ansvar – på samfunnsfellesskapets vegne – og ikke et rent kirkelig ansvar.

Uavhengig av hvordan den fremtidige finansiering av Den norske kirke blir, mener Kirkemøtet at det må etableres en statlig ordning som sikrer og finansierer merkostnader til restaurering og vedlikehold av alle verneverdige kirkebygg. En statlig finansiert ordning for å ta vare på de verneverdige kirkene kan eventuelt anlegges etter mønster fra Sveriges *kyrkoantikvariska ersättningen*.

Kirkemøtet understreker at gudshus med høy kulturminneverdi som eies av andre trossynssamfunn og bygninger for tilsvarende bruk eid av livssynssamfunn, må inn under samme statlige ordning som vernede kirkebygg i Den norske kirke. (Se også pkt 2.9).

1.3 Lovforslaget §§ 9 og 10

Lovforslaget § 9

Kirkemøtet gir sin tilslutning til at soknenes og Den norske kirkes rettslige handleevne videreføres gjennom lovutkastet § 9 annet ledd.

Kirkemøtet støtter at Kirkemøtet opptre på vegne av rettssubjektet Den norske kirke, og menighetsrådet på vegne av soknet, når det ikke er fastsatt i medhold av § 10 annet ledd at myndigheten er lagt til et annet organ.

Kirkemøtet støtter at det fortsatt fastsettes i lov at soknet er den grunnleggende enhet i Den norske kirke og ikke kan løses fra denne.

Kirkemøtet konstaterer at departementet har valgt å beholde en del bestemmelser om Kirkemøtets oppgaver og myndighet, mens soknets oppgaver følger av privat autonomi. Dette kan skape et inntrykk av ubalanse i lovens omtale av de to nivåene.

Flertallet i komiteen:

Kirkemøtet går derfor inn for at det tas inn i loven en formulering om soknets formål:

Soknets grunnleggende oppgaver er å feire gudstjeneste, gi undervisning samt utøve diakoni og misjon.

Kirkemøtet legger til grunn at dette ikke gir føringer for utforming av kirkeordningen.

Komiteens mindretall (to personer):

Kirkemøtet går derfor inn for at det tas inn i loven:

Soknets formål er å feire gudstjeneste, gi undervisning samt utøve diakoni og misjon.

Kirkemøtet legger til grunn at dette ikke gir føringer for utforming av kirkeordningen.

Lovforslaget § 10 første ledd

Kirkemøtet viser til at dagens lovbestemmelse om Kirkemøtets liturgimyndighet er utformet slik at liturgimyndigheten ikke forstås som tildelt Kirkemøtet av Stortinget, men bekrefter at Kirkemøtet besitter denne myndigheten i kraft av sin rolle som trossamfunnet Den norske kirkes øverste representative organ. Kirkemøtet er enig i å videreføre bestemmelsen om liturgimyndighet som følge av at det i lovforslaget er lagt opp til en viss regulering av Kirkemøtets myndighet, først og fremst for å tydeliggjøre forholdet mellom soknene og Kirkemøtets myndighet.

Lovforslaget § 10 annet ledd

Kirkemøtet viser til at dagens kirkelov bruker betegnelsen *Den norske kirke* om to ulike størrelser, trossamfunnet Den norske kirke, som omfatter alle de kirkelige rettssubjektene inkludert soknene, og rettssubjektet Den norske kirke.

Det er i kraft av Kirkemøtets rolle som det øverste representative organ for hele trossamfunnet Den norske kirke, at Kirkemøtet foreslås overlatt myndigheten til å fastsette nærmere bestemmelser om kirkeordningen. Dette har sammenheng med at det er:

«Kirkemøtets oppgave å holde Den norske kirke sammen, som organisasjon, som folkekirke, som trossamfunn, til syvende og sist også i en felles tro og lære. Dette ansvaret ivaretas sammen med alle kirkens organer, dens presteskap og dens biskoper. I rettslig forstand er dette ansvaret for enhet og kontinuitet forankret i Kirkemøtet. Trossamfunnet Den norske kirkes selvstendighet bygger på forutsetningen om at én instans kan opptre representativt på dets vegne. Dette kan ikke være andre enn Kirkemøtet. Og det kan hevdes at de pliktene dette medfører for Kirkemøtet, betyr at det har en helt fundamental rett til å ta i bruk de virkemidlene som formålet måtte kreve.

Som det øverste valgte representative organet i kirken har Kirkemøtet sitt mandat fra kirkens medlemmer. I kraft av dette fastsetter Kirkemøtet lære og liturgier, opptrer på trossamfunnets vegne i møte med staten og aktører i samfunnet, inngår avtaler med andre trossamfunn mm.» (høringsdokumentet 15. februar 2018 side 38).

Kirkemøtet er tilfreds med at lovforslaget § 10 annet ledd slår fast Kirkemøtets myndighet til å gi nærmere bestemmelser om kirkens organisering, kirkelig inndeling, kirkelige organer og om valg til disse.

Kirkemøtet viser til at det i høringen blant annet er stilt spørsmål om hvorvidt et fellesorgan for flere sokn opprettet av Kirkemøtet kan ivareta

arbeidsgiveransvar. Kirkemøtet er opptatt av at alle ansatte i kirken skal ha trygge arbeidsforhold.

Kirkemøtet viser til at departementet i sitt høringsdokument 15. februar 2018 (side 64) selv anfører at det bør overveies å utforme Kirkemøtets hjemmelsgrunnlag i §§ 9 og 10 noe annerledes og mer utfyllende enn opprinnelig foreslått. Kirkemøtet ber departementet om en avklaring av de arbeidsrettslige konsekvensene dersom fellesråd ikke lenger skal være et lovfestet organ for soknet

Et mindretall på 8 i komiteen ønsket følgende avsnitt inn:

Dersom det ikke lar seg gjøre å gi Kirkemøtet et klart og gyldig hjemmelsgrunnlag bør det etter Kirkemøtets oppfatning vurderes å lovfeste et fellesorgan for flere sokn.

Lovforslaget § 10 tredje ledd

Kirkemøtet støtter forslaget om at Kirkemøtet ikke skal kunne treffe vedtak eller gi instruks i enkeltsaker som det tilligger organer for soknet å avgjøre.

2. Lovbestemmelser om tros- og livssynssamfunn generelt

2.1 Lovens formål og definisjon på tros- og livssynssamfunn

Kirkemøtet gir sin tilslutning til bestemmelsene i lovutkastet § 1 om lovens formål, definisjon på tros- og livssynssamfunn og virkeområde.

2.2 Forslag om at den gjeldende lovregulerte ordningen om barns tilhørighet til tros- og livssynssamfunn oppheves

Kirkemøtet er enig i at forrangsbestemmelsen for Den norske kirke bør oppheves. Der begge foreldrene er medlem av samme tros- eller livssynssamfunn, bør imidlertid barns tilhørighet i samme tros- eller livssynssamfunn videreføres. Barnekonvensjonen art. 14.

Kirkemøtet mener forslaget om å oppheve tilhørighetsordningen som sådan, ikke tilstrekkelig anerkjenner barns rett til religionsutøvelse. Det kan skape et inntrykk av at tro er forbeholdt voksne, noe Kirkemøtet mener er uheldig. Kirkemøtet går imot forslaget om at den lovregulerte ordningen med barns tilhørighet til tros- og livssynssamfunn oppheves.

Kirkerådet har tidligere uttalt:

Kirkerådet mener at tros- og livssynssamfunn uansett bør ha lovhjemmel til å få opplysninger om medlemmers barn også før disse er meldt inn som medlemmer, slik at tros og livssynssamfunn kan invitere medlemmers barn til dåp, trosopplæring mv. Dette er viktig for å kunne ivareta Den norske kirkes rolle som folkekirke. Kirkerådet antar at en slik ordning, av personvern hensyn, krever hjemmel i lov.

Etter at ny folkeregisterlov ble vedtatt, er det tydelig avklart hvilke opplysninger som kun skal kunne utleveres med hjemmel i lov. Dette gjelder alle opplysninger som er underlagt taushetsplikt. Det er på det rene at informasjon om familierelasjoner (foreldre/barn) er definert som informasjon underlagt taushetsplikt, jf. folkeregisterloven § 9-1 annet ledd og Prop. 164 L (2015–2016) side 40. Kirkemøtet ber derfor om at hjemmel til at alle tros- og livssynssamfunn kan få melding fra Folkeregisteret hver gang medlemmer av trossamfunnet får barn, uavhengig av om tilhørighetsordningen videreføres i ny lov.

2.3 Forslag om regulering av inn- og utmelding av tros- og livssynssamfunn

Kirkemøtet støtter å videreføre bestemmelsen om at den som er over 15 år kan melde seg inn i eller ut av tros- eller livssynssamfunn. Videre støtter Kirkemøtet forslaget om å harmonisere bestemmelsene i trossamfunnsloven med barneloven og barnekonvensjonens bestemmelser om barnets rett til å bli hørt i saker som gjelder deres religiøse tilhørighet.

Kirkemøtet mener at det ikke bør innføres et krav om at barn som har fylt 12 år, må gi samtykke til inn- og utmelding. Det vil innebære at barn over 12 år får selvbestemmelsesrett når det gjelder utmelding og innmelding som foreldrene ønsker, men ikke over inn- og utmeldinger som de selv ønsker. Det kan være at en slik nektelsesrett vil kunne få negative konsekvenser dersom et barn ikke melder seg ut av et trossamfunn, som foreldrene i tråd med foreldreansvaret mener at barnet ikke bør være medlem av lenger.

Kirkemøtet støtter forslaget om at tros- og livssynssamfunnene selv fastsetter vilkår for medlemskap og fremgangsmåte for innmelding i samfunnet, slik at loven fortsatt skiller mellom krav knyttet til medlemskap etter samfunnets interne regler og lovgitte krav til medlemskap som utløser en rett til tilskudd etter loven. Kirkemøtet anser det som hensiktsmessig å presisere i loven at utmelding alltid skal kunne skje skriftlig, slik det i dag er gjort i kirkeloven § 3 nr. 8. Kirkemøtet mener staten bør legge til rette for at tros- og livssynssamfunn kan etablere selvbetjeningsløsninger for elektronisk inn- og utmelding.

2.4 Forslag om å sette som krav for registrering av tros- og livssynssamfunn at samfunnet må ha mer enn 500 medlemmer som har fylt 15 år

Kirkemøtet går imot et antallskrav på 500 medlemmer over 15 år. Kirkemøtet har forståelse for at staten ønsker å forenkle tilskuddsordningen gjennom å innføre et antallskrav, men mener at et antallskrav på 500 medlemmer over 15 år er for høyt. Kirkemøtet viser til at flertallet i Ståsettutvalget anbefalte et antallskrav på 100 medlemmer. Kirkemøtet går inn for at det ikke fastsettes et antallskrav høyere enn 100 medlemmer, uten et alderskrav. Tilhørende bør også telle med, jf. ovenfor.

Dersom det settes et slikt antallskrav, mener Kirkemøtet det er viktig at det åpnes opp for at lovens antallskrav kan oppfylles ved at likeartede samfunn søker om å bli registrert i fellesskap samt at det gis hjemmel i loven for at antallskravet kan fravikes i helt spesielle tilfeller. Også dersom kravet til antall medlemmer reduseres, kan det være hensiktsmessig med en slik adgang.

2.5 Forslag om at et samfunn må være registrert for å ha krav på tilskudd og for å kunne tildeles vigselfrett

Kirkemøtet støtter at tros- og livssynssamfunn fortsatt skal ha vigselfrett. Kirkemøtet støtter forslaget om at et tros- eller livssynssamfunn må være registrert for å ha krav på tilskudd og for å kunne tildeles vigselfrett. For øvrig vises det til Kirkemøtets vurdering av krav for registrering ovenfor.

2.6 Forslag om at staten skal overta kommunenes finansieringsansvar for tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke

Kirkemøtet gir sin tilslutning til forslaget om at staten overtar kommunenes finansieringsansvar for tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke. Forslaget vil innebære en betydelig forenkling både for staten, kommunene og tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke. Dersom finansieringsansvaret for Den norske kirke videreføres som delt mellom stat og kommune, forutsetter Kirkemøtet at det foretas jevnlig beregninger med sikte på å ivareta likebehandlingsprinsippet. Dersom det skulle vise seg at offentlig tilskudd over tid skulle utvikle seg ulikt mellom Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn, bør det etableres en ordning som gir mulighet for korreksjon, for eksempel hvert fjerde år.

2.7 Forslag om at tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke skal beregnes etter antallet medlemmer i samfunnet over 15 år

Kirkemøtet mener at tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke skal beregnes uten at det innføres et alderskrav for tilskudd. Kirkemøtet viser i denne sammenheng til at Kirkemøtet mener at tilhørighetsordningen, med unntak av forrangsbestemmelsen, bør videreføres. Kirkemøtet mener at det er mer naturlig at barn av trossamfunnets medlemmer hører til et trossamfunn, enn at de ikke gjør det. Kirkemøtet mener at staten bør anerkjenne at barn kan være medlem av tros- eller livssynssamfunn, og la dem telle med i beregningen av antallet støtteberettigede medlemmer et samfunn har.

2.8 Forslag om at satsen for tilskudd per medlem i tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke skal reguleres årlig i samsvar med endringene i statens tilskudd til Den norske kirke

Kirkemøtet understreker betydningen av likebehandlingsprinsippet også når det gjelder offentlige tilskudd til tros- og livssynssamfunn. En ordning som sikrer likebehandling kan utformes på flere måter, og Kirkemøtet mener at den modell departementet foreslår er en mulig modell. Dersom denne modell velges, legger Kirkemøtet til grunn at staten over tid foretar jevnlig evalueringer av praktiseringen av lovverket (jf. 2.6 over). En slik regulerende mekanisme i tilskuddssystemet må gis en langt mer presis utforming og forankring enn det som fremgår av departementets forslag.

Kirkemøtet mener Den norskes behov som folkekirke er best tjent med at offentlige bevilgninger gis på grunnlag av budsjettforslag fra kirkelige organer til bevilgende myndigheter. Dette sikrer en ønskelig innsynsmulighet for bevilgende myndighet i den kirkelige økonomiforvaltning, som omfatter milliardbeløp. Dette bidrar både til å opprettholde ordningens legitimitet og redusere behovet for andre former for kontrolltiltak. En ordning der det gis en samlet bevilgning til alle tros- og livssynssamfunn som så fordeles etter medlemstall, risikerer på sikt ikke å sikre Den norske kirkes reelle økonomiske behov.

Gitt en fortsatt delt finansiering av Den norske kirke mellom stat og kommune, mener Kirkemøtet at også kommunenes bevilgninger til Den norske kirke bør inngå i beregningsgrunnlaget for støtten til andre tros- og livssynssamfunn.

2.9 Forslag om at tilskudd til investeringer i Den norske kirkes kirkebygg fra før 1900 ikke skal inngå i reguleringsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn

Kirkemøtet viser til at dagens bestemmelser om hvilke utgifter til antikvarisk vedlikehold av kirkebygg som skal holdes utenom tilskuddsgrunnlaget til andre tros- og livssynssamfunn, har vært vanskelig å operasjonalisere. Derfor støtter

Kirkemøtet departementets forenklingstiltak hvor det fastsettes at investeringskostnader til kirkebygg fra før 1900 skal kunne holdes utenom grunnlaget. Kirkemøtet viser til at antallet kirker som omfattes av lovforslaget, er om lag det samme som det antallet kirker som omfattes av de gjeldende bestemmelsene. Av hensyn til likebehandling, mener Kirkemøtet det er viktig at departementet også legger til rette for at andre tros- og livssynssamfunn kan få tilskudd til gudshus fra før 1900.

2.10 Forslag om at tilskudd til oppgaver Den norske kirke utfører på vegne av det offentlige ikke skal inngå i reguleringsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn

Kirkemøtet støtter at oppgaver Den norske kirke utfører på vegne av det offentlige, ikke inngår i reguleringsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn. Kirkemøtet viser samtidig til at andre tros- og livssynssamfunn på samme måte kan motta tilskudd for oppgaver de utfører på vegne av det offentlige, utenfor trossamfunnslovens virkeområde.

2.11 Forslag om at tilskudd til utgifter som følger av Den norske kirkes 'særlige stilling' ikke skal inngå i reguleringsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn

I lovutkastet § 4, femte ledd, bokstav c) benyttes formuleringen "Den norske kirkes særlige stilling". Dette synes å være et uttrykk som først er kommet inn i forkant av lovhøringen, med bakgrunn i departementets forståelse av trossamfunns menneskerettslige stilling. Kirkemøtet erkjenner dette og ser at lovreguleringen av Den norske kirke krever noen egne regler (jf. lovens kapittel 3), men ber departementet vurdere om formuleringen i nevnte ledd kan endres.

I noen tilfeller vil Den norske kirke ha utgifter som følger av sin størrelse, historie, forpliktelser og funksjon. Kirkemøtet støtter at disse utgifter ikke skal inngå i reguleringsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn.

Tilskudd til de lovregulerte kirkevalgene hvert fjerde år er nødvendig for å sikre at Den norske kirkes mange medlemmer får reell mulighet til å medvirke i demokratisk styring av sitt trossamfunn. (Jf. § 8 i lovutkastet og 3.2 nedenfor).

Kirkemøtet fremholder at ekstra tilskudd til Den norske kirke må være saklig begrunnet og fastsatt i forskrift som presiserer hva som ikke skal medregnes i reguleringsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn. Ved at dette fastsettes ved forskrift, sikrer en at berørte instanser blir hørt og dermed at det blir en offentlig debatt om hvilke utgifter som skal og ikke skal medregnes i reguleringsgrunnlaget.

2.12 Forslag om vilkår for tilskudd

Sett i lys av religionsfriheten er Kirkemøtet prinsipielt skeptisk til å innføre vesentlig skjerpede vilkår for tilskudd, men deler vurderingen av at det er grunn til å presisere det grunnleggende vilkåret i dagens lovgivning om ikke å krenke «rett og moral» eller «rett og sømd». Samtidig bør dette gjøres på en måte som ikke stigmatiserer medlemmer i ulike tros- og livssynssamfunn.

Kirkemøtet mener det fremstår uklart hva som kan regnes som et lovbrudd et tros- og livssynssamfunn – som sådan – gjør.

2.13 Forslag om å overlate til fylkesmannen å treffe vedtak om registrering og tilskudd etter loven og å føre tilsyn med virksomheten og om at fylkesmannens myndighet etter loven skal kunne ivaretas av ett fylkesmannsembete

Kirkemøtet støtter forslaget om å overlate til fylkesmannen å treffe vedtak om registrering og tilskudd etter lov og å føre tilsyn med virksomheten og forslaget om at fylkesmannens myndighet etter loven skal kunne ivaretas av et fylkesmannsembete.

3. Lovbestemmelser om Den norske kirke i lovforslaget

3.1 Rammelovgivning i et eget kapittel med formålsbestemmelse i § 8

Kirkemøtet viser til at Kirkemøtet tidligere har gått inn for at Stortinget bør regulere Den norske kirke i en egen lov. Kirkemøtet har merket seg departementets konklusjon og tilbakemeldinger fra andre tros- og livssynssamfunn, blant annet i høringsuttalelsene fra Norges Kristne Råd og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn, og vil derfor ikke problematisere at kirkeloven blir tatt inn i én felles og helhetlig lov om tros- og livssynssamfunn.

Kirkemøtet er enig i at de materielle vurderingene av reguleringsbehovet vil være det samme enten «kirkeparagrafene» gis i en egen lov eller i et eget kapittel i en felles lov. Kirkemøtet mener at det da er avgjørende viktig å samle bestemmelsene som kun retter seg mot Den norske kirke i et eget kapittel i den nye trossamfunnsloven, for å ivareta Den norske kirkes behov for overordnede rammebestemmelser om kirkens «ordning».

Kirkemøtet støtter at det fastsettes en formålsbestemmelse for kapittel 3 om å legge til rette for at Den norske kirke forblir en demokratisk og landsdekkende evangelisk-luthersk folkekirke. Med 'landsdekkende' forstår Kirkemøtet den

territorielle inndeling av Den norske kirke, som innebærer at alle nordmenn bor innenfor grensene til et geografisk sokn, uansett om de er medlemmer i Den norske kirke eller ikke. Formålsbestemmelsen i § 8 svarer godt til omtalen i Grunnloven § 16. Den er i tråd med Den norske kirkes egen målsetting, men må ikke forveksles med kirkens egen formålsformulering.

Kirkemøtet mener at formålsparagrafen for kapitlet om Den norske kirke også må bekrefte ansvaret for å ivareta samisk kirkeliv. Dette er en del av Den norske kirkes oppdrag som folkekirke. Kirkemøtet foreslår å føye til denne formulering: ”I dette inngår ansvar for samisk kirkeliv.”

3.2 Kirkelige valg – § 11

Kirkemøtet anser kirkelig stemmerett for alle dømte medlemmer fra 15 år som et viktig kjennetegn ved Den norske kirke som en demokratisk evangelisk-luthersk folkekirke. Kirkemøtet gir derfor sin tilslutning til forslaget om at kirkelig stemmerett forankres i loven og at Kirkemøtet gir bestemmelser om valgbarhet, tap av valgbarhet og uttreden av kirkelige organer i tråd med lovutkastet § 11 første ledd. Bestemmelsen må etter Kirkemøtets vurdering ikke være til hinder for at kirkelige organer kan beslutte å overføre stemmeretten for enkeltmedlemmer fra et sokn til et annet, eller åpne for at utlandsbosatte medlemmer får kirkelig stemmerett. Kirkemøtet mener derfor at det ikke bør lovfestes et krav om at medlemmet må være bosatt i soknet for å ha kirkelig stemmerett, men at det bør være et spørsmål som overlates til kirkelig regulering.

I et trossamfunn med så mange medlemmer som Den norske kirke, må det legges til rette for at flest mulig medlemmer kan delta i utøvelse av det kirkelige demokratiet. Derfor støtter Kirkemøtet forslaget om å videreføre bestemmelsen om at kirkelige valg holdes samtidig med, og i lokaler i umiddelbar nærhet av, offentlige valg, jf. lovutkastet § 11 annet ledd. Forslaget bidrar til å legge til rette for at det kirkelige demokratiet ivaretas i tråd med kirkeparagrafenes formålsbestemmelse. Bestemmelsen viderefører de ordninger som ble fastsatt i forbindelse med demokratireformen i Den norske kirke, som var en forutsetning for de senere endringer i forholdet mellom staten og Den norske kirke. Kirkemøtet understreker at dette er et forslag som medfører økonomiske konsekvenser, og forutsetter at staten viderefører et tilskudd til Den norske kirke for å kunne gjennomføre slike valg.

Det må legges til rette for at kirkelige valg i tillegg også kan finne sted i forbindelse med søndagens gudstjenester. Det er kirkens dømte medlemmer som har stemmerett og er valgbare. Sammenhengen mellom kirkestyre og den gudstjenestefeirende menighet er grunnleggende.

3.3 Finansiering – § 12 – øvrige tilbakemeldinger

Finansieringsansvaret

Kirkemøtet viser til synspunktene på offentlige tildelinger til Den norske kirke i 1.2 over.

Forholdet til regnskapsloven

Kirkemøtet støtter at bestemmelsene om at regnskapsloven gjelder for rettssubjektet Den norske kirke om ikke departementet har fastsatt andre bestemmelser i forskrift og at et sokn ikke kan tas under konkurs eller åpne gjeldsforhandlinger etter konkursloven, videreføres.

Kirkemøtet imøteser departementets avklaring av økonomiforvaltningen for soknets organer som varslet i oversendelsesbrev av 14. februar 2018.

Forpliktelser for samisk kirkeliv

For å kunne videreutvikle sitt arbeid med samisk språk i menighetene i forvaltningsområdet for samisk språk vil Kirkemøtet understreke at det er viktig for Den norske kirke at tospråklighetstilskudd fra Sametinget videreføres.

Medlemskontingent

Kirkemøtet viser til at det i Den norske kirke ikke er ønskelig å innføre en medlemskontingent. Dette henger blant annet sammen med et prinsipp om at det ikke skal være andre krav eller kriterier enn dåpen for å være medlem i Den norske kirke. Den norske kirke kan som eget trossamfunn selv avgjøre om/når en ønsker å innføre medlemskontingent. Siste punktum i § 12 bør utgå.

3.4 Kirkebygg – § 13

Kirkemøtet gir sin tilslutning til lovbestemmelsen om at kirkene er soknets eiendom, med mindre annet følger av særskilt rettsgrunnlag, videreføres. Kirkemøtet er enig i at Kirkemøtet bør gis hjemmel til å gi regler som erstatter bestemmelsene i dagens kirkelov §§ 18–21 om krav til kirke, forvaltning av kirke og tilhørende fond, kirkens inventar og utstyr, og om bruk av kirke, herunder betaling for bruk.

Kirkemøtet mener det bør lovfestes at det skal være kirke i hvert sokn, men uten at soknereguleringer utløser plikt for kommune eller stat til å bygge ny kirke. Kirkemøtet mener at en bestemmelse i loven som fastslår at det skal være kirke i hvert sokn, kan bidra til å sikre Den norske kirkes landsdekkende karakter (jf. formålet i § 8).

Kirkemøtet støtter at Kirkemøtet fastsetter bestemmelser om kirkebygg, men vil understreke at forvaltningsansvaret fortsatt med dette ligger hos soknet som eier av kirkebygget.

Kirkemøtet mener det er nødvendig også i fremtiden å ha lovfestet dagens bestemmelse om 60 meters byggegrense i kirkeloven § 21 femte ledd. Kirkemøtet holder det åpent om det er mest hensiktsmessig å plassere en slik bestemmelse i kapitlet om Den norske kirke i en ny trossamfunnslov eller i plan- og bygningsloven.

Kirkemøtet viser ellers til sin merknad i 1.3 om etablering av en statlig ordning for de fredede kirkene, der disse kirkene kommer inn under kulturminneloven.

3.5 Prestenes og biskopenes tjeneste – § 14

Kirkemøtet mener at Den norske kirkes landsdekkende karakter tilsier at loven bør inneholde en bestemmelse om at hvert sokn skal være betjent av prest og hvert bispedømme av biskop. For å understreke at loven skal ha en rammekarakter samt for å sikre Kirkemøtets frihet til å organisere hensiktsmessige geografiske enheter mellom soknet og bispedømmet, mener Kirkemøtet at lovbestemmelsen ikke bør inneholde en regel om at hvert prosti skal betjenes av prost. Kirkemøtet kan selv finne dette ønskelig. Kirkemøtet forutsetter også at soknet har annen adekvat betjening ved siden av presten.

Kirkemøtet støtter departementets forslag om å videreføre lovbestemmelsen om at prestatjenesten skal organiseres slik at prestene kan utøve sin tjeneste i samsvar med ordinasjonens forutsetninger og forpliktelser, jf. forslag til § 14 annet ledd.

3.6 Medlemskap og register – § 15

Kirkemøtet gir sin tilslutning til at det tas inn en bestemmelse om Den norske kirkes medlemsregister. Medlemsregisterets størrelse og forhold til personopplysningsloven tilsier etter Kirkemøtets vurdering at det bør gis en tydelig lovhjemmel for registeret. Kirkemøtet ber departementet vurdere hvorvidt det i medlemsregisterets lovhjemmel også kan inkluderes en rett til å få opplysninger fra Folkeregisteret om familierelasjoner og foreldreansvar, slik at inn- og utmelding også av barn kan gjøres gjennom Den norske kirkes nettbaserte selvbetjeningsløsning. Av forenklingshensyn og for å sikre at kirkens medlemmer selv kan få løst sine behov gjennom elektroniske selvbetjeningsløsninger, er en slik lovhjemmel ønskelig.

3.7 Saksbehandlingsregler – § 16

Kirkemøtet gir sin tilslutning til forslaget om at det overlates til Kirkemøtet å fastsette bestemmelser om, og med hvilke unntak, forvaltningsloven, offentleglova og arkivlova skal gjelde tilsvarende for kirkelige organer.

Der kirkelige organer med hjemmel i lov treffer enkeltvedtak eller gir forskrift, vil forvaltningsloven og offentleglova komme direkte til anvendelse. Det er særlig aktuelt der et kirkelig organ er gravplassmyndighet.

Ut over de tilfelle der kirkelige organer treffer enkeltvedtak eller gir forskrift, vil lovforslaget § 16 første ledd bety at det blir opp til Kirkemøtet å bestemme om forvaltningsloven mv. skal gjelde for den virksomheten som tilsvarende drives av kirkelige organer.

På samme grunnlag, går Kirkemøtet inn for at det også overlates til Kirkemøtet å fastsette bestemmelser om, og med hvilke unntak, mållova skal gjelde for kirkelige organer.

Som trossamfunn med bredt nedslag i befolkningen, ser Kirkemøtet det viktig at Den norske kirke arbeider åpent og transparent og derfor bør legge til grunn vesentlige deler i forvaltningsloven, offentleglova, mållova og arkivlova.

Kirkemøtet anbefaler at offentleglova § 25 tredje ledd oppheves, da det ikke lenger er naturlig at offentleglova gir bestemmelser knyttet til tilsetting av biskoper.

Ettersom grensene for Stortingets lovgivningsmyndighet om Den norske kirke kan være uklare, blant annet på grunn av Den norske kirkes tros- og livssynsfrihet, støtter Kirkemøtet at det fastsettes en saksbehandlingsregel som sikrer at Kirkemøtet gis mulighet til å uttale seg om forslag til vesentlige endringer i lovgivningen om Den norske kirke.

3.8 Gravplassforvaltning

Kirkemøtet støtter at den lokale kirke fortsatt skal ha ansvaret for gravplassforvaltningen og slutter seg til departementets vurderinger i høringsnotatet av 25. september 2017 på side 204.

Kirkemøtet er enig i forslaget om at fylkesmannen etter søknad fra kommunen ved forskrift kan treffe vedtak om at ansvaret som lokal gravplassmyndighet etter loven skal overføres kommunen. Kirkemøtet mener at dette skal skje etter normale forhandlinger mellom parter.

Dersom det blir lovfestet at det fortsatt skal være en lokal kirkelig gravplassdrift og forvaltning, vil fylkesmannen som klageinstans understreke

det offentlige ansvaret og styrke lokalkirkens legitimitet som gravplassmyndighet.

Kirkemøtet viser til NOU 2014: 2 Lik og likskap. Kirkemøtet finner det uheldig at kremasjonsavgiften foreslås videreført. Dette oppfattes som en urettferdig avgift som opprettholder en ubegrunnet forskjell mellom to former for gravferd. Kirkemøtet merker seg at departementet vedgår at dette av de fleste oppfattes som urettferdig og at det er rent fiskale argument som brukes for å opprettholde avgiften. Kirkemøtet finner det urimelig at en bestemt del av gravferdsprosessen skal isoleres fra helheten og gjøres til gjenstand for brukerbetaling. Ytterligere urimelig blir det når denne avgiften varierer fra kommune til kommune. Kirkemøtet anbefaler derfor at utgifter til bygging og drift av krematorier finansieres på annen måte.

3.9 Rett til permisjon fra arbeid mv.

For at kirken skal kunne oppfylle sin lovpålagte forpliktelse til å være demokratisk, må det sikres en bred representasjon og at medlemmer i alle aldre og livssituasjoner, har mulighet til å stille til valg og utøve verv. Kirkemøtet mener at dette ikke innebærer en usaklig forskjellsbehandling.

Det ligger en stor utfordring i § 17 om Rett til permisjon fra arbeid mv. når denne kun hviler på de alminnelige bestemmelsene i Arbeidsmiljøloven. Det er en betydelig ulempe at departementet ikke har utredet hvor langt disse kan gjelde for organer som er oppnevnt i medhold av lov.

Med dagens lovhjemlede demokratiske organer, bruker valgte medlemmer av Den norske kirkes organer betydelig tid på å ivareta sin møteplikt.

Kirkemøtet ber derfor departementet om å sikre retten til fri fra arbeid for valgte medlemmer i Den norske kirkes organer for at Den norske kirke også i praksis kan forbli en «demokratisk (...) folkekirke». Kirkemøtet mener dette bør lovfestes i lovutkastet § 11.

3.10 Politiattest

Kirkemøtet mener det er viktig at Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn skal kunne kreve at det legges frem barneomsorgsattest av person som lønnet eller ulønnet skal tilsettes, utføre oppgaver eller inneha tillitsverv der vedkommende vil ha omsorg for eller oppgaver knyttet til mindreårige.

4. Andre spørsmål

4.1 Opplysningsvesenets fond

Departementet bebuder en egen stortingsmelding om Opplysningsvesenets fond, der ett blant flere sentrale drøftingstema vil være «om Den norske kirke bør få overført alle fondets verdier eller om fondets eiendommer bør fordeles mellom staten og Den norske kirke». I samband med utarbeidingen av meldingen skriver departementet at det vil «ha nær kontakt med og innhente synspunkter fra ulike instanser, deriblant Den norske kirke». Som departementet er kjent med har både Kirkemøtet, Kirkerådet, Bispemøtet og andre kirkelige instanser ved enhver leilighet fremholdt at fondet ikke tilhører staten, men Den norske kirke. Uaktet dette mener Kirkemøtet at det fremtidige eierforhold må finne sin løsning gjennom politiske drøftelser. Disse drøftelser må bygge på mer nyanserte rettslige betraktninger enn de Lovavdelingen har frembudt i sine uttalelser fra henholdsvis 2000 og 2017.

Overføringer fra Opplysningsvesenets fond til Den norske kirke blir i dag medregnet i beregningsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn. Kirkemøtet betrakter fondets verdier som tilhørende Den norske kirke og er nå som før derfor kritisk til at bidrag fra fondet blir tatt med i grunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn.

4.2 Medlemskapskrav for kirkelige ansatte og ombud

Kirkemøtet registrerer at bestemmelsen om det kirkelige medlemskravet i kirkeloven § 29 først ledd ikke foreslås videreført. Kirkemøtet mener at likestillings- og diskrimineringslovens krav om at det må være «en konkret begrunnelse i hvert enkelt tilfelle», jf. Prop. 81 L (2016–2017) side 316, vil treffe dårlig for kategorier som prester, andre vigslede tilsatte og menighetspedagoger (trosopplærere). Etter Kirkemøtets vurdering er et krav om en konkret begrunnelse i hvert tilfelle for slike stillinger unødvendig byråkratiserende og lite forenkende. Kirkemøtet viser i denne sammenheng til at kirker i andre land som er underlagt EUs rammedirektiv 2000/78/EF, som i Tyskland, har vedtatt kirkelige retningslinjer om hvilke stillinger som krever kirkemedlemskap, se *Richtlinie des Rates über kirchliche Anforderungen der beruflichen Mitarbeit in der Evangelischen Kirche in Deutschland und ihrer Diakonie vom 9. Dezember 2016*, særlig § 3. Kirkemøtet mener at Den norske kirke, så vel som andre tros- og livssynssamfunn, i utgangspunktet bør ha en lovbestemt rett til å kreve medlemskap for tilsatte og ombud, ut over det som ligger i adgangen til lovlig forskjellsbehandling i likestillings- og diskrimineringsloven. Kravet om medlemskap bør kombineres med en dispensasjonsadgang som i dag, hvor det foretas en konkret vurdering av den enkelte dispensasjonssøknaden etter en tolkning harmonisert med likestillings- og diskrimineringsloven § 9.

4.3 Hjemmel for tilgang til taushetsbelagte opplysninger om samiske språk i Folkeregisteret

For å kunne følge opp sine forpliktelser om samiskspråklige tjenester ber Kirkemøtet om at Den norske kirke i den nye loven om tros- og livssynssamfunn får hjemmel til å innhente taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret om samisk språk hos sine medlemmer, jf. folkeregisterloven § 3-1 q).

5. Overgangsordninger til ny kirkeordning

Med utgangspunkt i den nye loven for tros- og livssynssamfunn, med rammevilkår for Den norske kirke, skal Kirkemøtet fastsette en kirkeordning som erstatter og utdyper bestemmelser i den gjeldende kirkeloven. Kirkemøtet ber departementet, i samarbeid med Kirkerådet og andre aktuelle instanser, sikre nødvendige overgangsordninger mellom den nye loven og kirkeordningen.

Kirkemøtet ber departementet i samarbeid med Kirkerådet om å sørge for nødvendig koordinering slik at ikrafttredelse av ny lovregulering om Den norske kirke og Kirkeordningen kan skje samtidig.

Plenumsbehandling 1

Dirigent: Kai Steffen Østensen
Saksordfører: Knut Lundby

Disse hadde ordet:

Knut Lundby, Eva Tokheim, Steinar Aanstad, Halvor Nordhaug, Herborg Oline Finnset, Atle Sommerfeldt, Jostein Ådna, Gard Realf Sandaker-Nielsen, Helge Gaard. Solveig Julie Mysen, Ole Kristian Bonden, Harald Hauge, Kjellfred Dekko, Kristin Gunleiksrud Raaum, Gunnar Gjevre, Arild Mikkelsen, Ann-Helen Jusnes, Marit Sofie Teistedal Vikre, Karin-Elin Berg, Egil Morland, Gro Bergrabb, Finn Ragnvald Huseby, Solveig Fiske, Ann Kristin Sørvik, Nora Antonsen.

Endringsforslag fra 1. plenum:

Eva Tokheim:

Linje nr. 688-690

Kirkemøtet ser på gravplassforvaltningen som et offentlig ansvar på linje med andre samfunnstjenester som omfatter alle innbyggere. Da dette ikke sammenfaller med kirkens kjerneoppgaver, forventer vi at oppgavene etter hvert overføres til det offentlige.

Steinar Aanstad:

Forslag 1: Linje nr. 543-552:

Siden kirken nå ikke lenger er en statskirke er det ikke lenger naturlig eller nødvendig at kirkelige valg foretas samtidig eller samlokalisert med Storting- eller kommunestyrevalg. Det er naturlig at et slikt valg foregår i kirkens egen regi og i egne lokaler slik som det gjøres for alle andre ikke-statlige organisasjoner. Dette forutsetter en endring av kirkeloven paragraf 4.

Forslag 2: Linje nr. 356-359:

Kirkemøtet mener at tros eller livssynssamfunn ikke lenger skal ha vigselfrett.

Kirkemøtet støtter forslaget om at et tros eller livssynssamfunn må være registrert for å ha krav på tilskudd.

For øvrig vises det til Kirkemøtets vurdering av krav for registrering ovenfor.

Halvor Nordhaug:

Linje nr. 61: Alternativ tekst til pkt. 1.1. Finansieringsansvaret:

Kirkemøtet mener at den offentlige finansieringen av Den norske kirkes virksomhet bør sikre likere økonomiske betingelser mellom menighetene og gjøre det enklere å åpne for en eventuell nyordning av kirkens organisering. Kirkemøtet mener med dette utgangspunkt at det offentlige finansieringsansvaret for kirken bør deles på en annen måte enn tidligere. Staten bør gis et utvidet ansvar for den landsdekkende folkekirken og bevilge nødvendige midler til drift og stillinger i kirkens arbeid både lokalt og sentralt. Kirkens egne organer fordeler så disse midlene videre.

Samtidig bør finansieringsmodellen ivareta at kommunen fortsatt får et nært forhold til lokalkirken. Dette kan skje ved at kommunen beholder ansvaret for bevilgninger til bygging, vedlikehold, forvaltning og drift av kirkebyggene samt til anlegging og vedlikehold av kirkegårdene. Til vedlikehold av vernede kirker bør staten opprette et vedlikeholdsfond som kommunene kan få støtte fra.

En slik finansieringsmodell vil i større grad enn om dagens ordningen beholdes, imøtekomme prinsippet om likestilling mellom tros- og livssynssamfunn.

Atle Sommerfeldt:

Forslag 1: Linje nr. 111:

Tillegg til §12 Finansiering av Den norske kirke, gjelder begge finansieringsmodeller der det nå bare nevnes kirkebygg og kirkelige handlinger:

(Staten/kommunen) gir tilskudd til diakoni, kirkemusikk, kultur og undervisning.

Forslag 2: Linje nr. 114:

Tilføyes:

.og lokale kulturminner.

Forslag 3: Linje nr. 250:

Innskudd slik at setningen i mindretallets forslag blir:

....vurdere å lovfeste et fellesorgan for Rettssubjektet Den norske kirke og flere sokn.

Jostein Ådna:

Linje nr. 585-589:

Teksten kortes til: Den norske kirke kan som eget trossamfunn selv avgjøre om/når en ønsker å innføre medlemskontingent.

Gard Realf Sandaker-Nielsen:

Linje nr. 556-557:

Fjerne setningen i paragraf 11:

Sammenhengen mellom kirkestyret og den gudstjenestefeirende menighet er grunnleggende.

Saken ble sendt tilbake til komiteen.

Endelig innstilling fra komité

Sammendrag av saksorienteringen

Kulturdepartementet sendte 28. september 2017 et høringsnotat datert 25. september 2017 med forslag til ny lov om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) på alminnelig høring med høringsfrist 31. desember 2017. Forslaget innebærer en samlet revisjon av lovgivning og tilskuddsordninger for Den norske kirke og de øvrige tros- og livssynssamfunnene. Det er foreslått en nedbygging av paragrafene om Den norske kirke i lovgivningen, fra 41 paragrafer i dagens kirkelov, til ni paragrafer i et eget kapittel i forslaget til en felles trossamfunnslov. Et sammendrag av høringsnotatet foreligger i vedlegget KR 23.2/18. Kirkerådets høringsuttalelse, datert 12. desember 2017, foreligger som vedlegg.

Forslaget til ny trossamfunnslov er en oppfølging av en skrittvis utvikling av forholdet mellom staten og Den norske kirke, med grunnlovs- og lovendringer i 2012, og lovendringer i 2013 og 2016/2017. Forslaget fra departementet bygger på innspill Kirkemøtet hadde i 2015 til behovet for lovregulering om Den norske kirke, jf. sak KM 11/15.

Etter kirkeloven § 24 tredje ledd bokstav a) er det lovfestet at Kirkemøtet skal gis anledning til å gi uttalelse i saker om viktige endringer i lover på det kirkelige område. Kulturdepartementet har oversendt et høringsdokument datert 15. februar 2018 til Kirkemøtet, som redegjør for høringen vedrørende forslagene til særlige lovbestemmelser om Den norske kirke i det nevnte lovutkastet. I dette høringsdokumentet er det både redegjort for et sammendrag av høringsnotatet, hovedsynspunkter og oppsummering av høringen vedrørende Den norske kirke.

Høringsdokumentet belyser og begrunner viktige rettslige prinsipper som departementet legger til grunn i sitt arbeid med loven. I det følgende blir departementets høringsdokument av 15. februar 2018 lagt til grunn.

Kirkemøtet uttaler seg både om forslaget til ny lov om tros- og livssynssamfunn generelt og om forslag til nye lovbestemmelser for Den norske kirke spesielt. Dette er viktig for å vise at Den norske kirke ser helhetlig på lovgivningen om tros- og livssynspolitik.

Komitéens merknader

Komitéen legger i hovedsak saksutredningen til grunn, men har både foretatt en del språklige forenklinger og endringer i forslaget til høringsuttalelse.

9. Komitéen fremhever Den norske kirkes rolle i det livssyns åpne samfunn og legger vekt på likebehandling mellom tros- og livssynssamfunn.
10. Komitéen har søkt å finne rett balanse mellom Grunnlovens bestemmelse av Den norske kirke som "Norges folkekirke" og statens støtte til alle tros- og livssynssamfunn på "lik linje". Komitéens syn på de konkrete lovforslag i lys av denne utfordringen, fremgår av høringsuttalelsen.
11. Komitéen har vurdert tre alternativer om finansieringsansvaret for Den norske kirke, og deler seg i et mindretall og et flertall.
12. Komitéen fremhever statens ansvar for verneverdige kirkebygg og mener dette anliggendet må forankres i kulturminneloven.
13. Komitéen mener det bør tas inn en formulering om soknets grunnleggende oppgaver i loven. Komitéen mottok og vurderte en betenkning om soknets oppgaver fra Kirkerådets direktør av 6. april 2018, slik Kirkerådet ba om i sitt møte 15.–16. mars 2018.
14. Kirkemøtet vil understreke at Den norske kirke skal ha en organisering som tar hensyn til at forholdene i landet er forskjellige både når det gjelder bosetting, offentlig forvaltningsstruktur og kirkens rolle i lokalsamfunnet.
15. Komitéen har funnet det nødvendig å presisere og endre en del av de rådende kirkelige synspunkter på gravplassforvaltningen. Komitéen mener at disse endringene styrker kirkens rolle som gravplassmyndighet for alle.
16. Høringsuttalelsen har med et punkt om overgangsordninger og tilpasning mellom ikrafttredelsen av den nye loven og iverksetting av egen kirkeordning. Komitéen ber Kirkerådet vurdere fremdriften i arbeidet med kirkeordningen for å minske ulempene ved overgangsordninger.

Forslag til vedtak

Til kulturdepartementet

Innledning

Kirkemøtet viser til høringsnotat datert 25. september 2017 med forslag til ny lov om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) og høringsdokument til Kirkemøtet datert 15. februar 2018 om lovbestemmelsene for Den norske kirke. Kirkemøtet uttaler seg med dette både til lovforslaget generelt og til de lovbestemmelser som foreslås om Den norske kirke.

Kirkemøtet er fornøyd med at departementet vil legge frem en lovproposisjon der etableringen av et nytt, selvstendig rettssubjekt for Den norske kirke følges opp av ytterligere selvstendigjøring av kirken. Kirkemøtet er enig i at statens lovregulering om Den norske kirke blir nedbygget. Kirkemøtet støtter i hovedsak lovforslaget.

Kirkemøtet er tilfreds med at lovforslaget har som formål å oppdatere og forenkle dagens rettslige regulering og finansiering, og sikter på større grad av likebehandling. Kirkemøtet er fornøyd med at høringsnotatet anerkjenner betydningen av tro og livssyn i samfunnet og Den norske kirkes rolle i dette.

Likebehandling av trossamfunn

Kirkemøtet ser Den norske kirke som et trossamfunn blant andre tros- og livssynssamfunn i Norge, i medhold av menneskerettighetenes forståelse av religionsfrihet som individuell og kollektiv rettighet. Kirkemøtet er tilfreds med at lovforslaget understreker dette. Kirkemøtet slutter seg til prinsippet om likebehandling mellom Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn.

Kirkemøtet verdsetter at staten vil føre en aktivt støttende tros- og livssynspolitik.

Kirkemøtet ser Den norske kirkes rolle og oppgaver som del av et livssynsåpent samfunn. Innenfor denne felles rammen er betingelsene for Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn på mange områder forskjellige. Dersom det er saklige grunner til det, og disse ikke er diskriminerende, er ikke ulike ordninger i konflikt med prinsippet om likebehandling. Dette har paralleller i utviklingen av velferdssamfunnet, der prinsippet om likhet ikke nødvendigvis innebærer like ordninger for alle. Fordi forutsetningene er forskjellige, er det også grunnlag for å ordne statens forhold til de ulike tros- og livssynssamfunnene på ulik måte. Der det på grunn av Den norske kirkes størrelse og historie må finnes egne løsninger, må det søkes ordninger som sikrer likebehandling. Kirkemøtet mener lovforslaget ivaretar prinsippet om likebehandling, men er kritisk til enkelte av forslagene.

1. Hovedsynspunkter på lovgivningen om Den norske kirke

1.1 Offentlig finansiering av Den norske kirke

Kirkemøtet vil understreke det gode og tette forholdet mellom Den norske kirke og lokalsamfunnene, og dette må videreføres uavhengig av fremtidig finansiering og kirkeordning.

Høringsspørsmålet var om Den norske kirke skal finansieres ved at

- a) dagens økonomiske oppgavefordeling mellom staten og kommunene føres videre, *eller*
- b) staten skal overta det ansvaret kommunene i dag har for finansiering av den lokale kirke?

Kirkemøtet går inn for et fortsatt delt finansieringsansvar mellom stat og kommune. Kirkemøtet viser til at det var et klart flertall av de lokale og regionale kirkelige høringsinstansene som mente at dagens finansieringsansvar med oppgavefordeling mellom stat og kommune bør videreføres og at både KS og flere kommuner har støttet dette. Kjennetegnet på endringene i relasjon mellom stat og kirke har vært preget av en skrittvis utvikling, som sikrer kontinuitet og stabilitet i Den norske kirkes rammebetingelser. En videreføring av delt finansieringsansvar vil, etter Kirkemøtets syn, best kunne ivareta dette. Kirkemøtet understreker at denne ordningen vil sikre et fortsatt nært samarbeid mellom kommunen og kirken.

Et mindretall i Kirkemøtet går inn for full statlig finansiering av Den norske kirke. Dette vil gi likebehandling mellom Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn. Kirkemøtet legger også vekt på at dette vil gi kirken mulighet til å finne frem til en enklere organisering og til større likhet i finansieringen av de ulike sokn enn det som følger av kommunal finansiering. Fullt statlig tilskudd til Den norske kirke åpner likevel for nær kontakt mellom kommunene og soknenes organer, med mulighet til å søke finansiering av prosjekter og lokale tiltak.

1.2 Statens ansvar for kirkelige kulturminner

Mange av kirkene i landet er nasjonale og lokale kulturminner av stor og til dels unik verdi som må forvaltes på samfunnsfellesskapets vegne, uavhengig av innbyggernes tro. Kirkemøtet deler Riksantikvarens vurdering at lovforslaget ikke sikrer et tilfredsstillende vern av kirkebyggenes nasjonale kulturminneverdier. Kirkemøtet mener at lovforslaget i for stor grad omtaler kirkebyggene som et internt kirkelig anliggende.

Trossamfunnsloven må fastholde soknenes eierskap til kirkene. Kirkemøtet merker seg at Riksantikvaren fremholder at godt kulturminnevern forutsetter

aktiv bruk av de vernede og fredede kirkene. Kirkemøtet forventer fortsatt fleksibilitet fra Riksantikvaren i møte med menighetenes bruk av vernede kirker.

Kirkemøtet merker seg samtidig at Kirkerundskrivet (T-3/2000), som i dag sikrer offentlig medvirkning i vern av de gamle kirkene, med forslaget til lov om tros- og livssynssamfunn, erstattes av en avtalebasert ordning i tråd med rundskrivet. Kirkemøtet vil at biskopen fortsatt skal være rett godkjenningsmyndighet på kirkens side, og ser fortsatt behov for faglig kvalifiserte lokale kirkelige organer til samarbeid med kulturminnemyndigheten. Kirkemøtet forutsetter at kirken ikke overtar nye oppgaver uten at det fra staten følger med tilstrekkelig finansiering.

Kirkemøtet minner om at Stortinget i 2015 enstemmig ba regjeringen utarbeide en strategi for bevaring av disse kirkene. Det ble da fremholdt at dette ville bli behandlet i forslaget til ny trossamfunnslov. Lovforslaget følger ikke opp. Kirkemøtet mener, i likhet med Riksantikvaren, at ansvaret for verneverdige kirker må gis tilstrekkelig hjemmel under kulturminneloven. Kirkemøtet mener dette er et statlig ansvar – på samfunnsfellesskapets vegne – og ikke et rent kirkelig ansvar.

Uavhengig av hvordan den fremtidige finansiering av Den norske kirke blir, mener Kirkemøtet at det må etableres en statlig ordning som sikrer og finansierer merkostnader til restaurering og vedlikehold av alle verneverdige kirkebygg. En statlig finansiert ordning for å ta vare på de verneverdige kirkene kan eventuelt anlegges etter mønster fra Sveriges *kyrkoantikvariska ersättningen*.

Kirkemøtet understreker at gudshus med høy kulturminneverdi som eies av andre trossamfunn og bygninger for tilsvarende bruk eid av livssynssamfunn, må inn under samme statlige ordning som vernede kirkebygg i Den norske kirke. (Se også pkt 2.9).

1.3 Lovforslaget §§ 9 og 10

Lovforslaget § 9

Kirkemøtet gir sin tilslutning til at soknenes og Den norske kirkes rettslige handleevne videreføres gjennom lovutkastet § 9 annet ledd.

Kirkemøtet støtter at Kirkemøtet opptrer på vegne av rettssubjektet Den norske kirke, og menighetsrådet på vegne av soknet, når det ikke er fastsatt i medhold av § 10 annet ledd at myndighet er lagt til et annet organ.

Kirkemøtet støtter at det fortsatt fastsettes i lov at soknet er den grunnleggende enhet i Den norske kirke og ikke kan løses fra denne.

Kirkemøtet konstaterer at departementet har valgt å beholde en del bestemmelser om Kirkemøtets oppgaver og myndighet, mens soknets oppgaver følger av privat autonomi. Dette kan skape et inntrykk av ubalanse i lovens omtale av de to nivåene.

Kirkemøtet går derfor inn for at følgende formulering tas inn i loven:

Soknets grunnleggende oppgaver er å feire gudstjeneste, gi undervisning samt utøve diakoni og misjon.

Kirkemøtet legger til grunn at dette ikke gir føringer for utforming av kirkeordningen.

Lovforslaget § 10 første ledd

Kirkemøtet viser til at dagens lovbestemmelse om Kirkemøtets liturgimyndighet er utformet slik at liturgimyndigheten ikke forstås som tildelt Kirkemøtet av Stortinget, men bekrefter at Kirkemøtet besitter denne myndigheten i kraft av sin rolle som trossamfunnet Den norske kirkes øverste representative organ. Kirkemøtet er enig i å videreføre bestemmelsen om liturgimyndighet som følge av at det i lovforslaget er lagt opp til en viss regulering av Kirkemøtets myndighet, først og fremst for å tydeliggjøre forholdet mellom soknene og Kirkemøtets myndighet.

Lovforslaget § 10 annet ledd

Kirkemøtet viser til at dagens kirkelov bruker betegnelsen *Den norske kirke* om to ulike størrelser, trossamfunnet Den norske kirke, som omfatter alle de kirkelige rettssubjektene inkludert soknene, og rettssubjektet Den norske kirke.

Det er i kraft av Kirkemøtets rolle som det øverste representative organ for hele trossamfunnet Den norske kirke, at Kirkemøtet foreslås overlatt myndigheten til å fastsette nærmere bestemmelser om kirkeordningen. Dette har sammenheng med at det er:

Kirkemøtets oppgave å holde Den norske kirke sammen, som organisasjon, som folkekirke, som trossamfunn, til syvende og sist også i en felles tro og lære. Dette ansvaret ivaretas sammen med alle kirkens organer, dens presteskap og dens biskoper. I rettslig forstand er dette ansvaret for enhet og kontinuitet forankret i Kirkemøtet. Trossamfunnet Den norske kirkes selvstendighet bygger på forutsetningen om at én instans kan opptre representativt på dets vegne. Dette kan ikke være andre enn Kirkemøtet. Og det kan hevdes at de pliktene dette medfører for Kirkemøtet, betyr at det har en helt fundamental rett til å ta i bruk de virkemidlene som formålet måtte kreve.

Som det øverste valgte representative organet i kirken har Kirkemøtet sitt mandat fra kirkens medlemmer. I kraft av dette fastsetter Kirkemøtet lære og liturgier, opptre på trossamfunnets vegne i møte med staten og aktører i samfunnet, inngår avtaler med andre trossamfunn mm. (høringsdokumentet 15. februar 2018 side 38).

Kirkemøtet er tilfreds med at lovforslaget § 10 annet ledd slår fast Kirkemøtets myndighet til å gi nærmere bestemmelser om kirkens organisering, kirkelig inndeling, kirkelige organer og om valg til disse.

Kirkemøtet viser til at det i høringen blant annet er stilt spørsmål om hvorvidt et fellesorgan for flere sokn opprettet av Kirkemøtet kan ivareta arbeidsgiveransvar. Kirkemøtet er opptatt av at alle ansatte i kirken skal ha trygge arbeidsforhold.

Kirkemøtet viser til at departementet i sitt høringsdokument 15. februar 2018 (side 64) selv anfører at det bør overveies å utforme Kirkemøtets hjemmelsgrunnlag i §§ 9 og 10 noe annerledes og mer utfyllende enn opprinnelig foreslått. Kirkemøtet ber departementet om en avklaring av de arbeidsrettslige konsekvensene dersom fellesråd ikke lenger skal være et lovfestet organ for soknet

Dersom det ikke lar seg gjøre å gi Kirkemøtet et klart og gyldig hjemmelsgrunnlag bør det etter Kirkemøtets oppfatning vurderes å lovfeste et fellesorgan for flere sokn.

Et mindretall i komiteen mente at siste avsnitt strykes.

Lovforslaget § 10 tredje ledd

Kirkemøtet støtter forslaget om at Kirkemøtet ikke skal kunne treffe vedtak eller gi instruks i enkeltsaker som det tilligger organer for soknet å avgjøre.

2. Lovbestemmelser om tros- og livssynssamfunn generelt

2.1 Lovens formål og definisjon på tros- og livssynssamfunn

Kirkemøtet gir sin tilslutning til bestemmelsene i lovutkastet § 1 om lovens formål, definisjon på tros- og livssynssamfunn og virkeområde.

2.2 Forslag om at den gjeldende lovregulerte ordningen om barns tilhørighet til tros- og livssynssamfunn oppheves

Kirkemøtet er enig i at forrangsbestemmelsen for Den norske kirke bør oppheves. Der begge foreldrene er medlem av samme tros- eller livssynssamfunn, bør imidlertid barns tilhørighet i samme tros- eller livssynssamfunn videreføres. Kirkemøtet viser til barnekonvensjonen art. 14.

Kirkemøtet mener forslaget om å oppheve tilhørighetsordningen som sådan, ikke tilstrekkelig anerkjenner barns rett til religionsutøvelse. Det kan skape et inntrykk av at tro er forbeholdt voksne, noe Kirkemøtet mener er uheldig. Kirkemøtet går imot forslaget om at den lovregulerte ordningen med barns tilhørighet til tros- og livssynssamfunn oppheves.

Kirkerådet har tidligere uttalt:

Kirkerådet mener at tros- og livssynssamfunn uansett bør ha lovhjemmel til å få opplysninger om medlemmers barn også før disse er meldt inn som medlemmer, slik at tros og livssynssamfunn kan invitere medlemmers barn til dåp, trosopplæring mv. Dette er viktig for å kunne ivareta Den norske kirkes rolle som folkekirke. Kirkerådet antar at en slik ordning, av personvern hensyn, krever hjemmel i lov.

Etter at ny folkeregisterlov ble vedtatt, er det tydelig avklart hvilke opplysninger som kun skal kunne utleveres med hjemmel i lov. Dette gjelder alle opplysninger som er underlagt taushetsplikt. Det er på det rene at informasjon om familierelasjoner (foreldre/barn) er definert som informasjon underlagt taushetsplikt, jf. folkeregisterloven § 9-1 annet ledd og Prop. 164 L (2015–2016) side 40. Kirkemøtet ber derfor om at hjemmelen som sikrer at alle tros- og livssynssamfunn får melding fra Folkeregisteret hver gang medlemmer av trossamfunnet får barn videreføres i ny lov.

2.3 Forslag om regulering av inn- og utmelding av tros- og livssynssamfunn

Kirkemøtet støtter å videreføre bestemmelsen om at den som er over 15 år kan melde seg inn i eller ut av tros- eller livssynssamfunn. Videre støtter Kirkemøtet forslaget om å harmonisere bestemmelsene i trossamfunnsloven med barneloven og barnekonvensjonens bestemmelser om barnets rett til å bli hørt i saker som gjelder deres religiøse tilhørighet.

Kirkemøtet mener at det ikke bør innføres et krav om at barn som har fylt 12 år, må gi samtykke til inn- og utmelding. Det vil innebære at barn over 12 år får selvbestemmelsesrett når det gjelder utmelding og innmelding som foreldrene ønsker, men ikke over inn- og utmeldinger som de selv ønsker. Det kan være at en slik nektelsesrett vil kunne få negative konsekvenser dersom et barn ikke melder seg ut av et trossamfunn, som foreldrene i tråd med foreldreansvaret mener at barnet ikke bør være medlem av lenger.

Kirkemøtet støtter forslaget om at tros- og livssynssamfunnene selv fastsetter vilkår for medlemskap og fremgangsmåte for innmelding i samfunnet, slik at loven fortsatt skiller mellom krav knyttet til medlemskap etter samfunnets interne regler og lovgitte krav til medlemskap som innfrir vilkår for tilskudd etter loven. Kirkemøtet anser det som hensiktsmessig å presisere i loven at utmelding alltid skal kunne skje skriftlig, slik det i dag er gjort i kirkeloven § 3

nr. 8. Kirkemøtet mener staten bør legge til rette for at tros- og livssynssamfunn kan etablere selvbetjeningsløsninger for elektronisk inn- og utmelding.

2.4 Forslag om å sette som krav for registrering av tros- og livssynssamfunn at samfunnet må ha mer enn 500 medlemmer som har fylt 15 år

Kirkemøtet går imot et antallskrav på 500 medlemmer over 15 år. Kirkemøtet har forståelse for at staten ønsker å forenkle tilskuddsordningen gjennom å innføre et antallskrav, men mener at et krav på 500 medlemmer over 15 år er for høyt. Kirkemøtet viser til at flertallet i Ståsettutvalget anbefalte et antallskrav på 100 medlemmer. Kirkemøtet går inn for at det ikke fastsettes et antallskrav høyere enn 100 medlemmer, uten et alderskrav. Tilhørende bør også telle med, jf. ovenfor.

Dersom det settes et slikt antallskrav, mener Kirkemøtet det er viktig at det åpnes opp for at lovens antallskrav kan oppfylles ved at likeartede samfunn søker om å bli registrert i fellesskap samt at det gis hjemmel i loven for at antallskravet kan fravikes i spesielle tilfeller. Også dersom kravet til antall medlemmer reduseres, kan det være hensiktsmessig med en slik adgang.

2.5 Forslag om at et samfunn må være registrert for å ha krav på tilskudd og for å kunne tildeles vigselfrett

Kirkemøtet støtter at tros- og livssynssamfunn fortsatt skal ha vigselfrett. Kirkemøtet støtter forslaget om at et tros- eller livssynssamfunn må være registrert for å ha krav på tilskudd og for å kunne tildeles vigselfrett. For øvrig vises det til Kirkemøtets vurdering av krav for registrering ovenfor.

2.6 Forslag om at staten skal overta kommunenes finansieringsansvar for tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke

Kirkemøtet gir sin tilslutning til forslaget om at staten overtar kommunenes finansieringsansvar for tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke. Forslaget vil innebære en betydelig forenkling både for staten, kommunene og tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke. Dersom finansieringsansvaret for Den norske kirke videreføres som delt mellom stat og kommune, forutsetter Kirkemøtet at det foretas jevnlig beregninger med sikte på å ivareta likebehandlingsprinsippet. Dersom det skulle vise seg at offentlig tilskudd over tid skulle utvikle seg ulikt mellom Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn, bør det etableres en ordning som gir mulighet for korleksjon, for eksempel hvert fjerde år.

2.7 Forslag om at tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke skal beregnes etter antallet medlemmer i samfunnet over 15 år

Kirkemøtet mener at tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke skal beregnes uten at det innføres et alderskrav for tilskudd. Kirkemøtet viser i denne sammenheng til at Kirkemøtet mener at tilhørighetsordningen, med unntak av forrangsbestemmelsen, bør videreføres. Kirkemøtet mener at det er mer naturlig at barn av trossamfunnets medlemmer hører til et trossamfunn, enn at de ikke gjør det. Kirkemøtet mener at staten bør anerkjenne at barn kan være medlem av tros- eller livssynssamfunn, og la dem telle med i beregningen av antallet støtteberettigede medlemmer et samfunn har.

2.8 Forslag om at satsen for tilskudd per medlem i tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke skal reguleres årlig i samsvar med endringene i statens tilskudd til Den norske kirke

Kirkemøtet understreker betydningen av likebehandlingsprinsippet også når det gjelder offentlige tilskudd til tros- og livssynssamfunn. En ordning som sikrer likebehandling kan utformes på flere måter, og Kirkemøtet mener at den modell departementet foreslår er en mulig modell. Dersom denne modell velges, legger Kirkemøtet til grunn at staten over tid foretar jevnlig evalueringer av praktiseringen av lovverket (jf. 2.6 over). En slik regulerende mekanisme i tilskuddssystemet må gis en mer presis utforming og forankring enn det som fremgår av departementets forslag.

Kirkemøtet mener Den norskes behov som folkekirke er best tjent med at offentlige bevilgninger gis på grunnlag av budsjettforslag fra kirkelige organer til bevilgende myndigheter. Dette sikrer innsynsmulighet for bevilgende myndighet i den kirkelige økonomiforvaltning, som omfatter milliardbeløp. Dette bidrar både til å opprettholde ordningens legitimitet og redusere behovet for andre former for kontrolltiltak. En ordning der det gis en samlet bevilgning til alle tros- og livssynssamfunn som så fordeles etter medlemstall, risikerer på sikt ikke å sikre Den norske kirkes reelle økonomiske behov.

Gitt en fortsatt delt finansiering av Den norske kirke mellom stat og kommune, mener Kirkemøtet at også kommunenes bevilgninger til Den norske kirke bør inngå i reguleringsgrunnlaget for støtten til andre tros- og livssynssamfunn.

2.9 Forslag om at tilskudd til investeringer i Den norske kirkes kirkebygg fra før 1900 ikke skal inngå i reguleringsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn

Kirkemøtet viser til at dagens bestemmelser om hvilke utgifter til antikvarisk vedlikehold av kirkebygg som skal holdes utenom reguleringsgrunnlaget til andre tros- og livssynssamfunn, har vært vanskelig å operasjonalisere. Derfor støtter Kirkemøtet departementets forenklingstiltak hvor det fastsettes at investeringskostnader til kirkebygg fra før 1900 skal kunne holdes utenom

grunnlaget. Kirkemøtet viser til at antallet kirker som omfattes av lovforslaget, er om lag det samme som det antallet kirker som omfattes av de gjeldende bestemmelsene. Av hensyn til likebehandling, mener Kirkemøtet det er viktig at departementet også legger til rette for at andre tros- og livssynssamfunn kan få tilskudd til sine tilsvarende bygg fra før 1900.

2.10 Forslag om at tilskudd til oppgaver Den norske kirke utfører på vegne av det offentlige ikke skal inngå i reguleringsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn

Kirkemøtet støtter at oppgaver Den norske kirke utfører på vegne av det offentlige, ikke inngår i reguleringsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn. Kirkemøtet viser samtidig til at andre tros- og livssynssamfunn på samme måte kan motta tilskudd for oppgaver de utfører på vegne av det offentlige, utenfor trossamfunnslovens virkeområde.

2.11 Forslag om at tilskudd til utgifter som følger av Den norske kirkes 'særlige stilling' ikke skal inngå i reguleringsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn

I lovutkastet § 4, femte ledd, bokstav c) benyttes formuleringen "Den norske kirkes særlige stilling". Dette synes å være et uttrykk som først er kommet inn i forkant av lovhøringen, med bakgrunn i departementets forståelse av trossamfunns menneskerettslige stilling. Kirkemøtet erkjenner dette og ser at lovreguleringen av Den norske kirke krever noen egne regler (jf. lovens kapittel 3), men ber departementet vurdere om formuleringen i nevnte ledd kan endres.

I noen tilfeller vil Den norske kirke ha utgifter som følger av sine forpliktelser og funksjoner. Kirkemøtet støtter at slike utgifter ikke skal inngå i reguleringsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn.

Tilskudd til kirkevalgene hvert fjerde år er nødvendig for å sikre at Den norske kirke oppfyller lovbestemmelsen om kirkelige valg.. (Jf. § 8 i lovutkastet og 3.2 nedenfor).

Kirkemøtet fremholder at ekstra tilskudd til Den norske kirke må være saklig begrunnet og fastsatt i forskrift som presiserer hva som ikke skal medregnes i reguleringsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn. Ved at dette fastsettes ved forskrift, sikrer en at berørte instanser blir hørt og dermed at det blir en offentlig debatt om hvilke utgifter som skal og ikke skal medregnes i reguleringsgrunnlaget.

2.12 Forslag om vilkår for tilskudd

Sett i lys av religionsfriheten er Kirkemøtet prinsipielt skeptisk til å innføre vesentlig skjerpede vilkår for tilskudd, men deler vurderingen av at det er grunn til å presisere det grunnleggende vilkåret i dagens lovgivning om ikke å krenke «rett og moral» eller «rett og sømd». Samtidig bør dette gjøres på en måte som ikke stigmatiserer medlemmer i ulike tros- og livssynssamfunn.

Kirkemøtet mener det fremstår uklart hva som kan regnes som et lovbrudd et tros- og livssynssamfunn – som sådan – gjør.

2.13 Forslag om å overlate til fylkesmannen å treffe vedtak om registrering og tilskudd etter loven og å føre tilsyn med virksomheten og om at fylkesmannens myndighet etter loven skal kunne ivaretas av ett fylkesmannsembete

Kirkemøtet støtter forslaget om å overlate til fylkesmannen å treffe vedtak om registrering og tilskudd etter lov og å føre tilsyn med virksomheten og forslaget om at fylkesmannens myndighet etter loven skal kunne ivaretas av ett fylkesmannsembete.

3. Lovbestemmelser om Den norske kirke i lovforslaget

3.1 Rammelovgivning i et eget kapittel med formålsbestemmelse i § 8

Kirkemøtet viser til at Kirkemøtet tidligere har gått inn for at Stortinget bør regulere Den norske kirke i en egen lov. Kirkemøtet har merket seg departementets konklusjon og tilbakemeldinger fra andre tros- og livssynssamfunn, blant annet i høringsuttalelsene fra Norges Kristne Råd og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn, og vil derfor ikke problematisere at kirkeloven blir tatt inn i én felles og helhetlig lov om tros- og livssynssamfunn.

Kirkemøtet er enig i at de materielle vurderingene av reguleringsbehovet vil være det samme enten «kirkeparagrafene» gis i en egen lov eller i et eget kapittel i en felles lov. Kirkemøtet mener at det da er avgjørende viktig å samle bestemmelsene som kun retter seg mot Den norske kirke i et eget kapittel i den nye trossamfunnsloven, for å ivareta Den norske kirkes behov for overordnede rammebestemmelser om kirkens «ordning».

Kirkemøtet støtter at det fastsettes en formålsbestemmelse for kapittel 3 om å legge til rette for at Den norske kirke forblir en demokratisk og landsdekkende evangelisk-luthersk folkekirke. Med 'landsdekkende' forstår Kirkemøtet den territorielle inndeling av Den norske kirke, som innebærer at alle nordmenn bor innenfor grensene til et geografisk sogn, uansett om de er medlemmer i Den

norske kirke eller ikke. Formålsbestemmelsen i § 8 svarer godt til omtalen i Grunnloven § 16. Den er i tråd med Den norske kirkes egen målsetting, men må ikke forveksles med kirkens egen formålsformulering.

Kirkemøtet mener at formålsparagrafen for kapitlet om Den norske kirke også må bekrefte ansvaret for å ivareta samisk kirkeliv. Dette er en del av Den norske kirkes oppdrag som folkekirke. Kirkemøtet foreslår å føye til denne formulering: I dette inngår ansvar for samisk kirkeliv.”

3.2 Kirkelige valg – § 11

Kirkemøtet anser kirkelig stemmerett for alle døpte medlemmer fra 15 år som et viktig kjennetegn ved Den norske kirke som en demokratisk evangelisk-luthersk folkekirke. Kirkemøtet gir derfor sin tilslutning til forslaget om at kirkelig stemmerett forankres i loven og at Kirkemøtet gir bestemmelser om valgbarhet, tap av valgbarhet og uttreden av kirkelige organer i tråd med lovutkastet § 11 første ledd. Bestemmelsen må etter Kirkemøtets vurdering ikke være til hinder for at kirkelige organer kan beslutte å overføre stemmeretten for enkeltmedlemmer fra et sokn til et annet, eller åpne for at utenlandsbosatte medlemmer får kirkelig stemmerett. Kirkemøtet mener derfor at det ikke bør lovfestes et krav om at medlemmet må være bosatt i soknet for å ha kirkelig stemmerett, men at det bør være et spørsmål som overlates til kirkelig regulering.

I et trossamfunn med mer enn 3, 7 millioner medlemmer, må valgene organiseres slik at flest mulig har en reell mulighet til å stemme ved kirkelige valg og slik delta i utøvelse av demokratiet. Derfor støtter Kirkemøtet forslaget om å videreføre bestemmelsen om at kirkelige valg holdes samtidig med, og i lokaler i umiddelbar nærhet av, offentlige valg, jf. lovutkastet § 11 annet ledd. Forslaget bidrar til å legge til rette for at det kirkelige demokratiet ivaretas i tråd med kirkeparagrafenes formålsbestemmelse. Bestemmelsen viderefører de ordninger som ble fastsatt i forbindelse med demokratireformen i Den norske kirke, som var en forutsetning for de senere endringer i forholdet mellom staten og Den norske kirke. Kirkemøtet understreker at dette er et forslag som medfører økonomiske konsekvenser, og forutsetter at staten viderefører et tilskudd til Den norske kirke for å kunne gjennomføre slike valg.

Det må legges til rette for at kirkelige valg i tillegg til de alminnelige valg også kan finne sted i forbindelse med søndagens gudstjenester.

3.3 Finansiering – § 12 – øvrige tilbakemeldinger

Finansieringsansvaret – valg av modell

Kirkemøtet viser til synspunktene på offentlig finansiering av Den norske kirke i 1.1 over.

Finansiering – i tillegg til kirkebygg og kirkelige handlinger

Kirkemøtet vil peke på at det finansieringsansvar for diakoni, kirkemusikk og undervisning som er nedfelt i kirkeloven § 15, er utelatt i høringen. Kirkemøtet ber departementet sikre dette uavhengig av den finansieringsordning som blir valgt.

Forholdet til regnskapsloven

Kirkemøtet støtter at regnskapsloven skal gjelde for rettssubjektet Den norske kirke om ikke departementet har fastsatt andre bestemmelser i forskrift og at et sokn ikke kan tas under konkurs eller åpne gjeldsforhandlinger etter konkursloven, videreføres.

Kirkemøtet imøteser departementets avklaring av økonomiforvaltningen for soknets organer som varslet i oversendelsesbrev av 14. februar 2018.

Forpliktelser for samisk kirkeliv

For å kunne videreutvikle sitt arbeid med samiske språk i menighetene i forvaltningsområdet for samisk språk, vil Kirkemøtet understreke at det er viktig for Den norske kirke at tospråklighetstilskudd fra Sametinget videreføres.

Medlemskontingent

Kirkemøtet ønsker ikke at det innføres medlemskontingent i Den norske kirke. Dette henger sammen med prinsippet om at det ikke skal være andre krav eller kriterier enn dåpen for å være medlem i Den norske kirke. Kirkemøtet slutter seg således til departementets vurderinger i høringsnotatet s. 112-113, men konkluderer med at siste punktum i § 12 bør utgå.

3.4 Kirkebygg – § 13

Kirkemøtet gir sin tilslutning til lovbestemmelsen om at kirkene er soknets eiendom, med mindre annet følger av særskilt rettsgrunnlag, videreføres. Kirkemøtet er enig i at Kirkemøtet bør gis hjemmel til å gi regler som erstatter bestemmelsene i dagens kirkelov §§ 18–21 om krav til kirke, forvaltning av kirke og tilhørende fond, kirkens inventar og utstyr, og om bruk av kirke, herunder betaling for bruk.

Kirkemøtet mener det bør lovfestes at det skal være kirke i hvert sokn, men uten at soknereguleringer automatisk utløser plikt for kommune eller stat til å bygge ny kirke. Kirkemøtet mener at en bestemmelse i loven som fastslår at det skal

være kirke i hvert sokn, kan bidra til å sikre Den norske kirkes landsdekkende karakter (jf. formålet i § 8).

Kirkemøtet støtter at Kirkemøtet fastsetter bestemmelser om kirkebygg, men vil understreke at forvaltningsansvaret fortsatt med dette ligger hos soknet som eier av kirkebygget.

Kirkemøtet mener det er nødvendig også i fremtiden å ha lovfestet dagens bestemmelse om 60 meters byggegrense i kirkeloven § 21 femte ledd. Kirkemøtet holder det åpent om det er mest hensiktsmessig å plassere en slik bestemmelse i kapitlet om Den norske kirke i en ny trossamfunnslov eller i plan- og bygningsloven.

Kirkemøtet viser ellers til sin merknad i 1.3 om etablering av en statlig ordning for de fredede kirkene, der disse kirkene kommer inn under kulturminneloven.

3.5 Prestenes og biskopenes tjeneste – § 14

Kirkemøtet mener at Den norske kirkes landsdekkende karakter tilsier at loven bør inneholde en bestemmelse om at hvert sokn skal være betjent av prest og hvert bispedømme av biskop. For å understreke at loven skal ha en rammekarakter samt for å sikre Kirkemøtets frihet til å organisere hensiktsmessige geografiske enheter mellom soknet og bispedømmet, mener Kirkemøtet at lovbestemmelsen ikke bør inneholde en regel om at hvert prosti skal betjenes av prost. Kirkemøtet kan selv finne dette ønskelig. Kirkemøtet forutsetter også at soknet har tilstrekkelig bemanning i tillegg til presten.

Kirkemøtet støtter departementets forslag om å videreføre lovbestemmelsen om at prestetjenesten skal organiseres slik at prestene kan utøve sin tjeneste i samsvar med ordinasjonens forutsetninger og forpliktelser, jf. forslag til § 14 annet ledd.

3.6 Medlemskap og register – § 15

Kirkemøtet gir sin tilslutning til at det tas inn en bestemmelse om Den norske kirkes medlemsregister. Medlemsregisterets størrelse og forhold til personopplysningsloven tilsier etter Kirkemøtets vurdering at det bør gis en tydelig lovhjemmel for registeret. Kirkemøtet ber departementet vurdere hvorvidt det i medlemsregisterets lovhjemmel også kan inkluderes en rett til å få opplysninger fra Folkeregisteret om familierelasjoner og foreldreansvar, slik at inn- og utmelding også av barn kan gjøres gjennom Den norske kirkes nettbaserte selvbetjeningsløsning. Av forenklingshensyn og for å sikre at kirkens medlemmer selv kan få løst sine behov gjennom elektroniske selvbetjeningsløsninger, er en slik lovhjemmel nødvendig.

3.7 Saksbehandlingsregler – § 16

Kirkemøtet gir sin tilslutning til forslaget om at det overlates til Kirkemøtet å fastsette bestemmelser om, og med hvilke unntak, forvaltningsloven, offentleglova og arkivlova skal gjelde tilsvarende for kirkelige organer.

Der kirkelige organer med hjemmel i lov treffer enkeltvedtak eller gir forskrift, vil forvaltningsloven og offentleglova komme direkte til anvendelse. Det er særlig aktuelt der et kirkelig organ er gravplassmyndighet.

Ut over de tilfelle der kirkelige organer treffer enkeltvedtak eller gir forskrift, vil lovforslaget § 16 første ledd bety at det blir opp til Kirkemøtet å bestemme om forvaltningsloven mv. skal gjelde for den virksomheten som tilsvarende drives av kirkelige organer.

På samme grunnlag, går Kirkemøtet inn for at det også overlates til Kirkemøtet å fastsette bestemmelser om, og med hvilke unntak, mållova skal gjelde for kirkelige organer.

Som trossamfunn med bredt nedslag i befolkningen, ser Kirkemøtet det viktig at Den norske kirke arbeider åpent og transparent og derfor bør legge til grunn vesentlige deler i forvaltningsloven, offentleglova, mållova og arkivlova.

Kirkemøtet anbefaler at offentleglova § 25 tredje ledd oppheves, da det ikke lenger er naturlig at offentleglova gir bestemmelser knyttet til tilsetting av biskoper.

Ettersom grensene for Stortingets lovgivningsmyndighet om Den norske kirke kan være uklare, blant annet på grunn av Den norske kirkes tros- og livssynsfrihet, støtter Kirkemøtet at det fastsettes en saksbehandlingsregel som sikrer at Kirkemøtet gis mulighet til å uttale seg om forslag til vesentlige endringer i lovgivningen om Den norske kirke.

3.8 Gravplassforvaltning

Kirkemøtet støtter at den lokale kirke fortsatt skal ha ansvaret for gravplassforvaltningen og slutter seg til departementets vurderinger i høringsnotatet av 25. september 2017 på side 204.

Kirkemøtet er enig i forslaget om at fylkesmannen etter søknad fra kommunen ved forskrift kan treffe vedtak om at ansvaret som lokal gravplassmyndighet etter loven skal overføres kommunen. Kirkemøtet mener at dette skal skje etter forhandlinger der kirken er part og har forhandlingsrett.

Dersom det blir lovfestet at det fortsatt skal være en lokal kirkelig gravplassdrift og forvaltning, vil fylkesmannen som klageinstans understreke

det offentlige ansvaret og styrke lokalkirkens legitimitet som gravplassmyndighet.

Kirkemøtet viser til NOU 2014: 2 Lik og likskap. Kirkemøtet finner det uheldig at kremasjonsavgiften foreslås videreført. Dette oppfattes som en urettferdig avgift som opprettholder en ubegrunnet forskjell mellom to former for gravferd. Kirkemøtet merker seg at departementet vedgår at dette av de fleste oppfattes som urettferdig og at det er rent fiskale argument som brukes for å opprettholde avgiften. Kirkemøtet finner det urimelig at en bestemt del av gravferdsprosessen skal isoleres fra helheten og gjøres til gjenstand for brukerbetaling. Ytterligere urimelig blir det når denne avgiften varierer fra kommune til kommune. Kirkemøtet anbefaler derfor at utgifter til bygging og drift av krematorier finansieres på annen måte.

3.9 Rett til permisjon fra arbeid mv.

For at kirken skal kunne oppfylle sin lovpålagte forpliktelse til å være demokratisk, må det sikres en bred representasjon og at medlemmer i alle aldre og livssituasjoner, har mulighet til å stille til valg og utøve verv. Kirkemøtet mener at dette ikke innebærer en usaklig forskjellsbehandling.

Det ligger en stor utfordring i § 17 om Rett til permisjon fra arbeid mv. når denne kun hviler på de alminnelige bestemmelsene i Arbeidsmiljøloven. Det er en betydelig ulempe at departementet ikke har utredet hvor langt disse kan gjelde for organer som er oppnevnt i medhold av lov.

Det er også behov for å avklare situasjonen for unge under utdanning som har verv i kirkelige organer.

Med dagens lovhjemlede demokratiske organer, bruker valgte medlemmer av Den norske kirkes organer betydelig tid på å ivareta sin møteplikt.

Kirkemøtet ber derfor departementet om å sikre retten til fri fra arbeid for valgte medlemmer i Den norske kirkes organer for at Den norske kirke også i praksis kan forbli en «demokratisk (...) folkekirke». Kirkemøtet mener dette bør lovfestes i lovutkastet § 11.

3.10 Politiattest

Kirkemøtet mener det er viktig at Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn skal kunne kreve at det legges frem barneomsorgsattest av person som lønnet eller ulønnet skal tilsettes, utføre oppgaver eller inneha tillitsverv der vedkommende vil ha omsorg for eller oppgaver knyttet til mindreårige.

4. Andre spørsmål

4.1 Opplysningsvesenets fond

Departementet bebuder en egen stortingsmelding om Opplysningsvesenets fond, der ett blant flere sentrale drøftingstema vil være «om Den norske kirke bør få overført alle fondets verdier eller om fondets eiendommer bør fordeles mellom staten og Den norske kirke». I samband med utarbeidingen av meldingen skriver departementet at det vil «ha nær kontakt med og innhente synspunkter fra ulike instanser, deriblant Den norske kirke». Som departementet er kjent med har både Kirkemøtet, Kirkerådet, Bispemøtet og andre kirkelige instanser ved enhver leilighet fremholdt at fondet ikke tilhører staten, men Den norske kirke. Uaktet dette mener Kirkemøtet at det fremtidige eierforhold må finne sin løsning gjennom politiske drøftelser. Disse drøftelser må bygge på mer nyanserte rettslige betraktninger enn de Lovavdelingen har frembudt i sine uttalelser fra henholdsvis 2000 og 2017.

Overføringer fra Opplysningsvesenets fond til Den norske kirke blir i dag medregnet i reguleringsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn. Kirkemøtet betrakter fondets verdier som tilhørende Den norske kirke og er nå som før derfor kritisk til at bidrag fra fondet blir tatt med i grunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn.

4.2 Medlemskapskrav for kirkelige ansatte og ombud

Kirkemøtet registrerer at bestemmelsen om det kirkelige medlemskravet i kirkeloven § 29 først ledd ikke foreslås videreført. Kirkemøtet mener at likestillings- og diskrimineringslovens krav om at det må være «en konkret begrunnelse i hvert enkelt tilfelle», jf. Prop. 81 L (2016–2017) side 316, vil treffe dårlig for kategorier som prester, andre vigslede tilsatte og menighetspedagoger. Etter Kirkemøtets vurdering er et krav om en konkret begrunnelse i hvert tilfelle for slike stillinger unødvendig byråkratiserende og lite forenkende. Kirkemøtet viser i denne sammenheng til at kirker i andre land som er underlagt EUs rammedirektiv 2000/78/EF, som i Tyskland, har vedtatt kirkelige retningslinjer om hvilke stillinger som krever kirkemedlemskap, se *Richtlinie des Rates über kirchliche Anforderungen der beruflichen Mitarbeit in der Evangelischen Kirche in Deutschland und ihrer Diakonie vom 9. Dezember 2016*, særlig § 3. Kirkemøtet mener at Den norske kirke, så vel som andre tros- og livssynssamfunn, i utgangspunktet bør ha en lovbestemt rett til å kreve medlemskap for tilsatte og ombud, ut over det som ligger i adgangen til lovlig forskjellsbehandling i likestillings- og diskrimineringsloven. Kravet om medlemskap bør kombineres med en dispensasjonsadgang som i dag, hvor det foretas en konkret vurdering av den enkelte dispensasjonssøknaden etter en tolkning harmonisert med likestillings- og diskrimineringsloven § 9.

4.3 Hjemmel for tilgang til taushetsbelagte opplysninger om samiske språk i Folkeregisteret

For å kunne følge opp sine forpliktelser om samiskspråklige tjenester ber Kirkemøtet om at Den norske kirke i den nye loven om tros- og livssynssamfunn får hjemmel til å innhente taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret om samisk språk hos sine medlemmer, jf. folkeregisterloven § 3-1 q).

5. Overgangsordninger til ny kirkeordning

Med utgangspunkt i den nye loven for tros- og livssynssamfunn, med rammevilkår for Den norske kirke, skal Kirkemøtet fastsette en kirkeordning som erstatter og utdyper bestemmelser i den gjeldende kirkeloven. Kirkemøtet ber departementet, i samarbeid med Kirkerådet og andre aktuelle instanser, sikre nødvendige overgangsordninger mellom den nye loven og kirkeordningen.

Kirkemøtet ber departementet i samarbeid med Kirkerådet om å sørge for nødvendig koordinering slik at ikrafttredelse av ny lovregulering om Den norske kirke og Kirkeordningen kan skje samtidig.

Plenumsbehandling 2

Dirigent: Kai Steffen Østensen
Saksordfører: Knut Lundby

Disse hadde ordet:

Knut Lundby, Kjellfred Dekko, Halvor Nordhaug, Steinar Aanstad, Jostein Ådna, Kari Veiteberg, Atle Sommerfeldt, Torhild Nødland, Karin-Elin Berg, Arne Jon Myskja, Solveig Julie Mysen, Stig Lægdene, Dag Landmark, Kristin Gunleiksrud Raaum.

Endringsforslag fra 1. behandling

Eva Tokheim:

Linje nr. 688-690

Kirkemøtet ser på gravplassforvaltningen som et offentlig ansvar på linje med andre samfunnstjenester som omfatter alle innbyggere. Da dette ikke sammenfaller med kirkens kjerneoppgaver, forventer vi at oppgavene etter hvert overføres til det offentlige.

Forslaget ble avvist av komiteen. Forslaget ble trukket.

Halvor Nordhaug:

Linje nr. 61: Alternativ tekst til pkt. 1.1. Finansieringsansvaret:

Kirkemøtet mener at den offentlige finansieringen av Den norske kirkes virksomhet bør sikre likere økonomiske betingelser mellom menighetene og gjøre det enklere å åpne for en eventuell nyordning av kirkens organisering. Kirkemøtet mener med dette utgangspunkt at det offentlige finansieringsansvaret for kirken bør deles på en annen måte enn tidligere. Staten bør gis et utvidet ansvar for den landsdekkende folkekirken og bevilge nødvendige midler til drift og stillinger i kirkens arbeid både lokalt og sentralt. Kirkens egne organer fordeler så disse midlene videre.

Samtidig bør finansieringsmodellen ivareta at kommunen fortsatt får et nært forhold til lokalkirken. Dette kan skje ved at kommunen beholder ansvaret for bevilgninger til bygging, vedlikehold, forvaltning og drift av kirkebyggene samt til anlegging og vedlikehold av kirkegårdene. Til vedlikehold av vernede kirker bør staten opprette et vedlikeholdsfond som kommunene kan få støtte fra.

En slik finansieringsmodell vil i større grad enn om dagens ordningen beholdes, imøtekomme prinsippet om likestilling mellom tros- og livssynssamfunn.

Forslaget ble avvist av komiteen. Opprettholdes.

Steinar Aanstad:

Forslag 1: Linje nr. 543-552:

Siden kirken nå ikke lenger er en statskirke er det ikke lenger naturlig eller nødvendig at kirkelige valg foretas samtidig eller samlokalisert med Storting- eller kommunestyrevalg. Det er naturlig at et slikt valg foregår i kirkens egen regi og i egne lokaler slik som det gjøres for alle andre ikke-statlige organisasjoner. Dette forutsetter en endring av kirkeloven paragraf 4.

Forslaget ble avvist. Opprettholdes.

Forslag 2: Linje nr. 356-359:

Kirkemøtet mener at tros eller livssynssamfunn ikke lenger skal ha vigselsrett.

Kirkemøtet støtter forslaget om at et tros eller livssynssamfunn må være registrert for å ha krav på tilskudd.

For øvrig vises det til Kirkemøtets vurdering av krav for registrering ovenfor.

Forslaget ble avvist. Opprettholdes.

Atle Sommerfeldt:

Forslag 1: Linje nr. 111:

Tillegg til §12 Finansiering av Den norske kirke, gjelder begge finansieringsmodeller der det nå bare nevnes kirkebygg og kirkelige handlinger:

(Staten/kommunen) gir tilskudd til diakoni, kirkemusikk, kultur og undervisning.

Forslaget er innarbeidet av komiteen.

Forslag 2: Linje nr. 114:

Tilføyes:

.og lokale kulturminner.

Forslaget er innarbeidet av komiteen.

Forslag 3: Linje nr. 250:

Innskudd slik at setningen i mindretallets forslag blir:

...vurdere å lovfeste et fellesorgan for Rettssubjektet Den norske kirke og flere sokn.

Forslaget ble avvist av komiteen. Forslaget ble trukket.

Jostein Ådna:

Linje nr. 585-589:

Teksten kortes til: Den norske kirke kan som eget trossamfunn selv avgjøre om/når en ønsker å innføre medlemskontingent.

Forslaget ble avvist. Opprettholdes.

Gard Realf Sandaker-Nielsen:

Linje nr. 556-557:

Fjerne setningen i paragraf 11:

Sammenhengen mellom kirkestyret og den gudstjenestefeirende menighet er grunnleggende.

Forslaget er innarbeidet av komiteen.

Endringsforslag i andre plenum

Karin-Elin Berg

Linje 674:

Kirkemøtet mener forvaltningsloven, offentlighetsloven og arkivloven skal gjelde for Den norske kirke.

Forslaget ble avvist fra komiteen. Opprettholdes.

Votering

Halvor Nordhaug:

Linje nr. 61: Alternativ tekst til pkt. 1.1. Finansieringsansvaret:

Kirkemøtet mener at den offentlige finansieringen av Den norske kirkes virksomhet bør sikre likere økonomiske betingelser mellom menighetene og gjøre det enklere å åpne for en eventuell nyordning av kirkens organisering. Kirkemøtet mener med dette utgangspunkt at det offentlige finansieringsansvaret for kirken bør deles på en annen måte enn tidligere. Staten bør gis et utvidet ansvar for den landsdekkende folkekirken og bevilge nødvendige midler til drift og stillinger i kirkens arbeid både lokalt og sentralt. Kirkens egne organer fordeler så disse midlene videre.

Samtidig bør finansieringsmodellen ivareta at kommunen fortsatt får et nært forhold til lokalkirken. Dette kan skje ved at kommunen beholder ansvaret for bevilgninger til bygging, vedlikehold, forvaltning og drift av kirkebyggene samt til anlegging og vedlikehold av kirkegårdene. Til vedlikehold av vernede kirker bør staten opprette et vedlikeholdsfond som kommunene kan få støtte fra.

En slik finansieringsmodell vil i større grad enn om dagens ordningen beholdes, imøtekomme prinsippet om likestilling mellom tros- og livssynssamfunn.

For:16 stemmer. Mot:88 stemmer. Forslaget falt.

Steinar Aanstad:

Forslag 1: Linje nr. 543-552:

Siden kirken nå ikke lenger er en statskirke er det ikke lenger naturlig eller nødvendig at kirkelige valg foretas samtidig eller samlokalisert med Storting- eller kommunestyrevalg. Det er naturlig at et slikt valg foregår i kirkens egen regi og i egne lokaler slik som det gjøres for alle andre ikke-statlige organisasjoner. Dette forutsetter en endring av kirkeloven paragraf 4.

For: 26 stemmer. Mot: 78 stemmer. Forslaget falt.

Forslag 2: Linje nr. 356-359:

Kirkemøtet mener at tros eller livssynssamfunn ikke lenger skal ha vigselsrett. Kirkemøtet støtter forslaget om at et tros eller livssynssamfunn må være registrert for å ha krav på tilskudd. For øvrig vises det til Kirkemøtets vurdering av krav for registrering ovenfor.

For: 8 stemmer. Mot: 96 stemmer. Forslaget falt.

Jostein Ådna:

Linje nr. 585-589:

Teksten kortes til: Den norske kirke kan som eget trossamfunn selv avgjøre om/når en ønsker å innføre medlemskontingent.

For: 14 stemmer. Mot: 90 stemmer. Forslaget falt.

Karin-Elin Berg

Linje 674:

Kirkemøtet mener forvaltningsloven, offentlighetsloven og arkivloven skal gjelde for Den norske kirke.

For: 56 stemmer. Mot: 48 stemmer. Vedtatt.

Mindretallet i komiteen (full statlig finansiering):

For: 34 stemmer Mot: 70. Forslaget falt.

Flertallet i komiteen (fortsatt delt finansieringsansvar mellom stat og kommune):

For: 48 stemmer. Mot: 46 stemmer.

Komiteens mindretall (ang. linje 249-251):

For: 34 stemmer. Mot: 70 stemmer. Teksten blir stående.

Kirkemøtets vedtak

Til kulturdepartementet

Innledning

Kirkemøtet viser til høringsnotat datert 25. september 2017 med forslag til ny lov om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) og høringsdokument til Kirkemøtet datert 15. februar 2018 om lovbestemmelsene for Den norske kirke. Kirkemøtet uttaler seg med dette både til lovforslaget generelt og til de lovbestemmelser som foreslås om Den norske kirke.

Kirkemøtet er fornøyd med at departementet vil legge frem en lovproposisjon der etableringen av et nytt, selvstendig rettssubjekt for Den norske kirke følges opp av ytterligere selvstendigjøring av kirken. Kirkemøtet er enig i at statens lovregulering om Den norske kirke blir nedbygget. Kirkemøtet støtter i hovedsak lovforslaget.

Kirkemøtet er tilfreds med at lovforslaget har som formål å oppdatere og forenkle dagens rettslige regulering og finansiering, og sikter på større grad av likebehandling. Kirkemøtet er fornøyd med at høringsnotatet anerkjenner betydningen av tro og livssyn i samfunnet og Den norske kirkes rolle i dette.

Likebehandling av trossamfunn

Kirkemøtet ser Den norske kirke som et trossamfunn blant andre tros- og livssynssamfunn i Norge, i medhold av menneskerettighetenes forståelse av religionsfrihet som individuell og kollektiv rettighet. Kirkemøtet er tilfreds med at lovforslaget understreker dette. Kirkemøtet slutter seg til prinsippet om likebehandling mellom Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn.

Kirkemøtet verdsetter at staten vil føre en aktivt støttende tros- og livssynspolitik.

Kirkemøtet ser Den norske kirkes rolle og oppgaver som del av et livssynsåpent samfunn. Innenfor denne felles rammen er betingelsene for Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn på mange områder forskjellige. Dersom det er saklige grunner til det, og disse ikke er diskriminerende, er ikke ulike ordninger i konflikt med prinsippet om likebehandling. Dette har paralleller i utviklingen av velferdssamfunnet, der prinsippet om likhet ikke nødvendigvis innebærer like ordninger for alle. Fordi forutsetningene er forskjellige, er det også grunnlag for å ordne statens forhold til de ulike tros- og livssynssamfunnene på ulik måte. Der det på grunn av Den norske kirkes størrelse og historie må finnes egne løsninger, må det søkes ordninger som sikrer likebehandling. Kirkemøtet

mener lovforslaget ivaretar prinsippet om likebehandling, men er kritisk til enkelte av forslagene.

1. Hovedsynspunkter på lovgivningen om Den norske kirke

1.1 Offentlig finansiering av Den norske kirke

Kirkemøtet vil understreke det gode og tette forholdet mellom Den norske kirke og lokalsamfunnene, og dette må videreføres uavhengig av fremtidig finansiering og kirkeordning.

Høringsspørsmålet var om Den norske kirke skal finansieres ved at

- a) dagens økonomiske oppgavefordeling mellom staten og kommunene føres videre, *eller*
- b) staten skal overta det ansvaret kommunene i dag har for finansiering av den lokale kirke?

Kirkemøtet går inn for et fortsatt delt finansieringsansvar mellom stat og kommune. Kirkemøtet viser til at det var et klart flertall av de lokale og regionale kirkelige høringsinstansene som mente at dagens finansieringsansvar med oppgavefordeling mellom stat og kommune bør videreføres og at både KS og flere kommuner har støttet dette. Kjennetegnet på endringene i relasjon mellom stat og kirke har vært preget av en skrittvis utvikling, som sikrer kontinuitet og stabilitet i Den norske kirkes rammebetingelser. En videreføring av delt finansieringsansvar vil, etter Kirkemøtets syn, best kunne ivareta dette. Kirkemøtet understreker at denne ordningen vil sikre et fortsatt nært samarbeid mellom kommunen og kirken.

Et mindretall i Kirkemøtet går inn for full statlig finansiering av Den norske kirke. Dette vil gi likebehandling mellom Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn. Kirkemøtet legger også vekt på at dette vil gi kirken mulighet til å finne frem til en enklere organisering og til større likhet i finansieringen av de ulike sokn enn det som følger av kommunal finansiering. Fullt statlig tilskudd til Den norske kirke åpner likevel for nær kontakt mellom kommunene og soknenes organer, med mulighet til å søke finansiering av prosjekter og lokale tiltak.

1.2 Statens ansvar for kirkelige kulturminner

Mange av kirkene i landet er nasjonale og lokale kulturminner av stor og til dels unik verdi som må forvaltes på samfunnsfellesskapets vegne, uavhengig av innbyggernes tro. Kirkemøtet deler Riksantikvarens vurdering at lovforslaget ikke sikrer et tilfredsstillende vern av kirkebyggenes nasjonale kulturminneverdier. Kirkemøtet mener at lovforslaget i for stor grad omtaler kirkebyggene som et internt kirkelig anliggende.

Trossamfunnsloven må fastholde soknenes eierskap til kirkene. Kirkemøtet merker seg at Riksantikvaren fremholder at godt kulturminnevern forutsetter aktiv bruk av de vernede og fredede kirkene. Kirkemøtet forventer fortsatt fleksibilitet fra Riksantikvaren i møte med menighetenes bruk av vernede kirker.

Kirkemøtet merker seg samtidig at Kirkerundskrivet (T-3/2000), som i dag sikrer offentlig medvirkning i vern av de gamle kirkene, med forslaget til lov om tros- og livssynssamfunn, erstattes av en avtalebasert ordning i tråd med rundskrivet. Kirkemøtet vil at biskopen fortsatt skal være rett godkjenningsmyndighet på kirkens side, og ser fortsatt behov for faglig kvalifiserte lokale kirkelige organer til samarbeid med kulturminnemyndigheten. Kirkemøtet forutsetter at kirken ikke overtar nye oppgaver uten at det fra staten følger med tilstrekkelig finansiering.

Kirkemøtet minner om at Stortinget i 2015 enstemmig ba regjeringen utarbeide en strategi for bevaring av disse kirkene. Det ble da fremholdt at dette ville bli behandlet i forslaget til ny trossamfunnslov. Lovforslaget følger ikke opp. Kirkemøtet mener, i likhet med Riksantikvaren, at ansvaret for verneverdige kirker må gis tilstrekkelig hjemmel under kulturminneloven. Kirkemøtet mener dette er et statlig ansvar – på samfunnsfellesskapets vegne – og ikke et rent kirkelig ansvar.

Uavhengig av hvordan den fremtidige finansiering av Den norske kirke blir, mener Kirkemøtet at det må etableres en statlig ordning som sikrer og finansierer merkostnader til restaurering og vedlikehold av alle verneverdige kirkebygg. En statlig finansiert ordning for å ta vare på de verneverdige kirkene kan eventuelt anlegges etter mønster fra Sveriges *kyrkoantikvariska ersättningen*.

Kirkemøtet understreker at gudshus med høy kulturminneverdi som eies av andre trossamfunn og bygninger for tilsvarende bruk eid av livssynssamfunn, må inn under samme statlige ordning som vernede kirkebygg i Den norske kirke. (Se også pkt 2.9).

1.3 Lovforslaget §§ 9 og 10

Lovforslaget § 9

Kirkemøtet gir sin tilslutning til at soknenes og Den norske kirkes rettslige handleevne videreføres gjennom lovutkastet § 9 annet ledd.

Kirkemøtet støtter at Kirkemøtet opptrer på vegne av rettssubjektet Den norske kirke, og menighetsrådet på vegne av soknet, når det ikke er fastsatt i medhold av § 10 annet ledd at myndighet er lagt til et annet organ.

Kirkemøtet støtter at det fortsatt fastsettes i lov at soknet er den grunnleggende enhet i Den norske kirke og ikke kan løses fra denne.

Kirkemøtet konstaterer at departementet har valgt å beholde en del bestemmelser om Kirkemøtets oppgaver og myndighet, mens soknets oppgaver følger av privat autonomi. Dette kan skape et inntrykk av ubalanse i lovens omtale av de to nivåene.

Kirkemøtet går derfor inn for at følgende formulering tas inn i loven:

Soknets grunnleggende oppgaver er å feire gudstjeneste, gi undervisning samt utøve diakoni og misjon.

Kirkemøtet legger til grunn at dette ikke gir føringer for utforming av kirkeordningen.

Lovforslaget § 10 første ledd

Kirkemøtet viser til at dagens lovbestemmelse om Kirkemøtets liturgimyndighet er utformet slik at liturgimyndigheten ikke forstås som tildelt Kirkemøtet av Stortinget, men bekrefter at Kirkemøtet besitter denne myndigheten i kraft av sin rolle som trossamfunnet Den norske kirkes øverste representative organ. Kirkemøtet er enig i å videreføre bestemmelsen om liturgimyndighet som følge av at det i lovforslaget er lagt opp til en viss regulering av Kirkemøtets myndighet, først og fremst for å tydeliggjøre forholdet mellom soknene og Kirkemøtets myndighet.

Lovforslaget § 10 annet ledd

Kirkemøtet viser til at dagens kirkelov bruker betegnelsen *Den norske kirke* om to ulike størrelser, trossamfunnet Den norske kirke, som omfatter alle de kirkelige rettssubjektene inkludert soknene, og rettssubjektet Den norske kirke.

Det er i kraft av Kirkemøtets rolle som det øverste representative organ for hele trossamfunnet Den norske kirke, at Kirkemøtet foreslås overlatt myndigheten til å fastsette nærmere bestemmelser om kirkeordningen. Dette har sammenheng med at det er:

Kirkemøtets oppgave å holde Den norske kirke sammen, som organisasjon, som folkekirke, som trossamfunn, til syvende og sist også i en felles tro og lære. Dette ansvaret ivaretas sammen med alle kirkens organer, dens presteskap og dens biskoper. I rettslig forstand er dette ansvaret for enhet og kontinuitet forankret i Kirkemøtet. Trossamfunnet Den norske kirkes selvstendighet bygger på forutsetningen om at én instans kan opptre representativt på dets vegne. Dette kan ikke være andre enn Kirkemøtet. Og det kan hevdes at de pliktene dette medfører for Kirkemøtet, betyr at det har en helt fundamental rett til å ta i bruk de virkemidlene som formålet måtte kreve.

Som det øverste valgte representative organet i kirken har Kirkemøtet sitt mandat fra kirkens medlemmer. I kraft av dette fastsetter Kirkemøtet lære og liturgier, opptrer på trossamfunnets vegne i møte med staten og aktører i samfunnet, inngår avtaler med andre trossamfunn mm. (høringsdokumentet 15. februar 2018 side 38).

Kirkemøtet er tilfreds med at lovforslaget § 10 annet ledd slår fast Kirkemøtets myndighet til å gi nærmere bestemmelser om kirkens organisering, kirkelig inndeling, kirkelige organer og om valg til disse.

Kirkemøtet viser til at det i høringen blant annet er stilt spørsmål om hvorvidt et fellesorgan for flere sokn opprettet av Kirkemøtet kan ivareta arbeidsgiveransvar. Kirkemøtet er opptatt av at alle ansatte i kirken skal ha trygge arbeidsforhold.

Kirkemøtet viser til at departementet i sitt høringsdokument 15. februar 2018 (side 64) selv anfører at det bør overveies å utforme Kirkemøtets hjemmelsgrunnlag i §§ 9 og 10 noe annerledes og mer utfyllende enn opprinnelig foreslått. Kirkemøtet ber departementet om en avklaring av de arbeidsrettslige konsekvensene dersom fellesråd ikke lenger skal være et lovfestet organ for soknet

Dersom det ikke lar seg gjøre å gi Kirkemøtet et klart og gyldig hjemmelsgrunnlag bør det etter Kirkemøtets oppfatning vurderes å lovfeste et fellesorgan for flere sokn.

Et mindretall i komiteen mente at siste avsnitt strykes.

Lovforslaget § 10 tredje ledd

Kirkemøtet støtter forslaget om at Kirkemøtet ikke skal kunne treffe vedtak eller gi instruks i enkeltsaker som det tilligger organer for soknet å avgjøre.

2. Lovbestemmelser om tros- og livssynssamfunn generelt

2.1 Lovens formål og definisjon på tros- og livssynssamfunn

Kirkemøtet gir sin tilslutning til bestemmelsene i lovutkastet § 1 om lovens formål, definisjon på tros- og livssynssamfunn og virkeområde.

2.2 Forslag om at den gjeldende lovregulerte ordningen om barns tilhørighet til tros- og livssynssamfunn oppheves

Kirkemøtet er enig i at forrangsbestemmelsen for Den norske kirke bør oppheves. Der begge foreldrene er medlem av samme tros- eller livssynssamfunn, bør imidlertid barns tilhørighet i samme tros- eller livssynssamfunn videreføres. Kirkemøtet viser til barnekonvensjonen art. 14.

Kirkemøtet mener forslaget om å oppheve tilhørighetsordningen som sådan, ikke tilstrekkelig anerkjenner barns rett til religionsutøvelse. Det kan skape et inntrykk av at tro er forbeholdt voksne, noe Kirkemøtet mener er uheldig. Kirkemøtet går imot forslaget om at den lovregulerte ordningen med barns tilhørighet til tros- og livssynssamfunn oppheves.

Kirkerådet har tidligere uttalt:

Kirkerådet mener at tros- og livssynssamfunn uansett bør ha lovhjemmel til å få opplysninger om medlemmers barn også før disse er meldt inn som medlemmer, slik at tros og livssynssamfunn kan invitere medlemmers barn til dåp, trosopplæring mv. Dette er viktig for å kunne ivareta Den norske kirkes rolle som folkekirke. Kirkerådet antar at en slik ordning, av personvern hensyn, krever hjemmel i lov.

Etter at ny folkeregisterlov ble vedtatt, er det tydelig avklart hvilke opplysninger som kun skal kunne utleveres med hjemmel i lov. Dette gjelder alle opplysninger som er underlagt taushetsplikt. Det er på det rene at informasjon om familierelasjoner (foreldre/barn) er definert som informasjon underlagt taushetsplikt, jf. folkeregisterloven § 9-1 annet ledd og Prop. 164 L (2015–2016) side 40. Kirkemøtet ber derfor om at hjemmelen som sikrer at alle tros- og livssynssamfunn får melding fra Folkeregisteret hver gang medlemmer av trossamfunnet får barn videreføres i ny lov.

2.3 Forslag om regulering av inn- og utmelding av tros- og livssynssamfunn

Kirkemøtet støtter å videreføre bestemmelsen om at den som er over 15 år kan melde seg inn i eller ut av tros- eller livssynssamfunn. Videre støtter Kirkemøtet forslaget om å harmonisere bestemmelsene i trossamfunnsloven med barneloven og barnekonvensjonens bestemmelser om barnets rett til å bli hørt i saker som gjelder deres religiøse tilhørighet.

Kirkemøtet mener at det ikke bør innføres et krav om at barn som har fylt 12 år, må gi samtykke til inn- og utmelding. Det vil innebære at barn over 12 år får selvbestemmelsesrett når det gjelder utmelding og innmelding som foreldrene ønsker, men ikke over inn- og utmeldinger som de selv ønsker. Det kan være at en slik nektelsesrett vil kunne få negative konsekvenser dersom et barn ikke melder seg ut av et trossamfunn, som foreldrene i tråd med foreldreansvaret mener at barnet ikke bør være medlem av lenger.

Kirkemøtet støtter forslaget om at tros- og livssynssamfunnene selv fastsetter vilkår for medlemskap og fremgangsmåte for innmelding i samfunnet, slik at loven fortsatt skiller mellom krav knyttet til medlemskap etter samfunnets interne regler og lovgitte krav til medlemskap som innfrir vilkår for tilskudd etter loven. Kirkemøtet anser det som hensiktsmessig å presisere i loven at utmelding alltid skal kunne skje skriftlig, slik det i dag er gjort i kirkeloven § 3 nr. 8. Kirkemøtet mener staten bør legge til rette for at tros- og livssynssamfunn kan etablere selvbetjeningsløsninger for elektronisk inn- og utmelding.

2.4 Forslag om å sette som krav for registrering av tros- og livssynssamfunn at samfunnet må ha mer enn 500 medlemmer som har fylt 15 år

Kirkemøtet går imot et antallskrav på 500 medlemmer over 15 år. Kirkemøtet har forståelse for at staten ønsker å forenkle tilskuddsordningen gjennom å innføre et antallskrav, men mener at et krav på 500 medlemmer over 15 år er for høyt. Kirkemøtet viser til at flertallet i Ståsettutvalget anbefalte et antallskrav på 100 medlemmer. Kirkemøtet går inn for at det ikke fastsettes et antallskrav høyere enn 100 medlemmer, uten et alderskrav. Tilhørende bør også telle med, jf. ovenfor.

Dersom det settes et slikt antallskrav, mener Kirkemøtet det er viktig at det åpnes opp for at lovens antallskrav kan oppfylles ved at likeartede samfunn søker om å bli registrert i fellesskap samt at det gis hjemmel i loven for at antallskravet kan fravikes i spesielle tilfeller. Også dersom kravet til antall medlemmer reduseres, kan det være hensiktsmessig med en slik adgang.

2.5 Forslag om at et samfunn må være registrert for å ha krav på tilskudd og for å kunne tildeles vigselfrett

Kirkemøtet støtter at tros- og livssynssamfunn fortsatt skal ha vigselfrett. Kirkemøtet støtter forslaget om at et tros- eller livssynssamfunn må være registrert for å ha krav på tilskudd og for å kunne tildeles vigselfrett. For øvrig vises det til Kirkemøtets vurdering av krav for registrering ovenfor.

2.6 Forslag om at staten skal overta kommunenes finansieringsansvar for tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke

Kirkemøtet gir sin tilslutning til forslaget om at staten overtar kommunenes finansieringsansvar for tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke. Forslaget vil innebære en betydelig forenkling både for staten, kommunene og tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke. Dersom finansieringsansvaret for Den norske kirke videreføres som delt mellom stat og kommune, forutsetter Kirkemøtet at det foretas jevnlig beregninger med sikte

på å ivareta likebehandlingsprinsippet. Dersom det skulle vise seg at offentlig tilskudd over tid skulle utvikle seg ulikt mellom Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn, bør det etableres en ordning som gir mulighet for korreksjon, for eksempel hvert fjerde år.

2.7 Forslag om at tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke skal beregnes etter antallet medlemmer i samfunnet over 15 år

Kirkemøtet mener at tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke skal beregnes uten at det innføres et alderskrav for tilskudd. Kirkemøtet viser i denne sammenheng til at Kirkemøtet mener at tilhørighetsordningen, med unntak av forrangsbestemmelsen, bør videreføres. Kirkemøtet mener at det er mer naturlig at barn av trossamfunnets medlemmer hører til et trossamfunn, enn at de ikke gjør det. Kirkemøtet mener at staten bør anerkjenne at barn kan være medlem av tros- eller livssynssamfunn, og la dem telle med i beregningen av antallet støtteberettigede medlemmer et samfunn har.

2.8 Forslag om at satsen for tilskudd per medlem i tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke skal reguleres årlig i samsvar med endringene i statens tilskudd til Den norske kirke

Kirkemøtet understreker betydningen av likebehandlingsprinsippet også når det gjelder offentlige tilskudd til tros- og livssynssamfunn. En ordning som sikrer likebehandling kan utformes på flere måter, og Kirkemøtet mener at den modell departementet foreslår er en mulig modell. Dersom denne modell velges, legger Kirkemøtet til grunn at staten over tid foretar jevnlig evalueringer av praktiseringen av lovverket (jf. 2.6 over). En slik regulerende mekanisme i tilskuddssystemet må gis en mer presis utforming og forankring enn det som fremgår av departementets forslag.

Kirkemøtet mener Den norskes behov som folkekirke er best tjent med at offentlige bevilgninger gis på grunnlag av budsjettforslag fra kirkelige organer til bevilgende myndigheter. Dette sikrer innsynsmulighet for bevilgende myndighet i den kirkelige økonomiforvaltning, som omfatter milliardbeløp. Dette bidrar både til å opprettholde ordningens legitimitet og redusere behovet for andre former for kontrolltiltak. En ordning der det gis en samlet bevilgning til alle tros- og livssynssamfunn som så fordeles etter medlemstall, risikerer på sikt ikke å sikre Den norske kirkes reelle økonomiske behov.

Gitt en fortsatt delt finansiering av Den norske kirke mellom stat og kommune, mener Kirkemøtet at også kommunenes bevilgninger til Den norske kirke bør inngå i reguleringsgrunnlaget for støtten til andre tros- og livssynssamfunn.

2.9 Forslag om at tilskudd til investeringer i Den norske kirkes kirkebygg fra før 1900 ikke skal inngå i reguleringsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn

Kirkemøtet viser til at dagens bestemmelser om hvilke utgifter til antikvarisk vedlikehold av kirkebygg som skal holdes utenom reguleringsgrunnlaget til andre tros- og livssynssamfunn, har vært vanskelig å operasjonalisere. Derfor støtter Kirkemøtet departementets forenklingstiltak hvor det fastsettes at investeringskostnader til kirkebygg fra før 1900 skal kunne holdes utenom grunnlaget. Kirkemøtet viser til at antallet kirker som omfattes av lovforslaget, er om lag det samme som det antallet kirker som omfattes av de gjeldende bestemmelsene. Av hensyn til likebehandling, mener Kirkemøtet det er viktig at departementet også legger til rette for at andre tros- og livssynssamfunn kan få tilskudd til sine tilsvarende bygg fra før 1900.

2.10 Forslag om at tilskudd til oppgaver Den norske kirke utfører på vegne av det offentlige ikke skal inngå i reguleringsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn

Kirkemøtet støtter at oppgaver Den norske kirke utfører på vegne av det offentlige, ikke inngår i reguleringsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn. Kirkemøtet viser samtidig til at andre tros- og livssynssamfunn på samme måte kan motta tilskudd for oppgaver de utfører på vegne av det offentlige, utenfor trossamfunnslovens virkeområde.

2.11 Forslag om at tilskudd til utgifter som følger av Den norske kirkes 'særlige stilling' ikke skal inngå i reguleringsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn

I lovutkastet § 4, femte ledd, bokstav c) benyttes formuleringen "Den norske kirkes særlige stilling". Dette synes å være et uttrykk som først er kommet inn i forkant av lovhøringen, med bakgrunn i departementets forståelse av trossamfunns menneskerettslige stilling. Kirkemøtet erkjenner dette og ser at lovreguleringen av Den norske kirke krever noen egne regler (jf. lovens kapittel 3), men ber departementet vurdere om formuleringen i nevnte ledd kan endres.

I noen tilfeller vil Den norske kirke ha utgifter som følger av sine forpliktelser og funksjoner. Kirkemøtet støtter at slike utgifter ikke skal inngå i reguleringsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn.

Tilskudd til kirkevalgene hvert fjerde år er nødvendig for å sikre at Den norske kirke oppfyller lovbestemmelsen om kirkelige valg.. (Jf. § 8 i lovutkastet og 3.2 nedenfor).

Kirkemøtet fremholder at ekstra tilskudd til Den norske kirke må være saklig begrunnet og fastsatt i forskrift som presiserer hva som ikke skal medregnes i

reguleringsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn. Ved at dette fastsettes ved forskrift, sikrer en at berørte instanser blir hørt og dermed at det blir en offentlig debatt om hvilke utgifter som skal og ikke skal medregnes i reguleringsgrunnlaget.

2.12 Forslag om vilkår for tilskudd

Sett i lys av religionsfriheten er Kirkemøtet prinsipielt skeptisk til å innføre vesentlig skjerpede vilkår for tilskudd, men deler vurderingen av at det er grunn til å presisere det grunnleggende vilkåret i dagens lovgivning om ikke å krenke «rett og moral» eller «rett og sømd». Samtidig bør dette gjøres på en måte som ikke stigmatiserer medlemmer i ulike tros- og livssynssamfunn.

Kirkemøtet mener det fremstår uklart hva som kan regnes som et lovbrudd et tros- og livssynssamfunn – som sådan – gjør.

2.13 Forslag om å overlate til fylkesmannen å treffe vedtak om registrering og tilskudd etter loven og å føre tilsyn med virksomheten og om at fylkesmannens myndighet etter loven skal kunne ivaretas av ett fylkesmannsembete

Kirkemøtet støtter forslaget om å overlate til fylkesmannen å treffe vedtak om registrering og tilskudd etter lov og å føre tilsyn med virksomheten og forslaget om at fylkesmannens myndighet etter loven skal kunne ivaretas av ett fylkesmannsembete.

3. Lovbestemmelser om Den norske kirke i lovforslaget

3.1 Rammelovgivning i et eget kapittel med formålsbestemmelse i § 8

Kirkemøtet viser til at Kirkemøtet tidligere har gått inn for at Stortinget bør regulere Den norske kirke i en egen lov. Kirkemøtet har merket seg departementets konklusjon og tilbakemeldinger fra andre tros- og livssynssamfunn, blant annet i høringsuttalelsene fra Norges Kristne Råd og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn, og vil derfor ikke problematisere at kirkeloven blir tatt inn i én felles og helhetlig lov om tros- og livssynssamfunn.

Kirkemøtet er enig i at de materielle vurderingene av reguleringsbehovet vil være det samme enten «kirkeparagrafene» gis i en egen lov eller i et eget kapittel i en felles lov. Kirkemøtet mener at det da er avgjørende viktig å samle bestemmelsene som kun retter seg mot Den norske kirke i et eget kapittel i den nye trossamfunnsloven, for å ivareta Den norske kirkes behov for overordnede rammebestemmelser om kirkens «ordning».

Kirkemøtet støtter at det fastsettes en formålsbestemmelse for kapittel 3 om å legge til rette for at Den norske kirke forblir en demokratisk og landsdekkende evangelisk-luthersk folkekirke. Med 'landsdekkende' forstås Kirkemøtet den territorielle inndeling av Den norske kirke, som innebærer at alle nordmenn bor innenfor grensene til et geografisk sokn, uansett om de er medlemmer i Den norske kirke eller ikke. Formålsbestemmelsen i § 8 svarer godt til omtalen i Grunnloven § 16. Den er i tråd med Den norske kirkes egen målsetting, men må ikke forveksles med kirkens egen formålsformulering.

Kirkemøtet mener at formålsparagrafen for kapitlet om Den norske kirke også må bekrefte ansvaret for å ivareta samisk kirkeliv. Dette er en del av Den norske kirkes oppdrag som folkekirke. Kirkemøtet foreslår å føye til denne formulering: "I dette inngår ansvar for samisk kirkeliv."

3.2 Kirkelige valg – § 11

Kirkemøtet anser kirkelig stemmerett for alle dømte medlemmer fra 15 år som et viktig kjennetegn ved Den norske kirke som en demokratisk evangelisk-luthersk folkekirke. Kirkemøtet gir derfor sin tilslutning til forslaget om at kirkelig stemmerett forankres i loven og at Kirkemøtet gir bestemmelser om valgbarhet, tap av valgbarhet og uttreden av kirkelige organer i tråd med lovutkastet § 11 første ledd. Bestemmelsen må etter Kirkemøtets vurdering ikke være til hinder for at kirkelige organer kan beslutte å overføre stemmeretten for enkeltmedlemmer fra et sokn til et annet, eller åpne for at utenlandsbosatte medlemmer får kirkelig stemmerett. Kirkemøtet mener derfor at det ikke bør lovfestes et krav om at medlemmet må være bosatt i soknet for å ha kirkelig stemmerett, men at det bør være et spørsmål som overlates til kirkelig regulering.

I et trossamfunn med mer enn 3, 7 millioner medlemmer, må valgene organiseres slik at flest mulig har en reell mulighet til å stemme ved kirkelige valg og slik delta i utøvelse av demokratiet. Derfor støtter Kirkemøtet forslaget om å videreføre bestemmelsen om at kirkelige valg holdes samtidig med, og i lokaler i umiddelbar nærhet av, offentlige valg, jf. lovutkastet § 11 annet ledd. Forslaget bidrar til å legge til rette for at det kirkelige demokratiet ivaretas i tråd med kirkeparagrafenes formålsbestemmelse. Bestemmelsen viderefører de ordninger som ble fastsatt i forbindelse med demokratireformen i Den norske kirke, som var en forutsetning for de senere endringer i forholdet mellom staten og Den norske kirke. Kirkemøtet understreker at dette er et forslag som medfører økonomiske konsekvenser, og forutsetter at staten viderefører et tilskudd til Den norske kirke for å kunne gjennomføre slike valg.

Det må legges til rette for at kirkelige valg i tillegg til de alminnelige valg også kan finne sted i forbindelse med søndagens gudstjenester.

3.3 Finansiering – § 12 – øvrige tilbakemeldinger

Finansieringsansvaret – valg av modell

Kirkemøtet viser til synspunktene på offentlig finansiering av Den norske kirke i 1.1 over.

Finansiering – i tillegg til kirkebygg og kirkelige handlinger

Kirkemøtet vil peke på at det finansieringsansvar for diakoni, kirkemusikk og undervisning som er nedfelt i kirkeloven § 15, er utelatt i høringen. Kirkemøtet ber departementet sikre dette uavhengig av den finansieringsordning som blir valgt.

Forholdet til regnskapsloven

Kirkemøtet støtter at regnskapsloven skal gjelde for rettssubjektet Den norske kirke om ikke departementet har fastsatt andre bestemmelser i forskrift og at et soken ikke kan tas under konkurs eller åpne gjeldsforhandlinger etter konkursloven, videreføres.

Kirkemøtet imøteser departementets avklaring av økonomiforvaltningen for soknets organer som varslet i oversendelsesbrev av 14. februar 2018.

Forpliktelse for samisk kirkeliv

For å kunne videreutvikle sitt arbeid med samiske språk i menighetene i forvaltningsområdet for samisk språk, vil Kirkemøtet understreke at det er viktig for Den norske kirke at tospråklighetstilskudd fra Sametinget videreføres.

Medlemskontingent

Kirkemøtet ønsker ikke at det innføres medlemskontingent i Den norske kirke. Dette henger sammen med prinsippet om at det ikke skal være andre krav eller kriterier enn dåpen for å være medlem i Den norske kirke. Kirkemøtet slutter seg således til departementets vurderinger i høringsnotatet s. 112-113, men konkluderer med at siste punktum i § 12 bør utgå.

3.4 Kirkebygg – § 13

Kirkemøtet gir sin tilslutning til lovbestemmelsen om at kirkene er soknets eiendom, med mindre annet følger av særskilt rettsgrunnlag, videreføres. Kirkemøtet er enig i at Kirkemøtet bør gis hjemmel til å gi regler som erstatter bestemmelsene i dagens kirkelov §§ 18–21 om krav til kirke, forvaltning av kirke og tilhørende fond, kirkens inventar og utstyr, og om bruk av kirke, herunder betaling for bruk.

Kirkemøtet mener det bør lovfestes at det skal være kirke i hvert sokn, men uten at soknereguleringer automatisk utløser plikt for kommune eller stat til å bygge ny kirke. Kirkemøtet mener at en bestemmelse i loven som fastslår at det skal være kirke i hvert sokn, kan bidra til å sikre Den norske kirkes landsdekkende karakter (jf. formålet i § 8).

Kirkemøtet støtter at Kirkemøtet fastsetter bestemmelser om kirkebygg, men vil understreke at forvaltningsansvaret fortsatt med dette ligger hos soknet som eier av kirkebygget.

Kirkemøtet mener det er nødvendig også i fremtiden å ha lovfestet dagens bestemmelse om 60 meters byggegrense i kirkeloven § 21 femte ledd. Kirkemøtet holder det åpent om det er mest hensiktsmessig å plassere en slik bestemmelse i kapitlet om Den norske kirke i en ny trossamfunnslov eller i plan- og bygningsloven.

Kirkemøtet viser ellers til sin merknad i 1.3 om etablering av en statlig ordning for de fredede kirkene, der disse kirkene kommer inn under kulturminneloven.

3.5 Prestenes og biskopenes tjeneste – § 14

Kirkemøtet mener at Den norske kirkes landsdekkende karakter tilsier at loven bør inneholde en bestemmelse om at hvert sokn skal være betjent av prest og hvert bispedømme av biskop. For å understreke at loven skal ha en rammekarakter samt for å sikre Kirkemøtets frihet til å organisere hensiktsmessige geografiske enheter mellom soknet og bispedømmet, mener Kirkemøtet at lovbestemmelsen ikke bør inneholde en regel om at hvert prosti skal betjenes av prost. Kirkemøtet kan selv finne dette ønskelig. Kirkemøtet forutsetter også at soknet har tilstrekkelig bemanning i tillegg til presten.

Kirkemøtet støtter departementets forslag om å videreføre lovbestemmelsen om at prestatjenesten skal organiseres slik at prestene kan utøve sin tjeneste i samsvar med ordinasjonens forutsetninger og forpliktelser, jf. forslag til § 14 annet ledd.

3.6 Medlemskap og register – § 15

Kirkemøtet gir sin tilslutning til at det tas inn en bestemmelse om Den norske kirkes medlemsregister. Medlemsregisterets størrelse og forhold til personopplysningsloven tilsier etter Kirkemøtets vurdering at det bør gis en tydelig lovhjemmel for registeret. Kirkemøtet ber departementet vurdere hvorvidt det i medlemsregisterets lovhjemmel også kan inkluderes en rett til å få opplysninger fra Folkeregisteret om familierelasjoner og foreldreansvar, slik at inn- og utmelding også av barn kan gjøres gjennom Den norske kirkes

nettbaserte selvbetjeningsløsning. Av forenklingssyn og for å sikre at kirkens medlemmer selv kan få løst sine behov gjennom elektroniske selvbetjeningsløsninger, er en slik lovhjemmel nødvendig.

3.7 Saksbehandlingsregler – § 16

Kirkemøtet mener forvaltningsloven, offentleglova og arkivloven skal gjelde for Den norske kirke.

Kirkemøtet går inn for at det overlates til Kirkemøtet å fastsette bestemmelser om, og med hvilke unntak, mållova skal gjelde for kirkelige organer.

Som trossamfunn med bredt nedslag i befolkningen, ser Kirkemøtet det viktig at Den norske kirke arbeider åpent og transparent og derfor bør legge til grunn vesentlige deler i forvaltningsloven, offentleglova, mållova og arkivlova.

Kirkemøtet anbefaler at offentleglova § 25 tredje ledd oppheves, da det ikke lenger er naturlig at offentleglova gir bestemmelser knyttet til tilsetting av biskoper.

Ettersom grensene for Stortingets lovgivningsmyndighet om Den norske kirke kan være uklare, blant annet på grunn av Den norske kirkes tros- og livssynsfrihet, støtter Kirkemøtet at det fastsettes en saksbehandlingsregel som sikrer at Kirkemøtet gis mulighet til å uttale seg om forslag til vesentlige endringer i lovgivningen om Den norske kirke.

3.8 Gravplassforvaltning

Kirkemøtet støtter at den lokale kirke fortsatt skal ha ansvaret for gravplassforvaltningen og slutter seg til departementets vurderinger i høringsnotatet av 25. september 2017 på side 204.

Kirkemøtet er enig i forslaget om at fylkesmannen etter søknad fra kommunen ved forskrift kan treffe vedtak om at ansvaret som lokal gravplassmyndighet etter loven skal overføres kommunen. Kirkemøtet mener at dette skal skje etter forhandlinger der kirken er part og har forhandlingsrett.

Dersom det blir lovfestet at det fortsatt skal være en lokal kirkelig gravplassdrift og forvaltning, vil fylkesmannen som klageinstans understreke det offentlige ansvaret og styrke lokalkirkens legitimitet som gravplassmyndighet.

Kirkemøtet viser til NOU 2014: 2 Lik og likskap. Kirkemøtet finner det uheldig at kremasjonsavgiften foreslås videreført. Dette oppfattes som en urettferdig avgift som opprettholder en ubegrunnet forskjell mellom to former for gravferd. Kirkemøtet merker seg at departementet vedgår at dette av de fleste oppfattes som urettferdig og at det er rent fiskale argument som brukes for å opprettholde

avgiften. Kirkemøtet finner det urimelig at en bestemt del av gravferdsprosessen skal isoleres fra helheten og gjøres til gjenstand for brukerbetaling. Ytterligere urimelig blir det når denne avgiften varierer fra kommune til kommune. Kirkemøtet anbefaler derfor at utgifter til bygging og drift av krematorier finansieres på annen måte.

3.9 Rett til permisjon fra arbeid mv.

For at kirken skal kunne oppfylle sin lovpålagte forpliktelse til å være demokratisk, må det sikres en bred representasjon og at medlemmer i alle aldre og livssituasjoner, har mulighet til å stille til valg og utøve verv. Kirkemøtet mener at dette ikke innebærer en usaklig forskjellsbehandling.

Det ligger en stor utfordring i § 17 om Rett til permisjon fra arbeid mv. når denne kun hviler på de alminnelige bestemmelsene i Arbeidsmiljøloven. Det er en betydelig ulempe at departementet ikke har utredet hvor langt disse kan gjelde for organer som er oppnevnt i medhold av lov.

Det er også behov for å avklare situasjonen for unge under utdanning som har verv i kirkelige organer.

Med dagens lovhjemlede demokratiske organer, bruker valgte medlemmer av Den norske kirkes organer betydelig tid på å ivareta sin møteplikt.

Kirkemøtet ber derfor departementet om å sikre retten til fri fra arbeid for valgte medlemmer i Den norske kirkes organer for at Den norske kirke også i praksis kan forbli en «demokratisk (...) folkekirke». Kirkemøtet mener dette bør lovfestes i lovutkastet § 11.

3.10 Politiattest

Kirkemøtet mener det er viktig at Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn skal kunne kreve at det legges frem barneomsorgsattest av person som lønnet eller ulønnet skal tilsettes, utføre oppgaver eller inneha tillitsverv der vedkommende vil ha omsorg for eller oppgaver knyttet til mindreårige.

4. Andre spørsmål

4.1 Opplysningsvesenets fond

Departementet bebuder en egen stortingsmelding om Opplysningsvesenets fond, der ett blant flere sentrale drøftingstema vil være «om Den norske kirke

bør få overført alle fondets verdier eller om fondets eiendommer bør fordeles mellom staten og Den norske kirke». I samband med utarbeidingen av meldingen skriver departementet at det vil «ha nær kontakt med og innhente synspunkter fra ulike instanser, deriblant Den norske kirke». Som departementet er kjent med har både Kirkemøtet, Kirkerådet, Bispemøtet og andre kirkelige instanser ved enhver leilighet fremholdt at fondet ikke tilhører staten, men Den norske kirke. Uaktet dette mener Kirkemøtet at det fremtidige eierforhold må finne sin løsning gjennom politiske drøftelser. Disse drøftelser må bygge på mer nyanserte rettslige betraktninger enn de Lovavdelingen har frembudt i sine uttalelser fra henholdsvis 2000 og 2017.

Overføringer fra Opplysningsvesenets fond til Den norske kirke blir i dag medregnet i reguleringsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn. Kirkemøtet betrakter fondets verdier som tilhørende Den norske kirke og er nå som før derfor kritisk til at bidrag fra fondet blir tatt med i grunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn.

4.2 Medlemskapskrav for kirkelige ansatte og ombud

Kirkemøtet registrerer at bestemmelsen om det kirkelige medlemskravet i kirkeloven § 29 først ledd ikke foreslås videreført. Kirkemøtet mener at likestillings- og diskrimineringslovens krav om at det må være «en konkret begrunnelse i hvert enkelt tilfelle», jf. Prop. 81 L (2016–2017) side 316, vil treffe dårlig for kategorier som prester, andre vigslede tilsatte og menighetspedagoger. Etter Kirkemøtets vurdering er et krav om en konkret begrunnelse i hvert tilfelle for slike stillinger unødvendig byråkratiserende og lite forenkende. Kirkemøtet viser i denne sammenheng til at kirker i andre land som er underlagt EUs rammedirektiv 2000/78/EF, som i Tyskland, har vedtatt kirkelige retningslinjer om hvilke stillinger som krever kirkemedlemskap, se *Richtlinie des Rates über kirchliche Anforderungen der beruflichen Mitarbeit in der Evangelischen Kirche in Deutschland und ihrer Diakonie vom 9. Dezember 2016*, særlig § 3. Kirkemøtet mener at Den norske kirke, så vel som andre tros- og livssynssamfunn, i utgangspunktet bør ha en lovbestemt rett til å kreve medlemskap for tilsatte og ombud, ut over det som ligger i adgangen til lovlig forskjellsbehandling i likestillings- og diskrimineringsloven. Kravet om medlemskap bør kombineres med en dispensasjonsadgang som i dag, hvor det foretas en konkret vurdering av den enkelte dispensasjonssøknaden etter en tolkning harmonisert med likestillings- og diskrimineringsloven § 9.

4.3 Hjemmel for tilgang til taushetsbelagte opplysninger om samiske språk i Folkeregisteret

For å kunne følge opp sine forpliktelser om samiskspråklige tjenester ber Kirkemøtet om at Den norske kirke i den nye loven om tros- og livssynssamfunn får hjemmel til å innhente taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret om samisk språk hos sine medlemmer, jf. folkeregisterloven § 3-1 q).

5. Overgangsordninger til ny kirkeordning

Med utgangspunkt i den nye loven for tros- og livssynssamfunn, med rammevilkår for Den norske kirke, skal Kirkemøtet fastsette en kirkeordning som erstatter og utdyper bestemmelser i den gjeldende kirkeloven. Kirkemøtet ber departementet, i samarbeid med Kirkerådet og andre aktuelle instanser, sikre nødvendige overgangsordninger mellom den nye loven og kirkeordningen.

Kirkemøtet ber departementet i samarbeid med Kirkerådet om å sørge for nødvendig koordinering slik at ikrafttredelse av ny lovregulering om Den norske kirke og Kirkeordningen kan skje samtidig.

Vedtatt mot 5 stemmer.
104 stemmeberettigede.

KM 11/18 Rapport og veivalg for Den norske kirkes kunst- og kultursatsing

Saksdokument:

KM 11/18 Rapport og veivalg for Den norske kirkes kunst- og kultursatsing

KM 11.1/18 Rapport og veivalg for Den norske kirkes kunst- og kultursatsing – 1. Innstilling

KM 11.2/18 Rapport og veivalg for Den norske kirkes kunst- og kultursatsing – Endelig innstilling

Første innstilling fra komité A

Sammendrag av saksorienteringen

I sak KR 61/13 *Styrking av kirkens kunst - og kulturarbeid* vedtok Kirkerådet at kultur skulle opp som sak på Kirkemøte innen en fem-års periode, i 2018. Saken skulle ha følgende elementer:

- Rapport om utvikling på feltet siden 2005
- Analyse av dagens situasjon
- Videre veivalg for kunst og kultur i Den norske kirke

Saksdokumentet følger denne disposisjonen.

Kapittel 1 Rapport om utvikling på feltet siden 2005

Her redegjøres det for prosessen Den norske kirke har hatt i kultursaken frem til og etter vedtak om etablering av kirkelige kunst- og kultursentre i 2005. Kirkerådet lyktes ikke i å etablere kirkelige sentre, men fikk midler i 2009-2010 til kulturrådgiverstillinger i stedet.

Kirkemøtet understreket i 2005 at Den norske kirke skulle være en offensiv aktør i det allmenne kulturliv. Derfor omtales sentrale kulturpolitiske dokumenter og forskning på kulturfeltet, men også fordi kirkens kultursatsing påvirkes av politiske endringer, jf. pågående regionreform med mulig regionalisering av kulturpolitikken.

Kapittel 2 Analyse av dagens situasjon

Norsk kirkearkitektur får stor oppmerksomhet blant annet ved å vinne ulike arkitekturpriser. Det er flere syn i og utenfor kirken på hva et kirkehus kan brukes til. Dette belyses da det er naturlig å ha en samtale om det å være kirke i dag. Revisjon av regelverk for bruk av kirker er utført. Kirkens kultursatsing både har og trenger frivillige. Forskning viser at kirken ligger på nivå med idretten når det gjelder frivillige aktører som bruker arenaen. Kirken begynte å føre statistikk på dette området i 2014. Det er for tidlig å si noe om en trend her, men kulturfeltet viser en svært positiv og gledelig oppgang fra 2014 til 2016.

Kirkemøtet i 2005 oppfordret menighetene til å ta et bredt spekter av kunstuttrykk i bruk. Det skjer i stor grad, men det er kirkebygget med dets arkitektur og utsmykning (interiør, visuell kunst og liturgisk utstyr), kirkemusikken, konsertene og andre kulturarrangement som er fundamentet for kirken som kulturaktør. For konserter og andre kulturarrangement peker tallene oppover, mens kirkestatistikken viser en negativ trend for korvirksomhet. I nyere forskningen om kulturarenaer og kulturaktivitet, dokumenteres det at kirken bruker flere profesjonelle kunstnere enn før.

Utdanningsinstitusjonene har vist stor interesse for kunst- og kulturfeltet både i studie- og forskningsprogrammer de senere årene. Akademia, særlig de kirkelige utdanningsinstitusjonene, blir derfor en viktig dialogpart for kirken fremover om kirke, kunst og kultur. På bakgrunn av regjeringens Humaniora-melding bør kirken sammen med akademia være offensive i sine bidrag til satsing på humaniora-fagene fremover.

Kapittel 3 Videre veivalg for kunst og kultur i Den norske kirke

I saksforberedelsene til dette dokumentet har Kirkerådet konsultert det kirkelige miljøet på feltet for å få innspill til mulige veivalg for kirkens kultursatsing. Forslag til vedtak har tatt utgangspunkt i innkomne forslag og dokumentasjonen på kapittel 1 og 2. I hovedsak anbefales det å videreføre de veivalg som har vært gjort i etterkant av Kirkemøtebehandlingen av *Kunsten å være kirke* på Kirkemøtet i 2005 (KM 07/053). Kapitlet vurderer flere tiltak enn det som ligger i forslag til vedtak.

Det fremmes forslag om tilskudd for å styrke eksisterende kompetansenettverk og skape nye. Det anbefales at bispedømmenes kulturettrådgiverne kan være/er initiativtakere og kontaktpunkt for å medvirke til at dette skjer. Formalisering av slike møteplasser kan gi en god synergieffekt mellom de ulike aktørene innenfor et fagfelt og styrke kirkens medvirkning i kulturlivet regionalt og lokalt.

Komiteens merknader

- A. Kunsten kan formidle Guds nåde og nærvær i situasjoner hvor ordene våre ikke strekker til. Dette er en vesentlig del av kirkens oppdrag og kunstens vesen og må ikke nedprioriteres eller anses som et supplement til annen kirkelig virksomhet. Kunsten engasjerer, involverer, trekker til seg og utvider perspektiv. Den gjør trosformidling og trosopplevelser mangfoldig, bretter ut mysteriet og gir oss glimt av noe som er større enn vi kan fatte.

Komiteen vil fremheve at kunst- og kulturuttrykk er en nødvendig og integrert del av kirkens gudstjenesteliv og øvrige virksomhetsområder. I gudstjenesten kommer dette til uttrykk gjennom salmesang, kor- og instrumentalmusikk, dans, preken, liturgi, dramaturgi, kirketekstiler, arkitektur og i kirkerommets kunstneriske utforming.

- B. Komiteen merker seg at kirkens arbeid med kunst og kultur har opplevd sterk vekst og utvikling siden 2005, da kirkens kulturmelding, *Kunsten å være kirke*, ble behandlet. En stor del av befolkningen deltar på konserter og andre kulturarrangementer i kirken. Kirkene er i dag den nest største kulturarenaen i Norge, etter kulturhusene. At kirkene som kulturarena står så sentralt, er et sterkt vitnesbyrd om kirkens posisjon i folket.
- C. Kirkemusikken er et sentralt kunstnerisk uttrykk for en evangelisk-luthersk kirke, noe som ikke minst ble løftet fram gjennom 500-års-markeringen for reformasjonen. Kirkemusikerne er fast ansatte kunstformidlere i kirken og har en sentral plass i gudstjeneste- og kulturliv. Mange steder er

kirkemusikerstillingene under press på grunn av økonomi. Menighetene kan imidlertid få mye igjen ved å øke stillingsprosenten til kirkemusikerne slik at de kan drive korarbeid og annen kulturvirksomhet. Dette kan også bidra til økt kontakt med lokalsamfunnet og samarbeid med frivillige medarbeidere og profesjonelle kunstnere.

Komiteen legger til grunn at departementets tidligere øremerkede tilskudd til kirkemusikalsk arbeid i domkirkene videreføres. Komiteen legger også til grunn at bispedømmerådene, blant annet gjennom OVF-midler, kan tildele midler etter søknad til lokale kulturtiltak.

- D. Den kristne kirke er en syngende kirke. Sangen følger oss i alle livsfaser. Salmene gir fellesskap og kan uttrykke både tilbedelse, lovsang og klage. Det kontinuerlige korarbeidet, ikke minst for barn og unge, skaper tilhørighet til kirken og gir verdifulle opplevelser av kunst og kristen tro. Kirkens korarbeid bygger bro mellom amatørkulturen og profesjonelle sangere og musikere.
- E. Kulturrådgiverne er verdifulle for kirkens arbeid med kunst og kultur. De har som oppgave å bistå menighetene i deres kunst- og kulturarbeid. Dette samarbeidet har bidratt til å løfte kulturarbeidet lokalt.

Komiteen merker seg også kulturrådgivernes arbeid med å knytte til seg kunstmiljøer som i utgangspunktet ikke nødvendigvis definerer seg inn i en kirkelig sammenheng. Dette har vært en god oppfølging av KM 07/05, hvor *Kunsten å være kirke* dannet grunnlaget for en bred invitasjon til kunstnere om å benytte sin kompetanse i kirken.

- F. Komiteen har fått verdifulle innspill særlig fra Døvekirken og UKMs representanter om betydningen av variasjon i kirkens kunst- og kulturuttrykk. Ungdomskultur er ikke et ensartet begrep, men har ulike uttrykk.

Taktil kunst, tegnspråkpoesi og andre visuelle uttrykksformer er eksempler på kunstformer som kommuniserer med hørselshemmede, synshemmede og mennesker med andre funksjonsnedsettelse.

Komiteen vil også fremheve at kirken berikes av å være en del av et kulturelt mangfold, og at kunst- og kulturuttrykk fra andre deler av verden får være synlige også i Den norske kirke.

- G. Komiteen har vurdert muligheten for et kirkens kulturår. Formålet med dette vil kunne være å synliggjøre kirkens kunst og kulturarbeid i samfunnet og bidra til fornyelse på dette feltet. Komiteen er samtidig usikker på om det er et riktig strategisk grep for kirken og når det evt. kan skje.

- H. Komiteen stiller seg bak de internasjonale kulturelle rettighetene som kommer til uttrykk i FNs menneskerettighetskonvensjon og Barnekonvensjon. Rettighetene understreker betydningen for det enkelte mennesket av å få uttrykke seg og å delta i kunstnerisk virksomhet og kulturliv.
- I. Komiteen merker seg at Kulturdepartementet for tiden utarbeider ny kulturmelding. Regjeringen arbeider også med en regionreform, som vil kunne føre til en regionalisering av kulturpolitikken. Komiteen fremhever betydningen av at Kirkerådet ivaretar Den norske kirkes interesser som aktør og arena på kulturfeltet i de kulturpolitiske prosessene som pågår.

Forslag til vedtak

Gud har skapt oss med kropp, sinn og sanser. Kunst og sanselige uttrykk kan speile og berøre våre liv, slik at vi bevegtes til en stadig dypere tro.

1. Kjerneområde

Kirkemusikk og andre kunstneriske uttrykk står helt sentralt i forkynnelse og tilbedelse. Kirkemøtet ser arbeid med kunst og kultur som et kjerneområde som må prioriteres i planer og budsjettarbeid på alle nivåer i kirken.

2. Kunsten å være kirke

Kirkemøtet gleder seg over arbeidet som har skjedd på kulturfeltet i Den norske kirke siden 2005. Utredningen *Kunsten å være kirke – om kirke, kunst og kultur* og betydningen av dens høringsmaterie, videreføres som et sentralt grunnlagsdokument i arbeidet med kirke, kunst og kultur på alle plan i Den norske kirke, også innenfor samisk kirkeliv. Kirkemøtet ønsker at kirken skal ha et kontinuerlig faglig arbeid innen teologi og kunst slik at kompetanse på feltet blir ivarettatt og videreutviklet.

3. Kirkemusikerne

Kirkemusikerne er nøkkelpersoner i kirkens arbeid med kunst og kultur. Kirkemøtet vil fremholde betydningen av at kirkemusikerstillingene har en tilstrekkelig stillingsprosent som gir rammer til å drive kor- og øvrig kulturarbeid, i tillegg til ansvar for musikk ved gudstjenester og kirkelige handlinger.

4. Kulturrådgiverstillingene

Kirkemøtet viderefører ordningen med kulturrådgivere. De er ressurspersoner for menighetene og skal bistå disse i realiseringen av lokale kulturinitiativ. Kirkemøtet mener kulturrådgiverne må ha tett kontakt med kirkemusikerne og skape arenaer for faglig oppfølging og fagsamlinger for denne yrkesgruppen.

5. Kirkelige kultursentra

Kirkemøtet vil fremheve den betydning kirkelige kultursentra som *Kirkemusikksenter Nord* og *KULT Senter for kunst, kultur og kirke* har hatt i oppfølgingen av *Kunsten å være kirke*. Komiteen ser også muligheten for at flere regionale kompetansesentra eller formaliserte nettverk for kunst og kultur kan dannes. Det forutsetter et finansielt spleiselag - med lokale variasjoner - mellom kirkelige og kommunale instanser og andre bidragsytere.

6. Barne- og ungdomskultur

Det er en forutsetning at barn og unge får delta aktivt i kirkens utforming av kultur. Her har kulturrådgivere, kirkemusikere og ungdomsarbeidere et viktig ansvar. Den norske kirke og samarbeidspartnere må utforske mulighetene for nye samarbeid med lokale organisasjoner og grupperinger som jobber med barn og unge på dette området.

For å fremme og utvikle korarbeidet blant barn og unge, ber Kirkemøtet Kirkerådet om å stå sammen med barne- og ungdomsorganisasjonene i kirken om kompetanseutvikling og rekruttering.

7. Koordinering av kultur i samisk kirkeliv

Kirkemøtet oppfordrer Kirkerådet og Samisk kirkeråd sammen med Nidaros, Sør-Hålogaland, Nord-Hålogaland og Oslo bispedømmeråd til å styrke og koordinere satsingen på kirkelig kultur innenfor samisk kirkeliv.

8. Integrering av kultur i eksisterende planverk

Kirkemøtet anbefaler alle landets menigheter å integrere sitt kulturarbeid i det eksisterende planverk. I tillegg til *Plan for kirkemusikk* hører dette naturlig hjemme også i trosopplærings- og diakoniplaner. Innholdet må samordnes slik at også kulturarbeidet innenfor samisk kirkeliv ivaretas. Videre oppfordrer Kirkemøtet alle landets menigheter til å vedta og jevnlig oppdatere sin *Plan for kirkemusikk*.

9. Bygging av nye kirker

Kirkemøtet vil fremheve betydningen av å utarbeide planer for utsmykning, inventar og utstyr samt plass til orgel fra starten av når det skal bygges ny kirke. I samiske områder bør samiske kulturuttrykk være en likeverdig del i planene for kirkebyggets arkitektur, utsmykning og inventar. Det er viktig at arkitekt, kunstner og orgelbygger samarbeider tidlig om et helhetlig uttrykk for kirkebygget. Akustikk og lyssetting må integreres i prosjekteringen sammen med øvrige behov kirken har i sine kulturaktiviteter.

Prinsippet om universell utforming må også gjelde for kirkens gudstjenesteliv og arbeidet med kunst og kultur slik at det kommuniserer til flere sanser.

10. Åpne kirker og pilegrimsarbeid

Kirkemøtet oppfordrer menighetene til samarbeid med andre menigheter og aktører om åpne kirker og pilegrimsarbeid. Dette er særlig viktig langs pilegrimsledene. Kirkemøtet

ser at åpne og tilgjengelige kirkerom er viktig både for lokalsamfunnet og mennesker på reise.

11. Utdanningsinstitusjoner

Kirkemøtet oppfordrer utdanningsinstitusjonene til å legge inn kulturkompetanse – inkl. samisk kultur – i sine utdanningsprogram for de kirkelige utdanningsgruppene både i grunn-, etter- og videreutdanning.

Kirkerådet bes følge opp dette arbeidet i kompetansekrav til de vigslede stillingene.

Plenumsbehandling 1

Dirigent: Lill Tone Grahl-Jacobsen

Saksordfører: Gro Bergrabb

Disse hadde ordet:

Gro Bergrabb, Per Arne Dahl, Henrik Wirak Onsrud, Ingeborg Midttømme, Ann Kristin Sørvik, Solveig Julie Mysen, Kari Helene Skog, Kjersti Jåvold Landmark, Ann-Helen Jusnes, Egil Morland, Kristin Skjøtskift, Kristina Bjåstad, Jofrid Brennsæter, Aud Valborg Tønnessen, Tone Louise Stranden, Silje Håve Smørvik, Ann Christin Elvemo, Kari Veiteberg, Gunhild Tomter Alstad, Kjellfred Dekko, Olav Myklebust, Linn Strømme Hummelvoll, Aud Sunde Smemo.

Endringsforslag

Ingeborg Midttømme:

Forslag 1: som åpner troens rom for alle gjennom et mangfold av uttrykk. Dette arbeidet må prioriteres videre i planer...(Linje nr. 7)

Forslag 2: ressurspersoner i bispedømmene og bidrar til et bredt samarbeid mellom kirken og ulike kulturinstitusjoner og - aktører. (Linje nr. 26)

Forslag 3: kulturrådgiverne bistår menighetenes tverrfaglig samarbeid og i arbeidet med det lokalvalget kulturlivet. Kirkemøtet mener....(Linje nr. 27)

Forslag 4: her har Ufung, kulturrådgivere... (Linje nr. 40)

Forslag 5: samarbeid med kommunale kulturskoler, lokale.... (Linje nr. 42)

Forslag 6: Kirkens ansatte er ressurspersoner som tar del i skapende arbeid sammen med ungdom gjennom veiledning og oppfølging. (Linje nr. 9)

Forslag 7: Nytt vedtakspunkt 7 (11): En mangfoldig kirke

Kirkemøtet ønsker økt bruk av visuelle uttrykk som dans, drama og billedkunst i kirken. Tegnspråkpoesi og andre visuelle uttrykksformer i Døvekirken viser hvordan hele kirken kan implementere dette i sitt arbeid. (Linje nr. 48)

Ann Kristin Sørvik:

Sett inn Fortidsminneforeningen etter andre aktører. (Linje nr. 76)

Solveig Julie Mysen:

I stedet for «står helt sentralt i» foreslår jeg «er integrert i og utvider». (Linje nr. 5)

Kari Helene Skog:

Nytt pkt. Settes der komiteen mener det måtte passe:

Kirkemøtet ber menighetene forvalte kirkerommet i åpenhet og tillit til at kunstnere og kunstinstitusjoner er bevisste på at rommet er vigslet, og at de skal kunne bruke det under eget ansvar.

Kjersti Jåvold Landmark:

“For å fremme og utvikle kultur-rettet barne- og ungdomsarbeid, særlig korarbeidet, ber Kirkemøtet Kirkerådet om å stå sammen med barne- og ungdomsorganisasjonene i kirken om kompetanseutvikling og rekruttering.” (Forslag til ny formulering) (Linje nr. 45)

Ann-Helen Jusnes:

Legge til ordet trospraksis mellom forkynnelse og tilbedelse. (Linje nr. 5)

Egil Morland:

Vil komiteen vurdere innleiinga, som t.d. "Ånd, sjel og kropp" istedenfor "kropp, sinn og sanser"? (Linje nr. 1)

Kristin Skjøtskift:

I punkt 7: Kirkemøtet oppfordrer Kirkerådet og Samisk kirkeråd sammen med *Nidaros, Sør-Hålogaland, Nord-Hålogaland og Oslo bispedømmeråd* til å styrke og koordinere satsingen på kirkelig kultur innenfor samisk kirkeliv.

Vi må vel oppfordre alle bispedømmeråd? Hva er grunnen til at det begrenses til tre? (Linje nr. 49-52)

Kristina Bjåstad:

Kirkemøtet oppfordrer Kirkerådet og Samisk kirkeråd sammen med bispedømmerådene... (Linje nr. 50)

Per Arne Dahl:

Kirkemøtet ønsker at det legges til rette for et "Kulturens år" i Den norske kirke så snart det er praktisk mulig. (Nytt punkt)

Saken ble sendt tilbake til komiteen.

Endelig innstilling fra komité

Sammendrag av saksorienteringen

I sak KR 61/13 *Styrking av kirkens kunst - og kulturarbeid* vedtok Kirkerådet at kultur skulle opp som sak på Kirkemøte innen en fem-års periode, i 2018. Saken skulle ha følgende elementer:

- Rapport om utvikling på feltet siden 2005
- Analyse av dagens situasjon
- Videre veivalg for kunst og kultur i Den norske kirke

Saksdokumentet følger denne disposisjonen.

Kapittel 1 Rapport om utvikling på feltet siden 2005

Her redegjøres det for prosessen Den norske kirke har hatt i kultursaken frem til og etter vedtak om etablering av kirkelige kunst- og kultursentre i 2005. Kirkerådet lyktes ikke i å etablere kirkelige sentre, men fikk midler i 2009-2010 til kulturetatsing i stedet.

Kirkemøtet understreket i 2005 at Den norske kirke skulle være en offensiv aktør i det allmenne kulturliv. Derfor omtales sentrale kulturpolitiske dokumenter og forskning på kulturfeltet, men også fordi kirkens kultursatsing påvirkes av politiske endringer, jf. pågående regionreform med mulig regionalisering av kulturpolitikken.

Kapittel 2 Analyse av dagens situasjon

Norsk kirkearkitektur får stor oppmerksomhet blant annet ved å vinne ulike arkitekturpriser. Det er flere syn i og utenfor kirken på hva et kirkehus kan brukes til. Dette belyses da det er naturlig å ha en samtale om det å være kirke i dag. Revisjon av regelverk for bruk av kirker er utført. Kirkens kultursatsing både har og trenger frivillige. Forskning viser at kirken ligger på nivå med idretten når det gjelder frivillige aktører som bruker arenaen. Kirken begynte å føre statistikk på dette området i 2014. Det er for tidlig å si noe om en trend her, men kulturfeltet viser en svært positiv og gledelig oppgang fra 2014 til 2016.

Kirkemøtet i 2005 oppfordret menighetene til å ta et bredt spekter av kunstuttrykk i bruk. Det skjer i stor grad, men det er kirkebygget med dets arkitektur og utsmykning (interiør, visuell kunst og liturgisk utstyr), kirkemusikken, konsertene og andre kulturarrangement som er fundamentet for kirken som kulturaktør. For konserter og andre kulturarrangement peker tallene oppover, mens kirkestatistikken viser en negativ trend for korvirksomhet. I nyere forskningen om kulturarenaer og kulturaktivitet, dokumenteres det at kirken bruker flere profesjonelle kunstnere enn før. Utdanningsinstitusjonene har vist stor interesse for kunst- og kulturfeltet både i studie- og forskningsprogrammer de senere årene. Akademia, særlig de kirkelige utdanningsinstitusjonene, blir derfor en viktig dialogpart for kirken fremover om kirke, kunst og kultur. På bakgrunn av regjeringens Humaniora-melding bør kirken sammen med akademia være offensive i sine bidrag til satsing på humaniorafagene fremover.

Kapittel 3 Videre veivalg for kunst og kultur i Den norske kirke

I saksforberedelsene til dette dokumentet har Kirkerådet konsultert det kirkelige miljøet på feltet for å få innspill til mulige veivalg for kirkens kultursatsing. Forslag til vedtak har tatt utgangspunkt i innkomne forslag og dokumentasjonen på kapittel 1 og 2. I

hovedsak anbefales det å videreføre de veivalg som har vært gjort i etterkant av Kirkemøtebehandlingen av *Kunsten å være kirke* på Kirkemøtet i 2005 (KM 07/053). Kapitlet vurderer flere tiltak enn det som ligger i forslag til vedtak.

Komiteens merknader

- A. Kunsten kan formidle Guds nåde og minne oss om Gudsrikets nærvær. Dette er en vesentlig del av kirkens oppdrag og kunstens vesen og må ikke nedprioriteres eller anses som et supplement til annen kirkelig virksomhet. Kunsten engasjerer, involverer, trekker til seg og utvider perspektiv. Den gjør trosformidling og trosopplevelser mangfoldig, bretter ut mysteriet og gir oss glimt av noe som er større enn vi kan fatte.

Et mindretall (3) i komiteen uttrykker imidlertid bekymring for at kunst og kultur tar for stor plass i gudstjenesten og kirken ellers.

Komiteen vil fremheve at kunst- og kulturuttrykk er en nødvendig og integrert del av kirkens gudstjenesteliv og øvrige virksomhetsområder. I gudstjenesten kommer dette til uttrykk gjennom salmesang, kor- og instrumentalmusikk, dans, preken og ordkunst, liturgi, dramaturgi, kirketekstiler, arkitektur og i kirkerommets kunstneriske utforming.

Komiteen viser generelt til *Regler for bruk av kirkene* når det gjelder bruksformål.

- B. Komiteen merker seg at kirkens arbeid med kunst og kultur har opplevd sterk vekst og utvikling siden 2005. Da ble kunstmeldingen *Kunsten å være kirke, utarbeidet av Norske kirkeakademier på oppdrag fra Kirkerådet*, behandlet.

En stor del av befolkningen deltar på konserter og andre kulturarrangementer i kirken. Kirkene er i dag den nest største kulturarenaen i Norge, etter kulturhusene. At kirkene som kulturarena står så sentralt, er et sterkt vitnesbyrd om kirkens posisjon i folket.

- C. Kirkemusikken er et sentralt kunstnerisk uttrykk for en evangelisk-luthersk kirke, noe som ikke minst ble løftet fram gjennom 500-års-markeringen for reformasjonen. Kirkemusikerne er fast ansatte kunstformidlere i kirken og har en sentral plass i gudstjeneste- og kulturliv. Mange steder er kirkemusikerstillingene under press på grunn av økonomi. Menighetene kan imidlertid få mye igjen ved å øke stillingsprosenten til kirkemusikerne slik at de kan drive korarbeid og annen kulturvirksomhet. Dette kan også bidra til økt kontakt med lokalsamfunnet og samarbeid med frivillige medarbeidere og profesjonelle kunstnere.

Komiteen legger til grunn at departementets tidligere øremerkede tilskudd til kirkemusikalsk arbeid i domkirkene videreføres. Komiteen legger også til grunn at bispedømmerådene, blant annet gjennom OVF-midler, kan tildele midler etter søknad til lokale kulturtiltak.

D. Den kristne kirke er en syngende kirke. Sangen følger oss i alle livsfaser. Salmene gir fellesskap, håp og trøst og kan uttrykke tilbedelse, lovsang og klage. Det kontinuerlige korarbeidet, ikke minst for barn og unge, skaper tilhørighet til kirken og gir verdifulle opplevelser av kunst og kristen tro. Kirkens korarbeid bygger bro mellom amatørkulturen og profesjonelle sangere og musikere.

E. Kulturrådgiverne er verdifulle for kirkens arbeid med kunst og kultur. En viktig oppgave for disse er å bistå menighetene i deres kunst- og kulturarbeid. Dette samarbeidet har bidratt til å løfte kulturarbeidet lokalt.

Komiteen merker seg også kulturrådgivernes arbeid med å knytte til seg kunstmiljøer som i utgangspunktet ikke nødvendigvis definerer seg inn i en kirkelig sammenheng. Dette har vært en god oppfølging av KM 07/05, hvor *Kunsten å være kirke* dannet grunnlaget for en bred invitasjon til kunstnere om å benytte sin kompetanse i kirken.

F. I sitt arbeid har komiteen sett til UKM 04/17 og legger blant annet følgende omtale av ungdomskultur til grunn: «Ungdomskultur er ikke fast, men heller noe flytende. Det som ungdom skaper og eier, er ungdomskultur uavhengig av uttrykksform. Ungdomskultur er derfor ikke bare nye uttrykksformer, det er også en kultur som søker dybde, tradisjon og kunnskap.»

G. Komiteen gleder seg over mangfoldet av kunstformer og kunstuttrykk som tas i bruk i kirken. Komiteen ønsker en økt bruk av visuelle uttrykk som dans, drama og billedkunst velkommen. Tegnspråkpoesi og andre visuelle uttrykksformer i Døvekirken kan være til inspirasjon for hele kirken i dette arbeidet.

H. Komiteen fremhever hvor berikende det er at mennesker fra ulike kulturer får prege kunst- og kulturuttrykk i menighetene.

I. Komiteen har vurdert muligheten for et «Kirkens kulturår». Formålet vil være å synliggjøre kirkens kunst og kulturarbeid og bidra til fornyelse på dette feltet.

Et mindretall (2) ønsker at det legges til rette for et kulturens år så snart det er praktisk mulig. Det vil være en viktig satsing på kulturen som en bærebjelke i Den norske kirke som folkekirke.

Komiteens flertall (16) mener det ikke er riktig å initiere et kulturår for hele kirken nå. En slik satsing vil kreve økonomiske ressurser, og behovet synes å være enda større for å styrke det kontinuerlige arbeidet lokalt.

En samlet komité mener likevel det vil være positivt om bispedømmene vurderer å gjennomføre et kulturår i sitt bispedømme.

- J. Komiteen vil fremheve det skapende arbeidet som foregår i tilknytning til kirken. For eksempel skaper tekstforfattere og komponister verdifulle salmer som kommer hele kirken til gode. Komiteen mener en stipendordning kan bidra til nyskaping og gi den som tildeles stipend rom for kreativt arbeid i en avgrenset periode.
- K. Komiteen merker seg at Kulturdepartementet for tiden utarbeider ny kulturmelding. Regjeringen arbeider også med en regionreform, som vil kunne føre til en regionalisering av kulturpolitikken. Komiteen fremhever betydningen av at Kirkerådet ivaretar Den norske kirkes interesser som aktør og arena på kulturfeltet i de kulturpolitiske prosessene som pågår.
- L. Komiteen viser til de internasjonale kulturelle rettighetene som kommer til uttrykk i FN's menneskerettighetskonvensjon og barnekonvensjon. Rettighetene understreker betydningen for det enkelte mennesket til å få uttrykke seg og å delta i kunstnerisk virksomhet og kulturliv.

Forslag til vedtak

«Gud har skapt oss med kropp, sinn og sanser. Kunst og sanselige uttrykk kan speile og berøre våre liv, slik at vi bevegges til en stadig dypere tro.»
(fra *forbønn under Kirkemøtet 2018*)

1. Kjerneområde

Kirkemusikk og andre kunstneriske uttrykksformer er integrert i og utvider kirkens forkynnelse, trospraksis og tilbedelse. Kirkemøtet ser arbeid med kunst og kultur som et kjerneområde som åpner troens rom gjennom et mangfold av uttrykk. Dette arbeidet må ivaretas i plan- og budsjettarbeid på alle nivåer i kirken.

2. Kunsten å være kirke

Kirkemøtet gleder seg over arbeidet som har skjedd på kulturfeltet i Den norske kirke siden 2005. Utredningen *Kunsten å være kirke – om kirke, kunst og kultur* og betydningen av dens høringsmateriell, videreføres som et sentralt grunnlagsdokument i arbeidet med kirke, kunst og kultur på alle plan i Den norske kirke, også innenfor samisk kirkeliv. Kirkemøtet ønsker at kirken skal ha et kontinuerlig faglig arbeid innen teologi og kunst slik at kompetanse på feltet blir ivare tatt og videreutviklet.

3. En mangfoldig kirke

Et mangfold av estetiske uttrykk hører hjemme i kirkens rom. Taktil kunst, ordkunst, tegnspråkpoesi og andre visuelle uttrykksformer er eksempler på kunstformer som også kan kommunisere på en særlig måte med mennesker med funksjonsnedsettelse.

4. Kirkerommet

Kirkerommet er hellig og kan brukes av kunstnere til kunstuttrykk som beveger, utfordrer, åpner opp og utvider horisonten vår.

Kirkemøtet er opptatt av at kirken er åpen og inviterende når kunstnere og kunstinstitusjoner bruker kirkerommet.

5. Kirkemusikerne

Kirkemusikerne er nøkkelpersoner i kirkens arbeid med kunst og kultur. Kirkemøtet vil fremholde betydningen av at kirkemusikerstillingene har en tilstrekkelig stillingsprosent som gir rammer til å drive kor- og øvrig kulturarbeid, i tillegg til ansvar for musikk ved gudstjenester og kirkelige handlinger.

6. Barne- og ungdomskultur

Det er en forutsetning at barn og unge får være med å utforme og delta aktivt i kirkens kulturarbeid. Kirkens ansatte og frivillige er ressurspersoner som tar del i skapende arbeid sammen med barn og ungdom gjennom veiledning og oppfølging. Den norske kirke må bruke mulighetene for samarbeid med kulturskoler, lokale organisasjoner og grupperinger som jobber med barn og unge på dette området.

For å fremme og utvikle kulturrettet barne- og ungdomsarbeid, særlig korarbeidet, ber Kirkemøtet Kirkerådet om å stå sammen med barne- og ungdomsorganisasjonene i kirken om kompetanseutvikling og rekruttering.

7. Kulturrådgiverstillingene

Kirkemøtet fremhever betydningen kulturrådgiverne har for kirken. De bidrar til et bredt samarbeid mellom kirken og ulike kulturinstitusjoner og aktører. Kirkemøtet mener kulturrådgiverne må ha tett kontakt med kirkemusikerne og skape arenaer for faglig oppfølging og fagsamlinger for denne yrkesgruppen

8. Kirkelige kultursentra

Kirkemøtet vil fremheve den betydning kirkelige kultursentra som *Kirkemusikksenter Nord* og *KULT Senter for kunst, kultur og kirke* har hatt i oppfølgingen av *Kunsten å være kirke*. Kirkemøtet ser også muligheten for at flere regionale kompetansesentra eller formaliserte nettverk for kunst og kultur kan dannes. Det forutsetter et finansielt spleiselag - med lokale variasjoner - mellom kirkelige og kommunale instanser og andre bidragsytere.

9. Stipendordning

Kirkemøtet ber Kirkerådet vurdere muligheten for å opprette en stipendordning for skapende kunstnerisk arbeid.

10. Koordinering av kultur i samisk kirkeliv

Kirkemøtet oppfordrer Kirkerådet og Samisk kirkeråd sammen med bispedømmerådene til å styrke og koordinere satsningen på samisk kirkemusikk og kirkekunst.

11. Integrering av kultur i eksisterende planverk

Kirkemøtet anbefaler alle landets menigheter å integrere sitt kulturarbeid i det eksisterende planverk. I tillegg til *Plan for kirkemusikk* hører dette naturlig hjemme også i trosopplærings- og diakoniplaner. Innholdet må samordnes slik at også kulturarbeidet innenfor samisk kirkeliv ivaretas. Videre oppfordrer Kirkemøtet alle landets menigheter til å vedta og jevnlig oppdatere sin *Plan for kirkemusikk*.

12. Bygging av nye kirker

Kirkemøtet vil fremheve betydningen av å utarbeide planer for utsmykning, inventar og utstyr samt plass til orgel fra starten av når det skal bygges ny kirke. I samiske områder bør samiske kulturuttrykk være en likeverdig del i planene for kirkebyggets arkitektur, utsmykning og inventar. Det er viktig at arkitekt, kunstner og orgelbygger samarbeider tidlig om et helhetlig uttrykk for kirkebygget. Akustikk og lyssetting må integreres i prosjekteringen sammen med øvrige behov kirken har i sine kulturaktiviteter.

Prinsippet om universell utforming må også gjelde for kirkens gudstjenesteliv og arbeidet med kunst og kultur slik at det kommuniserer til flere sanser.

13. Åpne kirker og pilegrimsarbeid

Kirkemøtet ser at åpne og tilgjengelige kirkerom er viktig både for lokalsamfunnet og mennesker på reise.

Kirkemøtet oppfordrer menighetene til å samarbeide med hverandre og relevante samarbeidspartnere for å sørge for flere åpne kirker. Særlig er dette viktig langs pilegrimsledene.

14. Utdanningsinstitusjoner

Kirkemøtet oppfordrer utdanningsinstitusjonene til å legge inn kulturkompetanse – også for samisk kultur – i sine utdanningsprogram for de kirkelige yrkesgrupper både i grunn-, etter- og videreutdanning. Kirkerådet bes følge opp dette arbeidet i kompetansekrav til de vigslede stillingene.

Plenumsbehandling 2

Dirigent: Lill Tone Grahl-Jacobsen

Saksordfører: Gro Bergrabb

Disse hadde ordet:

Gro Bergrabb, Per Arne Dahl, Halvor Nordhaug, Ann Kristin Sørvik, Karin-Elin Berg, Kari Veiteberg, Kristin Skjøtskift, Tone Louise Stranden

Endringsforslag fra første behandling

Ingeborg Midttømme:

Forslag 1: som åpner troens rom for alle gjennom et mangfold av uttrykk. Dette arbeidet må prioriteres videre i planer...(Linje nr. 7)

Forslaget er innarbeidet av komiteen.

Forslag 2: ressurspersoner i bispedømmene og bidrar til et bredt samarbeid mellom kirken og ulike kulturinstitusjoner og - aktører. (Linje nr. 26)

Forslaget er delvis innarbeidet av komiteen.

Forslag 3: kulturrådgiverne bistår menighetenes tverrfaglig samarbeid og i arbeidet med det lokalvalget kulturlivet. Kirkemøtet mener....(Linje nr. 27)

Forslaget er delvis innarbeidet av komiteen.

Forslag 4: her har Ufung, kulturrådgivere... (Linje nr. 40)

Forslaget er delvis innarbeidet av komiteen.

Forslag 5: samarbeid med kommunale kulturskoler, lokale.... (Linje nr. 42)

Forslaget er innarbeidet av komiteen.

Forslag 6: Kirkens ansatte er ressurspersoner som tar del i skapende arbeid sammen med ungdom gjennom veiledning og oppfølging. (Linje nr. 9)

Forslaget er innarbeidet av komiteen.

Forslag 7: Nytt vedtakspunkt 7 (11): En mangfoldig kirke.

Kirkemøtet ønsker økt bruk av visuelle uttrykk som dans, drama og billedkunst i kirken. Tegnspråkpoesi og andre visuelle uttrykksformer i Døvekirken viser hvordan hele kirken kan implementere dette i sitt arbeid. (Linje nr. 48) gjort til et merknadspunkt.

Forslaget er innarbeidet av komiteen.

Ann Kristin Sørvik:

Sett inn Fortidsminneforeningen etter andre aktører. (Linje nr. 76)

Forslaget er avvist av komiteen. Opprettholdes.

Solveig Julie Mysen:

I stedet for «står helt sentralt i» foreslår jeg «er integrert i og utvider». (Linje nr. 5)

Forslaget er innarbeidet av komiteen.

Kari Helene Skog:

Nytt pkt. Settes der komiteen mener det måtte passe:

Kirkemøtet ber menighetene forvalte kirkerommet i åpenhet og tillit til at kunstnere og kunstinstitusjoner er bevisste på at rommet er vigslet, og at de skal kunne bruke det under eget ansvar.

Forslaget er delvis innarbeidet av komiteen.

Kjersti Jåvold Landmark:

“For å fremme og utvikle kultur-rettet barne- og ungdomsarbeid, særlig korarbeidet, ber Kirkemøtet Kirkerådet om å stå sammen med barne- og ungdomsorganisasjonene i kirken om kompetanseutvikling og rekruttering.” (Forslag til ny formulering) (Linje nr. 45)

Forslaget er innarbeidet av komiteen.

Ann-Helen Jusnes:

Legge til ordet trospraksis mellom forkynnelse og tilbedelse. (Linje nr. 5)

Forslaget er innarbeidet av komiteen.

Egil Morland:

Vil komiteen vurdere innleiinga, som t.d. "Ånd, sjel og kropp" istedenfor "kropp, sinn og sanser"? (Linje nr. 1)

Forslaget ble avvist av komiteen. Forslaget ble trukket.

Kristin Skjøtskift:

I punkt 7: Kirkemøtet oppfordrer Kirkerådet og Samisk kirkeråd sammen med *Nidaros, Sør-Hålogaland, Nord-Hålogaland og Oslo bispedømmeråd* til å styrke og koordinere satsingen på kirkelig kultur innenfor samisk kirkeliv.

Vi må vel oppfordre alle bispedømmeråd? Hva er grunnen til at det begrenses til tre? (Linje nr. 49-52)

Forslaget er innarbeidet av komiteen.

Kristina Bjåstad:

Kirkemøtet oppfordrer Kirkerådet og Samisk kirkeråd sammen med bispedømmerådene... (Linje nr. 50)

Forslaget er innarbeidet av komiteen.

Per Arne Dahl:

Kirkemøtet ønsker at det legges til rette for et "Kulturens år" i Den norske kirke så snart det er praktisk mulig. (Nytt punkt)

Forslaget ble avvist av komiteen. Opprettholdes

Votering

Ann Kristin Sørvik:

Sett inn Fortidsminneforeningen etter andre aktører. (Linje nr. 76)

For: 19 stemmer. Mot: 87 stemmer. Forslaget falt.

Per Arne Dahl:

Kirkemøtet ønsker at det legges til rette for et "Kulturens år" i Den norske kirke så snart det er praktisk mulig. (Nytt punkt)

For: 52 stemmer. Mot: 54 stemmer. Forslaget falt.

Kirkemøtets vedtak

«Gud har skapt oss med kropp, sinn og sanser. Kunst og sanselige uttrykk kan speile og berøre våre liv, slik at vi beveges til en stadig dypere tro.»
(fra forbønn under Kirkemøtet 2018)

1. Kjerneområde

Kirkemusikk og andre kunstneriske uttrykksformer er integrert i og utvider kirkens forkynnelse, trospraksis og tilbedelse. Kirkemøtet ser arbeid med kunst og kultur som et kjerneområde som åpner troens rom gjennom et mangfold av uttrykk. Dette arbeidet må ivaretas i plan- og budsjettarbeid på alle nivåer i kirken.

2. Kunsten å være kirke

Kirkemøtet gleder seg over arbeidet som har skjedd på kulturfeltet i Den norske kirke siden 2005. Utredningen *Kunsten å være kirke – om kirke, kunst og kultur* og betydningen av dens høringsmateriell, videreføres som et sentralt grunnlagsdokument i arbeidet med kirke, kunst og kultur på alle plan i Den norske kirke, også innenfor samisk kirkeliv. Kirkemøtet ønsker at kirken skal ha et kontinuerlig faglig arbeid innen teologi og kunst slik at kompetanse på feltet blir ivarettatt og videreutviklet.

3. En mangfoldig kirke

Et mangfold av estetiske uttrykk hører hjemme i kirkens rom. Taktil kunst, ordkunst, tegnspråkpoesi og andre visuelle uttrykksformer er eksempler på kunstformer som også kan kommunisere på en særlig måte med mennesker med funksjonsnedsettelse.

4. Kirkerommet

Kirkerommet er hellig og kan brukes av kunstnere til kunstuttrykk som beveger, utfordrer, åpner opp og utvider horisonten vår. Kirkemøtet er opptatt av at kirken er åpen og inviterende når kunstnere og kunstinstitusjoner bruker kirkerommet.

5. Kirkemusikerne

Kirkemusikerne er nøkkelpersoner i kirkens arbeid med kunst og kultur. Kirkemøtet vil fremholde betydningen av at kirkemusikerstillingene har en tilstrekkelig stillingsprosent som gir rammer til å drive kor- og øvrig kulturarbeid, i tillegg til ansvar for musikk ved gudstjenester og kirkelige handlinger.

6. Barne- og ungdomskultur

Det er en forutsetning at barn og unge får være med å utforme og delta aktivt i kirkens kulturarbeid. Kirkens ansatte og frivillige er ressurspersoner som tar del i skapende arbeid sammen med barn og ungdom gjennom veiledning og oppfølging. Den norske kirke må bruke mulighetene for samarbeid med kulturskoler, lokale organisasjoner og grupperinger som jobber med barn og unge på dette området.

For å fremme og utvikle kulturrettet barne- og ungdomsarbeid, særlig korarbeidet, ber Kirkemøtet Kirkerådet om å stå sammen med barne- og ungdomsorganisasjonene i kirken om kompetanseutvikling og rekruttering.

7. Kulturrådgiverstillingene

Kirkemøtet fremhever betydningen kulturrådgiverne har for kirken. De bidrar til et bredt samarbeid mellom kirken og ulike kulturinstitusjoner og aktører. Kirkemøtet mener kulturrådgiverne må ha tett kontakt med kirkemusikerne og skape arenaer for faglig oppfølging og fagsamlinger for denne yrkesgruppen.

8. Kirkelige kultursentra

Kirkemøtet vil fremheve den betydning kirkelige kultursentra som *Kirkemusikksenter Nord* og *KULT Senter for kunst, kultur og kirke* har hatt i oppfølgingen av *Kunsten å være kirke*. Kirkemøtet ser også muligheten for at flere regionale kompetansesentra eller formaliserte nettverk for kunst og kultur kan dannes. Det forutsetter et finansielt spleiselag - med lokale variasjoner - mellom kirkelige og kommunale instanser og andre bidragsytere.

9. Stipendordning

Kirkemøtet ber Kirkerådet vurdere muligheten for å opprette en stipendordning for skapende kunstnerisk arbeid.

10. Koordinering av kultur i samisk kirkeliv

Kirkemøtet oppfordrer Kirkerådet og Samisk kirkeråd sammen med bispedømmerådene til å styrke og koordinere satsningen på samisk kirkemusikk og kirkekunst.

11. Integrasjon av kultur i eksisterende planverk

Kirkemøtet anbefaler alle landets menigheter å integrere sitt kulturarbeid i det eksisterende planverk. I tillegg til *Plan for kirkemusikk* hører dette naturlig hjemme også i trosopplærings- og diakoniplaner. Innholdet må samordnes slik at også kulturarbeidet innenfor samisk kirkeliv ivaretas. Videre oppfordrer Kirkemøtet alle landets menigheter til å vedta og jevnlig oppdatere sin *Plan for kirkemusikk*.

12. Bygging av nye kirker

Kirkemøtet vil fremheve betydningen av å utarbeide planer for utsmykning, inventar og utstyr samt plass til orgel fra starten av når det skal bygges ny kirke. I samiske områder bør samiske kulturuttrykk være en likeverdig del i planene for kirkebyggets arkitektur, utsmykning og inventar. Det er viktig at arkitekt, kunstner og orgelbygger samarbeider tidlig om et helhetlig uttrykk for kirkebygget. Akustikk og lyssetting må integreres i prosjekteringen sammen med øvrige behov kirken har i sine kulturaktiviteter.

Prinsippet om universell utforming må også gjelde for kirkens gudstjenesteliv og arbeidet med kunst og kultur slik at det kommuniserer til flere sanser.

13. Åpne kirker og pilegrimsarbeid

Kirkemøtet ser at åpne og tilgjengelige kirkerom er viktig både for lokalsamfunnet og mennesker på reise.

Kirkemøtet oppfordrer menighetene til å samarbeide med hverandre og relevante samarbeidspartnere for å sørge for flere åpne kirker. Særlig er dette viktig langs pilegrimsledene.

14. Utdanningsinstitusjoner

Kirkemøtet oppfordrer utdanningsinstitusjonene til å legge inn kulturkompetanse – også for samisk kultur – i sine utdanningsprogram for de kirkelige yrkesgrupper både i grunn-, etter- og videreutdanning.

Kirkerådet bes følge opp dette arbeidet i kompetansekrav til de vigslede stillingene.

Vedtatt mot 2 stemmer.

106 stemmeberettigede.

KM 12/18 Endring i regler gitt av Kirkemøtet

Saksdokument:

KM 12/18 Endringer i regler gitt av Kirkemøtet

KM 12.1/18 Melding av saker til Kirkemøtet 2018 fra Bispemøtet.pdf

KM 12.2/18 Endringer i regler gitt av Kirkemøtet – Første innstilling

Første innstilling fra komité D

Sammendrag av saksorienteringen

I

Da bispedømmerrådet ble utvidet fra å ha fire leke medlemmer til å ha sju leke medlemmer etter demokratireformen 2009 og 2011, burde kravet til tilstedeværende medlemmer for vedtaksførhet i bispedømmerrådet også ha blitt økt. Det foreslås derfor en endring i regler om formene for bispedømmerrådets virksomhet hvor kravet til vedtaksførhet økes fra 4 til minst 5 medlemmer, i tillegg til biskop, er tilstede.

II

Bispemøtet har foreslått å gjøre endringer i tjenesteordningen for biskop hvor forholdet mellom biskopene og Bispemøtets preses, og forholdet mellom Bispemøtets preses og Kirkerådets leder justeres. Bispemøtet ba om at formuleringene om arbeidsgiverforholdet blir slik at det ikke skal skje mer detaljert styring av henholdsvis Bispemøtets preses og biskopenes tjenesteutøvelse.

Kirkerådet foreslår at dagens § 2a justeres og flyttes slik at til § 2a blir ny § 25. Det foreslås også å fjerne § 26 første ledd som blir overflødig på grunn av ny § 25.

III

Det foreslås noen mindre endringer i *Regler for saksbehandling i liturgisaker*. Endringene medfører at Bispemøtet får anledning til å uttale seg om en liturgisak før den sendes på høring, og videre at Bispemøtets uttalelse ikke strengt begrenses til å være en læreuttalelse. Forslagene bidrar til å styrke Bispemøtets rolle i kirkeordningen.

Komiteens merknader

Komiteen legger saksfremstillingen til grunn og vil komme med følgende merknader:

I

Komiteen anser endringen i reglene om formene for bispedømmerrådets virksomhet for å være en ren korrigerende av en tidligere unnlattelse. Bestemmelsen om vedtaksførhet harmoniseres med tidligere utvidelse av antall medlemmer i bispedømmerrådene.

II

Komiteen viser til initiativet fra Bispemøtet om å få endret tjenesteordning for biskoper. Komiteen understreker at dette ikke innebærer noen endring i realitetene i forholdet mellom biskopene og Bispemøtets preses, eller mellom Bispemøtets preses og Kirkerådets leder. Komiteen viser til at Bispemøtet mener at formuleringen i tjenesteordningen om «arbeidsgivers styringsrett» i tjenesteordningen som ble vedtatt i sak KM 4/16, ikke er hensiktsmessig. Den foreslåtte justeringen av tjenesteordningen innebærer en presisering av at Bispemøtets preses skal ivareta arbeidsgivers interesser i ekstraordinære situasjoner – ikke i form av mer detaljert styring av biskopenes tjenesteutøvelse. Bispemøtets preses skal også ivareta arbeidsgivers omsorgsplikter. Kirkerådets leder har tilsvarende oppgaver overfor preses.

Det er viktig at den nye ordlyden forstås i lys av Kirkerådets saksorientering i denne saken.

III

Komiteen ser behovet for en justering av reglene for saksbehandling i liturgisaker, som sikrer bedre koordinering mellom Kirkerådet og Bispemøtet. Komiteen mener at denne endringen fører til at Bispemøtets kompetanse og erfaring utnyttes bedre, uten at dette endrer Kirkerådets ansvar for å fremme saker til Kirkemøtet.

Komiteen vurderer de foreslåtte endringene i saksbehandlingsreglene som så små at de kan vedtas av Kirkemøtet uten forutgående høringsrunde.

Forslag til vedtak

I

I regler 15. november 1996 nr. 1454 om formene for bispedømmerådets virksomhet gjøres følgende endringer:

§ 5 skal lyde:

§ 5. Vedtaksførhet

Bispedømmerådet kan bare gjøre gyldig vedtak når biskopen (fungerende biskop) og minst *fem* andre medlemmer er til stede og gir stemme i saken.

II

I tjenesteordning for biskoper av 11. april 2016 gjøres følgende endringer:

1. § 2 a oppheves

2. § 25 skal lyde:

Bispemøtets preses ivaretar arbeidsgivers omsorgsplikter overfor de andre biskopene og skal ivareta arbeidsgivers interesser hvis en biskop

viser seg ute av stand til å utføre sine tjenesteplikter på en forsvarlig måte. Kirkerådets leder har tilsvarende oppgaver overfor preses.

3. § 26 første ledd oppheves. Nåværende annet ledd blir nytt første ledd.

III

I regler for saksbehandling i liturgisaker gjøres følgende endringer:

1. § 2 første ledd skal lyde:

Liturgisaker som ønskes utredet, igangsettes etter vedtak i Kirkerådet og med Bispemøtets tilslutning.

2. § 4 første ledd skal lyde:

NFGs forslag til liturgi sendes Bispemøtet til uttalelse før Kirkerådet sender saken på høring til biskopene og de teologiske fakultetene.

3. Begrepet *læremessig* tas ut i § 5 første og andre ledd. § 5 skal lyde:

Kirkerådet behandler saken på nytt på bakgrunn av høringsprosessen og oversender saken deretter til Bispemøtet.

På bakgrunn av Bispemøtets uttalelse forbereder Kirkerådet saken til behandling i Kirkemøtet, med mindre Kirkerådet har myndighet til å fatte vedtak i saken. Dersom Kirkerådet i saksforberedelsen til Kirkemøtet endrer sitt forslag vesentlig fra Bispemøtets tilråding, skal saken sendes Bispemøtet til ny uttalelse.

Plenumsbehandling

Dirigent: Lill Tone Grahl-Jacobsen
Saksordfører: Kari Bergsjø Karstensen

Disse hadde ordet:
Kari Bergsjø Karstensen

Votering

Enstemmig vedtatt.

106 stemmeberettigede.

Kirkemøtets vedtak

I

I regler 15. november 1996 nr. 1454 om formene for bispedømmerådets virksomhet gjøres følgende endringer:

§ 5 skal lyde:

§ 5. Vedtaksførhet

Bispedømmerådet kan bare gjøre gyldig vedtak når biskopen (fungerende biskop) og minst *fem* andre medlemmer er til stede og gir stemme i saken.

II

I tjenesteordning for biskoper av 11. april 2016 gjøres følgende endringer:

4. § 2 a oppheves

5. § 25 skal lyde:

Bispemøtets preses ivaretar arbeidsgivers omsorgsplikter overfor de andre biskopene og skal ivareta arbeidsgivers interesser hvis en biskop viser seg ute av stand til å utføre sine tjenesteplikter på en forsvarlig måte. Kirkerådets leder har tilsvarende oppgaver overfor preses.

6. § 26 første ledd oppheves. Nåværende annet ledd blir nytt første ledd.

III

I regler for saksbehandling i liturgisaker gjøres følgende endringer:

4. § 2 første ledd skal lyde:

Liturgisaker som ønskes utredet, igangsettes etter vedtak i Kirkerådet og med Bispemøtets tilslutning.

5. § 4 første ledd skal lyde:

NFGs forslag til liturgi sendes Bispemøtet til uttalelse før Kirkerådet sender saken på høring til biskopene og de teologiske fakultetene.

6. Begrepet *læremessig* tas ut i § 5 første og andre ledd. § 5 skal lyde:

Kirkerådet behandler saken på nytt på bakgrunn av høringsprosessen og oversender saken deretter til Bispemøtet.

På bakgrunn av Bispemøtets uttalelse forbereder Kirkerådet saken til behandling i Kirkemøtet, med mindre Kirkerådet har myndighet til å

fatte vedtak i saken. Dersom Kirkerådet i saksforberedelsen til Kirkemøtet endrer sitt forslag vesentlig fra Bispemøtets tilråding, skal saken sendes Bispemøtet til ny uttalelse.

Enstemmig vedtatt.
106 stemmeberettigede.

KM 13/18 Framtidig organisering av Kirkelig utdanningscenter nord (KUN)

Saksdokument:

KM 13/18 Framtidig organisering av Kirkelig utdanningscenter nord (KUN)

KM 13.1/18 Framtidig organisering av Kirkelig utdanningscenter nord (KUN)

Fyrste innstilling frå komité E

Samandrag av saksorienteringa

Med verknad frå 1. januar 2017 vart Kirkelig utdanningscenter nord / Girkolaš Oahpahušguovddáš Davvin (KUN) ved verksemdsoverdraging overført til det nye rettssubjektet Den norske kyrkja, som ei følgje av endringa i kyrkjelova 27. mai 2016. Kyrkjemøtet vedtok i 2017 nye reglar for KUN, til erstatning for det tidlegare regelverket.

I samband med førebuinga til å overta ansvaret for KUN vart det klart at det vil vere tilnærma umogleg å vidareføre drifta ved senteret i noverande form. Grunnen til dette er stadig strengare kompetansekrav, noko som gjer at vidare verksemd ved KUN etter den noverande modellen truleg vil medføre at senteret sjølv ikkje lenger kan tilby høgare utdanning, heller ikkje ved avtalar med akkrediterte institusjonar, men er avhengig av ei tettare tilknytning til éin institusjon på universitets- og høgskolenivå.

Verksemda til KUN har stor verdi for Den norske kyrkja, mellom anna som reiskap i rekruttering av nye kyrkjelege medarbeidarar og som eit kyrkjeleg fagsenter i nord. På grunn av vanskaner med den eksisterande driftsforma meiner Kyrkjerådet derfor at den mest tenlege måten å vidareføre verksemda til KUN på vil vere gjennom ei ny organisering med sterkare tilknytning til ein institusjon innanfor universitets- og høgskolesystemet som har akkreditering for heile eller delar av det studietilbodet KUN gir. Den norske kyrkja kan så yte eit økonomisk tilskot til den mottakande institusjonen om lag tilsvarande det som krevst for drift på same nivå som i dag.

Kyrkjerådet har på denne bakgrunnen gått ut med eit tilbod til aktuelle institusjonar om å overta KUN ved ei verksemdsoverdraging. VID vitenskapelige høgskole har stilt seg positiv til på denne måten å overta ansvaret for KUN, og det blir inngått ein avtale med denne institusjonen som går ut på at VID overtek KUN gjennom ei verksemdsoverdraging dersom Kyrkjemøtet vedtek det.

Dette inneber at Kyrkjemøtet må oppheve dagens reglar og opne for ei slik reorganisering.

Komiteens merknadar

Komiteen legg til grunn saksorienteringa, og har følgjande merknadar

1. Komiteen viser til KM sak 08/17, med tilhøyrande merknadar. Komiten ynskjer igjen å undertreke kor viktig det er å oppretthalde eit praktisk-kyrkjeleg

utdanningstilbod i Nord-Norge. Etter komitéen si oppfatning har KUN ei sentral rolle i rekruttering av kyrkjelege profesjonar, særleg til dei nordlege områda.

2. Komitéen er tilfreds med at ein no ser ut til å ha funne ei organisasjonsform som er berekraftig for framtida. Komitéen føreset at Kyrkjemøtet yter tilfredsstillande økonomiske bidrag, så rammevilkåra er slik at både studie- og fagtilbodet vert sikra, i tillegg til studie- og fagmiljø.
3. Komiteen peikar på den særlege nordnorske konteksten KUN verkar i. Komiteen uttrykker at det er særst viktig å vidareføre nordnorsk fokus og perspektiv, ikkje minst det samiske og kvenske.

Framlegg til vedtak

1. Kyrkjemøtet gir Kyrkjerådet fullmakt til ei verksemdsoverdraging av KUN frå Den norske kyrkja til VID vitenskapelige høgskole.
2. Kyrkjemøtet opphevar, i samband med dette, dagens reglar for Kirkelig utdanningscenter nord / Girkolaš Oahpahuiguovddáš Davvin med verknad frå den tid Kyrkjerådet fastset.
3. Kyrkjemøtet føreset, og ser det som verdifullt for Den norske kyrkja at drifta ved KUN blir ført vidare på linje med drifta i dag, for å sikre eit særleg tilbod til dei nordlege landsdelane.
4. Kyrkjemøtet har ein intensjon om inntil vidare å gi senteret eit tilskot til vidare drift. Tilskotet blir gitt under desse føresetnadene:
  - Overtakande part får ansvaret for, anten direkte eller gjennom avtalar med andre akkrediterte institusjonar, å gi studiepoenggivande praktisk-kyrkjeleg utdanning etter NOKUT-standardar og etter dei utdanningskrava Den norske kyrkja stiller til prest, kateket, diakon og kantor.
  - Studietilbodet skal ha utgangspunkt i ein lokalitet i Tromsø. Fagmiljøet i Tromsø skal ikkje reduserast.
  - Studietilbodet skal utformast på ein måte som også gjer det mogleg å ta utdanninga på deltid.
  - Studietilbodet skal vidareføre fokus på nordnorsk kontekst og på samiske og kvenske perspektiv.

Plenumsbehandling

Dirigent: Kai Steffen Østensen
Saksordførar: Finn Ragnvald Huseby

Atle Sommerfeldt og Bård Mæland var inhabile i denne saka.

Desse hadde ordet:

Finn Ragnvald Huseby

Votering

Samrøystes vedteke.

109 røysteføre.

Kyrkjemøtet sitt vedtak

5. Kyrkjemøtet gir Kyrkjerådet fullmakt til ei verksemdsoverdraging av KUN frå Den norske kyrkja til VID vitenskapelige høgskole.
6. Kyrkjemøtet opphevar, i samband med dette, dagens reglar for Kirkelig utdanningscenter nord / Girkolaš Oahpahuoguo vddáš Davvin med verknad frå den tid Kyrkjerådet fastset.
7. Kyrkjemøtet føreset, og ser det som verdifullt for Den norske kyrkja at drifta ved KUN blir ført vidare på linje med drifta i dag, for å sikre eit særleg tilbod til dei nordlege landsdelane.
8. Kyrkjemøtet har ein intensjon om inntil vidare å gi senteret eit tilskot til vidare drift. Tilskotet blir gitt under desse føresetnadene:
  - Overtakande part får ansvaret for, anten direkte eller gjennom avtalar med andre akkrediterte institusjonar, å gi studiepoenggivande praktisk-kyrkjeleg utdanning etter NOKUT-standardar og etter dei utdanningskrava Den norske kyrkja stiller til prest, kateket, diakon og kantor.
  - Studietilbodet skal ha utgangspunkt i ein lokalitet i Tromsø. Fagmiljøet i Tromsø skal ikkje reduserast.
  - Studietilbodet skal utformast på ein måte som også gjer det mogleg å ta utdanninga på deltid.
  - Studietilbodet skal vidareføre fokus på nordnorsk kontekst og på samiske og kvenske perspektiv.

Samøystes vedteke.

109 røysteføre.

KM 14/18 Kirkemøtets fordeling av midler for 2019 og orientering om budsjett for 2018

Saksdokument:

KM 14.1/18 – KR 53/17 Budsjett 2018 for rettssubjektet Den norske kirke

KM 14.2/18 – KR 54/18 Statsbudsjettet 2019 – Satsingsområder og ressursbehov for Den norske kirke

KM 14.3/18 – Kirkemøtets fordeling av midler for 2019 og orientering om budsjett for 2018 – 1. innstilling

Første innstilling fra komité C

Saken gjelder orientering om fordeling av midler for 2018 og fordeling av statstilskuddet til Den norske kirke for 2019, og er en oppfølging av:

- Kirkemøtets budsjettreglement, jf. KM sak 05/16
- Kirkemøtets fordeling av midler for 2018, jf. KM sak 07/17
- Kirkerådets oppfølging av vedtakene gjennom Kirkerådets budsjettvedtak for 2018, jf. KR sak 53/17 Budsjett 2018 for rettssubjektet Den norske kirke og de sentralkirkelige råd
- Kirkerådets vurdering av ressursbehov og satsinger for 2019, jf. KR sak 54/17

Kirkemøtet skal for 2019 fastsette rammene for de ulike gruppene i budsjettreglementet:

- Tilskuddsgruppe 1 Kirkerådet, Bispemøtet, bispedømmerådene, rettssubjektsnivået og trosopplæring, diakoni og undervisning
- Tilskuddsgruppe 2 Internasjonale og økumeniske organisasjoner
- Tilskuddsgruppe 3 Andre institusjoner og kirkelige formål.

Rammetilskuddet til Den norske kirke for 2019 blir først kjent etter at statsbudsjettet for 2019 blir vedtatt i Stortinget i desember 2018. Kirkemøtets vedtak gjøres i forkant av Stortingets vedtak om statsbudsjettet for 2019. Selv om rammene for tilskuddet til Den norske kirke ikke er kjent, vil Kirkemøtets vedtak om budsjettet for 2019 skape forutsigbarhet omkring struktur, rammer og prioriteringer i budsjettet og for Kirkerådets vedtak om budsjettet for 2019. Det følger av budsjettreglementet vedtatt i sak KM 05/16 at Kirkerådet har anledning til å omdisponere midler både innen og mellom tilskuddsgruppene.

I årsberetningen for 2017 vil Kirkerådet orientere Kirkemøtet om resultatet av regnskapet. Det er første gang etter virksomhetsoverdragelsen at Kirkemøtet får en samlet orientering om økonomien i rettssubjektet Den norske kirke.

Kirkemøtets vedtak i KM sak 07/17 *Kirkemøtets fordeling av midler for 2018 og orientering om budsjett for 2017* om å utrede konsekvensene av kutt i tilskuddet til KIFO er behandlet av Kirkerådet. Kirkerådets tilrådning til Kirkemøtet er at det ikke vedtas eventuelle kutt i tilskuddet i 2018 og 2019 før det er gjennomført en grundig evaluering av KIFO sin virksomhet.

Komiteens merknader

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. Komiteen er svært fornøyd med god økonomistyring i Kirkerådets og bispedømmenes administrasjon i en vanskelig omstillingsfase og at det i første år som eget rettssubjekt er levert et regnskap uten merknader fra revisor. Komiteen vil imidlertid påpeke at mindreforbruket i bispedømmene i 2017 har sin årsak i svært stram økonomistyring og utstrakt bruk av vakanser og reduksjon av stillinger. Dette har mange steder ført til færre gudstjenester og gjør det svært krevende å oppfylle kirkens oppdrag som en landsdekkende folkekirke.

1. Komiteen er positiv til at overskuddet på rettssubjektsnivået på kr 18 mill i sin helhet settes av til å styrke egenkapitalen. I forhold til den omfattende virksomheten og den tilhørende økonomiske risikoen er imidlertid egenkapitalen i dag for lav, og eventuelle overskudd de nærmeste årene bør også benyttes til å styrke egenkapitalen. I Kirkemøtets budsjettreglement § 2 om «Grunnleggende prinsipper» 4. ledd heter det at «Det skal budsjetteres med et resultat som sørger for en forsvarlig egenkapital». Komiteen understreker viktigheten av at denne bestemmelsen følges med utgangspunkt i egenkapitalsituasjonen. Kirkerådet bør også understreke behovet for styrket egenkapital i budsjettsøknadene til Kulturdepartementet.
2. Komiteen vil påpeke at dagens tilskudd til Den norske kirke fortsatt ikke er tilstrekkelig til å opprettholde aktiviteten og en landsdekkende folkekirke med formålstjenlig kirkelig betjening for alle. Alle bispedømmene har i løpet av det siste året kuttet i antall prestestillinger og presset på de ansatte er stort. Komiteen ber Kirkerådet om å oppfordre Stortinget til å bevilge en overføring for 2019 på minimum 2018-nivå og med full kompensasjon for lønns- og prisstigning. Samtidig er det nødvendig at Den norske kirke fortsetter arbeidet med effektivisering og forenkling av driften, slik at ressurser til prester og andre kirkelig ansatte prioriteres.

Konsekvensene av regjeringens pågående avbyråkratisering- og effektiviseringsreform (ABE-reformen) er at reduksjonen i tilskuddene ikke bare er kutt i administrasjon, men også reduksjon av prestestillinger og andre kirkelige stillinger. Komiteen ber Kirkerådet i samarbeid med arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner å påvirke regjeringen til å justere reformen på grunn av de uheldige konsekvensene reformen også har for andre stillingstyper enn de administrative.

3. Komiteen oppfordrer Kirkerådet og bispedømmerådene til å sette av tilstrekkelige midler slik at ungdomsdemokratiet i alle ledd kan opprettholdes og videreutvikles.
4. Arbeidet med evalueringen av KIFO må prioriteres høyt, og ta utgangspunkt i kirkens behov for forskningsbasert kunnskap. En videreføring av tilskuddet til

KIFO må blant annet vurderes i lys av de senere års utvikling innen høyere utdanning og forskning, spesielt den sterke oppbyggingen av forskningskompetanse som kontinuerlig skjer i andre private og offentlige institusjoner.

5. Forslag til vedtak pkt. 2 under tilskuddsgruppe 1A
Kirkerådet/Bispemøtet/bispedømmerådene, KUN og Svalbard kirke endres i samsvar med tilsvarende presisering som ble gjort i 2017: «Av rammen avsettes det kr 10 000 000 til strategiske satsinger under forutsetning av at midler til prestestillinger etter justering for lønnsvekst ikke reduseres».
6. Forslag til vedtakets pkt. 2 under tilskuddsgruppe 1B om beløpet til tilskudd til trosopplæring, diakoni og undervisning i menighetene endres til kr 455 721 mill. som tilsvarer det endelig tildelte beløpet til formålet i 2018.
7. Komiteen understreker at ved budsjettøkninger eller budsjettkutt, tilstrebes fortsatt likebehandling mellom budsjettgruppe 1A og 1B.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet tar Kirkerådets vedtak om budsjett 2018 til orientering.
2. Kirkemøtet tildeler rammetilskuddet i 2019 etter følgende kriterier:

Tilskuddsgruppe 1:

1A Kirkerådet/Bispemøtet/bispedømmerådene, KUN og Svalbard kirke

- Kirkemøtet avsetter en felles ramme til Kirkerådet, Bispemøtet og bispedømmerådene og KUN. Rammens størrelse er det som er igjen av den statlige bevilgningen når bevilgningen under pkt. 1B til gruppe 3 er trukket ut.
- Kirkemøtet avsetter midler til å dekke felleskostnader for rettssubjektet etter samme modell som for 2018.
- Av rammen avsettes det kr 10 000 000 til strategiske satsinger under forutsetning av at midler til prestestillinger etter justering for lønnsvekst ikke reduseres.
- Resterende midler fordeles mellom Kirkerådet/Bispemøtet/bispedømmerådene ved at fordelingsnøklerne fra 2018 videreføres.
- Bevilgning til Svalbard kirke er øremerkede midler og beløpet avhenger av tilskuddets størrelse.

1B Tilskudd til trosopplæring, diakoni og undervisning i menighetene

Kirkemøtet avsetter en ramme på kr 455 721 tilsvarende endelig tildelt beløp i 2018.
Prisjustering for 2019 vurderes i forhold til tildelt rammetilskudd på samme måte som i 2018.

Tilskuddsgruppe 2: Internasjonale og økumeniske organisasjoner

Kirkemøtet avsetter en ramme på inntil kr 11 000 000.

Tilskuddsgruppe 3: Andre institusjoner og kirkelige formål

Kirkemøtet avsetter en ramme på inntil kr 25 000 000, inkludert mulig prisvekst.

1. Kirkemøtet tar Kirkerådets vedtak om at tilskuddet til KIFO ikke reduseres i 2018 og 2019 til orientering.
2. Kirkemøtet tar til orientering Kirkerådets initiativ til at det igangsettes en evaluering av KIFO i samarbeid med KIFO's styre og hovedsamarbeidsparter som grunnlag for å vurdere utviklingen av grunntilskudd til KIFO.

Plenumsbehandling

Dirigent: Lill Tone Grahl-Jacobsen

Saksordfører: Frode Rabbevåg

Som styreleder for Kirkelig ressurscenter mot vold og seksuelle overgrep erklærte Ann-Helen Jusnes erklærte seg som ugild.

Kirkemøtet avgjorde at Ann-Helen Jusnes var ugild til å delta i behandlingen av saken.

Disse hadde ordet:

Atle Sommerfeldt, Therese Kristin Børnes Utgård, Jens-Petter Johnsen, Frode Rabbevåg, Dag Landmark, Gro Bergrabb, Knut Lundby, Kristin Gunleiksrud Raam, Henrik Wirak Onsrud.

Endringsforslag

Gro Bergrabb:

Linje nr. 22:

1b Tilskudd til trosopplæring, diakoni, undervisning og kirkemusikk i menighetene.

Tatt inn av komiteen

Kirkemøtets vedtak

1. Kirkemøtet tar Kirkerådets vedtak om budsjett 2018 til orientering.
2. Kirkemøtet tildeler rammetilskuddet i 2019 etter følgende kriterier:

Tilskuddsgruppe 1:

1A Kirkerådet/Bispemøtet/bispedømmerådene, KUN og Svalbard kirke

- Kirkemøtet avsetter en felles ramme til Kirkerådet, Bispemøtet og bispedømmerådene og KUN. Rammens størrelse er det som er igjen av den statlige bevilgningen når bevilgningen under pkt. 1B til gruppe 3 er trukket ut.
- Kirkemøtet avsetter midler til å dekke felleskostnader for rettssubjektet etter samme modell som for 2018.
- Av rammen avsettes det kr 10 000 000 til strategiske satsinger under forutsetning av at midler til prestestillinger etter justering for lønnsvekst ikke reduseres.
- Resterende midler fordeles mellom Kirkerådet/Bispemøtet/bispedømmerådene ved at fordelingsnøkklene fra 2018 videreføres.
- Bevilgning til Svalbard kirke er øremerkede midler og beløpet avhenger av tilskuddets størrelse.

1B Tilskudd til trosopplæring, diakoni, undervisning og kirkemusikk i menighetene

Kirkemøtet avsetter en ramme på kr 455,7 mill. tilsvarende endelig tildelt beløp i 2018. Prisjustering for 2019 vurderes i forhold til tildelt rammetilskudd på samme måte som i 2018.

Tilskuddsgruppe 2: Internasjonale og økumeniske organisasjoner

Kirkemøtet avsetter en ramme på inntil kr 11 000 000.

Tilskuddsgruppe 3: Andre institusjoner og kirkelige formål

Kirkemøtet avsetter en ramme på inntil kr 25 000 000, inkludert mulig prisvekst.

3. Kirkemøtet tar Kirkerådets vedtak om at tilskuddet til KIFO ikke reduseres i 2018 og 2019 til orientering.
4. Kirkemøtet tar til orientering Kirkerådets initiativ til at det igangsettes en evaluering av KIFO i samarbeid med KIFOs styre og hovedsamarbeidsparter som grunnlag for å vurdere utviklingen av grunntilskudd til KIFO.

Enstemmig vedtatt.

108 stemmeberettigede.

KM 15/18 Kirkerådets sammensetning

Saksdokument:

KM 15/18 Kirkerådets sammensetning

KM 15.1/18 Kirkerådets sammensetning – 1. innstilling

KM 15.2/18 Kirkerådets sammensetning – Endelig innstilling

Første innstilling fra komité B

Sammendrag av saksorienteringen

Ved endring av kirkeloven fra 1. januar 2017 er bestemmelsene om Kirkerådets sammensetning åpnet opp, slik at Kirkemøtet langt på vei står fritt til å bestemme sammensetningen. Kirkerådet har tidligere foreslått, med støtte fra kirkemøtekomiteen som behandlet regler for valg av Kirkeråd i 2016, at Kirkemøtet bør foreta en ny gjennomgang av reglene for valg og sammensetning av Kirkerådet før valget i 2020.

For at nye regler skal kunne anvendes ved valget av Kirkerådet i 2020, må reglene behandles av Kirkemøtet i 2019. Etter Kirkerådets vurdering er det mest hensiktsmessig å dele saken i to kirkemøtebehandlinger; 1) avklaring av Kirkerådets sammensetning i 2018 og 2) vedtakelse av nye regler for valg av Kirkerådet i 2019. Bakgrunnen for dette er at reglene for valg av Kirkerådet vil kunne utformes svært forskjellig, avhengig av hvilken sammensetning rådet skal ha.

I forlengelsen av ny kirkeordning som følge av ny lovgivning om Den norske kirke, kan det eventuelt bli behov for en ny gjennomgang av Kirkerådets sammensetning. Det vil i så fall gjelde fra valget i 2024.

Kirkerådet sendte 26. september 2017 et høringsnotat om Kirkerådets sammensetning på høring til alle bispedømmeråd, Bispemøtet, Det teologiske menighetsfakultet, Det teologiske fakultet, VID vitenskapelige høgskole, Presteforeningen, Fagforbundet teOLOgene og KA med høringsfrist 8. november 2017. På grunn av kort saksbehandlingstid, ble det innvilget utsatt høringsfrist til de høringsinstanser som søkte om det. I tillegg til høringsinstansene nevnt ovenfor, har fire biskoper avgitt selvstendige høringsuttalelser. Kirkerådet har totalt mottatt 23 høringsuttalelser.

Kirkerådet anbefaler å utvide Kirkerådet med to leke medlemmer, slik at det blir elleve leke medlemmer i rådet, ett fra hvert bispedømme, samt gi lederen av Utvalg for ungdomsspørsmål tale- og forslagsrett i rådet.

Komiteens merknader

Komiteen legger i hovedsak saksorientering til grunn.

KM 15/18 Kirkerådets sammensetning

Komiteen opplever det som utfordrende at Kirkerådets sammensetning må fastsettes før innholdet i den nye kirkeordningen er kjent. Komiteen har samtidig forståelse for at det saksbehandlingsmessig er svært krevende under Kirkemøtet 2019 å skulle fastsette både sammensetning av og valgeregler til Kirkerådet parallelt med behandlingen av ny kirkeordning. Medlemmene i komiteen har forskjellige syn på hvordan denne situasjonen best kan løses og har delt seg i et mindretall på ti personer og et flertall på elleve personer.

En viktig bakgrunn for at saken om sammensetning av Kirkerådet nå er fremmet, er at komiteen i sak KM 13/16 sluttet seg til Kirkerådets anbefaling om at Kirkemøtet skulle foreta en ny gjennomgang av reglene for valg og sammensetning av Kirkerådet før valget i 2020. Mindretallet har tatt utgangspunkt i behandlingen i sak KM 13/16 og den nevnte komitémerknaden, men mener etter en ny gjennomgang av saken at det er nødvendig å avvete beslutningen om ny sammensetning av Kirkerådet til nytt lovverk og ny kirkeordning er vedtatt. Mindretallet registrerer at Kirkerådets mandat først vil bli avklart gjennom denne prosessen, og at det da er naturlig å beslutte Kirkerådets sammensetning når dette er avklart. Mindretallet legger også vekt på at Bjørgvin bispedømmeråd, KA, Bispemøtet og Fagforbundet i sine høringssvar har gitt uttrykk for et ønske om å avvete denne beslutningen.

På bakgrunn av dette fremmer mindretallet følgende forslag til vedtak:

Kirkerådets nåværende sammensetning videreføres.

Komiteens flertall ønsker å følge opp sak KM 13/16 ved å gjennomføre den nevnte bestillingen selv om gjennomgangen må gjøres innenfor dagens lovgivning for sammensetning av Kirkerådet. Flertallet fremmer derfor forslag til ny sammensetning av Kirkerådet og ber om at det fremmes en sak om regler for valg av Kirkerådet til Kirkemøtet 2019. Flertallet er innforstått med at det kan fremkomme grunner til at Kirkerådets sammensetning må tas opp igjen når ny kirkeordning er vedtatt.

På tross av at komiteen er delt i et flertall og et mindretall i hovedtilnærmingen til saksbehandling, har komiteen i fellesskap behandlet innholdet i flertallets forslag til vedtak.

Komiteen har vurdert den samlede størrelsen av rådet, og det har fremkommet motstridende meninger om hvorvidt rådet bør utvides eller reduseres. Flere i komiteen har som utgangspunkt at rådet bør reduseres i størrelse fremfor å bli utvidet. Det ble i komiteen arbeidet med et forslag til sammensetning med et redusert antall medlemmer, men dette forslaget ble til slutt trukket. En utvidelse til elleve leke medlemmer vil kunne forenkle valgordningen og sikre at alle bispedømmer er representert i rådet, og det vil også muliggjøre at varamedlemmer for prester og leke kirkelige tilsatte kan velges fra Kirkemøtet. Det er derfor fremmet forslag om at Kirkerådet skal ha elleve leke medlemmer. Noen i komiteen fastholder likevel at det må være en overordnet målsetning at Kirkerådets størrelse på sikt blir redusert.

Komiteen har vurdert spørsmålet om hvorvidt leder av Mellomkirkelig råd, leder av Samisk kirkeråd og leder av Kirkerådets utvalg for ungdomsspørsmål bør være

medlemmer av Kirkerådet. Det var i komiteen et flertall for dette, og det er derfor tatt inn i forslaget som fremmes. Leder av Mellomkirkelig råd og leder av Samisk kirkeråd velges i dag av Kirkemøtet tilsvarende hvordan leder av Kirkerådet velges. Ved å gjøre disse to lederne til medlemmer av Kirkerådet blir de to organene disse representere, styrket. Begrunnelsen for å gjøre leder av Kirkerådets utvalg for ungdomsspørsmål til medlem ligger i et ønske om å styrke ungdomsdemokratiet.

Komiteen ser at det å gjøre leder av Kirkerådets utvalg for ungdomsspørsmål til medlem, kan skape noen utfordringer innenfor dagens lovgivning. Dette fordi kirkeloven § 25 første ledd sier at Kirkerådets medlemmer skal velges av Kirkemøtet. Det er derfor tatt inn i vedtaket at Kirkerådet blir bedt om å utrede prosedyrer for hvordan lederen av Kirkerådets utvalg for ungdomsspørsmål og dens vararepresentant formelt kan velges av Kirkemøtet. Komiteen vil også fremheve at en klar forutsetning for at leder av Kirkerådets utvalg for ungdomsspørsmål kan bli fullverdig medlem av Kirkerådet, må være at lederen for utvalget blir valgt på Ungdommens kirkemøte og blir en del av Ungdommens kirkemøtes representanter på Kirkemøtet.

I tillegg til at det er foreslått at leder av Kirkerådets utvalg for ungdomsspørsmål skal bli medlem av Kirkerådet i neste valgperiode, ønsker komiteen også at denne skal kunne få møte-, tale- og forslagsrett i resterende deler av inneværende periode. Det er derfor foreslått å gjøre de nødvendige endringer i regler for Kirkerådets virksomhet.

Komiteen mener det ikke er tilstrekkelige argumenter for at det er nødvendig med to personlige varamedlemmer. Dette anser komiteen for å være en regel som baserer seg på unntakene. Komiteen ønsker å fremheve møteplikten og foreslår derfor at det bare velges ett varamedlem. Det bemerkes i denne forbindelse at Kirkemøtet har mulighet til å gjøre suppleringsvalg dersom noen trer permanent ut av Kirkerådet. Komiteen vil også trekke frem at dersom hvert medlem har to varamedlemmer, vil en uforholdsmessig stor del av Kirkemøtet også bli involvert i Kirkerådets saksbehandling.

Komiteen ønsker at minst 20 % av Kirkerådets medlemmer skal være under 30 år, men fremmer ikke dette i forslaget til vedtak om Kirkerådets sammensetning. Komiteen mener det er bedre å vurdere en bestemmelse som sikrer dette ved behandlingen av regler for valg av Kirkerådet. Dette vil skje på Kirkemøtet 2019, og regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet vil da være fastsatt. Disse reglene legger viktige premisser for hvorvidt det er mulig å sikre at 20 % av medlemmene i Kirkerådet er under 30 år.

Komiteen vil påpeke at kategorien lek kirkelig tilsatt er upresis. Dette særlig fordi mange i denne kategorien er vigslet.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet går inn for at Kirkerådet skal bestå av 20 medlemmer, ut fra følgende føringer:
  - a. Det skal være elleve leke medlemmer, ett fra hvert bispedømme.
  - b. Det skal være en lek kirkelig tilsatt.

- c. Det skal være fire prester.
  - d. Det skal være en biskop valgt av Bispemøtet, jf. kirkeloven § 25 første ledd.
  - e. Leder av Mellomkirkelig råd, leder av Samisk kirkeråd og leder av Kirkerådets utvalg for ungdomsspørsmål skal være blant medlemmene.
  - f. Kirkerådets leder velges blant Kirkemøtets leke medlemmer.
  - g. Kirkerådets medlemmer, med unntak av leder av Mellomkirkelig råd og leder av Kirkerådets utvalg for ungdomsspørsmål, må også være medlemmer av Kirkemøtet.
  - i. Det velges ett personlig varamedlem per medlem, av og fra Kirkemøtet.
2. Kirkemøtet ber Kirkerådet om å forberede en sak om regler for valg av Kirkerådet til Kirkemøtet i 2019, som bygger på sammensetningen ovenfor.
  3. Kirkemøtet ber Kirkerådet utrede prosedyrer for hvordan lederen av Kirkerådets utvalg for ungdomsspørsmål og dens vararepresentant formelt kan velges av Kirkemøtet.
  4. Kirkemøtet fastsetter med hjemmel i lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke (kirkeloven) § 25 siste ledd følgende endringer i regler 14. november 1997 nr. 1541 for Kirkerådets virksomhet:

§ 4 nr. 6 skal lyde:

Lederen av Mellomkirkelig råd, lederen av Samisk kirkeråd *og lederen av Kirkerådets utvalg for ungdomsspørsmål* møter fast i Kirkerådet med tale- og forslagsrett.

Endringen trer i kraft fra det tidspunkt Kirkerådet bestemmer.

Plenumsbehandling 1

Dirigent: Kai Steffen Østensen
Saksordfører: Kristine Fostervold

Disse hadde ordet:

Kristine Fostervold, Harald Hegstad, Olav Myklebust, Karin-Elin Berg, Ola Smeplass, Nora Antonsen, Ingeborg Midttømme, Kari Bergsjø Karstensen, Helge Gaard, Karl Johan Kirkebø, Sondre Karstad, Kjersti Jåvold Landmark, Jostein Ådna, Sara Ellen Anne Eira, Agnes Sofie Gjeset, Marie Klakegg Grastveit, Kari Helene Skog, Kristin Gunleiksrud Raaum.

Endringsforslag

Harald Hegstad:

Linje nr. 1-16 og 22-24:

Punkt 1: Som Kirkerådets forslag.

Punkt 3: Strykes

Karin-Elin Berg:

Linje nr. 8:

Stryke punktet om leder av MKR, SKR og Ufung.

Ingeborg Midttømme:

Linje nr. 1:

Kirkerådets nåværende sammensetning videreføres.

Endring av sammensetningen behandles i lys av ny kirkeordning.

Nora Antonsen:

Linje nr. 4:

Nytt punkt b. under vedtakspunkt 1: "Minst 20% av medlemmene skal være under 30 år".

Kari Bergsjø Karstensen:

Forslag 1: Linje nr. 11:

Punkt f. - endres til: Leder velges blant Kirkemøtets medlemmer.

Forslag 2: Linje nr. 4:

Punkt 1b – Strykkes.

Karl Johan Kirkebø:

Tillegg: Kirkemøtet ber KR om å utrede alternative måter å organisere vervet som leder av Kirkerådet. Forholdet mellom forventninger til vervet, ansvar, arbeidsmengde og honorering må inngå i vurderingen. Det bør også vurderes hvordan Den norske kirke kan få rimelige og bærekraftige ordninger for godtgjøring og mulighet for frikjøp knyttet til øvrige verv innen kirkedemokratiet.

Helge Gaard:

Linje nr. 1:

Forslagsstiller ber komiteen se på muligheter til å redusere antall medlemmer i kirkerådet samtidig som det sikres at alle bispedømmeråd er representert.

Saken ble sendt tilbake til komiteen.

Endelig innstilling fra komité

Ved endring av kirkeloven fra 1. januar 2017 er bestemmelsene om Kirkerådets sammensetning åpnet opp, slik at Kirkemøtet langt på vei står fritt til å bestemme sammensetningen. Kirkerådet har tidligere foreslått, med støtte fra kirkemøtekomiteen som behandlet regler for valg av Kirkeråd i 2016, at Kirkemøtet bør foreta en ny gjennomgang av reglene for valg og sammensetning av Kirkerådet før valget i 2020.

For at nye regler skal kunne anvendes ved valget av Kirkerådet i 2020, må reglene behandles av Kirkemøtet i 2019. Etter Kirkerådets vurdering er det mest hensiktsmessig å dele saken i to kirkemøtebehandlinger; 1) avklaring av Kirkerådets sammensetning i 2018 og 2) vedtakelse av nye regler for valg av Kirkerådet i 2019.

Bakgrunnen for dette er at reglene for valg av Kirkerådet vil kunne utformes svært forskjellig, avhengig av hvilken sammensetning rådet skal ha.

I forlengelsen av ny kirkeordning som følge av ny lovgivning om Den norske kirke, kan det eventuelt bli behov for en ny gjennomgang av Kirkerådets sammensetning. Det vil i så fall gjelde fra valget i 2024.

Kirkerådet sendte 26. september 2017 et høringsnotat om Kirkerådets sammensetning på høring til alle bispedømmeråd, Bispemøtet, Det teologiske menighetsfakultet, Det teologiske fakultet, VID vitenskapelige høyskole, Presteforeningen, Fagforbundet teOLOgene og KA med høringsfrist 8. november 2017. På grunn av kort saksbehandlingstid, ble det innvilget utsatt høringsfrist til de høringsinstanser som søkte om det. I tillegg til høringsinstansene nevnt ovenfor, har fire biskoper avgitt selvstendige høringsuttalelser. Kirkerådet har totalt mottatt 23 høringsuttalelser.

Kirkerådet anbefaler å utvide Kirkerådet med to leke medlemmer, slik at det blir elleve leke medlemmer i rådet, ett fra hvert bispedømme, samt gi lederen av Utvalg for ungdomsspørsmål tale- og forslagsrett i rådet.

Komiteens merknader

Komiteen legger i hovedsak saksorienteringen til grunn.

Komiteen er delt i sin innstilling – komiteens mindretall og flertall

Komiteen opplever det som utfordrende at Kirkerådets sammensetning må fastsettes før innholdet i den nye kirkeordningen er kjent. Komiteen har samtidig forståelse for at det saksbehandlingmessig er svært krevende under Kirkemøtet 2019 å skulle fastsette både sammensetning av og valgeregler til Kirkerådet parallelt med behandlingen av ny kirkeordning. Medlemmene i komiteen har forskjellige syn på hvordan denne situasjonen best kan løses. Et mindretall i komiteen på 6 personer ønsker å gjøre endringer i rådets sammensetning nå. Et flertall i komiteen på 15 personer ønsker å videreføre den nåværende sammensetningen i Kirkerådet og avvente å gjøre endringer i Kirkerådets sammensetning til ny kirkeordning foreligger.

Resonnementet til mindretallet (6 personer) samt forslag til vedtak

En viktig bakgrunn for at saken om sammensetning av Kirkerådet nå er fremmet, er at komiteen i sak KM 13/16 sluttet seg til Kirkerådets anbefaling om at Kirkemøtet skulle foreta en ny gjennomgang av reglene for valg og sammensetning av Kirkerådet før valget i 2020. Mindretallet i komiteen ønsker å følge opp denne anbefalingen. De fremmer derfor forslag til ny sammensetning av Kirkerådet og ber om at det fremmes en sak om regler for valg av Kirkerådet til Kirkemøtet 2019. Mindretallet er innforstått med at det kan fremkomme grunner til at Kirkerådets sammensetning må tas opp igjen når ny kirkeordning er vedtatt.

Mindretallets forslag til vedtak er langt på vei identisk med Kirkerådets forslag til vedtak. Det er kun endring i vedtakspunktet om antall varamedlemmer. På dette punktet er hele komiteen samstemt i at det ikke er tilstrekkelig argumentert for at det er nødvendig med to personlige varamedlemmer. Kirkerådets forslag til regelendring virker å være basert på unntakene. Ved å vedta at det bare skal være ett varamedlem,

fremheves møteplikten. Det bemerkes i denne forbindelse at Kirkemøtet har mulighet til å gjøre suppleringsvalg dersom noen trer permanent ut av Kirkerådet. Det påpekes også at dersom hvert medlem har to varamedlemmer, vil en uforholdsmessig stor del av Kirkemøtet bli involvert i Kirkerådets saksbehandling.

Komiteens mindretall fremmer følgende forslag til vedtak:

1. Kirkemøtet går inn for at Kirkerådet skal bestå av 17 medlemmer, ut fra følgende føringer:
  - a. Det skal være elleve leke medlemmer, ett fra hvert bispedømme.
  - b. Det skal være en lek kirkelig tilsatt.
  - c. Det skal være fire prester.
  - d. Det skal være en biskop valgt av Bispemøtet, jf. kirkeloven § 25 første ledd.
  - e. Kirkerådets leder velges blant Kirkemøtets leke medlemmer.
  - f. Alle bispedømmer skal være representert i rådet.
  - g. Kirkerådets medlemmer må også være medlemmer av Kirkemøtet.
  - h. I tillegg møter lederne av Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd og Utvalg for ungdomsspørsmål i Kirkerådet med møte-, tale- og forslagsrett.
  - i. Det velges ett personlig varamedlem per medlem valgt av Kirkemøtet.
2. Kirkemøtet ber Kirkerådet om å forberede en sak om regler for valg av Kirkerådet til Kirkemøtet i 2019, som bygger på sammensetningen ovenfor.
3. Kirkemøtet fastsetter med hjemmel i lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke (kirkeloven) § 25 siste ledd følgende endringer i regler 14. november 1997 nr. 1541 for Kirkerådets virksomhet:

§ 4 nr. 6 skal lyde:

Lederen av Mellomkirkelig råd, lederen av Samisk kirkeråd *og lederen av Kirkerådets utvalg for ungdomsspørsmål* møter fast i Kirkerådet med tale- og forslagsrett.

Endringen trer i kraft fra det tidspunkt Kirkerådet bestemmer.

Resonnementet til flertallet (15 personer) samt forslag til vedtak

Flertallet i komiteen har også tatt utgangspunkt i behandlingen i sak KM 13/16 og den nevnte komitémerknaden, men mener etter en ny gjennomgang av saken at det er nødvendig å avvete beslutningen om ny sammensetning av Kirkerådet til nytt lovverk og ny kirkeordning er vedtatt. Flertallet registrerer at Kirkerådets mandat først vil bli avklart gjennom denne prosessen, og at det da er naturlig å beslutte Kirkerådets sammensetning når dette er avklart. Flertallet legger også vekt på at Bjørgvin bispedømmeråd, KA, Bispemøtet og Fagforbundet i sine høringssvar har gitt uttrykk for et ønske om å avvete denne beslutningen. Flertallet fremmer derfor forslag om at Kirkerådets nåværende sammensetning videreføres og at endring av sammensetningen behandles i forbindelse med ny kirkeordning.

Flertallet i komiteen mener forslaget til vedtak om videreføring av dagens sammensetning av Kirkerådet ikke er til hinder for at man likevel vedtar endringer i regler for Kirkerådets virksomhet slik at leder av Kirkerådets utvalg for ungdomsspørsmål kan få møte-, tale- og forslagsrett i Kirkerådet. Kirkerådets forslag til vedtakspunkt 3 er derfor tatt inn også i flertallets forslag til vedtak, som vedtakspunkt 2.

Det henvises til innstillingens forslag til vedtak bakerst i dokumentet.

Komiteens behandling av øvrige komitémerknader

På tross av at komiteen er delt i et mindretall og et flertall i hovedtilnærmingen til saksbehandling og forslag til vedtak, har komiteen i fellesskap utarbeidet komitémerknadene som følger videre.

Kirkerådets samlede størrelse

Komiteen har vurdert den samlede størrelsen av rådet. Flere i komiteen har som et utgangspunkt at rådet bør reduseres i størrelse fremfor å bli utvidet. Komiteen mener at et absolutt minimum synes å være 12 personer; én representant fra hvert bispedømme samt én biskop valgt av Bispemøtet. Komiteen ser at det med et så lite råd kan være svært krevende å få dekket alle andre representasjonshensyn samtidig som hensynet til en god valgordning ivaretas. Deler av komiteen hadde et ønske om å få frem et konkret forslag med færre medlemmer enn dagens sammensetning, i tråd også med innspill fra plenum i Kirkemøtet. Det ble relativt raskt synliggjort at et slikt forslag ville kreve mer modning og gjennomarbeiding enn de rammene et kirkemøte kunne gi. Deler av komiteen mener at i det videre arbeidet med ny kirkeordning bør det være et mål å få til en sammensetning av Kirkerådet som er så slank som mulig, samtidig som god representasjon og en tilfredsstillende valgordning blir ivarettatt. Andre momenter i kirkeordningen vil kunne påvirke hva som til slutt fremstår som en hensiktsmessig størrelse.

Særlig om lederne for Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd og Kirkerådets utvalg for ungdomsspørsmål

Komiteen har vurdert hvorvidt leder av Mellomkirkelig råd, leder av Samisk kirkeråd og leder av Kirkerådets utvalg for ungdomsspørsmål bør være medlemmer av Kirkerådet. Noen i komiteen mener at man kan få en bedre maktfordeling i kirken ved å gi stemmerett til disse tre lederne, men de har valgt ikke å fremme forslag om dette nå. Også dette bør sees i sammenheng med den nye kirkeordningen. Komiteen er ellers av den mening at rådets størrelse i liten grad har betydning for driftskostnader så lenge valget står mellom enten å gi disse tre lederne møte-, tale- og forslagsrett eller å ta dem inn som medlemmer i Kirkerådet.

Komiteen opplever at det er bred støtte for å gi leder for Kirkerådets utvalg for ungdomsspørsmål tale-, møte- og forslagsrett i Kirkerådet, og dette er tatt inn i begge forslag til vedtak. Komiteen vil fremheve at en klar forutsetning for dette må være at lederen for utvalget blir valgt på Ungdommens kirkemøte og blir en del av Ungdommens kirkemøtes representanter på Kirkemøtet.

Ungdomsrepresentasjon

Ungdommens kirkemøte har uttrykt i vedtaks punkt 6 i sak UKM 07/17 at Kirkerådets sammensetning må endres slik at det fastsettes et krav om at to av medlemmene i Kirkerådet må være under 30 år på valgtidspunktet. Hele komiteen kan stille seg bak at man skal tilstrebe at to av Kirkerådets medlemmer skal være under 30 år på valgtidspunktet. Noen i komiteen ønsker at et slikt krav skal regelfestes. Dette er ikke tatt inn i mindretallets forslag til vedtak. Så lenge kirkevalgreglene ikke sikrer et visst antall personer under 30 år i Kirkemøtet, kan en regelfesting, slik UKM ønsker, gjøre det vanskelig å få på plass gode regler for valg av Kirkerådet.

Lek kirkelig tilsatt

Komiteen vil påpeke at betegnelsen «lek kirkelig tilsatt» er upresis. Dette særlig fordi mange i denne kategorien er vigslet. Komiteen mener man i det videre utredningsarbeidet må ta hensyn til at kirken har mange vigslede ansatte som ikke er prester.

I debatten om Kirkerådets sammensetning har det blitt fremført argumenter om at det ikke er nødvendig å ha en egen plass for en lek kirkelig tilsatt, men at en lek kirkelig tilsatt eventuelt kan velges inn på en av plassene til de leke. Komiteen ser at dette er en mulig tolkning, men mener at det da samtidig åpnes for at alle plassene til de leke medlemmene i prinsippet kan fylles av ansatte. Dette mener komiteen er uheldig. Komiteen finner det derfor ønskelig å videreføre ordningen med en egen plass til en lek kirkelig tilsatt.

Kirkerådets leder

Flertallsforslaget innebærer at bestemmelsen om at Kirkerådets leder kan velges blant alle Kirkemøtets medlemmer, videreføres. Det har imidlertid vært sedvane å velge leke representanter til ledervervet. Komiteen henstiller om at denne sedvanen følges videre, og at bestemmelsen igjen vurderes når sammensetningen av Kirkerådet neste gang skal utredes.

Komiteen har også diskutert hvorvidt det er hensiktsmessig at leder av Kirkerådet også sitter i et bispedømmeråd. Dette kan skape uheldige dobbeltroller. Komiteen har diskutert hvorvidt Kirkerådets leder bør tre ut av bispedømmerådet så lenge denne innehar vervet. Også dette forholdet bør vurderes neste gang sammensetningen av Kirkerådet blir utredet.

Vervet som leder i Kirkerådet er svært omfattende, og det er viktig med tilrettelegginger som sikrer at ansatte i alle typer yrker har mulighet til å fylle vervet. Dette innebærer at det må være tilfredsstillende ordninger for honorering og nødvendig frikjøp. Komiteen ber om at det gjøres en ny vurdering av hvorvidt dagens ordninger er tilfredsstillende.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådets nåværende sammensetning videreføres. Endring av sammensetningen behandles i forbindelse med ny kirkeordning.
2. Kirkemøtet fastsetter med hjemmel i lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke (kirkeloven) § 25 siste ledd følgende endringer i regler 14. november 1997 nr. 1541 for Kirkerådets virksomhet:

§ 4 nr. 6 skal lyde:

Lederen av Mellomkirkelig råd, lederen av Samisk kirkeråd *og lederen av Kirkerådets utvalg for ungdomsspørsmål* møter fast i Kirkerådet med tale- og forslagsrett.

Endringen trer i kraft fra det tidspunkt Kirkerådet bestemmer.

Plenumsbehandling 2

Dirigent: Kai Steffen Østensen
Saksordfører: Kristine Fostervold

Disse hadde ordet:

Kristine Fostervold, Karl Johan Kirkebø, Knut Lundby, Olav Christian Rønneberg, Kari Bergsjø Karstensen, Atle Sommerfeldt, Herborg Oline Finnset, Harald Hegstad, Finn Ragnvald Huseby.

Endringsforslag fra 1. gangs behandling

Harald Hegstad:

Linje nr. 1-16 og 22-24:

Punkt 1: Som Kirkerådets forslag.

Punkt 3: Strykkes

Forslaget er delvis innarbeidet i dokumentet.

Karin-Elin Berg:

Linje nr. 8:

Stryke punktet om leder av MKR, SKR og Ufung.

Forslaget er innarbeidet i dokumentet.

Ingeborg Midttømme:

Linje nr. 1:

Kirkerådets nåværende sammensetning videreføres.

Endring av sammensetningen behandles i lys av ny kirkeordning.

Komiteen anser forslaget som ivaretatt.

Nora Antonsen:

Linje nr. 4:

Nytt punkt b. under vedtakspunkt 1: "Minst 20% av medlemmene skal være under 30 år".

Forslaget ble avvist av komiteen, men er tatt inn i merknadene til komiteen

Kari Bergsjø Karstensen:

Forslag 1: Linje nr. 11:

Punkt f. - endres til: Leder velges blant Kirkemøtets medlemmer.

Forslaget ble avvist av komiteen – opprettholdt av Bergsjø Karstensen.

Forslag 2: Linje nr. 4:

Punkt 1b – Strykkes.

Forslaget ble trukket.

Karl Johan Kirkebø:

Tillegg: Kirkemøtet ber KR om å utrede alternative måter å organisere vervet som leder av Kirkerådet. Forholdet mellom forventninger til vervet, ansvar, arbeidsmengde og honorering må inngå i vurderingen. Det bør også vurderes hvordan Den norske kirke kan få rimelige og bærekraftige ordninger for godtgjøring og mulighet for frikjøp knyttet til øvrige verv innen kirkedemokratiet.

Forslaget ble avvist av komiteen. Forslaget ble trukket.

Helge Gaard:

Linje nr. 1:

Forslagsstiller ber komiteen se på muligheter til å redusere antall medlemmer i kirkerådet samtidig som det sikres at alle bispedømmeråd er representert.

Komiteen anser forslaget som ivaretatt.

Votering

Mindretallets forslag: 66 stemmer for, 40 stemmer mot. Mindretallets forslag er vedtatt.

Kari Bergsjø Karstensen 1: Opprettholdt endringsforslag: 43 stemmer for, 63 stemmer mot.

Forslaget falt.

106 stemmeberettigede

Kirkemøtets vedtak

Kirkemøtet går inn for at Kirkerådet skal bestå av 17 medlemmer, ut fra følgende føringer:

- a. Det skal være elleve leke medlemmer, ett fra hvert bispedømme.
  - b. Det skal være en lek kirkelig tilsatt.
  - c. Det skal være fire prester.
  - d. Det skal være en biskop valgt av Bispemøtet, jf. kirkeloven § 25 første ledd.
  - e. Kirkerådets leder velges blant Kirkemøtets leke medlemmer.
  - f. Alle bispedømmer skal være representert i rådet.
  - g. Kirkerådets medlemmer må også være medlemmer av Kirkemøtet.
  - h. I tillegg møter lederne av Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd og Utvalg for ungdomsspørsmål i Kirkerådet med møte-, tale- og forslagsrett.
  - i. Det velges ett personlig varamedlem per medlem valgt av Kirkemøtet.
2. Kirkemøtet ber Kirkerådet om å forberede en sak om regler for valg av Kirkerådet til Kirkemøtet i 2019, som bygger på sammensetningen ovenfor.

3. Kirkemøtet fastsetter med hjemmel i lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke (kirkeoven) § 25 siste ledd følgende endringer i regler 14. november 1997 nr. 1541 for Kirkerådets virksomhet:

§ 4 nr. 6 skal lyde:

Lederen av Mellomkirkelig råd, lederen av Samisk kirkeråd *og lederen av Kirkerådets utvalg for ungdomsspørsmål* møter fast i Kirkerådet med tale- og forslagsrett.

Endringen trer i kraft fra det tidspunkt Kirkerådet bestemmer.

Vedtatt mot 40 stemmer.

106 stemmeberettigede.

KM 16/18 Kontrollutvalgets innstilling til Kirkemøtet vedrørende forvaltningsrevisjon, budsjett m.v.

Saksdokument:

KM 16/18 Kontrollutvalgets innstilling til Kirkemøtet vedrørende forvaltningsrevisjon budsjett mv.
KM 16.1/18 Kontrollutvalgets innstilling til Kirkemøtet vedrørende forvaltningsrevisjon budsjett mv. – første innstilling

Første innstilling fra komité F

Sammendrag av saksorienteringen

Kirkemøtet besluttet i 2017 å opprette et Kontrollutvalg for å forestå det løpende tilsyn med Kirkerådets forvaltning på sine vegne. Dette gjelder både det valgte Kirkerådet og Kirkerådets sekretariat.

Kontrollutvalget er etablert for å sikre en velfungerende egenkontroll i rettssubjektet Den norske kirke.

Kontrollutvalget gir innstilling til Kirkemøtet når Kirkemøtet skal velge revisor til å revidere Den norske kirkes årsregnskap.

Kontrollutvalget mottar kopi av revisors revisjonsberetning og avgir uttalelse om denne. Kontrollutvalget skal se til at revisors merknader blir fulgt opp.

Kontrollutvalget har i 2017 identifisert to områder der utvalget anser at det er behov for forvaltningsrevisjon. Områdene er basert gjennom utvalgets kontrollarbeid gjennom året og utvalgets egen ROS analyse i november 2017.

Kontrollutvalget foreslår for 2018 for Kirkemøtet at det foretas en gjennomgang av Kirkerådets overordnede internkontroll. Dette skal skje gjennom revisjon av hvilke systemer Kirkerådet har etablert for å sikre korrekt og tilstrekkelig rapportering, etterlevelse av lover, regler og vedtak og at Kirkerådet når de mål som er satt for den finansielle styringen.

Kontrollutvalget foreslår personvern som et ROS (risiko- og sårbarhetsanalyse) analyse prosjekt for 2018. Dette er basert på at det i 2018 kommer et nytt og strengere regelverk for behandling av personopplysninger.

Komiteens merknader

Komiteen legger saksutredningen til grunn og har følgende merknader til saken:

1. Komiteen er fornøyd med at det lages overordnede systemer for forsvarlig internrevisjon av Den norske kirke.
2. Komiteen ber om at kontrollutvalget er ekstra oppmerksomme på at et nytt og strengere regelverk for behandling av personopplysninger kan gjøre det vanskeligere å administrere tiltak, som for eksempel i barne- og ungdomsarbeidet hvor det av praktiske årsaker kan bli lagret opplysninger.

Forslag til vedtak

- 1 Kirkemøtet slutter seg til Kontrollutvalgets forslag til forvaltningsrevisjon.
2. Kirkemøtet slutter seg til Kontrollutvalgets forslag til budsjett.
3. Kirkerådet stiller ekstra midler til rådighet for kontrollutvalget ved behov.

Plenumsbehandling

Dirigent: Erling Birkedal
Saksordfører: Gunnar Gjevre

Disse hadde ordet:
Gunnar Gjevre

Votering

Enstemmig vedtatt – 105 stemmeberettigede

Kirkemøtets vedtak

1. Kirkemøtet slutter seg til Kontrollutvalgets forslag til forvaltningsrevisjon.
2. Kirkemøtet slutter seg til Kontrollutvalgets forslag til budsjett.
3. Kirkerådet stiller ekstra midler til rådighet for kontrollutvalget ved behov.

Enstemmig vedtatt.
105 stemmeberettigede.

KM 17/18 Uttalelse «Vis gjestfrihet!»

Uttalelse fra Kirkemøtet 2018.

Vis gjestfrihet!

Jesus var en flyktning. Han er fremmed, sulten, tørst og på flukt. I vår tid. I vår verden.

Mens vi i Norge nylig har feiret påske og nyter vårsola, utspiller det seg grusomme scener i Syria.

12 000 barn er døde i krigen. 22 millioner barn er på flukt fra krig og konflikt rundt om i verden. De er fra Syria, Jemen, Sør-Sudan, DR Kongo, Afghanistan og mange andre steder. Det er 65 millioner flyktninger i vår verden i dag. Det er det høyeste tallet siden andre verdenskrig. Mennesker flykter fra krig, forfølgelse, fattigdom og klimakatastrofer.

Europa lammes av økende fremmedfrykt. Gjerder settes opp. De fleste kommer seg ikke videre. Redde og slitne drives de fra skanse til skanse. Flyktningkrisen er ikke i Norge. Vi tok imot ca. 3000 kvoteflyktninger i fjor. Flyktningene kommer til Hellas, Italia, Libanon, Uganda og andre naboland til de konfliktfylte områdene.

Mange menigheter i Europa og i Norge har de siste årene vist nestekjærlighet og skapt trygge møteplasser for mennesker på flukt. Vår tro og vårt liv er blitt utfordret og beriket gjennom disse møtene. Mange har tatt opp kampen for flyktningenes rettigheter, som Kirkens Nødhjelp som bidrar med livsviktig arbeid i Syria, Sør-Sudan og flere andre land. Gjennom Det lutherske verdensforbund støtter kirken årlig nær 3 millioner flyktninger. Vi er del av verden og vi må ta vår del av ansvaret for mennesker som lider, selv om det kan koste. Kirken er en håpsbevegelse. Den skal være en protestbevegelse mot urett. Det er mange som er redde, men den oppstandne Jesus sa til sine disipler: Frykt ikke! Fatt mot!

I en verden der mange lider er ikke svaret å distansere seg fra lidelsene og bygge murer. Kirken kan ikke leve med det!

Derfor sier vi til folk og menigheter:

Vis gjestfrihet! Vær håpets stemme og hender!

Vis mot og engasjement, i lokalsamfunnet og i samfunnsdebatten!

Kjære statsminister:

Vær modig! Vis gjestfrihet i ord og handling. Sørg for en anstendig flyktning - og asylpolitikk.

Det dere gjør mot en av disse mine minste gjør dere mot meg, sa Jesus til oss.

Enstemmig vedtatt.

104 stemmeberettigede.

Deltakere på Kirkemøtet 2018

Kirkemøtets medlemmer og møtende varamedlemmer

Etternavn	Fornavn	Representant for
Alstad	Gunhild Tomter	Hamar
Andersen	Anne Brun	Borg
Andreassen	Gunhild M	Nord-Hålogaland
Antonsen	Nora	Ungd. kirkemøte
Antonsen	Pål	Borg
Arnesen	Martin Ivar	Stavanger
Baartvedt	Nora Sætre	Bjørgvin
Berg	Karin-Elin	Borg
Bergrabb	Gro	Sør-Hålogaland
Birkedal	Erling	Borg
Bjerkestrand	Geir Ivar	Agder & Telemark
Bjåstad	Kristine	Sør-Hålogaland
Boge	Kjersti Brakestad	Bjørgvin
Bonden	Ole Kristian	Hamar
Brandsgård	Merete Bekkeseth	Tunsberg
Braut	Sofie	Stavanger
Breian Hedberg	Ingjerd	Tunsberg
Brennsæter	Jofrid	Oslo
Bruholt	Jon Roar	Nidaros
Brun	Reimar	Sør-Hålogaland
Byfuglien	Helga Haugland	Preses
Dahl	Per Arne	Tunsberg
Dalheim	Anne	Nord-Hålogaland
Dekko	Kjellfred	Tunsberg
Drangsholt	Kjetil	Agder & Telemark
Dyrud	Marianne Kjøllesdal	Hamar
Døsvik	Alex Ramstad	Nidaros
Eidesen	Katja	Oslo
Eira	Sara Ellen Anne	Samisk kirkeråd
Elvemo	Ann Christin	Nord-Hålogaland
Endal	Gunnstein	Hamar
Enger	Anne	Borg
Eriksen	Christel B	Nord-Hålogaland

Etternavn	Fornavn	Representant for
Espeland	Gyrid	Stavanger
Evang	Anne Berit	Oslo
Finnset	Herborg Oline	Nidaros
Fiske	Solveig	Hamar
Foss	Jørgen	Oslo
Fostervold	Kristine	Sør-Hålogaland
Furuseth	Line Lappegård	Tunsberg
Gaard	Helge Sylfest	Stavanger
Gjertsen	Anne Jorid	Sør-Hålogaland
Gjeset	Agnes Sofie	Nidaros
Gjevre	Gunnar	Hamar
Grahl-Jacobsen	Lill Tone	Tunsberg
Grastveit	Marie Klakegg	Stavanger
Grevstad	Ole Martin	Møre
Haanæs	Vidar	Menighetsfakultetet
Hauge	Harald	Nidaros
Hegstad	Harald	Oslo
Helgesen	Svein	Stavanger
Hermstad	Marit	Sør-Hålogaland
Hummelvoll	Linn Strømme	Tunsberg
Huseby	Finn Ragnvald	Hamar
Høsøien	Jon	Nidaros
Håve Smørvik	Silje	Ungd. kirkemøte
Lande	Hilde Vatne	Møre
Jusnes	Ann-Helen	Sør-Hålogaland
Jønsson	Nils Enar Bertil	Nidaros
Karstad	Sondre	Tunsberg
Karstensen	Kari	Sør-Hålogaland
Kirkebø	Karl Johan	Bjørgvin
Kiærbech	Henrik M	Nord-Hålogaland
Klevberg	Oddhild	Nord-Hålogaland
Kopperstad	Rikke E. Grevstad	Møre
Krogh	Kai	Nord-Hålogaland
Kvisberg	Torunn Elise	Hamar
Landmark	Dag	Hamar
Landmark	Kjersti	Ungd. kirkemøte
Lindøe	Ida	Bjørgvin
Lundby	Knut	Oslo
Lupton	Beate S	Nord-Hålogaland
Lægdene	Stig	Nord-Hålogaland
Melhus	Karen Helene Bøhn	Agder & Telemark
Midthun	Ole	Hamar

Etternavn	Fornavn	Representant for
Midttømme	Ingeborg	Møre
Mikkelsen	Arild	Tunsberg
Morland	Egil	Bjørgvin
Myklebust	Olav	Møre
Mysen	Solveig Julie	Borg
Myskja	Arne Jon	Stavanger
Mæland	Bård	Misjonshøgskolen VID
Nordeide	Inger Helene T.	Bjørgvin
Nordhaug	Halvor	Bjørgvin
Nødland	Torhild	Stavanger
Olsen	Jan Olav	Agder & Telemark
Orten	Per Eilert	Møre
Osberg	Maja Andresen	Borg
Raaum	Kristin Gunleiksrud	Oslo
Rabbevig	Frode	Møre
Reinertsen	Stein	Agder & Telemark
Rønneberg	Olav Christian	Møre
Sandaker-Nielsen	Gard Realf	Oslo
Sandmæl	Kristine	Sør-Hålogaland
Selvik	Helene	Borg
Skjøtskift	Kristin	Oslo
Skog	Kari Helene	Nord-Hålogaland
Smemo	Aud Sunde	Agder & Telemark
Smeplass	Ola	Sør-Hålogaland
Solstrøm	Kurt	Sør-Hålogaland
Sommerfeldt	Atle	Borg
Stranden	Tone Louise	Oslo
Sæther	Anne Berit Skjerve	Nidaros
Sørvik	Ann Kristin	Møre
Tokheim	Eva Marie	Agder & Telemark
Torvik	Rønnaug	Agder & Telemark
Tønnesen	Aud Valborg	Teologisk fakultet
Utgård	Therese Kristin Børnes	Møre
Veiteberg	Kari	Oslo
Vikre	Marit Sofie Teistedal	Stavanger
Westermoen	Thore	Agder & Telemark
Winsnes	Per	Nidaros
Winther	Gunnar	Nidaros
Wirak Onsrud	Henrik	Ungd. kirkemøte
Øiestad	Vemund Atle	Bjørgvin

Forfall

Anda	Lars Tore	Stavanger
Andersen	Leif Christian	Stavanger
Anti	Stein-Erik	Nord-Hålogaland
Berg	Stian	Agder og Telemark
Bransfjell	Nils Tony	Nidaros
Braut	Ivar	Stavanger
Dale	Berit Nøst	Bjørgvin
Dørum	Odd Einar	Oslo
Fredly	Anette	Møre
Godø	Runar	Borg
Haugland	Bergit	Agder og Telemark
Haukalid	Rolf Magne	Stavanger
Hofsøy	Marta	Nord-Hålogaland
Holm	Trude	Nidaros
Husa	Beate	Bjørgvin
Jenssen	Maren Elgsaas	Møre
Kaslegard	Ingvild	Tunsberg
Kongshavn	Aslaug Louise	Stavanger
Lindøe	Ida	Nidaros
Nordkvelde	Heidi	Tunsberg
Ranberg	Margareth	Sør-Hålogaland
Skadal	Marianne	Borg
Slungård	Anne Kathrine	Nidaros
Økland	Marius	Bjørgvin
Øygard	Olav	Nord-Hålogaland

Representanter fra Ungdommens Kirkemøte

Antonsen	Nora
Landmark	Kjersti
Smørvik	Silje Håve
Wirak Onsrud	Henrik

Representanter fra de teologiske fakultetene

Haanes	Vidar L.	Det teologiske menighetsfakultet
Mæland	Bård	VID vitenskapelige høyskole
Tønnesen	Aud Valborg	Teologisk fakultet, UiO

Sekretariatet

Aarflot, Andreas Henriksen
Akerø, Hans Arne
Aksøy, Kristine
Aleksandersen, Risten Turi
Andersen, Vidar
Bekkelund, Ole Inge
Bondevik, Kjetil
Dehlin, Liv Janne
Dybvig, Ingeborg
Ebbestad, Didrik Østerholt
Ekeberg-Andersen, Kristine
Eide, Anders B.G.
Engeseth, Karen Marie
Fagerli, Beate
Fagermoen, Jan Rune
Follesø, Miriam Stålsett
Frydenlund, Kristin
Hovi, Aud Karin
Hvidsten, Hans Øyvind

Johnsen, Jens-Petter
Kolbjørnsrud, Kjersti
Kvilesjø, Svend Ole
Lalim, Ivar B.
Langkaas, Randi
Midttun, Jørund Ø.
Myhre, Kristian
Myrholt, Turid
Onsund, Margit Aas
Røsæg, Gerd Karin
Skjeldal, Kristian
Tjelle, Einar
Vartdal, Sissel
Våje, Per Ivar
Welden, Tone Helene
Westermoen, Gunnar
Wirgenes, Paul Erik

Komiteenes sammensetning

L	=	lek	LK	=	lek kirkelig tilsatt
G	=	geistlig	B	=	biskop
D	=	rep. fra Døvekirken	S	=	samisk medlem
SKR	=	leder i Samisk kirkeråd	(blank)=	=	representant uten stemmerett

Kirkemøtet 2018 var fordelt på komiteene A-F.

Komité A – Gudstjeneste og evangelisering

KM 09/18 Endring av forskrift om Den norske kirkes medlemsregister

KM 11/18 Rapport og veivalg for Den norske kirkes kunst- og kultursatsing

Andreassen, Gunhild	L	Nord-Hålogaland
Antonsen, Nora		UKM
Berg, Karin-Elin	L	Borg
Bergrabb, Gro	LK	Sør-Hålogaland
Bonden, Ole Kristian	G	Hamar
Brandsgård, Merete Bekkeseth	L	Tunsberg (vara for Nordkvelde)
Baartveit, Nora	L	Bjergvin
Eidesen, Katja	D	Oslo
Finnset, Herborg Oline	B	Nidaros
Grastveit, Marie Klakegg	L	Stavanger
Grevstad, Ole Martin	L	Møre (vara for Fredly)
Hauge, Harald	G	Nidaros
Kopperstad, Rikke Elisabeth	L	Møre
Krogh, Kai	L	Nord-Hålogaland
Nordhaug, Halvor	B	Bjergvin
Nødland, Torhild	L	Stavanger (vara for Haukalid)
Sandaker-Nilsen, Gard-Realf	L	Oslo
Sandmæl, Kristine	G	Sør-Hålogaland
Østensen, Kai Steffen	L	Agder og Telemark
Aanstad, Steinar	L	Tunsberg

Komité B – Undervisning, diakoni og samfunnsspørsmål

KM 07/18 Visjonsdokument 2019-2022

KM 15/18 Kirkerådets sammensetning

Antonsen, Pål	L	Borg (vara for Skadal)
Bjerkestrand, Geir Ivar	LK	Agder og Telemark
Braut, Sofie	L	Stavanger
Brennsæter, Jofrid	L	Oslo
Bruholt, Jon Roar	L	Nidaros
Melhus, Karen Helene Bøhn	L	Agder og Telemark (vara for Haugland)

Dahl, Per Arne	B	Tunsberg
Døsvik, Alex Ramstad	L	Nidaros
Elvemo, Ann Christin	G	Nord-Hålogaland
Endal, Gunnstein	LK	Hamar
Fostervold, Kristine	L	Sør-Hålogaland
Furseth, Line Lappegård	L	Tunsberg
Gjertsen, Anne Jorid	L	Sør-Hålogaland
Lande, Hilde Vatne	L	Møre (vara for Elgsaas Jenssen)
Klevberg, Oddhild	LK	Nord-Hålogaland
Midthun, Ole	L	Hamar
Myskja, Arne Jon	L	Stavanger (vara for Kongshavn)
Mæland, Bård		VID
Nordeide, Inger Helene T.	L	Bjørgvin
Onsrud, Henrik Wirak		UKM
Sommerfeldt, Atle	B	Borg
Smemo, Aud Sunde	G	Agder og Bjørgvin
Stranden, Tone Louise	LK	Oslo

Komité C – Økonomi og kirkeordning

KM 14/18 Kirkemøtets fordeling av midler for 2019 og orientering om budsjett for 2018

KM 06/18 Regler for valg av menighetsråd og regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet

Alstad, Gunhild Tomter	L	Hamar
Dekko, Kjellfred	LK	Tunsberg
Enger, Anne	L	Borg
Espeland, Gyrid	L	Stavanger
Hedberg, Ingjerd Breian	L	Tunsberg
Helgesen, Svein	L	Stavanger (vara Leif Christian Andersen)
Kvisberg, Torunn Elise	L	Hamar
Lægdene, Stig	B	Nord-Hålogaland (vara for Øygaard)
Solstrøm, Kurth	S	Sør-Hålogaland (vara for Ranberg)
Reinertsen, Stein	B	Agder og Telemark
Rabbevåg, Frode	L	Møre
Selvik, Helene	G	Borg
Skjøtskift, Kristin	L	Oslo
Smørvik, Silje Håve		UKM
Sørvik, Ann Kristin	L	Møre
Tokheim, Eva Marie	L	Agder og Telemark (vara for Stian Berg)
Winther, Gunnar	LK	Nidaros
Øiestad, Vemund Atle	L	Bjørgvin

Komité D – Kirkeordning

KM 10/18 Kirkemøtets behandling av fremtidig lovgivning om tros- og livssynssamfunn

KM 12/18 Endring i regler gitt av Kirkemøtet

Arnesen, Martin Ivar	G	Stavanger (vara for Anda)
Birkedal, Erling	L	Borg
Byfuglien, Helga Haugland	B	BM
Evang, Anne Berit	G	Oslo
Gjeset, Agnes Sofie	L	Nidaros
Hegstad, Harald	L	Oslo
Høsøien, Jon	L	Nidaros (vara for Holm)
Hummelvoll, Linn Strømme	G	Tunsberg
Karstensen, Kari Bergsjø	L	Sør-Hålogaland
Kiærbech, Henrik Magnus	L	Nord-Hålogaland
Kirkebø, Karl Johan	L	Bjørgvin
Landmark, Dag	L	Hamar
Landmark, Kjersti Jåvold		UKM
Lundby, Knut	L	Oslo (vara for Dørum)
Lupton, Beate S.	L	Nord-Hålogaland
Midttømme, Ingeborg	B	Møre
Myklebust, Olav	L	Møre
Smeplass, Ola	L	Sør-Hålogaland
Sæther, Anne Berit Skjerve	L	Nidaros
Tønnesen, Aud Valborg		TF
Westermoen, Thore	L	Agder og Telemark

Komité E – Personal, arbeidsgiverspørsmål og utdanning

KM 05/18 Ordning for utpeking av biskop

KM 13/18 Videreføring av Kirkelig utdanningscenter nord

Bjåstad, Kristina	L	Sør-Hålogaland
Eriksen, Christel B	L	Nord-Hålogaland
Fiske, Solveig	B	Hamar
Grahl-Jacobsen, Lill Tone	L	Tunsberg
Hermstad, Marit	L	Sør-Hålogaland
Huseby, Finn Ragnvald	L	Hamar
Haanes, Vidar		MF
Jusnes, Ann-Helen Fjeldstad	B	Sør-Hålogaland
Mikkelsen, Arild	L	Tunsberg (vara for Kaslegard)
Morland, Egil	L	Bjørgvin (vara for Økland)
Mysen, Solveig Julie	L	Borg
Olsen, Jan Olav	L	Agder og Telemark
Orten, Per Eilert	G	Møre
Raaum, Kristin Gunleiksrud	L	Oslo
Torvik, Rønnaug	L	Agder og Telemark
Vikre, Marit Sofie Teistedal	LK	Stavanger
Winsnes, Per	L	Nidaros
�dna, Jostein	L	Stavanger

Komité F – Informasjon, urfolk, internasjonale og økumeniske forhold
KM 08/18 Ordning for samisk kirkelig valgmede
KM 16/18 Melding om Kontrollutvalgets arbeid i 2017

Andersen, Anne Brun	L	Borg
Boge, Kjersti Brakestad	G	Bjørgvin
Brun, Reimar	L	Sør-Hålogaland
Dalheim, Anne	L	Nord-Hålogaland (vara for Hofsøy)
Drangsholt, Kjetil	L	Agder og Telemark
Dyrud, Marianne Kjøllesdal	L	Hamar
Eira, Sara Ellen Anne		Samisk Kirkeråd
Foss, J�rgen	L	Oslo
Gjevre, Gunnar	L	Hamar
Gaard, Helge	B	Stavanger (vara for Braut)
J�nsson, Bertil	S	Nidaros (vara for Bransfjell)
Karstad, Sondre	L	Tunsberg
Osberg, Maja Andersen	L	Borg
Rønneberg, Olav Christian	LK	Møre
Skog, Kari Helene	L	Nord-Hålogaland
Utgård, Therese Kristin Børnes	L	Møre
Veiteberg, Kari	B	Oslo

Gjester

Fra regjering/storting/dep

Skei Grande, Trine
Bekkevold, Geir Jørgen, nestleder
Hjorthaug, Torbjørn Backer
Lindseth, Mona Melanie

Kulturminister
Familie- og kulturkomiteen
Avdelingsdirektør
Politisk rådgiver

Lokale representanter

Mjøen, Odd Inge, fylkesordfører
Amundsen, Torstein, sokneprest
Schrøder, Jan, menighetsforvalter
Ottervik, Rita, ordfører
Lerdahl, Beate Iren, kapellan
Jepsen, Ragnhild, domprost
Bjerkestrand, Steinar, leder

Trøndelags fylkeskommune
Nidaros Domprosti
Nidaros Domprosti
Trondheim kommune
Nidaros Domkirke og Vår Frues Menighet
Nidaros Domkirke
Nidaros restaureringsarbeider

Andre kirkelige representanter

Aakre, Dag, daglig leder
Høiberg, Camilla, kirkeverge
Bredvei, Roar, døveprost

Kirkens bymisjon Trondheim
Døvekirken
Døvekirken

Stiftsdirektører

Bjerkeli, Per Johan
Skomedal, Steinar
Jonassen, Jan-Kjell
Knutsen, Freddy
Fjelltveit, Jan Ove
Stenersen, Oddgeir
Karlsaune, Gunn
Sandnes, Elise
Vistnes, Jorunn Kraft
Storhaug, Bjørn Olaf
Andersen, Rolf Simeon

Borg Bispedømme
Agder og Telemark bispedømme
Sør-Hålogaland bispedømme
Hamar bispedømme
Bjørgvin bispedømme
Nord-Hålogland bispedømme
Nidaros bispedømme
Oslo bispedømme
Stavanger bispedømme
Møre bispedømme
Tunsberg bispedømme

Diakonale institusjoner

Torp, Elisabeth, daglig leder/prest
Theis, Jørn-Henning, adm.direktør
Christensen, Benita, direktør
Lium, Kjersti, styremedlem
Grumstad, Hilde Løwén,
organisasjonsdiakon

Kirkelig ressursenter mot vold og seksuelle overgrep
Haraldsplass Diakonale Stiftelse
Stiftelsen Kirkens familievern
KABB

KABB

SMM og mer

Huseby Jeffrey, generalsekretær

Det norske misjonsselskap

Barne/ungdomsorganisasjoner

Magelsen, Øystein, Generalsekretær

Skagemo, Agnes E.

Mikalsen, Øyvind, kontor

KFUK-KFUM

Søndagsskolen Norge

Ung kirkesang

Økumenikk

Refsdal, Knut, generalsekretær

Skullerud Jarle, synodeleder

Joys, Ingrid Rosendorf, generalsekretær

Thorsen, Britt Strandlie

Milje, Dag Tormod, hovedverneombud

Nordiske søsterkirker

Abildgaard, Søren, formand

Dahlqvist, Emma Hansen

Enarsson, Maria

Warmland, Nils

Norges Kristne Råd

Den Evangelisk Lutherske Frikirke

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn i Norge,

STL

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn i Norge,

STL

Vernetjenesten

Landsforeningen af Menighedsråd

Svenske kyrkan

Svenske kyrkan

Svenske kyrkan

Yrkes/fagorganisasjoner

Huuse, Ole Johs., generalsekretær

Enstad, Martin, leder

Onsrud, Michael, kirkefagsjef

Yrke, Ingvild, leder

Arnesen, Stig-Jørund B., leder

Moe, Ragna Sofie Grung, hovedstillitsvalgt

Rong, Solfrid, hovedstillitsvalgt

Bergkåsa, Randi

Milje, Dag Tormod, hovedverneombud

Presteforeningen

Presteforeningen

Fagforbundet - seksjon kirke, kultur og oppvekst

Norges Kristelige Studentforbund

Fagforbundet TeoLOGene

Akademikerne Dnk

Parat Dnk

Det norske Diakoniforbund

Andre organisasjoner

Gading, Olav

Meyer, Ole-Wilhelm, direktør

Fjogstad, Åse

Øverland, Marianne Uri, direktør

Hougsnæs, Marit Halvorsen, direktør

Toyomasu, Ragnhild Øyen, markedssjef

Olsen, Bernt G, bibelmisjonsleder

Brottveit, Ånund, forskningssjef

Malterud, Hege H., styreleder

Dvergastein, Tore, seniorrådgiver Kultur

Halle, Ragnhild, kulturrådgiver

Opplysningsvesenets fond

K-stud

IKO

KA

Kirkens Nødhjelp

Bibelselskapet

KIFO

KA

Tunsberg bispedømme

Stavanger bispedømme

Øvrige programinnslag

Gudstjeneste og morgenbønn

Hver morgen ble det avholdt morgenbønn i plenumsalen, utenom søndag, da det var gudstjeneste i Nidarosdomen.

Taler, prekener og hilsener

Kirkerådsleder Kristin Gunleiksrud Raaums tale

Kjære alle sammen

Et varmt vel møtt til Kirkemøtet. Et særlig velkommen til dere som er gjester.

KIRKEN OG SAMFUNNET

Hvis jeg skulle la mitt inntrykk av situasjonen for Den norske kirke fullt ut formes av medieoppslag, tror jeg at jeg ville bli temmelig nedslått. For her tegnes er ganske systematisk bilde av en kirke som er per nedadgående. En kirke hvis storhetstid bare er et fjernt halvvisst minne, mest til glede for nostalgikere og noen trassige kirkeledere som nekter å se sannheten i øynene. Men ryktet om folkekirkens død er betydelig overdrevet, Det er ikke sant at kirker står tomme - i påske som ellers i året, det er ikke sant at kirken med nødvendighetens seiglivede kraft er på vei mot en langsom avvikling, Det er ikke sant at samfunnet er blitt gjennomsekularisert, der tro er noe fremmed. Jo, verden er i en voldsom endring. Men saken er jo at vi skal være en kirke midt i denne endringen. Vi skal stå midt i verden og holde lyset tent. Vi skal også være en motstemme, midt i narsissismens tidsalder. Midt i en tid der det meste av sentrifugalkraften handler om det som er utenpå. Midt i en tid med brutalisering av den offentlige debatten, der det har skjedd en parallellforskyvning, der utsagn som for noen år siden aldri ville blitt uttalt offentlig, nå fremføres uten blygsel.

Jo, vi har statistikker med synkende tall i både medlemsandel og kirkelige handlinger. Det som bekymrer meg mest, er nedgang i dåpstallene. Vi må fortsette jobben med å forstå hva det handler om. Men det er mange, mange som behøver glimt av Gud, og som søker til kirken. Som trenger mer himmel på jorda. Vi er ikke en kirke på defensiven, fordi budskapet er offensivt og frigjørende. Utviklingen for kirken er derfor ikke gitt. Den skapes. Den skapes i mediebildet. Og den skapes av oss. Kirken er forpliktet til å fortelle om Jesus. Om hans åpenhet mot mennesker. Vi er forpliktet av Jesu egen programtale, når han sier: «Herrens ånd har salvet meg til å forkynne et godt budskap for fattige, for å rope ut at fanger skal få frihet og blinde få synet igjen, for å sette undertrykte fri, og rope ut et nådens år fra Herren». Derfor har vi en trassig tro, derfor holder vi lyset tent. Vi må tro på vår egen fortelling – og denne troen må stadig fornyes. Den kirke som ikke vil endring, har gitt opp.

Kirken er bærer av både historisk og levende kulturarv. Den er bærer av de lange linjer og dagsaktuell, levende tro. Vi skal ikke skamme oss over at vi er en del av en kristen kultur og tradisjon. Tvert om, vi har mye å være stolte av her i landet, både de av oss som har lange røtter og de av oss som har litt kortere røtter. Men ikke slik at vi skal bruke tradisjon og verdier MOT andre grupper. Vi kan trygt stå oppreist og snakke om kulturarv og tradisjon. Men aldri på en banaliserende, ekskluderende eller brutaliserende måte.

Og vi må alltid være oss bevisst at det ikke lenger finnes en kristen enhetskultur i Norge. Den er i løpet av det siste hundreåret avløst av et stadig større mangfold i trosforestillinger og livssyn, i religiøse kulturuttrykk, tradisjoner og skikker. En økende andel av befolkningen regner seg som ikke-religiøse og har ingen tilknytning til et bestemt tros- eller livssynssamfunn. Den norske kirke hadde i 2017 3,7 millioner medlemmer. (Til sammenligning: Det som regnes som Norges største folkebevegelse, idretten, har drøyt 2 millioner medlemmer.) I 1970 var det 3,6 millioner medlemmer. Det er ANDELEN som har sunket. I 1970 var 94% av befolkningen medlemmer i Den norske kirke. I dag er det 71%. Det norske samfunnet er blitt mye mer mangfoldig. Det er ingen trussel, hverken for samfunnet eller for kirken.

Samfunnet har endret seg mye – også på livssynsfeltet. Dette må kirken møte på en offensiv måte. Den norske kirke har en selvsagt plass midt i livssynsmangfoldet. Tro og livssyn har en naturlig plass i det offentlige rom. Det er helt avgjørende nå – dersom kirken skal være relevant og interessant også i fremtiden, at dette erkjennes og anerkjennes – ikke som en trussel, men som en realitet. Vi må jobbe offensivt, strategisk, men også lydhørt, for å finne en naturlig plass.

Prinsippet om likebehandling vil utgjøre rammene for tros og livssynspolitikken. Innen disse rammene skal kirken finne sin rolle, den har en spesiell stilling i kraft av sin oppslutning og sin historie.

Vi skal på dette kirkemøtet komme med en uttalelse til forslaget til ny lov for tros- og livssynssamfunn. Den norske kirke har noen oppgaver den utfører for samfunnet. Omtrent som NRK. Slik er den til stede for flere enn sine medlemmer. Dette gjelder også i et livssynsåpent samfunn. Vi er fortsatt en majoritetskirke. Og vi skal finne vår plass midt i det livssynsåpne samfunn. Ikke utenfor. Vi skal fungere innenfor rammen av likebehandlingsprinsippet. Og vi har – i kraft av vår posisjon og størrelse et spesielt ansvar for å være rollebevisst og ryddig. Vår majoritetsposisjon forplikter oss både til å ivareta egne medlemmer og til å bidra konstruktivt inn i samfunnsdebatten. Vi vil bidra til at vi i enda større grad vil se tro og livssyn i det offentlige rom og i den offentlige debatt. Jeg mener at tros- og livssynsnorge trenger at Den norske kirke ikke trekker seg ut og har nok med sitt eget. Det er viktig at Den norske kirke er solidarisk og står sammen med andre tros- og livssynssamfunn, der vi kan. Vi skal både kjempe for best mulig rammebetingelser for en bred folkekirke som er tilstede over hele landet. Og vi skal bidra til likebehandling. Om kirken forskanser seg og tillater seg å være nærsynt på egen rolle, har vi gitt fra oss muligheten til å være offensivt med som en viktig premissleverandør for fremtidens religionspolitikk. Derfor kan vi i tiden fremover både snakke om å bygge en fortsatt bred folkekirke som majoriteten hører til og støtte aktivt opp om livsbetingelser for alle tros- og livssynssamfunn.

Folkekirken er ikke først og fremst kvantitet og statistikker, den er teologisk begrunnet. Den består av alle dømte – og det er et ufravikelig prinsipp. Vi skal være en bred folkekirke, kirken må være låvedøråpen! Og denne låvedøråpne kirken har et budskap som borer i dypet. Som

Erik Bye en gang sa: «Det er en grusom misforståelse at man må være intetsigende for å være folkelig.» Folkekirken er ikke intetsigende. Det kan den aldri bli. Kirken handler om to ting: Gud og folk. Derfor forkynner vi evangeliet OG engasjerer oss i samfunnet. Det er ingen motsetning her. Vi skal som kirke ikke velge mellom å være åndelig og ta ansvaret for å være bærer av en lang tradisjon og det å være opptatt av menneskers liv og vilkårene for dette. Samfunnsoppdraget springer rett ut av evangeliet.

Vi har kirker i nesten alle lokalsamfunn i hele landet. Kirken er et blikkfang. Synlig til stede. Og over hele landet har vi kirkelig tilsatte som gjør en innsats. Vi har kirkemusikere som driver barnekor, vi har diakoner som lager kontaktpunkter for flyktninger og eldretreff, vi har prester som har en åpen dør for dem som trenger å snakke, vi har kateketer som lærer ungdommer å gjøre korsets tegn og sitte helt stille og lytte med hele sjela mens organisten spiller Ave Verum Corpus. Som Jan Bøhler sa til VL i går: «Kirken er rett og slett en bærebjelke i lokalmiljøet som jeg vanskelig ser hvordan vi skal greie oss uten.» Ikke minst: alle, alle dem som gjør en innsats for å skape gode og trygge lokalsamfunn. For eksempel sokneprest Silje Kivle Andreassen på Holmlia som krevde i en kronikk at lokalpolitikere kom på banen med akutte tiltak for å bekjempe kriminaliteten i bydelen. Hun begrunnet engasjementet slik: «Vi er opptatt av å være kirke i nærmiljøet. Å bruke stemmen er i kjernen av oppdraget.»

Eller som diakon Signe Myklebust i Fjell og Strømsgodset menigheter, som lar asylsøkere bo i leiligheten sin, og sier: «Det handler om å materialisere troen.» Til alle politikere som måtte lytte vil jeg gjerne si: Kirke er en rimelig måte å bygge trygge lokalsamfunn på. Og mer enn det, å satse på aktive tros- og livssynssamfunn er å bidra til trygge, transparente lokalsamfunn. Det ligger i religioner og livssyns vesen at vi stiller opp for hverandre. Vi har sett det i kirkehistorien, alt fra klostre som drev sykehus, til misjonsbevegelsens sosiale engasjement, til Seljordbevegelse og Korsveibevegelse. Og vi ser det i dag – blant annet gjennom oppegående kirkelige medarbeidere som tar ansvar for sitt nærmiljø – ikke bare for flokken sin, men for alle som bor og lever på stedet. Takk til Silje og Signe og alle dere som gjør så mye for stedet sitt.

Troen leves først og fremst lokalt – uansett religiøs tilhørighet. Også andre tros- og livssynssamfunn spiller en viktig rolle i mange lokalsamfunn, med sine tilbud og arrangementer. Tro og livssyn er sentralt i veldig mange menneskers liv, det er en essensiell del – og en eksistensiell del - av det å være menneske. Vi må tenke tro og livssyn som en ressurs både i lokalsamfunn og i storsamfunn. Et tros- og livssynsåpent samfunn anerkjenner at tros- og livssynssamfunn er samfunnsinstitusjoner som opprettholder, bygger og utvikler fellesskap.

FOLKEKIRKEN

Kirken bygges av levende stener. Og det er oss – alle døpte. Slik bærer vi sammen en folkekirke som er til stede over alt i hele landet - med sine ritualer, trosunivers, barmhjertighet og håp. Slik er den også til stede i menneskers liv. Sammen bærer vi kirken – og kirken bærer for oss.

Og slik er kunsten viktig i kirken. Den er en nødvendig del av kirkens nervesystem og sanseapparat. Kirken trenger kunsten – og den trenger kunstnere som med sin kropp og sin ånd skaper og re-skaper. Med sin kunst lar de evangeliet piple frem gjennom sprekke og prege og berøre oss på stadig nye måter. Kunsten skal ikke bare bekrefte, kunsten skal provosere og være en profetisk røst. Kirken er nå landets nest største kunstarena – etter

kulturhusene. Kirkemusikerne skaper levende kulturliv – og dermed levende lokalsamfunn over hele landet. Dette må støttes og anerkjennes av både kirke, samfunn og av bevilgende myndigheter. Kirkebygningen, kirkerommet og kirkegården er unike rom for kunstopplevelse. Kirken bør aldri være redd for å stå fram med sin egenart, midt i det allmenne kunstlivet. Samtidig sørger kunsten for et nødvendig brudd med tradisjon, med det behagelige, med det konforme. Kunstnere sørger for fornyelse og regelbrudd. Det er ikke mulig å ha en instrumentell holdning til kunsten. Den må raust og respektfullt ønskes velkommen på egne premisser. Slik vil også kunsten bidra til å slippe løs Den hellige ånd.

Jeg er generelt optimist på vegne av Den norske kirke. Men fremtidens kirke skjer ikke av seg selv. Den skapes gjennom strategi, handlinger og vedtak. Men fremfor alt skapes den ved lokal tilstedeværelse. For en levende og bred folkekirke i fremtiden, tror jeg det er særlig tre forhold som er avgjørende:

For det første er det kirkelige handlinger. De handler om liv som leves og avsluttes. Om det nye livet som bæres inn, om å begynne på voksenlivet, om å få love evig troskap overfor den man elsker, om å bæres ut av livet. I disse handlingene som markerer livets dybde og ytterpunkter, vises kirken tillit. Derfor må det være med troverdighet og lydhørhet vi som kirke får skape rammen og innhold i disse øyeblikkene av Guds nåde. Skal vi formidle Guds nåde, må vi også være lydhøre for folks liv. Og vi må være lydhøre for deres behov -spesielt i de kirkelige handlingene.

For det andre er det kirkebygget – midt i lokalsamfunnet, der det er aktivitet hele uken, der det skjer konserter og korøvinger, eldretreff og babysang, gudstjenester og stille bønn. Mange av disse kirkene er hellige rom der de samme ordene, den samme musikken får lyde som er fremført der i hundrevis av år. Troen bor i kirken. De eneste historiske byggene vi har som brukes til det samme i dag som da de ble bygget, er kirkene. Og her er jeg nødt til å peke på et krevende vedlikeholdsetterslep. Særlig gjelder det fredede kirker. Disse kirkene har en stor betydning for oss som nasjon, og det må forutsettes at myndighetene tar ansvar for sikring og vedlikehold av disse kirkene. Om de må stenges fordi steiner faller ned i hodene på folk, er det et stort tap for hele Norge.

For det tredje er det trosopplæringen. Det er helt nødvendig med større kunnskap om religion blant dem som vokser opp. Optimismen til tross, jeg blir bekymret når jeg møter barn og unge med liten kjennskap til bibelfortellinger og kristne tradisjoner. Barn og unge som ikke kan synge med på påskesalmer og mer enn første vers av de mest kjente julesangene. Skolen må prioritere kunnskap om tro og livssyn. Om fortellinger, læresetninger, kultur og riter. Dette er ren allmenndannelse. En allmenndannelse både den enkelte og storsamfunnet trenger mer enn noensinne.

Men alle tros- og livssynssamfunn har et ansvar selv. Trosopplæringsreformen fra 2003 oppleves fortsatt som et ikke så rent lite mirakel. Den må fortsatt prioriteres høyt, både med tanke på innhold og organisering. Og fortsatt er det all grunn til å ta lærdom av jødedommen, som har som en grunnstein i sin praksis at «Du skal fortelle dine barn...» Også kristne må fortelle våre barn. Fortelle og synge og lære dem. Det heter seg at den kirke som ikke overleverer, den overlever ikke. (Og det tror jeg er sant, selv om jeg jo også har lært at Gud er Gud om alle mann var døde.....)

Så er vi jo flere om jobben: En del frivillige organisasjoner gikk nylig sammen om dokumentet «Strategisk plattform for forpliktende samhandling om Den norske kirkes barne- og ungdomsarbeid». Organisasjonene er en del av det kirkelige arbeidslaget. De utfører viktige deler av kirkens kjerneoppgaver. Her går det dessuten opp viktige strategiske spor for fremtidens kirke. Samarbeid med mange av organisasjonene og institusjonene vil ivareta viktige sider ved kirkens oppdrag. Det gjelder også andre felt. Det samarbeides med ulike organisasjoner om religionsdialog, misjon, kunst, diakoni. Felles for dette er at vi får noe til sammen. Dette er ikke et nullsumsspill. Min erfaring med dette samarbeidet er at 2 og 2 blir minst 8. Samarbeidet generer på sitt beste energi og nye prosjekter.

LHBT

For litt over ett år siden vedtok Kirkemøtet å innføre en vigselsturgi som kan brukes av alle par. To dager før fikk jeg en mail. Der sto det at Vi er to menn på 63 og 70 år. Vi har vært samboere i 36 år. Vi har ønsket å gifte oss, men det må være i kirken. Nå vil vi ikke vente et minutt lenger enn nødvendig. Ved midnatt 1. februar gifter vi oss i Eidskog kirke. For meg var dette en kraftfull bekreftelse på hva denne saken handlet om. Det finnes noen som har måttet vente lenge!

Vedtaket vi fattet bygger på og uttrykker respekt for at det er to teologisk begrunnede syn i Den norske kirke og at det nå er mulig å ta konsekvensen av dem begge. Men hvilke erfaringer har vi gjort på dette drøye året?

Innføringen av en vigselsturgi for alle par markerte en historisk milepæl for kirken og for de av oss med LHBT-identitet. Men det er jo ikke slik at noen har «vunnet» og saken er ferdig. Rundt om i landet sitter det LHBT-ere med sår og arr etter måten de er blitt behandlet på i kirken. De er blitt påført skam og uro. De har følt på kroppen å ikke være bra nok, hverken for kirken eller Gud. Dette bærer de med seg, og derfor bærer vi som kirke dette med oss. Men jeg har fått flere rapporter fra par som endelig, endelig kan erklære hverandre sin kjærlighet og hva det betyr å kunne gjøre det for Guds åsyn.

For mange oppleves det som en lettelse at det er fattet et vedtak og at dette spørsmålet ikke lenger nager på samme måte. For en del er vedtaket fortsatt vanskelig, fordi det går på tvers av deres dype overbevisning. Noen har forlatt kirken. En del er blitt karikert og latterliggjort.

Så opplever jeg nok fortsatt innimellom at vi betrakter hverandre fra det Hans Børli kaller mistenksomhetens vaktårn. Derfor har noen valgt å tie. Men ingen av oss skal presses til taushet. Respekt medfører å våge åpenhet om eget ståsted. Det er ikke slik at man fungerer samlende om man ikke vedkjenner seg sitt syn og sin tro. Jeg kjenner ansvar og forpliktelse for å bidra til å gjøre det levelig i kirken for alle som ønsker å høre til den og at de skal bli møtt med respekt. Respekt er å ha en redelig omtale av hverandres syn. Respekt er å forsøke å forstå at det andre står for er grunnleggende viktig for dem. Respekt er å lære seg hvor andres smertepunkter er.

Men jeg vil minne om at det faktisk er forskjell på det å bli møtt med kritikk av det en mener og tror og den en er. Å bli møtt med sterke og krenkende uttalelser om den en er, kan skape dype sår det er vanskelig å hele.

I min tale i fjor tok jeg imot utfordringen fra ungdommens kirkemøte om å beklage den diskriminering LHBT-personer har vært utsatt for. Dette er en tydelig og adressert utfordring.

Jeg svarte da at jeg tok imot den. Begrunnelsen var denne: Kirken bør ikke være sen til kritisk selverkjennelse. Det er betimelig at kirken innser og beklager de belastninger som LHBT personer er blitt påført.

I år vil jeg legge til: denne prosessen må ta tid om den skal være god og troverdig. Kirken har en oppadgående læringskurve når det gjelder livsvilkår for LHBTere. En arbeidsgruppe nedsatt av bispemøtet har i vinter levert sin anbefaling. Bispemøtet har videresendt den til Kirkerådet som skal behandle den for første gang i juni. Det ser jeg frem til.

#METOO

De siste månedene har omfanget av #metoo satt sitt preg på hele samfunnet, også Den norske kirke. Det som startet med sensasjonspregede enkeltsaker, kom til å vokse til en bevegelse det er umulig ikke å ta på alvor. Vi har hørt tusenvis av historier. Folk har stått opp for retten til å slippe å bli klådd på, til å bli satt ut av spill av tafsing og kommentarer. Vi har sett at det handler om hverdag og jobb, om faren for å bli tafset ut av jobben. Om å føle skyld og skam for handlinger andre har begått.

#Metoo har bragt seksuell trakassering ut fra det private skammens rom. Og det har vist seg hvor nesten ubegripelig mange handlinger som ikke tåler dagslys. Noen av de historiene #Metoo har avdekket, handler om mangel på anstendighet og moralsk luktesans. Men det er ikke riktig som noen har tatt til orde for, at bevegelsen vil skape en nypuritanisme, der seksualitet gjentabufiseres og hverken flørt, forelskelse eller fysisk berøring vil kunne finne rom. Noe slikt er selvsagt tøv. For #Metoo handler ikke om seksualitet. #Metoo handler om kjønn og makt og asymmetri.

Vi har ansvar for at rutiner og beredskapsplaner er på plass, ansvar for håndtering av saker der ansatte eller frivillige er anklaget for overgrep, men også et ansvar for at ansatte har den kompetansen de trenger i møte med overgrepsutsatte. Mye er gjort: Det har vært jobbet systematisk med dette i mange år, innen Den norske kirke, i KA, i frikirkene og organisasjonene. Og til å hjelpe oss har vi Kirkens ressursenter mot vold og seksuelle overgrep. Deres visjon «ved den utsattes side» er også kirkens visjon. Særlig viktig er arbeidsgivers rolle. Ingen ordning blir bedre enn arbeidsgivers håndtering. Det er vanskelig å kompensere for en dårlig håndtering av sak. KA, KR og BM jobber med Ressurssenteret for å lage en ny ordning som styrker ivaretagelsen av den utsatte og etablerer rutiner som er til hjelp for den enkelte arbeidsgiver.

Så er det i et kirkelig perspektiv et tilleggselement vi skal være ekstra obs på. Det er hva som skjer når Gud kobles inn i dette. Når Gud og troen brukes – det vil si misbrukes – til å skape en uangripelig makt og autoritet. Når Gud brukes til å gi mannen suverenitet og rett til å tolke en situasjon. Når Gud brukes til å gjøre mannen så sterk og så myndig at han får nærmest fullstendig definisjonsmakt. Vi vet at dette har skjedd – og vi vet at det skjer i mange kristne miljøer. Overgrep og trakassering har skjedd i Guds navn. Destruktiv misbruk av tillit skjer mange steder.

Og mange som er blitt utsatt for overgrep er blitt presset til ikke å si fra eller protestere – og også det er skjedd i Guds navn. Guds navn er brukt for å få mennesker på defensiven og forsterket deres skam. Hvilken sårbar person kan vel stå opp mot den overbevisende mannen som har Gud på sin side.

I kirken har vi et særlig ansvar for å øke bevisstheten om seksuell trakassering og overskridende adferd som legitimeres med skriftord og religiøs autoritet. Det må gjøres et kontinuerlig arbeid for å kunne avsløre usunn teologi, teologi som brukes til å befeste og begrunne overgrep og maktmisbruk.

HÅP – OG MAKT

Vårt håp er Jesus. Det frigjørende evangeliet om Jesus skal forkynnes – og som Frans av Assisi legger til: Om nødvendig med ord. Men ingen av oss kan ha kontroll på Jesus. Opp gjennom historien er det mange som har tatt eierskap til ham og sperret ham inne i en trang tolkningsramme. Vi har sett det gjennom historien, hvor de grovste eksemplene er heksebrenning og kjetterjakt – ja til og med en munk som var så frekk å hevde at Jesus var fattig, ble forfulgt og brent. Vi så det i haugebevegelsen. Når embedsmennene forsøkte å beskytte sin eiendomsrett til Jesus gjennom konventikkelplakaten, svarte almuen med å samlet seg i hjemmene sine og fortsette sitt opprørske tyveri av Jesus. Ingen av oss kan temme Jesus og tegne ham i vårt eget bilde. Jesus viker unna makt. Også der makten gjennom historien har forsøkt å sette hengelås på ham. Han tyter ut i sprekkene fra maktens byggverk. Ingen forsøk på å monopolisere Jesus vil lykkes.

Tvert om. Hele grunnfortellingen om Jesus er at han åpner for mangfold. Jesus brytter Gudsriket åpen for alle – særlig dem som ble holdt utenfor. Jesus snakker alltid maktkritisk. Til dem som ville reservere nærhet til Gud til dem som hadde makt, som ved sin makt nærmest per definisjon var nær Gud.

Når vi i fjor markerte at det var 500 år siden reformasjonen, handlet det om oppgjør med kirke og makt. Den som ble etablert da keiser Konstantin lot kirken fylle maktkorridorene etter Romerriket. Med reformasjonen ble kirkelig makt knyttet til fyrsten og staten. Derfor var det så meningsfylt at vi markerte reformasjonen samme år som kirken ble frakoblet statsmakten. Nå må det i anstendighetens navn sies at staten har vært en god kirkeeier. Likevel kjennes det helt rett at staten nå ikke holder seg med et trossamfunn. Kirken skal ikke være bærer eller utøver av statsmakt. Statsmakt i seg selv en ordning som ligger milevidt unna Jesu ord. Derfor tar Jesus igjen og igjen oppgjør med makten. Han kritiserer sine religiøse ledere, de som sitter foran i synagogene og tror så folk ser det. Det rammer kirkelig makt. Det rammer oss. Det rammer særlig meg. Jeg sitter på første rad og avbildes i avisene og tror så folk ser det.

Vi som utgjør kirkeråd og kirkemøte må ha en mistenksomhetens hermeneutikk knyttet til vår maktutøvelse. Vi må tåle maktens ubehag. Ikke slik at vi vegrer oss. For det å kunne fatte beslutninger, prege og påvirke er et privilegium og et stort ansvar. Det skal vi ta. Makten finnes, myndighet må utøves, beslutninger må fattes. Men vi må ikke la oss blende av det. Bli nærsynte. Miste helheten av syne. Glemme dem som ikke sitter i besluttede organer. Vi som utgjør kirkemøtet har et helhetlig ansvar. Vi skal ta inn over oss kryssende interesser og uenighet. Vi skal fatte vedtak som berører kirkelige organer som ikke er representert i Kirkemøtet. Vi skal lytte til menighetsråd og fellestråd, vi skal lytte til kirkelig tilsatte. Vi må finne frem til en internkirkelig samlende løsning, som kan sikre bred legitimitet, bygge tillit og dermed skape ro – også som en del av grunnlaget for at vi på fremtidige kirkemøter skal fatte vedtak om kirkelig organisering.

Det gjør vi fordi vår oppgave er å lede kirken fremover. Sørge for at den fortsatt er en bred folkekirke. Der medlemmene føler at de hører til. Som tar vare på alle sine medarbeidere. Som frimodig forkynner evangeliet på sitt sted og i verden. Som passer på å holde lyset tent!

Hilsen fra preses i Bispemøtet Helga Haugland Byfuglien

«Dersom en av dere eier 100 sauer og mister en av dem, lar han ikke da de nittini være i igjen ute i ødemarken og leter etter den som er kommet bort, til han finner den?»

Dette er en genial og forståelig liknelse som får frem at ethvert menneske er dyrebart. «Her går en trofast gjeter og teller sine lam – men hvor er nummer hundre som fulgte ut med ham?»

Vi teller også – og vi tar tall på alvor – og vi søker å forstå hvorfor flere melder seg ut, færre ønsker tilhørighet til kirken og vi bestreber oss på å legge opp strategier etter det. Vi erkjenner at det utfordrer oss, og mismotet lusker som en ulv i skyggene, klar til å tappe flokken for mot og glede.

+ 1 er den enkle visjonen for Nidaros bispedømme. Kirken er en oppdriftsbevegelse. +1 representerer en positiv tenkning om oppdraget og mulighetene. For de er der, alltid. Evangeliet har en kraft i seg til å gi mennesker håp, skape forsoning og vise barmhjertighet. Hvert møte, hvert menneske og hver oppgave har mulighet til å bidra. Kirkene blir slik «trygge rom» - for relasjoner, tro og livsmestring.

Kirken er et misjonalt fellesskap – å kalle mennesker til tro og tjeneste – på ny og på ny – er vårt fremste oppdrag. Uten at mennesker bærer evangeliet om Guds nåde i Kristus videre, med sitt mangfold og med sine evner, vil våre særlige bidrag som kirke miste sin kraft og troverdighet. Kultur og kunst som er enestående formidlere og åpner for evangeliets skjønnhet og troens mysterium, vil tape mening og livskraft.

Dessuten: Kirken skal alltid bidra og være en + 1 også i samfunnsdebatten gjennom etiske overveielser, med understreking av menneskeverdet og nestekjærligheten.

Kirken vil ikke la seg feie av banen av påstander om at den er politisk, er irrelevant eller har manglende rasjonell tilnærming til tilværelsen. De religiøse overveielserne er en vesentlig dimensjon ved livet - de bidrar med viktige perspektiv til meningsdannelse og livstolkning. Kirken skal aldri slutte å søke etter ny innsikt og dypere forståelse av hva det er å være Jesu etterfølgere i vår tid.

Midt i våre reformer, ordningsdebatter og omorganiseringer skal vi, som gjeteren, fortsatt lete etter en til. Kirken er en bevegelse som er kalt til å gi den ene et møte med Guds oppsøkende kjærlighet. Klart +1 også kan bli fasiten etter dette Kirkemøtet!

Godt kirkemøte!

Preken av biskop i Nidaros, Herborg O. Finnset

Preken ved åpningsgudstjenesten i Nidarosdomen 11. april

Joh. 20, 24-31: ²⁴ Tomas, en av de tolv, han som ble kalt Tvillingen, var ikke sammen med de andre disiplene da Jesus kom. ²⁵ «Vi har sett Herren», sa de til ham. Men han sa: «Dersom jeg ikke får se naglemerkene i hendene hans og får legge fingeren i dem og stikke hånden i siden hans, kan jeg ikke tro.»

²⁶ Åtte dager senere var disiplene igjen samlet, og Tomas var sammen med dem. Da kom Jesus mens dørene var lukket. Han sto midt iblant dem og sa: «Fred være med dere.» ²⁷ Så sier han til Tomas: «Kom med fingeren din, se her er hendene mine. Kom med hånden og stikk den i siden min. Og vær ikke vantro, men troende!» ²⁸ «Min Herre og min Gud!» sa Tomas. ²⁹ Jesus sier til ham: «Fordi du har sett meg, tror du. Salige er de som ikke ser, og likevel tror.»

³⁰ Jesus gjorde også mange andre tegn for øynene på disiplene, tegn som det ikke er skrevet om i denne boken. ³¹ Men disse er skrevet ned for at dere skal tro at Jesus er Messias, Guds Sønn, og for at dere ved troen skal ha liv i hans navn.

«Jeg skulle så gjerne ville tro, - men jeg får det ikke til. Jeg kan ikke greie å holde fast på innholdet i troa. Jeg får ikke til å gripe det! Jeg får ikke til at det blir sant for meg. «

Hvor mange av oss har ikke hørt mennesker vi møter, snakke om tro på denne måten? Dypt, langt nedi hjertet kjemper tvil og tro, ja tro og van-tro med hverandre.

Hvor ofte har vi ikke kjent på det selv? At det er vanskelig å tro, at tvilen sniker seg inn – tross i at vi ønsker det annerledes. Jeg tror vi har gjenkjennelse på dette, alle sammen. Tvilen er alltid en vanskelig turkamerat. Den tar motet fra oss.

Var det derfor det var ekstra vanskelig for Tomas? Når han kommer med sitt utbrudd, så fullt av ønske og desperasjon, så breddfullt av lengsel etter å møte sin læremester, så fylt av lengsel etter visshet? For Tomas var ikke der: Han var på feil sted den rette tida, øyeblikket da de andre møtte den oppståtte. Skuffelsen må ha slått han heilt ut.

Thomas har etterlatt seg to *spor* i Johannesevangeliet: i fortellinga om den døde Lasarus som vekkes opp fra grava, insisterer Tomas på å bli med inn i det som kunne bli farlig sammen med Jesus. Seinere er det Tomas som, den siste kvelden Jesus er sammen med vennene sine, spør etter veien og hvor de kan følge Jesus og være med, når Jesus presenterer seg som veien, sannheten og livet. Var han en som insisterte på å være tett på, og være med? Var det ekstra vanskelig for Tomas at det var *han* som ikke var der da de andre fikk se og møte den oppståtte? De andre hadde sett og møtt Jesus – Tomas hadde fremdeles bare synet av grava og sorgen å forholde seg til.

Tomas lengtet etter *visshet*. Etter å bli overbevist. Hvis jeg ikke får strekke fram fingeren og kjenne på sårmerkene – og legge handa inn i sida hans – i flenga som spydet skapte - så *kan* jeg ikke tro. Altså ikke – så *vil* jeg ikke tro. Men jeg *kan ikke* tro...

Tomas er en tviler for vår tid – vi kan godt kjenne oss igjen i hans sterke ønske om visshet, og i utfordringen med å holde fast på den. Å, som vi kan kjenne oss igjen i han Tomas! Som vi kunne ønske oss at det var vi – vi som stod der og møtte Jesu blick, hørte den kjente stemmen,

så de ansiktet hans, gleda oss sammen over den ufattelige sannheten, at han hadde vendt tilbake fra dødsriket.

Barokk-maleren Michelangelo Caravaggio tolket møtet mellom Jesus og Tomas. Som vanlig går han rett på sak, - og han vil si oss noe, slik kunsten alltid vil.

Caravaggio utnytter mellomrommet i fortellinga – øyeblikket mellom Jesus sin åpne og vennlige invitasjon til Tomas, - og utbruddet som er svaret:

Vi ser Jesus og Tomas,- tett sammen. Bak to til, som prøver så godt det går an, å få med seg hva som foregår.

To mannfolkender er det du ser først – midt i motivet. Tomas si hand med en utstrakt pekefinger – inne i flenga i huden – inne i Jesus sin sårede kropp. Fingeren formelig tøyer ut sårkanten. Tomas har heile kroppen i spenn – men det er noe som holder ham fast, han kommer ikke unna. Det er den andre handa. Den naglemerka handa har tatt tak om Tomas si hand. Tomas stirre inn i mysteriet. Tett på hverandre står de to. Jesus sitt ansikt er bøyd ned mot hendene som holder fast og holdes fast. Et innadvendt blick. De mørke krøllene kaster skygge inn over ansiktet, det er vendt innover og nedover, mot hendene. Tomas står bokstavelig talt med fingeren inne i Jesus sin kropp.

Kroppen er på ingen måte en »no-go-sone». Ingen glorie, ingen ekstra stas. Men at den oppståtte har en kropp: – ja! Jesus sin kropp var med i oppstandelsen. Jesus sitt nærvær på jorda, mellom menneskene, er helt konkret og fysisk å forstå. Og det er den oppståtte som inviterer – ja , som svarer på Tomas fortvilte kommentar på sin helt egne måte.

Kirke har alltid bruk for alle som kjenner at de deler Tomas sine spørsmål: tvilerne som har gravd og stilt spørsmål, som ikke har gitt seg, som har vært foruroligende urolige og lett og lett, banket og banket på for å finne svaret, stilt spørsmål, strevd med tvil og tro. Et klokt menneske har sagt: Tvilen er troens skygge. Det er godt tenkt og sagt !

I Caravaggios motiv skildring av møtet mellom den oppståtte Kristus og disippelen, er det ei hand som holder Tomas. Ei hand som holder – med et godt, vennlig grep. Denne handa er den samme som blei løfta for å få folkemengda til å tie utenfor ei grav i Betania, da Lasarus blei ropt tilbake til livet. Den ble løftet til velsignelse over brødet og vinen i det siste måltidet, sammen.

Jesus tok imot Tomas, og tar imot oss. Med reservasjonene våre. Vi må ikke legge dem bort – de kan få være med. Med alle skygger av tvil vi har med oss. Også på dem får lyset fra påskemorgen skinne.

Tvil og tro, alle våre spørsmål har fått et ytterst konkret svar. Det får vi i dag også, når vi om ei stund kan gå til den som deler ut nattverden, strekke ut handa og – om enn i skikkelsen av et flatt lite brød – få din organiske del av førstehjelp mot tvilen: Dette er Kristi kropp, gitt for deg, - dette er Kristi blod – utøst for deg. Der og da. Dirrende realitet. Levende liv. Mysterium. Gåte. Tro. Gave.

Håpet og gleden fra oppstandelsens lys stråler fram til oss. Fellesskap med den oppståtte selv og med hverandre; så tett og handgrikelig. Kroppens erfaringer får være med helt inn dit hvor troa blir til.

Jesus sin berøring skaper gleden og troen og håpet i oss.

Å tro er å våge å favne det man ikke kan se. Å tro er å ønske å holde for sant det som ikke kan bevises eller kalkuleres eller settes opp på formel. Tro er en erkjennelse som hører til på en annen frekvens, - troa er det store vågestykke. For til slutt er troa en gave, ikke noe vi får til, men det som Gud skaper i oss. Gud gir håp til å leve og kraft til å tro.

Fremfor alt er troen en gave. En gave fra Gud, som griper meg og deg i handa og om hjertet – og sier; kom hit,- og kjenn! Kom hit, - la deg holde, og la deg favne. Sånn som du er. Å tro er å bli favnet og holdt oppe av den oppståtte Kristus, som fyller alt i alle.

Preike av biskop Kari Veiteberg i Nidarosdomen 15.4.18

Preiketekst: Joh 10,1-10

Det er stas å få vere gjestepreikar i Trondheim med kyrkjelyden her. Eg blei ordinert til prest i Nidarosdomen palmesundag 1992. No er eg her, i 2018, som ei av dei 116 delegatane i kyrkja sitt øvste organ, Kyrkjemøte. Mange av oss er her no. Me er samla til gudsteneste som er sjølv hjarte i kyrkjas liv. Og no har me nett høyrte Jesus fortelje om ein gjetar og sauene.

Dersom det var ein film kunne me sjå for oss eit inngjerda område der sauene søv trygt, mens skumle skuggar prøver å klatre over frå utsida.

Då morgonen kjem, dukkar gjetaren opp, portvaktaren kjenner han igjen og opnar døra, Sauene kjenner han også igjen på stemma og på det han seier, han kan namna til alle og dei følgjer han ut i frisk luft og til gode plassar for mat og drikke.

Det er ei kvardagshistorie frå gamle dagar, frå den gangen det var gjetarar, det som før også vart kalla hyrdar. *Men skjønar de kva dette betyr?*

Det gjorde ikkje dei som høyrte på: Jesus snakkar og disipline skjønar ikkje Og så seier Jesus: «Eg er gjetaren». og i det vi las no: «Eg er porten.»

Når me møter akkurat den formuleringa i Johannes-evangeliet, då veit me at me bør stanse litt, i ærbødigheit, om me ikkje tar av oss skoa slik Moses gjorde då Gud openberra namnet sitt: *eg er*, så er det sånn at når Jesus seier «eg er», held han fram med å openberre kven Gud, skaparen av alt liv er, på same tid som han seier noko om seg sjølv: Eg er veggen, sanninga og livet.

Og altså i dag, her i Nidarosdomen og på Kyrkjemøtets nest siste dag: Eg er porten, og eg er den gode gjetaren. Det krev sjølvstekt fleksibilitet og openheit for å ta inn over seg at Jesus både er ein port og ein gjetar, men her har eg full tillit til dykk!

Begge desse bilda som Jesus brukar om seg sjølv, handlar om trygghet og friheit.

No i påsketida har me ved fleire høve høyrte kva Jesus sa etter at han stod opp frå ei døde. Han helste og sa, gjentok og gjentok, ord til disipline som også er ord til oss: Vær ikkje redde! Frykt ikkje!

I dag høyrer vi at å høyre og gjenkjenne stemma skapar trygghet. Det veit eg, og sannsynleg vis du og, av eiga erfaring: Om det er far eller mor eller ein annan som me veit har omsorg for oss og er glad i oss, er det ikkje eit spørsmål om stemma er pen og at det som er sagt er velformulert.

Å kjenne igjen, gir trygghet.

Kanskje er det som blir sagt fullt av gjentak. Det gjer absolutt *ingen* ting!

Tvert om, å gjenta det gode er nødvendig, gang på gang, sånn at vi kan ta det inn over oss, orda kan feste seg slik at vi ein dag kan oppdaga at orda opnar seg og blir ei sanning om oss sjølv.

For det merkelege er jo at dei aller fleste av oss går rundt med ein indre opptakar som tar opp og forsterkar ofte *alt* som blir sagt *til* oss og *om* oss og som kanskje kan være kritisk. Sånne selektive opptak som går på *repeat* i vårt indre ekkokammer, kan etter kort tid framstå som ein indre stemme som seier »du er ikkje bra/pen nok /klok nok /».

Er det det som er sanninga om våre liv?

Den indre , same opptakaren kan derimot være heilt upåliteleg når det gjeld å registrere det som er vakkert og godt, ros og oppmuntring og uttrykk for kjærleik. Det er derfor vi treng at det gode må bli gjentatt, og at vi får bokstavert det, *sånn Jesus gjer med disiplane*.

Eg trur at ein av dei viktige oppgåvene for kyrkja no er å følgje etter Jesus og gjenta kjærleikssord til menneska.

Orda kan bli sagt eller sunge at nokon vi veit vil oss vel og at dei kan gjere oss trygge.

Tryggheit i sin tur, opnar for friheit:

«Vi fridom fekk å bu der, gå og koma,/ å seia ja til Gud og seia nei».

Ver ikkje redde/fred/frykt ikkje!.

Me snakka om det i den komiteen eg sit i på Kyrkjemøtet. Me fekk ei utfordring om å skrive ei uttalelse på bakgrunn av alle dei menneska som no flyktar frå krig, forfølgjing, fattigdom og klimakatastrofar. «Vær gjestfrie», blei overskrifta i uttalesen frå Kyrkjemøtet I komiteen vår snakka me om framandfrykt , at mange i landet vårt redde. Med rette eller urette, mange er redde for r det som verkar annleis, for framandfolk.

Me som er Kyrkjemøtet her i Trondheim no, me held oss trygt inne på Scandic Nidelven. No har vi søkt ly i Nidarosdomen. Jo, eg har registrert finværet og strålende sol dei siste dagane, men hovudet er fult av sakspapir og me er vel i det som kallast *ei boble*.

Eg la meg trygt i senga på hotellrommet natt laurdag. Eg song litt inni meg den salmen som er så god å sovne inn til: «Bred dina vida vingar.»

Eg stod opp og i går på morgonen samla vi oss i plenumssalen igjen. Nokre minutt før eg gjekk fram som saksordførar for uttalelsen, fekk eg ein lapp i fanget. Der stod det:

NB sei før du les opp forslaget til uttalesen, at det er utarbeidd *før* dei siste timars eskalering av den humanitære katastrofen i Syria.

Kva. Har det skjedd noko, medan eg sov?

Det er godt å sitte her, i vakre Nidarosdomen, omgitt av rikt utsmykka tjukke murar: Kanskje vi skulle bygge nokre lauvhyttar her og bli verande? Kyrkjemøtet søker kyrkjeasyl? Vere her med folk vi kjenner med same hudfarge og glede oss over at det går an å stenge verda ute. At nett det er så alt for lett, om då ikkje nokon kjem og bryr oss ved å legge ein lapp i fanget. Om då ikkje nokon minner om at det skjer noko utafør dørene nett no. Det er umenneskelege tilstandar.

Evangeliet i dag i handlar *ikkje om det å vere innafor gjerdet. Det handlar om porten. om at dører skal opna seg*.

Eg vil minne om at før kyrkjeveggane vart massive, før kyrkjeromma fekk si faste form, var dørene inn og ut, noko av det viktigaste som var. Og det er dei stadig. Sjå etter når du går ut,

kor forseggjort utgangen som også er inngangen er. Det er fordi det skal vere viktig å gå inn, men også for å minne om at det er nødvendig å gå ut. Det er dørene som er det viktige, så viktig at Jesus seier *eg er porten*. Dørene gjer at vi kan gå inn og gå ut, i fridom og i fred. Det krev sjølvsgat at kyrkjedørene er opne.

Å vere kyrkje er å vere radikalt open. «Denne låvedørpne kyrkja har ein bodskap som borrar djupt», sa leiaren i Kyrkjerådet no onsdag. Å vere kyrkje er å vere radikalt open, for menneskelivet i all si fylde og for å kunne dele Guds kjærleik med alle. Det opne nattverdbordet er kyrkjjas identitet i eit nøtteskal. Då blir ikkje sprøsmålet: Kor langt kan du gå? Som om ein kan måle det i centimeter. Du skal gå i fridom og med fred, om dei andre seier ei mil, kan du gå to. «Til verdas ende», seier Jesus og legg på den måten lista høgt. Kyrkjjas openheit *er* hennar eigenart. (Jfr. Gustav Wingren)

I går sendte Det lutherske verdsforbundet som me i Dnk er medlem av, ut ei bekymringsmelding. Nattas raketttåtak over Syria er ei farleg eskalering av konflikten i Syria., Vi blir oppmode til be om rettferd og fred og i dag, denne søndagen, er bønene våre retta mot Syria og Midtausten .

Eg spør: Om ikkje tida er mogen, i den situasjonen verda er i no med opprusting og angrep, om ikkje tida er mogen for å arbeide for ein *ny fredsrørsle*? Ei fredsrørsle som kan arbeide for at alle desse skinande, høgteknologiske våpna kan ruste opp på historias søppelhaug!

La oss prøve så godt som vi kan å gjenta Jesu ord, i ord og handlingar. Og i kyrkja dele brød og vin i fellesskap, og døype og å ønske kvarandre fred. Gjetaren følgjer deg og han seier til oss alle at han er porten: «Den som går inn gjennom meg, skal bli frelst og fritt gå inn og ut og finna beite. Eg er komen for at de skal ha liv og overflod.» Amen

Preken av preses Helga Haugland Byfuglien ved avlutningsgudstjenesten av Kirkemøtet 2018.

Prekentekest: Johannes 21: 9-15.

Kirkemøtet 2018 har vært rammet inn av gjeter-motivet, både i gudstjenester og ved andre samlinger: gjeteren som leter etter den ene, Jesus som den gode gjeteren og Gud som gjeter og passer sine.

I dag er det også gjeteroppgaven som utdypes om to bål - der finnes bare to slike bål i Bibelens verden - kalt kullild - som stod det i de gamle oversettelsene. Begge fortellingene handler om Peter og Jesus. Men det er likevel helt forskjellige fortellinger, som er nedfelt i evangeliet etter Johannes. Den ene skjer i nattemørke - den andre i morgenlyset. Det ene bålet var tent i forgården i Jerusalem:

Det var kalde natten, og de av disiplene som hadde fulgt Mesteren dit, var frosne av kulden og av redsel, som alltid får oss til å fryse. Peter stakk hendene sine mot varmen og bålet - da ble vel ansiktet så opplyst at han ble gjenkjent.

«Du er jo en av dem», sa en tjenestejente til Peter, klippen, lederen. Men han bannet og sverget på at han ikke kjente han.

Advart var han - stor hadde han vært i kjeften - men hanen gol - da hadde han gjort det han hadde forsikret vennen sin om at ikke skulle skje. Enda en gang hadde han sviktet, mens Jesus gikk den siste etappen av livet sitt. 3 ganger gjorde han det der ved bålet.

Skammen måtte være helt utålelig. Fortsettelsen på historien med krenkelse, ydmykelse og til sist døden på korset for vennen fra Nasaret måtte gjøre det hele enda verre. Å kjenne smerten når du vet du har sviktet, er nesten ikke til å bære. Frykten for at kjærlighet og vennskap og tillit er borte for all tid- det tar bort all livsglede og legger seg som en klump i magen, som bare blir tyngre. Kombinasjonen av å ville møte den du sviktet og gjøre opp, og unngå og bagatellisere kan fylle alle tanker og hele sinnet.

Det er et annet bål - det er tent opp i Galilea- der de vendte tilbake til etter hendelsene i Jerusalem. Peter og flere av de andre oppsøkte yrket sitt- hva skulle de ellers gjøre - de drog på fisketur på Genesaretsjøen.

Da morgenen kom, stod Jesus på stranden, men de visste ikke at det var han.

Da de var kommet i land, så de et bål der, det var en kullild, og det lå fisk og bål på glørne. Det var etterpå - etter måltidet - at det skjedde:

Simon, sønn av Johannes- elsker du meg - mer enn disse?

For et spørsmål å få - for hva skulle Peter svare? Jesus visste jo alt, kjente han til bunns, hadde erfart troløshet og svik - da Jesus var overlatt til seg selv - i sine tyngste timer. Hva skulle være et troverdig svar på spørsmålet, annet enn dette: Herre, du vet at jeg har deg kjær.

Hva var det han visste? At Peter hadde fulgt han, ja, at han hadde mange gode egenskaper, ja, at han var en ledertype ja, at han hadde fått være med på vandringen der Jesus hadde gjort under: Ja. At de var gode venner.

Men Jesus visste også om den svikeyfulle, feige, med stor avstand mellom de store ordene og handlingene. Som kjempet om posisjon. Jeg tror ikke hel ved var den gode beskrivelsen. Og likevel våger Peter: du vet at jeg har deg kjær.

Jesus bebreider han ikke - han avviser ikke Peter som lederen for flokken- han anklager ikke og avskriver han ikke, men gir han oppgave - igjen og igjen.

For han spør en gang til, og så en gang til - tre ganger - like mange ganger som han fornektet Jesus, og det er så lett å forstå, blir han lei seg- bedrøvet - og sier:
Herre det vet alt, du vet at jeg har deg kjær.

Lever ikke vi våre liv mellom de to bålene? Er det ikke også slik med våre liv, at i lyset fra kjærligheten og gleden og godheten møter vi vår egen sviktende evne og vilje til å stille opp for andre, vi som setter oss selv og vårt egen velvære fremst, både som individer og fellesskap.

Er det ikke slik at vi også kjenner fristelsen til å komme oss unna et ubehag, ved å ha hvite løgner eller svarte usannheter som setter oss i det gode lys, fremfor ærlighet og sannhet?

Møtet mellom Peter og Jesus etter hanen gol, er fylt av anger og fortvilelse og skam. Jeg har tenkt at Peter grudde seg- når han fra båten så at det var han som stod på stranden.

Ved bålet i morgenlyset er det en ny start: oppreisning og tilgivelse får plassen selvbebreidelsen og angeren.

Kjærligheten som elsker uforbeholdent, holder ikke opp med å elske, om våre svik er aldri så feige.

Han som viste Guds vesen og ansikt i verden, lar seg ikke overvinne av fristelsen til revansje eller bitterhet.

Det er ikke slik at vi bruker opp lageret av tilgivelse og nye begynnelse. Vi har aldri brukt opp våre muligheter.

Vår Gud er en forsonet Gud - Vår himmel er nå åpen - det gav Peter mot og krefter til en tjeneste som trolig endte på et opp- ned kors i Roma.

Er det ikke derfor vi våger - å si ja til å fylle en plass i tjeneste for kirken?

Er det ikke derfor vi- med våre historier - som vi selv kjenner, som noen andre kjenner og som Gud kjenner til bunns- at vi våger å fortelle at vi jobber i kirken eller sitter i Kirkemøtet eller er aktive i kirken, ja rett og slett våger å vedgå oss for andre at vi tror på Gud og er glad i Jesus- slik som vi er.

Nå skal vi hjem- der vi hører til- på jobb eller skole - til vår hverdag.
Fylt av opplevelser, gode møtepunkt, for noen også skuffelser og følelsen av å komme til kort eller sagt og gjort noe vi gjerne skulle ugjort.

For meg er det mot og glede å hente i fortellingen om denne morgenen på stranden ved Genesaretsjøen.

For tro er ikke å streve og ta seg sammen og dra seg selv etter håret og kjempe for å være hel ved og uten nederlag- tro er å våge å følge etter han som viser oss en grenseløs og vilkårsløs kjærlighet.

Med vårt delte sinn og skjøre kjærlighet med sprekker i, våger vi og er det likevel mulig, ja en gave å tjene han, selv om ikke noen av oss får oppgaver som Peter.

Å leve i spennet mellom de to bålene er å tro at om min kjærlighet svikter, svikter aldri Guds. Det setter oss fri til å leve i glede og tjeneste. I lyset fra denne morgenen ved Genesaretsjøen, som må ha vært minst like vakker som vårlyset i Trondheim, kan vi følge han som sier: Jeg er livets lys. Den som følger meg, skal ikke vandre i mørket, men ha livets lys.

Amen

Årsmeldingsorientering Kirkemøtet 2018

Direktør i Kirkerådet, Jens-Petter Johnsen

Kjære kirkemøtemedlemmer!

Jeg er på mitt 13. kirkemøte, det siste som Kirkerådets direktør, og kan se tilbake på 12 år fylt til randen av arbeid.

Av 50 kirkerådsmøter og 778 kirkerådssaker. Saksdokumenter og store og små begivenheter. Om jeg skal oppsummere arbeidet i disse årene i ett ord, må det bli ENDRING. 12 år med endring.

Og nå til sist et 2017 med store endringer: Fristilt fra staten, forslag til ny lov, ny vigselsturgi - for å nevne noen stikkord.

Kirken har vært i endring lenger enn min direktørtid. Den er alltid i endring. Den må være i endring om nye mennesker i nye og forandrede tider skal få møte budskapet om den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus og tro på ham. Etter et helt liv i kirkelig tjeneste er det fortsatt viktig for meg å si at det viktigste i en kirke skjer i lokalmenigheten. Det er der forkynnelsen av Guds ord og forvaltning av sakramentene skjer.

Noe av det første jeg gjorde da jeg var på plass som direktør, var å lage en plakat som ble hengt på alle kontorer i Kirkerådet. Den sa «... *Til for menighetene*».

Alt det vi i hovedsak arbeider med i Kirkerådet og Kirkemøtet må ha det perspektivet. Sånn var det i 2006, sånn er det i 2018, og sånn må det være i årene som kommer. Det er i menigheten kirkens styrke og svakhet viser seg. I årene etterpå har mye skjedd.

Et systematisk og målrettet arbeid med trosopplæring og diakoni har stått helt sentralt. Plan for kirkemusikk er laget og har gitt viktige impulser til det kirkemusikalske feltet. Ny salmebok er på plass – en av de viktigste tradisjonsbærerne for kristen tro i kirken og i folket. Plan for kjønn og likestilling har bidratt til økt bevissthet på dette feltet. Strategiplan for samisk kirkeliv har satt denne delen av Den norske kirke på dagsordenen, og vi har fått en fornyet forståelse av samisk kirkelivs særlige behov og den ressurs hele Den norske kirke kan få del i.

Alle reformene og nyvinningene handler om fokus på menigheten og bidrag til menighetsutvikling.

Også forfatningsreform og forvaltningsreform og demokratireform har hatt mer for øyet enn «bare» de nasjonale strukturene.

Samtidig: Det er ikke bare kirken som har endret seg.

Samfunnet har endret seg. Arbeidslivet. Kultur mangfoldet. Medievirkeligheten. Samtaleklimaet. Familiestrukturer, demografi, økonomi, verdensforståelse. For ikke å snakke om den religiøse virkeligheten vi er kirke i. De siste 12 årene har også bragt med seg en markert økumenisk åpenhet.

Vi har en bedre bevissthet om samhörighet med andre kirker og kristne over hele verden. Vi vet fortsatt ikke helt hva det vil innebære å være kirke i en multikulturell, multireligiøs, delvis sekulær samtid, der religiøsitet ikke er forsvunnet, men der den tar helt nye former. Folk velger mer sin egen religiøse vei og uttrykksform. Vi er en kirke blant alle andre tros- og livssynssamfunn – midt i en stor variasjon av religiøsitet i befolkningen. At Den norske kirke tilhører den verdensvide kirken blir stadig mer tydelig.

Ikke minst i fjor, reformasjonsåret 2017. Det ble et år fylt av markeringer over hele landet. Mange tusen mennesker involvert i seminarer, litteratur, kunstutstillinger og ikke minst en sterk økumenisk gudstjeneste i Nidarosdomen.

Både samfunn og i særdeleshet kirke reflekterte over vår egen lutherske identitet, ikke minst i møte med mangfoldet. Pave Frans og preses Helga sto side om side på den felles gudstjenesten i Lund, som en viktig innledning til reformasjonsåret. Kirkenes verdensråd hadde sitt sentralkomitemøte nettopp her i Trondheim, og samlet kirkeledere og urfolk fra hele verden.

Misjon er i endring. På en helt annen måte en tidligere drives misjon i samarbeid med søsterkirker og søsterorganisasjoner i land i sør. Nå i mars var mange norske med på Kirkenes verdensråds konferanse om misjon og evangelisering i Tanzania. Dette viser hvordan kirken handler sammen på en helt annen måte enn før. Misjon er ikke lenger fra vesten til resten.

Det kristne vitnesbyrdet formidles fra underprivilegerte og pressede kirker i andre deler av verden. Til oss.

En kirkeordning i endring

En annen stor endring de siste 12 årene er selvstendigjøringen fra staten. Mange har hørt meg snakke om den politiske prosessen som lå bak. Tillat meg et lite hopp 50 år tilbake i tiden.

Forholdet mellom stat og kirke har interessert meg siden jeg var tenåring. Faktisk så mye at jeg i 1966, 17 år gammel, skrev en særoppgave med tittelen: «Statskirkeordningen i Norge. Med historisk bakgrunn.»

I denne skrev jeg blant annet disse bevingede ordene: «*Forholdet kirke/stat har fra apostlenes tid vært et omdiskutert problem.*»

Ja, det kan jeg fortsatt være enig i.

Og etter flere siders drøfting oppsummerte jeg slik: «*Som en konklusjon må jeg uttale at de momenter som taler for et brudd mellom kirke og stat er få i forhold til de som taler mot.*»

Lite ante jeg den gang at jeg en del år senere skulle få ta så aktiv del i den politiske prosessen som ledet frem til 1. januar 2017.

Kirken er løst fra staten, men ikke fra folket.

Arbeidet med å utforme en helhetlig tros- og livssynspolitik er i full gang.

Statsråden orienterte om at stortingsmelding og lovproposisjon kommer samtidig og skal behandles samtidig i Stortinget.

Dette vil trolig være en styrke for behandlingen.

Vår kirke er i endring

Kirken som organisasjon er i endring. Kirkerådets sekretariats arbeid i året som gikk har favnet et vidt spekter av aktiviteter.

Skillet fra staten har krevd å kviste stier i et litt mer ukjente landskap enn tidligere.

I 2017 har vi bygd en sterkere «vi»-følelse mellom alle aktører i hele rettssubjektet.

Dette er en kraft som det er mulig og viktig å utvikle videre i møte med enda større organisatoriske utfordringer fremover.

I fjor var mye nytt for mange ansatte prester og på bispedømmekontorene.

I løpet av 2017 har vi rigget en arbeidsgiver som både er, og oppleves, tettere på.

Det er også etablert et samhandlingsklima mellom partene som er preget av åpenhet, tillit og god vilje.

Vi har ikke minst hatt en god samhandling med KA som arbeidsgiverorganisasjon, og godt samhandlingsklima med arbeidstakerorganisasjonene med tanke på medbestemmelse og involvering.

Vi er i full gang med å se på hvordan vi kan jobbe enda mer effektivt. Et utvalg har gått gjennom alle merkantile funksjoner i bispedømmeråd og Kirkerådet.

De kommer med sin rapport kort tid etter Kirkemøtet.

Den blir oversendt bispedømmerådene til behandling, og Kirkerådet får den til behandling før sommeren.

En ny organisering må være på plass før årsskiftet.

God IKT-støtte er vesentlig for å være effektive. Derfor er det gledelig at de to ikt-selskapene nå er fusjonert til ett Kirkepartner-selskap. Eid og drevet av Kirkerådet og fellesrådene i fellesskap, med en sunn økonomi, og med en organisering som i større grad enn tidligere vil legge til rette for at fellesrådene får kostnadseffektiv IKT-støtte til alt det viktige arbeidet som skjer lokalt.

En finansiering i endring

Om vi sammenligner kirkens økonomi i 2006 med dagens situasjon, snakker vi om to ulike verdener. Vi har gått fra tildelingsbrev i en fastlagt statlig modell, med begrenset risiko og ingen behov for likviditetsstyring. Nå har vi fullt ansvar, stor risiko og lav egenkapital. I fellesskap har vi klart overgangen på en god måte.

Vi har fått en ren revisjonsberetning.

Som første år etter en av de større virksomhetsoverdragelser i historien har vi et resultat vi kan være stolte av.

Men vi vet at det har kostet – ikke minst har bispedømmene fått merke det.

Tusen takk til medarbeidere i bispedømmene og i Kirkerådet for innsatsen i 2017-regnskapet!

Oppslutning om Den norske kirke er i endring

Dere har kunnet lese Den norske kirkes årsrapport for 2017.

Vi registrerer nedgang på mange parametere: Medlemsantall, ikke bare i prosent. Dåp, vigslor, begravelser, nå også konfirmasjon og trosopplæring. Gudstjenestedeltakelse. Det er altfor få som utdanner seg til kirkelig tjeneste og som går inn i den. Det er mange årsaker til at tallene endrer seg.

Noe kan henges på samfunnsendringer og et større religiøst mangfold, men ikke alt. Det er også nødvendig med en kritisk gjennomgang av vår måte å være kirke på. Men kirkestatistikken viser bare en del av virkeligheten. Gjennom store deler av uka er mange kirker fulle av folk.

La meg nevne Oslo bispedømme. I fjor gjennomførte de egne telleuker. Over 54.000 mennesker deltok ved en gudstjeneste, en kirkelig handling eller andre menighetsaktiviteter i løpet av en gjennomsnittsuke. Det blir 2,7 millioner mennesker i løpet av et år. Ja, dette er lettvinnt statistikk. Men den viser at kirkens virksomhet er mye mer omfattende enn det dagens tall viser.

Ved utgangen av 2017 hadde Den norske kirke 3 740 920 medlemmer. I tillegg kommer medlemmer bosatt i utlandet. I 2006 snakket vi ikke så mye om medlemsras. Det begrepet kom for fullt i 2015, etter at mange i forbindelse med valgkortene oppdaget at de feilaktig var registrert som medlemmer. Etter utmeldingsrekorden i 2016 på 41 077 ble tallet 15 587 i 2017. 2 466 meldte seg inn. Så langt i 2018 har ca. 900 meldt seg ut og 200 inn hver måned. Det er ikke et ras i utmeldinger.

Jeg mener ikke å bagatellisere at flere tusen velger å forlate Den norske kirke. Men jeg synes likevel det motsatte spørsmålet er mer interessant: Hvorfor melder ikke flere seg ut? Hvorfor velger så mange å høre til i kirken, selv om de så å si aldri går i kirken? Kanskje er det også et resultat av et samfunn og en omverden i stor endring, der betydningen av å høre til, av identitet og tilknytning betyr mer enn vi aner. Selv om mange piler peker nedover, har Den norske kirke en bred kontaktflate ut mot det norske folk.

Vi kan dessuten glede oss over at antall frivillige øker. Fra 93000 i 2016 til over 97000 i 2017. Dette er enkeltpersoner som var engasjert i frivillig arbeid, og i tillegg er det mange frivillige som ikke er registrert. I en tid hvor alle tall for kirkelige handlinger går ned, er det all grunn til å juble over at frivilligtallene går opp! Folk engasjerer seg i folkekirkens arbeid. Medarbeiderskap og frivillighet er et sterkt uttrykk for tilhørighet.

Folk har endret sitt forhold til kirken

Sekularisering, økt religionsmangfold og globalisering er noen stikkord for hva som skaper konsekvenser for folks identitet og tilhørighet til kirken.

Dåp, konfirmasjon og medlemskap i kirken er noe man velger aktivt.

I mange år har Den norske kirke arbeidet systematisk for å holde oppslutningen om dåp, konfirmasjon og trosopplæring oppe.

I 2006 var hele trosopplæringsreformen i startgropen.

Vi var i en forsøksfase.

Fra 2017 regnes alle menigheter å være i driftsfasen av trosopplæringsreformen.

Alle landets menigheter har fått økte ressurser til å bygge ut sitt trosopplæringstilbud og skal fra 2018 ha en lokal plan for en systematisk og sammenhengende trosopplæring for barn og unge i aldersgruppen 0-18 år.

Mange nye tiltak er etablert eller er under opptrapping.

Antallet undervisningsstillinger i Den norske kirke er blitt firedoblet, fra ca. 200 stillinger i 2003 til ca. 800 stillinger i 2017, som resultat av trosopplæringsreformen.

Vi har alle del i et hellig ansvar, sier vi hver gang et barn døpes. Trosopplæringsreformen tviholder på dette ansvaret for alle døde.

Dåpstall – i fritt fall?

Den største endringen – og kanskje mest alvorlige – de siste 12 årene er en radikal nedgang i dåpsprosenten. Riktignok er det stabile tall når man ser på barn av medlemmer som blir døpt. Prosentandelen her er 75.

De totale tallene har derimot sunket markant – fra ca 75% til under 60% prosent i fjor av fødte i hele befolkningen. Dette er alvorlig, og den største utfordringen er hvordan vi faktisk skal greie å snu utviklingen. Men vi ser at stadig flere menigheter reflekterer rundt sin dåpspraksis og trosopplæring og tar utfordringer i sitt lokalsamfunn.

Fra årsrapporten kan vi lese at menigheter som lykkes har stabilitet i stillinger og er gode på å bygge relasjoner og engasjere frivillige.

De er svært bevisste på nødvendigheten av god planmessig struktur mellom de ulike aktivitetene innen trosopplæringen, i menigheten for øvrig og i samarbeidet mellom skole og kirke. De har satset bevisst på å rekruttere til dåp.

Nå blir vi utfordret: 1. oktober 2018 mister vi de tilgangene til Folkeregisteret som har gjort det mulig å identifisere nyfødte barn av medlemmer i Den norske kirke.

Det gjør at det ikke lenger blir mulig å sende dåpsinvitasjoner som tidligere.

Når vi ikke lenger får folkeregister-informasjon om barn til kirkens medlemmer, betyr det at våre kommunikasjonstiltak må bli ytterligere forsterket.

Å ønske velkommen til dåp er en av våre viktigste oppgaver.

Konfirmasjon

35 588 ungdommer ble konfirmert i Den norske kirke i 2017. Dette utgjør 58 % av landets 15-åringer.

Oppslutningen om konfirmasjon blant 15-åringer som er medlemmer i Den norske kirke er fortsatt høy og nokså stabil, selv om den har sunket noe de siste to årene.

Vi liker å tro at trosopplæringen skaper en kontakt over år som gjør at mange ønsker å holde fast på konfirmasjonen.

Den generelle samfunnsutviklingen med økt sekularisering og individualisering gjør at kirkelig konfirmasjon er et bevisst valg.

Et konfirmantopplegg med godt innhold som gir positive erfaringer med menighetens fellesskap er kirkens viktigste tiltak når det gjelder oppslutning om konfirmasjon.

Dette legger også grunnlaget for at mange gifter seg i kirken og døper sine barn.

Våre konfirmantkampanjer i både sosiale og tradisjonelle medier har hatt mange treff, og i år lanserer vi en helt ny.

Gudstjenesteliv i endring

5,5 millioner mennesker deltok på gudstjenester i fjor. Det er en million færre enn i 2006.

Gudstjenestedeltakelsen har en jevn tilbakegang på 1,5 % siste år.

En av årsakene til at det totale antallet gudstjenestedeltakere går ned, er at det holdes færre gudstjenester. Det skyldes trolig først og fremst endringer i prestenes og den kirkelige betjeningens arbeidstid, ferie og fritid.

Vi har lett for å glemme at 300.000 nordmenn hører på gudstjenesten i radioen hver søndag. Dersom vi regner dette om til årlig gudstjenestedeltakelse, utgjør det 15 millioner gudstjenestedeltakere.

Igjen – litt lettvin statistikk, men interessant.

Antall gudstjenester med samiske innslag har hatt en sterk økning i 2017.

Nidaros, for eksempel, har økt antallet gudstjenester og også antall sokn som har innarbeidet samisk språk i ordning for gudstjenesten, fra 33 i 2016 til 65 i 2017.

Vigsel

Færre gifter seg i kirken. I fjor var tallet 7 241, for 12 år siden var det 9 594.

Som dere alle vet, skjedde det også en stor endring i fjor, da liturgien for likekjønnet vigsel ble vedtatt. 91 likekjønnede par giftet seg i kirken.

Vi kan bli enda bedre på å «markedsføre» kirkelig vigsel. Hvorfor? Jo, fordi vi er rett og slett er veldig gode på vigsel!

Kirkerommene og musikken gir en ramme og et innhold til vigsler som knapt noen andre institusjoner kan matche.

Det er et privilegium for kirken å tale om ekteskap og samliv og be for menneskers liv med hverandre. Dette er også en del av den rikdom som kirken tilbyr folket. Og det trenger heller ikke koste brudeparet en eneste krone.

Så langt tilbake som i 1991- da jeg ennå var ung? - ledet jeg et arbeid rundt å være ung i kirken og leverte rapport til Kirkemøtet.

Målet var en samtale rundt samarbeid mellom ungdomsorganisasjonene og Den norske kirke.

Derfor er jeg veldig glad for det offensive initiativet som hele bredden av barne- og ungdomsorganisasjonene gir uttrykk for i plattformen «Kirkens unge».

De og vi deler visjonen om at kirken skal være et hjem for unge mennesker hvor de finner hjelp til å leve og vokse i tro på Jesus Kristus.

Det gjelder selvfølgelig også det samiske ungdomsarbeidet.

Et samlingsbasert samisk ungdomsarbeid er videreutviklet sammen med menigheter og bispedømmer.

Det er fra dette ungdomsmiljøet vi må rekruttere fremtidens medarbeidere. Vi vet alle hvilke utfordringer vi har med å fylle kirkelige stillinger fremover.

Derfor har Kirkerådet vedtatt et større rekrutteringsprosjekt og finansierer dette ved hjelp av Kirkens landsfond.

Samfunnsbehov er i endring

Et område der kirkens samfunnsansvar og bidrag er blitt svært tydelig, er diakonien. Plan for diakoni i Den norske kirke var under utarbeiding i 2006, ble vedtatt på Kirkemøtet i 2007 og gyldig fra 1.januar 2008.

Nå starter revisjonsarbeidet med tanke på Kirkemøtet om to år. Kirkens diakoni handler om både den individuelle omsorgen og ansvaret for den verden vi lever i. Vårt diakoniarbeid er i praksis et offensivt engasjement for mennesker i nød over hele kloden, for de store klimautfordringene, flyktningkrisen og menneskeverdet. Vi har også et utstrakt og godt samarbeid med for eksempel Kirkens Nødhjelp, misjonsorganisasjonene og de diakonale organisasjonene.

Diakonien i vår kirke utøves også gjennom et stort spekter av diakonale institusjoner med sentrale ansvar for helsefremmende arbeid i vårt land.

Det er flere ansatte i diakonale institusjoner enn i Den norske kirkes organisasjon til sammen. De diakonale institusjonene gjør at vi forblir en folkekirke. Plan for diakoni har ført til mer samarbeid, både med offentlige instanser i lokalmiljøet og med diakonale institusjoner og organisasjoner. Et godt eksempel er menighetenes flyktningarbeid.

Den helt ferske rapporten «Menigheten møter flyktninger» gir en rekke konkrete eksempler på hvordan kirken lokalt stiller opp.

Menigheter forteller om store utfordringer, muligheter og seire – men kanskje aller viktigst: rapporten viser en utrolig kreativitet, innsatsvilje og løsningsorientert holdning – i hvordan kirken kan være til stede for mennesker med store utfordringer.

Et klima i endring

Det siste tiåret har det skjedd en revolusjon i folks holdning til klima, bærekraft og vern om skaperverket. Det gjelder også kirken.

I Kirkemøtesaken i 2007, «*Truet liv - troens svar*» ble det vedtatt å starte en 10-årig bærekraftreform som skulle berøre all kirkelig virksomhet.

Reformen ble senere gjort om til et prosjekt, kalt Skaperverk og bærekraft, der Norges kristne råd og Kirkens Nødhjelp ble med som eiere av prosjektet.

I 2015 ble det utarbeidet en egen klimafotavtryksanalyse for Den norske kirke, som så ledet frem mot en helhetlig strategi for miljøledelse for alle ledd i kirken i samarbeid med stiftelsen Miljøfyrtårn.

Det er nå i ferd med å rulles ut.

Kirkens rolle i samfunnet er etterspurt og anerkjent.

Som klimapilegrimer fikk vi være med på å påvirke Paris-avtalen.

Konferansen [*Broen til fremtiden*](#) som oppsto etter Klimavalg 2013 har nå i 5 år blitt en viktig møteplass for fagbevegelse, miljøbevegelse og kirke / trossamfunn.

Konferansen har i januar – februar 2018 også gått som TV-serie på NRK.

Et kristenfolk i endring

Kristenfolket er ikke hva det var.

Samfunnsendringene og det religiøse mangfoldet speiles også inn i kirken.

Antall migrantmenigheter i Norge har økt kraftig de senere årene.

Det er etablert mer enn 250 migrantmenigheter / felleskap med gudstjenestefeiringer på 40 ulike språk, de fleste av disse i de store byene.

I 2009 hadde kirkemøtet en sak om kristne innvandrere og migrantmenigheter i Norge.

Vedtaket griper inn i mange prosesser som kirken nå er inne i, og må følges opp på mange plan.

Dette kommer tilbake til Kirkemøtet i 2019 eller 2020.

En medievirkelighet i endring

Kirkemøtet 2006, som hadde hovedtema «*En åpen kirke*», vedtok en kommunikasjonsplattform for Den norske kirke.

Medievirkeligheten i dag er en helt annen. Tempoet, samtaleklimaet, antallet kanaler. Kirken utfordres – men med nye kanaler gis også nye muligheter til å heve røsten i det offentlige rom. Samfunnsblikket er festet på oss. Ofte er det kritisk, men det viser også at vi er en størrelse å regne med. Et nærliggende eksempel er at både NRK P2 Verdibørsen og NRK Debatten har flyttet sine sendinger hit under Kirkemøtet.

Folk er på nett, og det er også kirken. Kirkens digitale kirkerom vokste ytterligere i 2017.

Der møtes åndelige behov hos mennesker som ikke kan eller ikke vil gå i kirken.

Det kan bidra til en bedre kontakt mellom menigheten og kirkens medlemmer.

Satsingen på nettprestene er økt.

Mange unge tar kontakt, og prester som nå er aktive i chatten, sier at denne formen for sjelesorg åpner for samtaler de aldri ellers deltar i.

Facebooksiden «*Ung i Sápmi*» har blitt brukt som informasjonskanal i ungdomsarbeidet.

Et kulturfelt i endring

Gjennom alle år har kirkemusikk vært en vesentlig del av Den norske kirkes DNA.

Ikke minst har de 863 organister og kantorer i alle landets kirker bidratt til dette.

De er kanskje våre viktigste kulturmedarbeidere.

I 2005 fikk Den norske kirke sin første kulturmelding.

En av våre oppgaver har vært å iverksette kirkens satsing på dette feltet.

I løpet av noen år ble 12 kulturettrådgivere tilsatt nasjonalt og regionalt.

De har satt kirken på kartet som kulturaktør.

Fra 2009 og til i dag er Den norske kirke en av de arenaene som øker mest i bruk.

Antall konserter og andre kulturarrangementer har i flere år vist en jevn oppgang.

Fra 2016 til 2017 økte det med 650 til 6850.

Dette gjelder i 2017 særlig for konserter i regi av menigheten, som viser en oppgang på 10 % fra året før.

I fjor deltok 1,7 millioner mennesker på konserter og kulturarrangementer i kirken. Dette betyr at «Kunsten å være kirke» fra 2005 har bidratt til et sterkt fokus og en sterk vekst. Nå vil Kirkemøtet peke på veien videre for kultursatsingen.

Kirkebygg i endring

De siste 12 årene er det bygd 20 nye kirker. Mange av våre nye kirkebygg har fått stor oppmerksomhet – de er blitt nominert til og vunnet både nasjonale og internasjonale arkitekturpriser. Samtidig pågår det diskusjoner om nedleggelse av kirker.

Kirkebygg er møtested for tro, tilbedelse, bønn og lovsang.

Men: De er også samlingssted, identitetsbygger og et lokalsamfunns midtpunkt.

Kirkebygg er det som identifiserer Den norske kirke sterkest for flest mennesker, uavhengig av egen tro.

Mange ruster til kamp mot nedleggelse av kirker.

Også mennesker som kanskje ikke er aktive i kirken. Vi vil alle at «min» kirke skal bestå. Den skal være der – slik den alltid har vært. Tilgjengelig. Tilstede. Parat.

Paradoksalt viser samtidig Norsk Monitors kartlegging for 2017 at andelen ikke-troende i Norge vokser kraftig.

Fremmedgjøring og avstand rammer kirker over hele Europa.

En ny rapport, Europe's Young Adults and Religion, publisert ved St. Mary's University i London nylig, er trist lesning: Den viser at unge voksne over hele Europa i stadig mindre grad identifiserer seg eller praktiserer seg med den kristne tro.

Det er verst i Tsjekia, der over 90 prosent av unge mellom 16 og 29 sier at de har ingen religiøs tilknytning.

For Norge er tallet 58 prosent.

Til tross for dette: Interessen for religion og religiøse spørsmål i videre forstand øker.

En interessant kuriositet: Bibelske navn topper navnestatistikken.

Nå – som før - ved ulike typer katastrofer i samfunnets og menneskers liv søkes det til kirken. 22. juli og den høye oppslutningen, hele 90 prosent, om kirkelig begravelse, er noen konkrete eksempler.

Dette viser hvor sammensatte problemstillinger står overfor når vi skal være kirke i vår tid.

Fremtiden er i endring

Vi er ikke den eneste kirken som reflekterer omkring kirkens tro og uttrykk i samtiden.

Det er til dels snakk om radikale endringer, rett utenfor vår egen stuedør. Hvordan greier vi å vise frem kirkens budskap og relevans inn i dette til dels ulendte landskapet?

Hvordan kan vi være relevant kirke uten å miste vår identitet?

Det handler om å *fokusere*.

På det vi er til for – å forkynne evangeliet om Jesus Kristus i *ord og handling*.

Vi må være et kirkefolk som tror på Jesus – og er personlig engasjert av dette.

Det handler om å *konsentrere*.

Biskop Bernt Eidsvig sa en gang til meg – Den norske kirke vil aldri komme ut av sine voksende problemer uten at kirkens folk igjen begynner å gå til gudstjeneste. Derfor er satsing på gudstjenesten så viktig, i særdeleshet forkynnelsen og dens innhold. Derfor er barn og ungdom og satsing på trosopplæring så viktig. Det handler om å *forenkle*. Forenkle strukturer – nå ved den nye kommende lovgivningen får vi frihet til det - og det gode og nødvendige byråkratiet, skape et målrettet og oversiktlig kirkedemokrati og forenkle valgordninger og prosedyrer. Vi må redusere overordnet styring og kontroll og overlate mer til faglig kompetente medarbeidere og råd på menighetsplan.

Det handler om å prioritere: hardhendt – mellom alle de gode formål, aktiviteter og bruk av ressurser. Greier vi dette, kan vi være en bekjennende, tjenende, misjonerende og åpen folkekirke. I denne kirken er jeg døpt, der er jeg ordinert til prest, der har mitt liv og min tro vært forankret. Gjennom alle endringene.

Som vanlig i mine kirkemøtetaler: Jeg må slutte med en bitteliten andakt. Akkurat der er ingenting endret!

Det er ved troen på evangeliet at mennesker får del i frelsen. Det er forkynnelsen av evangeliet og forvaltningen av sakramentene som gjør kirken til kirke. Det er det kirkens identitet og arbeid skal formes av. Det er også det som skaper fremtidens kirke.

Min avslutning vil da være:

The most important is - that the most important- is the most important

Må Gud velsigne Den norske kirke som har så mye og trenger så mye!